

Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 17 ta' Novembru 2023
(OR. en)

11668/23

Fajl Interistituzzjonali:
2023/0259 (NLE)

LIMITE

POLCOM 158
SERVICES 35
FDI 22
COLAC 90

ATTI LEGISLATTIVI U STRUMENTI OĦRA

Suġġett: Ftehim Interim dwar il-Kummerċ bejn l-Unjoni Ewropea u r-Repubblika taċ-Ċili

PUBLIC

FTEHIM INTERIM DWAR IL-KUMMERĊ
BEJN L-UNJONI EWROPEA
U R-REPUBBLIKA TAĊ-ĊILÌ

PREAMBOLU

L-UNJONI EWROPEA,

u

R-REPUBBLIKA TAČ-ĊILÌ, minn hawn 'il quddiem imsejha "ċ-Ċili",

minn hawn 'il quddiem jissejhu flimkien "il-Partijiet",

META JITQIESU r-rabtiet kulturali, politiċi, ekonomiċi u ta' kooperazzjoni b'saħħithom li jgħaqqduhom,

KONXJI mill-kontribut sinifikanti għat-tishiĥ ta' dawk ir-rabtiet magħmul mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni li jstabilixxi assoċjazzjoni bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u r-Repubblika tač-Ċili, min-naħa l-oħra, iffirmit fi Brussell fit-18 ta' Novembru 2002 ("il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni"),

FILWAQT li JENFASIZZAW in-natura komprensiva tar-relazzjoni tagħhom,

FILWAQT li JQISU l-impenn tagħhom li jimmodernizzaw il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni eżistenti biex jirriflettu realtajiet politiċi u ekonomiċi ġodda u l-avvanzi li saru fis-sħubija tagħhom,

FILWAQT LI JIRRIKONOXXU l-importanza ta' sistema multilaterali b'saħħitha u effettiva, ibbażata fuq id-dritt internazzjonali, fil-preservazzjoni tal-paċi, fil-prevenzjoni tal-kunflitti u fit-tishiĥ tas-sigurtà internazzjonali u fl-indirizzar ta' sfidi komuni,

FILWAQT li JAFFERMAW l-impenn tagħhom li jsaħhu l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet bilaterali, reġjonali u globali ta' tħassib komuni u li jużaw l-ghodod kollha disponibbli biex jippromwovu attivitajiet imfassla biex jiżviluppaw kooperazzjoni internazzjonali attiva u reċiproka,

FILWAQT li JIRRIKONOXxu n-natura *interim* ta' dan il-Ftehim, li se jsaħhaħ ir-relazzjonijiet ekonomiċi u kummerċjali bilaterali bejn il-Partijiet, u li mhux se jibqgħu fis-seħħ u se jiġu sostitwiti mill-Ftehim Qafas Avvanzat mad-dhul fis-seħħ ta' dak il-Ftehim,

FILWAQT LI JILQGHU l-adozzjoni u s-sejha għall-implimentazzjoni tal-Qafas ta' Sendai għat-Tnaqqis tar-Riskju ta' Dizastri 2015-2030, adottat fit-Tielet Konferenza Dinjija tan-NU f'Sendai fit-18 ta' Marzu 2015, l-Aġenda ta' Azzjoni ta' Addis Ababa tat-Tielet Konferenza Internazzjonali dwar il-Finanzjament għall-Iżvilupp, adottata f'Addis Ababa fit-13 sas-16 ta' Lulju 2015, ir-Risoluzzjoni 70/1 adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti ("Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti") fil-25 ta' Settembru 2015, li fiha d-dokument tal-eżitu "Nittrasformaw id-dinja tagħna: l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u s-17-il Għan ta' Żvilupp Sostenibbli ("Aġenda 2030"), il-Ftehim ta' Pariġi skont il-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima, li sar f'Pariġi fit-12 ta' Diċembru 2015 (il-"Ftehim ta' Pariġi"), l-Aġenda Urbana l-Ġdida, adottata matul il-Konferenza tan-NU dwar l-Akkomodazzjoni u l-Iżvilupp Urban Sostenibbli (Habitat III) fi Quito fl-20 ta' Ottubru 2016 (l-"Aġenda Urbana l-Ġdida") u l-Impenji tas-Summit Umanitarju Dinji, adottati fis-Summit Umanitarju Dinji f'Istanbul fit-23 u l-24 ta' Mejju 2016,

FILWAQT LI JAFFERMAW MILL-ĠDID l-impenn tagħhom li jippromwovu l-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu, l-impenn tagħhom għall-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'tali mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli f'dawk it-tliet dimensjonijiet, li huma rikonoxxuti bħala interkonnessi sew u jsaħhu lil xulxin b'mod reċiproku, u l-impenn tagħhom li jippromwovu l-ilħuq tal-oġġettivi tal-Aġenda 2030,

FILWAQT li JAFFERMAW MILL-ĠDID l-impenn tagħhom li jespandu u jiddiversifikaw ir-relazzjonijiet kummerċjali tagħhom f'konformità mal-Ftehim ta' Marrakesh li Jistabilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ, magħmul f'Marrakesh fil-15 ta' April 1994, u l-objettivi u d-dispożizzjonijiet speċifiċi stabbiliti f'dan il-Ftehim,

FILWAQT li JIXTIEQU jsaħħu r-relazzjonijiet ekonomiċi tagħhom, b'mod partikolari r-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment tagħhom, billi jsaħħu u jtejbu l-aċċess għas-suq, u jikkontribwixxu għat-tkabbir ekonomiku, filwaqt li jibqgħu konxji tal-htieġa li tizdied is-sensibilizzazzjoni dwar l-impatt ekonomiku u soċjali tal-ħsara ambjentali, ix-xejriet mhux sostenibbli tal-produzzjoni u l-konsum u l-impatt assoċjat tagħhom fuq il-benesseri tal-bniedem,

KONVINTI li dan il-Ftehim se johloq klima li twassal għall-iżvilupp fir-relazzjonijiet ekonomiċi sostenibbli bejniethom, b'mod partikolari fis-setturi tal-kummerċ u l-investiment, li huma essenzjali għat-twettiq tal-iżvilupp ekonomiku u soċjali u l-innovazzjoni u l-modernizzazzjoni teknoloġiċi,

FILWAQT LI JIRRIKONOXXU li d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim huma maħsuba biex jistimulaw attività ekonomika ta' benefiċċju reċiproku mingħajr ma jimminaw id-dritt ta' kull Parti li tirregola fl-interess pubbliku fit-territorju tagħha,

FILWAQT LI JIRRIKONOXXU r-relazzjoni mill-qrib bejn l-innovazzjoni u l-kummerċ, kif ukoll ir-rilevanza tal-innovazzjoni għat-tkabbir ekonomiku u l-iżvilupp soċjali, u

FILWAQT li JFAKKRU fl-importanza tad-diversi ftehimiet iffirmati mill-Unjoni Ewropea u miċ-Ċili, li rawmu l-kooperazzjoni fl-oqsma settorjali tar-relazzjoni bejn il-Partijiet, u ziedu l-kummerċ u l-investiment,

QABLU FUQ DAN LI ĠEJ:

KAPITOLU 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 1.1

Stabbiliment ta' żona ta' kummerċ hieles

Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu żona ta' kummerċ hieles, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994 u mal-Artikolu V ta' GATS.

ARTIKOLU 1.2

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Ftehim huma:

- (a) l-espansjoni u d-diversifikazzjoni tal-kummerċ fil-merkanzija, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994, bejn il-Partijiet permezz tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' ostakli tariffarji u mhux tariffarji għall-kummerċ;
- (b) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ fil-merkanzija, b'mod partikolari permezz tad-dispożizzjonijiet dwar il-faċilitazzjoni doganali u kummerċjali, l-istandards, ir-regolamenti tekniċi, il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, u l-miżuri sanitarji u fitosanitarji, filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tirregola biex jintlaħqu l-objettivi tal-politika pubblika;

- (c) il-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fis-servizzi, f'konformità mal-Artikolu V ta' GATS;
- (d) l-iżvilupp ta' klima ekonomika li twassal għal zieda fil-flussi tal-investiment, it-titjib tal-kundizzjonijiet tal-istabiliment abbażi tal-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tadotta u tinforza miżuri meħtieġa biex jintlaħqu l-oġġettivi legittimi tal-politika;
- (e) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ fis-servizzi u tal-investiment bejn il-Partijiet inkluż permezz tat-trasferiment liberu ta' pagamenti kurrenti u permezz ta' movimenti kapitali;
- (f) il-ftuħ effettiv u reċiproku tas-swieq tal-akkwist pubbliku tal-Partijiet;
- (g) il-promozzjoni tal-innovazzjoni u tal-kreattività billi tiġi żgurata l-protezzjoni adegwata u effettiva tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali f'konformità mal-obbligi internazzjonali applikabbli bejn il-Partijiet;
- (h) il-promozzjoni ta' kundizzjonijiet li jrawmu kompetizzjoni mingħajr distorsjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet;
- (i) l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu; u
- (j) l-istabiliment ta' mekkanizmu effettiv, ġust u prevedibbli għas-soluzzjoni tat-tilwim sabiex jiġi solvut tilwim dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 1.3

Definizzjonijiet ta' applikazzjoni ġenerali

Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim:

- (a) “Ftehim Qafas Avvanzat” tfisser il-Ftehim Qafas avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħa l-oħra, li jrid jiġi konkluz;
- (b) “Ftehim dwar l-Agricoltura” tfisser il-Ftehim dwar l-Agricoltura fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (c) “Ftehim dwar l-Anti-dumping” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (d) “Ftehim ta' Assoċjazzjoni” tfisser il-Ftehim li jstabbilixxi assoċjazzjoni bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħhom, min-naħa l-waħda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħa l-oħra, li gie ffirmit fi Brussell fit-18 ta' Novembru 2002;
- (e) “dazju doganali” tfisser kwalunkwe dazju jew imposta ta' kwalunkwe tip imposta fuq l-importazzjoni ta' oġġett jew b'rabta magħha, iżda ma tinkludix:
 - (i) imposta ekwivalenti għal taxxa interna imposta f'konformità mal-Artikolu 2.4 ta' dan il-Ftehim;

- (ii) dazju anti-dumping, dazju ta' salvagwardja speċjali, kompensatorju jew ta' salvagwardja applikat f'konformità ma' GATT tal-1994, mal-Ftehim dwar l-Anti-dumping, mal-Ftehim dwar l-Agrikoltura, mal-Ftehim SCM u mal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, kif xieraq; u
- (iii) tariffa jew imposta oħra imposta fuq jew b'rabta ma' importazzjoni li hija limitata fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin;
- (f) "CPC" tfisser il-Klassifikazzjoni Provviżorja Ċentrali tal-Prodotti (Statistical Papers Series M No.77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991);
- (g) "jiem" tfisser jiem kalendarji, inklużi tmiem il-ġimgħa u festi;
- (h) "eżistenti" tfisser b'effett fid-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim;
- (i) "GATS" tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi fl-Anness 1B tal-Ftehim tad-WTO;
- (j) "GATT tal-1994" tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ 1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (k) "ogġett ta' Parti" tfisser ogġett domestiku kif mifhum fil-GATT tal-1994, u jinkludi ogġetti li joriginaw f'dik il-Parti;
- (l) "Sistema Armonizzata" jew "SA" tfisser is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija, inklużi r-Regoli Ġenerali tagħha ta' Interpretazzjoni, Noti tat-Taqsima, Noti tal-Kapitolu u Noti tal-Intestaturi, żviluppata mill-Organizzazzjoni Dinjija Doganali;

- (m) “intestatura” tfisser l-ewwel erba’ cifri fin-numru tal-klassifikazzjoni tariffarja skont is-Sistema Armonizzata;
- (n) “persuna ġuridika” tfisser kwalunkwe entità legali debitament ikkostitwita jew organizzata b’xi mod ieħor skont il-liġi applikabbli, kemm jekk għall-profitt jew għal fini ieħor, u kemm jekk tkun ta’ proprjetà privata jew tal-gvern, inkluża kwalunkwe korporazzjoni, fond fiduċjarju, sħubija, intrapriża kongunta, impriża individwali jew assoċjazzjoni;
- (o) “miżura” tfisser kwalunkwe miżura fil-forma ta’ liġi, ta’ regolament, ta’ regola, ta’ proċedura, ta’ deċiżjoni, ta’ azzjoni amministrattiva, ta’ rekwizit jew ta’ Prattika, jew kwalunkwe forma oħra;
- (p) “miżura ta’ Parti” tfisser kwalunkwe miżura adottata jew miżmuma minn¹:
- (i) il-gvernijiet u l-awtoritajiet fil-livelli kollha;
 - (ii) korpi mhux governattivi fl-eżerċitar tas-setgħat delegati mill-gvernijiet jew mill-awtoritajiet fil-livelli kollha²; jew
 - (iii) kwalunkwe entità li fil-fatt taġixxi fuq l-istruzzjonijiet ta’ Parti jew taħt id-direzzjoni jew il-kontroll tagħha fir-rigward tal-miżura³;

¹ Għal aktar ċertezza, “miżura” tinkludi ommissjonijiet ta’ Parti biex tiegħu azzjonijiet li huma meħtieġa biex tissodisfa l-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim.

² Għal aktar ċertezza, l-obbligi ta’ Parti skont dan il-Ftehim għandhom japplikaw għal intrapriża tal-Istat jew għal persuna oħra meta teżerċita kwalunkwe awtorità regolatorja jew amministrattiva jew awtorità governattiva oħra delegata lilha minn dik il-Parti, bħall-awtorità li tesproprja, toħroġ liċenzji, tapprova tranzazzjonijiet kummerċjali jew timponi kwoti, tariffi jew spejjeż oħrajn.

³ Għal ċertezza akbar, jekk Parti tiddikjara li entità qiegħda taġixxi kif imsemmi fis-subparagrafu (iii), dik il-Parti għandha l-oneru tal-prova u trid tal-anqas tipprovdi indikazzjonijiet solidi.

- (q) “Stat Membru” tfisser Stat Membru tal-Unjoni Ewropea;
- (r) “persuna fiżika” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea, ċittadin ta’ Stat Membru, skont il-liġi tiegħu¹; u
 - (ii) għaċ-Ċili, ċittadin taċ-Ċili, skont il-liġi tiegħu;
- (s) “oġġett oriġinarju” tfisser oġġett li jikkwalifika skont ir-regoli tal-orijini stabbiliti fil-Kapitolu 3;
- (t) “persuna” tfisser persuna fiżika jew ġuridika;
- (u) “*data personali*” tfisser kwalunkwe informazzjoni relatata ma’ persuna fiżika identifikata jew identifikabbli;
- (v) “Ftehim ta’ Salvagwardji” tfisser il-Ftehim dwar is-Salvagwardji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (w) “mizura sanitarja jew fitosanitarja” tfisser kwalunkwe mizura msemmija fil-paragrafu 1 tal-Anness A tal-Ftehim SPS;
- (x) “Ftehim SCM” tfisser il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Mizuri ta’ Kumpens fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

¹ Għall-finijiet tal-Kapitoli 10 u 20, id-definizzjoni ta’ “persuna fiżika” tinkludi wkoll persuna fiżika li tirrisjedi b’mod permanenti fir-Repubblika tal-Latvja li ma hijiex ċittadina tar-Repubblika tal-Latvja jew ta’ kwalunkwe Stat ieħor iżda li hija intitolata, skont il-liġi tar-Repubblika tal-Latvja, li tirċievi passaport ta’ persuna mhux ċittadina.

- (y) “Ftehim SPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Applikazzjoni ta’ Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (z) “Ftehim dwar l-OTK” tfisser il-Ftehim dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (aa) “pajjiż terz” tfisser pajjiż jew territorju barra mill-kamp ta’ applikazzjoni territorjali ta’ dan il-Ftehim kif stabbilit fl-Artikolu 33.8;
- (ab) “Ftehim TRIPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettuali Relatati mal-Kummerċ fl-Anness 1C tal-Ftehim tad-WTO;
- (ac) “Konvenzjoni ta’ Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati” tfisser il-Konvenzjoni ta’ Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati, li saret fi Vjenna fit-23 ta’ Mejju 1969; u
- (ad) “Ftehim tad-WTO” tfisser il-Ftehim li jstabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ, li sar f’Marrakesh fil-15 ta’ April 1994.

ARTIKOLU 1.4

Ir-relazzjoni mal-Ftehim tad-WTO u ma’ ftehimiet eżistenti oħrajn

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom lejn xulxin skont il-Ftehim tad-WTO u ftehimiet eżistenti oħrajn li l-Partijiet huma parti għalihom.

2. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat fis-sens li jobbliga lil xi Parti taġixxi b'mod inkonsistenti mal-obbligi tagħha skont il-Ftehim tad-WTO.

3. F'każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe ftehim eżistenti ieħor għajr il-Ftehim tad-WTO li għalih huma parti ż-żewġ Partijiet, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw ma' xulxin minnufih bl-għan li jsibu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 1.5

Referenzi għal-liġijiet u għal Ftehimiet oħrajn

1. Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor, meta ssir referenza f'dan il-Ftehim għal-liġijiet u għar-regolamenti ta' Parti, dawk il-liġijiet u r-regolamenti għandhom jinftiehem li jinkludu l-emendi tagħhom.

2. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, meta jiġu msemmija jew inkorporati ftehimiet internazzjonali, kompletament jew parzjalment, f'dan il-Ftehim, għandhom jinftiehem li jinkludu kwalunkwe emenda għalihom jew ftehim suċċessur li jidhol fis-seħh għaż-żewġ Partijiet fid-data tal-iffirmar ta' dan il-Ftehim jew wara.

3. Jekk tqum xi kwistjoni rigward l-implimentazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim b'rizultat ta' kwalunkwe emenda jew ftehim suċċessur kif imsemmi fil-paragrafu 2, il-Partijiet, fuq talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet, jistgħu jikkonsultaw ma' xulxin bl-għan li jsibu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 1.6

Issodisfar tal-obbligi

1. Kull Parti għandha tiegħu kull miżura ġenerali jew speċifika meħtieġa biex tissodisfa l-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim.
2. Jekk xi waħda mill-Partijiet tqis li l-Parti l-oħra tkun naqset milli tissodisfa kwalunkwe wieħed mill-obbligi li huma deskritti bhala elementi essenzjali fl-Artikolu 1.2(2) jew 2.2(1) tal-Ftehim Qafas Avvanzat, tista' tiegħu miżuri xierqa. Miżuri xierqa għandha tittiehed b'rispett sħiħ tad-dritt internazzjonali u għandha tkun proporzjonata għan-nuqqas li jiġu ssodisfati l-obbligi msemmija f'dan il-paragrafu. Trid tinghata prijorità lil daww il-miżuri li l-inqas ifixklu l-funzjonament ta' dan il-Ftehim. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, "miżuri xierqa" tista' tinkludi s-sospensjoni, parzjalment jew kompletament, ta' dan il-Ftehim.
3. Il-miżuri msemmija fil-paragrafu 2 jistgħu jittiehdu irrispettivament minn jekk id-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim Qafas Avvanzat humiex qegħdin jiġu applikati b'mod provviżorju.

KAPITOLU 2

KUMMERĊ FIL-MERKANZIJA

ARTIKOLU 2.1

Objettiv

Il-Partijiet għandhom progressivament u reċiprokament jilliberalizzaw il-kummerċ fil-merkanzija f'konformità ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 2.2

Kamp ta' applikazzjoni

Ħlief jekk previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ fil-merkanzija ta' Parti.

ARTIKOLU 2.3

Definizzjonijiet

Għall-finjiet ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 2:

- (a) “Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni” tfisser il-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO.
- (b) “tranzazzjonijiet konsulari” tfisser il-proċedura sabiex tinkiseb, minn konslu tal-Parti li timporta fit-territorju tal-Parti li tesporta, jew fit-territorju ta' pajjiż terz, fattura konsulari jew viża konsulari għal fattura kummerċjali, ċertifikat ta' origini, manifest, dikjarazzjoni ta' esportazzjoni tal-konsenjatur jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra b'konnessjoni mal-importazzjoni ta' oġġett;
- (c) “Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII ta' GATT tal-1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (d) “proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta' applikazzjoni jew ta' dokumentazzjoni oħra għajr dik generalment meħtieġa għall-finjiet ta' approvazzjoni tal-oġġetti, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-esportazzjoni mit-territorju tal-Parti li tesporta;
- (e) “proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta' applikazzjoni jew ta' dokumentazzjoni oħra, għajr dik generalment meħtieġa għall-finjiet ta' approvazzjoni tal-oġġetti, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-importazzjoni fit-territorju tal-Parti li timporta;

- (f) “oġġett manifatturat mill-ġdid” tfisser oġġett ikklassifikat fil-Kapitoli HS 84 sa 90 jew taħt l-intestatura 94.02, hliet għal oġġett ikklassifikat taħt l-intestaturi HS 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 u 87.03 jew is-subintestaturi 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 u 8517.11, li:
- (i) ikun magħmul kompletament jew parzjalment minn partijiet miksuba minn oġġetti li ntuzaw;
 - (ii) ikollu prestazzjoni u kundizzjonijiet operattivi simili meta mqabbla ma’ oġġetti ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida; u
 - (iii) jingħata l-istess garanzija bħal oġġetti ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida;
- (g) “tiswija” tfisser kwalunkwe operazzjoni ta’ pproċessar imwettqa fuq oġġett sabiex jiġu rrimedjati difetti operazzjonali jew ħsara materjali u li tinvolvi l-istabbiliment mill-ġdid tal-oġġett għall-funzjoni oriġinali tiegħu, jew sabiex tiġi zgurata l-konformità mar-rekwiżiti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista’ jibqa’ jintuza bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom; tiswija ta’ oġġett tinkludi restawr u manutenzjoni, iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:
- (i) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta’ oġġett, jew joħloq oġġett ġdid jew kummerċjalment differenti;
 - (ii) jittrasforma oġġett mhux lest f’oġġett lest; jew
 - (iii) jintuza biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta’ oġġett;
- (h) “kategorija ta’ stadji” tfisser il-perjodu ta’ żmien għall-eliminazzjoni tad-dazji doganali li jvarja minn zero għal 7 snin, li warajh oġġett ikun hieles mid-dazju doganali, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-iskedi fl-Anness 2.

ARTIKOLU 2.4

Trattament nazzjonali dwar it-tassazzjoni u r-regolamenti interni

Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-oġġetti tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Artikolu III ta' GATT tal-1994 inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak l-għan, l-Artikolu III ta' GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.5

Tnaqqis jew eliminazzjoni ta' dazji doganali

1. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, kull Parti għandha tnaqqas jew telimina d-dazji doganali fuq l-oġġetti li joriginaw mill-Parti l-oħra f'konformità mal-iskeda tagħha fl-Anness 2.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, ir-rata bazi tad-dazji doganali għandha tkun dik speċifikata għal kull oġġett fl-iskedi fl-Anness 2.

3. Jekk Parti tnaqqas ir-rata tad-dazju doganali tal-aktar nazzjon favorit tagħha (“rata MFN”), l-iskeda fl-Anness 2 ta’ dik il-Parti għandha tapplika għar-rati mnaqqsa. Jekk Parti tnaqqas ir-rata MFN applikata tagħha għal livell taħt ir-rata bazi fir-rigward ta’ linja tariffarja partikolari, dik il-Parti għandha tikkalkula r-rata preferenzjali applikabbli li taffettwa t-tnaqqis fit-tariffi fuq ir-rata mnaqqsa tal-MFN applikata, filwaqt li żżomm il-margni relattiv ta’ preferenza għal dik il-linja tariffarja partikolari sakemm ir-rata tal-MFN applikata tkun aktar baxxa mir-rata bazi. Il-margni relattiv ta’ preferenza għal kwalunkwe linja tariffarja partikolari f’kull perjodu ta’ stadji jikkorrispondi għad-differenza bejn ir-rata bazi stabbilita fl-iskeda fl-Anness 2 ta’ dik il-Parti u r-rata tad-dazju applikata għal dik il-linja tariffarja f’konformità ma’ dik l-iskeda, diviż b’dik ir-rata bazi, u espress f’termini percentwali.

4. Fuq talba ta’ Parti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin sabiex jikkunsidraw li jaċċelleraw it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tad-dazji doganali stabbiliti fl-iskedi fl-Anness 2. Wara li jikkunsidra tali konsultazzjoni, il-Kunsill tal-Kummerċ jista’ jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 2 biex jaċċellera dak it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tat-tariffi.

ARTIKOLU 2.6

Status quo

1. Hlief jekk ma jkunx previst mod ieħor f’dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex iżżid kwalunkwe dazju doganali li jkun stabbilit bħala r-rata bazi fl-Anness 2 jew tadotta kwalunkwe dazju doganali ġdid fuq oġġett li jorigina mill-Parti l-oħra.

2. Għal aktar ċertezza, Parti tista’ iżżid dazju doganali għal-livell stabbilit fl-Anness 2 għall-perjodu ta’ stadji rispettiv wara tnaqqis unilaterali.

ARTIKOLU 2.7

Dazji fuq l-esportazzjoni, taxxi jew imposti oħrajn

1. Parti ma għandhiex tintroduci jew izzomm xi dazju, taxxa jew imposta oħra ta' kwalunkwe tip, imposti fuq l-esportazzjoni ta' oġġett lejn il-Parti l-oħra, jew b'rabta magħha, jew kwalunkwe taxxa interna jew imposta oħra fuq oġġett esportat lejn il-Parti l-oħra li taqbez it-taxxa jew l-imposta li tkun imposta fuq oġġetti simili meta jkunu destinati għall-konsum domestiku.
2. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprevjeni lil Parti milli timponi tariffa jew imposta li hija permessa skont l-Artikolu 2.8 fuq l-esportazzjoni ta' oġġett.

ARTIKOLU 2.8

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew taxxa fuq l-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet għal finijiet fiskali.
2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.

3. Kull Parti tista' timponi imposti jew kostijiet ta' rkupru biss fejn jingħataw servizzi speċifiċi, inkluż dawn li ġejjin:

- (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-hinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li ma huwiex il-bini doganali;
- (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar l-oġġetti u t-tariffi postali għar-ritorn ta' oġġetti lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-ġħoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġijiet u tar-regolamenti doganali;
- (c) l-eżami jew il-kampjunar tal-oġġetti għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-oġġetti, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra dawk għall-użu tal-haddiema tad-dwana; jew
- (d) miżuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn tali miżuri huma meħtieġa minhabba n-natura tal-oġġetti jew riskju potenzjali.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.

5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 2.9

Oggetti msewwija

1. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-orijini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha wara li dak l-oġġett ikun gie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal oġġett importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-gdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.
3. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-orijini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija¹.

ARTIKOLU 2.10

Oggetti manufatturati mill-gdid

1. Hlief jekk ikun previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex tagħti trattament lil oġġetti rimanifatturati tal-Parti l-oħra li jkun inqas favorevoli minn dak li tagħti lil oġġetti simili f'kundizzjoni ġdida.

¹ Fl-Unjoni Ewropea, il-proċedura ta' pproċessar attiv kif stabbilita fir-Regolament (UE) Nru 952/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Ottubru 2013 li jistabbilixxi l-Kodiċi Doganali tal-Unjoni, (ĠU UE L 269, 10.10.2013, p. 1) tintuża għall-finijiet ta' dan il-paragrafu.

2. Għal aktar ċarezza, l-Artikolu 2.11 japplika għal projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni tal-oġġetti manifatturati mill-ġdid. Jekk Parti tadotta jew iżzomm projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' oġġetti użati, din ma għandhiex tapplika dawk il-miżuri fuq l-oġġetti manifatturati mill-ġdid.
3. Parti tista' tirirkjedi li l-oġġetti manifatturati mill-ġdid jiġu identifikati bħala tali għad-distribuzzjoni jew għall-bejgħ fit-territorju tagħha u li l-oġġetti jkunu jissodisfaw ir-rekwiżiti tekniċi applikabbli kollha li japplikaw għal oġġetti simili f'kundizzjoni ġdida.

ARTIKOLU 2.11

Limitazzjonijiet tal-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet

L-Artikolu XI ta' GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*. Kif xieraq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm xi projbizzjoni jew limitazzjoni tal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra jew tal-esportazzjoni jew tal-bejgħ għall-esportazzjoni ta' xi oġġett destinat għat-territorju tal-Parti l-oħra, ħlief f'konformità mal-Artikolu XI ta' GATT tal-1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu.

ARTIKOLU 2.12

Marka tal-origini

Jekk iċ-Ċili japplika rekwiżiti obbligatorji tal-marka tal-pajjiż ta' origini għall-oġġetti tal-Unjoni Ewropea, il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeċiedi li l-oġġetti mmarkati "Made in EU", jew li jkollhom marka simili bil-lingwa lokali, tissodisfa tali rekwiżiti mal-importazzjoni fiċ-Ċili. Dan l-Artikolu ma jaffettwax id-dritt ta' kwalunkwe Parti li tispeċifika t-tip ta' prodotti li għalihom ir-rekwiżiti tal-marka tal-pajjiż ta' origini huma obbligatorji. Il-Kapitolu 3 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 2.13

Proċeduri ta' licenzjar għall-importazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri kollha ta' licenzjar għall-importazzjoni applikabbli għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet ikunu newtrali fl-applikazzjoni u jiġu amministrati b'mod ġust, ekwu, nondiskriminatorju u trasparenti.
2. Parti għandha tadotta jew iżzomm biss proċeduri ta' licenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra, jekk ma jkunux raġonevolment disponibbli proċeduri xierqa oħrajn biex jintlaħaq skop amministrattiv.

3. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm xi proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra sakemm ma jkunx meħtieġ li tiġi implimentata miżura li tkun konsistenti ma' dan il-Ftehim. Parti li tadotta tali proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni għandha tindika b'mod ċar lill-Parti l-oħra l-miżura implimentata permezz ta' dik il-proċedura.

4. Kull Parti għandha tadotta u tamministra kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni f'konformità mal-Artikoli 1, 2 u 3 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Għal dak il-għan, l-Artikoli 1,2 u 3 ta' dak il-Ftehim jiġu inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

5. Parti li tadotta proċeduri godda ta' liċenzjar għall-importazzjoni, jew timmodifika l-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' tali proċeduri godda ta' liċenzjar għall-importazzjoni jew modifiki tal-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni. In-notifika għandha tinkludi l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu u fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Parti għandha titqies konformi ma' din id-dispożizzjoni jekk tkun innotifikat il-proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-importazzjoni rilevanti, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, lill-Kumitat għal-Liċenzjar għall-Importazzjoni stabbilit f'konformità mal-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) ta' dak il-Ftehim.

6. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha tipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni rilevanti, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, fir-rigward ta' kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni li jkollha l-ħsieb li tadotta, li tkun adottat li jew li kollha, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni.

ARTIKOLU 2.14

Proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni

1. Kull Parti għandha tippubblika kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew kwalunkwe modifika għal proċedura eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, b' mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom. Tali publikazzjoni għandha ssir, kull meta jkun prattikabbli, 30 jum qabel ma tidhol fis-seħh il-proċedura jew il-modifika, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard mid-data li fiha tidhol fis-seħh tali proċedura jew modifika.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-publikazzjoni tal-proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni tinkludi l-informazzjoni li ġejja:
 - (a) it-testi tal-proċeduri tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew ta' kwalunkwe modifika li tagħmel f' dawk il-proċeduri;
 - (b) l-oġġetti soġġetti għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni;
 - (c) għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, deskrizzjoni tal-proċess għall-applikazzjoni għal liċenzja ta' esportazzjoni u kwalunkwe kriterju li applikant irid jissodisfa sabiex ikun eliġibbli sabiex japplika għal liċenzja ta' esportazzjoni, bħall-pussess ta' liċenzja ta' attività, l-istabbiliment jew iż-żamma ta' investment, jew l-operat permezz ta' forma partikolari ta' stabbiliment fit-territorju ta' Parti;
 - (d) punt ta' kuntatt wiehed jew aktar minn fejn il-persuni interessati jistgħu jiksbu informazzjoni ulterjuri dwar il-kundizzjonijiet sabiex tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni;

- (e) il-korp jew korpi amministrattivi li lilhom trid tiġi pprezentata applikazzjoni jew dokumentazzjoni rilevanti oħra;
- (f) deskrizzjoni ta' kwalunkwe miżura jew ta' miżuri li l-proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni hija mfassla sabiex timplimenta;
- (g) il-perjodu li matulu se tkun fis-seħħ kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, hliet jekk il-proċedura tibqa' fis-seħħ sakemm tiġi rtirata jew riveduta f'pubblikazzjoni għida;
- (h) jekk il-Parti jkun bihsiebha tuża proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni sabiex tamministra kwota tal-esportazzjoni, il-kwantità generali u, jekk applikabbli, il-valur tal-kwota u d-dati tal-ftuħ u tal-għeluq tal-kwota; u
- (i) kwalunkwe eżenzjoni jew eċċezzjoni li tissostitwixxi r-rekwiżit li tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni, informazzjoni dwar kif jintalbu jew jintużaw dawk l-eżenzjonijiet jew eċċezjonijiet, u l-kriterji għall-għoti tagħhom.

3. Fi żmien 30 jum wara d-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar il-proċeduri eżistenti tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. Parti li tadotta proċeduri godda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew timmodifika proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' dawk il-proċeduri godda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni jew modifiki fil-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. In-notifika għandha tinkludi r-referenza għas-sors jew għas-sorsi fejn tkun ippubblikata l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 2 u għandha tinkludi, meta jkun xieraq, l-indirizz tas-sit web jew tas-siti web rilevanti tal-gvern.

4. Għal aktar ċertezza, xejn f'dan l-Artikolu m'għandu jiġi interpretat b'hal li jirrikjedi li Parti tagħti liċenzja ta' esportazzjoni jew li jipprevjeni lil Parti milli timplimenta l-obbligi jew l-impenji tagħha skont ir-Riżoluzzjonijiet tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti, jew skont reġimi multilaterali ta' nonproliferazzjoni u arranġamenti ta' kontroll tal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 2.15

Valutazzjoni doganali

Kull Parti għandha tiddetermina l-valur doganali tal-oġġetti tal-Parti l-oħra li tiġi importata fit-territorju tagħha f'konformità mal-Artikolu VII ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali. Għal dak il-ghan, l-Artikolu VII ta' GATT tal-1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, kif ukoll l-Artikoli 1 sa 17 tal-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali, inkluż in-Noti Interpretattivi tiegħu, huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.16

Utilizzazzjoni tal-preferenzi

1. Għall-fini tal-monitoraġġ tal-funzjonament tal-Ftehim u tal-kalkolu tar-rati tal-utilizzazzjoni tal-preferenzi, kull sena, il-Partijiet għandhom jiskambjaw statistika dwar l-importazzjoni għal perjodu li jibda sena wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim sa 10 snin wara li titlesta l-eliminazzjoni tat-tariffi għall-oġġetti kollha skont l-iskedi fl-Anness 2. Sakemm il-Kumitat għall-Kummerċ ma jiddeċidix mod ieħor, dak il-perjodu għandu jiġi estiz awtomatikament għal 5 snin. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeċiedi li jkompli jestendih.

2. L-iskambju tal-istatistika dwar l-importazzjoni msemija fil-paragrafu 1 għandu jkopri *data* relatata mal-aktar sena riċenti disponibbli, inkluż il-valur u, meta applikabbli, il-volum, fil-livell tal-linja tariffarja għall-importazzjonijiet tal-oġġetti tal-Parti l-oħra li jibbenefikaw minn trattament preferenzjali tad-dazju skont dan il-Ftehim u għall-importazzjonijiet ta' dawk l-oġġetti li jkunu irċevew trattament mhux preferenzjali.

ARTIKOLU 2.17

Miżuri speċifiċi li jikkonċernaw il-ġestjoni tat-trattament preferenzjali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fil-prevenzjoni, fl-identifikazzjoni u fil-ġlieda kontra l-ksur tal-legiżlazzjoni doganali relatata mat-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, f'konformità mal-obbligi tagħhom skont il-Kapitolu 3 u l-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

2. Parti tista', f'konformità mal-proċedura stabbilita fil-paragrafu 3, tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-oġġetti kkonċernati meta dik il-Parti tkun għamlet sejba, abbażi ta' informazzjoni oġġettiva, konvinċenti u verifikabbli, li l-Parti l-oħra wettqet ksur sistematiku fuq skala kbira tal-legiżlazzjoni doganali sabiex tikseb it-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, u għamlet sejba ta':

(a) nuqqas sistematiku jew inadegwatezza ta' azzjoni mill-Parti l-oħra fil-verifika tal-istatus oriġinarju tal-oġġetti u l-issodisfar tar-rekwiżiti l-oħrajn tal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, meta jigi identifikat jew evitat ksur tar-regoli tal-oriġini;

- (b) rifjut sistematiku mill-Parti l-oħra li twettaq verifika sussegwenti tal-prova tal-orġini fuq talba tal-Parti, jew li tikkomunika r-riżultati tagħha fil-ħin, jew dewmien zejjed fit-twettiq ta' tali verifika jew komunikazzjoni; jew
- (c) rifjut jew nuqqas sistematiku mill-Parti l-oħra li tikkoopera jew tassisti f'konformità mal-obbligi tagħha skont il-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Asistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali fir-rigward tat-trattament preferenzjali.
3. Il-Parti li tkun għamlet sejba kif imsemmija fil-paragrafu 2 għandha, mingħajr dewmien zejjed, tinnotifika lill-Kumitat għall-Kummerċ u tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra fil-Kumitat għall-Kummerċ bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għaž-żewġ Partijiet.

Jekk il-Partijiet jonqsu milli jaqblu dwar soluzzjoni aċċettabbli b' mod reċiproku fi żmien 3 xhur mid-data tan-notifika, il-Parti li tkun għamlet is-sejba tista' tiddeciedi li tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-oġġetti kkonċernati. Dik il-Parti għandha tinnotifika s-sospensjoni temporanja lill-Kumitat għall-Kummerċ mingħajr dewmien mhux dovut.

Is-sospensjonijiet temporanji għandhom japplikaw biss għall-perjodu meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi finanzjarji tal-Parti kkonċernata, u għal mhux aktar minn 6 xhur. Madankollu, meta l-kundizzjonijiet li wasslu għas-sospensjoni inizjali jippersistu malli jiskadi l-perjodu ta' 6 xhur, il-Parti kkonċernata tista' tiddeciedi li ggedded is-sospensjoni. Kwalunkwe sospensjoni temporanja għandha tiġi soġġetta għal konsultazzjonijiet perjodiċi fi ħdan il-Kumitat għall-Kummerċ.

4. Kull Parti għandha tippubblika, f'konformità mal-proċeduri interni tagħha, notifiki lill-importaturi dwar kwalunkwe notifika jew deċiżjoni li tikkonċerna s-sospensjonijiet temporanji msemmijin fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 2.18

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 2;
- (b) jipromwovi l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet dwar it-titjib tat-trattament tariffarju tal-aċċess għas-suq skont l-Artikolu 2.5(4) u kwistjonijiet oħrajn, kif xieraq;
- (c) jipprovdi forum biex tiġi diskussa u solvuta kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu;
- (d) jindirizza minnufih l-ostakli għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, speċjalment dawk relatati mal-applikazzjoni ta' miżuri mhux tariffarji, u, jekk xieraq, jirreferi tali kwistjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ għall-kunsiderazzjoni tiegħu;
- (e) jirrakkomanda lill-Partijiet kwalunkwe modifika jew zieda ma' dan il-Kapitolu;
- (f) jikkoordina l-iskambju ta' *data* għall-utilizzazzjoni tal-preferenzi jew ta' kwalunkwe informazzjoni oħra dwar il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet;
- (g) jirrieżamina kwalunkwe emenda futura għas-Sistema Armonizzata biex jiżgura li l-obbligi ta' kull Parti skont dan il-Ftehim ma jinbidlux, u jikkonsulta biex isolvi kwalunkwe kunflitt relatat;
- (h) iwettaq il-funzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 8.17.

KAPITOLU 3

REGOLI TAL-ORIGINI U PROCEDURI TAL-ORIGINI

TAQSIMA A

REGOLI TAL-ORIGINI

ARTIKOLU 3.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 3-A sa 3-E:

- (a) “klassifikazzjoni” tfisser il-klassifikazzjoni ta' prodott jew materjal taht kapitolu, intestatura, subintestatura partikolari tas-Sistema Armonizzata;
- (b) “kunsinna” tfisser prodotti li jintbagħtu jew flimkien minn esportatur wiehed lil destinatarju wiehed jew li jkunu koperti minn dokument tat-trasport uniku li jkopri l-vjeġġ tagħhom mill-esportatur lid-destinatarju jew, jekk ma jkunx jeżisti tali dokument, li jkunu koperti minn fattura waħda;
- (c) “awtorità doganali” tfisser:
 - (i) għaċ-Ċili, is-Servizz Doganali Nazzjonali; u

- (ii) għall-Unjoni Ewropea, is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea li huma responsabbli għall-materji doganali u għall-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità tal-Istati Membri responsabbli mill-applikazzjoni u l-infurzar tal-liġi doganali;
- (d) “esportatur” tfisser persuna, li tinsab f’Parti li, f’konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti ta’ dik il-Parti, tesporta jew tipproduċi l-prodott oriġinarju u tagħmel dikjarazzjoni dwar l-oriġini;
- (e) “prodotti identiċi” tfisser prodotti li f’kull aspett jikkorrispondu għal daww deskritti fid-deskrizzjoni tal-prodott; id-deskrizzjoni tal-prodott fuq id-dokument kummerċjali użat biex issir dikjarazzjoni dwar l-oriġini għal vjeggħi multipli trid tkun preċiża biżżejjed biex tidentifika b’mod ċar dak il-prodott u wkoll il-prodotti identiċi li sussegwentement iridu jiġu importati abbażi ta’ dik id-dikjarazzjoni;
- (f) “importatur” tfisser persuna li timporta l-prodott oriġinarju u titlob trattament tariffarju preferenzjali għalih;
- (g) “materjal” tfisser kwalunkwe sustanza użata fil-produzzjoni ta’ prodott, inkluż kwalunkwe ingredjent, materja prima, komponent jew parti;
- (h) “prodott” tfisser ir-riżultat ta’ produzzjoni, anke jekk maħsub għall-użu aktar tard bħala materjal fil-produzzjoni ta’ prodott ieħor; u
- (i) “produzzjoni” tfisser kwalunkwe tip ta’ xogħol jew ta’ pproċessar, inkluż l-assemblaġġ.

ARTIKOLU 3.2

Rekwiziti ġenerali

1. Għall-finijiet tal-applikazzjoni tat-trattament tariffarju preferenzjali minn Parti għall-oġġetti oriġinarji tal-Parti l-oħra f'konformità ma' dan il-Ftehim, diment li l-prodott ikun jissodisfa r-rekwiziti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu, il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu li joriġinaw fil-Parti l-oħra:

- (a) prodotti miksubin kompletament f'dik il-Parti kif previst fl-Artikolu 3.4;
- (b) prodotti immanifatturati b'mod esklużiv minn materjali li joriġinaw f'dik il-Parti; u
- (c) prodotti immanifatturati f'dik il-Parti bl-użu ta' materjali mhux oriġinarji, diment li dawn ikunu jissodisfaw ir-rekwiziti stabbiliti fl-Anness 3-B.

2. Jekk prodott ikun kiseb status oriġinarju f'konformità mal-paragrafu 1, il-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta' dak il-prodott ma għandhomx jitqiesu bħala materjali mhux oriġinarji meta dak il-prodott ikun inkorporat bħala materjal fi prodott ieħor.

3. L-akkwist ta' status oriġinarju għandu jigi ssodisfat mingħajr interruzzjoni fit-territorju ta' Parti.

ARTIKOLU 3.3

Akkumulazzjoni tal-orġini

1. Prodott li joriġina f'Parti għandu jitqies bħala li joriġina fil-Parti l-oħra jekk jintuza bħala materjal fil-produzzjoni ta' prodott ieħor f'dik il-Parti l-oħra, diment li l-ħidma u l-ipproċessar imwettqa jmorru lil hinn minn waħda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 3.6.
2. Materjali kklassifikati fil-Kapitolu 3 tas-Sistema Armonizzata li joriġinaw mill-pajjiżi msemija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 4 u użati fil-produzzjoni ta' prodotti tat-tonn tal-bott ikklassifikati fis-subintestatura 1604.14 tas-Sistema Armonizzata jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fis-subparagrafi (a) sa (e) tal-paragrafu 3, u li dik il-Parti tibgħat notifika għal eżami mis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 3.31.
3. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeciedi, wara rakkomandazzjoni mis-Sottokumitat msemmi fl-Artikolu 3.31, li ċerti materjali li joriġinaw mill-pajjiżi terzi¹ msemija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti jekk huma jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott f'dik il-Parti sakemm:
 - (a) kull Parti jkollha ftehim kummerċjali fis-seħħ li jofforma zona ta' kummerċ ħieles ma' dak il-pajjiż terz, fis-sens tal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994;

¹ Għar-referenza, "pajjiż terz" huwa definit fis-subparagrafu (aa) tal-Artikolu 1.3.

- (b) l-orìgini tal-materjali msemmija f'dan il-paragrafu tigi ddeterminata f'konformità mar-regoli tal-orìgini applikabbli taht:
- (i) il-ftehim kummerċjali tal-Unjoni Ewropea li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuza fil-produzzjoni ta' prodott fiċ-Ċili; u
 - (ii) il-ftehim kummerċjali taċ-Ċili li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuza fil-produzzjoni ta' prodott fl-Unjoni Ewropea;
- (c) ikun hemm fis-seħh arrangament bejn dik il-Parti u dak il-pajjiż terz dwar kooperazzjoni amministrattiva adegwata li tiżgura l-implimentazzjoni sħiħa ta' dan il-Kapitolu, inklużi dispozizzjonijiet dwar l-użu ta' dokumentazzjoni xierqa dwar l-orìgini tal-materjali, u li dik il-Parti tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dak l-arrangament;
- (d) il-produzzjoni jew l-ipproċessar tal-materjali mwettqa f'dik il-Parti jmur lil hinn minn waħda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 3.6; u
- (e) il-Partijiet jaqblu dwar kwalunkwe kundizzjoni applikabbli oħra.

4. Il-pajjiżi terzi msemmija fil-paragrafu 3 huma:

- (a) il-pajjiżi tal-Amerka Ċentrali tal-Kosta Rika, El Salvador, il-Gwatemala, il-Honduras, in-Nikaragwa u l-Panama; u
- (b) il-pajjiżi Andeani tal-Kolombja, l-Ekwador u tal-Perù.

ARTIKOLU 3.4

Prodotti miksuba għalkollox f'pajjiż wiehed

1. Il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu bħala miksuba għalkollox f'Parti:
 - (a) pjanti u prodotti tal-ħxejjex imkabbra jew maħsuda hemm;
 - (b) l-annimali ħajjin imwielda u mrobbija hemmhekk;
 - (c) prodotti miksubin minn annimali ħajjin imrobbija hemmhekk;
 - (d) prodotti miksubin mill-kaċċa, mill-insib, mis-sajd, mill-qbid jew mill-ħtif hemmhekk, iżda mhux lil hinn mil-limiti esterni tal-baħar territorjali tal-Parti;
 - (e) prodotti miksubin minn annimali maqtula mwielda u mrobbija hemmhekk;
 - (f) prodotti miksubin mill-akkwakultura hemm, jekk l-organizmi akkwatiċi, li jinkludu l-ħut, il-molluski, il-krustaċji, invertebrati akkwatiċi oħrajn u pjanti akkwatiċi jitwieldu jew jitrabbew minn stokk ta' żrieragħ bħal bajd, qixx, ħut immatur jew larva, b'intervent fil-proċessi ta' trobbija jew ta' tkabbir sabiex tittejjeb il-produzzjoni, bħall-istokkjar regolari, it-tagħlif jew il-protezzjoni kontra l-predaturi;
 - (g) minerali jew sustanza oħra li jinstabu naturalment, mhux inkluzi fis-subparagrafi (a) sa (f), estratti jew meħuda hemmhekk;

- (h) prodotti tas-sajd tal-baħar u prodotti oħrajn mehuda mill-baħar 'il barra minn kwalunkwe baħar territorjali minn bastiment ta' dik il-Parti;
- (i) prodotti magħmulin abbord bastiment fabbrika ta' dik il-Parti esklużivament mill-prodotti msemmijin fis-subparagrafu (h);
- (j) prodotti estratti minn Parti jew minn persuna ta' dik il-Parti minn ħamrija jew minn sottoswol tal-baħar barra minn kwalunkwe baħar territorjali diment li jkollhom drittijiet li jaħdmu dik il-ħamrija jew is-sottoswol;
- (k) skart jew ruttam miksub mill-produzzjoni hemmhekk jew minn prodotti użati migbura hemmhekk, diment li daww il-prodotti jkunu xierqa biss għall-irkupru tal-materja prima; u
- (l) prodotti mmanifatturati hemmhekk esklużivament mill-prodotti msemmija fis- fis-subparagrafi (a) sa (k).

2. It-termini “bastiment ta' Parti” u “bastiment fabbrika ta' Parti” fis-subparagrafi (h) u (i) tal-paragrafu 1 ifissru bastiment u bastiment fabbrika li:

- (a) ikun irregistrat fi Stat Membru jew fiċ-Ċili;
- (b) ibaħħar bil-bandiera ta' Stat Membru jew taċ-Ċili; u
- (c) jissodisfa waħda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:
 - (i) ikun aktar minn 50 % proprjetà ta' persuni fiżiċi ta' Stat Membru jew taċ-Ċili; jew

- (ii) ikun il-proprjetà ta' persuna ġuridika li:
- (A) ikollha l-uffiċċju prinċipali u l-post ewlieni tan-negozju tagħha fi Stat Membru jew fiċ-Ċili; u
 - (B) ikun aktar minn 50 % proprjetà ta' persuni ta' waħda minn dawk il-Partijiet.

ARTIKOLU 3.5

Tolleranzi

1. Jekk materjal mhux oriġinarju użat fil-produzzjoni ta' prodott ma jissodisfax ir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 3-B, dak il-prodott għandu jitqies bħala oriġinarju f'Parti, diment li:
 - (a) għall-prodotti kollha¹ għajr dawk ikklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, il-valur totali ta' materjali mhux oriġinarji ma jaqbiżx l-10 % tal-prezz mill-fabbrika tal-prodott;
 - (b) għall-prodotti kklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, it-tolleranzi japplikaw kif stipulat fin-Noti 6 sa 8 tal-Anness 3-A.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax jekk il-valur jew il-piż tal-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta' prodott jaqbeż kwalunkwe wieħed mill-perċentwali għall-valur jew għall-piż massimu tal-materjali mhux oriġinarji kif speċifikati fir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 3-B.

¹ Il-Kapitoli 1 sa 24 tas-Sistema Armonizzata, f'konformità man-Nota 9 tal-Anness 3-A.

3. Il-paragrafu 1 ma japplikax għall-prodotti miksuba għalkollox f'Parti skont it-tifsira tal-Artikolu 3.4. Jekk ikun meħtieġ skont l-Anness 3-B li l-materjali użati fil-produzzjoni ta' prodott ikunu miksuba għalkollox, japplikaw il-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 3.6

Hdim jew ipproċessar insuffiċjenti

1. Minkejja s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 3.2(1), prodott ma għandux jitqies bħala originarju minn Parti jekk waħda jew aktar biss mill-operazzjonijiet li ġejjin jitwettqu fuq materjali mhux originarji f'dik il-Parti:

- (a) operazzjonijiet ta' preservazzjoni bħat-tnixxif, l-iffriżar, iż-żamma f'salmura u operazzjonijiet simili oħrajn, meta l-iskop uniku tagħhom ikun li jiżguraw li l-prodott jibqa' f'kundizzjoni tajba matul it-trasport u l-ħżin;
- (b) l-iżmuntar u l-assemblaġġ ta' pakketti;
- (c) il-ħasil, it-tindif, it-tneħħija tat-trab, tal-ossid, taż-żjut, taż-żebgħa jew ta' kisi ieħor;
- (d) il-mogħdija jew il-prensa tat-tessuti u ta' oġġetti tessili;
- (e) operazzjonijiet sempliċi ta' żebgħa jew ta' llostrar;
- (f) it-tfesdiq u l-maċinazzjoni parzjali jew shiħa tar-ross; l-illostrar u l-glejżjar taċ-ċereali u tar-ross;

- (g) operazzjonijiet għall-kolorazzjoni jew għall-għoti ta' aromi fiz-zokkor jew għall-iffurmar taċ-ċangaturi taz-zokkor, it-tħin parzjali jew totali taz-zokkor kristallizzati f'forma solida;
- (h) it-tqaxxir, it-tneħħija tal-għadma jew it-tfesdiq ta' frott, ta' ġewż u ta' ħaxix;
- (i) it-tisnin, it-tħin sempliċi, jew il-qtuġh sempliċi;
- (j) l-għarbil, l-iskrinjar, l-issortjar, il-klassifikazzjoni, il-gradazzjoni jew it-tqabbil;
- (k) it-tqegħid sempliċi fi fliexken, f'laned, fi flasks, f'boroż, f'kontenituri, f'kaxxi, it-twaħħil fuq kartun jew fuq twavel u l-operazzjonijiet sempliċi l-oħrajn kollha ta' imballaġġ;
- (l) it-twaħħil jew l-istampar ta' marki, ta' tikketti, ta' logos, u ta' sinjali oħrajn simili ta' distinzjoni fuq il-prodotti jew fuq l-imballaġġ tagħhom;
- (m) it-taħlit sempliċi tal-prodotti, kemm jekk ta' tipi differenti u kemm jekk le, inkluż it-taħlit taz-zokkor ma' kwalunkwe materjal;
- (n) l-assemblaġġ sempliċi ta' partijiet ta' oġġetti sabiex jiġi kkostitwit oġġett sħiħ jew iż-żarmar ta' prodotti f'partijiet;
- (o) iż-żieda sempliċi ta' ilma jew id-dilwizzjoni jew it-nixxif jew id-denaturazzjoni ta' prodotti; jew
- (p) l-iskarnar ta' annimali.

2. Ghall-finijiet tal-paragrafu 1, operazzjoni għandha titqies sempliċi jekk ma jkunu meħtieġa l-ebda ħiliet speċjali jew makkinarji, jew apparati jew tagħmir manifatturati jew installati speċjalment għat-twettiq ta' dik l-operazzjoni.

ARTIKOLU 3.7

Unità tal-kwalifika

1. Ghall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, l-unità ta' kwalifika għandha tkun il-prodott partikolari li jitqies bħala l-unità bażika meta l-prodott jiġi kklassifikat taħt is-Sistema Armonizzata.
2. Jekk kunsinna tikkonsisti minn numru ta' prodotti identiċi klassifikati taħt l-istess intestatura tas-Sistema Armonizzata, kull prodott individwali għandu jitqies meta jiġi applikat dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 3.8

Aċċessorji, spare parts u għodda

1. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-għodda mibgħuta ma' biċċa tagħmir, makkinarju, apparat jew vettura, li jkunu parti mit-tagħmir normali u inkluzi fil-prezz tiegħu jew li ma jkollhomx fattura separata, għandhom jitqiesu bħala haġa waħda mal-biċċa tagħmir, makkinarju, apparat jew vettura inkwistjoni.

2. L-accessorji, l-ispare parts u l-ghodda msemmija fil-paragrafu 1 ma ghandhomx jitqiesu meta tigi determinata l-origini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux originarji, jekk il-prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux originarji skont kif stabbilit fl-Anness 3-B.

ARTIKOLU 3.9

Settijiet

Is-settijiet, kif definiti fir-Regola Ġenerali 3 għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, għandhom jitqiesu bħala originarji f'Parti jekk il-komponenti kollha jkunu prodotti originarji. Meta sett ikun magħmul minn prodotti originarji u mhux originarji, is-sett bħala element shiħ għandu jitqies bħala originarju f'Parti, jekk il-valur tal-prodotti mhux originarji ma jkunx jaqbez il-15 % tal-prezz mill-fabbrika tas-sett.

ARTIKOLU 3.10

Elementi newtrali

Sabiex jiġi determinat jekk prodott jikkwalifikax bħala li jorigina f'Parti, ma għandux ikun hemm bżonn li tigi stabbilita l-origini tal-elementi li ġejjin, li jistgħu jintużaw fil-produzzjoni tal-prodott:

(a) fjuwil, enerġija, katalisti u solventi;

- (b) tagħmir, apparati u provvisti użati għall-ittestjar jew għall-ispezzjonar tal-prodott;
- (c) magni, għodda, ċipep u forom;
- (d) spare parts u materjali użati fil-manutenzjoni ta' tagħmir u ta' bini;
- (e) lubrikanti, griż, materjali komposti u materjali oħrajn użati fil-produzzjoni jew użati sabiex jithaddmu tagħmir u binjiet;
- (f) ingwanti, nuċċalijiet, żraben, ilbies, tagħmir u provvisti tas-sikurezza;
- (g) kwalunkwe materjal ieħor li ma huwiex inkorporat fil-prodott iżda li l-użu tiegħu jista' jintwera li huwa parti mill-produzzjoni tal-prodott.

ARTIKOLU 3.11

Imballaġġ u materjali u kontenituri tal-imballaġġ

1. Jekk, skont ir-Regola Ġenerali 5 għall-interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, il-materjali tal-imballaġġ u l-kontenituri li fihom prodott ikun ippakkjat għall-bejgħ bl-imnut jiġu kklassifikati flimkien mal-prodott, dawk il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ ma għandhomx jitqiesu fid-determinazzjoni tal-orijini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji jekk prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji f'konformità mal-Anness 3-B.
2. Il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ li jintużaw għall-protezzjoni ta' prodott waqt it-trasportazzjoni għandhom jiġu injorati meta jiġi ddeterminat jekk prodott joriġinax f'Parti.

ARTIKOLU 3.12

Segregazzjoni kontabilistika għall-materjali fungibbli

1. Materjali fungibbli oriġinarji u mhux oriġinarji għandhom jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sabiex iżommu l-istatus oriġinarju jew mhux oriġinarju tagħhom, skont il-każ. Dawk il-materjali jistgħu jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott mingħajr ma jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sakemm jintuża l-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità.
2. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabbiltà msemmi fil-paragrafu 1 għandu jiġi applikat f'konformità ma' metodu ta' ġestjoni tal-inventarju skont il-prinċipji kontabilistiċi li jiġu generalment aċċettati fil-Parti. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità għandu jiżgura li fi kwalunkwe hin in-numru ta' prodotti li jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti ma jaqbiżx in-numru li kien jinkiseb permezz ta' segregazzjoni fizika tal-istokkijiet matul il-ħżin.
3. Għall-fini tal-paragrafu 1, "materjali fungibbli" tfisser materjali li huma tal-istess tip u kwalità kummerċjali, bl-istess karatteristiċi tekniċi u fiżiċi, u li ladarba jiġu inkorporati fil-prodott lest ma jistgħux jintgħarfu minn xulxin.

ARTIKOLU 3.13

Prodotti ritornati

Jekk prodott li jorigina f'Parti jiġi esportat minn dik il-Parti lejn pajjiż terz u jirritorna għand dik il-Parti, dan għandu jitqies bħala mhux oriġinarju sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtorità doganali ta' dik il-Parti li l-prodott ritornat:

- (a) ikun l-istess bħal dak esportat; u
- (b) ma saritlux xi operazzjoni lil hinn minn dik li hi meħtieġa biex jinżamm f'kundizzjoni tajba waqt li kien fil-pajjiż jew waqt li kien qiegħed jiġi esportat.

ARTIKOLU 3.14

Nonalterazzjoni

1. Prodott oriġinarju dikjarat għall-użu domestiku fil-Parti li timporta ma għandux, wara l-esportazzjoni u qabel ma jiġi ddikjarat għal użu domestiku, ikun ġie alterat, ittrasformat b'xi mod jew soġġett għal operazzjonijiet għajr dawk ta' preservazzjoni f'kundizzjoni tajba jew ta' zieda jew ta' twaħħil ta' marki, ta' tikketti, ta' sigilli jew ta' xi dokumentazzjoni ohra sabiex tiġi żgurata l-konformità ma' rekwiziti speċifiċi tal-Parti li timporta.
2. Il-ħzin jew il-wiri ta' prodott jista' jseħh f'pajjiż terz diment li dan jibqa' taħt superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.

3. Mingħajr preġudizzju għat-Taqsima B, il-qsim tal-kunsinni jista' jseħħ fit-territorju ta' pajjiż terz jekk isir mill-esportatur jew taħt ir-responsabbiltà tiegħu u diment li dawk il-kunsinni jibqgħu taħt is-superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.

4. F'każ ta' dubju dwar jekk il-kundizzjonijiet previsti fil-paragrafi 1 sa 3 ġewx issodisfati, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-importatur biex jipprovdi evidenza ta' konformità. Tali evidenza tista' tingħata bi kwalunkwe mezz, inklużi dokumenti kuntrattwali tat-trasport bħal poloz ta' kargu jew evidenza fattwali jew konkreta bbażata fuq l-immarkar jew in-numerazzjoni tal-pakketti, jew kwalunkwe evidenza relatata mal-prodott innifsu.

ARTIKOLU 3.15

Wirjiet

1. Prodotti oriġinarji mibgħuta għall-wiri f'pajjiż terz u mibjugħa wara l-wiri għall-importazzjoni f'Parti għandhom jibbenifikaw mal-importazzjoni f'konformità ma' dan il-Ftehim diment li jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtoritajiet doganali li:

- (a) esportatur ikun ikkunsinja dawk il-prodotti minn Parti għall-pajjiż terz li fih saret il-wirja u li werihom hemmhekk;
- (b) il-prodotti nbiegħu jew ġew ċeduti b'xi mod ieħor minn dak l-esportatur lil persuna f'Parti;
- (c) il-prodotti jkunu ġew ikkunsinnati waqt il-wirja jew immedjatament wara fl-istat li jkunu ġew mibgħuta għall-wirja; u

(d) il-prodotti ma jkunux, miż-żmien tal-kunsinnja tagħhom għall-wirja, intużaw għal skopijiet oħra ħlief biex jiġu eżibiti fil-wirja.

2. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha ssir f'konformità mat-Taqsima B u tiġi ppreżentata lill-awtoritajiet doganali f'konformità mal-proċeduri doganali tal-Parti li timporta. L-isem u l-indirizz tal-wirja għandhom ikunu indikati fuqha.

3. Il-paragrafu 1 japplika għal kull wirja, fiera jew demostrazzjoni pubblika simili ta' natura kummerċjali, industrijali, agrikola jew artigjanali, li ma tkunx organizzata għal finijiet privati fi ħwienet jew postijiet tan-negozju bl-għan ta' bejgħ ta' prodotti barranin, u li matulha l-prodotti jibqgħu taħt il-kontroll tad-dwana.

4. L-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta jistgħu jirrikjedu evidenza li l-prodotti baqgħu taħt kontroll doganali fil-pajjiż tal-wirja, kif ukoll evidenza dokumentarja addizzjonali tal-kundizzjonijiet li taħthom ġew esibiti.

TAQSIMA B

PROCEDURI TAL-ORIGINI

ARTIKOLU 3.16

Talba għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Il-Parti li timporta għandha tagħti trattament tariffarju preferenzjali lil prodott originarju fil-Parti l-oħra, fis-sens ta' dan il-Kapitolu, fuq il-bażi ta' talba mill-importatur għat-trattament tariffarju preferenzjali. L-importatur għandu jkun responsabbli għall-korrettezza tat-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għall-konformità mar-rekwiziti stabbiliti f'dan il-Kapitolu.
2. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali għandha tkun ibbazata fuq wiehed minn dawn li ġejjin:
 - (a) dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula mill-esportatur f'konformità mal-Artikolu 3.17;
 - (b) l-għarfien tal-importatur soġġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 3.19.
3. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u l-bażi għal dik it-talba kif imsemmi fil-paragrafu 2 għandhom jiġu inklużi fid-dikjarazzjoni doganali, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta.

4. Importatur li jagħmel talba għal trattament preferenzjali bbażat fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-paragrafu 2 għandu jżomm id-dikjarazzjoni u għandu jipprezentaha lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta fuq talba.

ARTIKOLU 3.17

Dikjarazzjoni dwar l-origini

1. Esportatur ta' prodott għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini fuq il-bażi tal-informazzjoni li turi li l-prodott huwa oriġinarju, inkluż, meta tkun applikabbli, informazzjoni dwar l-istatus oriġinarju tal-materjali użati fil-produzzjoni tal-prodott.
2. L-esportatur għandu jkun responsabbli għall-korrettezza tad-dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula u l-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafu 1. Jekk l-esportatur ikollu raġuni biex jemmen li d-dikjarazzjoni dwar l-origini fiha jew hija bbażata fuq informazzjoni żbaljata, l-esportatur għandu jinnotifika minnufih lill-importatur bi kwalunkwe bidla li taffettwa l-istatus oriġinarju tal-prodott. F'dak il-każ, l-importatur għandu jikkoreġi d-dikjarazzjoni tal-importazzjoni u jhallas kwalunkwe dazju doganali applikabbli dovut.
3. L-esportatur għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini f'waħda mill-verżjonijiet lingwistiċi inklużi fl-Anness 3-C fuq fattura jew fuq kwalunkwe dokument kummerċjali ieħor li jiddeskrivi l-prodott oriġinarju f'dettall suffiċjenti sabiex ikun jista' jiġi identifikata fin-nomenklatura tas-Sistema Armonizzata. Il-Parti li timporta ma għandhiex tirrjkedi li l-importatur jissottometti traduzzjoni tad-dikjarazzjoni dwar l-origini.
4. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha tkun valida għal sena mid-data ta' meta tkun saret.

5. Tista' ssir dikjarazzjoni dwar l-origini għal:

- (a) vjegg wiehed ta' prodott wiehed jew aktar f'Parti; jew
- (b) bosta vjeggi ta' prodotti identici f'Parti fi hdan il-perjodu speċifikat fid-dikjarazzjoni dwar l-origini li ma jaqbiżx it-12-il xahar.

6. Il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-importatur u soġġetta għal rekwiżiti imposti mill-Parti li timporta, tippermetti dikjarazzjoni unika dwar l-origini li għandha tintuża għal prodotti mhux assemblati jew żmantellati, skont it-tifsira tar-Regola Ġenerali 2(a) tas-Sistema Armonizzata, li jaqgħu fit-Taqsimiet XV sa XXI tas-Sistema Armonizzata meta jiġu importati b'pagamenti parzjali.

ARTIKOLU 3.18

Diskrepanzi żgħar u żbalji żgħar

L-awtorità doganali tal-Parti li timporta ma għandhiex tirrifjuta talba għal trattament tariffarju preferenzjali minhabba diskrepanzi żgħar bejn id-dikjarazzjoni dwar l-origini u d-dokumenti sottomessi lill-uffiċċju doganali, jew żbalji żgħar fid-dikjarazzjoni dwar l-origini.

ARTIKOLU 3.19

Għarfien tal-importatur

1. Il-Parti li timporta tista', fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha, tistabbilixxi kundizzjonijiet biex tiddetermina liema importaturi jistgħu jibbażaw talba għal trattament tariffarju preferenzjali fuq l-għarfien tal-importatur.

2. Minkejja l-paragrafu 1, l-għarfien tal-importatur li prodott huwa oriġinarju għandu jkun ibbażat fuq informazzjoni li turi li l-prodott effettivament jikkwalifika bħala oriġinarju u jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu sabiex jikseb status oriġinarju.

ARTIKOLU 3.20

Rekwiżiti ta' żamma tar-rekords

1. Importatur li jitlob trattament tariffarju preferenzjali għal prodott importat f'Parti għandu:
 - (a) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini, iżomm id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini magħmula mill-esportatur għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba ta' preferenza tal-prodott; u
 - (b) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur, iżomm l-informazzjoni li turi li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu biex jikseb status oriġinarju għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba għal trattament preferenzjali.
2. Esportatur li hareġ dikjarazzjoni dwar l-oriġini għandu, għal minimu ta' 4 snin mindu jagħmel dik id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini, iżomm kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-oriġini u tar-rekords l-oħrajn kollha li juru li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu biex jinkiseb status oriġinarju.
3. Ir-rekords li għandhom jinżammu f'konformità ma' dan l-Artikolu jistgħu jinżammu f'forma elettronika f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta jew tesporta, kif xieraq.

ARTIKOLU 3.21

Eżenzjonijiet mir-rekwiżiti rigward id-dikjarazzjonijiet dwar l-oriġini

1. Il-prodotti mibgħuta bhala pakketti minn persuni privati lil persuni privati jew li jiffurmaw parti mill-bagalji personali ta' vjaġġaturi għandhom ikunu aċċettati bhala prodotti oriġinarji mingħajr ma jirrikjedu dikjarazzjoni dwar l-oriġini, diment li tali prodotti ma jiġux importati f'għamla ta' kummerċ u jkunu ġew iddikjarati li jissodisfaw ir-rekwiżiti ta' dan il-Kapitolu, u li ma jkun hemm l-ebda dubju dwar il-verità ta' dik id-dikjarazzjoni.
2. L-importazzjonijiet li jkunu okkażjonali u li jikkonsistu biss minn prodotti għall-użu personali tar-riċevituri jew tal-vjaġġaturi jew tal-familji tagħhom ma għandhomx jitqiesu bhala importazzjonijiet f'għamla ta' kummerċ jekk ikun evidenti min-natura u l-kwantità tal-oġġetti li ma jkun maħsub l-ebda skop kummerċjali, sakemm l-importazzjoni ma tiffurmax parti minn serje ta' importazzjonijiet li jistgħu jiġu kkunsidrati b'mod raġonevoli li saru separatament għall-fini li jiġi evitat ir-rekwiżit għal dikjarazzjoni dwar l-oriġini.
3. Il-valur totali tal-prodotti msemmija fil-paragrafu 1 ma għandux jaqbeż EUR 500 jew l-ammont ekwivalenti tagħhom fil-munita tal-Parti fil-każ ta' pakketti, jew ta' EUR 1 200 jew l-ammont ekwivalenti tagħha fil-munita tal-Parti fil-każ ta' prodotti li jiffurmaw parti mill-bagalji personali tal-vjaġġaturi.

ARTIKOLU 3.22

Verifika

1. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tivverifika l-istatus oriġinarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati abbażi ta' metodi ta' valutazzjoni tar-riskju, li jistgħu jinkludu għażla aleatorja. Għall-finijiet ta' tali verifika, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tibgħat talba għal informazzjoni lill-importatur li jkun għamel it-talba għal trattament preferenzjali skont l-Artikolu 3.16.
2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta li tibgħat talba skont il-paragrafu 1 ma għandhiex titlob aktar mill-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-oriġini ta' prodott:
 - (a) id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini jekk it-talba għal trattament preferenzjali kienet ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini; u
 - (b) informazzjoni li tappartjeni għall-issodisfar tal-kriterji tal-oriġini, li hija:
 - (i) jekk il-kriterju tal-oriġini kien "miksub għalkollox", il-kategorija applikabbli (bħall-ħsad, l-estrazzjoni, is-sajd) u l-post tal-produzzjoni;
 - (ii) jekk il-kriterju tal-oriġini jkun ibbażat fuq tibdil fil-klassifikazzjoni tariffarja, lista tal-materjali mhux oriġinarji kollha, inkluż il-klassifikazzjoni tariffarja tagħhom (f'format b'żewġ, erba' jew sitt ċifri, skont il-kriterji tal-oriġini);
 - (iii) jekk il-kriterju tal-oriġini kien ibbażat fuq metodu ta' valur, il-valur tal-prodott finali kif ukoll il-valur tal-materjali kollha mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni;

- (iv) jekk il-kriterju tal-orġini jkun ibbażat fuq il-piż, il-piż tal-prodott finali kif ukoll il-piż tal-materjali mhux oriġinarji rilevanti użati fil-prodott finali; u
- (v) jekk il-kriterju tal-orġini jkun ibbażat fuq proċess tal-produzzjoni speċifiku, deskrizzjoni ta' dak il-proċess speċifiku.

3. Meta jipprovi l-informazzjoni mitluba, l-importatur jista' jżid kwalunkwe informazzjoni oħra li jqis bħala rilevanti għall-finijiet ta' verifika.

4. Jekk it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orġini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2) mahruġa mill-esportatur, l-importatur għandu jipprovi dik id-dikjarazzjoni dwar l-orġini iżda jista' jwieġeb lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta fejn jindika li l-informazzjoni msemmija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu ma tistax tiġi pprovduta.

5. Meta t-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tibgħat talba addizzjonali għal informazzjoni lill-importatur jekk dik l-awtorità doganali tqis li hija meħtieġa dik l-informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi mill-importatur, jekk ikun xieraq.

6. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tiddeċiedi li tissospendi l-ghoti ta' trattament tariffarju preferenzjali lill-prodotti kkonċernati filwaqt li tistenna r-rizultati ta' verifika, tista' toffri lill-importatur il-possibbiltà li jirrilaxxa l-prodotti. Bhala kundizzjoni għal tali rilaxx, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi garanzija jew mizura oħra xierqa ta' prekawzjoni. Kwalunkwe sospensjoni ta' trattament tariffarju preferenzjali għandha tintemm mill-aktar fis possibbli wara li l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tkun aċċertat li l-prodotti kkonċernati jkollhom status oriġinarju, jew li r-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu ġew issodisfati.

ARTIKOLU 3.23

Kooperazzjoni amministrattiva

1. Sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jikkooperaw ma' xulxin, permezz tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom, sabiex jivverifikaw l-istatus oriġinarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu ġewx issodisfati.

2. Jekk talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbazata fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni mill-importatur skont l-Artikolu 3.22(1), tibgħat talba għal informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta fi żmien sentejn wara d-data tat-talba għal trattament preferenzjali, jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tqis li hija meħtieġa informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu ġewx issodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta jekk ikun xieraq.

3. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinkludi l-informazzjoni li ġejja fit-talba msemmija fil-paragrafu 2:

- (a) id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini jew kopja tagħha;
- (b) l-identità tal-awtorità doganali li toħroġ it-talba;
- (c) l-isem tal-esportatur li jrid jiġi vverifikat;
- (d) is-sugġett u l-ambitu tal-verifika; u
- (e) jekk applikabbli, kwalunkwe dokumentazzjoni rilevanti.

4. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tista', f'konformità mal-liġi u mar-regolamenti ta' dik il-Parti, twettaq il-verifika tagħha billi titlob dokumentazzjoni mill-esportatur u billi titlob kwalunkwe evidenza, jew billi żżur il-bini tal-esportatur, sabiex tirreżamina r-rekords u tosserva l-facilitajiet użati fil-produzzjoni tal-prodott.

5. B'segwitu għat-talba msemmija fil-paragrafu 2, l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta għandha tipprovdi lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta bl-informazzjoni li ġejja:

- (a) id-dokumentazzjoni mitluba, jekk tkun disponibbli;
- (b) opinjoni dwar l-istatus oriġinarju tal-prodott;
- (c) id-deskrizzjoni tal-prodott soġġett għall-verifika u l-klassifikazzjoni tariffarja rilevanti għall-applikazzjoni tar-regola tal-oriġini;

- (d) deskrizzjoni u spjegazzjoni tal-proċess tal-produzzjoni b'sostenn tal-istatus oriġinarju tal-prodott;
- (e) informazzjoni dwar il-mod li bih twettqet il-verifika tal-istatus oriġinarju tal-prodott skont il-paragrafu 4; u
- (f) dokumentazzjoni ta' sostenn, jekk xierqa.

6. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta ma għandhiex tibgħat informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta msemmija fis-subparagrafu (a) jew (f) tal-paragrafu 5 mingħajr il-kunsens tal-esportatur.

7. L-informazzjoni kollha mitluba, inkluż kwalunkwe dokument ta' sostenn u l-informazzjoni relatata l-oħra kollha relatata dwar il-verifika preferibbilment għandhom jiġu skambjati b'mod elettroniku bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet.

8. Il-Partijiet għandhom, permezz tal-koordinaturi maħtura f'konformità ma' dan il-Ftehim, jipprovdu lil xulxin bid-dettalji ta' kuntatt tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom u kwalunkwe modifika fihom fi żmien 30 jum minn tali modifika.

ARTIKOLU 3.24

Assistenza reċiproka fil-ġlieda kontra l-frodi

F'każ ta' ksur suspettat ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jipprovdu lil xulxin b'assistenza reċiproka, f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 3.25

Ċahda tat-talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Soġġett għar-rekwiziti stabbiliti fil-paragrafi 3 sa 5, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk:
 - (a) fi żmien perjodu ta' 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 3.22(1):
 - (i) ma tkun inġhatat l-ebda twegiba mill-importatur;
 - (ii) f'każijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orijini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2), id-dikjarazzjoni dwar l-orijini ma tkunx giet ipprovduta; jew
 - (iii) f'każijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur kif imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.16(2), l-informazzjoni pprovduta mill-importatur ma tkunx adegwata sabiex jiġi kkonfermat l-istatus oriġinarju tal-prodott;
 - (b) fi żmien perjodu ta' 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni addizzjonali skont l-Artikolu 3.22(5):
 - (i) ma tkun inġhatat l-ebda twegiba mill-importatur; jew
 - (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-importatur tkun inadegwata sabiex jiġi kkonfermat li l-prodott hu oriġinarju;

(c) fi żmien perjodu ta' 10 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 3.23(2):

- (i) ma tkun inġhatat l-ebda twegiba mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta; jew
- (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun inadegwata sabiex jiġi kkonfermat li l-prodott ikollu status oriġinarju.

2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċhad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk l-importatur li jkun għamel dik it-talba jonqos milli jikkonforma ma' rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu għajr dawk relatati mal-istatus oriġinarju tal-prodotti.

3. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta jkollha biżżejjed informazzjoni sabiex tiċhad talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u meta l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun ipprovdiet opinjoni skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.23(5) li fiha tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodotti, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinnotifika lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta bir-raġunijiet u bl-intenzjoni tagħha li tiċhad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali fi żmien xahrejn mid-data tar-riċevuta ta' dik l-opinjoni.

4. Jekk tkun saret in-notifika msemmija fil-paragrafu 3, il-konsultazzjonijiet għandhom isiru fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, fi żmien 3 xhur mid-data ta' dik in-notifika. Il-perjodu ta' żmien għal konsultazzjoni jista' jiġi estiż fuq il-bażi ta' każ b'każ permezz ta' ftehim reċiproku bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet. Il-konsultazzjoni tista' ssir f'konformità mal-proċedura stabbilita mis-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 3.31.

5. Mal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien għall-konsultazzjoni, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tiċhad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali biss jekk ma tkunx tista' tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodott u wara li tkun tat lill-importatur id-dritt li jinstema'.

ARTIKOLU 3.26

Kunfidenzjalità

1. Kull Parti għandha żżomm, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha, il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni pprovduta lilha mill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, u għandha tipprotegi dik l-informazzjoni mid-divulgazzjoni.
2. Informazzjoni miksuba mill-awtoritajiet tal-Parti li timporta għandha tintuża biss minn dawk l-awtoritajiet għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu.
3. Kull Parti għandha tiżgura li informazzjoni kunfidenzjali miġbura skont dan il-Kapitolu ma tintużax għal finijiet għajr l-amministrazzjoni u l-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet u determinazzjonijiet marbutin mal-origini tal-prodotti u ma' kwistjonijiet doganali, hlief bil-permess tal-persuna jew tal-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kunfidenzjali.
4. Minkejja l-paragrafu 3, Parti tista' tippermetti li informazzjoni miġbura skont dan il-Kapitolu tintuża fi kwalunkwe proċediment amministrattiv, ġudizzjarju, jew kważi ġudizzjarju li jinbeda minhabba nuqqas ta' konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti relatati mad-dwana li jimplementaw dan il-Kapitolu. Parti għandha tinnotifika lill-persuna jew lill-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kkonċernata qabel tali użu minn qabel.

ARTIKOLU 3.27

Rifużjonijiet u talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali wara l-importazzjoni

1. Kull Parti għandha ttiprovdi li importatur jista' jagħmel, wara l-importazzjoni, talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għal rifużjoni ta' kwalunkwe dazju żejjed imħallas għal prodott jekk:

- (a) l-importatur ma għamilx talba għal trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni;
- (b) it-talba ssir mhux aktar tard minn sentejn wara d-data tal-importazzjoni; u
- (c) il-prodott ikkonċernat kien eligibbli għal trattament tariffarju preferenzjali meta gie importat fit-territorju tal-Parti.

2. Bħala kundizzjoni għal trattament tariffarju preferenzjali abbażi ta' talba magħmula skont il-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi li l-importatur:

- (a) jagħmel talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta;
- (b) jipprovdi d-dikjarazzjoni dwar l-origini, kif xieraq; u
- (c) jissodisfa r-rekwiziti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu bl-istess mod daqslikieku kien intalab trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni.

ARTIKOLU 3.28

Miżuri u sanzjonijiet amministrattivi

1. Parti għandha timponi miżuri u sanzjonijiet amministrattivi fejn xieraq, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti rispettivi tagħha, fuq persuna li tfassal dokument, jew tikkawża li jtfassal dokument, li jkun fih informazzjoni mhux korretta għall-finijiet tal-kisba ta' trattament tariffarju preferenzjali għal prodott, jew li ma jikkonformax mar-rekwiżiti stabbiliti fi:
 - (a) l-Artikolu 3.20;
 - (b) l-Artikolu 3.23(4) billi ma tiġix ipprovduta evidenza jew tiġi miċhuda żjara; jew
 - (c) l-Artikolu 3.17(2) billi ma tiġix ikkoreguta talba għal trattament tariffarju preferenzjali magħmula fid-dikjarazzjoni doganali u billi jithallas id-dazju doganali kif xieraq, jekk it-talba inizjali għal preferenza kienet ibbażata fuq informazzjoni żbaljata.
2. Il-Parti għandha tqis il-paragrafu 3.6 tal-Artikolu 6 tal-Ftehim dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO f'kazijiet fejn importatur volontarjament jiżvela korrezzjoni għal talba għal trattament preferenzjali qabel ma jirċievi talba għal verifika, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti ta' dik il-Parti.

TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 3.29

Ceuta u Melilla

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, għall-Unjoni Ewropea, it-terminu "Parti" ma jinkludix lil Ceuta u Melilla.
2. Il-prodotti li joriginaw miċ-Ċili, meta jiġu importati f'Ceuta u Melilla, għandhom, f'kull aspett, ikunu soġġetti għall-istess trattament doganali skont dan il-Ftehim bħal dak li japplika għall-prodotti oriġinarji mit-territorju doganali tal-Unjoni Ewropea skont il-Protokoll 2 tal-Att tal-Adeżjoni tar-Renju ta' Spanja u tar-Repubblika Portugiża mal-Unjoni Ewropea. Iċ-Ċili għandu jagħti lill-importazzjonijiet ta' prodotti koperti b'dan il-Ftehim u li huma oriġinarji ta' Ceuta u Melilla, l-istess trattament doganali bħal dak mogħti lill-prodotti importati tal-Unjoni Ewropea u li joriginaw minn hemm.
3. Ir-regoli tal-origini u l-proċeduri tal-origini skont dan il-Kapitolu japplikaw *mutatis mutandis* għal prodotti esportati miċ-Ċili lejn Ceuta u Melilla u għal prodotti esportati minn Ceuta u Melilla lejn iċ-Ċili.
4. Ceuta u Melilla għandhom jitqiesu bħala territorju wieħed.

5. L-Artikolu 3.3 japplika għall-importazzjoni u għall-esportazzjoni ta' prodotti bejn l-Unjoni Ewropea, iċ-Ċili u Ceuta u Melilla.
6. L-esportatur għandu jdahhal "iċ-Ċili" u "Ceuta u Melilla" fil-kamp 3 tat-test tad-dikjarazzjoni dwar l-origini fl-Anness 3-C, skont l-origini tal-prodott.
7. L-awtoritajiet doganali tar-Renju ta' Spanja għandhom ikunu responsabbli għall-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu f'Ceuta u Melilla.

ARTIKOLU 3.30

Emendi

Il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjonijiet biex jemenda dan il-Kapitolu u l-Annessi 3-A sa 3-E, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 3.31

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Facilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini

1. Is-Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Facilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għad-dwana.

2. Is-Sottokumitat għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni u l-applikazzjoni effettivi ta' dan il-Kapitolu.
3. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, is-Sottokumitat għandu jkollu l-funzjonijiet li ġejjin:
- (a) jirrieżamina u jagħmel ir-rakkomandazzjonijiet xierqa, skont il-bżonn, lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar:
- (i) l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (ii) kwalunkwe emenda għal dan il-Kapitolu u għall-Annessi 3-A sa 3-E proposta minn Parti;
- (b) jagħmel suggerimenti lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-adozzjoni ta' noti ta' spjegazzjoni biex tiġi ffacilitata l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (c) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra relatata ma' dan il-Kapitolu kif miftiehem bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 3.32

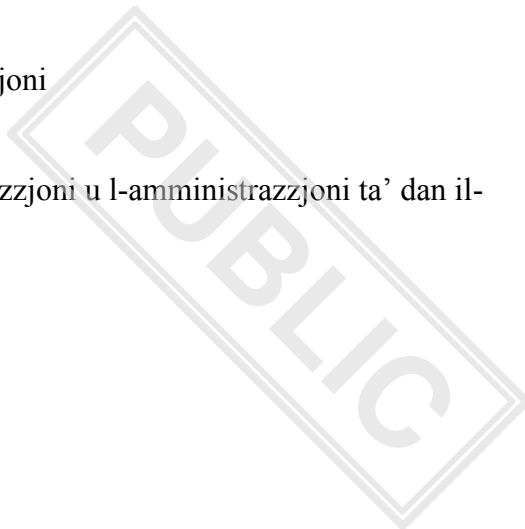
Prodotti fi tranzitu jew fil-ħżin

Il-Partijiet jistgħu japplikaw dan il-Ftehim għal prodotti li jikkonformaw ma' dan il-Kapitolu u li, fid-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, ikunu fi tranzitu jew ikunu f'hażna temporanja f'maħżen doganali jew f'żoni ħielsa fl-Unjoni Ewropea jew fiċ-Ċili, soġġett għas-sottomissjoni ta' dikjarazzjoni dwar l-origini lill-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta.

ARTIKOLU 3.33

Noti ta' spjegazzjoni

In-noti ta' spjegazzjoni dwar l-interpretazzjoni, l-applikazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu huma stabbiliti fl-Anness 3-E.

KAPITOLU 4

DWANA U FACILITAZZJONI TAL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 4.1

Objettivi

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tad-dwana u tal-facilitazzjoni tal-kummerċ fl-ambjent tal-kummerċ globali li qiegħed jevolvi.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istrumenti u l-istandards kummerċjali u doganali internazzjonali huma l-bażi għar-rekwiziti u għall-proċeduri tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti doganali għandhom ikunu nondiskriminatorji u li l-proċeduri doganali għandhom ikunu bbażati fuq l-użu ta' metodi moderni u kontrolli effettivi biex tiġi miġġielda l-frodi, jiġu protetti s-saħħa u s-sikurezza tal-konsumatur u jiġi promoss il-kummerċ legittimu. Kull Parti għandha tirrieżamina l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-proċeduri doganali tagħhom ma għandhomx ikunu ta' piż amministrattiv jew restrittivi għall-kummerċ aktar milli meħtieġ biex jintlahqu objettivi legittimi u li għandhom jiġu applikati b'mod li jkun prevedibbli, konsistenti u trasparenti.
4. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni f'dan il-qasam bil-għan li jiżguraw li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali rilevanti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rilevanti, jissodisfaw l-objettivi tal-promozzjoni tal-facilitazzjoni tal-kummerċ filwaqt li jiżguraw kontroll doganali effettiv.

ARTIKOLU 4.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "awtorità doganali" tfisser:

- (a) għaċ-Ċili, is-*Servicio Nacional de Aduanas* (is-Servizz Doganali nazzjonali), jew is-suċċessur tiegħu; u
- (b) għall-Unjoni Ewropea, dawk is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea responsabbli għall-kwistjonijiet doganali u l-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità oħra fl-Istati Membri responsabbli għall-applikazzjoni u l-infurzar tal-liġijiet u tar-regolamenti doganali.

ARTIKOLU 4.3

Kooperazzjoni doganali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fuq kwistjonijiet doganali bejn l-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom sabiex jiżguraw li l-oġettivi stabbiliti fl-Artikolu 4.1 jintlaħqu.
2. Il-Partijiet għandhom jiżviluppaw il-kooperazzjoni, inkluż billi:
 - (a) jiskambjaw informazzjoni dwar il-liġijiet u r-regolamenti doganali, l-implimentazzjoni tagħhom, u l-proċeduri doganali, partikolarment fl-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-immodernizzar tal-proċeduri doganali;

- (ii) l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet doganali;
- (iii) il-faċilitazzjoni tal-movimenti ta' tranżitu u trażbord;
- (iv) ir-relazzjonijiet maċ-ċrieki kummerċjali; u
- (v) is-sigurtà tal-katina tal-provvista u l-ġestjoni tar-riskju;
- (b) il-hidma flimkien dwar l-aspetti relatati mad-dwana tal-iżgurar u l-iffaċilitar tal-ktajjen tal-provvista tal-kummerċ internazzjonali f'konformità mal-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (minn hawn 'il quddiem imsejha d-“WCO”) adottati f'Ġunju 2005;
- (c) jikkunsidraw l-iżvilupp ta' inizjattivi kongunti relatati mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni u ma' proċeduri doganali oħrajn, inkluż l-iskambju tal-aħjar prattiki u tal-assistenza teknika, u jiżguraw il-forniment ta' servizz effettiv liċ-ċrieki kummerċjali; tali kooperazzjoni tista' tinkludi skambji dwar il-laboratorji doganali, it-taħriġ tal-uffiċjali doganali u dwar teknoloġiji godda għall-kontrolli u l-proċeduri doganali;
- (d) it-tishiġ tal-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tad-dwana f'organizzazzjonijiet internazzjonali bħad-WTO u d-WCO;
- (e) l-istabbiliment, meta jkun relevanti u xieraq, tar-rikonoxximent reċiproku ta' programmi tal-operaturi ekonomiċi awtorizzati, inklużi miżuri ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ ekwivalenti;

- (f) it-twettiq ta' skambji dwar it-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju, l-istandards tar-riskju u l-kontrolli tas-sigurtà, sabiex jiġu stabbiliti, sa fejn ikun prattikabbli, standards minimi għat-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju u r-rekwiżiti u l-programmi relatati;
- (g) l-impenn għall-armonizzazzjoni tar-rekwiżiti tad-*data* tagħhom għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni u għal proċeduri doganali oħrajn, billi jimplimentaw standards u elementi tad-*data* komuni f'konformità mal-Mudell tad-*Data* tad-WCO;
- (h) il-kondiviżjoni tal-esperjenzi rispettivi tagħhom fl-iżvilupp u fl-użu tas-sistemi tagħhom ta' tieqa unika, u, jekk ikun xieraq, l-iżvilupp ta' settijiet komuni ta' elementi tad-*data* għal daww is-sistemi;
- (i) iż-żamma ta' djalogu bejn l-esperti politiċi rispettivi tagħhom biex jippromwovu l-utilità, l-effiċjenza, u l-applikabbiltà ta' deċiżjonijiet bil-quddiem għall-awtoritajiet doganali u n-negożjanti; u
- (j) l-iskambju, jekk rilevanti u xieraq, permezz ta' komunikazzjoni strutturata u rikorrenti bejn l-awtoritajiet doganali tagħhom, ta' ċerti kategoriji ta' informazzjoni relatata mad-dwana għal finijiet speċifiċi, jiġifieri t-titjib tal-ġestjoni tar-riskju u l-effettività tal-kontrolli doganali, l-immirar lejn l-oġġetti f'riskju f'termini ta' ġbir ta' dħul jew sikurezza u sigurtà, u l-iffaċilitar ta' kummerċ legittimu; tali skambju għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-iskambji ta' informazzjoni li jistgħu jsiru bejn il-Partijiet f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka f'Materji Doganali.

3. Kwalunkwe skambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet skont dan il-Kapitolu għandu jkun soġġett, *mutatis mutandis*, għall-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u tar-rekwiżiti tal-protezzjoni tad-*data* personali stabbiliti fl-Artikolu 12 tal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, kif ukoll kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità u privatezza stabbilit fil-liġijiet u fir-regolamenti tal-Partijiet.

ARTIKOLU 4.4

Assistenza amministrativa reċiproka

Il-Partijiet għandhom jagħtu assistenza amministrativa reċiproka lil xulxin fi kwistjonijiet doganali f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 4.5

Ligijiet, regolamenti u proċeduri doganali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha huma:
 - (a) ibbażati fuq strumenti u standards internazzjonali fil-qasam tad-dwana u tal-kummerċ, inkluża l-Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u Kodifikazzjoni ta' Merkanzija li saret fi Brussell fl-14 ta' Ġunju 1983, kif ukoll il-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tad-WCO, u l-Mudell tad-Data tad-WCO, u jekk applikabbli, l-elementi sostantivi tal-Konvenzjoni ta' Kjoto Riveduta dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri Doganali, li saret fi Kjoto fit-18 ta' Mejju 1973 u adottata mill-Kunsill tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali f'Ġunju 1999;
 - (b) ibbażati fuq il-protezzjoni u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ legittimu permezz ta' infurzar effettiv u konformità mar-rekwiżiti legiżlattivi; u

- (c) proporzjonati u mhux diskriminatorji sabiex jevitaw pizijiet mingħajr bżonn fuq l-operaturi ekonomiċi, jipprevedu faċilitazzjoni ulterjuri għall-operaturi b'livelli għoljin ta' konformità, inkluż trattament favorevoli fir-rigward tal-kontrolli doganali qabel ir-rilaxx tal-oġġetti, u jiżguraw salvagwardji kontra l-frodi u attivitajiet illeċiti jew dannużi.
2. Sabiex jittejjbu l-metodi ta' ħidma, kif ukoll sabiex jiġu żgurati n-nondiskriminazzjoni, it-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà fl-operati doganali, kull Parti għandha:
- (a) tissimplifika u tirrieżamina r-rekwiżiti u l-formalitajiet, kull meta jkun possibbli, bl-għan li jiġu żgurati r-rilaxx u l-awtorizzazzjoni rapidi tal-oġġetti;
- (b) taħdem lejn is-simplifikazzjoni u l-istandardizzazzjoni ulterjuri tad-*data* u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u minn aġenziji oħrajn sabiex tnaqqas il-pizijiet taż-żmien u tal-kostijiet għall-operaturi, inklużi l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju; u
- (c) tiżgura li jinżammu l-oġġla standards ta' integrità, permezz tal-applikazzjoni ta' mizuri li jirriflettu l-prinċipji tal-konvenzjonijiet u l-istrumenti internazzjonali rilevanti f'dan il-qasam.

ARTIKOLU 4.6

Rilaxx tal-merkanzija

Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali, l-aġenziji tal-fruntiera jew awtoritajiet kompetenti oħrajn tagħha:

- (a) jipprevedu r-rilaxx minnufih tal-oġġetti fi ħdan perjodu li ma jkunx itwal milli meħtieġ sabiex tiġi assicurata l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti u mal-formalitajiet doganali tagħha u oħrajn relatati mal-kummerċ;

- (b) jipprevedu s-sottomissjoni u l-ipproċessar elettronici avvanzati tad-dokumentazzjoni u ta' kwalunkwe informazzjoni meħtieġa oħra qabel il-wasla tal-oġġetti;
- (c) jippermettu r-rilaxx tal-oġġetti qabel id-determinazzjoni finali tad-dazji doganali, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti, soġġetti għall-għoti ta' garanzija, jekk meħtieġa mil-ligijiet u mir-regolamenti tagħha, sabiex jiġi żgurat il-pagament finali tagħhom; u
- (d) jagħtu prijorità xierqa lill-oġġetti li jiġihassru meta tiġi skedata u titwettag kwalunkwe eżaminazzjoni li tista' tkun meħtieġa.

ARTIKOLU 4.7

Proċeduri doganali simplifikati

Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm miżuri li jippermettu lill-operaturi li jissodisfaw il-kriterji speċifikati fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha jibbenefikaw minn simplifikazzjoni ulterjuri tal-proċeduri doganali. Tali miżuri jistgħu jinkludu dikjarazzjonijiet doganali li jkun fihom settijiet imnaqqa ta' *data* jew dokumenti ta' sostenn, jew dikjarazzjonijiet doganali perjodiċi għad-determinazzjoni u għall-ħlas ta' dazji doganali u taxxi li jkopru importazzjonijiet multipli f'perjodu partikolari wara r-rilaxx ta' dawk l-oġġetti importati, jew proċeduri oħrajn li jipprevedu r-rilaxx rapidu ta' ċerti vjeġġi.

ARTIKOLU 4.8

Operaturi ekonomiċi awtorizzati

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm programm ta' sħubija tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ għall-operaturi li jissodisfaw kriterji speċifiċi (minn hawn 'il quddiem imsejha "operaturi ekonomiċi awtorizzati").
2. Il-kriterji speċifikati biex jikkwalifikaw bħala operaturi ekonomiċi awtorizzati għandhom ikunu relatati mal-konformità, jew mar-riskju ta' nuqqas ta' konformità, mar-reqwiziti speċifikati fil-liġijiet, fir-regolamenti jew fil-proċeduri ta' kull Parti. Il-kriterji speċifikati għandhom jiġu ppubblikati u jistgħu jinkludu:
 - (a) in-nuqqas ta' kwalunkwe ksur serju jew ksur ripetut tal-leġislazzjoni doganali u r-regoli tat-tassazzjoni, inkluż ebda rekord ta' reati kriminali serji marbuta mal-attività ekonomika tal-applikant;
 - (b) il-wiri mill-applikant ta' livell għoli ta' kontroll tal-operazzjonijiet tiegħu u tal-fluss tal-oġġetti permezz ta' sistema ta' ġestjoni tar-rekords kummerċjali u, fejn ikun xieraq, tat-trasport, li tippermetti kontrolli doganali xierqa;
 - (c) is-solvenza finanzjarja, li għandha titqies bħala mixhuda bi prova meta l-applikant ikollu kapacià finanzjarja tajba, li tippermettilu jonora l-impenji tiegħu, b'konsiderazzjoni xierqa tal-karatteristiċi tat-tip ta' attività kummerċjali kkonċernata;
 - (d) kompetenzi mixhuda bi prova jew kwalifiki professjonali relatati direttament mal-attività mwettqa; u
 - (e) standards xierqa ta' sigurtà u sikurezza.

3. Il-kriterji speċifikati msemmija fil-paragrafu 2 ma għandhomx jitfasslu jew jiġu applikati b'tali mod li jagħmlu jew joħolqu diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn l-operaturi ekonomiċi meta jipprevalu l-istess kundizzjonijiet, u għandhom jippermettu l-parteeċipazzjoni tal-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju.

4. Il-programm ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jinkludi l-benefiċċji li ġejjin:

- (a) rekwiziti baxxi ta' dokumentazzjoni u ta' *data*, kif xieraq;
- (b) rata aktar baxxa ta' spezzjonijiet fiżiċi jew ta' eżamijiet imħaffin, kif xieraq;
- (c) proċeduri ta' rilaxx simplifikat u hin ta' rilaxx rapidu, kif xieraq;
- (d) l-użu ta' garanziji, inkluzi, jekk applikabbli, garanziji komprensivi jew garanziji mnaqqsa; u
- (e) kontroll tal-oġġetti fil-bini tal-operatur ekonomiku awtorizzat jew f'post ieħor awtorizzat mill-awtoritajiet doganali.

5. Il-programm ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 jista' jinkludi wkoll benefiċċji addizzjonali, bħal:

- (a) pagament differit ta' dazji, ta' taxxi, ta' tariffi u ta' imposti;
- (b) dikjarazzjoni doganali unika għall-importazzjonijiet jew għall-esportazzjonijiet kollha f'perjodu partikolari; jew

- (c) id-disponibbiltà ta' punt ta' kuntatt dedikat biex jipprovdi assistenza fi kwistjonijiet doganali.

ARTIKOLU 4.9

Rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu, ir-rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni jkunu:
 - (a) adottati u applikati bil-*ħsieb* tar-rilaxx rapidu tal-oġġetti, diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għar-rilaxx;
 - (b) jiġu adottati u applikati b'tali mod li jimmira li jnaqqas il-*ħin* u l-kost tal-konformità għan-negozjanti jew għall-operaturi;
 - (c) l-alternattiva l-inqas restrittiva għall-kummerċ, jekk zewġ alternattivi jew aktar kienu raġonevolment disponibbli biex jiġi ssodisfat l-objettiv jew l-objettivi ta' politika inkwistjoni; u
 - (d) ma jibqgħux jinżammu, inklużi partijiet minnhom, jekk ma jkunux għadhom meħtieġa.
2. Kull Parti għandha tapplika proċeduri doganali komuni u tuża dokumenti doganali uniformi għar-rilaxx tal-oġġetti fit-territorju doganali tagħha.

ARTIKOLU 4.10

Użu tat-teknoloġiji tal-informazzjoni u tal-pagament elettroniku

1. Kull Parti għandha tuża teknoloġiji tal-informazzjoni li jhaffu l-proċeduri għar-rilaxx tal-oġġetti sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ bejn il-Partijiet.
2. Kull Parti għandha:
 - (a) tagħmel disponibbli, b'mezzi elettronici, dikjarazzjoni doganali li hija meħtieġa għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni jew għat-tranzitu tal-oġġetti;
 - (b) tippermetti li dikjarazzjoni doganali tiġi ppreżentata f'format elettroniku;
 - (c) tistabilixxi mezz għall-forniment tal-iskambju elettroniku ta' informazzjoni doganali mal-komunità kummerċjali tagħha;
 - (d) tippromwovi l-iskambju elettroniku ta' *data* bejn l-operaturi u l-awtoritajiet doganali, kif ukoll aġenziji relatati oħrajn; u
 - (e) tuża sistemi elettronici ta' ġestjoni tar-riskju għall-valutazzjoni u l-immirar li jippermettu lill-awtoritajiet doganali tagħha jiffokaw l-ispezzjonijiet tagħhom fuq oġġetti b'riskju għoli u li jiffaċilitaw ir-rilaxx u l-moviment ta' oġġetti b'riskju baxx.
3. Kull Parti għandha tadotta jew ikollha proċeduri li jippermettu l-għażla ta' pagament elettroniku għad-dazji, għat-taxxi, għat-tariffi u għall-imposti miġburin mill-awtoritajiet doganali li jiġu imposti mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 4.11

Ġestjoni tar-riskju

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm sistema ta' ġestjoni tar-riskju għall-kontroll doganali.
2. Kull Parti għandha tfassal u tapplika l-ġestjoni tar-riskju b'mod sabiex tigi evitata d-diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli jew restrizzjonijiet mohbijin għall-kummerċ internazzjonali.
3. Kull Parti għandha tikkonċentra l-kontroll doganali u kontrolli rilevanti oħrajn fil-fruntieri fuq kunsinni ta' riskju għoli u għandha thaffef ir-rilaxx ta' kunsinni b'riskju baxx. Kull Parti tista' wkoll tagħzel, fuq bażi aleatorja, il-kunsinni għal dawk il-kontrolli bhala parti mill-ġestjoni tar-riskju tagħha.
4. Kull Parti għandha tibbaża l-ġestjoni tar-riskju fuq il-valutazzjoni tar-riskju permezz ta' kriterji ta' selettività xierqa.

ARTIKOLU 4.12

Awditu ta' wara l-approvazzjoni

1. Sabiex thaffef ir-rilaxx tal-oġġetti, kull Parti għandha tadotta jew torganizza awditi ta' wara l-approvazzjoni sabiex tiżgura l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti doganali tagħha u oħrajn relatati.
2. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-approvazzjoni b'mod ibbażat fuq ir-riskju.

3. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-approvazzjoni b'mod trasparenti. Jekk isir awditu u jkunu nkisbu riżultati konkluzivi, il-Parti għandha, mingħajr dewmien, tinnotifika lill-persuna li r-rekord tagħha kien ġie awditjat bir-riżultati, bir-raġunijiet għar-riżultati u d-drittijiet u l-obbligi ta' dik il-persuna.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-informazzjoni miksuba f'awditu ta' wara l-approvazzjoni tista' tintuża fi proċedimenti amministrattivi jew ġudizzjarji ulterjuri.
5. Kull fejn ikun prattiku, kull Parti għandha tuża r-riżultat tal-awditu ta' wara l-approvazzjoni fl-applikazzjoni tal-gestjoni tar-riskju.

ARTIKOLU 4.13

Trasparenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' konsultazzjonijiet f'waqthom mar-rappreżentanti tal-kummerċ dwar il-proposti leġislattivi u l-proċeduri ġenerali relatati ma' kwistjonijiet doganali u tal-kummerċ. Għal dak il-għan, kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet xierqa bejn l-amministrazzjonijiet u ċ-ċrieki kummerċjali.
2. Kull Parti għandha tiżgura li r-rekwiżiti u l-proċeduri doganali u relatati mad-dogana rispettivi tagħha jkomplu jissodisfaw il-ħtiġijiet taċ-ċrieki kummerċjali, isegwu l-aħjar prattiki, u jibqgħu l-inqas restrittivi għall-kummerċ kemm jista' jkun.
3. Kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet regolari xierqa bejn l-aġenziji tal-fruntiera u negozjanti jew partijiet ikkonċernati oħrajn fit-territorju tagħha.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih b'mod mhux diskriminatorju u aċċessibbli, inkluż online, u qabel l-applikazzjoni tagħhom, liġijiet u regolamenti godda relatati ma' kwistjonijiet doganali u ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ, kif ukoll emendi ta', u interpretazzjonijiet ta', dawk il-liġijiet u r-regolamenti. Tali liġijiet u regolamenti, kif ukoll l-emendi għal u l-interpretazzjonijiet tagħhom, għandhom jinkludu dawk relatati ma':

- (a) il-proċeduri ta' importazzjoni, ta' esportazzjoni u ta' tranżitu, inklużi l-proċeduri tal-portijiet, tal-ajruporti, u proċeduri oħrajn relatati mal-punti ta' dħul, u l-formoli u d-dokumenti meħtieġa;
- (b) ir-rati tad-dazju u tat-taxxi applikati ta' kull tip imposti fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom;
- (c) it-tariffi u l-imposti li jiġu imposti minn, jew f'isem, aġenziji tal-gvern fuq importazzjoni, fuq esportazzjoni jew fuq it-tranżitu jew b'rabta magħhom;
- (d) ir-regoli għall-klassifikazzjoni jew għall-valutazzjoni tal-prodotti għal finijiet doganali;
- (e) il-liġijiet, ir-regolamenti, u d-deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni generali li jkollhom x'jaqsmu mar-regoli tal-orìġini;
- (f) ir-restrizzjonijiet jew il-projbizzjonijiet tal-importazzjonijiet, tal-esportazzjonijiet jew tat-tranżitu;
- (g) id-dispożizzjonijiet dwar il-penali għall-ksur ta' formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni, jew tat-tranżitu;
- (h) il-ftehimiet jew il-partijiet minn ftehimiet ma' kwalunkwe pajjiż jew ma' pajjiżi, li għandhom x'jaqsmu mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni jew mat-tranżitu;
- (i) il-proċeduri relatati mal-amministrazzjoni tal-kwoti tariffarji;

- (j) il-hinijiet tal-operat u proċeduri operatorji għall-uffiċċji doganali fil-portijiet u fil-punti ta' qsim tal-fruntiera;
- (k) il-punti ta' kuntatt għall-mistoqsijiet dwar l-informazzjoni; u
- (l) avvizi rilevanti oħrajn ta' natura amministrattiva fir-rigward tas-subparagrafi (a) sa (k).

5. Kull Parti għandha tiżgura li jkun hemm perjodu ta' żmien raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni¹ u d-dhul fis-seħh ta' liġijiet, ta' regolamenti u ta' proċeduri u tariffi jew imposti ġodda jew emendati.

6. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm punt ta' kuntatt wiehed jew aktar għall-mistoqsijiet sabiex twieġeb għal mistoqsijiet raġonevoli mill-gvernijiet, mill-operaturi u minn partijiet interessati oħrajn dwar kwistjonijiet doganali u oħrajn relatati mal-kummerċ. Il-punt ta' kuntatt wiehed jew aktar għall-mistoqsijiet għandhom jirrispondu għall-mistoqsijiet f'perjodu ta' żmien raġonevoli stabbilit minn kull Parti, li jista' jvarja skont in-natura jew il-kumplessità tat-talba. Parti ma għandhiex tirrikjedi l-hlas ta' tariffa biex twieġeb għal mistoqsijiet jew tipprovdi l-formoli u d-dokumenti meħtieġa.

ARTIKOLU 4.14

Deċiżjonijiet bil-quddiem

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, “deċiżjoni bil-quddiem” tfisser deċiżjoni bil-miktub mogħtija lil applikant qabel l-importazzjoni ta' oġġett kopert mill-applikazzjoni li tistabbilixxi t-trattament li l-Parti għandha tipprovdi lill-oġġett meta jiġi importat fir-rigward ta':

- (a) il-klassifikazzjoni tariffarja tal-oġġett;

¹ Għal aktar ċertezza, il-“pubblikazzjoni” tirreferi biex il-liġijiet u r-regolamenti jsiru disponibbli għall-pubbliku.

(b) l-origini tal-oġġett; u

(c) kwalunkwe kwistjoni oħra li l-Partijiet jistgħu jaqblu dwarha.

2. Kull Parti għandha toħroġ deċiżjoni bil-quddiem permezz tal-awtoritajiet doganali tagħha. Dik id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tinħareġ b' mod raġonevoli u marbut biż-żmien lill-applikant li jkun issottometta talba bil-miktub, inkluż f' format elettroniku, u jkun fiha l-informazzjoni neċessarja kollha f' konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti emittenti.

3. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun valida għal perjodu ta' mill-inqas 3 snin mid-data li fiha tidhol fis-seħħ, sakemm il-liġi, il-fatti jew iċ-ċirkostanzi li jappoġġaw id-deċiżjoni bil-quddiem oriġinali ma jkunux inbidlu.

4. Parti tista' tirrifjuta li toħroġ deċiżjoni bil-quddiem jekk il-fatti u iċ-ċirkostanzi li jiffurmaw il-bażi tad-deċiżjoni bil-quddiem ikunu taħt rieżami amministrattiv jew ġudizzjarju jew jekk ir-rikors ma jkunx relatat ma' xi użu maħsub tad-deċiżjoni bil-quddiem. Jekk Parti tonqos milli toħroġ deċiżjoni bil-quddiem, għandha mill-ewwel tinnotifika lill-applikant bil-miktub, u tistipula l-fatti rilevanti u fuq liema bażi tkun ħadet id-deċiżjoni tagħha.

5. Kull Parti għandha tippubblika, tal-anqas:

(a) ir-rekwiżiti għall-applikazzjoni għal deċiżjoni bil-quddiem, inkluża l-informazzjoni li trid tingħata kif ukoll il-format;

(b) il-perjodu ta' żmien għall-ħruġ ta' deċiżjoni bil-quddiem; u

(c) it-tul ta' żmien li għalih tkun valida d-deċiżjoni bil-quddiem.

6. Jekk Parti tirrevoka jew timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem, għandha tipprovdi avviż bil-miktub lill-applikant li fih tistabbilixxi l-fatti rilevanti u l-bażi għad-deċiżjoni tagħha. Parti għandha biss tirrevoka, timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem b'effett retroattiv meta d-deċiżjoni tkun ittiehdet fuq il-bażi ta' informazzjoni mhux kompluta, mhux korretta, falza, jew qarrieqa mill-applikant.
7. Deċiżjoni bil-quddiem maħruġa minn Parti għandha tkun vinkolanti fuq dik il-Parti fir-rigward tal-applikant. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun vinkolanti wkoll fuq ir-rikorrent.
8. Kull Parti għandha tipprovdi, fuq talba bil-miktub tal-applikant, rieżami tad-deċiżjoni bil-quddiem jew tad-deċiżjoni li tirrevoka, timmodifika, jew tinvalida d-deċiżjoni bil-quddiem.
9. Soġġett għar-rekwiziti ta' kunfidenzjalità fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku, inkluż online, l-elementi sostantivi tad-deċiżjonijiet tagħha bil-quddiem.

ARTIKOLU 4.15

Tranzitu u trażbord

1. Kull Parti għandha tiżgura l-faċilitazzjoni u l-kontroll effettiv tal-movimenti ta' tranzitu u tal-operazzjonijiet ta' trażbord mit-territorju rispettiv tagħha.
2. Il-Partijiet għandhom jippromwovu u jimplimentaw arrangamenti ta' tranzitu reġjonali bil-għan li jiġi ffaċilitat il-kummerċ.
3. Kull Parti għandha tiżgura l-kooperazzjoni bejn, u l-koordinazzjoni tal-awtoritajiet u tal-aġenziji rilevanti kkonċernati tagħha biex jiġi ffaċilitat it-traffiku fi tranzitu.

4. Kull Parti għandha tippermetti li l-oġġetti maħsuba għall-importazzjoni jgħaddu mit-territorju tagħha taħt kontroll doganali minn uffiċċju doganali tad-dhul għal uffiċċju doganali ieħor fit-territorju tagħha minn fejn l-oġġetti jiġu rilaxxati jew approvati, diment li jiġu ssodisfati r-rekwiżiti regolatorji kollha.

ARTIKOLU 4.16

Kummissarji tad-dwana

1. Parti ma għandhiex tintroduċi l-użu obligatorju ta' kummissarji tad-dwana bħala rekwiżit għall-operaturi biex jissodisfaw l-obbligi tagħhom fir-rigward tal-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tal-oġġetti.
2. Kull Parti għandha tippubblika l-miżuri tagħha dwar l-użu ta' kummissarji tad-dwana.
3. Kull Parti għandha tapplika regoli trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati meta tagħti l-liċenzja lill-kummissarji tad-dwana.

ARTIKOLU 4.17

Spezzjonijiet qabel il-vjeġġ

Il-Partijiet ma għandhomx jirrikjedu l-użu ta' spezzjonijiet ta' qabel il-vjeġġ, kif definit fil-Ftehim dwar l-Ispezzjoni ta' Qabel il-Vjeġġ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO, jew kwalunkwe attività oħra ta' spezzjoni mwettqa fid-destinazzjoni, qabel l-approvazzjoni, minn kumpaniji privati.

ARTIKOLU 4.18

Appelli

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċeduri effettivi, immedjati, mhux diskriminatorji u faċilment aċċessibbli sabiex tiggarantixxi d-dritt ta' appell kontra azzjonijiet amministrattivi, kontra sentenzi u kontra deċiżjonijiet tal-awtoritajiet doganali jew ta' awtoritajiet kompetenti oħrajn li jaffettwaw l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġetti jew oġġetti fi tranzitu.
2. Il-proċeduri ta' appell jistgħu jinkludu rieżami amministrattivi mill-awtorità sorveljenti u rieżami ġudizzjarju tad-deċiżjonijiet mehuda fil-livell amministrattiv f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti ta' Parti.
3. Kwalunkwe persuna li tkun applikat lill-awtoritajiet doganali jew lil awtoritajiet kompetenti oħrajn għal deċiżjoni u ma tkunx kisbet deċiżjoni dwar dik l-applikazzjoni fil-limitu ta' zmien rilevanti għandha tkun intitolata wkoll li teżerċita d-dritt ta' appell.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha jew awtoritajiet kompetenti oħrajn jipprovdu lill-persuni li lilhom jinħarġu deċiżjonijiet amministrattivi, ir-raġunijiet għal dawk id-deċiżjonijiet sabiex jiffaċilitaw, fejn meħtieġ, ir-rikors għal proċeduri ta' appell.

ARTIKOLU 4.19

Penali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet u r-regolamenti doganali tagħha jipprevedu li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tkun proporzjonata u mhux diskriminatorja.
2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha tigi imposta biss fuq il-persuna legalment responsabbli għall-ksur.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-penali imposta tkun ibbażata fuq il-fatti u ċ-ċirkostanzi tal-każ u tkun proporzjonata mal-grad u mas-severità tal-ksur. Kull Parti għandha tevita incentivi għal, jew kunflitti ta' interess fil-valutazzjoni u l-għbir ta' penali.
4. Kull Parti hija mhegga tikkunsidra divulgazzjoni minn qabel lil awtorità doganali taċ-ċirkostanzi ta' ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti doganali, jew tar-rekwiżiti proċedurali bħala fattur ta' mitigazzjoni potenzjali meta tistabbilixxi penali.
5. Jekk Parti timponi penali għal ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha, għandha ttiprovdi spjegazzjoni bil-miktub lill-persuna li fuqha timponi l-penali, filwaqt li tispeċifika n-natura tal-ksur u l-ligijiet, ir-regolamenti applikabbli, jew il-proċeduri li skonthom gie impost l-ammont jew il-firxa ta' penali għall-ksur.

ARTIKOLU 4.20

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Facilitazzjoni tal-Kummerç u r-Regoli tal-Orìgini

1. Is-Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Facilitazzjoni tal-Kummerç u r-Regoli tal-Orìgini (“Sottokumitat”) huwa stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1).
2. Is-Sottokumitat għandu jiżgura l-implimentazzjoni xierqa ta’ dan il-Kapitolu, l-infurzar fil-fruntiera tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet kompetenti f’konformità mas-Sottotaqsima 2 tat-Taqsima C tal-Kapitolu 25, il-Protokoll ta’ dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reçiproka fi Kwistjonijiet Doganali u kwalunkwe dispożizzjoni addizzjonali relatata mad-dwana miftiehma bejn il-Partijiet, u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jirriżultaw mill-applikazzjoni tagħhom.
3. Il-funzjonijiet tas-Sottokumitat għandhom jinkludu:
 - (a) il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta’ dan il-Kapitolu u tal-Kapitolu 3;
 - (b) l-organizzazzjoni ta’ forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni tal-kwistjonijiet kollha dwar id-dwana, inkluż b’mod partikolari l-proċeduri doganali, il-valutazzjoni doganali, ir-regimi tariffarji, in-nomenklatura doganali, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reçiproka fi kwistjonijiet doganali;
 - (c) l-organizzazzjoni forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni ta’ kwistjonijiet relatati mar-regoli tal-orìgini u l-kooperazzjoni amministrattiva, u miżuri fil-fruntieri għad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali; u

(d) it-titjib tal-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-proċeduri doganali, l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali, ir-regoli tal-orġini u l-kooperazzjoni amministrattiva.

4. Is-Sottokomitat jista' jagħmel rakkomandazzjonijiet dwar il-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 2. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Komitat għall-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet dwar ir-rikonoxximent reċiproku ta' tekniki ta' ġestjoni tar-riskju, standards tar-riskju, kontrolli tas-sigurtà u programmi ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ, inklużi aspetti bħat-trażmissjoni tad-*data* u benefiċċji miftiehma b' mod reċiproku.

ARTIKOLU 4.21

Dhul temporanju

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "ammissjoni temporanja" tfisser il-proċedura doganali li taħtha ċerti oġġetti, inkluż il-mezz tat-trasport, tista' tiddaħhal f'territorju doganali soġġetta għall-kundizzjonijiet għall-ħlas ta' dazji u taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' projbizzjonijiet fuq l-importazzjoni jew restrizzjonijiet ta' natura ekonomika. Dawk l-oġġetti jridu jiġu importati għal raġuni speċifika u jridu jkunu maħsuba għall-esportazzjoni mill-ġdid f'perjodu ta' żmien speċifikat u mingħajr ma jkun sarilhom xi tibdil hlief għad-deprezzament normali minhabba l-użu magħmul minnhom.

2. Kull Parti għandha tagħti ammissjoni temporanja, b'helesien kondizzjonali totali mid-dazji u mit-taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' limitazzjonijiet tal-importazzjoni jew projbizzjonijiet ta' natura ekonomika¹, kif previst fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, għat-tipi ta' oġġetti li ġejjin:

- (a) oġġetti għal wiri jew għal użu f'esibizzjonijiet, f'fieri, f'laqgħat jew f'avvenimenti simili, li tfisser oġġetti maħsuba għall-wiri jew dimostrazzjoni f'avveniment, oġġetti maħsuba għall-użu b'konnessjoni mal-wiri ta' prodotti barranin f'avveniment, u tagħmir li jinkludi tagħmir tal-interpretazzjoni, apparat ta' reġistrazzjoni tal-ħoss u tal-immagni u films ta' natura edukattiva, xjentifika jew kulturali maħsuba għall-użu f'laqgħat, f'konferenzi jew f'kunġressi internazzjonali, u l-oġġetti miksuba f'tali avvenimenti minn oġġetti mqiegħda taħt ammissjoni temporanja; kull Parti tista' tirrikjedi awtorizzazzjoni governattiva jew garanzija jew depożitu li għandu jinħareġ qabel ma jsehh l-avveniment;

¹ Għal aktar ċertezza, l-ammissjoni temporanja ta' oġġetti msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu u mdaħħla fiċ-Ċili mill-Unjoni Ewropea, ma għandhomx ikunu soġġetti għall-ħlas tat-tariffa stabbilita fl-Artikolu 107 tal-Ordinanza Doganali taċ-Ċili (*Ordenanza de Aduanas*) li tinsab fid-Digriet 30 tal-Ministeru tal-Finanzi, il-Gazzetta Uffiċjali, 4 ta' Ġunju 2005, (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*).

- (b) tagħmir professjonali, li tfisser: tagħmir għall-istampa, għax-xandir bil-hoss jew bit-televiżjoni li huwa meħtieġ għar-rappreżentanti tal-istampa jew ta' organizzjonijiet tax-xandir jew tat-televiżjoni li jżuru t-territorju ta' pajjiż ieħor għall-finijiet ta' rappurtar jew sabiex jittrażmettu jew jirreġistraw materjal għal programmi speċifiċi; tagħmir ċinematografiku meħtieġ għal persuna li żżur it-territorju ta' pajjiż ieħor sabiex tagħmel film jew films speċifiċi; kwalunkwe tagħmir ieħor meħtieġ għall-eżerċizzju ta' telefonata, negozju jew professjoni ta' persuna li tkun qed iżżur it-territorju ta' pajjiż ieħor biex twettaq kompitu speċifiku, diment li dan ma jkunx se jintuża għall-manifattura industrijali jew għall-ippakkjar ta' oġġetti, jew hlief fil-każ ta' għodda tal-idejn, għall-isfruttament ta' rizorsi naturali, għall-konstruzzjoni, it-tiswija jew il-manutenzjoni ta' bini jew għat-trasferiment tal-art u proġetti simili; apparat anċillari għat-tagħmir imsemmi hawn fuq, u aċċessorji għal dan; u partijiet komponenti importati għat-tiswija ta' tagħmir professjonali li jkunu ammessi temporanjament;
- (c) oġġetti importati b'rabta ma' operazzjoni kummerċjali fejn l-importazzjoni fiha nnifisha ma tikkostitwixxix operazzjoni kummerċjali, bħal: pakketti li jiġu importati mimlija għall-esportazzjoni mill-ġdid vojta jew mimlija, jew li jiġu importati vojta għall-esportazzjoni mill-ġdid mimlija; kontejners, kemm jekk mimlija bl-oġġetti u kemm jekk le, u aċċessorji u tagħmir għal kontejners ammessi temporanjament, li huma importati b'kontejner li jkunu se jiġi esportat mill-ġdid separatament jew flimkien ma' kontejner ieħor, jew huma importati separatament biex jiġu esportati mill-ġdid ma' kontejner, u partijiet komponenti maħsuba għat-tiswija ta' kontejners mogħtija ammissjoni temporanja; palits; kampjuni; riti ta' reklamar;
- (d) oġġetti importati esklużivament għal finijiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali, bħal tagħmir xjentifiku, materjal pedagogiku, materjal tal-benessri għall-baħħara, u kwalunkwe oġġett ieħor importat b'rabta ma' attivitajiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali; spare parts għal tagħmir xjentifiku u għal materjal pedagogiku li jkun ingħata ammissjoni temporanja; u għodda ddisinjata apposta għall-manutenzjoni, għall-ivverifikar, għall-kejl jew għat-tiswija ta' tali tagħmir;

- (e) oġġetti personali, li tfisser: l-oġġetti kollha, ġodda jew użati, li vjaġġatur jista' jirrikjedi b'mod raġonevoli għall-użu tiegħu matul il-vjaġġ, meta wieħed jikkunsidra ċ-ċirkostanzi kollha tal-vjaġġ, iżda li jeskludu kull oġġett impurtat għall-finijiet kummerċjali; u l-oġġetti importata għal finijiet ta' sport, bħal rekwiżiti tal-isport u oġġetti oħrajn għal użu minn vjaġġaturi f'loġġob sportiv jew dimostrazzjonijiet sportivi jew għal taħriġ fit-territorju li għalih tingħata dhul temporanju ;
- (f) materjal ta' reklamar turistiku, li jfisser oġġetti importati bil-għan li jinkoraġġixxu lill-pubbliku jżur pajjiż barrani, b'mod partikolari sabiex jattendi laqgħat jew dimostrazzjonijiet kulturali, reliġjużi, turistiċi, sportivi jew professjonali li jsiru hemmhekk; kull Parti tista' tirrikjedi garanzija jew depożitu li għandu jiġi pprovdut għal dawn l-oġġetti;
- (g) oġġetti importati għal finijiet umanitarji, li tfisser tagħmir mediku, kirurġiku u tal-laboratorju u kunsinni ta' sokkors, bħal vetturi u mezzi oħrajn tat-trasport, kutri, tined, djar prefabbricati jew oġġetti oħra ta' ħtieġa primarja, mibgħuta bħala għajnuna lil dawk affettwati minn diżastri naturali u minn katastrofi simili; u
- (h) annimali importati għal finijiet speċifiċi, bħal: klieb jew żwiemel tal-pulizija, klieb ta' detezzjoni, klieb għall-persuni għomja, klieb tas-salvataġġ, annimali għall-finijiet ta' parteċipazzjoni f'wirjiet, esibizzjonijiet, kompetizzjonijiet jew dimostrazzjonijiet, annimali għall-finijiet ta' divertiment, bħal annimali taċ-ċirklu, turing (inklużi annimali domestiċi ta' vjaġġaturi), it-twettiq tax-xogħol jew tat-trasport, jew għall-finijiet mediċi, bħall-kunsinna ta' velenu tas-serp.

3. Kull Parti għandha taċċetta, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha¹, l-ammissjoni temporanja tal-oġġetti msemmija fil-paragrafu 2 kif ukoll, irrispettivament mill-origini tagħha, il-carnets ATA. maħruġa fil-Parti l-oħra f'konformità mal-Konvenzjoni dwar l-ammissjoni temporanja, li saret f'Istanbul fis-26 ta' Ġunju 1990, approvata fil-Parti l-oħra u ggarantita minn assoċjazzjoni li tiffirma parti mill-katina ta' garanzija internazzjonali, iċċertifikata mill-awtoritajiet kompetenti u valida fit-territorju doganali tal-Parti li timporta.

ARTIKOLU 4.22

Oġġetti msewwija

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "tiswija" tfisser kwalunkwe operazzjoni ta' pproċessar li ssir fuq oġġett sabiex jissewwa difett operattiv jew ħsara materjali u li tinvolvi l-proċess sabiex l-oġġett jingieb lura għall-funzjoni originali tiegħu jew sabiex tiġi żgurata l-konformità tiegħu mar-rekwiziti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista' jkompli jintuza bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom. Tiswija tinkludi restawr u manutenzjoni iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:

- (a) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta' oġġett, jew johloq oġġett gdid jew kummerċjalment differenti;

¹ Għal aktar ċertezza, fil-każ taċ-Ċili, il-carnets ATA għandhom jiġu aċċettati kif stabbilit mid-Digriet N° 103 tal-2004 tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), li jippromulga l-"Konvenzjoni dwar l-Ammissjoni Temporanja" u l-Annessi Tagħha A, B1, B2 u B3, bir-rizervi indikati kif xieraq, u l-emendi tagħha ta' dawn.

(b) jittrasforma oġġett mhux lest f' oġġett lest; jew

(c) jintuża biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta' oġġett.

2. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal xi oġġett, irrispettivament mill-orġini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha, wara li dak l-oġġett ikun ġie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.

3. Il-paragrafu 2 ma japplikax għal oġġett, importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.

4. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-orġini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija.

ARTIKOLU 4.23

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrapprezentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew tassazzjoni fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni għal finijiet fiskali.

2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.

3. Kull Parti tista' timponi imposti jew tirkupra l-kostijiet biss jekk jinghataw servizzi speċifiċi, inklużi dawn li ġejjin:

- (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-hinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li ma huwiex il-bini doganali;
- (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar oġġetti u tariffi postali għar-ritorn ta' oġġetti lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-ġhoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni ta' leġiżlazzjoni doganali;
- (c) l-eżami jew it-teħid ta' kampjuni tal-oġġetti għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-oġġetti, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra dawk għall-użu tal-haddiema tad-dwana; jew
- (d) miżuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn miżuri bħal dawn huma meħtieġa minhabba n-natura tal-oġġetti jew riskju potenzjali.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li hija tista' timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.

5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

KAPITOLU 5

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA A

DAZJI ANTI-DUMPING U KOMPENSATORJI

ARTIKOLU 5.1

Dispożizzjonijiet ġenerali

1. Il-Partijiet iżommu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim dwar l-Anti-Dumping u l-Ftehim SCM.
2. Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, ir-regoli preferenzjali tal-origini skont il-Kapitolu 3 ma japplikawx.

ARTIKOLU 5.2

Trasparenza

1. L-investigazzjonijiet u l-miżuri anti-dumping u kompensatorji għandhom jintużaw f'konformità sħiħa mar-rekwiżiti rilevanti tad-WTO stabbiliti fil-Ftehim dwar l-Anti-Dumping u fil-Ftehim SCM u għandhom ikunu bbażati fuq sistema ġusta u trasparenti.

2. Kull Parti għandha tiżgura, mill-aktar fis prattikabbli wara kwalunkwe impożizzjoni ta' miżuri provviżorji u fi kwalunkwe każ qabel ma ssir id-determinazzjoni finali, divulgazzjoni sħiħa tal-fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali kollha li fuqhom tibbaża deċiżjoni biex jiġu applikati miżuri definittivi. Tali divulgazzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim dwar l-Anti-dumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim SCM. Kull Parti għandha tiżvela tali fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali bil-miktub, u tippermetti lill-partijiet interessati biżżejjed żmien biex jissottomettu l-kummenti dwarhom.

3. Kull parti interessata għandha tingħata l-possibbiltà li tinstema' sabiex tesprimi l-fehmiet tagħha matul l-investigazzjoni anti-dumping jew kompensatorja, diment li din ma ddewwimx bla bżonn it-twettiq tal-investigazzjoni.

ARTIKOLU 5.3

Kunsiderazzjoni tal-interess pubbliku

Kull Parti għandha tqis is-sitwazzjoni tal-industrija domestika, l-importaturi u l-assocjazzjonijiet rappreżentattivi tagħha, l-utenti rappreżentattivi u l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tal-konsumatur, sa fejn huma jkunu pprovdew informazzjoni rilevanti lill-awtoritajiet investigattivi fiż-żmien rilevanti. Parti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax miżuri anti-dumping jew kompensatorji fuq il-bażi ta' tali informazzjoni.

ARTIKOLU 5.4

Regola tad-dazju inferjuri

Jekk Parti timponi dazju anti-dumping fuq l-oġġetti tal-Parti l-oħra, l-ammont ta' tali dazju ma għandux jaqbeż il-marġni tad-dumping. Kull meta jkun possibbli, id-dazju anti-dumping għandu jkun inqas minn dak il-marġni jekk tali dazju inqas ikun adegwat biex jitneħħa d-dannu lill-industrija domestika.

ARTIKOLU 5.5

Nuqqas ta' applikazzjoni ta' soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA B

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA GLOBALI

ARTIKOLU 5.6

Dispożizzjonijiet generali

Il-Partijiet jaffer maw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji u l-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura.

ARTIKOLU 5.7

Trasparenza u impożizzjoni ta' miżuri definittivi

1. Minkejja l-Artikolu 5.6, fuq talba tal-Parti l-oħra u diment li din ikollha interess sostanzjali, il-Parti li tibda investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew li jkollha l-ħsieb li tapplika miżuri ta' salvagwardja globali, għandha tipprovdi minnufih notifika bil-miktub li tinkludi l-informazzjoni pertinenti kollha li twassal għall-bidu ta' investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali, inkluż dwar is-sejbiet provviżorji, jekk rilevanti. Tali notifika hija mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 3(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji.
2. Meta timponi miżuri ta' salvagwardja globali definittivi, kull Parti għandha tagħmel hilitha biex timponihom b'mod li l-inqas jaffettwa l-kummerċ bilaterali, diment li l-Parti affettwata mill-miżuri jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, jekk Parti tqis li r-rekwiziti legali għall-impożizzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali definittivi jiġu ssodisfati, u għandha l-ħsieb li tapplika tali miżuri, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħti l-possibbiltà li jsiru konsultazzjonijiet bilaterali, diment li l-Parti l-oħra jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4. Jekk ma tintlaħaq l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 15-il jum min-notifika, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri xierqa ta' salvagwardja lokali biex tirrimedja l-problema.
4. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti għandha titqies li għandha interess sostanzjali meta tkun fost il-hames l-akbar fornituri tal-oġġett importat matul il-perjodu ta' 3 snin l-aktar riċenti, imkejje l f' termini ta' volum jew valur assolut.

ARTIKOLU 5.8

Nuqqas ta' applikazzjoni ta' soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA C

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

SUBTAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 5.9

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) “industrija domestika” tfisser, fir-rigward ta' oġġett importat, il-produtturi kollha ta' oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta li joperaw fit-territorju ta' Parti, jew il-produtturi li l-produzzjoni kollettiva tagħhom tal-oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta tikkostitwixxi sehem kbir mill-produzzjoni domestika totali ta' dawk l-oġġetti;

- (b) “perjodu tranzitorju” tfisser:
- (i) perjodu ta’ 7 snin li jibda mid-data tad-dhul fis-sehh ta’ dan il-Ftehim; jew
 - (ii) għal kwalunkwe oġġett li għalih l-iskeda fl-Anness 2 tal-Parti li tapplika miżura ta’ salvagwardja bilaterali tipprevedi perjodu ta’ eliminazzjoni tat-tariffi ta’ 7 snin, il-perjodu ta’ eliminazzjoni tat-tariffi għal dak l-oġġett u sentejn oħra.

ARTIKOLU 5.10

Applikazzjoni ta’ miżura ta’ salvagwardja bilaterali

1. Minkejja t-Taqsima B, jekk, bħala riżultat tat-tnaqqis jew it-tneħħija ta’ dazju doganali skont dan il-Ftehim, oġġett li jorigina f’Parti jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju tal-Parti l-oħra f’tali kwantitajiet mizjuda, f’termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika, u taht tali kundizzjonijiet li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-produtturi domestiċi ta’ prodotti simili jew ta’ oġġetti f’kompetizzjoni diretta, il-Parti li timporta tista’ tiegħu miżuri xierqa ta’ salvagwardja bilaterali taht il-kundizzjonijiet u f’konformità mal-proċeduri stabbiliti f’din it-Taqsima.

2. Jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fil-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista’ tapplika wahda mill-miżuri bilaterali ta’ salvagwardja li ġejjin:

- (a) is-sospensjoni ta’ kwalunkwe tnaqqis ulterjuri tar-rata tad-dazju fuq l-oġġett ikkonċernat kif previst f’dan il-Ftehim; jew

- (b) iż-żieda fir-rata tad-dazju doganali fuq l-oġġett ikkonċernat għal livell li ma jaqbiżx l-anqas waħda minn fost dawn:
- (i) ir-rata tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar favorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fiż-żmien tal-applikazzjoni tal-miżura; jew
 - (ii) ir-rata tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar favorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fil-jum immedjatament qabel id-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 5.11

Standards għal miżuri ta' salvagwardja bilaterali

1. Miżura ta' salvagwardja bilaterali ma għandhiex tiġi applikata:
 - (a) hlief sal-punt, u għal dak iż-żmien, kif jista' jkun meħtieġ biex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu lill-industrija domestika;
 - (b) għal perjodu ta' aktar minn sentejn; il-perjodu jista' jiġi estiż b'sentejn oħra jekk l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti li timporta tiddetermina, b'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima, li l-miżura se tibqa' meħtieġa sabiex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu tal-industrija domestika, diment li l-perjodu totali ta' applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluż il-perjodu tal-applikazzjoni inizjali u kwalunkwe estensjoni tiegħu, ma jaqbiżx l-4 snin; jew
 - (c) lil hinn mill-iskadenza tal-perjodu tranżitorju kif definit fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.9.

2. Meta Parti ma tibqax tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju doganali għandha tkun ir-rata li kienet tkun fis-seħħ għall-oġġett f'konformità mal-iskeda tiegħu fl-Anness 2.
3. Bil-għan li jiġi ffaċilitat l-aġġustament tal-industrija kkonċernata f'sitwazzjoni fejn it-tul mistenni ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali jkun ta' aktar minn sena, il-Parti li tapplika l-miżura għandha tilliberalizzaha b'mod progressiv f'intervalli regolari matul il-perjodu tal-applikazzjoni.

ARTIKOLU 5.12

Miżuri ta' salvagwardja bilaterali provvizorji

1. F'ċirkostanzi kritiċi fejn id-dewmien jista' johloq dannu li jkun diffiċli li jissewwa, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provvizorja mingħajr ma tkun konformi mar-rekwiżiti tal-Artikolu 5.21(1), sugġett għal determinazzjoni preliminari li jkun hemm evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' oġġett li jorigina fil-Parti l-oħra jkunu żdiedu bħala rizultat tat-tnaqqis jew it-tnehhija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-industrija domestika.
2. It-tul ta' kwalunkwe miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja ma għandux jaqbeż il-200 jum, li matulu l-Parti li tapplika l-miżura għandha tikkonforma mar-regoli proċedurali rilevanti stabbiliti fis-Sottotaqsima 2. Il-Parti li tapplika l-miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja għandha minnufih tagħti rifiżjoni għal kwalunkwe żieda fit-tariffi jekk l-investigazzjoni deskritta fis-Sottotaqsima 2 ma tirriżultax f'sejba li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 5.10(1) ġew issodisfati. It-tul ta' żmien tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja għandu jingħadd bħala parti mill-perjodu deskritt fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.11(1).

3. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja għandha tinforma lill-Parti l-oħra hekk kif tiegħu tali miżura provviżorji u għandha tirreferi l-kwistjoni minnufih lill-Kumitat għall-Kummerċ biex tiġi eżaminata jekk il-Parti l-oħra titlob dan.

ARTIKOLU 5.13

Kumpens u sospensjoni tal-konċessjonijiet

1. Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti li l-prodotti tagħha jkunu soġġetti għall-miżura sabiex jaqblu dwar kumpens xieraq għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effett kummerċjali ekwivalenti sostanzjali. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tipprovdi opportunità għal tali konsultazzjonijiet mhux aktar tard minn 30 jum wara l-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

2. Jekk il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ma jwasslux għal ftehim dwar kumpens għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fi żmien 30 jumminn meta jibdew il-konsultazzjonijiet, il-Parti li l-oġġetti tagħha jkunu soġġetti għall-miżura ta' salvagwardja tista' tissospendi l-applikazzjoni ta' konċessjonijiet li jkollhom effetti sostanzjalment ekwivalenti fuq il-kummerċ tal-Parti l-oħra.

3. Il-Parti li l-oġġetti tagħhom ikunu soġġetti għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub mill-inqas 30 jum qabel ma tissospendi l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet f'konformità mal-paragrafu 2.

4. L-obbligu li jiġi pprovdut kumpens skont il-paragrafu 1 u d-dritt li tiġi sospiza l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet skont il-paragrafu 2 għandhom:

- (a) ma jiġux eżerċitat għall-ewwel 24 xahar li matulhom tkun fis-seħh miżura ta' salvagwardja bilaterali, sakemm il-miżura ta' salvagwardja bilaterali tkun ġiet applikata bħala riżultat ta' żieda assoluta fl-importazzjonijiet; u
- (b) tieqaf fid-data tat-terminazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

ARTIKOLU 5.14

Skadenza ta' żmien bejn żewġ miżuri ta' salvagwardja bilaterali
u applikazzjoni mhux parallela ta' miżuri ta' salvagwardja

1. Parti ma għandhiex tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali kif imsemmi f'din it-Taqsima għall-importazzjoni ta' oġġett li qabel kien soġġett għal tali miżura, sakemm ma jkunx għadda perjodu ta' żmien ugwali għal nofs iż-żmien li matulu tkun ġiet applikata l-miżura ta' salvagwardja għall-perjodu immedjatament preċedenti. Miżura ta' salvagwardja bilaterali li tkun ġiet applikata aktar minn darba fuq l-istess oġġett ma tistax tiġi estiża b'sentejn oħra kif previst fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.11(1).

2. Parti, ma għandhiex tapplika, fir-rigward tal-istess oġġett u matul l-istess perjodu:

- (a) miżura ta' salvagwardja bilaterali jew miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja skont dan il-Ftehim; u

- (b) mizura ta' salvagwardja globali skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 5.15

Regjuni ultraperiferiċi¹ tal-Unjoni Ewropea

1. Jekk xi oġġett li joriġina miċ-Ċili jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju ta' regjun ultraperiferiku wieħed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'tali kwantitajiet mizuda u f'tali kundizzjonijiet li jikkawża jew jhedded li jikkawża deterjorament serju fis-sitwazzjoni ekonomika tar-regjun ultraperiferiku kkonċernat, l-Unjoni Ewropea, wara li tkun eżaminat soluzzjonijiet alternattivi, tista' tapplika b'mod eċċezzjonali miżuri ta' salvagwardja bilaterali limitati għat-territorju tar-regjun ikkonċernat.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, "deterjorament serju" tfisser diffikultajiet kbar f'settur tal-ekonomija li jipproduċi prodotti simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta. Id-determinazzjoni ta' deterjorament serju għandha tkun ibbażata fuq fatturi oġġettivi, li jinkludu l-elementi li ġejjin:
 - (a) iż-żieda fil-volum ta' importazzjonijiet, f'termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika u għall-importazzjonijiet minn sorsi oħrajn; u

¹ Fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, ir-regjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea huma: Guadeloupe, il-Guyana Franciża, Martinique, Réunion, Mayotte, St. Martin, ir-Regjun Awtonomu tal-Azores, Madeira u l-Gzejjer Kanarji. Dan l-Artikolu japplika wkoll għal pajjiż jew għal territorju ekstra-Ewropew li jibdel l-istatus tiegħu għal regjun ultraperiferiku b'mod li deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'konformità mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 355(6) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, mid-data tal-adozzjoni ta' dik id-deċiżjoni. Fil-każ li regjun ultraperiferiku tal-Unjoni Ewropea, wara dik il-proċedura, ma jibqax regjun ultraperiferiku, dan l-Artikolu ma għandux jibqa' applikabbli għal dak il-pajjiż jew territorju ekstra-Ewropew mid-data tad-deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'dak ir-rigward. L-Unjoni Ewropea għandha tinnotifika liċ-Ċili bi kwalunkwe bidla fit-territorji meqjusa bhala regjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

(b) l-effett tal-importazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 fuq is-sitwazzjoni tal-industrija rilevanti jew tas-settur ekonomiku kkonċernat, inkluż fuq il-livelli ta' bejgħ, fuq il-produzzjoni, fuq is-sitwazzjoni finanzjarja u fuq l-impjiegi.

3. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, dispożizzjonijiet oħrajn ta' din it-Taqsima applikabbli għal miżuri bilaterali ta' salvagwardja huma applikabbli wkoll għal kwalunkwe miżura ta' salvagwardja adottata skont dan l-Artikolu. Kwalunkwe referenza għal "dannu serju" f'dispożizzjonijiet oħrajn ta' din it-Taqsima għandha tinftiehem bħala "deterjorament serju" meta tiġi applikata fir-rigward tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

SUBTAQSIMA 2

REGOLI PROCEDURALI APPLIKABBLI GĦAL MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

ARTIKOLU 5.16

Dritt applikabbli

Għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja bilaterali, l-awtorità investigattiva kompetenti ta' kull Parti għandha tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' din is-Sottotaqsima. F'każijiet mhux koperti minn din is-Sottotaqsima, l-awtorità kompetenti tal-investigazzjoni għandha tapplika r-regoli stabbiliti skont il-liġi tal-Parti ta' dik l-awtorità.

ARTIKOLU 5.17

Bidu ta' proċedura ta' salvagwardja

1. Awtorità investigattiva kompetenti ta' Parti tista' tibda proċedura rigward miżuri bilaterali ta' salvagwardja ("proċedura ta' salvagwardja") fuq applikazzjoni bil-miktub¹ minn jew f'isem l-industrija domestika, jew f'ċirkostanzi eċċezzjonali fuq inizjattiva tagħha stess.
2. L-applikazzjoni għandha titqies bħala waħda magħmula minn jew f'isem l-industrija domestika jekk tkun appoġġata minn dawk il-produtturi domestiċi li l-output kollettiv tagħhom jikkostitwixxi iktar minn 50 % tal-produzzjoni domestika totali tal-prodott simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta prodotti minn dik il-parti tal-industrija domestika li tesprimi jew appoġġ jew oppożizzjoni għall-applikazzjoni. Madankollu, awtorità investigattiva kompetenti ma għandhiex tibda investigazzjoni jekk il-produtturi domestiċi li jesprimu appoġġ għall-applikazzjoni jammontaw għal anqas minn 25 % tal-produzzjoni domestika totali tal-prodotti simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta prodotti mill-industrija domestika.
3. Ladarba awtorità investigattiva kompetenti tkun bdiet l-investigazzjoni, l-applikazzjoni bil-miktub imsemmija fil-paragrafu 1 għandha tkun disponibbli għall-partijiet interessati, hlief għal kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali li tinsab fiha.
4. Mal-bidu ta' proċediment ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha tippubblika avviz tal-bidu tal-proċedura ta' salvagwardja fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti. L-avviz għandu jidentifika:
 - (a) l-entità li pprezentat l-applikazzjoni bil-miktub, jekk applikabbli;

¹ Għall-Unjoni Ewropea, dik l-applikazzjoni tista' tiġi pprezentata minn Stat Membru wiehed jew aktar f'isem l-industrija domestika.

- (b) l-oġġett importat soġġett għall-proċedura ta' salvagwardja;
- (c) is-subintestatura u n-numru tal-partita tat-tariffa li tahtom jiġi kklassifikat l-oġġett importat;
- (d) it-tip ta' mizura proposta li trid tiġi applikata;
- (e) is-seduta pubblika skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 5.20 jew il-perjodu li fih il-partijiet interessati jistgħu jipprezentaw talba għal smiġħ skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.20;
- (f) il-post fejn l-applikazzjoni bil-miktub u kwalunkwe dokument mhux kunfidenzjali ieħor ipprezentat matul il-proċediment jistgħu jiġu spezzjonati; u
- (g) l-isem, l-indirizz u n-numru tat-telefon tal-uffiċċju li jrid jiġi kkuntattjat għal aktar informazzjoni.

5. Fir-rigward ta' proċedura ta' salvagwardja mibdija skont il-paragrafu 1 fuq il-bażi ta' applikazzjoni bil-miktub, l-awtorità investigattiva kompetenti kkonċernata ma għandhiex tippubblika l-avviż meħtieġ taht il-paragrafu 4 mingħajr ma l-ewwel tivvaluta bir-reqqa jekk l-applikazzjoni bil-miktub tissodisfax ir-rekwiziti tal-leġislazzjoni domestika tagħha u r-rekwiziti tal-paragrafi 1 u 2, u tinkludi evidenza raġonevoli li l-importazzjonijiet ta' oġġett li jorigina fil-Parti l-oħra żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li daww l-importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw l-allegat dannu serju.

ARTIKOLU 5.18

Investigazzjoni

1. Parti għandha tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali biss wara li tkun twettqet investigazzjoni mill-awtorità investigattiva kompetenti tagħha f'konformità mal-Artikolu 3(1) u mas-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji; għal dak il-għan, l-Artikolu 3(1) u s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huma inkorporati f'dan il-Ftehim u jiffurmaw parti minnu, *mutatis mutandis*.
2. Fl-investigazzjoni msemmija fil-paragrafu 1, il-Parti għandha tikkonforma mar-rekwiżiti tas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji. Għal dak il-għan, is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huwa inkorporat f'dan il-Ftehim u jiffurma parti minnu, *mutatis mutandis*.
3. Jekk Parti tagħmel notifika skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u l-Artikolu 3(1) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji li qiegħda tapplika jew testendi miżura ta' salvagwardja bilaterali, dik in-notifika għandha tinkludi:
 - (a) evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu kkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet ta' oġġetti li jorigina mill-Parti l-oħra bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim; l-investigazzjoni għandha turi, abbażi ta' evidenza oġġettiva, l-eżistenza ta' rabta kawżali bejn l-importazzjonijiet miżjudi tal-oġġetti kkonċernati u d-dannu serju jew theddida tiegħu; fatturi magħrufa għajr iż-żieda fl-importazzjonijiet għandhom jiġu eżaminati wkoll biex jiġi żgurat li d-dannu serju jew it-theddida tiegħu kkawżat minn dawk il-fatturi l-oħrajn ma jiġux attribwiti għaż-żieda fl-importazzjonijiet;

- (b) deskrizzjoni preċiża tal-oġġett oriġinarju soġġett għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluża l-intestatura jew is-subintestatura tiegħu skont il-Kodiċi tas-SA li fuqha huma bbażati l-iskedi tal-impnġi tariffarji fl-Anness 2;
- (c) deskrizzjoni preċiża tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali;
- (d) id-data tal-introduzzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, it-tul ta' żmien mistenni tagħha u, jekk applikabbli, skeda ta' żmien għal-liberalizzazzjoni progressiva tal-miżura f'konformità mal-Artikolu 5.11(3); u
- (e) fil-każ ta' estensjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, evidenza li l-industrija domestika kkonċernata qieghda taġġusta.

4. Fuq talba ta' Parti li l-oġġett tagħha huwa soġġett għal proċedura ta' salvagwardja skont din it-Taqsima, il-Parti li twettaq dik il-proċedura għandha tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti rikjedenti biex tirrieżamina notifika skont il-paragrafu 1 jew kwalunkwe avviz jew rapport pubbliku li l-awtorità investigattiva kompetenti tkun ħarġet fir-rigward tal-proċedura ta' salvagwardja.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità investigattiva kompetenti tagħha tlesti kwalunkwe investigazzjoni skont dan l-Artikolu fi żmien 12-il xahar mid-data tal-bidu tiegħu.

ARTIKOLU 5.19

Informazzjoni kunfidenzjali

1. Kwalunkwe informazzjoni li min-natura tagħha hija kunfidenzjali jew tiġi pprovduta fuq bażi kunfidenzjali għandha, meta tingħata ġustifikazzjoni, tiġi ttrattata b'mod kunfidenzjali mill-awtorità kompetenti li tinvestiga. Tali informazzjoni ma għandhiex tiġi żvelata mingħajr il-permess tal-parti interessata li tissottomettiha.

2. Il-partijiet interessati li jipprovdu informazzjoni kunfidenzjali huma mitluba jipprovdu sommarji mhux kunfidenzjali tagħha jew, jekk tali partijiet jindikaw li l-informazzjoni ma tistax tingabar fil-qosor, ir-raġunijiet għal dan. Is-sommarji għandhom ikunu dettaljati biżżejjed sabiex jagħtu fehma raġonevoli tas-sostanza tal-informazzjoni pprezentata b'mod kunfidenzjali. Madankollu, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti ssib li talba għall-kunfidenzjalità ma tkunx iġġustifikata u jekk il-parti interessata kkonċernata jew ma tkunx lesta li tagħmel l-informazzjoni pubblika jew li tawtorizza l-iżvelar tagħha f'forma ġeneralizzata jew fil-qosor, l-awtorità investigattiva kompetenti tista' tinjora tali informazzjoni, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon ta' dik l-awtorità, fid-dawl ta' informazzjoni minn sorsi xierqa, li l-informazzjoni hija korretta.

ARTIKOLU 5.20

Seduti ta' Smigh

Matul kull proċedura ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha:

- (a) torganizza seduta ta' smigh pubblika, wara li tipprovdi avviż raġonevoli, sabiex tippermetti lill-partijiet interessati kollha u kwalunkwe assoċjazzjoni rappreżentattiva tal-konsumatur li jidhru personalment jew li jkunu rrappreżentati mill-avukat tagħhom, sabiex jippreżentaw evidenza u jinstemgħu dwar dannu serju allegat jew theddida tiegħu, u r-rimedju xieraq; jew
- (b) tipprovdi opportunità lill-partijiet interessati kollha sabiex jinstemgħu jekk ikunu ppreżentaw, fil-perjodu ta' żmien stabbilit fl-avviż tal-bidu msemmi fl-Artikolu 5.17(4), talba bil-miktub fejn juru li probabbilment huma se jiġu affettwati mir-riżultat tal-investigazzjoni u li hemm raġunijiet speċjali sabiex jinstemgħu verbalment.

ARTIKOLU 5.21

Notifiki, eżami fil-Kumitat għall-Kummerċ u pubblikazzjonijiet

1. Jekk Parti tqis li teżisti waħda miċ-ċirkostanzi stabbiliti fl-Artikolu 5.10(1) jew 5.15(1), għandha immedjatament tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ biex tiġi eżaminata. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni meħtieġa biex jinstab rimedju għaċ-ċirkostanza li nqalgħet. Jekk ma tkunx saret rakkomandazzjoni mill-Kumitat għall-Kummerċ immirata lejn ir-rimedju taċ-ċirkostanza, jew ma tkunx instabet soluzzjoni sodisfaċenti oħra fi żmien 30 jum mid-data li fiha l-Parti tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri ta' salvagwardja bilaterali meħtieġa sabiex tirrimedja ċ-ċirkostanzi f'konformità ma' din it-Taqsima.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, il-Parti li timporta għandha ttiprovdi lill-Parti li tesporta bl-informazzjoni rilevanti kollha, inkluża evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu lill-produtturi domestiċi tal-prodott simili u ta' oġġetti f'kompetizzjoni diretta, ikkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet, deskrizzjoni preċiża tal-oġġett involut, u l-miżura ta' salvagwardja bilaterali proposta, id-data proposta tagħha ta' impozizzjoni u t-tul ta' żmien mistenni.

3. Il-Parti li tadotta l-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tippubblika wkoll is-sejbiet u l-konklużjonijiet motivati tagħha li jkunu ntlejha dwar il-kwistjonijiet pertinenti kollha tal-fatt u l-liġi fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti, inkluża d-deskrizzjoni tal-oġġett importat u s-sitwazzjoni li tkun holqot l-impozizzjoni tal-miżuri f'konformità mal-Artikolu 5.10(1) jew 5.15(1), ir-rabta kawżali bejn tali sitwazzjoni u ż-żieda fl-importazzjonijiet, u l-forma, il-livell u t-tul ta' żmien tal-miżuri.

ARTIKOLU 5.22

Aċċettazzjoni tad-dokumenti bl-Ingliż fi proċeduri ta' salvagwardja

Sabiex tiġi ffaċilitata s-sottomissjoni ta' dokumenti fi proċeduri ta' salvagwardja, l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti inkarigata mill-proċedura għandha taċċetta d-dokumenti ppreżentati bl-Ingliż mill-partijiet interessati, diment li daww il-partijiet jippreżentaw aktar tard, fi żmien skadenza itwal stabbilita mill-awtorità kompetenti, traduzzjoni tad-dokumenti fil-lingwa tal-proċedura ta' salvagwardja.

KAPITOLU 6

MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 6.1

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma li:

- (a) li tiġi ssalvagwardjata s-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti fit-territorji tal-Partijiet filwaqt li jiġi ffaċilitat il-kummerċ tal-annimali, tal-prodotti tal-annimali, tal-pjanti u ta' prodotti oħrajn koperti minn miżuri sanitarji u fitosanitarji ("SPS"), bejn il-Partijiet, permezz ta':
 - (i) tittejjeb it-trasparenza, il-komunikazzjoni u l-kooperazzjoni dwar l-SPS bejn il-Partijiet;
 - (ii) jiġu stabbiliti mekkaniżmi u proċeduri għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ; u
 - (iii) jiġu implimentati ulterjorament il-principji tal-Ftehim SPS;
- (b) li ssir kooperazzjoni f'fora multilaterali u dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti;
- (c) li ssir kooperazzjoni dwar kwistjonijiet sanitarji jew fitosanitarji oħrajn jew f'fora oħra.

ARTIKOLU 6.2

Obbligi multilaterali

Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, u b' mod partikolari l-Ftehim SPS. Dawk id-drittijiet u l-obbligi għandhom jirfdu l-attivitajiet tal-Partijiet skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 6.3

Kamp ta' applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għal:

- (a) l-SPS kollha kif definiti fl-Anness A tal-Ftehim SPS sa fejn dawn jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet;
- (b) il-kooperazzjoni f' fora multilaterali rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS;
- (c) il-kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti; u
- (d) il-kooperazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni sanitarja jew fitosanitarja oħra fi kwalunkwe forum ieħor, kif jistgħu jaqblu l-Partijiet.

ARTIKOLU 6.4

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 6-A sa 6-H:

- (a) japplikaw id-definizzjonijiet fl-Anness A tal-Ftehim SPS, kif ukoll dawk fil-Codex Alimentarius, fi ħdan il-qafas tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali u fil-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Pjanti, magħmula f'Ruma fis-17 ta' Novembru 1997; u
- (b) “zona protetta” tfisser, għal pest regolat speċifiku, parti ġeografika ddefinita uffiċjalment tat-territorju ta' Parti li fiha jkun magħruf li dak il-pest ma jkunx stabbilit minkejja kundizzjonijiet favorevoli u l-preżenza tiegħu f'partijiet oħrajn tat-territorju ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 6.5

Awtoritajiet kompetenti

1. L-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet huma l-awtoritajiet responsabbli għall-implimentazzjoni tal-miżuri msemmija f'dan il-Kapitolu, kif stabbilit fl-Anness 6-A.
2. F'konformità mal-Artikolu 6.12, il-Partijiet għandhom jinfurmaw lil xulxin bi kwalunkwe bidla sinifikanti fl-istruttura, fl-organizzazzjoni jew fid-divizjoni tal-kompetenzi tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom.

ARTIKOLU 6.6

Rikonoxximent tal-istatus fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali u fir-rigward tal-pesti

1. Dan li ġej japplika għall-istatus fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali, inklużi ż-żoonożi:
 - (a) il-Parti li timporta għandha tirrikonoxxi, għal skopijiet kummerċjali, l-istatus tas-saħħa tal-annimali tal-Parti li tesporta jew tar-reġjuni tagħha, kif iddeterminat mill-Parti li tesporta f'konformità mas-subparagrafu (a)(i) tal-paragrafu 1 tal-Anness 6-C, fir-rigward tal-mard tal-annimali speċifikat fl-Appendiċi 6-B-1;
 - (b) meta Parti tqis li t-territorju tagħha jew kwalunkwe wieħed mir-reġjuni tagħha għandu status speċjali fir-rigward ta' marda speċifika tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Appendiċi 6-B-1, tista' titlob ir-rikonoxximent ta' dak l-istatus f'konformità mal-kriterji stabbiliti fil-paragrafu 3 tal-Anness 6-C; il-Parti li timporta tista' titlob garanziji, fir-rigward ta' importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali, li huma xierqa fir-rigward tal-istatus maqbul ta' dik il-Parti;
 - (c) il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istatus tat-territorji jew tar-reġjuni, jew l-istatus ta' settur jew sottosettur tal-Partijiet, relatati mal-prevalenza jew mal-inċidenza ta' marda tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Appendiċi 6-B-1, jew ta' infezzjonijiet fl-annimali, jew ir-riskju assoċjat tagħhom, kif xieraq, kif definit mill-organizzazzjonijiet internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS, jikkostitwixxi l-bażi tal-kummerċ bejniethom; il-Parti li timporta tista', kif xieraq, titlob garanziji fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali li huma xierqa fir-rigward tal-istatus definit ta' dik il-Parti f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-organizzazzjonijiet li jistabbilixxu l-istandards; u

(d) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 6.9 u 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14, kull Parti għandha tadotta, mingħajr dewmien żejjed, il-miżuri leġislattivi u amministrattivi meħtieġa biex jippermettu l-kummerċ abbażi tas-subparagrafi (a), (b) u (c) ta' dan il-paragrafu.

2. Dan li ġej japplika għall-istatus fir-rigward tal-pesti:

(a) il-Partijiet jirrikonoxxu għal finijiet kummerċjali l-istatus ta' pesti fir-rigward tal-pesti speċifikati fl- Appendiċi 6-B-2; u

(b) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 6.9 u 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tiegħu l-miżuri leġislattivi u amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-kummerċ abbażi tas-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 6.7

Rikonoxximent tad-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali u tal-pesti

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċett ta' reġjonalizzazzjoni, u għandhom japplikawh għall-kummerċ bejniethom.

2. Id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward tal-mard tal-annimali terrestri u akkwatiċi elenkati fl-Appendiċi 6-B-1 u l-pesti elenkati fl-Appendiċi 6-B-2 għandhom jiġu adottati f'konformità mal-Anness 6-C.

3. Fir-rigward tal-mard tal-annimali, u f'konformità mal-Artikolu 6.14, il-Parti li tesporta li tkun qiegħda tfittex rikonoxximent mill-Parti li timporta ta' deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni għandha tinnotifika l-miżuri tagħha li jistabbilixxu r-reġjonalizzazzjoni bi spjegazzjoni shiħa u b'*data* ta' appoġġ għad-determinazzjonijiet u d-deċiżjonijiet tagħha.
4. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14 fi żmien 15-il jum tax-xogħol minn meta tirċievi d-deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-deċiżjoni bħala aċċettata.
5. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 6.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta l-informazzjoni addizzjonali fi żmien 15-il jum tax-xogħol wara li tasal l-informazzjoni addizzjonali. Il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandha titwettaq f'konformità mal-Artikolu 6.11 u fi żmien 25 jum tax-xogħol minn meta tasal it-talba għal verifika.
6. Fir-rigward tal-pesti, kull Parti għandha tiżgura li l-kummerċ fil-pjanti, fil-prodotti tal-pjanti u fi prodotti oħrajn iqis l-istatus tal-pesti rikonoxxut mill-Parti l-oħra. Il-Parti li tesporta li tfittex ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni mill-Parti l-oħra għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miżuri u bid-deċiżjonijiet tagħha, kif iggwidata mill-Istandards Internazzjonali rilevanti għall-Miżuri Fitosanitarji tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-Nazzjonijiet Uniti ("FAO"), inklużi 4 "Rekwiziti għall-istabbiliment ta' żoni ħielsa minn pesti", 8 "Determinazzjoni tal-istatus ta' pesti f'żona", u standards internazzjonali oħrajn għal miżuri fitosanitarji kif iqisu xieraq il-Partijiet. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, u sakemm Parti ma tqajjimx oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14 fi żmien 3 xhur mill-wasla tad-deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-deċiżjoni bħala aċċettata.

7. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 6.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta kwalunkwe informazzjoni addizzjonali fi żmien 3 xhur mill-wasla ta' tali informazzjoni addizzjonali. Kull Parti għandha twettaq il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu f'konformità mal-Artikolu 6.11 u fi żmien 12-il xahar minn meta tircievi talba għal verifika, filwaqt li tqis il-bijologija tal-pest u tal-ghalla kkonċernata.

8. Wara l-finalizzazzjoni tal-proċeduri fil-paragrafi 2 sa 7 ta' dan l-Artikolu, u mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tiegħu miżuri legiżlattivi u amministrativi biex jippermettu l-kummerċ fuq dik il-bażi..

ARTIKOLU 6.8

Rikonoxximent tal-ekwivalenza

1. Il-Partijiet jistgħu jirrikonoxxu l-ekwivalenza fir-rigward ta' miżura individwali, grupp ta' miżuri jew sistemi applikabbli għal settur jew sottosettur.
2. Għall-fini tar-rikonoxximent tal-ekwivalenza, il-Partijiet għandhom isegwu l-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 3. Dak il-proċess għandu jinkludi d-dimostrazzjoni oġġettiva tal-ekwivalenza mill-Parti li tesporta u valutazzjoni oġġettiva ta' dik id-dimostrazzjoni mill-Parti li timporta bil-ħsieb tar-rikonoxximent possibbli tal-ekwivalenza mill-Parti li timporta.

3. Il-Partijiet għandhom, fi żmien 3 xhur minn meta jirċievu talba mill-Parti li timporta ta' talba mill-Parti li tesporta għar-rikonoxximent tal-ekwivalenza ta' miżura waħda jew aktar li jaffettwaw settur wiehed jew aktar, jibdew proċess ta' konsultazzjoni li għandu jinkludi l-passi stabbiliti fl-Anness 6-E. Fil-każ ta' bosta talbiet mill-Parti li tesporta, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li timporta, jaqblu fis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 dwar skeda ta' żmien li skontha għandhom jibdew il-proċess imsemmi f'dan il-paragrafu.

4. Sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor, il-Parti li timporta għandha tiffinalizza l-valutazzjoni tal-ekwivalenza, kif stabbilit fl-Anness 6-E, mhux aktar tard minn 180 jum wara li tkun irċeviet mingħand il-Parti li tesporta d-dimostrazzjoni tagħha tal-ekwivalenza kif stabbilit f'dak l-Anness. Bħala eċċezzjoni fil-każ ta' għelejjel stagunali, huwa ggustifikat li tiġi ffinalizzata l-valutazzjoni tal-ekwivalenza fi żmien aktar tard, jekk ikun meħtieġ sabiex tkun tista' ssir il-verifika tal-miżuri fitosanitarji matul perjodu xieraq ta' tkabbir ta' għalla.

5. Is-setturi jew is-subsetturi prijoritarji ta' kull Parti li għalihom jista' jinbenda proċess ta' konsultazzjoni kif imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, għandhom jiġu stabbiliti, fejn xieraq f'ordni ta' prijorità fl-Appendiċi 6-E-1. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda dik il-lista, inkluża l-ordni ta' prijorità.

6. Il-Parti li timporta tista' tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza abbażi ta' emenda minn waħda mill-Partijiet ta' miżuri li jaffettwaw l-ekwivalenza kkonċernata, diment li jiġu segwiti l-proċeduri li ġejjin:

(a) f'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li tesporta għandha tinforma lill-Parti li timporta bi kwalunkwe emenda proposta għal miżura tal-Parti li tesporta li għaliha hija rikonoxxuta l-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dik l-ekwivalenza; fi żmien 30 jum tax-xogħol wara li tasal dik l-informazzjoni, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta jekk dik l-ekwivalenza hux se tkompli tkun rikonoxxuta abbażi tal-emenda proposta;

u

(b) f'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda proposta għal mizura tal-Parti li timporta li fuqha jkun gie bbażat rikonoxximent tal-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dak ir- rikonoxximent tal-ekwivalenza; jekk il-Parti li timporta ma tibqax tirrikonoxxi dik l- ekwivalenza, il-Partijiet jistgħu jstabbilixxu b'mod kongunt il-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal-proċess imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu abbażi tal-emenda proposta.

7. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, il-Parti li timporta ma għandhiex tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza qabel ma tidhol fis-seħh l-emenda proposta ta' kwalunkwe Parti.

8. Ir-rikonoxximent ta' ekwivalenza, jew l-irtirar jew is-sospensjoni ta' rikonoxximent tal- ekwivalenza, taqa' biss fuq il-Parti li timporta li taġixxi f'konformità mal-qafas amministrattiv u legiżlattiv tagħha inkluż, fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u oġġetti oħrajn, komunikazzjonijiet xierqa f'konformità mal-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Mizuri Fitosanitarji 13 "Linji Gwida għan-notifika ta' nuqqasijiet ta' konformità u azzjoni ta' emerġenza" u standards internazzjonali oħrajn għal mizuri fitosanitarji, kif xieraq. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta bi spjegazzjoni shiħa bil-miktub u d-*data* ta' sostenn fir-rigward tad- determinazzjonijiet u tad-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu. F'każ ta' nuqqas ta' rikonoxximent ta' ekwivalenza, jew irtirar jew sospensjoni ta' rikonoxximent tal-ekwivalenza, il- Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bil-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal- proċess imsemmi fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 6.9

Trasparenza u kundizzjonijiet kummerċjali

1. Il-Partijiet għandhom japplikaw kundizzjonijiet generali tal-importazzjoni. Mingħajr hsara għad-deċizzjonijiet meħuda f'konformità mal-Artikolu 6.7, il-kundizzjonijiet ta' importazzjoni tal-Parti li timporta għandhom ikunu applikabbli għat-territorju sħiħ tal-Parti li tesporta. F'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bir-rekwiżiti SPS tal-importazzjoni tagħha. Dik l-informazzjoni għandha tinkludi, kif xieraq, il-mudelli għal kwalunkwe ċertifikat jew attestazzjoni uffiċjali meħtieġa mill-Parti li timporta.
2. Kull Parti għandha, għan-notifika ta' emendi jew emendi proposti għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tikkonforma mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS u mad-deċizzjonijiet sussegwenti adottati mill-Kumitat tad-WTO dwar Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, il-Parti li timporta għandha tqis il-hin tat-trasport bejn it-territorji tal-Partijiet meta tistabilixxi d-data tad-dhul fis-seħh ta' kwalunkwe emenda għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.
3. Jekk il-Parti li timporta tonqos milli tikkonforma mar-rekwiżiti ta' notifika msemmija fil-paragrafu 2, għandha tkompli taċċetta, għal 30 jum wara d-data tad-dhul fis-seħh tal-emenda kkonċernata, kwalunkwe ċertifikat uffiċjali jew attestazzjoni li jiggarrantixxu l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni applikabbli qabel dik l-emenda.
4. Meta i-Ċili jagħti aċċess għas-suq lil settur jew subsettur wiehed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1, i-Ċili għandu japprova kwalunkwe talba għall-esportazzjoni sussegwenti pprezentata mill-Istati Membri abbażi ta' fajl komprensiv ta' informazzjoni disponibbli għall-Kummissjoni Ewropea, magħrufa bħala l-Profil tal-pajjiż, sakemm i-Ċili, f'ċirkostanzi speċifiċi limitati u meta jitqies xieraq, ma jitlobx informazzjoni addizzjonali.

5. Fi żmien 90 jum minn rikonoxximent tal-ekwivalenza f'konformità mal-Artikolu 6.8, Parti għandha tiegħu l-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex timplimenta dak ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza sabiex tippermetti l-kummerċ bejn il-Partijiet f'setturi u subsetturi li fihom il-Parti li timpорта tirrikonoxxi l-miżuri SPS kollha tal-Parti li tesporta bħala ekwivalenti. Għall-annimali, il-prodotti tal-annimali, il-pjanti, il-prodotti mill-pjanti u prodotti oħrajn koperti mill-miżuri SPS ikkonċernati, il-mudell għaċ-ċertifikat uffiċjali jew għad-dokument uffiċjali meħtieġ mill-Parti li timpорта jista' jiġi sostitwit b'ċertifikat kif previst fl-Anness 6-H.
6. Għall-prodotti msemmija fil-paragrafu 5 f'setturi jew f'subsetturi li għalihom miżura waħda jew uħud iżda mhux il-miżuri kollha huma rikonoxxuti bħala ekwivalenti, il-Partijiet għandhom ikomplu jinnegożjaw bejniethom abbażi tal-konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1. Fuq talba tal-Parti li tesporta, għandu japplika l-paragrafu 7.
7. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, il-Parti li timpорта ma għandhiex tissoġġetta l-importazzjonijiet ta' prodotti tal-Parti l-oħra għal-liċenzji tal-importazzjoni.
8. Fir-rigward tal-kundizzjonijiet generali tal-importazzjoni li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li tesporta, jidhlu f'konsultazzjonijiet f'konformità mal-Artikolu 6.14, sabiex jistabbilixxu kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali tal-importazzjoni tal-Parti li timpорта. Il-Partijiet għandhom, jekk xieraq, jibbażaw daww il-kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali ta' importazzjoni fuq miżuri tal-Parti li tesporta rikonoxxuti bħala ekwivalenti mill-Parti li timpорта. Jekk il-Partijiet jaqblu dwar kundizzjonijiet ta' importazzjoni alternattivi jew addizzjonali, il-Parti li timpорта għandha, fi żmien 90 jum mill-istabbiliment tagħha, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.

9. Fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' annimali, prodotti tal-annimali, prodotti li joriginaw mill-annimali u prodotti sekondarji tal-annimali, il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-Parti li tesporta akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tapprova, mingħajr spezzjoni minn qabel, u f'konformità mal-Anness 6-D, stabbilimenti li jinsabu fit-territorju tal-Parti li tesporta. Sakemm il-Parti li tesporta ma titlobx informazzjoni addizzjonali, il-Parti li timporta għandha, fi żmien 30 jum tax-xogħol minn meta tirċievi t-talba għall-approvazzjoni akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.
10. Il-lista inizjali ta' stabbilimenti għandha tiġi approvata minn Parti f'konformità mal-Anness 6-D.
11. Fuq talba ta' Parti, l-Parti l-oħra tipprovdi l-ispjegazzjonijiet u d-*data* ta' sostenn shiha għad-determinazzjonijiet u d-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 6.10

Proċeduri ta' ċertifikazzjoni

1. Għall-finijiet tal-proċeduri ta' ċertifikazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkonformaw mal-prinċipji u l-kriterji stabbiliti fl-Anness 6-H.
2. Parti għandha toħroġ iċ-ċertifikati jew id-dokumenti uffiċjali msemmija fil-paragrafi 1, 5 u 6 tal-Artikolu 6.9 kif stabbilit fl-Anness 6-H.
3. Is-Sottokomitati imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Komitati għall-Kummerċ jew il-Kunsill tal-Kummerċ jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi regoli li għandhom jiġu segwiti fil-każ ta' ċertifikazzjoni elettronika, jew irtirar jew sostituzzjoni ta' ċertifikati.

ARTIKOLU 6.11

Verifika

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu, kull Parti għandu jkollha d-dritt:
 - (a) li twettaq, f'konformità mal-linji gwida stabbiliti fl-Anness 6-F, verifika tal-programm ta' kontroll totali kollu jew parti minnu tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti l-oħra; l-ispejjeż ta' dik il-verifika għandhom jiġġarrbu mill-Parti li twettaq il-verifika;
 - (b) minn data li għandha tiġi ddeterminata mill-Partijiet, li titlob mill-Parti l-oħra l-programm ta' kontroll totali ta' dik il-Parti jew parti minnu u rapport dwar ir-risultati tal-kontrolli mwettqa taht dak il-programm; u
 - (c) għat-testijiet tal-laboratorju relatati ma' prodotti li joriginaw mill-annimali, li titlob il-partecipazzjoni tal-Parti l-oħra fil-programm ta' ttestjar interkomparattiv perjodiku għal testijiet speċifiċi organizzati mil-laboratorju ta' referenza tal-Parti rikjedenti; il-kostijiet relatati ma' dik il-partecipazzjoni għandhom jithallsu mill-Parti partecipanti.
2. Kull Parti tista' taqsam ir-risultati u l-konkluzjonijiet tal-verifiki tagħha ma' pajjizi terzi u tagħmilhom disponibbli għall-pubbliku.
3. Is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness 6-F, filwaqt li jqis kif xieraq il-hidma rilevanti mwettqa minn organizzazzjonijiet internazzjonali.

4. Ir-rizultati tal-verifiki msemmija f' dan l-Artikolu jistgħu jikkontribwixxu għall-miżuri minn Parti jew mill-Partijiet imsemmija fl-Artikoli 6.6 sa 6.9 u 6.12.

ARTIKOLU 6.12

Kontrolli fuq l-importazzjoni u tariffi tal-ispezzjoni

1. Il-kontrolli tal-importazzjoni mwettqa mill-Parti li timporta fuq kunsinni mill-Parti li tesporta għandhom jirrispettaw il-prinċipji stabbiliti fl-Anness 6-G. Ir-rizultati ta' dawk il-kontrolli jistgħu jikkontribwixxu għall-proċess ta' verifika msemmi fl-Artikolu 6.11.

2. Ir-rati ta' frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni applikati minn kull Parti huma stabbiliti fl-Anness 6-G. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness 6-G.

3. Parti tista' tiddevja mir-rati ta' frekwenza stabbiliti fl-Anness 6-G, fil-kompetenzi tagħha u f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, bħala riżultat tal-progress li jkun sar f'konformità mal-Artikoli 6.8 u 6.9, jew bħala riżultat ta' verifiki, konsultazzjonijiet jew miżuri oħrajn previsti f' dan il-Kapitolu.

4. It-tariffi tal-ispezzjoni ma għandhomx jaqbu l-kostijiet imġarrba mill-awtorità kompetenti għat-twettiq tal-kontrolli tal-importazzjoni u għandhom ikunu ekwi fir-rigward tat-tariffi imposti għall-ispezzjoni ta' prodotti domestiċi simili.

5. Il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda, inklużi r-raġunijiet għal dik l-emenda, għall-miżuri li jaffettwaw il-kontrolli tal-importazzjoni u t-tariffi tal-ispezzjoni u bi kwalunkwe bidla sinifikanti fil-proċedura amministrattiva għal dawk il-kontrolli.
6. Għall-prodotti msemmija fl-Artikolu 6.9(5), il-Partijiet jistgħu jaqblu li jnaqqsu b'mod reċiproku l-frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni.
7. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ il-kundizzjonijiet għall-approvazzjoni tal-kontrolli tal-importazzjoni ta' kull Parti bil-għan li l-frekwenza tagħhom tiġi adattata jew sostitwita, li għandhom ikunu applikabbli minn ċerta data. Dawk il-kundizzjonijiet għandhom jiġu inklużi fl-Anness 6-G b'deċiżjoni tal-Kunsill tal-Kummerċ. Minn dik id-data, il-Partijiet jistgħu japprovaw il-kontrolli tal-importazzjoni ta' xulxin għal ċerti prodotti bl-għan li jnaqqsu l-frekwenza tagħhom jew jissostitwuhom.

ARTIKOLU 6.13

Skambju ta' informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni rilevanti għall-implementazzjoni ta' dan il-Kapitolu fuq bażi uniformi u sistematika bl-għan li jipprovdu assigurazzjoni, inisslu fiduċja reċiproka u juru l-effettività tal-programmi kontrollati. Jekk ikun xieraq, l-iskambju ta' informazzjoni jista' jinkludi l-iskambju ta' uffiċjali.
2. Il-Partijiet għandhom ukoll jiskambjaw informazzjoni dwar suġġetti rilevanti oħrajn, inkluż:
 - (a) avvenimenti sinifikanti li jikkonċernaw il-prodotti koperti minn dan il-Kapitolu, inkluż l-iskambju ta' informazzjoni previst fl-Artikoli 6.8 u 6.9;

- (b) ir-rizultati tal-proċeduri ta' verifika pprovduti fl-Artikolu 6.11;
- (c) ir-rizultati tal-kontrolli tal-importazzjoni previsti fl-Artikolu 6.12 fil-każ ta' kunsinni ta' annimali u prodotti tal-annimali li jkunu ġew miċhuda jew mhux konformi;
- (d) opinjonijiet xjentifiċi rilevanti għal dan il-Kapitolu u prodotti taht ir-responsabbiltà ta' Parti; u
- (e) twissijiet rapidi rilevanti għall-kummerċ fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

3. Parti għandha tippreżenta, għall-evalwazzjoni u fil-ħin, dokumenti xjentifiċi jew *data* lill-forum xjentifiku rilevanti biex tissostanzja kwalunkwe fehma jew dikjarazzjoni magħmula fir-rigward ta' kwistjoni li tirriżulta taht dan il-Kapitolu. Ir-rizultati ta' dik l-evalwazzjoni għandhom ikunu disponibbli għall-Partijiet.

4. Meta l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu tkun saret disponibbli minn Parti b'notifika lid-WTO f'konformità mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS, jew fuq is-sit web uffiċjali tagħha, li jkun aċċessibbli għall-pubbliku bla ħlas, l-informazzjoni prevista f'dan l-Artikolu għandha titqies bħala skambjata.

5. Għall-pesti ta' periklu magħruf u immedjat għal Parti, il-komunikazzjoni diretta lil dik il-Parti għandha ssir bil-posta jew bil-posta elettronika. Il-Partijiet għandhom isegwu l-gwida pprovduta mill-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Miżuri Fitosanitarji 17 "Rapportar ta' pesti".

6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu permezz tal-posta elettronika, tal-faks jew tal-posta.

ARTIKOLU 6.14

Notifika u konsultazzjonijiet

1. Fi żmien jumejn tax-xogħol, Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe riskju serju jew sinifikanti għas-saħħa tal-pubbliku, l-annimali jew il-pjanti, inkluż emerġenzi jew sitwazzjonijiet ta' kontroll alimentari fejn hemm risku identifikat b'mod ċar ta' effetti serji fuq is-saħħa assoċjati mal-konsum ta' prodotti mill-annimali jew mill-pjanti, b'dak ir-riskju u b'mod partikolari b'li ġejjin:
 - (a) mizuri li jaffettwaw id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni kif imsemmi fl-Artikoli 6.7;
 - (b) il-preżenza jew l-evoluzzjoni ta' marda tal-annimali jew pest elenkat fl-Anness 6-B;
 - (c) sejbiet ta' importanza epidemjoloġika jew riskji assoċjati importanti fir-rigward ta' mard tal-annimali u pesti li ma humiex elenkati fl-Anness 6-B, jew li huma mard tal-annimali jew pesti ġodda; u
 - (d) mizuri addizzjonali li jmorru lil hinn mir-rekwiżiti bażiċi tal-mizuri rispettivi meħuda sabiex jikkontrollaw jew jeqirdu l-mard tal-annimali jew il-pesti jew sabiex jipproteġu s-saħħa pubblika, u kwalunkwe bidla fil-politiki profilattici, inklużi l-politiki tat-tilqim.
2. Meta Parti jkollha tħassib serju dwar riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward is-sitwazzjoni. Dawk il-konsultazzjonijiet għandhom isiru mill-aktar fis possibbli u, fi kwalunkwe każ, fi żmien 13-il jum tax-xogħol mit-talba. F'dawk il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tipprovdi l-informazzjoni kollha meħtieġa biex tevita tfixkil fil-kummerċ, u biex tasal għal soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku konsistenti mal-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti.

3. Parti tista' titlob li l-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jsiru permezz ta' konferenza bil-vidjo jew bl-awdjo. Il-Parti rikjedenti għandha tnejn l-minuti tal-konsultazzjonijiet, li għandhom ikunu soġġetti għall-approvazzjoni mill-Partijiet. Għall-finijiet ta' dik l-approvazzjoni, japplika l-Artikolu 6.13(6).

ARTIKOLU 6.15

Klawżola ta' salvagwardja

1. Jekk il-Parti li tesporta tiegħu miżuri domestiċi biex tikkontrolla kawża li x'aktarx tikkostitwixxi riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti għandha, mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, tiegħu miżuri ekwivalenti biex tipprevjeni l-introduzzjoni tar-riskju fit-territorju tal-Parti li timporta.
2. Il-Parti li timporta tista', għal raġunijiet ta' riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, tiegħu miżuri provviżorji meħtieġa għall-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti. Għall-kunsinni li jkunu fi tranżitu bejn il-Partijiet meta japplikaw tali miżuri provviżorji, il-Parti li timporta għandha tikkunsidra l-aktar soluzzjoni xierqa u proporzjonata sabiex jiġi evitat kull tfixkil bla bżonn tal-kummerċ.
3. Il-Parti li tiegħu l-miżuri kif imsemmi f'dan l-Artikolu għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dan fi żmien jum tax-xogħol mid-deċiżjoni li timplimenta dawk il-miżuri. Fuq talba ta' Parti u f'konformità mal-Artikolu 6.14(2), il-Partijiet għandhom jagħmlu konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni fi żmien 13-il jum tax-xogħol min-notifika. Il-Partijiet għandhom iqisu kif xieraq kwalunkwe informazzjoni pprovduta matul dawk il-konsultazzjonijiet u għandhom jagħmlu hilitom biex jevitaw tfixkil bla bżonn għall-kummerċ, filwaqt li jqisu, jekk applikabbli, l-eżitu tal-konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 6.14(2).

ARTIKOLU 6.16

Sottokumitat dwar il-Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Is-Sottokumitat dwar il-Mizuri sanitarji u Fitosanitarji (“Sottokumitat”), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b’responsabbiltà għal kwistjonijiet SPS.
2. Is-Sottokumitat għandu:
 - (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u jqis kwistjonijiet relatati ma’ dan il-Kapitolu, u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jistgħu jinqalghu fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu; u
 - (b) jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kunsill tal-Kummerċ għall-emendi għall-Annessi skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), b’mod partikolari fid-dawl tal-progress li jkun sar skont il-konsultazzjonijiet u l-proċeduri previsti f’dan il-Kapitolu.
3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel fuq l-azzjonijiet li għandhom jittieħdu sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta’ dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-oġettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet. Is-Sottokumitat għandu jevalwa r-riżultati ta’ dawk l-azzjonijiet.
4. Is-Sottokumitat jista’ jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ, skont l-Artikolu 33.4(2), jistabbilixxi gruppi ta’ ħidma tekniċi, kif xieraq, li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta’ esperti ta’ kull Parti, li għandhom jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta’ dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jadotta deċiżjoni dwar regoli speċifiċi ta' proċeduri għal dan is-Sottokumitat fid-dawl tal-ispeċifiċità tal-kwistjonijiet SPS.

ARTIKOLU 6.17

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-kooperazzjoni f'fora multilaterali rilevanti għal kwistjonijiet SPS, b'mod partikolari f'organizzazzjonijiet internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS.
2. Is-Sottokumitat stabbilit fl-Artikolu 6.16 għandu jkun il-forum rilevanti għall-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni dwar kwistjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 6.18

Kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiffacilitaw il-kooperazzjoni xjentifika bejn il-korpi tal-Partijiet responsabbli għall-evalwazzjoni xjentifika fl-oqsma tas-sikurezza alimentari, tas-saħħa tal-annimali u tal-protezzjoni tal-pjanti.

2. Is-Sottokumitat jista' jirakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ, skont l-Artikolu 33.4(2), jistabbilixxi grupp ta' ħidma tekniku dwar il-kooperazzjoni xjentifika kif imsemmi fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu ("il-grupp ta' ħidma"), magħmul minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti tal-korpi xjentifiċi msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, maħtura minn kull Parti.
3. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ li jistabbilixxi l-grupp ta' ħidma għandu jiddefinixxi l-mandat, il-kamp ta' applikazzjoni u l-programm ta' ħidma ta' dak il-grupp ta' ħidma.
4. Il-grupp ta' ħidma jista' jiskambja informazzjoni, inkluż dwar:
 - (a) l-informazzjoni xjentifika u teknika; u
 - (b) il-ġbir tad-*data*.
5. Il-ħidma mwettqa mill-grupp ta' ħidma ma għandhiex taffettwa l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali ta' kull Parti.
6. Kull Parti għandha tiżgura li r-rappreżentanti maħtura skont il-paragrafu 2 ma jigux affettwati minn kunflitti ta' interess skont il-liġi ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 6.19

Applikazzjoni territorjali għall-Unjoni Ewropea

1. B'deroga mill-Artikolu 33.8, għall-Unjoni Ewropea dan il-Kapitolu japplika għat-territorji tal-Istati Membri kif stabbilit fl-Anness I tar-Regolament (UE) 2017/625 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill¹, u fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u oġġetti oħrajn, kif stabbilit fl-Artikolu 1(3) tar-Regolament (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill².
2. Il-Partijiet jifhmu li fir-rigward tat-territorju tal-Unjoni Ewropea, għandha titqies l-ispecificità tiegħu u l-Unjoni Ewropea għandha tiġi rikonossuta bħala entità waħda.

¹ Ir-Regolament (UE) 2017/625 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Marzu 2017 dwar il-kontrolli uffiċjali u attivitajiet uffiċjali oħra mwettqa biex jiżguraw l-applikazzjoni tal-liġi tal-ikel u tal-ġhalf, ta' regoli dwar is-saħħa u t-trattament xieraq tal-annimali, dwar is-saħħa tal-pjanti u dwar prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 999/2001, (KE) Nru 396/2005, (KE) Nru 1069/2009, (KE) Nru 1107/2009, (UE) Nru 1151/2012, (UE) Nru 652/2014, (UE) 2016/429 u (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1/2005 u (KE) Nru 1099/2009 u d-Direttivi tal-Kunsill 98/58/KE, 1999/74/KE, 2007/43/KE, 2008/119/KE u 2008/120/KE, u li jhassar ir-Regolamenti (KE) Nru 854/2004 u (KE) Nru 882/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi tal-Kunsill 89/608/KEE, 89/662/KEE, 90/425/KEE, 91/496/KEE, 96/23/KE, 96/93/KE u 97/78/KE u d-Deciżjoni tal-Kunsill 92/438/KEE (Regolament dwar il-Kontrolli Uffiċjali) (ĠU UE L 95, 7.4.2017, p.1).

² Ir-Regolament (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ottubru 2016 dwar il-miżuri protettivi kontra pesti tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 228/2013, (UE) Nru 652/2014 u (UE) Nru 1143/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jhassar id-Direttivi tal-Kunsill 69/464/KEE, 74/647/KEE, 93/85/KEE, 98/57/KE, 2000/29/KE, 2006/91/KE u 2007/33/KE (ĠU UE L 317, 23.11.2016, p. 4).

KAPITOLU 7

KOOPERAZZJONI DWAR SISTEMI TAL-IKEL SOSTENIBBLI

ARTIKOLU 7.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li tiġi stabbilita kooperazzjoni mill-qrib bejn il-Partijiet biex tiġi involuta fit-tranzizzjoni lejn is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tat-tishih tal-politiki u d-definizzjoni ta' programmi li jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużivi, tajbin għas-saħħa u reżiljenti u tar-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dak l-objettiv.

ARTIKOLU 7.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-kooperazzjoni bejn il-Partijiet sabiex tittejjeb is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom.
2. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi dispożizzjonijiet għall-kooperazzjoni dwar aspetti speċifiċi ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużi:
 - (a) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari u t-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel;

- (b) il-ġlieda kontra l-frodi alimentari fil-katina alimentari;
 - (c) it-trattament xieraq tal-annimali;
 - (d) il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi; u
 - (e) it-tnaqqis tal-użu ta' fertilizzanti u pestiċidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju wriet li dawn jikkawżaw riskji inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent.
3. Dan il-Kapitolu japplika wkoll għall-kooperazzjoni tal-Partijiet f'fora multilaterali.
4. Dan il-Kapitolu japplika mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni ta' Kapitoli oħrajn relatati mas-sistemi tal-ikel jew mas-sostenibbiltà, b'mod partikolari l-Kapitoli 6, 9 u 26.

ARTIKOLU 7.3

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
- (a) "katina alimentari" tfisser il-passi kollha mill-produzzjoni primarja sal-bejgħ lill-konsumatur finali, inklużi l-produzzjoni, l-ipproċessar, il-manifattura, it-trasport, l-importazzjoni, il-ħżin, id-distribuzzjoni u l-bejgħ lill-konsumatur finali;

- (b) “produzzjoni primarja” tfisser il-produzzjoni, it-trobbija jew it-*tkabbir ta’ prodotti primarji*, inkluż il-*ħsad*, il-*ħlib* u l-*produzzjoni tal-annimali tal-farms qabel il-qatla*, kif ukoll il-*kaċċa* u s-*sajd* u l-*ħsad ta’ prodotti selvaġġi*; u
- (c) “sistema tal-ikel sostenibbli” tfisser sistema tal-ikel li tipprovdi ikel sikur, nutrittiv u suffiċjenti għal kulhadd mingħajr ma tikkomprometti l-bażijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali meħtieġa biex jiġu gġenerati s-sigurtà tal-ikel u n-nutrizzjoni għall-generazzjonijiet futuri; tali sistema tal-ikel sostenibbli:
- (i) tkun profittabbli (sostenibbiltà ekonomika);
 - (ii) ikollha benefiċċji mifruxa għas-soċjetà (sostenibbiltà soċjali); u
 - (iii) ikollha impatt pozittiv jew newtrali fuq l-ambjent naturali, inkluż fuq it-tibdil fil-klima (sostenibbiltà ambjentali).

ARTIKOLU 7.4

Sostenibbiltà tal-katina alimentari u tnaqqis fit-telf u fil-ħela tal-ikel

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-interkonnessjoni bejn is-sistemi tal-ikel attwali u t-tibdil fil-klima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex inaqqsu l-effetti negattivi ambjentali u klimatiċi tas-sistemi tal-ikel kif ukoll biex isaħħu r-reżiljenza tagħhom.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li t-telf u l-ħela tal-ikel għandhom impatt negattiv fuq id-dimensjonijiet soċjali, ekonomiċi u ambjentali tas-sistemi tal-ikel.

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw f'oqsma li jistgħu jinkludu:

- (a) il-produzzjoni sostenibbli tal-ikel, inkluża l-agrikoltura, it-titjib tat-trattament xieraq tal-annimali, il-promozzjoni tal-biedja organika u t-tnaqqis tal-użu ta' antimikrobiċi, fertilizzanti u pesticidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju turi li dawn johlqu riskju inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent;
- (b) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari, inklużi l-produzzjoni tal-ikel, il-metodi u l-prattiki tal-ipproċessar;
- (c) dieti tajbin għas-saħħa u sostenibbli, it-tnaqqis tal-impronta tal-karbonju tal-konsum;
- (d) it-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra tas-sistemi tal-ikel, iż-żieda ta' bjar tal-karbonju, u t-treġġiġ tat-telf tal-bijodiversità;
- (e) l-innovazzjoni u t-teknoloġiji li jikkontribwixxu għall-adattament u r-reziljenza għall-impatti tat-tibdil fil-klima;
- (f) l-iżvilupp ta' pjanijiet ta' kontingenza biex tiġi żgurata s-sigurtà tal-provvista tal-ikel fi żminijiet ta' kriżi; u
- (g) it-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel f'konformità mal-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli 12, mal-mira 12.3, kif definita fl-Aġenda 2030.

4. Il-kooperazzjoni skont dan l-Artikolu tista' tinkludi l-iskambju ta' informazzjoni, ta' għarfien espert u ta' esperjenzi, kif ukoll il-kooperazzjoni fir-riċerka u fl-innovazzjoni.

ARTIKOLU 7.5

Ġlieda kontra l-frodi fil-katina alimentari

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-frodi tista' taffettwa s-sikurezza tal-katina alimentari, tipperikola s-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel u timmina l-prattika kummerċjali ġusta, il-fiduċja tal-konsumatur u r-reżiljenza tas-swieq tal-ikel.
2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jidentifikaw u jevitaw frodi fil-katina alimentari billi:
 - (a) jiskambjaw informazzjoni u esperjenzi sabiex jittejbu l-identifikazzjoni u l-ġlieda kontra l-frodi fil-katina alimentari; u
 - (b) jipprovdu l-assistenza meħtieġa sabiex tingabar evidenza ta' prattiki li huma jew li jidhru li ma humiex konformi mar-regoli tagħhom, jew li huma ta' riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti jew għall-ambjent, jew li jqarrqu bil-klijenti.

ARTIKOLU 7.6

Benessri tal-annimali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-annimali huma hlejjaq b'sentimenti u li l-użu tal-annimali fis-sistemi tal-produzzjoni tal-ikel jaqa' taħt ir-responsabbiltà għall-benesseri tagħhom. Il-Partijiet għandhom jirrispettaw il-kundizzjonijiet kummerċjali għall-annimali mrobbija u l-prodotti tal-annimali li huma mmirati biex jiproteġu t-ttrattament xieraq tal-annimali.

2. Il-Partijiet għandhom l-għan li jilhqqu fehim komuni dwar l-istandards internazzjonali dwar it-trattament xieraq tal-annimali tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali (“WOAH”).
3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta’ standards dwar it-trattament xieraq tal-annimali fil-farm, matul it-trasport, u waqt il-qatla u l-qtil tal-annimali, f’konformità mal-liġi tagħhom.
4. Il-Partijiet għandhom isaħħu l-kollaborazzjoni tagħhom fir-riċerka fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali biex ikomplu jiżviluppaw standards tat-trattament xieraq tal-annimali bbażati fuq ix-xjenza.
5. Is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 jista’ jindirizza kwistjonijiet oħrajn fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
7. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fid-WOAH u jistgħu jikkooperaw f’fora internazzjonali oħrajn, bl-għan li jippromwovu żvilupp ulterjuri tal-istandards tat-trattament xieraq tal-annimali u tal-aħjar prattiki u l-implimentazzjoni tagħhom.
8. Skont l-Artikolu 33.4(2), il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Komitat għall-Kummerċ jista’ jistabbilixxi grupp ta’ hidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 fl-implimentazzjoni ta’ dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.7

Ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-reżistenza għall-antimikrobiċi hija theddida serja għas-saħħa tal-annimali u tal-annimali u li l-użu, speċjalment l-użu ħazin u l-użu żejjed tal-antimikrobiċi fl-annimali, jikkontribwixxi għall-iżvilupp ġenerali tar-reżistenza għall-antimikrobiċi u jirrappreżenta riskju kbir għas-saħħa pubblika. Il-Partijiet jirrikonoxxu li n-natura tat-theddida tirrikjedi approċċ tranżnazzjonali.
2. Kull Parti għandha telimina gradwalment l-użu ta' prodotti mediċinali antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir.
3. Kull Parti, f'konformità mal-approċċ "saħħa waħda":
 - (a) għandu jkollha l-linji gwida, l-istandards, ir-rakkomandazzjonijiet u l-azzjonijiet eżistenti u futuri żviluppati f'organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti fl-iżvilupp ta' inizjattivi u pjanijiet nazzjonali li għandhom l-għan li jippromwovu l-użu prudenti u responsabbli tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u fil-prattika veterinarja;
 - (b) għandha tippromwovi, fejn il-Partijiet jiddeċiedu b'mod kongunt, użu responsabbli u prudenti tal-antimikrobiċi, inkluż it-tnaqqis tal-użu tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u t-tneħħija gradwali tal-użu tal-antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir fil-produzzjoni tal-annimali; u
 - (c) għandha tappoġġa l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' pjanijiet ta' azzjoni internazzjonali dwar il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi, jekk il-Partijiet iqisu li dan ikun xieraq.

4. Skont l-Artikolu 33.4(2), il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi grupp ta' ħidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.8

Sottokumitat dwar Sistemi tal-Ikel Sostenibbli

1. Is-Sottokumitat għas-Sistemi tal-Ikel Sostenibbli ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal sistemi tal-ikel sostenibbli.

2. Is-Sottokumitat għandu jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jistgħu jirriżultaw fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu.

3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel dwar l-azzjonijiet li għandhom jittieħdu sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-oġettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet u jimmonitorja l-progress tal-Partijiet fl-istabbiliment ta' sistemi tal-ikel sostenibbli. Is-Sottokumitat għandu f'kull perjodu jevalwa r-riżultati tal-implimentazzjoni ta' dawk l-azzjonijiet.

4. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ jew lill-Kumitat għall-Kummerċ, skont l-Artikolu 33.4(2), l-istabbiliment ta' gruppi ta' ħidma tekniċi li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti ta' kull Parti sabiex jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat għandu jirrakkomanda li l-Kumitat għall-Kummerċ jistabbilixxi regoli biex jittaffew il-kunflitti ta' interess potenzjali għall-partecipanti tal-laqgħat tas-Sottokumitat u dawk ta' kwalunkwe grupp ta' hidma tekniku msemmi f'dan il-Kapitolu. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi dawk ir-regoli.

ARTIKOLU 7.9

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, f'fora multilaterali biex irawmu t-tranzizzjoni globali lejn sistemi tal-ikel sostenibbli li jikkontribwixxu għall-ilhuq ta' objettivi miftiehma internazzjonalment dwar l-ambjent, in-natura u l-protezzjoni tal-klima.
2. Is-Sottokumitat għandu jkun il-forum għall-iskambju ta' informazzjoni u jikkoopera fil-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.10

Dispożizzjonijiet addizzjonali

1. L-attivitajiet tas-Sottokumitat ma għandhomx jaffettwaw l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali tal-Partijiet.

2. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jaffettwa d-drittijiet jew l-obbligi ta' kull Parti biex tipprotegi l-informazzjoni kunfidenzjali, f'konformità mal-liġi ta' kull Parti. Meta Parti tipprezenta informazzjoni meqjusa kunfidenzjali skont il-liġi tagħha lill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, dik il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-Parti li tissottometti ma taqbilx mod ieħor.

3. Filwaqt li jirrispettaw bis-sħiħ id-dritt ta' kull Parti li tirregola, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jobbliga lil Parti sabiex:

- (a) timmodifika r-rekwiziti tal-importazzjoni tagħha;
- (b) tiddevja mill-proċeduri domestiċi għat-tnejn u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
- (c) tiegħu azzjoni li timmina jew timpedixxi l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilhug tal-oġġettivi tal-politika pubblika tagħha; jew
- (d) tadotta xi eżitu regolatorju partikolari.

KAPITOLU 8

ENERĠIJA U MATERJA PRIMA

ARTIKOLU 8.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jippromwovi d-djalogu u l-kooperazzjoni fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima għall-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet, li jrawwem kummerċ u investiment sostenibbli u għust li jiżgura kundizzjonijiet ekwi f'dawk is-setturi, u li jsaħħaħ il-kompetittività tal-ktajjen tal-valur relatati, inkluża ż-żieda tal-valur, f'konformità ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 8.2

Prinċipji

1. Kull Parti żżomm id-dritt sovrana li tiddetermina jekk iż-żoni fit-territorju tagħha, kif ukoll fiż-żona ekonomika esklużiva, humiex disponibbli għall-esplorazzjoni, għall-produzzjoni u għat-trasport ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima.
2. F'konformità ma' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-dritt tagħhom li jirregolaw fit-territorji rispettivi tagħhom sabiex jilħqu objettivi ta' politika legittimi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.

ARTIKOLU 8.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 8-A u 8-B:

- (a) “awtorizzazzjoni” tfisser il-permess, il-liċenzja, il-konċessjoni jew strument amministrattiv jew kuntrattwali simili li permezz tiegħu l-awtorità kompetenti ta' Parti tintitola lil entità sabiex teżerċita ċerta attività ekonomika fit-territorju tagħha f'konformità mar-rekwiżiti stabbiliti fl-awtorizzazzjoni;
- (b) “ibbilanċjar” tfisser l-azzjonijiet u l-proċessi, fil-perjodi kollha ta' żmien, li permezz tagħhom l-operaturi tas-sistema jiżguraw, b'mod kontinwu, iż-żamma tal-frekwenza tas-sistema f'firxa tal-istabbiltà predefinita u l-konformità mal-ammont ta' riservi meħtieġa fir-rigward tal-kwalità meħtieġa;
- (c) “oġġetti tal-enerġija” tfisser l-oġġetti li minnhom tiġi ġġenerata l-enerġija u li huma elenkati bil-kodiċi HS korrispondenti fl-Anness 8-A;
- (d) “idrokarburi” tfisser l-oġġetti elenkati skont il-kodiċi tas-SA korrispondenti fl-Anness 8-A;
- (e) “materja prima” tfisser: sustanzi użati fil-manifattura ta' prodotti industrijali, inklużi l-minerali, il-konċentrati, il-gagazza, l-irmied u s-sustanzi kimiċi; materjali mhux maħduma, ipproċessati u rfinati; skart tal-metall; ruttam u tidwib mill-ġdid tar-ruttam, elenkati mill-kapitoli korrispondenti tas-SA inklużi fl-Anness 8-A;
- (f) “enerġija rinnovabbli” tfisser enerġija prodotta minn sorsi solari, eoliċi, idroloġiċi, ġeotermali, bijoloġiċi jew tal-oċeani jew minn sorsi ambjentali rinnovabbli oħrajn;

- (g) “fjuwils rinnovabbli” tfisser bijofjuwils, bijolikwidi, fjuwils tal-bijomassa u fjuwils rinnovabbli ta’ orġini mhux bijoloġika, inklużi fjuwils sintetici rinnovabbli u idroġenu rinnovabbli;
- (h) “standards” tfisser standards fi hdan it-tifsira tal-Kapitolu 9;
- (i) “operatur tas-sistema” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea: persuna li hija responsabbli għat-tħaddim, u l-iżgurar tal-manutenzjoni u l-iżvilupp tas-sistema tad-distribuzzjoni jew tat-trażmissjoni tal-elettriku f’żona partikolari, u għall-iżgurar tal-kapaċità fit-tul ta’ tali sistemi; u
 - (ii) għaċ-Ċili: korp indipendenti responsabbli għall-koordinazzjoni tat-tħaddim ta’ sistemi elettrici interkonnessi, li jiżgura l-prestazzjoni ekonomika effiċjenti u s-sikurezza u l-affidabbiltà tas-sistema elettrika u jipprovdi aċċess miftuħ għas-sistema ta’ trażmissjoni; u
- (j) “regolamenti tekniċi” tfisser regolamenti tekniċi fi hdan it-tifsira tal-Kapitolu 9.

ARTIKOLU 8.4

Monopolji fuq l-importazzjoni u fuq l-esportazzjoni

Parti ma għandhiex tiddezinja jew iżzomm monopolju dezinjat fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, it-terminu "monopolju fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni" jfisser id-dritt esklużiv jew l-għoti ta' awtorità minn Parti lil entità sabiex timporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima mill-Parti l-oħra, jew tesporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima lejha¹.

ARTIKOLU 8.5

Ipprezzar tal-esportazzjoni²

1. Parti ma għandhiex timponi prezz għall-esportazzjonijiet ta' oġġetti tal-enerġija jew materja prima lill-Parti l-oħra li jkun oghla mill-prezz mitlub għal tali oġġetti meta jkunu destinati għas-suq domestiku, permezz ta' kwalunkwe miżura, inkluż liċenzji jew rekwiziti ta' prezz minimu.

¹ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Kapitoli 10, 11 u 22 u l-iskedi fl-Anness 10-A sa 10-C u 22, u ma japplikax għal dritt li jirriżulta mill-għoti ta' dritt ta' proprjetà intellettwali.

² Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Anness 22.

2. Minkejja l-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, iċ-Ċili jista' jintroduċi jew iżomm miżuri bl-oġġettiv li jrawwem żieda fil-valur billi jipprovdi materja prima lis-setturi industrijali bi prezzijiet preferenzjali sabiex ikunu jistgħu johorġu fiċ-Ċili, diment li tali miżuri jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Anness 8-B.

ARTIKOLU 8.6

Prezzijiet domestiċi regolati

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' swieq tal-enerġija kompetittivi biex jipprovdu għażla wiesgħa fil-provvista ta' oġġetti tal-enerġija u biex itejbu l-benesseri tal-konsumatur. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-htigijiet u l-approċċi regulatorji jistgħu jvarjaw bejn is-swieq.
2. Minbarra l-paragrafu 1, kull Parti għandha, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, tiżgura li l-provvista tal-oġġetti tal-enerġija tkun ibbażata fuq il-prinċipji tas-suq.
3. Parti tista' tirregola biss il-prezz mitlub għall-provvista ta' oġġetti tal-enerġija billi timponi obbligu ta' servizz pubbliku.
4. Jekk Parti timponi obbligu ta' servizz pubbliku, għandha tiżgura li tali obbligu jkun definit b'mod ċar, trasparenti u mhux diskriminatorju, u ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jintlaħqu l-oġġettivi tal-obbligu ta' servizz pubbliku.

ARTIKOLU 8.7

Awtorizzazzjoni għall-esplorazzjoni u għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima

1. Mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 13, jekk Parti tkun tirrikjedi awtorizzazzjoni biex tesplora jew tipproduċi oġġetti tal-enerġija u materja prima, dik il-Parti għandha tiżgura li tali awtorizzazzjoni tingħata wara proċedura pubblika u mhux diskriminatorja¹.
2. Dik il-Parti għandha tippubblika, fost l-oħrajn, it-tip ta' awtorizzazzjoni, iż-żona rilevanti jew parti minnha, u d-data proposta jew it-terminu għall-għoti tal-awtorizzazzjoni, b'tali mod li jippermetti lill-applikanti potenzjalment interessati jissottomettu l-applikazzjonijiet.
3. Parti tista' tidderoga mill-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu u mill-Artikolu 13.3 fi kwalunkwe wieħed mill-kazijiet li ġejjin relatati mal-idrokarburi:
 - (a) iż-żona tkun giet soġġetta għal proċedura preċedenti li ma tirriżultax fl-għoti ta' awtorizzazzjoni;
 - (b) iż-żona tkun disponibbli fuq bazi permanenti għall-esplorazzjoni jew għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima; jew
 - (c) awtorizzazzjoni mogħtija tkun giet irrinunzjata qabel id-data ta' skadenza tagħha.

¹ Għal ċertezza akbar, fil-każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan l-Artikolu u l-Kapitoli 10 u 11 u l-Annessi 10-A, 10-B u 10-C, dawk il-Kapitoli u l-Annessi għandhom jipprevalu sal-punt tal-inkonsistenza.

4. Kull Parti tista' tirrikjedi li entità li tkun inghatat awtorizzazzjoni thallas kontribuzzjoni finanzjarja jew kontribuzzjoni *in natura*. Il-kontribuzzjoni finanzjarja jew il-kontribuzzjoni *in natura* għandhom jiġu stabbiliti b'tali mod li ma jfixkilx il-ġestjoni u l-proċess tat-tehid ta' deċiżjonijiet ta' tali entità.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-applikant jingħata, fejn l-applikazzjoni tiegħu tiġi miċhuda, ir-raġunijiet għaċ-ċaħda sabiex jippermetti lil dak l-applikant ikollu rikors għal proċeduri għal appell jew għal rieżami fejn ikun meħtieġ. Il-proċeduri għal appell jew għal rieżami għandhom jiġu ppubblikati minn qabel.

ARTIKOLU 8.8

Valutazzjoni tal-impatt ambjentali

1. Parti għandha tiżgura li titwettaq valutazzjoni tal-impatt ambjentali¹ qabel ma tingħata awtorizzazzjoni għal proġett jew attività relatata mal-enerġija jew mal-materja prima li jista' jkollha impatt sinifikanti fuq il-popolazzjoni, is-saħħa tal-bniedem, il-bijodiversità, l-art, il-ħamrija, l-ilma, l-arja jew il-klima, jew il-wirt jew il-pajsaġġ kulturali. Dik il-valutazzjoni għandha tidentifika u tivvaluta tali impatti sinifikanti.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-informazzjoni rilevanti tkun disponibbli għall-pubbliku bħala parti mill-proċess għall-valutazzjoni tal-impatt ambjentali, u għandha ttiprovdi żmien u opportunita' lill-pubbliku biex jipparteċipa f'dak il-proċess u biex jissottometti kummenti.

3. Kull Parti għandha tippubblika u tqis is-sejbiet tal-valutazzjoni tal-impatt ambjentali qabel ma tagħti l-awtorizzazzjoni għall-proġett jew għall-attività.

¹ Għaċ-Ĉili, "valutazzjoni tal-impatt ambjentali" tfisser l-istudju tal-impatt ambjentali, kif definit fil-Liġi 19.300 it-Titolu 1, l-Artikolu 2, litterali (i), jew is-suċċessur tiegħu, u kif irregolat mill-Artikolu 11 tal-istess Liġi.

ARTIKOLU 8.9

Aċċess ta' partijiet terzi għall-infrastruttura tat-trasport tal-enerġija

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-operaturi tas-sistema fit-territorju tagħha jagħtu aċċess mhux diskriminatorju għall-infrastruttura tal-enerġija għat-trasport tal-elettriku lil kwalunkwe entità ta' Parti. Sa fejn ikun l-aktar possibbli, l-aċċess għall-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku għandu jingħata f'perjodu ta' żmien raġonevoli mid-data tat-talba għall-aċċess minn dik l-entità.
2. Kull Parti għandha tippermetti, f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti tagħha, entità ta' Parti li taċċessa u tuża l-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku għat-trasport tal-elettriku fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji, inkluż in-nondiskriminazzjoni bejn it-tipi ta' sorsi tal-elettriku, u b'tariffi li jirriflettu l-kostijiet. Kull Parti għandha tippubblika t-termini u l-kundizzjonijiet għall-aċċess għall-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku u għall-użu tagħha.
3. Minkejja l-paragrafu 1, Parti tista' tintroduċi jew iżzomm fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha derogi speċifiċi mid-dritt għal aċċess ta' partijiet terzi abbażi ta' kriterji oġġettivi diment li jkunu meħtieġa biex jintlaħaq objettiv ta' politika legittimu. Tali derogi għandhom jiġu ppubblikati qabel ma jibdew japplikaw.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rilevanza tar-regoli stabbiliti fil-paragrafi 1, 2 u 3 anke għall-infrastruttura tal-gass. Parti li ma tapplikax tali regoli fir-rigward tal-infrastruttura tal-gass għandha tagħmel hilitha, b'mod partikolari, fir-rigward tat-trasport ta' fjuwils rinnovabbli, filwaqt li tirrikonoxxi d-differenzi fil-maturità tas-suq u fl-organizzazzjoni.

ARTIKOLU 8.10

Aċċess għall-infrastruttura għall-fornituri tal-elettriku prodott minn sorsi tal-enerġija rinnovabbli

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 8.7, 8.9 u 8.11, kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri tal-enerġija rinnovabbli tal-Parti l-oħra jingħataw aċċess għal, u użu tan-network tal-elettriku għall-faċilitajiet tal-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli li jinsabu fit-territorju tagħha fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, kull Parti għandha tiżgura, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha, li l-imprezzi ta' trażmissjoni u l-operaturi tas-sistema tagħha, fir-rigward tal-fornituri tal-elettriku rinnovabbli tal-Parti l-oħra:
 - (a) jippermettu konnessjoni bejn faċilitajiet godda għall-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli u n-network tal-elettriku mingħajr ma timponi termini u kundizzjonijiet diskriminatorji;
 - (b) jippermettu l-użu affidabbli tan-network tal-elettriku;
 - (c) jipprovdu servizzi ta' bilanċjar; u
 - (d) jiżguraw li jkun hemm fis-seħħ miżuri operazzjonali xierqa relatati mal-grilja u mas-suq sabiex jiġi minimizzat it-tnaqqis tal-elettriku prodott minn sorsi ta' enerġija rinnovabbli.
3. Il-paragrafu 2 huwa mingħajr preġudizzju għad-dritt legittimu ta' kull Parti li tirregola fit-territorju tagħha sabiex tilhaq objettivi ta' politika legittimi, bħall-ħtieġa li jinżammu l-operat sigur u l-istabbiltà tas-sistema tal-elettriku, abbażi ta' kriterji oġġettivi u mhux diskriminatorji.

ARTIKOLU 8.11

Korp indipendenti

1. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi korp jew korpi funzjonalment indipendenti li:
 - (a) jistabbilixxu jew japprovaw it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi għall-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu; u
 - (b) isolvu tilwim dwar it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi xierqa għall-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu f'perjodu ta' żmien raġonevoli.
2. Fit-twettiq tad-dmirijiet tagħhom u fl-eżerċitar tas-setgħat tagħhom stabbiliti fil-paragrafu 1, il-korp jew il-korpi għandhom jaġixxu b'mod trasparenti u imparzjali fir-rigward tal-utenti, tas-sidien u tal-operaturi tas-sistema tan-network tal-elettriku.

ARTIKOLU 8.12

Kooperazzjoni dwar standards

1. Bl-għan li jiġu evitati, identifikati u eliminati l-ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ fl-oġġetti tal-enerġija u fil-materja prima, il-Kapitolu 9 japplika għal daww l-oġġetti u l-materjali.

2. F'konformità mal-Artikoli 9.4 u 9.6, il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jippromwovu l-kooperazzjoni bejn il-korpi regolatorji u standardizzati rilevanti tagħhom f'oqsma bħall-effiċjenza enerġetika, l-enerġija sostenibbli u l-materja prima, bl-għan li jikkontribwixxu għall-kummerċ, l-investiment u l-iżvilupp sostenibbli, fost l-oħrajn, permezz ta':

- (a) il-konverġenza jew l-armonizzazzjoni, jekk possibbli, tal-istandards attwali rispettivi tagħhom, abbażi ta' interess reċiproku u reċiprocità, u f'konformità mal-modalitajiet li għandhom jiġu miftiehma mir-regolaturi u mill-korpi ta' standardizzazzjoni kkonċernati;
- (b) analizijiet, metodoloġiji u approċċi kongunti, jekk possibbli, biex jassistu u jiffacilitaw l-iżvilupp ta' testijiet u standards ta' kejl rilevanti, f'kooperazzjoni mal-korpi ta' standardizzazzjoni rilevanti tagħhom;
- (c) l-iżvilupp ta' standards komuni, jekk possibbli, dwar l-effiċjenza enerġetika u l-enerġija rinnovabbli; u
- (d) il-promozzjoni ta' standards dwar il-materja prima, il-ġenerazzjoni tal-enerġija rinnovabbli u t-tagħmir tal-effiċjenza enerġetika, inkluż id-disinn u t-tikkettar tal-prodotti, jekk xieraq, permezz ta' inizjattivi ta' kooperazzjoni internazzjonali eżistenti.

3. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom l-għan li jheggu l-iżvilupp u l-użu ta' standards miftuħa u l-interoperabbiltà ta' networks, sistemi, apparati, applikazzjonijiet jew komponenti fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima.

ARTIKOLU 8.13

Riċerka, żvilupp u innovazzjoni

Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni huma elementi ewlenin biex jiġu żviluppati ulterjorment l-effiċjenza, is-sostenibbiltà u l-kompetittività fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fost l-oħrajn, fi:

- (a) il-promozzjoni tar-riċerka, l-iżvilupp, l-innovazzjoni u t-tixrid ta' teknoloġiji, proċessi u prattiki ambjentalment tajbin u kosteffettivi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima;
- (b) il-promozzjoni taż-żieda tal-valur, mal-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet, u t-titjib tal-kapaċità produttiva fl-enerġija u l-materja prima; u
- (c) it-tisħiħ tal-bini tal-kapaċità fil-kuntest ta' inizjattivi ta' riċerka, żvilupp u innovazzjoni.

ARTIKOLU 8.14

Kooperazzjoni dwar l-enerġija u l-materja prima

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fl-oqsma tal-enerġija u tal-materja prima bil-ħsieb li, fost l-oħrajn:
 - (a) it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' miżuri li fihom infushom jew flimkien ma' miżuri oħrajn jistgħu jfixklu l-kummerċ u l-investiment, inkluż miżuri ta' natura teknika, regolatorja jew ekonomika li taffettwa s-setturi tal-enerġija jew tal-materja prima;
 - (b) jiddiskutu, kull meta jkun possibbli, il-pożizzjonijiet tagħhom f'fora internazzjonali fejn jiġu diskussi kwistjonijiet rilevanti ta' kummerċ u investiment, u jrawmu programmi internazzjonali fl-oqsma tal-effiċjenza enerġetika, l-enerġija rinnovabbli u l-materja prima; u
 - (c) jippromwovu mgħiba responsabbli fin-negozju f'konformità mal-istandards internazzjonali li ġew approvati jew appoġġati mill-Partijiet, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intraprizi Multinazzjonali u, b'mod partikolari, il-Kapitolu IX tiegħu dwar ix-Xjenza u t-Teknoloġija.

Kooperazzjoni tematika dwar l-enerġija

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-ħtieġa li jaċċelleraw l-użu ta' sorsi tal-enerġija rinnovabbli u b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, iżidu l-effiċjenza enerġetika u jippromwovu l-innovazzjoni, u jiżguraw l-aċċess għal enerġija sikura, sostenibbli u affordabbli. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:
 - (a) l-enerġija rinnovabbli, b'mod partikolari fir-rigward tat-teknoloġiji, l-integrazzjoni fis-sistema tal-elettriku, il-ħżin u l-flessibilità, u l-aċċess għaliha, u l-katina kollha tal-provvista tal-idroġenu rinnovabbli;

- (b) l-effiċjenza enerġetika, inklużi r-regolamentazzjoni, l-aħjar prattiki, u sistemi effiċjenti u sostenibbli ta' tishin u tkessiħ;
- (c) l-użu tal-infrastruttura tal-elettromobbiltà u tal-iċċarġjar; u
- (d) swieq tal-enerġija miftuħa u kompetittivi.

Kooperazzjoni tematika dwar il-materja prima

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-impenn kondiviż tagħhom għal akkwist responsabbli u produzzjoni sostenibbli tal-materja prima, u l-interess reċiproku tagħhom biex jiffaċilitaw l-integrazzjoni tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) prattiki ta' estrazzjoni responsabbli u sostenibbiltà tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluż il-kontribut tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima għall-ilħuq tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tan-NU;
- (b) il-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluża ż-żieda fil-valur; u
- (c) l-identifikazzjoni ta' oqsma ta' interess reċiproku għall-kooperazzjoni dwar ir-riċerka, l-iżvilupp u l-attivitajiet ta' innovazzjoni li jkopru l-katina tal-valur kollha tal-materja prima, inklużi teknoloġiji mill-aktar avvanzati, estrazzjoni intelligenti u minjieri diġitali.

4. Meta jiżviluppaw attivitajiet ta' kooperazzjoni, il-Partijiet għandhom iqisu r-rizorsi disponibbli. L-attivitajiet jistgħu jitwettqu personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli għall-Partijiet.

5. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni jistgħu jiġu żviluppati u implimentati bil-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet internazzjonali, fora globali u istituzzjonijiet ta' riċerka, kif miftiehem bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 8.15

Tranzizzjoni enerġetika u fjuwils rinnovabbli

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut importanti tal-fjuwils rinnovabbli, fost l-oħrajn, l-idroġenu rinnovabbli, inklużi d-derivattivi tagħhom, u l-fjuwils sintetiċi rinnovabbli, fit-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra biex jiġi indirizzat it-tibdil fil-klima.
2. F'konformità mal-Artikolu 8.12(2), il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jikkooperaw dwar il-konvergenza jew l-armonizzazzjoni, jekk ikun possibbli, tal-iskemi ta' ċertifikazzjoni għall-fjuwils rinnovabbli, bħall-iskemi fir-rigward tal-emissjonijiet taċ-ċiklu tal-ħajja u l-istandards ta' sikurezza.
3. Fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli, il-Partijiet għandhom jikkooperaw ukoll bl-għan li:
 - (a) jidentifikaw, inaqqsu u jeliminaw, kif xieraq, miżuri li jistgħu jfixklu l-kummerċ bilaterali, inklużi miżuri ta' natura teknika, regolatorja u ekonomika;
 - (b) irawmu inizjattivi li jiffaċilitaw il-kummerċ bilaterali għall-promozzjoni tal-produzzjoni tal-idroġenu rinnovabbli; u
 - (c) il-promozzjoni tal-użu ta' fjuwils rinnovabbli b'kunsiderazzjoni tal-kontribut tagħhom għat-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra.

4. Il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jinkoraġġixxu l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' standards internazzjonali u l-kooperazzjoni regolatorja fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli, u jikkooperaw f'fora internazzjonali rilevanti bl-għan li jiżviluppaw skemi ta' certifikazzjoni rilevanti li jevitaw il-holqien ta' ostakli mhux ġustifikati għall-kummerċ.

ARTIKOLU 8.16

Eċċezzjoni għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti tagħhom jistgħu jipprevedu reġimi speċjali għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati.
2. Skont il-paragrafu 1, Parti tista' żżomm, tadotta jew tinforza miżuri fir-rigward ta' sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati li jidderogaw mill-Artikoli 8.6, 8.7, 8.9, 8.10 u 8.11, diment li tali miżuri ma jikkostitwixxux restrizzjonijiet moħbija għall-kummerċ jew għall-investment bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 8.17

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 8-A u 8-B. Il-funzjonijiet stabbiliti fis-subparagrafi (a), (c), (d) u (e) tal-Artikolu 2.18 japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.

2. B'mod konsistenti mal-Artikoli 8.12, 8.13, 8.14 u 8.15, is-Sottokumitat jista' jirakkomanda li l-Partijiet jistabbilixxu jew jiffaċilitaw mezzi oħrajn ta' kooperazzjoni bejniethom fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.
3. Jekk ikun hemm qbil reċiproku bejn il-Partijiet, is-Sottokumitat għandu jiltaqa' f' sessjonijiet dedikati għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Meta thejji tali sessjonijiet, kull Parti tista' tikkunsidra, kif xieraq, inputs minn partijiet ikkonċernati jew esperti rilevanti.
4. Kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt biex tiffaċilita l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, inkluż billi tiżgura l-involviment xieraq tar-rappreżentanti ta' Parti, tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tagħha u tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt. Għaċ-Ċili, il-punt ta' kuntatt għandu jkun rappreżentant tas-Sottosegretarjat tar-Relazzjonijiet Ekonomiċi Internazzjonali tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin jew is-suċċessur tiegħu.

KAPITOLU 9

OSTAKLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 9.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jiffaċilita l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet billi jipprevjeni, jidentifika u jelimina ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ u billi jippromwovi kooperazzjoni regolatorja akbar.

ARTIKOLU 9.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għat-tnejn, għall-adozzjoni u għall-applikazzjoni tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità kollha kif definiti fl-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-OTK li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet.
2. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) speċifikazzjonijiet tax-xiri mhejjin minn korpi governattivi għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum ta' tali korpi li huma koperti mill-Kapitolu 21; jew

(b) mizuri sanitarji u fitosanitarji li huma koperti mill-Kapitolu 6.

ARTIKOLU 9.3

Inkorporazzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet tal-Ftehim dwar l-OTK

L-Artikoli 2 sa 9 u l-Annessi 1 u 3 tal-Ftehim dwar l-OTK huma inkorporati f'dan il-Ftehim u saru parti minnu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 9.4

Standards internazzjonali

1. L-istandards internazzjonali żviluppati mill-organizzazzjonijiet elenkati fl-Anness 9-A għandhom jitqiesu bħala l-istandards internazzjonali rilevanti skont it-tifsira tal-Artikoli 2 u 5 u l-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK, diment li fl-iżvilupp tagħhom daww l-organizzazzjonijiet ikunu kkonformaw mal-prinċipji u mal-proċeduri stabbiliti fid-Deciżjoni tal-Kumitat għall-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ tad-WTO dwar il-Prinċipji għall-Iżvilupp ta' Standards Internazzjonali, Gwidi u Rakkomandazzjonijiet b'Rabta mal-Artikoli 2, 5 u mal-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK.¹
2. Fuq talba ta' Parti, il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deciżjoni biex jemenda l-Anness 9-A, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

¹ G/TBT/9, 13 ta' Novembru 2000, l-Anness 4.

ARTIKOLU 9.5

Regolamenti tekniċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jwettqu, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi ta' kull Parti, valutazzjoni tal-impatt regolatorju tar-regolamenti tekniċi ppjanati.
2. Kull Parti għandha tivvaluta l-alternattivi regolatorji u mhux regolatorji disponibbli għar-regolament tekniku propost li jistgħu jissodisfaw l-oġettivi legittimi tal-Parti, f'konformità mal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
3. Kull Parti għandha tuża l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħha ħlief meta l-Parti li tiżviluppa r-regolament tekniku tkun tista' turi li tali standards internazzjonali jkunu mezz ineffettiv jew mhux xieraq għall-issodisfar tal-oġettivi legittimi segwiti.
4. Jekk Parti ma tużax l-istandards internazzjonali bħala bażi għal regolament tekniku, jekk tintalab mill-Parti l-oħra, għandha tidentifika kwalunkwe devjazzjoni sostanzjali mill-istandard internazzjonali rilevanti, tispjega r-raġunijiet għaliex dawn l-istandards ġew iġġudikati bħala mezz ineffettiv jew mhux xieraq għat-twettiq tal-għan segwit, u ttiprovdi l-evidenza xjentifika jew teknika li fuqha hija bbażata dik il-valutazzjoni.

5. Minbarra l-obbligu ta' kull Parti skont l-Artikolu 2.3 tal-Ftehim dwar l-OTK, kull Parti għandha tirrieżamina, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha, ir-regolamenti tekniċi tagħha bl-għan li żżid il-konvergenza ta' dawk ir-regolamenti tekniċi mal-istandards internazzjonali rilevanti. Fost l-oħrajn, Parti għandha tqis kwalunkwe żvilupp ġdid fl-istandards internazzjonali rilevanti u jekk għadhomx jeżistu ċ-ċirkostanzi li wasslu għad-divergenzi minn kwalunkwe standard internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 9.6

Kooperazzjoni regolatorja

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li teżisti firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi ta' kooperazzjoni regolatorja li jistgħu jgħinu biex jiġi eliminat jew evitat il-ħolqien ta' ostakli tekniċi għall-kummerċ.
2. Parti tista' tipproponi lill-Parti l-oħra attivitajiet ta' kooperazzjoni regolatorja speċifiċi għas-settur f'oqsma koperti minn dan il-Kapitolu. Dawk il-proposti għandhom jintbagħtu lill-punt ta' kuntatt imsemmi fl-Artikolu 9.13, u għandhom jikkonsistu minn:
 - (a) skambji ta' informazzjoni dwar approċċi u prattiki regolatorji; jew
 - (b) inizjattivi biex ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità jiġu allinjati ulterjorment mal-istandards internazzjonali rilevanti.

Il-Parti l-oħra għandha twieġeb għall-proposta f'perjodu ta' zmien raġonevoli.

3. Il-punti ta' kuntatt imsemmija fl-Artikolu 9.13 għandhom jinfurmaw lill-Kumitat għall-Kummerè dwar l-attivitajiet ta' kooperazzjoni mwettqa skont dan l-Artikolu.
4. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiskambjaw u jikkollaboraw dwar mekkanizmi biex jiffacilitaw l-aċċettazzjoni tar-rizultati tal-valutazzjoni tal-konformità sabiex jeliminaw ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerè.
5. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom responsabbli għar-regolamentazzjoni teknika, l-istandardizzazzjoni, il-valutazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni u l-metroloġija, kemm jekk ikunu governattivi kif ukoll jekk mhux governattivi, bl-għan li jiġu indirizzati kwistjonijiet koperti minn dan il-Kapitolu.
6. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:
 - (a) tiddevja mill-proċeduri tagħha għat-tnejn u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
 - (b) tiegħu azzjonijiet li jkunu jimminaw jew jimpedixxu l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilhuq tal-oġġettivi tal-politika pubblika tagħha; jew
 - (c) tikseb xi eżitu regolatorju partikolari.
7. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u tad-dispożizzjonijiet dwar il-kooperazzjoni skont l-Annessi 9-A sa 9-E, il-Kummissjoni Ewropea għandha taġixxi f'isem l-Unjoni Ewropea.

ARTIKOLU 9.7

Kooperazzjoni dwar is-sorveljanza tas-suq, is-sikurezza u l-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni fis-sorveljanza tas-suq, fis-sikurezza u fil-konformità tal-prodotti mhux tal-ikel għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ u għall-protezzjoni tal-konsumaturi u ta' utenti oħrajn, u l-importanza tal-bini ta' fiduċja reċiproka bbażata fuq l-informazzjoni kondiviza.
2. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
 - (a) “prodotti għall-konsumatur” tfisser oġġetti maħsuba għal jew li x'aktarx jintużaw mill-konsumaturi, bl-eċċezzjoni ta' ikel, apparat mediku u prodotti mediċinali; u
 - (b) “sorveljanza tas-suq” tfisser attivitajiet imwettqin u mizuri meħudin mill-awtoritajiet pubbliċi, inklużi attivitajiet imwettqin u mizuri meħudin f'kooperazzjoni mal-operaturi ekonomiċi, fuq il-bażi tal-proċeduri ta' Parti li jippermettu dik il-Parti tkun tista' timmonitorja jew tindirizza l-konformità tal-prodotti mar-rekwiżiti stabbiliti fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha jew is-sikurezza tagħhom.
3. Sabiex jiggwarantixxu l-funzjonament indipendenti u imparzjali tas-sorveljanza tas-suq, kull Parti għandha tiżgura:
 - (a) is-separazzjoni tal-funzjonijiet ta' sorveljanza tas-suq mill-funzjonijiet ta' valutazzjoni tal-konformità; u
 - (b) in-nuqqas ta' kwalunkwe interess li jaffettwa l-imparzjalità tal-awtoritajiet ta' sorveljanza tas-suq fit-twettiq tal-kontroll jew tas-superviżjoni tal-operaturi ekonomiċi.

4. Il-Partijiet jistgħu jikkooperaw u jiskambjaw informazzjoni fil-qasam tas-sikurezza u tal-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel, b'mod partikolari fir-rigward ta' dawn li ġejjin:

- (a) attivitajiet u miżuri ta' sorveljanza tas-suq u ta' infurzar;
- (b) metodi ta' valutazzjoni tar-riskju u ttestjar tal-prodotti;
- (c) sejhiet lura koordinati ta' prodotti mis-suq jew azzjonijiet simili oħrajn;
- (d) kwistjonijiet xjentifiċi, tekniċi u regulatorji, bl-għan li jtejbu s-sikurezza u l-konformità tal-prodotti mhux tal-ikel;
- (e) kwistjonijiet emergenti ta' rilevanza sinifikanti għas-saħħa u għas-sikurezza;
- (f) attivitajiet relatati mal-istandardizzazzjoni; u
- (g) skambju ta' uffiċjali.

5. L-Unjoni Ewropea tista' ttipprovdi liċ-Ċili informazzjoni magħzula mis-Sistema ta' Twissija Rapida tagħha fir-rigward tal-prodotti għall-konsumatur kif imsemmi fid-Direttiva 2001/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill¹ jew fis-suċċessur tagħha, u ċ-Ċili jista' jipprovdi lill-Unjoni Ewropea b'informazzjoni magħzula dwar is-sikurezza ta' prodotti tal-konsumatur mhux tal-ikel u dwar miżuri preventivi, restrittivi u korrettivi meħudin, fir-rigward ta' prodotti tal-konsumatur. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jiehu l-forma ta':

- (a) l-iskambju mhux sistematiku, f'każijiet speċifiċi debitament ġustifikati, bl-esklużjoni tad-*data* personali; u

¹ Id-Direttiva 2001/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' Dicembru 2001 dwar is-sigurtà ġenerali tal-prodotti (ĠU KE L 11, 15.1.2002, p. 4).

- (b) L-iskambju sistematiku bbażat fuq arrangament stabbilit b' deċiżjoni tal-Kunsill tal-Kummerċ li għandu jiġi stabbilit fl-Anness 9-D.
6. Il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjoni biex jistabbilixxi arrangament dwar l-iskambju regolari ta' informazzjoni, inkluż b' mezzi elettronici, dwar miżuri meħuda fir-rigward ta' prodotti mhux tal-ikel mhux konformi, għajr dawk koperti mill-paragrafu 5 ta' dan l-Artikolu, li għandhom jiġu stabbiliti fl-Anness 9-E.
7. Kull Parti għandha tuża l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 għall-iskop uniku tal-protezzjoni tal-konsumaturi, tas-saħħa, tas-sikurezza jew tal-ambjent.
8. Kull Parti għandha tittratta l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 bħala kunfidenzjali.
9. L-arrangamenti msemmijin fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 5 u fil-paragrafu 6 għandhom jispeċifikaw l-ambitu tal-prodott, it-tip ta' informazzjoni li għandha tiġi skambjata, il-modalitajiet għall-iskambju u l-applikazzjoni tar-regoli dwar il-kunfidenzjalità u l-protezzjoni ta' *data* personali.
10. Skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet sabiex jiddetermina jew jemenda l-arrangamenti stabbiliti fl-Annessi 9-D u 9-E.

ARTIKOLU 9.8

Standards

1. Bl-għan li jiġu armonizzati l-istandards fuq bażi wiesgħa kemm jista' jkun, kull Parti għandha tteġġeg lill-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha, kif ukoll lill-korpi ta' standardizzazzjoni reġjonali, li hija jew il-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha jkunu membri fiha sabiex:

- (a) jipparteċipaw, fil-limiti tar-riżorsi tagħhom, fit-ttejjija tal-istandards internazzjonali mill-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni rilevanti;
- (b) jużaw l-istandards internazzjonali bħala bażi għall-istandards li jiżviluppaw, hliet meta t-tali standards internazzjonali jkunu ineffettivi jew mhux xierqa, pereżempju minhabba livell insuffiċjenti ta' protezzjoni, fatturi klimatiċi jew ġeografiċi fundamentali, jew problemi teknoloġiċi fundamentali;
- (c) jevitaw milli jagħmlu l-istess xogħol, jew milli jidhlu fi trikkib fuq ix-xogħol tal-korpi internazzjonali tal-istandardizzazzjoni;
- (d) jirrieżaminaw, f'intervalli regolari, l-istandards nazzjonali u reġjonali li ma humiex ibbażati fuq l-istandards internazzjonali rilevanti, bl-għan li tiżdied il-konverġenza tagħhom mal-istandards internazzjonali rilevanti;
- (e) jikkooperaw mal-korpi rilevanti ta' standardizzazzjoni tal-Parti l-oħra f'attivitajiet ta' standardizzazzjoni internazzjonali, inkluż fil-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni jew fil-livell reġjonali; u

- (f) irawmu kooperazzjoni bilaterali bejniethom u l-korpi tal-istandardizzazzjoni tal-Parti l-oħra.
2. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar:
- (a) l-użu ta' tagħhom tal-istandards b' appoġġ għar-regolamenti tekniċi; u
- (b) il-proċessi ta' standardizzazzjoni ta' tagħhom u l-firxa ta' kemm iżjed l-istandards internazzjonali, reġjonali jew subreġjonali bħala bazi għall-istandards nazzjonali ta' tagħhom.
3. Jekk l-istandards isiru obbligatori permezz tal-inkorporazzjoni jew b' referenza f' abbozz ta' regolament tekniku jew ta' proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità, għandhom japplikaw l-obbligi ta' trasparenza stabbiliti fl-Artikolu 9.10 ta' dan il-Ftehim u fl-Artikolu 2 jew fl-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-OTK.

ARTIKOLU 9.9

Valutazzjoni tal-konformità

1. Id-dispożizzjonijiet fl-Artikolu 9.5 fir-rigward tat-tnejn, tal-adozzjoni u tal-applikazzjoni tar-regolamenti tekniċi għandhom japplikaw ukoll, *mutatis mutandis*, għall-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.
2. Jekk Parti tkun tirrikjedi valutazzjoni tal-konformità bħala aċċertament pożittiv li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku, għandha:
- (a) tagħzel proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proporzjonati għar-riskji involuti;

(b) tqis, soġġett għal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, l-użu tad-dikjarazzjoni ta' konformità ta' fornitur bħala wiehed mill-modi possibbli biex tintwera l-konformità ma' regolament tekniku; u

(c) fejn tintalab tagħmel hekk mill-Parti l-oħra, tipprovi informazzjoni dwar il-kriterji użati sabiex tagħzel il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodotti speċifiċi.

3. Jekk Parti tkun tirrikjedi valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza bħala garanzija pożittiva li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku u ma tkunx irrizervat dak il-kompitu għal awtorità governattiva kif speċifikat fil-paragrafu 4, għandha:

(a) preferenzjalment tuża l-akkreditazzjoni sabiex tikkwalifika korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;

(b) preferenzjalment tuża l-istandards internazzjonali għall-akkreditazzjoni u għall-valutazzjoni tal-konformità, kif ukoll ftehimiet internazzjonali li jinvolve l-korpi ta' akkreditazzjoni tal-Partijiet, pereżempju permezz tal-mekkaniżmi tal-Kooperazzjoni Internazzjonali għall-Akkreditazzjoni tal-Laboratorji (minn hawn 'il quddiem imsejha "ILAC") u tal-Forum Internazzjonali ta' Akkreditazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "IAF");

(c) tingħaqad jew, kif applikabbli, thegġeg lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità tagħha sabiex jissieħbu, fi kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali li jiffunzjona għall-armonizzazzjoni jew għall-facilitazzjoni tal-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità;

(d) tiżgura li, jekk ikun inħatar aktar minn korp wiehed ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodott partikolari jew għal sett ta' prodotti, l-operaturi ekonomiċi jistgħu jagħzlu liema korp ta' valutazzjoni tal-konformità ser iwettaq il-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità;

- (e) tiżgura li l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jkunu indipendenti mill-manifatturi, mill-importaturi u mill-operaturi ekonomiċi b'mod ġenerali u li ma jkun hemm l-ebda kunflitt ta' interess bejn il-korpi tal-akkreditazzjoni u l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (f) tippermetti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jużaw sottokuntratturi sabiex iwettqu l-ittestjar jew l-ispezzjonijiet fir-rigward tal-valutazzjoni tal-konformità, inklużi sottokuntratturi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra; xejn f'dan is-subparagrafu ma għandu jiġi interpretat li jipprojbixxi lil Parti milli tirrikjedi li s-sottokuntratturi jissodisfaw l-istess rekwiżiti li l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità li lilu tkun kuntrattata jkun meħtieġ jissodisfa sabiex iwettaq it-testijiet jew l-ispezzjoni kuntrattati huwa stess; u
- (g) tippubblika fuq is-siti web uffiċjali lista tal-korpi li tkun iddeżinjat sabiex twettaq tali valutazzjonijiet tal-konformità u l-informazzjoni rilevanti dwar l-ambitu tad-deżinjazzjoni ta' kull korp b'hal dan.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprekludi lil Parti milli titlob li l-valutazzjoni tal-konformità fir-rigward ta' prodotti speċifiċi titwettaq mill-awtoritajiet governattivi maħtura tagħha. F'tali każijiet, il-Parti għandha:

- (a) tillimita t-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin u, fuq it-talba ta' applikant għal valutazzjoni tal-konformità, tispjega kif kwalunkwe tariffa li timponi għat-tali valutazzjoni tal-konformità tkun limitata għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin; u
- (b) tagħmel it-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità disponibbli għall-pubbliku jew tipprovdihom fuq talba.

5. Minkejja l-paragrafi 2, 3 u 4 ta' dan l-Artikolu, fil-każijiet li fihom l-Unjoni Ewropea taççetta dikjarazzjoni ta' konformità ta' fornitur fl-oqsma elenkati fl-Anness 9-B, iċ-Ċili għandu jipprevedi, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tiegħu, proċedura effiċjenti u trasparenti għall-aċċettazzjoni ta' ċertifikati u rapporti ta' testijiet maħruġa minn korpi ta' valutazzjoni tal-konformità li jinsabu fit-territorju tal-Unjoni Ewropea u li jkunu ġew akkreditati minn korp ta' akkreditazzjoni li jkun membru tal-arranġamenti internazzjonali għar-rikonoxximent reċiproku tal-ILAC u l-IAF bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma mar-rekwiżiti tar-regolamenti tekniċi taċ-Ċili.

6. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur" tfisser attestazzjoni tal-ewwel parti maħruġa mill-manifattur taħt ir-responsabbiltà unika ta' dak il-manifattur ibbażata fuq ir-riżultati ta' tip xieraq ta' attività ta' valutazzjoni tal-konformità u bl-esklużjoni ta' valutazzjoni obbligatorja ta' parti terza, bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma ma' regolament tekniku li jstabbilixxi tali proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.

7. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 9.14 għandu jirrieżamina l-lista ta' oqsma fil-paragrafu 1 tal-Anness 9-B. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness 9-B, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 9.10

Trasparenza

1. F'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha u mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 29, meta tiżviluppa regolamenti tekniċi ewlenin li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ fil-merkanzija, kull Parti għandha tiżgura l-eżistenza ta' proċeduri trasparenti li jippermettu lill-persuni tal-Partijiet jipprovdu input permezz ta' proċess ta' konsultazzjoni pubblika, hlief meta jirriżultaw jew ikun hemm periklu li jirriżultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali.
2. Kull Parti għandha tippermetti lill-persuni tal-Parti l-oħra jipparteċipaw fil-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 1 f'termini mhux anqas favorevoli minn dawk mogħtijin lill-persuni tagħha stess, u għandha tagħmel ir-riżultati ta' dak il-proċess ta' konsultazzjoni pubbliċi.
3. Kull Parti għandha tippermetti perjodu ta' mill-inqas 60 jum wara n-notifika tagħha lir-Registru Ċentrali ta' Notifiki tad-WTO ta' regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proposti sabiex il-Parti l-oħra tipprovdi kummenti bil-miktub, hlief meta jirriżultaw jew ikun hemm periklu li jirriżultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali. Parti għandha tikkunsidra kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra biex testendi dak il-perjodu ta' kumment.
4. Fil-każ li t-test notifikat ma jkunx b'waħda mil-lingwi uffiċjali tad-WTO, il-Parti ta' notifika għandha tipprovdi deskrizzjoni dettaljata u komprensiva tal-kontenut tar-regolamenti tekniċi proposti u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fil-format ta' notifika tad-WTO.

5. Jekk Parti tircievi kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3, ghandha:
- (a) jekk tintalab mill-Parti l-oħra, tiddiskuti l-kummenti bil-miktub bil-partecipazzjoni tal-awtorità regolatorja kompetenti tagħha fi żmien meta jkunu jistgħu jitqiesu; u
 - (b) twieġeb bil-miktub għall-kummenti mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità adottati.
6. Kull Parti ghandha tagħmel hilitha sabiex tippublika fuq sit web it-tweġibiet tagħha għall-kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3 li tircievi mill-Parti l-oħra mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku adottat jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità.
7. Jekk tintalab mill-Parti l-oħra, kull Parti ghandha tipprovdi informazzjoni dwar l-objettivi, il-bazi ġuridika u l-ħsieb wara regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità li l-Parti tkun adottat jew tkun qiegħda tipproponi li tadotta.
8. Kull Parti ghandha tiżgura li r-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li tkun adottat ikunu aċċessibbli permezz ta' siti web uffiċjali jew ġurnali uffiċjali online, bla ħlas.
9. Kull Parti ghandha tipprovdi informazzjoni dwar l-adozzjoni u d-dħul fis-seħħ tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità u tat-test finali adottat permezz ta' addendum għan-notifika oriġinali lir-Registru tan-Notifiki tad-WTO.

10. Kull Parti għandha tippermetti intervall raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni tar-regolamenti tekniċi u d-dhul fis-seħħ tagħhom, soġġett għall-kundizzjonijiet speċifikati fl-Artikolu 2.12 tal-Ftehim dwar l-OTK. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "intervall raġonevoli" tfisser perjodu ta' mhux anqas minn 6 xhur, hliet meta tali perjodu ma jkunx ineffikaċi għall-issodisfar tal-oġġettivi legittimi segwiti.

11. Parti għandha tqis kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra, riċevuta qabel it-tmiem tal-perjodu tal-kummenti msemmi fil-paragrafu 3, sabiex jiġi estż il-perjodu bejn il-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku u d-dhul fis-seħħ tiegħu, hliet meta d-dewmien ma jkunx effettiv sabiex jiġi ssodisfati l-oġġettivi legittimi segwiti.

ARTIKOLU 9.11

Markatura u tikkettar

1. Il-Partijiet jafferu li r-regolamenti tekniċi tagħhom li jinkludu jew jindirizzaw esklużivament l-immarkar jew it-tikkettar għandhom josservaw il-prinċipji tal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.

2. Sakemm ma jkunx meħtieġ għall-issodisfar tal-oġġettivi legittimi msemmijin fl-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK, Parti li tirrikjedi mmarkar jew tikkettar obbligatorju tal-prodotti:

(a) għandha tirrikjedi biss informazzjoni li tkun rilevanti għall-konsumaturi jew l-utenti tal-prodott jew informazzjoni li tindika l-konformità tal-prodott mar-rekwiziti tekniċi obbligatorji;

- (b) ma tirrikjedix xi approvazzjoni, registrazzjoni jew ċertifikazzjoni minn qabel tal-marki jew tat-tikketti tal-prodotti, u lanqas xi żborż ta' tariffi, bħala prekondizzjoni għat-tqegħid fis-suq minnha ta' prodotti li, kieku, huma konformi mar-rekwiziti tekniċi obbligatorji tagħha;
- (c) jekk tirrikjedi l-użu ta' numru ta' identifikazzjoni uniku mill-operaturi ekonomiċi, għandha toħroġ tali numru lill-operaturi ekonomiċi tal-Parti l-oħra mingħajr dewmien bla bżonn u fuq bażi mhux diskriminatorja;
- (d) diment li ma jkunux qarrieqa, kontradittorji jew li joħolqu konfużjoni fir-rigward tal-informazzjoni meħtieġa fil-Parti li timporta l-oġġetti, tippermetti dawn li ġejjin:
- (i) informazzjoni b'lingwi oħrajn flimkien mal-lingwa meħtieġa mill-Parti li timporta l-oġġetti;
 - (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafika aċċettati internazzjonalment; u
 - (iii) informazzjoni addizzjonali ma' dik meħtieġa fil-Parti li timporta l-oġġetti;
- (e) għandha taċċetta li t-tikkettar, inkluż it-tikkettar supplimentari jew il-korrezzjonijiet tat-tikkettar, isehh f'imħażen doganali jew f'żoni ddeżinjati oħrajn fil-pajjiż tal-importazzjoni bħala alternattiva għat-tikkettar fil-pajjiż tal-origini, sakemm tali tikkettar ma jkunx meħtieġ li jitwettaq minn persuni approvati għal raġunijiet ta' saħħa jew ta' sigurtà pubblika; u
- (f) tagħmel hilitha biex taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jinqalghu, jew l-inklużjoni ta' informazzjoni rilevanti fid-dokumentazzjoni ta' akkumpanjament, aktar milli tikketti mwahħla fizikament mal-prodott.

ARTIKOLU 9.12

Diskussjonijiet u konsultazzjonijiet tekniċi

1. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Kapitolu. Il-Parti l-oħra għandha tipprovdi dik l-informazzjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli.
2. Jekk Parti tqis li kwalunkwe abbozz jew proposta ta' regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità tal-Parti l-oħra jista' jkollha effett sinifikanti fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet, din tista' titlob diskussjonijiet tekniċi dwar it-tħassib tagħha fir-rigward tal-mizura. It-talba għandha ssir bil-miktub u għandha tidentifika:
 - (a) il-mizura;
 - (b) id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu li magħhom huwa relatat it-tħassib tal-Parti rikjedenti; kif ukoll
 - (c) ir-raġunijiet għat-talba, inkluża deskrizzjoni tat-tħassib tal-Parti rikjedenti fir-rigward tal-mizura.
3. Il-Parti għandha tibgħat it-talba tagħha skont dan l-Artikolu lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra ddeżinjat skont l-Artikolu 9.13.
4. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jiltaqgħu biex jiddiskutu t-tħassib li tqajjem fit-talba msemmija fil-paragrafu 2, personalment jew permezz ta' vidjo jew telekonferenza, fi żmien 60 jum mid-data tat-talba. Il-Partijiet għandhom jagħmlu kull sforz sabiex jaslu għal soluzzjoni tal-kwistjoni sodisfaċenti għaž-żewġ naħat minnufih.

5. Jekk il-Parti rikjedenti tqis li l-kwistjoni hija urgenti, tista' titlob lill-Parti l-oħra biex jiltaqgħu fi żmien iqsar. Il-Parti l-oħra għandha tikkunsidra dik it-talba.

6. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi ta' kwalunkwe Parti skont il-Kapitolu 31.

ARTIKOLU 9.13

Punti ta' kuntatt

1. Kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt biex jiffaċilita l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni skont dan il-Kapitolu u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tiegħu. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

2. Il-punti ta' kuntatt għandhom jaħdmu b'mod kongunt biex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw l-ostakli tekniċi għall-kummerċ. Il-punti ta' kuntatt għandhom:

- (a) jorganizzaw id-diskussjonijiet tekniċi u konsultazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 9.12;
- (b) jindirizzaw fil-pront kwalunkwe kwistjoni mqajma minn Parti fir-rigward tal-iżvilupp, l-adozzjoni, l-applikazzjoni jew l-infurzar tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) fuq talba ta' Parti, jorganizzaw diskussjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta skont dan il-Kapitolu; u

- (d) jiskambjaw informazzjoni dwar żviluppi f'fora mhux governattivi, reġjonali u multilaterali relatati mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.
3. Il-punti ta' kuntatt għandhom jikkomunikaw ma' xulxin bi kwalunkwe metodu miftiehem li jkun xieraq sabiex iwettqu l-funzjonijiet tagħhom.

ARTIKOLU 9.14

Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ

Is-Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ ("Sottokumitat") stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
- (b) itejjeb il-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp u t-titjib tal-istandards u r-regolamenti tekniċi, u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) jistabbilixxi oqsma prijoritarji ta' interess reċiproku għal ħidma futura skont dan il-Kapitolu u jikkunsidra proposti għal inizjattivi godda;
- (d) jimmonitorja u jiddiskuti l-iżviluppi skont il-Ftehim dwar l-OTK; u
- (e) jieħu kwalunkwe pass ieħor li l-Partijiet iqisu li se jassistihom fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Ftehim dwar l-OTK.

KAPITOLU 10

LIBERALIZZAZZJONI TAL-INVESTIMENT

ARTIKOLU 10.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għal miżuri, adottati jew miżmuma minn Parti fit-territorju tagħha, li jaffettwaw l-istabbiliment ta' intrapriża jew l-operat ta' intrapriża koperta fl-attivitajiet ekonomiċi kollha minn investitur tal-Parti l-oħra.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) servizzi awdjovizivi;
 - (b) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali¹; jew

¹ Mingħajr preġudizzju għall-ambitu tal-attivitajiet li jistgħu jitqiesu bhala kabotaġġ skont il-leġislazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew ta' merkanzija bejn port jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew fi Stat Membru u port ieħor jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew f'dak l-istess Stat Membru, inkluż fuq il-blata kontinentali tiegħu, kif previst fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, u t-traffiku li jorigina u li jintemm fl-istess port jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew fi Stat Membru.

- (c) is-servizzi tat-trasport bl-ajru domestiċi u internazzjonali jew servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru¹, kemm jekk skedati kif ukoll jekk mhux skedati, u s-servizzi direttament marbuta mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, hliet:
- (i) is-servizzi ta' tiswija u ta' manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru li matulhom inġenju tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi ta' trasport bl-ajru;
 - (iii) is-servizzi ta' sistema kompjuterizzata ta' prenotazzjoni (CRS); u
 - (iv) is-servizzi fuq l-art.

3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri adottati jew miżmuma minn Parti relatati ma' istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra, ma' investituri tal-Parti l-oħra jew mal-investimenti ta' tali investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju ta' dik il-Parti, kif definiti fl-Artikolu 18.2.

4. L-Artikoli 10.5, 10.6, 10.8, 10.9 u 10.10 ma japplikawx fir-rigward tal-akkwist pubbliku.

¹ Għal ċertezza akbar, is-servizzi tal-ajru jew is-servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru jinkludu s-servizzi li ġejjin: it-trasport bl-ajru; servizzi pprovduti bl-użu ta' inġenju tal-ajru li l-iskop primarju tiegħu ma jkunx it-trasport ta' merkanzija jew ta' passiġġieri, bħal tifi tan-nar mill-ajru, titjiriet ta' taħriġ, ġiti għall-veduti, sprejjar, stharrig, immappjar, fotografija, qbiż bil-paraxut, irmonkar tal-gliders, irfiġh bil-helikopter għall-qtugħ tas-siġar għall-injam u għall-kostruzzjoni, u servizzi agrikoli, industrijali u ta' spezzjoni oħrajn li jsiru fl-ajru; il-kiri ta' inġenji tal-ajru bl-ekwipaġġ; u servizzi ta' tħaddim tal-ajruporti.

5. L-Artikoli 10.5, 10.6, 10.8 u 10.10 ma japplikawx fir-rigward ta' sussidji mogħtija minn Parti, inkluż self sostnut mill-gvern, garanziji u assigurazzjonijiet.

ARTIKOLU 10.2

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 10-A, 10-B u 10-C:
 - (a) “attivitajiet imwettqa fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva” tfisser attivitajiet imwettqa, inklużi servizzi furnuti, la fuq bazi kummerċjali u lanqas f'kompetizzjoni ma' operatur ekonomiku wiehed jew aktar;
 - (b) “servizzi ta' tiswija u ta' manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru” tfisser tali attivitajiet meta jitwettqu fuq inġenju tal-ajru jew parti minnu waqt li jkun qiegħed jiġi irtirat mis-servizz u ma jinkludux l-hekk imsejha manutenzjoni bil-linja;
 - (c) “servizzi ta' sistema kompjuterizzata ta' prenotazzjoni (CRS)” tfisser servizzi pprovduti b'sistemi kompjuterizzati li fihom informazzjoni dwar l-iskedi tat-trasportaturi bl-ajru, id-disponibbiltà, in-nollijiet u r-regoli dwar in-nollijiet, li bihom jistgħu jsiru l-prenotazzjonijiet jew jinħargu l-biljetti;
 - (d) “intrapriża koperta” tfisser intrapriża li hija stabbilita f'konformità mas-subparagrafu (h) minn investitur ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra, f'konformità mal-liġi applikabbli, u li tkun eżistenti fid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim jew li tiġi stabbilita wara dik id-data;

- (e) “provvista transfrontiera ta’ servizzi” tfisser il-provvista ta’ servizz:
- (i) mit-territorju ta’ Parti għat-territorju tal-Parti l-oħra; jew
 - (ii) fit-territorju ta’ Parti lil konsumatur tas-servizz tal-Parti l-oħra;
- (f) “attivitajiet ekonomiċi” tfisser attivitajiet ta’ natura industrijali, kummerċjali jew professjonali jew attivitajiet ta’ nies tas-sengħa, inkluża l-provvista ta’ servizzi, hliet għal attivitajiet imwettqa fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva;
- (g) “intrapriża” tfisser persuna ġuridika, fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv stabbiliti permezz ta’ stabbiliment;
- (h) “stabbiliment” tfisser l-istabbiliment, inkluż l-akkwist¹ ta’, intrapriża minn investitur ta’ Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra;

¹ It-terminu “akkwist” huwa mifhum li jinkludi l-parteciċipazzjoni kapitali f’persuna ġuridika bil-ħsieb li jiġu stabbiliti jew miżmuma rabtiet ekonomiċi dejjiema.

- (i) “servizzi fuq l-art” tfisser il-provvista f’ajruport, fuq bażi ta’ tariffi jew kuntrattwali, tas-servizzi li ġejjin: ir-rappreżentanza, l-amministrazzjoni u s-superviżjoni tal-linji tal-ajru; l-immaniġġar tal-passiġġieri; l-immaniġġar tal-bagalji; is-servizzi fir-rampa; il-forniment tal-ikel, hlief għat-thejjija ta’ ikel; il-ġarr ta’ merkanzija bl-ajru u l-immaniġġar tal-posta; ir-riforniment ta’ inġenju tal-ajru, is-servizz ta’ manutenzjoni u tindif ta’ inġenji tal-ajru; it-trasport bis-superfiċje; u operazzjonijiet ta’ titjiriet, l-amministrazzjoni tal-ekwipaġġ u l-ippjanar tat-titjiriet; is-servizzi fuq l-art ma jinkludux: l-awtoforniment ta’ servizz; is-sigurtà; il-manutenzjoni bil-linja; it-tiswija u l-manutenzjoni ta’ inġenji tal-ajru; jew il-ġestjoni jew l-operat tal-infrastruttura ċentralizzata essenzjali tal-ajruport, bħal faċilitajiet ta’ tneħħija tas-silġ, sistemi ta’ distribuzzjoni tal-fjuwil, sistemi ta’ mmaniġġar tal-bagalji u sistemi fissi tat-trasport bejn l-ajruporti;
- (j) “investitur ta’ Parti” tfisser persuna fiżika jew ġuridika ta’ Parti li tfittex li tistabbilixxi, li qed tistabbilixxi jew li stabbiliet intrapriża f’konformità mas-subparagrafu (h);
- (k) “persuna ġuridika ta’ Parti” tfisser¹:
- (i) għall-Unjoni Ewropea:
- (A) persuna ġuridika kostitwita jew organizzata skont id-dritt tal-Unjoni Ewropea jew ta’ mill-inqas wiehed mill-Istati Membri tagħha u involuta f’operazzjonijiet sostantivi ta’ negozju² fit-territorju tal-Unjoni Ewropea; u

¹ Għal ċertezza akbar, il-kumpaniji tat-tbaħħir imsemmijin f’din id-definizzjoni jitqiesu biss bħala persuni ġuridiċi ta’ Parti fir-rigward tal-attivitàjiet tagħhom relatati mal-provvista ta’ servizzi tat-trasport marittimu.

² Bi qbil man-notifika tagħha tat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea lid-WTO (WT/REG39/1), l-Unjoni tifhem li l-kunċett ta’ “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta’ Stat Membru tal-Unjoni mnaqqax fl-Artikolu 54 tat-TFUE huwa ekwivalenti għall-kunċett ta’ “operazzjonijiet kummerċjali sostantivi”.

(B) kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra mill-Unjoni Ewropea, u kkontrollati minn persuni fiżiċi ta' Stat Membru, li l-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati fi Stat Membru, u jtajru l-bandiera tiegħu;

(ii) għaċ-Ċili:

(A) persuna ġuridika kkostitwita jew organizzata skont il-liġi taċ-Ċili u involuta f'operazzjonijiet kummerċjali sostantivi fit-territorju taċ-Ċili; u

(B) kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra miċ-Ċili, u kkontrollati minn persuni fiżiċi taċ-Ċili, li l-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati fiċ-Ċili, u jtajru l-bandiera tiegħu;

(l) “operazzjoni” tfisser it-twettiq, il-ġestjoni, il-manutenzjoni, l-użu, it-tgawdija, il-bejgħ jew forma oħra ta' disponiment minn intrapriża minn investitur ta' Parti, fit-territorju tal-Parti l-oħra;

(m) “servizzi ta' bejgħ u kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi ta' trasport bl-ajru” tfisser opportunitajiet biex it-trasportatur bl-ajru kkonċernat ibiġħ u jikkummerċjalizza liberament is-servizzi tat-trasport bl-ajru tiegħu fosthom kull aspekt tal-kummerċjalizzazzjoni bħalma huma r-riċerka tas-suq, ir-reklamar u d-distribuzzjoni; u

(n) “servizz” tfisser kwalunkwe servizz fi kwalunkwe settur, għajr is-servizzi pprovduti fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva.

ARTIKOLU 10.3

Dritt għar-regolamentazzjoni

Il-Partijiet itennu d-dritt li jirregolaw fit-territorji tagħhom biex jiksbu objettivi ta' politika legittimi, bħall-ħarsien tas-saħħa pubblika, is-servizzi soċjali, l-edukazzjoni, is-sikurezza, l-ambjent, inkluż it-tibdil fil-klima, il-morali pubbliċi, il-protezzjoni soċjali, il-protezzjoni tal-konsumatur, il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data*, u l-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali.

ARTIKOLU 10.4

Relazzjoni ma' kapitoli oħrajn

1. Fil-każ ta' xi inkonsistenza bejn dan il-Kapitolu u l-Kapitolu 18, dan tal-aħħar għandu jipprevali fir-rigward tal-inkonsistenza.
2. Rekwizit ta' Parti li fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra iħallas bond jew forma oħra ta' garanzija finanzjarja bhala kundizzjoni għall-provvista transfruntiera ta' servizz fit-territorju tagħha fih innifsu ma jagħmilx dan il-Kapitolu applikabbli għat-tali provvista transfruntiera ta' dak is-servizz. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma mill-Parti relatata mal-bond jew mal-garanzija finanzjarja, jekk tali bond jew garanzija finanzjarja tikkostitwixxi intrapriża koperta.

ARTIKOLU 10.5

Aċċess għas-suq

Fis-setturi jew subsetturi fejn isiru l-impenji tal-aċċess għas-suq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm, fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz ta' stabbiliment jew operazzjoni minn investituri tal-Parti l-oħra jew minn intrapriži koperti, jew fuq il-bażi tat-territorju sħiħ tagħha jew fuq il-bażi ta' suddiviżjoni territorjali, miżura li:

- (a) tillimita n-numru ta' intrapriži li jistgħu jwettqu attività ekonomika speċifika, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numerici, ta' monopolji, ta' drittijiet esklużivi jew tar-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomici;
- (b) tillimita l-valur totali ta' tranzazzjonijiet jew ta' assi fil-forma ta' kwoti numerici jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomici;
- (c) tillimita n-numru totali ta' operazzjonijiet jew il-kwantità totali ta' produzzjoni mfissra f'termini ta' unitajiet numerici ddeżinjati fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomici¹;
- (d) tirrestringi jew teħtieg lil tipi speċifici ta' entitajiet guridici jew ta' imprizi kongunti li permezz tagħhom investitur tal-Parti l-oħra jkun jista' jwettaq attività ekonomika; jew

¹ Is-subparagrafi (a), (b) u (c) ma jkoprox miżuri meħudin sabiex tiġi limitata l-produzzjoni ta' prodott agrikolu jew tas-sajd.

- (e) tillimita n-numru totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f'settur partikolari jew li intrapriża tista' timpjega u li jkunu meħtieġa għat-tweġġ ta' attività ekonomika, u direttament relatati magħha, fil-forma ta' kwoti numeriči jew tar-rekwizit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 10.6

Trattament nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intrapriži koperti, fir-rigward tal-istabbiliment, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili¹, lill-investituri tagħha stess u lill-intrapriži tagħhom.
2. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intrapriži koperti, fir-rigward tat-tħaddim, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili², lill-investituri tagħha stess u lill-intrapriži tagħhom.
3. It-trattament mogħti minn Parti skont il-paragrafi 1 u 2 ifisser:
 - (a) fir-rigward ta' gvern reġjonali jew lokali taċ-Ċili, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-livell ta' gvern lil investituri taċ-Ċili u lill-intrapriži tagħhom fit-territorju tiegħu;

¹ Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f'"sitwazzjonijiet simili" jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbażata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

² Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f'"sitwazzjonijiet simili" jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbażata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

- (b) fir-rigward ta' gvern ta', jew fi, Stat Membru, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-gvern lil investituri ta' dak l-Istat Membru u lill-intraprizi tagħhom fit-territorju tiegħu¹.

ARTIKOLU 10.7

Akkwist pubbliku

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-intraprizi li jikkostitwixxu intrapriża koperta jingħataw trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-intraprizi tagħha stess fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar ix-xiri ta' oġġetti jew servizzi minn entità tal-akkwist għal finijiet governattivi.
2. L-applikazzjoni tal-obbligu ta' trattament nazzjonali previst f'dan l-Artikolu hija soġġetta għal eċċezzjonijiet ta' sigurtà u eċċezzjonijiet generali kif stabbilit fl-Artikolu 21.3.

ARTIKOLU 10.8

Trattament tan-nazzjon l-aktar iffavorit

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intraprizi koperti, fir-rigward tal-istabbiliment, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili², lill-investituri ta' pajjiż terz u lill-intraprizi tagħhom.

¹ Għal aktar ċertezza, it-trattament mogħti minn gvern ta', jew fi, Stat Membru jinkludi l-livell ġjonali u lokali tal-gvern, fejn applikabbli.

² Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f'"sitwazzjonijiet simili" jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbazata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

2. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intraprizi koperti, fir-rigward tat-tħaddim, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li tagħti, f' sitwazzjonijiet simili¹, lill-investituri ta' pajjiż terz u lill-intraprizi tagħhom.
3. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx jiġu interpretati bħala li jobbligaw lil Parti testendi għall-investituri tal-Parti l-oħra jew għall-intraprizi koperti l-benefiċċju ta' kwalunkwe trattament li jirriżulta minn miżuri li jipprevedu r-rikonoxximent ta' standards, inkluż tal-istandards jew tal-kriterji għall-awtorizzazzjoni, liċenzjar jew ċertifikazzjoni ta' persuna fiżika jew intrapriża biex twettaq attività ekonomika, jew ta' miżuri prudenzjali.
4. Għal ċertezza akbar, it-trattament imsemmi fil-paragrafi 1 u 2 ma jinkludix proċeduri jew mekkaniżmi ta' soluzzjoni ta' tilwim dwar l-investment previsti fi trattati internazzjonali oħra dwar l-investment jew fi ftehimiet kummerċjali. Id-dispożizzjonijiet sostantivi fi trattati internazzjonali dwar l-investment jew fi ftehimiet kummerċjali oħra ma jikkostitwixxux fihom infushom "trattament" kif imsemmi fil-paragrafi 1 u 2, u għalhekk ma jistgħux iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu, fin-nuqqas ta' miżuri adottati jew miżmuma minn Parti. Il-miżuri ta' Parti applikati skont tali dispożizzjonijiet jistgħu jikkostitwixxu "trattament" skont dan l-Artikolu u b'hekk iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu.

¹ Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f' "sitwazzjonijiet simili" jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbażata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

ARTIKOLU 10.9

Rekwiziti tal-prestazzjoni

1. Parti ma għandhiex, b'rabta mal-istabbiliment jew mal-operat ta' intrapriża ta' Parti jew ta' pajjiż terz fit-territorju tagħha, timponi jew tinforza xi rekwizit, jew tinforza xi impenn jew wegħda, li:

- (a) jiġi esportat ċertu livell jew perċentwal ta' oġġetti jew ta' servizzi;
- (b) jintlaħaq ċertu livell jew perċentwal ta' kontenut domestiku;
- (c) jiġi akkwistati, użati jew mogħtija preferenza oġġetti prodotti jew servizzi pprovduti fit-territorju tagħha, jew li jiġi akkwistati oġġetti jew servizzi minn persuni fiżiċi jew intrapriži fit-territorju tagħha;
- (d) tinħoloq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet u l-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew l-ammont ta' dħul f'muniti barranin assoċjati mat-tali intrapriża;
- (e) jiġi ristrett il-bejgħ ta' oġġetti jew servizzi fit-territorju tagħha li tipproduċi jew tipprovdi tali intrapriża billi tinħoloq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qligħ f'muniti barranin;
- (f) jiġi ttrasferiti teknoloġija, proċess ta' produzzjoni jew għarfien proprjetarju ieħor lil persuna fiżika jew intrapriži fit-territorju tagħha;
- (g) jiġi pprovduti esklużivament mit-territorju ta' dik il-Parti l-oġġetti li tipproduċi jew is-servizzi li tforni lil suq reġjonali jew dinji speċifiku;

- (h) jiġi identifikat il-post tal-kwartieri generali ta' dak l-investitur għal reġjun speċifiku tad-dinja, li jkun usa' mit-territorju tal-Parti, jew għas-suq dinji fit-territorju tagħha;
- (i) jiġu mħaddma ċertu numru jew perċentwal taċ-ċittadini tagħha;
- (j) jiġu ristretti l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni; jew
- (k) fir-rigward ta' kwalunkwe kuntratt ta' liċenzja li jkun jeżisti fil-mument meta jiġi impost jew infurzat ir-rekwizit, jew meta kwalunkwe impenn jew wegħda tiġi infurzata, jew fir-rigward ta' kwalunkwe kuntratt ta' liċenzja futur¹ iffirmit liberament bejn l-investitur u persuna fiżika jew persuna ġuridika jew kwalunkwe entità oħra fit-territorju tagħha, jekk ir-rekwizit ikun impost jew infurzat jew l-impenn jew il-wegħda tiġi infurzata, b'mod li jikkostitwixxi interferenza diretta ma' dak il-kuntratt ta' liċenzja b'eżerċizzju ta' awtorità governattiva mhux ġudizzjarja ta' Parti, tadotta:
- (i) rata jew ammont partikolari ta' royalty taħt ċertu livell skont kuntratt ta' liċenzja; jew
- (ii) durata partikolari tat-terminu ta' kuntratt ta' liċenzja.
2. Għal ċertezza akbar, is-subparagrafu (k) tal-paragrafu 1 ma japplikax meta l-kuntratt ta' liċenzja jiġi konkluż bejn l-investitur u Parti.

¹ Kuntratt ta' liċenzja msemmi f'dan is-subparagrafu jfisser kuntratt li jikkonċerna l-liċenzjar ta' teknoloġija, ta' proċess tal-produzzjoni, jew ta' għarfien proprjetarju ieħor.

3. Parti ma għandhiex torbot ir-riċevuta jew l-issoktar tar-riċevuta ta' vantaġġ, b'rabta mal-istabbiliment jew mal-operat ta' intrapriża fit-territorju tagħha, ta' Parti jew ta' pajjiż terz, mal-konformità ma' kwalunkwe wiehed mir-rekwiziti li ġejjin:

- (a) li jinkiseb ċertu livell jew percentwal ta' kontenut domestiku;
- (b) li jiġu akkwistati, użati jew mogħtija preferenza oġġetti prodotti jew servizzi pprovduti fit-territorju tagħha, jew li jiġu akkwistati oġġetti jew servizzi minn persuni fiżiċi jew intrapriži fit-territorju tagħha;
- (c) li tinholoq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet u l-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew l-ammont ta' dhul f'muniti barranin assoċjat mat-tali intrapriża;
- (d) li jiġi ristrett il-bejgħ ta' oġġetti jew servizzi fit-territorju tagħha li tipproduċi jew tipprovdi tali intrapriża billi tinholoq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qliġh f'muniti barranin; jew
- (e) li jiġu ristretti l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni.

4. Il-paragrafu 3 ma għandux jiġi interpretat fis-sens li jimpedixxi lil Parti milli torbot ir-riċevuta jew l-issoktar tar-riċevuta ta' vantaġġ, b'konnessjoni mal-istabbiliment jew mal-operat ta' intrapriża fit-territorju tagħha minn investitur ta' Parti jew pajjiż terz, mal-konformità ma' rekwizit li l-produzzjoni, il-forniment ta' servizz, it-taħriġ jew ir-reklutaġġ tal-ħaddiema, il-bini jew l-espansjoni ta' faċilitajiet partikolari, jew it-twettiq ta' riċerka u ta' żvilupp, isiru fit-territorju tagħha.

5. Is-subparagrafi (f) u (k) tal-paragrafu 1 ma japplikawx jekk:
- (a) Parti tawtorizza l-użu ta' dritt ta' proprjetà intellettwali f'konformità mal-Artikolu 31 jew 31a tal-Ftehim TRIPS, jew tadotta jew iżzomm miżuri li jeħtiegu d-divulgazzjoni ta' *data* jew ta' informazzjoni proprjetarja li jaqgħu taħt il-kamp ta' applikazzjoni tal-paragrafu 3 tal-Artikolu 39 tal-Ftehim TRIPS u li huma konsistenti miegħu; jew
 - (b) jiġi impost jew infurzat ir-rekwiżit jew jiġi infurzati minn qorti, tribunal amministrattiv, jew awtorità tal-kompetizzjoni l-impenn jew il-wegħda, sabiex tiġi rrimedjata Prattika li wara proċess ġudizzjarju jew amministrattiv ikun ġie ddeterminat li tikser il-ligi tal-kompetizzjoni tal-Parti.
6. Is-subparagrafi (a), (b) u (c) tal-paragrafu 1 u s-subparagrafi (a) u (b) tal-paragrafu 3 ma japplikawx għar-rekwiżiti ta' kwalifika għal oġġetti jew għal servizzi fir-rigward tal-partecipazzjoni fil-promozzjoni tal-esportazzjoni u fi programmi ta' għajjnuna barranija.
7. Is-subparagrafi (a) u (b) tal-paragrafu 3 ma japplikawx għar-rekwiżiti imposti minn Parti li timporta rigward il-kontenut ta' oġġetti neċessarji għall-kwalifika għal tariffi preferenzjali jew għal kwoti preferenzjali.
8. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma għandux jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti tippermetti li jiġi pprovdut servizz partikolari fuq bażi transfruntiera fejn dik il-Parti tadotta jew iżzomm restrizzjonijiet jew projbizzjonijiet fuq tali forniment ta' servizzi li jkunu konsistenti mar-riżervi, mal-kundizzjonijiet jew mal-kwalifiki speċifikati fir-rigward ta' settur, ta' subsettur jew ta' attività elenkati fl-Annessi 10-A, 10-B u 10-C.
9. Dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-impjenji ta' Parti skont il-Ftehim tad-WTO.

ARTIKOLU 10.10

Maniġment superjuri u bordijiet tad-diretturi

Parti ma għandhiex teħtieġ li intrapriża koperta taħtar persuni fiżiċi ta' nazżjonalità partikolari bħala membri tal-bordijiet tad-diretturi, jew f'karigi tal-maniġment superjuri, bħal eżekuttivi jew maniġers.

ARTIKOLU 10.11

Miżuri mhux konformi

1. L-Artikoli 10.6, 10.8, 10.9 u 10.10 ma japplikawx għal:
 - (a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti li tinzamm minn:
 - (i) għall-Unjoni Ewropea:
 - (A) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;
 - (B) il-gvern ċentrali ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;
 - (C) livell reġjonali tal-gvern ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1; jew
 - (D) livell lokali tal-gvern; u

(ii) għaċ-Ċili:

(A) il-gvern ċentrali, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2;

(B) livell reġjonali tal-gvern, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2; jew

(C) livell lokali tal-gvern;

(b) l-issoktar jew it-tiġdid fil-pront ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu; jew

(c) emenda ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu, sal-punt li l-emenda ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet teżisti immedjament qabel l-emenda, mal-Artikoli 10.6, 10.8, 10.9 jew 10.10.

2. L-Artikoli 10.6, 10.8, 10.9 u 10.10 ma japplikawx għall-miżuri ta' Parti fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet kif stabbilit fl-iskeda tagħha fl-Anness 10-b.

3. Parti ma għandhiex titlob, permezz ta' kwalunkwe miżura adottata wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u koperta mir-riżervi tagħha stabbiliti fl-Anness 10-B, lil investitur tal-Parti l-oħra, minhabba n-nazzjonalità tiegħu, ibiġġ jew jiddisponi b'xi mod ieħor minn intrapriża koperta li tkun teżisti fiż-żmien li fih il-miżura ssir effettiva.

4. L-Artikolu 10.5 ma japplika għall-ebda miżura ta' Parti li hija konsistenti mal-impenji stabbiliti fl-Anness 10-C.

5. L-Artikoli 10.6 u 10.8 ma japplikawx għall-ebda miżura ta' Parti li tikkostitwixxi eċċezzjoni għall-Artikolu 3 jew 4 tal-Ftehim TRIPS, jew deroga minn dan, kif previst b'mod speċifiku fl-Artikoli 3, 4 u 5 ta' dak il-Ftehim.

6. Għal ċertezza akbar, l-Artikoli 10.6 u 10.8 ma għandhomx jinftiehem b'hekk li jipprevedu lil Parti milli tippreskrivi rekwiżiti ta' informazzjoni, inkluż għal finijiet statistiċi, b'rabta mal-istabbiliment jew mal-operat ta' investituri tal-Parti l-oħra jew ta' intrapriża koperta, dment li ma jkunux jikkostitwixxu mezz sabiex jiġu evitati l-obbligi ta' dik il-Parti skont dawk l-Artikoli.

ARTIKOLU 10.12

Tiċhid tal-benefiċċji

Parti tista' ċaħħad lil investitur tal-Parti l-oħra jew intrapriża koperta l-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jekk il-Parti li ċaħħad tadotta jew iżzomm miżuri relatati maż-żamma tal-paċi u tas-sigurtà internazzjonali, inkluża l-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, li:

- (a) jipprojbixxu tranżazzjonijiet ma' dak l-investitur jew ma' dik l-intrapriża koperta; jew
- (b) jinkisru jew jiġu evitati jekk il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jingħataw lil dak l-investitur jew lil dik l-intrapriża koperta, inkluż jekk l-miżuri jipprojbixxu tranżazzjonijiet ma' persuna li jkollha s-sjieda jew tikkontrolla lil wieħed minnhom.

ARTIKOLU 10.13

Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment

Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment (“Sottokumitat”) huwa stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1). Meta jindirizza kwistjonijiet relatati mal-investment, is-Sottokumitat għandu jimmonitorja u jiżgura l-implimentazzjoni xierqa ta’ dan il-Kapitolu u tal-Annessi 10-A, 10-B u 10-C.

KAPITOLU 11

KUMMERĊ TRANSFRUNTIER FIS-SERVIZZI

ARTIKOLU 11.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-mizuri ta' Parti li jaffettwaw il-kummerċ transfruntier fis-servizzi minn fornitori ta' servizzi tal-Parti l-oħra. Tali mizuri jinkludu mizuri li jaffettwaw:
 - (a) il-produzzjoni, distribuzzjoni, kummerċjalizzazzjoni, bejgħ u konsenja ta' servizz;
 - (b) ix-xiri jew l-użu ta' servizz, jew il-ħlas għalih;
 - (c) l-aċċess għal u l-użu ta' servizzi, b'rabta mal-forniment ta' servizz, li huma meħtieġa minn Parti sabiex jiġu offruti lill-pubbliku ingenerali, inklużi n-networks tad-distribuzzjoni, tat-trasport u tat-telekomunikazzjoni; u
 - (d) il-forniment ta' bond jew forma oħra ta' garanzija finanzjarja, bħala kundizzjoni għall-forniment ta' servizz.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) servizzi finanzjarji, kif definiti fl-Artikolu 18.2;

- (b) servizzi awdjovizivi;
- (c) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali¹;
- (d) is-servizzi tat-trasport bl-ajru domestiċi u internazzjonali jew servizzi relatati b' appoġġ għas-servizzi tal-ajru², kemm jekk skedati kif ukoll jekk mhux skedati, u s-servizzi direttament marbuta mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, hliet:
- (i) is-servizzi ta' tiswija u ta' manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru li matulhom inġenju tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi ta' trasport bl-ajru;
 - (iii) is-servizzi ta' sistema kompjuterizzata ta' prenotazzjoni (CRS); u
 - (iv) is-servizzi fuq l-art;

¹ Mingħajr preġudizzju għall-ambitu tal-attivitajiet li jistgħu jitqiesu bhala kabotaġġ skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew ta' merkanzija bejn port jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew fi Stat Membru u port ieħor jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew f' dak l-istess Stat Membru, inkluż fuq il-blata kontinentali tiegħu, kif previst fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, u t-traffiku li joriġina u li jintemm fl-istess port jew punt li jkun jinsab fiċ-Ċili jew fi Stat Membru.

² Għal ċertezza akbar, is-servizzi tal-ajru jew is-servizzi relatati b' appoġġ għas-servizzi tal-ajru jinkludu s-servizzi li ġejjin: it-trasport bl-ajru; servizzi pprovduti bl-użu ta' inġenju tal-ajru li l-iskop primarju tiegħu ma jkunx it-trasport ta' merkanzija jew ta' passiġġieri, bħal tifi tan-nar mill-ajru, titjiriet ta' taħriġ, ġiti għall-veduti, sprejjar, stharrig, immappjar, fotografija, qbiż bil-paraxut, irmonkar tal-gliders, irfiġh bil-helikopter għall-qtugh tas-siġar għall-injam u għall-kostruzzjoni, u servizzi agrikoli, industrijali u ta' spezzjoni oħrajn li jsiru fl-ajru; il-kiri ta' inġenji tal-ajru bl-ekwipaġġ; u servizzi ta' tħaddim tal-ajruporti.

- (e) l-akkwist pubbliku; u
- (f) is-sussidji jew l-ghotjiet moghtija minn Parti jew minn intrapriża tal-Istat, inklużi self sostnut mill-gvern, garanziji u assigurazzjoni.

ARTIKOLU 11.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 10-A, 10-B u 10-C:

- (a) “servizzi ta’ tiswija u ta’ manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru” tfisser tali attivitajiet meta jitwettqu fuq inġenju tal-ajru jew parti minnu waqt li jkun qiegħed jiġi irtirat mis-servizz u ma jinkludux l-hekk imsejha manutenzjoni bil-linja;
- (b) “servizzi ta’ sistema kompjuterizzata ta’ prenotazzjoni (CRS)” tfisser servizzi pprovduti b’sistemi kompjuterizzati li fihom informazzjoni dwar l-iskedi tat-trasportatur tal-ajru, id-disponibbiltà, in-nollijiet u r-regoli dwar in-nollijiet, li bihom jistgħu jsiru l-prenotazzjonijiet jew jinħarġu l-biljetti;
- (c) “kummerċ transfruntier fis-servizzi” jew “forniment transfruntier ta’ servizzi” tfisser il-forniment ta’ servizz:
 - (i) mit-territorju ta’ Parti għat-territorju tal-Parti l-oħra; jew
 - (ii) fit-territorju ta’ Parti lil konsumatur ta’ servizz tal-Parti l-oħra;

- (d) “intrapriża” tfisser persuna ġuridika, fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv stabbiliti permezz ta’ stabbiliment;
- (e) “servizzi fuq l-art” tfisser il-provvista f’ajruport, fuq bażi ta’ tariffi jew kuntrattwali, tas-servizzi li ġejjin: ir-rappreżentanza, l-amministrazzjoni u s-superviżjoni tal-linji tal-ajru; l-immaniġġar tal-passiġġieri; l-immaniġġar tal-bagalji; is-servizzi fir-rampa; il-forniment tal-ikel, ħlief għat-tnejnija tal-ikel; il-ġarr ta’ merkanzija bl-ajru u l-immaniġġar tal-posta; ir-riforniment ta’ inġenju tal-ajru; is-servizz ta’ manutenzjoni u t-tindif tal-inġenji tal-ajru; it-trasport bis-superfiċje; u operazzjonijiet ta’ titjiriet, l-amministrazzjoni tal-ekwipaġġ u l-ippjanar tat-titjiriet; is-servizzi fuq l-art ma jinkludux: l-awtoforniment ta’ servizz; is-sigurtà; il-manutenzjoni bil-linja; it-tiswija u l-manutenzjoni ta’ inġenji tal-ajru; jew il-ġestjoni jew l-operat tal-infrastruttura ċentralizzata essenzjali tal-ajruport, bħal faċilitajiet ta’ tneħħija tas-silġ, sistemi ta’ distribuzzjoni tal-fjuwil, sistemi ta’ mmaniġġar tal-bagalji u sistemi fissi tat-trasport bejn l-ajruporti;
- (f) “persuna ġuridika ta’ Parti” tfisser¹:
- (i) għall-Unjoni Ewropea:
- (A) persuna ġuridika kostitwita jew organizzata skont id-dritt tal-Unjoni Ewropea jew ta’ mill-inqas wiehed mill-Istati Membri tagħha u involuta f’operazzjonijiet sostantivi ta’ negozju² fit-territorju tal-Unjoni Ewropea; u

¹ Għal ċertezza akbar, il-kumpaniji tat-tbaħħir imsemmijin f’din id-definizzjoni jitqiesu biss bħala persuni ġuridiċi ta’ Parti fir-rigward tal-attivitajiet tagħhom relatati mal-provvista ta’ servizzi tat-trasport marittimu.

² Bi qbil man-notifika tagħha tat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea lid-WTO (WT/REG39/1), l-Unjoni tifhem li l-kunċett ta’ “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta’ Stat Membru tal-Unjoni mnaqqax fl-Artikolu 54 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea huwa ekwivalenti għall-kunċett ta’ “operazzjonijiet kummerċjali sostantivi”.

(B) kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra mill-Unjoni Ewropea, u kkontrollati minn persuni fiżiċi ta' Stat Membru, li l-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati fi Stat Membru, u jtajru l-bandiera tiegħu;

(ii) għaċ-Ċili:

(A) persuna ġuridika kkostitwita jew organizzata skont il-liġi taċ-Ċili u involuta f'operazzjonijiet kummerċjali sostantivi fit-territorju taċ-Ċili; u

(B) kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra miċ-Ċili, u kkontrollati minn persuni fiżiċi taċ-Ċili, li l-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati fiċ-Ċili, u jtajru l-bandiera tiegħu;

(g) “servizzi ta’ bejgħ u kummerċjalizzazzjoni ta’ servizzi ta’ trasport bl-ajru” tfisser opportunitajiet biex it-trasportatur bl-ajru kkonċernat ibiġħ u jikkummerċjalizza liberament is-servizzi tat-trasport bl-ajru tiegħu, fosthom kull aspekt tal-kummerċjalizzazzjoni bħalma huma r-riċerka tas-suq, ir-reklamar u d-distribuzzjoni; dawn l-attivitajiet ma jinkludux l-ipprezzar tas-servizzi tat-trasport bl-ajru jew il-kundizzjonijiet applikabbli;

(h) “servizz” tfisser kwalunkwe servizz fi kwalunkwe settur, għajr is-servizzi pprovduti fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva;

(i) “servizz ipprovdut fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva” tfisser kwalunkwe servizz li la jiġi pprovdut fuq bażi kummerċjali u lanqas b’kompetizzjoni ma’ fornitur wieħed jew aktar ta’ servizz; u

(j) “fornitur ta’ servizz ta’ Parti” tfisser kull persuna fiżika jew ġuridika ta’ Parti li tfittex li tipprovdidi servizz jew li tipprovdih.

ARTIKOLU 11.3

Dritt għar-regolamentazzjoni

Il-Partijiet itennu d-dritt li jirregolaw fit-territorji tagħhom biex jiksbu objettivi ta' politika legittimi, bħall-ħarsien tas-saħħa pubblika, is-servizzi soċjali, l-edukazzjoni, is-sikurezza, l-ambjent, inkluż it-tibdil fil-klima, il-morali pubbliċi, il-protezzjoni soċjali jew il-protezzjoni tal-konsumatur, il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data*, u l-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali.

ARTIKOLU 11.4

Trattament nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra trattament xejn anqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tagħha stess.
2. It-trattament mogħti minn Parti skont il-paragrafu 1 ifisser:
 - (a) fir-rigward ta' gvern reġjonali jew lokali taċ-Ċili, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-livell ta' gvern lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tiegħu stess;
 - (b) fir-rigward ta' gvern ta', jew fi, Stat Membru, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-gvern lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tiegħu stess.

3. Parti tista' tissodisfa r-rekwiżit stabbilit f'paragrafu 1 billi tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra, trattament formalment identiku jew trattament formalment differenti għal dak li tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tagħha stess.

4. Trattament formalment identiku jew trattament formalment differenti għandu jitqies bħala anqas favorevoli jekk jimmodifika l-kundizzjonijiet tal-kompetizzjoni favur is-servizzi jew il-fornituri ta' servizzi tal-Parti meta mqabblin ma' fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra.

5. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jeħtieġ li xi Parti tikkumpensa għal kwalunkwe żvantagġ kompetittiv inerenti li jirriżulta mill-karattru barrani tas-servizzi jew tal-fornituri ta' servizzi rilevanti.

ARTIKOLU 11.5

Trattament tan-nazzjon l-aktar iffavorit

1. Kull Parti għandha tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra trattament xejn anqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi ta' pajjiż terz.

2. Il-paragrafu 1 ma għandux jiġi interpretat bħala li jobbliga lil Parti testendi għas-servizzi u l-fornituri tas-servizzi tal-Parti l-oħra l-benefiċċju ta' kwalunkwe trattament li jirriżulta minn miżuri li jipprevedu r-rikonoxximent ta' standards, inkluż tal-istandards jew tal-kriterji għall-awtorizzazzjoni, liċenzjar jew ċertifikazzjoni ta' persuna fiżika jew intrapriża sabiex twettaq attività ekonomika, jew ta' miżuri prudenzjali.

3. Għal ċertezza akbar, it-trattament imsemmi fil-paragrafu 1 ma jinkludix proċeduri jew mekkaniżmi ta' soluzzjoni ta' tilwim previsti fi trattati internazzjonali u fi ftehimiet kummerċjali oħra. Id-dispożizzjonijiet sostantivi fi trattati internazzjonali jew fi ftehimiet kummerċjali oħra ma jikkostitwixxux fihom infushom it-“trattament” kif imsemmi fil-paragrafu 1 u għalhekk ma jistgħux iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu, fin-nuqqas ta' miżuri adottati jew miżmuma minn Parti. Il-miżuri ta' Parti applikati skont tali dispożizzjonijiet jistgħu jikkostitwixxu “trattament” skont dan l-Artikolu u b'hekk iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 11.6

Preżenza lokali

Parti ma għandhiex tirrikjedi li fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jistabbilixxi jew iżomm intrapriża jew ikun residenti fit-territorju tagħha bħala kundizzjoni għall-provvista transfrontiera ta' servizz.

ARTIKOLU 11.7

Aċċess għas-suq

Fis-setturi jew fis-subsetturi fejn jitwettqu impenji ta' aċċess għas-suq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm, la fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha u lanqas fuq il-bażi ta' suddiviżjoni territorjali, miżuri li:

- (a) jimponu limitazzjonijiet fuq:
- (i) in-numru ta' fornituri ta' servizzi, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numeriči, ta' monopolji, ta' fornituri ta' servizzi esklużivi jew tar-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi;
 - (ii) il-valur totali ta' tranżazzjonijiet jew ta' assi tas-servizzi fil-forma ta' kwoti numeriči jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi;
 - (iii) in-numru totali ta' operazzjonijiet ta' servizzi jew il-kwantità totali ta' produzzjoni tas-servizzi, imfissra f' termini ta' unitajiet numeriči ddeżinjati fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi¹; jew
 - (iv) in-numru totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f' settur ta' servizz partikolari jew li fornitur ta' servizz jista' jimpegga u li jkunu meħtieġa għall-forniment ta' servizz speċifiku, u direttament relatati miegħu, fil-forma ta' kwoti numeriči jew tar-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi; jew

¹ Dan is-subparagrafu ma jkoprix il-miżuri ta' Parti li jillimitaw l-inputs għall-forniment ta' servizzi.

- (b) tirrestringi jew tirrikjedi tipi speċifiċi ta' entità ġuridika jew ta' imprezza kongunta li permezz tagħha fornitur ta' servizz jista' jforni servizz.

ARTIKOLU 11.8

Miżuri mhux konformi

1. L-Artikoli 11.4, 11.5 u 11.6 ma japplikawx għal:

- (a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti li tinżamm minn:

- (i) għall-Unjoni Ewropea:

(A) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;

(B) il-gvern ċentrali ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;

(C) livell reġjonali tal-gvern ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1; jew

(D) livell lokali tal-gvern; u

(ii) għaċ-Ċili:

(A) il-gvern ċentrali, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2;

(B) livell reġjonali tal-gvern, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2; jew

(C) livell lokali tal-gvern;

(b) l-issoktar jew it-tiġdid fil-pront ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu; jew

(c) modifika ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu, sal-punt li l-modifika ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet teżisti immedjament qabel l-emenda, mal-Artikoli 11.4, 11.5 u 11.6.

2. L-Artikoli 11.4, 11.5 u 11.6 ma japplikaw għall-ebda miżura ta' Parti fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet kif stabbilit fl-iskeda tiegħu fl-Anness 10-B.

3. L-Artikolu 11.7 ma japplika għall-ebda miżura ta' Parti fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet impenjati, stabbiliti fl-Anness 10-C.

ARTIKOLU 11.9

Tiċhid tal-benefiċċji

Parti tista' ċcaħhad lil fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra l-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jekk il-Parti li ċcaħhad tadotta jew iżzomm miżuri relatati maż-żamma tal-paċi u tas-sigurtà internazzjonali, inkluża l-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, li:

- (a) jipprojbixxu tranżazzjonijiet ma' dak il-fornitur ta' servizz, jew ma' persuna li hija s-sid jew li tikkontrolla lil dak il-fornitur ta' servizz; jew
- (b) jinkisru jew jiġu evitati jekk il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jingħataw lil dak il-fornitur ta' servizz.

ARTIKOLU 11.10

Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment

Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment (“Sottokumitat”) huwa stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1). Meta jindirizza kwistjonijiet relatati mas-servizzi, is-Sottokumitat għandu jimmonitorja u jiżgura l-implimentazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, Kapitoli 12, 13, 14, 15, 16, 17 u 19 u l-Annessi 10-A, 10-B, 10-C, 12-A, 12-B, 12-C, 14-A u 14-B.

KAPITOLU 12

PREŻENZA TEMPORANJA TA' PERSUNI FIŻIĊI GĦAL GĦANIJIET TA' NEGOZJU

ARTIKOLU 12.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan-il-Kapitolu japplika għall-miżuri ta' Parti li jikkoncernaw it-tweqqif ta' attivitajiet ekonomiċi permezz tad-dħul u s-soġġorn temporanju fit-territorju tagħha ta' persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra li jkunu viżitaturi professjonali għal finijiet ta' stabbiliment, investituri, haddiema bi trasferiment intraazjendali, viżitatur professjonali għal żmien qasir, fornituri ta' servizzi kuntrattwali u professjonisti indipendenti.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għas-setturi msemmija fis-subparagrafi (b), (c) u (d) tal-Artikolu 11.1(2).
3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għall-miżuri ta' Parti li jaffettwaw il-persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra li jkunu qed ifittxu aċċess għas-suq tax-xogħol tagħha, jew għall-miżuri li jirrigwardaw iċ-ċittadinanza, in-nazzjonalità, ir-residenza jew l-impjieg fuq bazi permanenti.
4. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jzomm lil Parti milli tapplika miżuri biex tirregola d-dħul ta' persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra jew is-soġġorn temporanju tagħhom fit-territorju tagħha, inklużi miżuri meħtieġa għall-harsien tal-integrità ta' persuni fiżiċi u sabiex jiġi żgurat il-qsim organizzat tagħhom tal-fruntieri tagħha, bil-kundizzjoni li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jannullaw jew jikkompromettu l-benefiċċji dovuti għall-Parti l-oħra skont dan il-Ftehim.

5. Il-fatt biss li Parti teħtieg li persuni tal-Parti l-oħra jiksbu viża ma għandux jinftiehem li jannulla jew li jfixkel il-benefiċċji li jirrizultaw lill-Parti l-oħra skont dan il-Ftehim.
6. Sa fejn l-impenji ma humiex meħuda taħt dan il-Kapitolu, ir-rekwiziti kollha previsti fid-dritt ta' Parti fir-rigward tad-dhul u tas-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi għandhom ikomplu japplikaw, inklużi l-liġijiet u r-regolamenti dwar it-tul tas-soġġorn.
7. Minkejja dan il-Kapitolu, ir-rekwiziti kollha previsti fid-dritt ta' Parti rigward ix-xogħol u l-miżuri tas-sigurtà soċjali, inklużi l-liġijiet u r-regolamenti li jirrigwardaw il-pagi minimi kif ukoll il-ftehimiet kollettivi dwar il-pagi, għandhom ikomplu japplikaw.
8. Impenji dwar id-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi għal finijiet kummerċjali skont dan il-Kapitolu ma japplikawx f'każijiet li fihom l-intenzjoni jew l-effett tad-dhul u tas-soġġorn temporanju jkun ta' xkiel jew ta' xi effett ieħor fi kwalunkwe tilwima jew negozjar relatati mal-impjiegi jew mal-ġestjoni, jew fl-impjieg ta' kwalunkwe persuna fiżika li tkun involuta f'dik it-tilwima.

ARTIKOLU 12.2

Definizzjonijiet

1. Id-definizzjonijiet fl-Artikoli 10.2 u 11.2 japplikaw għal dan il-Kapitolu u għall-Annessi 12-A, 12-B u 12-C, bl-eċċezzjoni tad-definizzjoni ta' investitur ta' Parti fis-subparagrafu (j) tal-Artikolu 10.2(1).

2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 12-A, 12-B u 12-C:

(a) "bejgiegħa lin-negozji" tfisser viżitaturi professjonali għal żmien qasir li:

- (i) huma rappreżentanti ta' fornitur ta' servizz jew ta' oġġetti ta' Parti għall-finijiet tan-negozjar tal-bejgħ ta' servizzi jew ta' oġġetti, jew li jidhlu fi ftehimiet għall-bejgħ ta' servizzi jew ta' oġġetti għal dak il-fornitur, inklużi: li jattendu laqgħat jew konferenzi; li jipparteċipaw f'konsultazzjonijiet ma' kollegi fin-negozju; u jieħdu ordnijiet jew jinnegozjaw kuntratti ma' intrapriża li tinsab fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (ii) ma jkunux involuti fil-forniment ta' servizz fil-qafas ta' kuntratt konkluż bejn intrapriża li ma jkollha ebda preżenza kummerċjali fit-territorju tal-Parti fejn il-viżitaturi professjonali għal żmien qasir ikunu qed jissoġġornaw b'mod temporanju, u konsumatur f'dak it-territorju; u
- (iii) ma humiex aġenti ta' kummissjoni;

(b) "viżitaturi professjonali għall-finijiet ta' stabbiliment" tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu f'kariga għolja fi hdan persuna ġuridika ta' Parti li jkunu responsabbli għall-istabbiliment ta' intrapriża ta' tali persuna ġuridika fit-territorju tal-Parti l-oħra, li ma joffrux jew ma jipprovdux servizzi jew li ma jinvolvux ruħhom fi kwalunkwe attività ekonomika minbarra dik meħtieġa għall-finijiet ta' stabbiliment, u li ma jirċevux rimunerazzjoni minn sors li jkun jinsab fil-Parti ospitanti;

- (c) “fornituri ta’ servizzi kuntrattwali” tfisser persuni fiżiċi impjegati minn persuna ġuridika ta’ Parti li ma tkunx hija stess stabbilita fit-territorju tal-Parti l-oħra u li ma tkunx aġenzija għal servizzi ta’ kollokament u ta’ provvista ta’ persunal, jew ma taġixxix permezz ta’ tali aġenzija, u li tkun ikkonkludiet kuntratt *bona fide* ma’ konsumatur finali fil-Parti l-oħra biex ttipprovdi servizzi fil-Parti l-oħra li jeħtieġu l-preżenza fuq bażi temporanja tal-impjegati tagħha f’dik il-Parti l-oħra, sabiex jiġi ssodisfat il-kuntratt għall-forniment ta’ servizzi¹;
- (d) “professjonisti indipendenti” tfisser persuni fiżiċi involuti fil-forniment ta’ servizz u stabbiliti bħala persuni li jaħdmu għal rashom fit-territorju ta’ Parti, iżda mhux fit-territorju tal-Parti l-oħra, li jkunu kkonkludew kuntratt *bona fide*, minbarra permezz ta’ aġenzija għal servizzi ta’ kollokament u ta’ provvista ta’ persunal, ma’ konsumatur finali biex ttipprovdi servizzi fil-Parti l-oħra li jeħtieġu l-preżenza tagħha fuq bażi temporanja f’dik il-Parti l-oħra²;
- (e) “installaturi u persuni responsabbli għall-manutenzjoni” tfisser viżitaturi professjonali għal żmien qasir li jippossjedu għarfien speċjalizzat essenzjali għal obbligu kuntrattwali tal-bejjieġh jew tal-lokatur, li jwettqu servizzi jew li jharrġu lill-ħaddiema biex iwettqu s-servizzi, skont garanzija jew kuntratt ta’ servizz ieħor relatat mal-bejgħ jew il-kiri ta’ tagħmir jew makkinarju kummerċjali jew industrijali, inklużi servizzi tal-kompjuter u servizzi relatati, mixtri jew mikri minnġhand intrapriża li tinsab barra t-territorju tal-Parti li fiha huma mitluba d-dħul u s-soġġorn temporanju, matul il-perjodu tal-garanzija jew tal-kuntratt ta’ servizz;

¹ Il-kuntratt għall-forniment ta’ servizzi msemmi f’dan is-subparagrafu għandu jikkonforma mar-rekwiziti tal-liġi tal-Parti fejn jiġi eżegwit il-kuntratt.

² Il-kuntratt għall-forniment ta’ servizzi msemmi f’dan is-subparagrafu għandu jikkonforma mar-rekwiziti tal-liġi tal-Parti fejn jiġi eżegwit il-kuntratt.

- (f) “haddiema bi trasferiment intraazjendali” tfisser persuni fiżiċi li kienu impjegati minn persuna ġuridika, jew minn sħab fiha, ta’ Parti għal mill-inqas sena, li temporanjament jiġu ttrasferiti lil intrapriża ta’ dik il-persuna ġuridika fit-territorju tal-Parti l-oħra, u li jaqgħu taht wahda mill-kategoriji li ġejjin:
- (i) manijers;
 - (ii) speċjalisti;
 - (iii) impjegati apprendisti;
- (g) “investitur” tfisser persuna fiżika li tistabilixxi fit-territorju tal-Parti l-oħra intrapriża li għaliha dik il-persuna fiżika jew il-persuna ġuridika li timpjega lil dik il-persuna fiżika tkun impenjat, jew tkun fil-proċess li timpenja, ammont sostanzjali ta’ kapital, u li tiżviluppa jew tamministra l-operat ta’ dik l-intrapriża f’kapaċità superviżorja jew eżekuttiva;
- (h) “manijers” tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu f’kariga għolja fi hdan persuna ġuridika ta’ Parti li primarjament jidderieġu l-ġestjoni tal-intrapriża fit-territorju tal-Parti l-oħra¹, u li jkunu qegħdin jirċievu superviżjoni jew direzzjoni ġenerali prinċipalment mill-eżekuttivi ta’ livell ogħla, mill-bord tad-diretturi jew mill-azzjonisti tan-negozju jew l-ekwivalenti tagħhom, u li r-responsabbiltajiet tagħhom jinkludu:
- (i) it-tmexxija tal-intrapriża jew ta’ dipartiment jew ta’ suddiviżjoni tiegħu;

¹ Għal ċertezza akbar, din id-definizzjoni ma teskludix manijers li, filwaqt li ma jwettqux direttament kompiti li jikkonċernaw il-forniment proprju tas-servizzi, iwettqu kompiti, matul l-eżekuzzjoni tad-dmirijiet tagħhom kif deskritt f’ din id-definizzjoni, li huma meħtieġa għall-forniment tas-servizzi.

- (ii) is-superviżjoni u l-kontroll tax-xogħol ta' impjegati superviżorji, professjonali jew manigerjali oħrajn; u
 - (iii) dawk li għandhom awtorità personali li jirreklutaw u jkeċċu jew li jirrakkomandaw ir-reklutaġġ, it-tkeċċija jew azzjonijiet oħrajn relatati mal-persunal;
- (i) “viziżtaturi professjonali għal żmien qasir” tfisser persuni fiżiċi li jfittxu li jidhru u jagħmlu soġġorn temporanju fit-territorju tal-Parti l-oħra li ma jinvolvux ruħhom f'bejgħ dirett lill-pubbliku ġenerali, ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jinsab fil-Parti l-oħra, u jaqgħu taħt waħda mill-kategoriji li ġejjin:
- (i) bejjiegha lin-negozji;
 - (ii) installaturi u persuni responsabbli għall-manutenzjoni;
- (j) “speċjalisti” tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu fi hdan persuna ġuridika ta' Parti b'għarfien speċjalizzat essenzjali għall-oqsma ta' attività, it-tekniki jew il-ġestjoni tal-intrapriża; meta jiġi vvalutat tali għarfien, għandu jittiehed kont mhux biss tal-għarfien speċifiku għall-istabbiliment, iżda wkoll ta' jekk il-persuna jkollhiex livell għoli ta' kwalifiki, inkluża esperjenza professjonali adegwata, dwar tip ta' xogħol jew ta' attività li jirrikjedu għarfien tekniku speċifiku, inkluża s-sħubija possibbli ta' professjoni akkreditata; u

- (k) “impjegati apprendisti” tfisser persuni fiżiċi li jkollhom lawrja universitarja u li jiġu ttrasferiti temporanjament għal skopijiet ta’ żvilupp tal-karriera jew biex jiksbu taħriġ fit-tekniki jew fil-metodi tan-negozju¹.

ARTIKOLU 12.3

Haddiema bi trasferiment intraazjendali, viżitaturi professjonali għall-finijiet ta’ stabbiliment u investituri

1. Soġġett għall-kundizzjonijiet u l-kwalifiki rilevanti stabbiliti fl-Anness 12-A, kull Parti:
 - (a) għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju ta’ haddiema bi trasferiment intraazjendali, viżitaturi professjonali għal finijiet ta’ stabbiliment u investituri tal-Parti l-oħra;
 - (b) għandha tippermetti l-impjeg fit-territorju tagħha ta’ haddiema bi trasferiment intraazjendali tal-Parti l-oħra;
 - (c) ma għandhiex izzomm jew tadotta limitazzjonijiet fil-forma ta’ kwoti numeriċi jew ir-rekwizit ta’ testijiet tal-ħtiġijiet ekonomiċi dwar in-numru totali ta’ persuni fiżiċi li, f’settur speċifiku, ikunu awtorizzati jidhlu bħala viżitaturi professjonali għal finijiet ta’ stabbiliment jew li investitur jista’ jimpjega bħala haddiema bi trasferiment intraazjendali, la fuq il-bażi ta’ suddiviżjoni territorjali u lanqas fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha; u

¹ L-intrapriża riċevanti tista’ tkun meħtieġa tippreżenta programm ta’ taħriġ li jkopri t-tul tas-soġġorn għal approvazzjoni minn qabel, li juri li l-iskop tas-soġġorn huwa għat-taħriġ. Għall-AT, CZ, DE, FR, ES, HU u LT, it-taħriġ irid ikun marbut mal-lawrja universitarja li nkisbet.

- (d) għandha tagħti lill-ħaddiema bi trasferiment intraazzjendali, lill-vizitaturi professjonali għal finijiet ta' stabbiliment u lill-investituri tal-Parti l-oħra, fir-rigward tas-sogġorn temporanju tagħhom fit-territorju tagħha, trattament mhux anqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-persuni fiżiċi tagħha stess.
2. It-tul ta' soġġorn permissibbli għandu jkun:
- (a) għaċ-Ċili, perjodu ta' mhux aktar minn sentejn li jista' jiġi estiż, mingħajr il-ħtieġa li wieħed japplika għal residenza permanenti, dment li l-kundizzjonijiet li fuqhom ikun ibbażat is-sogġorn jibqgħu fis-seħħ; u
- (b) għall-Unjoni Ewropea, perjodu ta' mhux aktar minn 3 snin għall-manigers u l-ispeċjalisti, ta' mhux aktar minn sena għall-impjegati apprendisti u għall-investituri, u ta' mhux aktar minn 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 6 xhur għall-vizitaturi professjonali għal finijiet ta' stabbiliment.

ARTIKOLU 12.4

Vizitaturi professjonali għal żmien qasir

1. Soġġett għall-esklużjonijiet mill-kamp ta' applikazzjoni stabbiliti fl-Artikolu 10.1(2) u soġġett għall-kundizzjonijiet u l-kwalifiki rilevanti stabbiliti fl-Anness 12-A, Parti għandha tippermetti d-dħul u s-sogġorn temporanju ta' vizitaturi professjonali għal żmien qasir mingħajr ir-rekwizit ta' permess tax-xogħol, test tal-ħtiġijiet ekonomiċi jew proċeduri oħra ta' approvazzjoni minn qabel b'intenzjoni simili.

2. Jekk viżitaturi professjonali għal żmien qasir ta' Parti jkunu involuti fil-provvista ta' servizz lil konsumatur fit-territorju tal-Parti fejn ikunu qed iqattgħu s-sogġorn temporanju, dik il-Parti għandha tagħtihom, fir-rigward tal-provvista ta' dak is-servizz, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-fornituri ta' servizzi tagħha stess.
3. It-tul ta' sogġorn permissibbli għandu jkun għal perjodu ta' mhux aktar minn 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar.

ARTIKOLU 12.5

Fornituri ta' servizzi kuntrattwali u professjonisti indipendenti

1. Kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-sogġorn temporanju ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali tal-Parti l-oħra fit-territorju tagħha, fis-setturi, fis-subsetturi u fl-attivitajiet stabbiliti fl-Anness 12-B, sogġett għall-kundizzjonijiet u l-kwalifiki rilevanti speċifikati fih, u sakemm:
 - (a) il-persuni fiżiċi jkunu involuti fil-forniment ta' servizz bħala impjegati ta' persuna ġuridika li tkun kisbet kuntratt ta' servizz li ma jaqbiżx it-12-il xahar;
 - (b) il-persuni fiżiċi li jidhlu fil-Parti l-oħra jkunu ġew impjegati mill-persuna ġuridika msemmija fis-subparagrafu (a) għal mill-inqas sena immedjatament qabel id-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni għad-dhul fil-Parti l-oħra u jkollhom, fid-data tal-applikazzjoni għad-dhul, mill-inqas 3 snin ta' esperjenza professjonali, miksuba wara li jkunu laħqu l-età magġuri, fis-settur tal-attività li huwa s-sugġett għall-kuntratt;

- (c) il-persuni fiżiċi li jidhlu fil-Parti l-oħra għandu jkollhom:
- (i) lawrja universitarja jew kwalifika li turi għarfien ta' livell ekwivalenti¹; u
 - (ii) kwalifiki professjonali, fejn dan ikun meħtieġ għat-twettiq ta' attività skont il-liġijiet jew ir-rekwiżiti tal-Parti fejn jiġi fornit is-servizz;
- (d) il-persuna fiżika ma tirċevix remunerazzjoni għall-provvista ta' servizzi fit-territorju tal-Parti l-oħra għajr remunerazzjoni mħallsa mill-persuna ġuridika li timpjega l-persuna fiżika; u
- (e) l-aċċess mogħti skont dan l-Artikolu huwa relatat biss mal-attività tas-servizz li hija s-suġġett tal-kuntratt u ma jagħtix id-dritt li jiġi eżerċitat it-titolu professjonali tal-Parti fejn jiġi pprovdut is-servizz.

2. Kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju ta' professjonisti indipendenti tal-Parti l-oħra fit-territorju tagħha, fis-setturi, fis-subsetturi u fl-attivitàjiet stabbiliti fl-Anness 12-B, soġġett għall-kundizzjonijiet u l-kwalifiki rilevanti speċifikati fih, u sakemm:

- (a) il-kuntratt konkluz ma jaqbiżx perjodu ta' 12-il xahar;

¹ Jekk il-lawrja jew il-kwalifika ma tkunx inkisbet fil-Parti fejn ikun fornit is-servizz, dik il-Parti tista' tevalwa jekk hija tkunx ekwivalenti għal lawrja universitarja meħtieġa fit-territorju tagħha.

- (b) il-persuni fiziċi jkollhom, fid-data tal-applikazzjoni għad-dhul u s-soġġorn temporanju, mill-inqas 6 snin ta' esperjenza professjonali fis-settur tal-attività li jkun is-sugġett tal-kuntratt.
- (c) il-persuni fiziċi li jidhlu fit-territorju tal-Parti l-oħra jkollhom:
- (i) lawrja universitarja jew kwalifika li turi għarfien ta' livell ekwivalenti¹; u
 - (ii) kwalifiki professjonali, jekk dawn huma meħtieġa għat-twettiq ta' attività skont il-liġijiet jew ir-rekwiziti tal-Parti fejn jiġi fornit is-servizz;
- (d) l-aċċess mogħti skont dan il-paragrafu huwa relatat biss mal-attività ta' servizz li hija s-sugġett tal-kuntratt; ma jintitolax l-użu ta' titolu professjonali tal-Parti fejn is-servizz jiġi pprovdut.

3. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm limitazzjonijiet fuq in-numru totali ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali u ta' professjonisti indipendenti tal-Parti l-oħra li jkunu permessi d-dhul u s-soġġorn temporanju fil-forma ta' kwoti numeriči jew ir-rekwizit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi.

4. Parti għandha tagħti lill-fornituri ta' servizzi kuntrattwali u lill-professjonisti indipendenti tal-Parti l-oħra, fir-rigward tal-provvista tas-servizzi tagħhom fit-territorju tagħha, trattament xejn anqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-fornituri ta' servizzi tagħha stess.

¹ Jekk il-lawrja jew il-kwalifika ma tkunx inkisbet fil-Parti fejn ikun fornit is-servizz, dik il-Parti tista' tevalwa jekk hija tkunx ekwivalenti għal lawrja universitarja meħtieġa fit-territorju tagħha.

5. It-tul ta' soġġorn permissibbli għandu jkun:
- (a) għall-Unjoni Ewropea, perjodu kumulattiv ta' mhux aktar minn 6 xhur fi kwalunkwe perjodu ta' 12-il xahar jew għad-durata tal-kuntratt, skont liema jkun l-iqsar; u
 - (b) għaċ-Ċili, perjodu ta' mhux aktar minn sena li jista' jiġi estiż għal perjodi sussegwenti, dment li l-kundizzjonijiet li fuqhom ikun ibbażat is-soġġorn jibqgħu fis-seħh.

ARTIKOLU 12.6

Miżuri mhux konformi

Sal-punt li l-miżura rilevanti taffettwa d-dhul jew is-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi għal finijiet ta' negozju, is-subparagrafi (c) u (d) tal-Artikolu 12.3(1) u l-Artikolu 12.5(3) u (4) ma japplikawx għal:

- (a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti ta' Parti fil-livell ta':
 - (i) għall-Unjoni Ewropea:
 - (A) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;
 - (B) il-gvern ċentrali ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1;
 - (C) gvern reġjonali ta' Stat Membru, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-1; jew

- (D) gvern lokali, minbarra kif imsemmi fis-subparagrafu (c); u
- (ii) għaċ-Ċili:
- (A) il-gvern ċentrali, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2;
- (B) il-gvern reġjonali, kif stabbilit fl-Appendiċi 10-A-2; jew
- (C) gvern lokali;
- (b) l-issoktar jew it-tiġdid fil-pront ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu;
- (c) emenda ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafi (a) u (b) ta' dan l-Artikolu sal-punt li it ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet tezisti immedjatament qabel l-emenda, mas-subparagrafi (c) u (d) tal-Artikolu 12.3(1) u tal-Artikolu(12.5)(3) u (4); jew
- (d) kwalunkwe miżura ta' Parti konsistenti ma' kundizzjoni jew ma' kwalifika speċifikata fl-Anness 10-B.

ARTIKOLU 12.7

Trasparenza

1. Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku informazzjoni relatata mad-dhul u s-sogġorn temporanjuta' persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra msemmija fl-Artikolu 12.1(1).

2. L-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu għandha tinkludi, fejn applikabbli, l-informazzjoni li ġejja:

- (a) il-kategoriji tal-viża, tal-permessi jew ta' kwalunkwe tip simili ta' awtorizzazzjoni rigward id-dhul u s-soġġorn temporanju;
- (b) id-dokumentazzjoni meħtieġa u l-kundizzjonijiet li jridu jiġu sodisfatti;
- (c) il-metodu ta' mili ta' applikazzjoni u l-alternattivi għall-preżentazzjoni tagħha, bħal uffiċċji konsulari jew online;
- (d) tariffi tal-applikazzjoni u skeda ta' żmien indikattiva għall-ipproċessar ta' applikazzjoni;
- (e) it-tul massimu ta' soġġorn skont kull tip ta' awtorizzazzjoni msemmi fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu;
- (f) il-kundizzjonijiet għal kwalunkwe estensjoni jew tiġdid disponibbli;
- (g) ir-regoli rigward id-dipendenti li jakkumpanjaw il-persuna;
- (h) il-proċeduri disponibbli għar-rieżami jew għall-appell; u
- (i) il-liġijiet rilevanti ta' applikazzjoni ġenerali li jappartjenu għad-dhul u għas-soġġorn temporanju tal-persuni fiżiċi.

3. Fir-rigward tal-informazzjoni msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu, kull Parti għandha tagħmel sforz biex tinforma minnufih lill-Parti l-oħra bl-introduzzjoni ta' kwalunkwe rekwiżit ġdid jew proċedura ġdida, jew bit-tibdiliet fi kwalunkwe rekwiżit jew proċedura, li jaffettwaw l-applikazzjoni effettiva għall-awtorizzazzjoni tad-dhul, għas-sogġorn temporanju u, fejn applikabbli, għall-permess tax-xogħol fil-Parti msemmija l-ewwel.

ARTIKOLU 12.8

Nuqqas ta' applikazzjoni tar-regoli dwar is-soluzzjoni tat-tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal rifjut li jinghata dhul u sogġorn temporanju sakemm il-kwistjoni ma tinvolvix mudell ta' Prattika.

KAPITOLU 13

REGOLAMENTAZZJONI DOMESTIKA

ARTIKOLU 13.1

Kamp ta' applikazzjoni u definizzjonijiet

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri tal-Partijiet li huma relatati mar-rekwiziti u mal-proċeduri ta' liċenzjar, mar-rekwiziti u mal-proċeduri ta' kwalifika, mal-istandards tekniċi¹ li jaffettwaw:
 - (a) il-provvista transfruntiera ta' servizzi;
 - (b) il-provvista ta' servizz jew it-twertiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra permezz tal-istabbiliment ta' intrapriża jew ta' operazzjoni ta' intrapriża koperta; jew
 - (c) il-provvista ta' servizz permezz tas-sogġorn temporanju ta' ċerti kategoriji ta' persuni fiżiċi ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra, kif stabbilit fl-Artikolu 12.1.
2. Dan il-Kapitolu japplika biss għas-setturi li għalihom Parti tkun wettqet impenji speċifiċi skont il-Kapitoli 10, 11 u 12 u sal-punt li japplikaw dawk l-impenji speċifiċi.

¹ Għal ċertezza akbar, f'dak li għandu x'jaqsam ma' miżuri relatati ma' standards tekniċi, dan il-Kapitolu japplika biss għal dawk il-miżuri li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi.

3. Minkejja l-paragrafu 2, dan il-Kapitolu ma japplikax għar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar, għar-rekwiżiti u għall-proċeduri tal-kwalifika, u għall-istandards tekniċi relatati ma':

- (a) il-manifattura ta' sustanzi kimiċi bażiċi u prodotti kimiċi oħra;
- (b) il-manifattura ta' prodotti tal-lasktu;
- (c) il-manifattura ta' prodotti tal-plastik;
- (d) il-manifattura ta' muturi tal-elettriku, ġeneraturi u transformers;
- (e) il-manifattura ta' akkumulaturi, ċelloli ewlenin u batteriji ewlenin; u
- (f) ir-riċiklaġġ ta' skart u ruttam tal-metall u mhux tal-metall.

4. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għall-miżuri ta' Parti sal-punt li jikkostitwixxu limitazzjonijiet soġġetti għall-iskedar skont l-Artikoli 10.5, 10.6, Artikolu 10.11(1), 10.11(2), Artikoli 11.4, 11.6, 11.7, Artikoli 11.8(1), 11.8(2), 12.3(1), 12.4(2), 12.5(1) u Artikolu 12.6.

5. Għall-għanijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) "awtorizzazzjoni" tfisser il-permess għat-twettiq ta' kwalunkwe waħda mill-attivitajiet imsemmijin fis-subparagrafi (a), (b) u (c) tal-paragrafu 1 li tirriżulta minn proċedura li persuna fiżika jew ġuridika jeħtiġilha taderixxi magħha sabiex turi konformità mar-rekwiżiti ta' liċenzjar, mar-rekwiżiti ta' kwalifika jew mal-istandards tekniċi;

- (b) “awtorità kompetenti” tfisser gvern jew awtorità ċentrali, reġjonali jew lokali, jew korp mhux governattiv li jeżerċita setgħat iddelegati minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali, li għandu s-setgħa li jieħu deċiżjoni dwar l-awtorizzazzjoni biex jiġi fornuta servizz, inkluż permezz tal-istabbiliment ta’ intrapriża, jew dwar l-awtorizzazzjoni tat-twertiq ta’ kwalunkwe attività ekonomika oħra;
- (c) “proċeduri ta’ liċenzjar” tfisser regoli amministrattivi jew proċedurali li persuna fiżika jew ġuridika li tkun qed tfittex awtorizzazzjoni, inkluża emenda jew tiġdid ta’ awtorizzazzjoni, trid tosserva sabiex turi l-konformità mar-rekwiżiti tal-liċenzjar;
- (d) “rekwiżiti ta’ liċenzjar” tfisser rekwiżiti sostantivi, għajr rekwiżiti ta’ kwalifika, li magħhom persuna fiżika jew ġuridika tkun meħtieġa tikkonforma sabiex tikseb, temenda jew iġġedded awtorizzazzjoni;
- (e) “proċeduri ta’ kwalifika” tfisser ir-regoli amministrattivi jew proċedurali li persuna fiżika trid tosserva sabiex turi l-konformità mar-rekwiżiti ta’ kwalifika, bil-għan li tikseb awtorizzazzjoni; u
- (f) “rekwiżiti ta’ kwalifika” tfisser rekwiżiti sostantivi relatati mal-kompetenza ta’ persuna fiżika li tipprova servizz, u li magħha persuna fiżika hija meħtieġa tikkonforma sabiex tikseb, temenda jew iġġedded awtorizzazzjoni.
6. Għall-finijiet ta’ dan il-Kapitolu, għandhom japplikaw ukoll id-definizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 10.2 u 11.2.

ARTIKOLU 13.2

Kundizzjonijiet għal-liċenzjar u għall-kwalifika

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri marbuta mar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar, u r-rekwiżiti u l-proċeduri ta' kwalifika, ikunu bbażati fuq kriterji li jżommu lill-awtoritajiet kompetenti milli jeżerċitaw is-setgħa tagħhom ta' valutazzjoni b' mod arbitrarju¹.
2. Il-kriterji msemmija fil-paragrafu 1 għandhom ikunu:
 - (a) ċari;
 - (b) oġġettivi u trasparenti; u
 - (c) aċċessibbli għall-pubbliku u għall-persuni interessati minn qabel.
3. Meta tadotta standards tekniċi, Parti għandha thegġeg lill-awtoritajiet kompetenti tagħha jadottaw standards tekniċi żviluppatti permezz ta' proċessi miftuħin u trasparenti, u għandha thegġeg lill-korpi, inklużi l-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti², iddeżinjati sabiex jiżviluppaw standards tekniċi sabiex jagħmlu dan permezz ta' proċessi miftuħin u trasparenti.

¹ Għal aktar ċarezza, dawn il-kriterji jistgħu jinkludu, fost l-oħrajn, il-kompetenza u l-kapaċità li jiġi fornuta servizz jew li titwettaq kwalunkwe attività ekonomika oħra, inkluż li dan isir b' mod konsistenti mar-rekwiżiti regolatorji ta' Parti, bħar-rekwiżiti tas-saħħa u dawk ambjentali. L-awtoritajiet kompetenti jistgħu jivvalutaw il-piż li għandu jingħata lil kull kriterju.

² It-terminu "organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti" jirreferi għal korpi internazzjonali li s-sħubija tagħhom hija miftuħa għall-korpi rilevanti taż-żewġ Partijiet.

4. Awtorizzazzjoni għandha, soġġett għad-disponibbiltà, tingħata malli jiġi stabbilit, fid-dawl ta' eżami xieraq, li l-kundizzjonijiet sabiex tinkiseb awtorizzazzjoni ġew issodisfati.
5. Fejn in-numru ta' liċenzji disponibbli għal attività partikolari hu limitat minhabba n-nuqqas ta' rizorsi naturali disponibbli jew kapacià teknika, kull Parti tapplika proċedura ta' għażla għal kandidati potenzjali li tipprovdi garanziji shaħ ta' imparzjalità u trasparenza, inkluż, b'mod partikolari, reklamar adegwat dwar it-tnedija, il-kondotta u t-tlestija tal-proċedura.
6. Soġġett għall-paragrafu 5, meta tistabbilixxi r-regoli għall-proċedura tal-għażla, kull Parti tista' tqis l-oġġettivi legittimi tal-politika, inklużi kunsiderazzjonijiet tas-saħħa, tas-sikurezza, tal-ħarsien tal-ambjent u tal-preservazzjoni tal-wirt kulturali.

ARTIKOLU 13.3

Proċeduri ta' liċenzjar u ta' kwalifika

1. Il-proċeduri ta' liċenzjar u ta' kwalifika u l-formalitajiet għandhom ikunu ċari, ippubblikat minn qabel, u ma għandhomx jikkostitwixxu restrizzjoni minnhom infushom fuq il-provvista ta' servizz jew fuq it-twettiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra. Kull Parti għandha tagħmel ħilitha sabiex tagħmel tali proċeduri u formalitajiet sempliċi kemm jista' jkun u ma għandhiex tikkomplika jew iddewwem mingħajr bżonn il-provvista tas-servizz jew it-twettiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra.

2. Jekk tkun meħtieġa awtorizzazzjoni, kull Parti għandha tippubblika minnufih jew b'xi mod ieħor tagħmel disponibbli għall-pubbliku l-informazzjoni meħtieġa biex l-applikant jikkonforma mar-rekwiżiti u l-proċeduri għall-kisba, iż-żamma, l-emendar u t-tigdid ta' tali awtorizzazzjoni. Tali informazzjoni għandha tinkludi mill-inqas dawn li ġejjin, sa fejn tkun teżisti:

- (a) ir-rekwiżiti u l-proċeduri;
- (b) l-informazzjoni ta' kuntatt tal-awtoritajiet kompetenti rilevanti;
- (c) it-tariffi;
- (d) l-istandards tekniċi;
- (e) il-proċeduri għall-appell jew għar-rieżami ta' deċiżjonijiet li jikkonċernaw l-applikazzjonijiet;
- (f) il-proċeduri għall-monitoraġġ jew għall-infurzar tal-konformità mat-termini u l-kundizzjonijiet tal-liċenzji u l-kwalifiki;
- (g) l-opportunitajiet għall-involviment pubbliku, bħal permezz ta' seduti jew kummenti; u
- (h) il-perjodi ta' zmien indikattivi għall-ipproċessar ta' applikazzjoni.

3. Kwalunkwe tariffa għall-awtorizzazzjoni¹ li jistgħu jgarrbu l-applikanti għandha tkun raġonevoli, trasparenti, u ma tkunx minnha nnifisha tillimita l-provvista tas-servizz rilevanti jew l-eżerċizzju tal-attività ekonomika rilevanti.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri użati minn, u d-deċiżjonijiet ta', l-awtorità kompetenti fil-proċess tal-awtorizzazzjoni ikunu imparzjali fir-rigward tal-applikanti kollha. L-awtorità kompetenti għandha tiegħu d-deċiżjoni ta' tagħha b' mod indipendenti u m'għandhiex tkun responsabbli quddiem xi persuna li tipprova s-servizzi jew twettaq l-attivitàjiet ekonomiċi li għalihom hi meħtieġa l-awtorizzazzjoni.
5. Meta japplikaw limiti ta' żmien speċifiċi, applikant għandu jingħata perjodu ta' żmien raġonevoli għas-sottomissjoni ta' applikazzjoni. Jekk possibbli, l-awtorità kompetenti għandha taċċetta l-applikazzjonijiet f'format elettroniku bl-istess kundizzjonijiet ta' awtentiċità bħall-applikazzjonijiet f'format stampat.
6. L-awtorità kompetenti għandha tibda tipproċessa applikazzjoni mingħajr dewmien żejjed wara s-sottomissjoni. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tistabilixxi l-perjodu ta' żmien indikattiv għall-ipproċessar ta' applikazzjoni u għandha, fuq talba tal-applikant u mingħajr dewmien żejjed, tiżgura li l-awtorità kompetenti tipprova informazzjoni dwar l-istatus tal-applikazzjoni. Kull Parti għandha tiżgura li l-ipproċessar ta' applikazzjoni, inkluża d-deċiżjoni finali, titlesta fi żmien raġonevoli wara d-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni kompluta.

¹ It-tariffi tal-awtorizzazzjoni ma jinkludux it-tariffi għall-użu ta' riżorsi naturali, il-pagamenti għall-irkant, il-proċedura tal-offerta jew mezzi nondiskriminatorji oħrajn għall-ġoti ta' konċessjonijiet, jew kontribuzzjonijiet mandatorji għall-forniment ta' servizzi universali.

7. L-awtorità kompetenti, fi żmien raġonevoli wara li tkun irċeviet applikazzjoni li tikkonsidra mhux kompluta, tinforma lill-applikant, u, sa fejn ikun fattibbli, tidentifika l-informazzjoni addizzjonali meħtieġa biex titlesta l-applikazzjoni, u tipprovdi lill-applikant bl-opportunità li jikkoreġi inadegwatezzi fl-applikazzjoni.
8. L-awtorità kompetenti għandha taċċetta kopji ta' dokumenti li jkunu awtentikati f'konformità mad-dritt tal-Parti, minflok dokumenti oriġinali, sakemm l-awtoritajiet kompetenti ma jkunux jeħtieġu dokumenti oriġinali sabiex jiproteġu l-integrità tal-proċess ta' awtorizzazzjoni.
9. Jekk applikazzjoni tiġi miċhuda mill-awtorità kompetenti, l-applikant għandu jiġi infurmat, jew fuq talba tiegħu stess jew fuq l-inizjattiva tal-awtorità kompetenti, bil-miktub u mingħajr dewmien żejjed. Fil-prinċipju, l-applikant għandu jiġi informat dwar ir-raġunijiet għad-deċiżjoni li tiġi miċhuda l-applikazzjoni u dwar il-perjodu ta' żmien għas-sottomissjoni ta' appell kontra dik id-deċiżjoni. Applikant għandu jithalla, f'perjodu ta' żmien raġonevoli, jerga' jipprezenta applikazzjoni.
10. Kull Parti tiżgura li awtorizzazzjoni, ladarba tingħata, tidhol fis-seħh mingħajr dewmien bla bżonn u f'konformità mat-termini u l-kundizzjonijiet speċifikati fiha.
11. Jekk ikunu meħtieġa eżaminazzjonijiet għal awtorizzazzjoni, l-awtorità kompetenti għandha tiżgura li tali eżaminazzjonijiet iseħħu f'intervalli raġonevolment frekwenti, u tipprovdi perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex l-applikanti jkunu jistgħu jitolbu li ssirilhom l-eżaminazzjoni.

ARTIKOLU 13.4

Rieżami

Jekk ir-riżultati tan-negozjati relatati mal-paragrafu 4 tal-Artikolu VI tal-GATS jidhlu fis-seħh, il-Partijiet għandhom jirrieżaminaw dawn ir-riżultati b'mod kongunt. Meta r-riżami kongunt jikkonkludi li l-inkorporazzjoni tat-tali riżultati f'dan il-Ftehim ittejjeb id-dixxiplini li jinsabu fih, il-Partijiet għandhom jiddeterminaw b'mod kongunt jekk għandhomx jinkorporaw tali riżultati f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 13.5

Amministrazzjoni ta' miżuri ta' applikazzjoni ġenerali

Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali li jaffettwaw il-kummerç fis-servizzi jiġu amministrati b'mod raġonevoli, oġġettiv u imparzjali.

ARTIKOLU 13.6

Appell minn deċiżjonijiet amministrattivi

Kull Parti għandha żżomm jew tistabilixxi tribunali jew proċeduri ġudizzjarji, arbitrali jew amministrattivi li jipprovdu, fuq it-talba ta' investitur jew fornitur ta' servizzi affettwat, riezami fil-pront ta', u fejn ikun ġustifikat, rimedji xierqa għal, deċiżjonijiet amministrattivi li jaffettwaw l-istabiliment, il-provvista transfruntiera ta' servizzi jew il-preżenza temporanja ta' persuni fiżiċi għal finijiet kummerċjali. Jekk dawn il-proċeduri ma jkunux indipendenti mill-awtorità inkarigata bid-deċiżjoni amministrattiva kkonċernata, Parti għandha tiżgura li l-proċeduri jipprevedu riezami oġġettiv u imparzjali.

KAPITOLU 14

RIKONNOXIMENT REĊIPROKU TAL-KWALIFIKI PROFESSJONALI

ARTIKOLU 14.1

Rikonnoxximent reċiproku tal-kwalifiki professjonali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jimpedixxi lil xi Parti milli teħtieg li l-persuni fiżiċi jkollhom il-kwalifiki u l-esperjenza professjonali neċessarji meħtieġa fit-territorju fejn jiġi pprovdut is-servizz, għas-settur tal-attività kkonċernat.
2. Kull Parti għandha tteġġeg lill-korpi jew lill-awtoritajiet professjonali rilevanti għas-settur tal-attività kkonċernat, fit-territorju tagħha, jiżviluppaw u jipprovdu rakkomandazzjonijiet kongunti dwar ir-rikonnoxximent reċiproku tal-kwalifiki professjonali lis-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment imsemmi fl-Artikolu 11.10. Tali rakkomandazzjonijiet kongunti għandhom ikunu appoġġati minn valutazzjoni bbażata fuq l-evidenza ta':
 - (a) il-valur ekonomiku ta' arrangament previst dwar ir-rikonnoxximent reċiproku tal-kwalifiki professjonali ("arrangament ta' rikonnoxximent reċiproku"); u
 - (b) il-kompatibbiltà tar-regimi rispettivi, jiġifieri l-punt sa fejn ir-rekwiziti applikati minn kull Parti għall-awtorizzazzjoni, il-liċenzjar, l-operat u ċ-ċertifikazzjoni huma kompatibbli.

3. Malli jirċievi rakkomandazzjoni kongunta, is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment għandu jirrieżamina l-konsistenza tagħha ma' dan il-Ftehim f'perjodu ta' zmien raġonevoli. Dak is-Sottokumitat jista', wara tali rieżami, jiżviluppa u jirrakkomanda lill-Kunsill għall-Kummerċ jadotta, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), deċiżjoni dwar arrangament ta' rikonoxximent reċiproku sabiex jiddetermina jew jemenda l-arrangamenti ta' rikonoxximent reċiproku stabbiliti fl-Anness 14-B¹.
4. Arrangament kif imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu għandu jipprevedi l-kundizzjonijiet għar-rikonoxximent tal-kwalifiki professjonali miksuba fl-Unjoni Ewropea u tal-kwalifiki professjonali miksuba fiċ-Ċili relatati ma' attività koperta mill-Kapitolu 10, 11, 12 jew 19.
5. Il-linji gwida għall-arrangamenti dwar ir-rikonoxximent tal-kwalifiki professjonali stabbiliti fl-Anness 14-A għandhom jitqiesu fl-iżvilupp tar-rakkomandazzjonijiet kongunti msemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu kif ukoll mill-Kunsill għall-Kummerċ meta jivvaluta jekk għandux jiġi adottat tali Arrangament imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu.

¹ Għal ċertezza akbar, l-arrangamenti ta' rikonoxximent reċiproku ma għandhomx iwasslu għar-rikonoxximent awtomatiku tal-kwalifiki iżda għandhom jistabbilixxu, fl-interess reċiproku taż-żewġ Partijiet, il-kundizzjonijiet għall-awtoritajiet kompetenti li jirrikonoxxu tali kwalifiki.

KAPITOLU 15

SERVIZZI TA' KONSENJA

ARTIKOLU 15.1

Kamp ta' applikazzjoni u definizzjonijiet

1. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-principji tal-qafas regolatorju għal kull servizz ta' konsenja.
2. Għall-għanijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “servizzi ta' konsenja” tfisser servizzi postali, ta' kurrier jew ta' konsenja jew posta express, li jinkludu l-attivitajiet tal-ġbir, l-għażla, it-trasport u l-konsenja ta' oġġetti postali;
 - (b) “servizzi ta' konsenja express” tfisser il-ġbir, l-għażla, it-trasport u l-konsenja ta' oġġetti postali b'veloċità mgħaġġla u b'affidabbiltà, u tista' tinkludi elementi ta' valur miżjud bħall-ġbir mill-punt tal-orijini, il-konsenja personali lid-destinatarju, it-traċċar, il-possibbiltà li jinbidlu d-destinazzjoni u d-destinatarju fi tranzitu, jew il-konferma tar-riċevuta;
 - (c) “servizzi tal-posta express” tfisser servizzi internazzjonali ta' konsenja express ipprovduti permezz tal-Koperattiva tas-Servizz tal-Posta Express, l-assocjazzjoni volontarja ta' operaturi postali ddeżinjati skont l-Unjoni Postali Universali;

- (d) “liċenzja” tfisser awtorizzazzjoni, mogħtija lil fornitur individwali ta’ servizzi ta’ konsenja minn awtorità regolatorja kompetenti, li tistabilixxi proċeduri, obbligi u rekwiżiti speċifiċi għas-settur tas-servizzi ta’ konsenja;
- (e) “oġġett postali” tfisser oġġett sa 31,5 kg indirizzat fil-forma finali li fiha għandu jingarr minn kwalunkwe tip ta’ fornitur ta’ servizzi ta’ konsenja, kemm jekk pubbliku kif ukoll jekk privat, u jista’ jinkludi oġġetti bħal ittra, pakkett, gazzetta jew katalogu;
- (f) “monopolju postali” tfisser id-dritt esklużiv ta’ forniment ta’ servizzi ta’ konsenja speċifikati fit-territorju ta’ Parti skont il-liġijiet ta’ dik il-Parti; u
- (g) “servizz universali” tfisser il-forniment permanenti ta’ servizz ta’ konsenja ta’ kwalità speċifikata fil-punti kollha fit-territorju ta’ Parti bi prezzijiet għall-but tal-utenti kollha.

ARTIKOLU 15.2

Servizz universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta’ obbligu universali tas-servizz li tixtieq li żżomm. Kull Parti li żżomm obbligu ta’ servizz universali għandha tamministrar b’mod trasparenti, mhux diskriminatorju u newtrali fir-rigward tal-fornituri kollha soġġetti għall-obbligu.
2. Jekk Parti teħtieġ li s-servizzi tal-posta espress ’il ġewwa jiġu forniti fuq il-bażi ta’ servizz universali, ma għandhiex tagħti trattament preferenzjali lil dawn is-servizzi fuq servizzi internazzjonali oħrajn ta’ konsenja express.

ARTIKOLU 15.3

Prevenzjoni ta' prattiki li jikkawżaw distorsjoni tas-suq

Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' servizzi postali soġġetti għal obbligu ta' servizz universali jew ta' monopolju postali ma jkunux involuti fi prattiki li jgħolqu distorsjoni fis-suq bħal:

- (a) l-użu ta' dħul derivat mill-provvista tas-servizz soġġett għal obbligu ta' servizz universali jew mill-monopolju postali għal sussidju inkroċjat tal-provvista ta' servizz ta' konsenja express jew kwalunkwe servizz ta' konsenja mhux universali; jew
- (b) id-differenzjar b'mod mhux ġustifikat bejn il-klijenti bħan-negozji jew l-ispedituri jew il-konsolidaturi ta' volum kbir ta' posta rigward tariffi jew termini u kundizzjonijiet oħra għall-provvista ta' servizz soġġett għal obbligu ta' servizz universali jew ta' monopolju postali.

ARTIKOLU 15.4

Liċenzji

1. Jekk Parti tkun teħtieġ liċenzja għall-provvista ta' servizzi ta' konsenja, hija għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku:

- (a) ir-rekwiżiti kollha ta' liċenzjar u l-perjodu taż-żmien normalment meħtieġ sabiex tintlaħaq deċiżjoni dwar applikazzjoni għal liċenzja; u
- (b) it-termini u l-kundizzjonijiet tal-liċenzja.

2. Il-proċeduri, l-obbligi u r-rekwiżiti ta' liċenzja għandhom ikunu trasparenti, mhux diskriminatorji u bbażati fuq kriterji oġġettivi.

3. Jekk applikazzjoni għal liċenzja tiġi miċhuda mill-awtorità kompetenti, din għandha tinforma lill-applikant bir-raġunijiet għaċ-ċaħda bil-miktub. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm proċedura ta' appell permezz ta' korp li jkun indipendenti mill-partijiet involuti fil-proċedura ta' applikazzjoni għal liċenzja. Dak il-korp jista' jkun tribunal jew qorti.

ARTIKOLU 15.5

Indipendenza tal-awtoritajiet regolatorji

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe awtorità responsabbli għar-regolamentazzjoni tas-servizzi ta' konsenja ma tkun twieġeb għall-ebda fornitur ta' servizzi ta' konsenja, u li d-deċiżjonijiet u l-proċeduri li tadotta l-awtorità regolatorja jkunu imparzjali, mhux diskriminatorji u trasparenti fir-rigward tal-partiċipanti kollha fis-suq fit-territorju tagħha.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità responsabbli għar-regolamentazzjoni tas-servizzi ta' konsenja twettaq il-kompiti tagħha fil-ħin u jkollha riżorsi finanzjarji u umani adegwati.

KAPITOLU 16

SERVIZZI TAT-TELEKOMUNIKAZZJONI

ARTIKOLU 16.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-principji tal-qafas regolatorju għall-forniment ta' networks u servizzi tat-telekomunikazzjoni liberalizzati skont il-Kapitoli 10 u 11.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal servizzi li jipprovdu kontenut trażmess bl-użu ta' networks u servizzi tat-telekomunikazzjoni jew li jeżerçitaw kontroll editorjali fuqu.

ARTIKOLU 16.2

Definizzjonijiet

Għall-għanijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “facilitajiet assoċjati” tfisser is-servizzi, l-infrastrutturi fiżiċi u facilitajiet oħra assoċjati ma' network jew servizz tat-telekomunikazzjonijiet li jagħmlu possibbli jew jappoġġaw il-forniment tas-servizzi permezz ta' dak in-network jew servizz jew li għandhom il-potenzjal li jagħmlu dan, u jistgħu jinkludu l-bini jew l-entrati tal-bini, is-sistemi tal-wajers fil-bini, l-antenni, it-torrijiet u kostruzzjonijiet oħra ta' appoġġ, it-tubi, il-kondjuwits, l-arbli, it-toqob tal-ispezzjonar u l-kaxxi tal-elettriku;

- (b) “faċilitajiet essenzjali” tfisser faċilitajiet ta’ network jew ta’ servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni li:
- (i) jiġi pprovdut b’mod esklużiv jew predominanti minn fornitur wiehed jew minn numru limitat ta’ fornituri; u
 - (ii) ma jistax b’mod prattiku jiġi ekonomikament jew teknikament sostitwit sabiex jiġi pprovdut servizz;
- (c) “interkonnessjoni” tfisser il-konnessjoni ta’ networks pubbliċi tat-telekomunikazzjoni użati mill-istess fornituri jew minn fornituri differenti ta’ networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni sabiex l-utenti ta’ fornitur wiehed ikunu jistgħu jikkomunikaw mal-utenti tal-istess fornitur jew ta’ fornitur ieħor jew jaċċessaw servizzi pprovduti minn fornitur ieħor irrispettivament minn jekk dawk is-servizzi jiġux ipprovduti mill-fornituri involuti jew minn kwalunkwe fornitur ieħor li jkollu aċċess għan-network;
- (d) “servizz ta’ aċċess għall-internet” tfisser servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni li jipprovidi aċċess għall-internet fit-territorju ta’ Parti, u b’hekk konnettività ma’ virtwalment kull punt aħħari tal-internet, irrispettivament mit-teknoloġija tan-network u mit-tagħmir terminali użati;
- (e) “ċirkwiti mikrija” tfisser servizzi jew faċilitajiet tat-telekomunikazzjoni bejn żewġ punti ddeżinjati jew aktar, inklużi dawk ta’ natura virtwali, li jwarrbu l-kapaċità għall-użu ddedikat jew għad-dispożizzjoni ta’ utent;
- (f) “fornitur ewlieni” tfisser fornitur ta’ networks jew ta’ servizzi tat-telekomunikazzjoni li jkollu l-kapaċità li jaffettwa materjalment it-termini tal-partecipazzjoni, b’kunsiderazzjoni tal-prezz u tal-provvista, f’suq rilevanti għan-networks jew għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni bħala riżultat ta’ kontroll fuq il-faċilitajiet essenzjali jew tal-użu tal-pożizzjoni tiegħu f’dak is-suq;

- (g) “elementi tan-network” tfisser faċilitajiet jew tagħmir użati fil-provvista ta’ servizz tat-telekomunikazzjoni, inklużi l-karatteristiċi, il-funzjonijiet u l-kapaċitajiet ipprovduti permezz ta’ dik il-faċilità jew dak it-tagħmir;
- (h) “portabbiltà tan-numri” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea, il-kapaċità ta’ abbonat li jitlob li jzomm in-numru tat-telefown eżistenti, fl-istess post fil-każ ta’ abbonati ta’ linja fissa, meta jaqleb bejn l-istess kategorija ta’ fornituri ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, mingħajr tnaqqis fil-kwalità, fl-affidabbiltà jew fil-konvenjenza; u
 - (ii) għaċ-Ċili, il-kapaċità ta’ utent finali li jzomm, fuq talba, in-numru tat-telefown eżistenti meta jaqleb bejn il-fornituri ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, mingħajr tnaqqis fil-kwalità, fl-affidabbiltà jew fil-konvenjenza;
- (i) “network pubbliku tat-telekomunikazzjoni” tfisser kwalunkwe network tat-telekomunikazzjoni użat kompletament jew primarjament għall-provvista ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni bejn il-punti ta’ terminazzjoni tan-network;
- (j) “servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni” tfisser kwalunkwe servizz tat-telekomunikazzjoni li jiġi offrut lill-pubbliku b’mod ġenerali;
- (k) “abbonat” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li tkun parti minn kuntratt ma’ fornitur ta’ servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni għall-provvista ta’ dawk is-servizzi;
- (l) “telekomunikazzjonijiet” tfisser it-trażmissjoni u r-riċevuta ta’ sinjali bi kwalunkwe mezz elettromanjetiku;

- (m) “network tat-telekomunikazzjoni” tfisser sistemi ta’ trażmissjoni u, meta applikabbli, tagħmir ta’ switching jew ta’ routing u riżorsi oħrajn, inklużi elementi tan-network li ma jkunux attivi, li jippermettu t-trażmissjoni u r-riċevuta ta’ sinjali permezz ta’ wajer, radju, mezzi ottiċi jew mezzi elettromanjetiċi oħrajn;
- (n) “awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni” tfisser il-korp jew il-korpi inkarigati minn Parti bir-regolamentazzjoni tan-networks u tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni koperti minn dan il-Kapitolu¹;
- (o) “servizz ta’ telekomunikazzjoni” tfisser servizz li jikkonsisti kompletament jew prinċipalment fit-trażmissjoni u r-riċeviment ta’ sinjali, inkluż ta’ sinjali tax-xandir, permezz ta’ networks tat-telekomunikazzjoni, inkluż permezz ta’ networks użati għax-xandir;
- (p) “servizz universali” tfisser is-sett minimu ta’ servizzi ta’ kwalità speċifikata li jridu jitpoġġew għad-dispożizzjoni tal-utenti kollha fit-territorju ta’ Parti irrispettivament mill-post ġeografiku tagħhom u bi prezz għall-but ta’ kulhadd; u
- (q) “utent” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li tuża network jew servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni.

¹ Għal ċertezza akbar, l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tinkludi kwalunkwe awtorità inkarigata minn Parti bl-infurzar tal-obbligi stabbiliti f’dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 16.3

Awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha tkun legalment distinta u funzjonalment indipendenti minn kwalunkwe fornitur ta' networks, servizzi jew tagħmir tat-telekomunikazzjoni, u li d-deċiżjonijiet adottati mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha, u l-proċeduri użati minnha, jkunu imparzjali fir-rigward tal-partecipanti kollha fis-suq.
2. Parti li żżomm sjieda jew kontroll ta' fornituri ta' networks, servizzi jew tagħmir tat-telekomunikazzjoni għandha tiżgura s-separazzjoni strutturali effettiva tal-funzjoni regolatorja tat-telekomunikazzjoni mill-attivitajiet assoċjati mas-sjieda jew mal-kontroll.
3. Bil-għan li jiġu żgurati l-indipendenza u l-imparzjalità tal-awtoritajiet regolatorji tat-telekomunikazzjoni, kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha ma jkollhiex interess finanzjarju jew iżżomm rwol ta' operat jew ta' ġestjoni fi kwalunkwe fornitur ta' networks, servizzi jew tagħmir tat-telekomunikazzjoni.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' networks, servizzi jew tagħmir tat-telekomunikazzjoni ma jinfluwenzawx id-deċiżjonijiet u l-proċeduri tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni.
5. Kull Parti għandha tagħti lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha s-setgħa regolatorja u supervizorja, kif ukoll ir-rizorsi finanzjarji u umani adegwati, biex twettaq il-kompiti assenjati lilha sabiex tinforza l-obbligi stabbiliti f'dan il-Kapitolu. Tali setgħa għandha tiġi eżerċitata b'mod trasparenti u f'waqtu. Dawk il-kompiti għandhom isiru pubbliċi f'forma faċilment aċċessibbli u ċara, b'mod partikolari meta dawk il-kompiti jiġu assenjati lil aktar minn korp wiehed.

6. Kull Parti għandha tipprovi lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha bis-setgħa li tiżgura li l-fornituri tan-networks jew tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni jipprovdulha, minnufih fuq talba, l-informazzjoni kollha, inkluża l-informazzjoni finanzjarja, meħtieġa biex l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tkun tista' twettaq il-kompiti tagħha f'konformità ma' dan il-Kapitolu. Kwalunkwe informazzjoni pprovduta għandha tigi ttrattata f'konformità mar-rekwiziti tal-kunfidenzjalità.

7. Kull Parti għandha tiżgura li utent jew fornitur ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni affettwat minn deċiżjoni tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha jkollu d-dritt ta' appell quddiem korp ta' appell li jkun indipendenti kemm mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni kif ukoll minn partijiet oħrajn affettwati mid-deċiżjoni. Sakemm johroġ l-eżitu tal-appell, id-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni għandha tibqa' tghodd sakemm ma jinghatawx miżuri *interim* f'konformità mad-dritt tal-Parti ta' dik l-awtorità.

ARTIKOLU 16.4

Awtorizzazzjoni sabiex jiġu pprovduti networks u servizzi tat-telekomunikazzjoni

1. Jekk Parti tkun teħtieġ awtorizzazzjoni għall-forniment ta' networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni, hija għandha tiddikjara perjodu ta' żmien raġonevoli normalment meħtieġ biex l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tiddeċiedi dwar it-talba għal awtorizzazzjoni, għandha tikkomunika dak il-perjodu ta' żmien lill-applikant b'mod trasparenti u għandha tagħmel hilitha biex tiddeċiedi dwar it-talba fil-perjodu ta' żmien ikkomunikat¹.

¹ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma jipprekludix lil Parti milli tawtorizza l-forniment ta' networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni b'semplici notifika mingħajr ma jkollha għalfejn tistenna deċiżjoni mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni.

2. Kwalunkwe kriterju ta' awtorizzazzjoni u proċedura applikabbli għandhom ikunu sempliċi kemm jista' jkun, oġġettivi, trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati. L-obbligi u l-kundizzjonijiet kollha imposti fuq jew assoċjati ma' awtorizzazzjoni għandhom ikunu mhux diskriminatorji, trasparenti, proporzjonati u relatati mas-servizzi ipprovduti.
3. Kull Parti għandha tiżgura li applikant jirċievi bil-miktub ir-raġunijiet għaċ-ċaħda jew għar-revoka ta' awtorizzazzjoni, jew għall-impożizzjoni ta' kundizzjonijiet speċifiċi għall-fornitur. F'każ ta' tali ċaħda, revoka jew impożizzjoni, applikant għandu jkun jista' jitlob rikors quddiem korp ta' appell.
4. It-tariffi-amministrattivi imposti fuq il-fornituri, jekk ikun hemm, għandhom ikunu oġġettivi, trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati mal-kostijiet amministrattivi mgarrba b'mod raġonevoli fil-ġestjoni, fil-kontroll u fl-infurzar tal-obbligi stabbiliti f'dan il-Kapitolu¹.

ARTIKOLU 16.5

Interkonnessjoni

Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 16.9, kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni fit-territorju tagħha jkollu d-dritt u, meta mitlub minn fornitur ieħor ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, l-obbligu li jinnegozja interkonnessjoni bl-iskop li jipprovdni networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni pubbliċi fit-territorju tagħha.

¹ It-tariffi amministrattivi ma jinkludux pagamenti għad-drittijiet għall-użu ta' riżorsi skarsi u ta' kontribuzzjonijiet obligatorji għall-provvista ta' servizz universali.

ARTIKOLU 16.6

Access u użu

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jingħata access għal networks jew għal servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni u l-użu tagħhom skont termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji¹, f'konformita', fost l-oħrajn, mal-paragrafi 2 sa 5.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jkollu access għal u l-użu ta' kwalunkwe servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni offruti fil-fruntieri ta' dak il-Membru jew bejniethom, inklużi ċirkwiti mikrijin mill-privat, u għal dan il-għan għandu jiżgura, soġġett għall-paragrafu 5, li tali fornitur ikun permess:
 - (a) jixtri jew jikri u jwaħħal terminal jew tagħmir ieħor li johloq interface man-network li hu neċessarju biex jipprovdi s-servizzi tiegħu;
 - (b) johloq interkonnessioni bejn ċirkwiti mikrijin mill-privat jew proprjetà tal-privat u networks tat-telekomunikazzjoni pubbliċi jew ċirkwiti mikrijin minn jew proprjetà ta' fornitur ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni ieħor; u
 - (c) jużaw protokollu ta' operat tal-għażla tiegħu fil-provvista ta' kwalunkwe servizz, barra minn dak li hu neċessarju biex jiżgura d-disponibilità ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni għall-pubbliku b'mod ġenerali.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "mhux diskriminatorju" tfisser trattament tan-nazzjon l-aktar iffavorit u trattament nazzjonali kif iddefinit fl-Artikoli 10.6, 10.8, 11.4 u 11.5, kif ukoll skont termini u kundizzjonijiet xejn anqas favorevoli minn dawk mogħtija lil kwalunkwe utent ieħor ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni simili f'sitwazzjonijiet simili.

3. Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jkun jista' juża n-networks jew is-servizzi tat-telekomunikazzjoni pubbliċi biex imexxi informazzjoni fi hdan il-fruntieri ta' dik il-Parti u lil hinn minnhom, inkluż għall-komunikazzjonijiet intrakorporattivi ta' tali fornitur ta' servizz, u għall-aċċess għall-informazzjoni li tinsab fil-bażijiet tad-*data* jew li hija maħzuna b'xi mod ieħor f'forma li tinqara elettronicament fit-territorju ta' kwalunkwe Parti.

4. Minkejja l-paragrafu 3, Parti tista' tiegħu miżuri li huma neċessarji biex tiżgura s-sigurtà u l-kunfidenzalità tal-komunikazzjonijiet, soġġetta għar-rekwiżit li dawk il-miżuri ma jgħux applikati b'mod li jkun jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja u ingustifikabbli jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fis-servizzi.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-ebda kundizzjoni ma tiġi imposta fuq l-aċċess għan-networks jew għas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni u għall-użu tagħhom minbarra dawk neċessarji sabiex:

- (a) tissalvagwardja r-responsabbiltajiet tas-servizz pubbliku tal-fornituri ta' networks jew ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, b'mod partikolari l-abilità tagħhom li jagħmlu s-servizzi tagħhom disponibbli għall-pubbliku b'mod ġenerali; jew
- (b) tiproteġi l-integrità teknika tan-networks jew tas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 16.7

Soluzzjoni ta' tilwim dwar it-telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li, fil-każ ta' tilwima li tinqala' bejn il-fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni b'rabta mad-drittijiet jew l-obbligi li jirriżultaw minn dan il-Kapitolu, u fuq talba ta' kwalunkwe parti involuta fit-tilwima, l-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha toħroġ deċiżjoni vinkolanti fi żmien raġonevoli sabiex tiġi riżolta t-tilwima.
2. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjoni mahruġa mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni ssir disponibbli għall-pubbliku, soġġetta għar-rekwiziti tal-kunfidenzjalità tan-negozju skont il-liġijiet u r-regolamenti tagħha. L-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni għandha tipprovdi lill-partijiet fit-tilwima b'dikjarazzjoni sħiħa tar-raġunijiet li fuqhom hija bbażata d-deċiżjoni. Il-partijiet fit-tilwima għandu jkollhom id-dritt li jappellaw minn dik id-deċiżjoni, f'konformità mal-Artikolu 16.3(7).
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċedura msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ma tipprekludix lil xi parti fit-tilwima milli tiegħu azzjoni legali quddiem awtorità ġudizzjarja, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti.

ARTIKOLU 16.8

Salvagwardji kompetittivi fuq fornituri maġġuri

Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm miżuri xierqa sabiex timpedixxi lill-fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni li, waħedhom jew flimkien, ikunu fornitur ewlieni milli jwettqu jew ikomplu jwettqu prattiki antikompetittivi, fosthom:

- (a) l-involviment f'sussidju inkroċjat antikompetittiv;
- (b) l-użu ta' informazzjoni miksuba mingħand il-kompetituri b'riżultati antikompetittivi; u
- (c) li ma titpoġġiex fil-ħin għad-dispożizzjoni ta' fornituri oħrajn ta' servizz, informazzjoni teknika dwar il-facilitajiet essenzjali u informazzjoni kummerċjalment relevanti li jkunu neċessarji sabiex jipprovdu s-servizzi.

ARTIKOLU 16.9

Interkonnessjoni ma' fornituri ewlenin

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ewlenin tan-networks jew tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni pubbliċi jipprovdu interkonnessjoni fi kwalunkwe punt teknikament fattibbli fin-network. Il-fornituri ewlenin għandhom jipprovdu tali interkonnessjoni:
 - (a) skont termini u kundizzjonijiet mhux diskriminatorji, inkluż fir-rigward ta' rati, ta' standards tekniċi, ta' speċifikazzjonijiet, ta' kwalità u ta' manutenzjoni, u bi kwalità xejn anqas favorevoli minn dik ipprovduta għal servizzi simili proprji, jew għal servizzi simili tas-sussidjarji tagħhom jew ta' affiljati oħrajn;
 - (b) b'mod f'waqt u skont termini u kundizzjonijiet, inkluż fir-rigward ta' rati, ta' standards tekniċi, ta' speċifikazzjonijiet, ta' kwalità u ta' manutenzjoni, li jkunu trasparenti, raġonevoli, u b'kunsiderazzjoni tal-fattibbiltà ekonomika, u diżaggregati biżżejjed sabiex il-fornitur ma jkollux bżonn iħallas għal elementi jew għal faċilitajiet tan-network li ma jkunx jeħtieġ sabiex jiġi pprovdut is-servizz; u
 - (c) fuq talba, fil-punti miżjudin mal-punti tat-terminazzjoni tan-network offruti lill-maġġoranza tal-utenti, soġġetti għal ħlasijiet li jirriflettu l-kost tal-kostruzzjoni ta' faċilitajiet addizzjonali neċessarji.
2. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku l-proċeduri applikabbli għall-interkonnessjoni ma' fornitur ewlieni.
3. Kull Parti għandha tiżgura li fornituri ewlenin fit-territorju tagħha jagħmlu disponibbli għall-pubbliku l-ftehimiet ta' interkonnessjoni tagħhom jew inkella l-offerti ta' interkonnessjoni ta' referenza, kif xieraq.

ARTIKOLU 16.10

Aċċess għall-faċilitajiet essenzjali ta' fornituri ewlenin

Kull Parti għandha tagħti lill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni tagħha s-setgħa li teħtieg li fornitur ewlieni fit-territorju tagħha jagħmel il-faċilitajiet essenzjali tiegħu disponibbli għall-fornituri ta' networks jew ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni b'termini u b'kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji għall-iskop li jiġu pprovduti network jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, sakemm dan ma jkunx neċessarju sabiex tinkiseb kompetizzjoni effettiva fuq il-bażi tal-fatti miġbura u tal-valutazzjoni tas-suq imwettqa mill-awtorità regolatorja tat-telekomunikazzjoni. Il-faċilitajiet essenzjali ta' fornitur ewlieni jistgħu jinkludu elementi tan-network, servizzi ta' ċirkwiti mikrija u faċilitajiet assoċjati.

ARTIKOLU 16.11

Riżorsi skarsi

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-allokazzjoni u l-għoti tad-drittijiet tal-użu ta' riżorsi skarsi, inklużi l-ispettru tar-radju, in-numri u d-drittijiet tal-linji jitwettqu b'mod miftuħ, oġġettiv, f'waqtu, trasparenti, nondiskriminatorju u proporzjonat u billi jitqiesu l-oġġettivi ta' interess ġenerali. Il-proċeduri, il-kundizzjonijiet u l-obbligi marbuta mad-drittijiet tal-użu għandhom ikunu bbażati fuq kriterji oġġettivi, trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati.
2. Kull Parti għandha tagħmel l-użu kurrenti ta' baned ta' frekwenzi allokati disponibbli għall-pubbliku, iżda ma hemmx bżonn ta' identifikazzjoni dettaljata tal-ispettru tar-radju allokati għal użi governattivi speċifiċi.

3. Il-miżuri tal-allokazzjoni u tal-assenjament tal-ispettru u tal-ġestjoni tal-frekwenza ta' Parti ma humiex fihom infushom inkonsistenti mal-Artikoli 10.5 u 11.7. Għaldaqstant, kull Parti żżomm id-dritt li tistabbilixxi u tapplika miżuri ta' ġestjoni tal-ispettru u tal-frekwenzi li jista' jkollhom l-effett li jillimitaw in-numru ta' fornituri ta' servizzi tat-telekomunikazzjoni, dment li tagħmel dan b'mod konsistenti ma' dan il-Ftehim. Dan jinkludi l-ħila ta' allokazzjoni ta' baned ta' frekwenzi, filwaqt li jitqiesu l-ħtiġijiet kurrenti u futuri u d-disponibbiltà tal-ispettru.

ARTIKOLU 16.12

Portabbiltà tan-numri

Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri tas-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni fit-territorju tagħha jipprovdu portabbiltà tan-numri b'mod f'waqt u b'termini u kundizzjonijiet raġonevoli.

ARTIKOLU 16.13

Servizz universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligi ta' servizz universali li tixtieq iżżomm u li tiddeċiedi dwar il-kamp ta' applikazzjoni u l-implimentazzjoni tagħhom.
2. L-obbligi ta' servizz universali ma humiex meqjusa bħala antikompetittivi fihom infushom, sakemm jiġu amministrati b'mod proporzjonat, trasparenti, oġġettiv u mhux diskriminatorju. L-amministrazzjoni ta' tali obbligi għandha tkun newtrali wkoll fir-rigward tal-kompetizzjoni u ma għandhiex tkun ta' piż akbar milli meħtieġ għat-tip ta' servizz universali definit mill-Parti.

3. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri għall-ħatra ta' fornituri ta' servizz universali jkunu miftuħa għall-fornituri kollha ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni u għandha tahtar fornituri ta' servizz universali permezz ta' mekkaniżmu effiċjenti, trasparenti u mhux diskriminatorju.

4. Jekk Parti tiddeċiedi li tiffinanzja l-provvista ta' servizz universali minn fornitur, għandha tiżgura li tali finanzjament ma jaqbix il-kost nett li jirriżulta mill-obbligu ta' servizz universali.

ARTIKOLU 16.14

Kunfidenzjalità tal-informazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni li jiksbu informazzjoni minn fornitur ieħor fil-proċess ta' negozjar ta' arrangamenti skont l-Artikoli 16.5, 16.6, 16.9 u 16.10 jużaw dik l-informazzjoni biss għall-iskopijiet li għalihom giet ipprovduta u jirrispettaw f'kull hin il-kunfidenzjalità ta' dik l-informazzjoni.

2. Kull Parti għandha tiżgura l-kunfidenzjalità tad-*data* dwar it-telekomunikazzjoni u t-traffiku relatat trażmessa fl-użu ta' networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, sakemm kwalunkwe mizura li tadotta għal dak il-għan ma tigix applikata b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fis-servizzi.

ARTIKOLU 16.15

Parteċipazzjoni azzjonarja barranija

Fir-rigward tal-provvista ta' networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni, għajr ix-xandir pubbliku fuq ir-radju, permezz ta' preżenza kummerċjali, Parti ma għandhiex timponi rekwiżiti ta' impriża kongunta jew tillimita l-parteċipazzjoni ta' kapital barrani f'termini ta' limiti perċentwali massimi fuq il-parteċipazzjoni azzjonarja barranija jew f'termini tal-valur totali ta' investiment barrani individwali jew aggregat.

ARTIKOLU 16.16

Aċċess miftuħ u mhux diskriminatorju għall-internet

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm miżuri biex tiżgura li l-fornituri tas-servizzi tal-aċċess għall-internet jippermettu lill-utenti ta' dawk is-servizzi jaċċessaw u jqassmu l-informazzjoni, il-kontenut u s-servizzi tal-għażla tagħhom.
2. Il-paragrafu 1 huwa mingħajr preġudizzju għal-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti relatati mal-legalità tal-informazzjoni, tal-kontenut jew tas-servizzi msemmija f'dak il-paragrafu.
3. Minkejja l-paragrafu 1, il-fornituri ta' servizzi ta' aċċess għall-internet jistgħu jimplimentaw miżuri ta' ġestjoni tan-network mhux diskriminatorji¹, raġonevoli, trasparenti u proporzjonati li huma konsistenti mal-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti.

¹ Soġġett għall-eċċezzjonijiet previsti fil-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti.

4. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri biex tiżgura li l-fornituri tas-servizzi tal-aċċess għall-internet jippermettu lill-utenti ta' daww is-servizzi jużaw apparati tal-għażla tagħhom, dment li tali apparati ma jagħmlux ħsara lis-sigurtà ta' apparati oħra, lin-network jew lis-servizzi pprovduti fuq in-network.

ARTIKOLU 16.17

Roaming mobbli internazzjonali

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jikkooperaw fil-promozzjoni ta' rati trasparenti u raġonevoli għas-servizzi ta' roaming mobbli internazzjonali b' modi li jistgħu jgħinu jipromwovu t-tkabbir tal-kummerċ fost il-Partijiet u jtejbu l-benessri tal-konsumaturi.

2. Kull Parti tista' tagħzel li tiegħu pass ibiex issaħħaħ it-trasparenza u l-kompetizzjoni fir-rigward tar-rati tar-roaming mobbli internazzjonali u tal-alternattivi teknoloġiċi għas-servizzi tar-roaming, fosthom billi:

- (a) tiżgura li l-informazzjoni rigward ir-rati għall-konsumaturi tkun faċilment aċċessibbli għall-pubbliku; u
- (b) timminimizza x-xkiel għall-użu ta' alternattivi teknoloġiċi għar-roaming, billi l-utenti finali li jżuru t-territorju ta' Parti mit-territorji tal-Parti l-oħra jkunu jistgħu jaċċessaw is-servizzi tat-telekomunikazzjoni billi jużaw l-apparat tal-għażla tagħhom.

KAPITOLU 17

SERVIZZI TAT-TRASPORT MARITTIMU INTERNAZZJONALI

ARTIKOLU 17.1

Kamp ta' applikazzjoni, definizzjonijiet u prinċipji

1. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-prinċipji rigward il-liberalizzazzjoni tas-servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali skont il-Kapitoli 10, 11 u 12.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Kapitoli 10, 11 u 12 u tal-Annessi 10-A, 10-B u 10-C:
 - (a) “servizzi ta' depot u ta' stazzjon tal-kontejners” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fil-ħażna ta' kontejners, kemm fiż-żoni tal-port kif ukoll fiż-żoni interni ta' pajjiż, bl-għan li jitgħabbew bil-merkanzija/jinħattu, jissewwew u jiġu magħmula disponibbli għat-tbaħħir;
 - (b) “servizzi ta' żdoganar” jew “servizzi ta' aġenti doganali” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fit-twetiq f'isem parti oħra tal-formalitajiet doganali li jikkonċernaw l-importazzjoni, l-esportazzjoni jew it-trasport tal-merkanzija li sejra għad-destinazzjoni tagħha, kemm jekk dan is-servizz ikun l-attività ewlenija tal-fornitur tas-servizz jew suppliment tas-soltu tal-attività ewlenija tiegħu;
 - (c) “operazzjonijiet tat-trasport mill-bieb sal-bieb jew multimodali” tfisser it-trasportazzjoni ta' merkanzija bl-użu ta' aktar minn modalità waħda tat-trasport, li tinvolvi parti mill-vjaġġ fuq il-baħar, b'dokument uniku tat-trasport;

- (d) “servizzi ta’ twassil tal-merkanzija” tfisser it-trasportazzjoni minn qabel u ’l quddiem bil-baħar, bejn portijiet li jinsabu fit-territorju ta’ Parti, ta’ merkanzija internazzjonali, notevolment f’kontejners, fi triqitha lejn destinazzjoni barra t-territorju ta’ dik il-Parti;
- (e) “servizzi ta’ spedizzjoni tal-merkanzija” tfisser l-attività li tikkonsisti fl-organizzazzjoni u l-monitoraġġ ta’ operazzjonijiet ta’ spedizzjoni f’isem spedituri permezz tal-akkwist ta’ servizzi ta’ trasport u ta’ servizzi relatati, il-preparazzjoni ta’ dokumenti u l-provvista ta’ informazzjoni dwar in-negozju;
- (f) “merkanzija internazzjonali” tfisser merkanzija ttrasportata bejn port ta’ Parti waħda u port tal-Parti l-oħra jew ta’ pajjiż terz, jew bejn port ta’ Stat Membru wieħed tal-Unjoni u port ta’ Stat Membru ieħor tal-Unjoni;
- (g) “servizzi ta’ trasport marittimu internazzjonali” tfisser it-trasport ta’ passigġieri jew ta’ merkanzija permezz ta’ bastimenti li jbaħħru bejn port ta’ Parti u port tal-Parti l-oħra jew ta’ pajjiż terz, inklużi l-kuntratti diretti ma’ fornituri ta’ servizzi tat-trasport oħrajn, bl-għan li jkopru l-operazzjonijiet ta’ trasport minn bieb sa bieb jew multimodali skont dokument tat-trasport uniku, iżda mhux id-dritt li jipprovdu dawk is-servizzi tat-trasport l-oħrajn;
- (h) “servizzi ta’ aġenzija marittima” tfisser attivitajiet li jikkonsistu fir-rappreżentanza, f’żona ġeografika partikolari, bħala aġent tal-interessi tan-negozju ta’ linja tat-tbaħħir jew kumpanija tat-tbaħħir waħda jew aktar għall-finijiet li ġejjin:
- (i) promozzjoni u bejgħ ta’ servizzi ta’ trasport marittimu u servizzi relatati, mill-ħruġ ta’ stimi għall-ħruġ ta’ fatturi, u l-ħruġ ta’ poloz tat-tagħbija f’isem il-kumpaniji, l-akkwist u l-bejgħ mill-ġdid tas-servizzi neċessarji relatati, it-tnejn tad-dokumentazzjoni, u l-provvista ta’ informazzjoni kummerċjali; jew

- (ii) l-aġir f'isem il-kumpaniji li jorganizzaw fejn isorġi l-bastiment jew fejn jittiehed il-kontroll tal-merkanzija meta jkun meħtieġ;
- (i) “servizzi marittimi awżiljarji” tfisser servizzi marittimi ta' mmanigġ ta' merkanzija, servizzi ta' żdoganar, servizzi ta' stazzjon tal-kontejners u ta' depot, servizzi ta' aġenzija marittima u servizzi marittimi ta' spedizzjoni tal-merkanzija; u
- (j) “servizzi marittimi ta' tqandil tal-merkanzija” tfisser attivitajiet imwettqin minn kumpaniji ta' burdnara, li jinkludu l-operaturi tat-terminal, iżda li ma jinkludux l-attivitajiet diretti tal-ħaddiema fil-baċiri tat-tarzna, meta dik il-forza tax-xogħol tiġi organizzata b'mod indipendenti mill-kumpaniji tal-burdnara jew tal-operaturi tat-terminal; l-attivitajiet koperti jinkludu l-organizzazzjoni u s-superviżjoni ta':
 - (i) it-tagħbija jew il-ħatt ta' merkanzija fuq jew minn bastiment;
 - (ii) l-irbit jew il-ħall tal-merkanzija; u
 - (iii) ir-riċevuta jew il-konsenja u ż-żamma sigura tal-merkanzija qabel it-trasportazzjoni jew wara r-rilaxx.

3. Fid-dawl tal-livelli eżistenti ta' liberalizzazzjoni bejn il-Partijiet fit-trasport marittimu internazzjonali, japplikaw il-prinċipji li ġejjin:

- (a) il-Partijiet għandhom japplikaw b'mod effettiv il-prinċipju tal-aċċess mingħajr restrizzjonijiet għas-swieq u n-negozji marittimi internazzjonali fuq bażi kummerċjali u mhux diskriminatorja; u

- (b) kull Parti għandha tagħti lill-bastimenti li jtajru l-bandiera tal-Parti l-oħra jew operati minn fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti lill-bastimenti tagħha stess, inkluż fir-rigward tal-aċċess għall-portijiet, l-użu tal-infrastruttura u ta' servizzi ta' portijiet, u l-użu ta' servizzi marittimi awżiljarji, kif ukoll it-tariffi u l-ħlasijiet relatati, il-faċilitajiet doganali u l-allokazzjoni tal-postijiet ta' rmiġġ u l-faċilitajiet għat-tagħbija u l-ħatt.
4. Fl-applikazzjoni tal-prinċipji msemmija fil-paragrafu 3, kull Parti għandha:
- (a) ma tintroduċix arrangamenti ta' kondivizjoni tal-merkanzija f'arrangamenti futuri ma' pajjiżi terzi li jikkonċernaw servizzi tat-trasport marittimu, inkluż kummerċ f'tagħbija niexfa u likwida u kummerċ tal-linji tat-tbahħir, u għandhom itemmu, f'perjodu raġonevoli ta' żmien, tali arrangamenti ta' kondivizjoni tal-merkanzija, jekk ikunu jeżistu f'arrangamenti preċedenti; u
- (b) mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, jabolixxu u ma jintroduċu l-ebda miżura unilaterali jew ostaklu amministrattiv, tekniku jew ta' xort'oħra li jistgħu jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija jew ikollhom effetti diskriminatorji fuq il-provvista libera tas-servizzi fit-trasport marittimu internazzjonali.
5. Kull Parti għandha tippermetti lill-fornituri internazzjonali tas-servizzi tat-trasport marittimu tal-Parti l-oħra jkollhom intrapriża stabbilita u joperaw fit-territorju tagħha skont il-kundizzjonijiet previsti fl-iskeda tagħha ta' impenji speċifiċi fl-Annessi 10-A, 10-B u 10-C.

6. Kull Parti ghandha tpoġġi għad-dispożizzjoni tal-fornituri tas-servizz tat-trasport marittimu internazzjonali tal-Parti l-oħra, b'termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji, is-servizzi segwenti fil-port: pilotaġġ, irmonk u assistenza minn dghajjes tal-irmonk, proviżjonament, għoti ta' karburant u tal-ilma, ġbir ta' skart u r-rimi tal-iskart tas-saborra, servizzi ta' kaptan tal-port, għajnet għan-navigazzjoni, servizzi operattivi fuq l-art essenzjali għall-operat tal-vapuri, inklużi l-komunikazzjonijiet, il-provvista ta' ilma u tal-elettriku, faċilitajiet għal tiswijiet ta' emerġenza, l-ankrar, u irmiġġi u servizzi ta' rmiġġar.

7. Kull Parti ghandha tippermetti lill-fornituri internazzjonali tas-servizzi tat-trasport marittimu tal-Parti l-oħra jirripożizzjonaw kontejners vojta tagħhom jew mikrija minnhom li ma jkunux qegħdin jingarru bħala merkanzija bi hłas bejn il-portijiet taċ-Ċili jew bejn il-portijiet ta' Stat Membru.

KAPITOLU 18

SERVIZZI FINANZJARJI

ARTIKOLU 18.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għal miżura adottata jew miżmuma minn Parti fir-rigward ta':
 - (a) istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra;
 - (b) investituri tal-Parti l-oħra u istituzzjonijiet finanzjarji ta' tali investituri fit-territorju tal-Parti; jew
 - (c) kummerċ transfronter fis-servizzi finanzjarji.
2. Għal ċertezza akbar, il-Kapitolu 10 japplika għal miżura:
 - (a) relatata ma' investitur ta' Parti f'intrapriża koperta kif definita fis-subparagrafu (d) tal-Artikolu 10.2(1) li ma hijiex istituzzjoni finanzjarja iżda li tipprovdi servizz finanzjarju fit-territorju tal-Parti l-oħra, jew relatata ma' tali intrapriża koperta; u
 - (b) għajr għal miżura relatata mal-provvista ta' servizzi finanzjarji, b'rabta ma' investitur ta' Parti, jew intrapriża koperta stabbilita minn dak l-investitur fit-territorju tal-Parti l-oħra li hija istituzzjoni finanzjarja.

3. Id-dispożizzjonijiet tal-Kapitoli 10 u 11 japplikaw għal miżuri li jaqgħu taht il-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu biss sa fejn dawk id-dispożizzjonijiet jigu inkorporati f'dan il-Kapitolu u magħmula parti minnu.
4. L-Artikoli 10.12 u 11.9 huma inkorporati f'dan il-Kapitolu u magħmula parti minnu.
5. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżura adottata jew miżmuma minn Parti fir-rigward ta':
- (a) attività mwettqa minn bank ċentrali jew minn awtorità monetarja jew minn kwalunkwe entità pubblika oħra fir-rigward ta' politiki monetarja jew tar-rata tal-kambju;
 - (b) attivitajiet jew servizzi li jiffurmaw parti minn pjan pubbliku tal-irtirar jew sistema statutorja ta' sigurtà soċjali; jew
 - (c) attivitajiet jew servizzi mwettqa f'isem il-Parti, bil-garanzija jew bl-użu tar-rizorsi finanzjarji tal-Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha.
6. Minkejja l-paragrafu 5, dan il-Kapitolu japplika sal-punt li Parti tippermetti li xi waħda mill-attivitajiet jew mis-servizzi msemmija fis-subparagrafu (b) jew (c) tal-paragrafu 5 titwettaq mill-istituzzjonijiet finanzjarji tagħha f'kompetizzjoni ma' entità pubblika jew istituzzjoni finanzjarja.
7. L-Artikoli 18.3 u 18.5 sa 18.9 ma japplikawx fir-rigward tal-akkwist pubbliku.
8. L-Artikoli 18.3 u 18.5 sa 18.8 ma japplikawx fir-rigward ta' sussidji mogħtija minn Parti, inklużi self appoġġat mill-gvern, garanziji u assigurazzjonijiet.

ARTIKOLU 18.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 18:

- (a) “fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntier ta' Parti” tfisser persuna ta' Parti involuta fil-forniment ta' servizzi finanzjarji fit-territorju tal-Parti u li tfittex li tipprovdi, jew li tipprovdi, servizz finanzjarju permezz tal-forniment transfruntier ta' dak is-servizz;
- (b) “forniment transfruntier ta' servizzi finanzjarji” jew “kummerċ transfruntier f' servizzi finanzjarji” tfisser il-forniment ta' servizz finanzjarju:
 - (i) mit-territorju ta' Parti għat-territorju tal-Parti l-oħra; jew
 - (ii) fit-territorju ta' Parti minn persuna ta' dik il-Parti lil konsumatur tas-servizz tal-Parti l-oħra;
- (c) “istituzzjoni finanzjarja” tfisser fornitur ta' servizz finanzjarju wiehed jew aktar li jkun regolat jew sorveljat fir-rigward tal-provvista ta' dawk is-servizzi bħala istituzzjoni finanzjarja skont id-dritt tal-Parti li fit-territorju tagħha jkun jinsab, inkluża fergħa fit-territorju tal-Parti ta' dak il-fornitur ta' servizzi finanzjarji li l-uffiċċji prinċipali tiegħu jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra;

- (d) “servizz finanzjarju” tfisser servizz ta’ natura finanzjarja, inkluži l-assigurazzjoni u servizzi relatati mal-assigurazzjoni, servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħra (eskluża l-assigurazzjoni). Servizzi finanzjarji jinkludu l-attivitajiet li ġejjin:
- (i) assicurazzjoni u servizzi relatati mal-assicurazzjoni:
 - (A) assicurazzjoni diretta (inkluża l-koassicurazzjoni):
 - (1) tal-ħajja; u
 - (2) mhux tal-ħajja;
 - (B) riassicurazzjoni u retrocessjoni;
 - (C) intermedjazzjoni tal-assicurazzjoni, bħas-senserija u l-aġenzija; u
 - (D) servizzi awżiljarji għall-assicurazzjoni, bħal servizzi ta’ konsultazzjoni, attwarji, ta’ valutazzjoni tar-riskju u ta’ riżoluzzjoni tal-pretensjonijiet; u
 - (ii) servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħrajn (eskluża l-assicurazzjoni):
 - (A) aċċettazzjoni ta’ depożiti u ta’ fondi ripagabbli oħrajn mill-pubbliku;
 - (B) self ta’ kull tip, inkluż il-kreditu tal-konsumatur, il-kreditu ipotekarju, il-fatturament u l-finanzjament ta’ tranzazzjonijiet kummerċjali;
 - (C) il-lokazzjoni finanzjarja;

- (D) is-servizzi kollha ta' hlasijiet u ta' trażmissjoni tal-flus, inklużi kreditu, tariffi u karti tad-debitu, ċekkijiet tal-vjaġġaturi u drafts bankarji;
- (E) il-garanziji u l-impenji;
- (F) in-negożjar akkont proprju jew akkont tal-klijenti, sew jekk f'borża, f'suq finanzjarju barra l-borża, jew b'xi mod ieħor, ta' dawn li ġejjin:
- (1) strumenti tas-suq monetarju (inklużi ċekkijiet, kambjali, ċertifikati ta' depożitu);
 - (2) muniti barranin;
 - (3) prodotti derivattivi inkluż futuri u opzjonijiet;
 - (4) ir-rata tal-kambju u strumenti tar-rata tal-imġax, fosthom prodotti bħal swaps u ftehim dwar ir-rata forward;
 - (5) titoli trasferibbli; jew
 - (6) strumenti oħrajn negożjabbli u assi finanzjarji, inklużi ingotti tad-deheb;
- (G) il-partecipazzjoni fil-ħruġ ta' kull tip ta' titoli, inkluż is-sottoskrizzjoni u t-tqegħid bħala aġent (kemm jekk pubblikament jew privatament) u l-forniment ta' servizzi relatati ma' tali ħruġ;
- (H) is-senserija ta' flus;

- (I) l-amministrazzjoni tal-assi, bhall-ġestjoni tal-likwidità jew tal-portafoll, il-forom kollha ta' ġestjoni ta' investimenti kollettivi, ġestjoni ta' fondi providenti, servizzi ta' kustodja, ta' depożitu u fiduċjarji;
- (J) servizzi ta' saldu u ta' kklerjar għal assi finanzjarji, inklużi titoli, prodotti derivattivi, u strumenti negozjabbli oħrajn;
- (K) għoti u trasferiment ta' informazzjoni finanzjarja, u pproċessar ta' data finanzjarja u software relatat; u
- (L) servizzi ta' konsulenza, servizzi ta' intermedjazzjoni u servizzi finanzjarji awżiljarji oħrajn dwar l-attivitajiet kollha elenkati fis-subparagrafi (A) sa (K), li jinkludu referenza u analiżi tal-kreditu, investiment u riċerka u pariri dwar portafolji, u pariri dwar akkwizizzjonijiet u dwar ir-ristrutturar u l-istrateġija korporattivi;
- (e) “fornitur ta' servizz finanzjarju ta' Parti” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika ta' Parti li tfittex li tforni, jew tforni, servizz finanzjarju, iżda ma tinkludix entità pubblika;
- (f) “investitur ta' Parti” tfisser persuna fiżika jew ġuridika ta' Parti li tfittex li tistabbilixxi, li qed tistabbilixxi jew li stabbiliet istituzzjoni finanzjarja fit-territorju tal-Parti l-oħra;

- (g) “persuna ġuridika ta’ Parti” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea: persuna ġuridika kostitwita jew organizzata skont id-dritt tal-Unjoni Ewropea jew ta’ mill-inqas wieħed mill-Istati Membri tagħha u involuta f’operazzjonijiet sostantivi ta’ negozju¹ fit-territorju tal-Unjoni Ewropea; u
 - (ii) għaċ-Ċili: persuna ġuridika kkostitwita jew organizzata skont il-liġi taċ-Ċili u involuta f’operazzjonijiet kummerċjali sostantivi fit-territorju taċ-Ċili;
- (h) “servizz finanzjarju ġdid” tfisser servizz ta’ natura finanzjarja, fosthom servizzi marbutin ma’ prodotti eżistenti u ma’ prodotti ġodda jew il-mod li bih jitwassal prodott, li ma jkunx ipprovdut minn xi fornitur ta’ servizz finanzjarju fit-territorju ta’ Ġarti iżda li jiġi fornut fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (i) “entità pubblika” tfisser:
- (i) gvern, bank ċentrali jew awtorità monetarja ta’ Parti, jew kwalunkwe entità proprjetà ta’ jew ikkontrollata minn Parti, li tkun involuta prinċipalment fit-twettiq ta’ funzjonijiet governattivi jew ta’ attivitajiet għal skopijiet governattivi, li ma tinkludix entità involuta prinċipalment fil-forniment ta’ servizzi finanzjarji fuq termini kummerċjali; jew
 - (ii) entità privata li twettaq funzjonijiet li normalment jitwettqu minn bank ċentrali jew minn awtorità monetarja, waqt l-eżerċizzju ta’ dawk il-funzjonijiet; u

¹ Bi qbil man-notifika tagħha tat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea lid-WTO (WT/REG39/1), l-Unjoni Ewropea tifhem li l-kunċett ta’ “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta’ Stat Membru u mnaqqax fl-Artikolu 54 tat-TFUE huwa ekwivalenti għall-kunċett ta’ “operazzjonijiet kummerċjali sostantivi”.

- (j) “organizzazzjoni awtoregulatorja” tfisser kwalunkwe korp mhux governattiv, inkluż suq tat-titoli jew tal-futuri, aġenzija tal-ikklerjar, organizzazzjoni jew assoċjazzjoni oħra, li teżerċita awtorità regolatorja jew superviżorja fuq il-fornituri ta’ servizzi finanzjarji permezz ta’ statut jew delegazzjoni minn gvernijiet jew minn awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali, meta applikabbli.

ARTIKOLU 18.3

Trattament nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri f’istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u lill-intrapriżi koperti li huma istituzzjonijiet finanzjarji, fir-rigward tat-tħaddim, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f’*sitwazzjonijiet simili*¹, lill-investituri tagħha stess f’istituzzjonijiet finanzjarji u lill-intrapriżi tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji.
2. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri f’istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u lill-intrapriżi koperti li huma istituzzjonijiet finanzjarji, fir-rigward tat-tħaddim, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f’*sitwazzjonijiet simili*², lill-investituri tagħha stess f’istituzzjonijiet finanzjarji u lill-intrapriżi tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji.

¹ Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f’“*sitwazzjonijiet simili*” jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbażata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

² Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f’“*sitwazzjonijiet simili*” jeħtieġ analiżi individwali għal kull każ ibbażata fuq il-fatti u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

3. It-trattament mogħti minn Parti skont il-paragrafi 1 u 2 ifisser:
- (a) fir-rigward ta' gvern reġjonali jew lokali taç-Ċili, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-livell ta' gvern lil investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji taç-Ċili u lill-intraprizi tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju tiegħu;
 - (b) fir-rigward ta' gvern ta', jew fi, Stat Membru, trattament xejn anqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-gvern lil investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji ta' dak l-Istat Membru u lill-intraprizi tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju tiegħu¹.

ARTIKOLU 18.4

Akkwist pubbliku

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra stabbiliti fit-territorju tagħha jingħataw trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-istituzzjonijiet finanzjarji tagħha stess fir-rigward ta' kwalunkwe mizura dwar ix-xiri ta' oġġetti jew servizzi minn entità tal-akkwist għal finijiet governattivi.
2. L-applikazzjoni tal-obbligu ta' trattament nazzjonali previst f'dan l-Artikolu tibqa' soġġetta għal eċċezzjonijiet ta' sigurtà u eċċezzjonijiet generali kif stabbilit fl-Artikolu 21.3.

¹ Għal aktar ċertezza, it-trattament mogħti minn gvern ta', jew fi, Stat Membru jinkludi l-livell gjonali u lokali tal-gvern, fejn applikabbli.

ARTIKOLU 18.5

Trattament tan-nazzjon l-aktar iffavorit

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u lill-intrapriži koperti li huma istituzzjonijiet finanzjarji, fir-rigward tal-istabbiliment, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili¹, lill-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji ta' pajjiż terz u lill-intrapriži tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji.
2. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra u lill-intrapriži koperti li huma istituzzjonijiet finanzjarji, fir-rigward tat-thaddim, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti, f'sitwazzjonijiet simili², lill-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji ta' pajjiż terz u lill-intrapriži tagħhom li huma istituzzjonijiet finanzjarji.
3. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx jiġu interpretati bħala li jobbligaw lil Parti testendi għall-investituri f'istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra jew għall-intrapriži koperti li huma istituzzjonijiet finanzjarji l-benefiċċju ta' kwalunkwe trattament li jirriżulta minn miżuri li jipprevedu r-rikonossiment tal-istandards, inkluż tal-istandards jew tal-kriterji għall-awtorizzazzjoni, liċenzjar jew ċertifikazzjoni ta' persuna fiżika jew intrapriża biex twettaq attività ekonomika, jew ta' miżuri prudenzjali.

¹ Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f'"sitwazzjonijiet simili" jehtieg analiżi individwali bbażata fuq il-fatti għal kull każ u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

² Għal ċertezza akbar, jekk jingħatax l-istess trattament f'"sitwazzjonijiet simili" jehtieg analiżi individwali bbażata fuq il-fatti għal kull każ u jiddependi fuq it-totalità tas-sitwazzjonijiet.

4. Għal ċertezza akbar, it-trattament imsemmi fil-paragrafi 1 u 2 ma jinkludix proċeduri jew mekkaniżmi ta' soluzzjoni ta' tilwim dwar l-investment previsti fi trattati internazzjonali oħra dwar l-investment jew fi ftehimiet kummerċjali. Id-dispożizzjonijiet sostantivi fi trattati internazzjonali dwar l-investment jew fi ftehimiet kummerċjali oħra ma jikkostitwixxux fihom infushom "trattament" kif imsemmi fil-paragrafi 1 u 2, u għalhekk ma jistgħux iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu, fin-nuqqas ta' miżuri adottati jew miżmuma minn Parti. Il-miżuri ta' Parti applikati skont tali dispożizzjonijiet jistgħu jikkostitwixxu "trattament" skont dan l-Artikolu u b'hekk iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 18.6

Aċċess għas-suq

1. Fis-setturi jew subsetturi elenkati fit-Taqsimiet B tal-Appendiċijiet 18-1 u 18-2 fejn isiru l-impenji tal-aċċess għas-suq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm, fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz tal-istabbiliment jew operazzjoni ta' istituzzjonijiet finanzjarji minn investituri tal-Parti l-oħra, jew fuq il-bażi tat-territorju shiħ tagħha jew fuq il-bażi ta' suddiviżjoni territorjali, mizura li:
 - (a) tillimita n-numru ta' istituzzjonijiet finanzjarji, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numeriċi, ta' monopolji, ta' fornituri ta' servizzi esklużivi jew tar-rekwizit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi;
 - (b) tillimita l-valur totali ta' tranzazzjonijiet jew ta' assi ta' servizz finanzjarju fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwizit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi;

- (c) tillimita n-numru totali ta' operazzjonijiet ta' servizzi finanzjarji jew il-kwantità totali ta' produzzjoni tas-servizzi finanzjarji, imfissra f'termini ta' unitajiet numeriċi ddeżinjati, fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi;
- (d) tillimita n-numru totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f'settur partikolari ta' servizzi finanzjarji jew li istituzzjoni finanzjarja tista' timpjega u li jkunu meħtieġa għall-forniment ta' finanzjarji servizz finanzjarju speċifiku, u direttament relatati miegħu, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew tar-rekwiżit ta' test tal-ħtigijiet ekonomiċi; jew
- (e) tirrestringi jew tirrikjedi tipi speċifiċi ta' entità ġuridika jew ta' impriża kongunta li permezz tagħha istituzzjoni finanzjarja tista' tforni servizz.

2. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma jipprekludix lil xi Parti milli teħtieġ li xi istituzzjoni finanzjarja tipprovdi ċerti servizzi finanzjarji permezz ta' entitajiet legali separati jekk, skont id-dritt ta' dik il-Parti, il-firxa ta' servizzi finanzjarji pprovduti mill-istituzzjoni finanzjarja ma jkunux jistgħu jiġu fornuti permezz ta' entità waħda.

ARTIKOLU 18.7

Forniment transfruntier ta' servizzi finanzjarji

1. L-Artikoli 11.4, 11.5, 11.6 u 11.7 huma inkorporati f'dan il-Kapitolu u magħmula parti minnu, u japplikaw għal miżuri li jaffettwaw lill-fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera li jipprovdu s-servizzi finanzjarji stabbiliti fit-Taqsimiet A tal-Appendiċijiet 18-1 u 18-2.

2. Kull Parti għandha tippermetti lil persuni stabbiliti fit-territorju tagħha, u lill-persuni fiżiċi tagħha jkunu fejn ikunu, jixtru servizzi finanzjarji mingħand fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra li jkunu jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra. Dan l-obbligu ma jirrikjedix li Parti tippermetti li dawn il-fornituri jwettqu negozju jew jissolleċitaw fit-territorju tagħha. Parti tista' tiddefinixxi "twettaq negozju" u "tissolleċita" għall-finijiet ta' dan l-obbligu, dment li dawk id-definizzjonijiet ma jkunux inkonsistenti mal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

3. Mingħajr preġudizzju għal mezzi oħrajn ta' regolamentazzjoni prudenzjali tal-kummerċ transfruntier fis-servizzi finanzjarji, Parti tista' titlob ir-registrazzjoni jew l-awtorizzazzjoni tal-fornituri ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra u tal-istrumenti finanzjarji.

ARTIKOLU 18.8

Maniġment superjuri u bordijiet tad-diretturi

Parti ma għandhiex teħtieġ li istituzzjoni finanzjarja tal-Parti l-oħra, li hija stabbilita fit-territorju tagħha, taħtar persuni fiżiċi ta' nazzjonalità partikolari bħala membri tal-bordijiet tad-diretturi jew f'karigi tal-maniġment superjuri, bħal eżekuttivi jew maniġers.

ARTIKOLU 18.9

Rekwiziti tal-prestazzjoni

1. Parti ma għandhiex, b'rabta mal-istabbiliment jew mal-operat ta' istituzzjoni finanzjarja ta' Parti jew ta' pajjiż terz fit-territorju tagħha, timponi jew tinforza xi rekwizit jew tinforza xi impenn jew wegħda li:
- (a) jiġi esportat ċertu livell jew perċentwal ta' oġġetti jew ta' servizzi;
 - (b) jintlaħaq ċertu livell jew perċentwal ta' kontenut domestiku;
 - (c) jiġi akkwistati, użati jew mogħtija preferenza oġġetti prodotti jew servizzi pprovduti fit-territorju tagħha, jew jiġi akkwistati oġġetti jew servizzi minn persuni fiżiċi jew intrapriżi fit-territorju tagħha;
 - (d) tinħoloq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet u l-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew l-ammont ta' dħul f'muniti barranin assoċjati mat-tali istituzzjoni finanzjarja;
 - (e) jiġi ristrett il-bejgħ ta' oġġetti jew servizzi fit-territorju tagħha li tipproduċi jew tipprovdi tali istituzzjoni finanzjarja billi tinħoloq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qliġħ f'muniti barranin;
 - (f) jiġi ttrasferiti teknoloġija, proċess ta' produzzjoni jew għarfien proprjetarju ieħor lil persuna fiżika jew intrapriżi fit-territorju tagħha;
 - (g) jiġi pprovduti esklużivament mit-territorju tal-Parti l-oġġetti li tipproduċi jew is-servizzi li tforni lil suq reġjonali jew dinji speċifiku;

- (h) jiġi identifikat il-post tal-kwartieri generali ta' dik l-istituzzjoni finanzjarja għal reġjun speċifiku tad-dinja, li jkun usa' mit-territorju tal-Parti, jew għas-suq dinji fit-territorju tagħha;
- (i) jiġu mħaddma ċertu numru jew perċentwal taċ-ċittadini tagħha; jew
- (j) jiġu ristretti l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni.

2. Parti ma għandhiex torbot ir-riċevuta jew l-issoktar tar-riċevuta ta' vantaġġ, b'rabta mal-istabbiliment jew l-operat ta' istituzzjoni finanzjarja fit-territorju tagħha, ta' Parti jew ta' pajjiż terz fit-territorju tagħha, mal-konformità ma' kwalunkwe wieħed mir-rekwiżiti li ġejjin:

- (a) li jinkiseb ċertu livell jew perċentwal ta' kontenut domestiku;
- (b) li jiġu akkwistati, użati jew mogħtija preferenza oġġetti prodotti jew servizzi pprovduti fit-territorju tagħha, jew jiġu akkwistati oġġetti jew servizzi minn persuni fiżiċi jew intrapriżi fit-territorju tagħha;
- (c) li tinholoq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet u l-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew l-ammont ta' dhul f'muniti barranin assoċjat mat-tali istituzzjoni finanzjarja;
- (d) li jiġi ristrett il-bejgħ ta' oġġetti jew servizzi fit-territorju tagħha li tipproduċi jew tipprovdi tali istituzzjoni finanzjarja billi tinholoq relazzjoni b'xi mod bejn il-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qliġh f'muniti barranin; jew
- (e) li jiġu ristretti l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni.

3. Il-paragrafu 2 ma għandux jiġi interpretat fis-sens li jimpedixxi lil Parti milli torbot ir-riċevuta jew l-issoktar tar-riċevuta ta' vantaġġ, b'konnessjoni mal-istabbiliment jew mal-operat ta' istituzzjonijiet finanzjarji fit-territorju tagħha minn investitur ta' Parti jew pajjiż terz, mal-konformità ma' rekwiżit li l-produzzjoni, il-forniment ta' servizz, it-taħriġ jew ir-reklutaġġ tal-ħaddiema, il-bini jew l-espansjoni ta' facilitajiet partikolari, jew it-tweqqif ta' riċerka u ta' żvilupp, isiru fit-territorju tagħha.

4. Is-subparagrafu (f) tal-paragrafu 1 ma japplikax jekk:

(a) Parti tawtorizza l-użu ta' dritt ta' proprjetà intellettwali f'konformità mal-Artikolu 31 jew 31a tal-Ftehim TRIPS, jew tadotta jew iżzomm miżuri li jeħtieġu d-divulgazzjoni ta' *data* jew ta' informazzjoni proprjetarja li jaqgħu taħt il-kamp ta' applikazzjoni tal-paragrafu 3 tal-Artikolu 39 tal-Ftehim TRIPS u li huma konsistenti miegħu; jew

(b) ir-rekwiżit jiġi impost jew l-impenn jew il-wegħda jiġu infurzati minn qorti, tribunal amministrattiv, jew awtorità tal-kompetizzjoni, sabiex tiġi rrimedjata Prattika li wara proċess ġudizzjarju jew amministrattiv ikun instab li qed tikser il-liġijiet dwar il-kompetizzjoni tal-Parti.

5. Is-subparagrafi (a), (b) u (c) tal-paragrafu 1 u s-subparagrafi (a) u (b) tal-paragrafu 2 ma japplikawx għar-rekwiżiti ta' kwalifika għal oġġetti jew għal servizzi fir-rigward tal-partecipazzjoni fil-promozzjoni tal-esportazzjoni u fi programmi ta' għajnuna barranija.

6. Is-subparagrafi (a) u (b) tal-paragrafu 2 ma japplikawx għar-rekwiżiti imposti minn Parti li timporta rigward il-kontenut ta' oġġetti neċessarji għall-kwalifika għal tariffi preferenzjali jew għal kwoti preferenzjali.

7. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu ma għandux jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti tippermetti li jiġi pprovdut servizz partikolari fuq bażi transfruntiera fejn dik il-Parti tadotta jew iżżomm restrizzjonijiet jew projbizzjonijiet fuq tali forniment ta' servizzi li jkunu konsistenti mar-riżervi, mal-kundizzjonijiet jew mal-kwalifiki speċifikati fir-rigward ta' settur, ta' subsettur jew ta' attività elenkati fl-Anness 18.

8. Dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-impenji ta' Parti skont il-Ftehim tad-WTO.

ARTIKOLU 18.10

Miżuri mhux konformi

1. L-Artikoli 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 u 18.9 ma japplikawx għal:

(a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti li tinzamm minn:

(i) għall-Unjoni Ewropea:

(A) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fit-Taqsima C tal-Appendiċi 18-1;

(B) il-gvern ċentrali ta' Stat Membru, kif stabbilit fit-Taqsima C tal-Appendiċi 18-1;

(C) livell reġjonali tal-gvern ta' Stat Membru, kif stabbilit fit-Taqsima C tal-Appendiċi 18-1; jew

(D) livell lokali tal-gvern; u

(ii) għaċ-Ċili:

(A) il-gvern ċentrali, kif stabbilit fit-Taqsima C tal-Appendiċi 18-2;

(B) livell reġjonali ta' gvern, kif stabbilit fit-Taqsima C tal-Appendiċi 18-2; jew

(C) livell lokali tal-gvern;

(b) l-issoktar jew it-tiġdid fil-pront ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu; jew

(c) emenda ta' kwalunkwe miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu, sal-punt li l-emenda ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet teżisti immedjatament qabel l-emenda, mal-Artikoli 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 jew 18.9.

2. L-Artikoli 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 u 18.9 ma japplikaw għall-ebda miżura ta' Parti fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet, kif stabbilit minn dik il-Parti fit-Taqsima D tal-Appendiċijiet 18-1 u 18-2, rispettivament.

3. Parti ma għandhiex titlob, permezz ta' kwalunkwe miżura adottata wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u koperta mit-Taqsimi D tal-Appendiċi 18-1 jew 18-2, lil investitur tal-Parti l-oħra, minhabba n-nazzjonalità tiegħu, ibiġh jew jiddisponi b'xi mod ieħor minn istituzzjoni finanzjarja tiegħu li tkun teżisti fiż-żmien li fih il-miżura ssir effettiva.

4. L-Artikolu 18.6 ma japplika għall-ebda miżura ta' Parti fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet kif stabbilit minn dik il-Parti fit-Taqsima B tal-Appendiċi 18-1 jew 18-2.

5. Meta Parti tkun stabbiliet riżerva għall-Artikoli 10.6, 10.8, 10.9, 10.10, 11.4 jew 11.5 fl-Anness 10-A jew 10-B, dik ir-riżerva tikkostitwixxi wkoll riżerva għall-Artikoli 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 jew 18.9, skont il-każ, sal-punt li l-miżura, is-settur, is-sotto-settur jew l-attività stabbiliti fir-riżerva jkunu koperti minn dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 18.11

Koncessjoni prudenzjali

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jipprevjeni lil Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri għal raġunijiet prudenzjali, fosthom:

- (a) għall-protezzjoni ta' investituri, ta' depożitanti, ta' titolari ta' poloz jew ta' persuni li lilhom huwa dovut obbligu fiduċjarju minn fornitur ta' servizz finanzjarju; jew
- (b) biex jiżguraw l-integrità u l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja ta' Parti.

2. Fejn dawn il-miżuri ma jikkonfomawx mad-disposizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, ma għandhomx jintużaw bħala mezz biex jevitaw l-impenji jew l-obbligi ta' Parti skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 18.12

Trattament ta' informazzjoni

Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li Parti tiddivulga informazzjoni relatata mal-affarijiet u l-kontijiet ta' konsumaturi individwali jew xi informazzjoni kunfidenzjali jew proprjetarja fil-pussess ta' entitajiet pubbliċi.

ARTIKOLU 18.13

Ir-regolamentazzjoni domestika u t-trasparenza

1. Il-Kapitolu 13, bl-eċċezzjoni tas-subparagrafi (c) sa (f) tal-Artikolu 13.1(5), u l-Kapitolu 29 ma japplikawx għal miżuri ta' Parti fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. Sa fejn ikun prattikabbli u b'mod konsistenti mas-sistema legali tagħha għall-adozzjoni ta' miżuri, kull Parti għandha :
 - (a) tippubblika minn qabel:
 - (i) il-liġijiet u r-regolamenti ta' applikazzjoni ġenerali li tipproponi li tadotta fir-rigward ta' kwistjonijiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; jew
 - (ii) dokumenti li jipprovdu biżżejjed dettalji dwar tali liġijiet jew regolamenti godda possibbli biex il-persuni interessati u l-Parti l-oħra jkunu jistgħu jivvalutaw jekk u kif l-interessi tagħhom jistgħu jiġu affettwati b'mod sinifikanti;

- (b) tipprovdi lill-persuni interessati u lill-Parti l-oħra opportunità raġonevoli biex jipprezentaw kummenti dwar kwalunkwe liġi u regolament proposti jew dokumenti ppubblikati skont is-subparagrafu (a);
- (c) tikkunsidra kwalunkwe kumment ipprezentat f'konformità mas-subparagrafu (b); u
- (d) tippermetti żmien raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni ta' kwalunkwe liġi u regolament skont is-subparagrafu (a)(i) u d-data li fiha l-fornituri ta' servizzi finanzjarji jridu jikkonformaw magħhom.

3. Dan l-Artikolu japplika għall-miżuri ta' Parti relatati mar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar u r-rekwiżiti u l-proċeduri tal-kwalifika, u japplika biss f'setturi li għalihom il-Parti tkun wettqet impenji speċifiċi skont dan il-Kapitolu, u sa fejn japplikaw dawk l-impenji speċifiċi.

4. Jekk Parti tadotta jew iżzomm miżuri relatati mal-awtorizzazzjoni għall-forniment ta' servizz, għandha tiżgura li:

- (a) dawk il-miżuri jkunu bbażati fuq kriterji oġġettivi u trasparenti¹;
- (b) il-proċeduri tal-awtorizzazzjoni huma imparzjali, u adegwati għall-applikanti biex juru jekk jissodisfawx ir-rekwiżiti, jekk tali rekwiżiti jeżistu; u
- (c) il-proċeduri tal-awtorizzazzjoni fihom infushom ma jimpedixxux it-twettiq tar-rekwiżiti b'mod mhux ġustifikat.

¹ Tali kriterji jistgħu jinkludu, *inter alia*, il-kompetenza u l-kapaċità li jiġi pprovdut servizz, inkluża l-kapaċità li dan isir b'mod konsistenti mar-rekwiżiti regolatorji ta' Parti. L-awtoritajiet kompetenti jistgħu jivvalutaw il-ponderazzjoni li għandha tingħata lil kull kriterju.

5. Jekk Parti tkun teħtieg awtorizzazzjoni¹ għall-provvista ta' servizz finanzjarju, hija għandha tippubblika minnufih jew b'xi mod ieħor tagħmel disponibbli għall-pubbliku l-informazzjoni meħtiega biex l-applikant jikkonforma mar-rekwiziti u tippubblika wkoll il-proċeduri għall-kisba, iż-żamma, l-emendar u t-tiġdid ta' tali awtorizzazzjoni. Tali informazzjoni għandha tinkludi, *inter alia*, fejn disponibbli:

- (a) ir-rekwiziti u l-proċeduri għall-kisba, iż-żamma, l-emendar u t-tiġdid ta' tali awtorizzazzjoni;
- (b) l-informazzjoni ta' kuntatt tal-awtoritajiet kompetenti rilevanti;
- (c) il-proċeduri għall-appell jew għar-rieżami ta' deċiżjonijiet li jikkonċernaw l-applikazzjonijiet;
- (d) il-proċeduri għall-monitoraġġ jew għall-infurzar tal-konformità mat-termini u l-kundizzjonijiet tal-liċenzji u l-kwalifiki; u
- (e) l-opportunitajiet għall-involviment pubbliku, bħal permezz ta' seduti jew kummenti.

6. Jekk Parti tkun teħtieg awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz finanzjarju, l-awtoritajiet kompetenti ta' dik il-Parti għandhom:

- (a) sa fejn ikun prattikabbli, jippermettu lil applikant jissottometti applikazzjoni fi kwalunkwe punt matul is-sena²;

¹ Għall-fini ta' dan il-Kapitolu, "awtorizzazzjoni" tfisser il-permess li jiġi pprovdut servizz, li jirriżulta minn proċedura li l-applikant irid jaderixxi magħha sabiex juri konformità mar-rekwiziti ta' liċenzjar, jew ir-rekwiziti ta' kwalifika.

² Għal ċertezza akbar, l-awtoritajiet kompetenti ma humiex meħtiega jibdeu jikkunsidraw l-applikazzjonijiet barra mill-ħinijiet tax-xogħol u mill-jiem tax-xogħol uffiċjali tagħhom.

- (b) jippermettu perjodu ta' zmien raġonevoli għas-sottomissjoni ta' applikazzjoni jekk jeżistu perjodi ta' zmien speċifiċi għall-applikazzjonijiet;
- (c) jibdew l-ipproċessar tal-applikazzjoni mingħajr dewmien żejjed;
- (d) jagħmlu hilithom biex jaċċettaw applikazzjonijiet f'format elettroniku taħt l-istess kundizzjonijiet ta' awtenticità bħas-sottomissjonijiet f'format stampat, u
- (e) jaċċettaw kopji ta' dokumenti li jkunu awtentikati f'konformità mal-liġi tal-Parti minflok dokumenti oriġinali, sakemm ma jkunux jeħtieġu dokumenti oriġinali sabiex jipproteġu l-integrità tal-proċess ta' awtorizzazzjoni.

7. Kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex tagħmel il-proċeduri u l-formalitajiet tal-awtorizzazzjoni sempliċi kemm jista' jkun u ma għandhiex tikkomplika jew iddewwem mingħajr bżonn il-forniment tas-servizz.

8. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tistabbilixxi l-perjodu ta' zmien indikattiv għall-ipproċessar ta' applikazzjoni u għandha, fuq talba tal-applikant u mingħajr dewmien żejjed, tipprovdi informazzjoni dwar l-istatus tal-applikazzjoni.

9. Jekk awtorità kompetenti tqis applikazzjoni mhux kompluta għall-ipproċessar skont il-liġijiet u r-regolamenti tal-Parti, hija għandha, f'perjodu ta' zmien raġonevoli, u sa fejn ikun prattikabbli:

- (a) tinforma lill-applikant li l-applikazzjoni ma hijiex kompluta;
- (b) fuq it-talba tal-applikant, tidentifika l-informazzjoni addizzjonali meħtieġa sabiex l-applikazzjoni titqies kompluta, jew inkella tipprovdi gwida dwar għaliex l-applikazzjoni tkun meqjusa bħala inkompluta; u

(c) tipprovdi lill-applikant l-opportunità¹ li jipprovdi l-informazzjoni addizzjonali li tkun meħtieġa sabiex tiġi kkompletata l-applikazzjoni.

10. Jekk l-ebda waħda mill-azzjonijiet stabbiliti fis-subparagrafu (a), (b) jew (c) tal-paragrafu 9 ma tkun prattikabbli, l-awtoritajiet kompetenti għandhom madankollu, jekk l-applikazzjoni tiġi miċħuda minħabba nuqqas ta' kompletezza, jiżguraw li jinfurmaw lill-applikant dwar dan f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

11. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet kompetenti tagħha, fir-rigward tat-tariffi ta' awtorizzazzjoni² li huma jitolbu, jipprovdu lill-applikanti skeda ta' tariffi jew informazzjoni dwar kif jiġu ddeterminati l-ammonti tat-tariffi, u ma jużawx it-tariffi bħala mezz sabiex jevitaw l-impenji jew l-obbligi tal-Parti.

12. L-awtorità kompetenti għandha tiegħu d-deċiżjoni tagħha b'mod indipendenti u ma għandha tkun responsabbli lejn l-ebda persuna li tfori s-servizzi li għalihom hija meħtieġa l-liċenzja jew l-awtorizzazzjoni.

13. Kull Parti għandha tiżgura li l-ipproċessar ta' applikazzjoni, inkluż l-ilħuq ta' deċiżjoni finali, jitlesta f'perjodu ta' żmien raġonevoli wara d-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni kompluta, u li l-applikant jiġi infurmat bid-deċiżjoni dwar l-applikazzjoni, sa fejn ikun possibbli, bil-miktub.

¹ Tali opportunità ma tirrikjedix li awtorità kompetenti tipprovdi estensjonijiet tal-iskadenzi.

² It-tariffi tal-awtorizzazzjoni ma jinkludux it-tariffi għall-użu ta' riżorsi naturali, il-pagamenti għall-irkant, il-proċedura tal-offerta jew mezzi nondiskriminatorji oħrajn għall-ġoti ta' konċessjonijiet, jew kontribuzzjonijiet mandatorji għall-forniment ta' servizzi universali.

14. Jekk applikazzjoni tiġi miċhuda mill-awtorità kompetenti, l-applikant għandu jiġi infurmat, jew fuq talba tiegħu stess jew fuq l-inizjattiva tal-awtorità kompetenti, bil-miktub u mingħajr dewmien żejjed. Sa fejn ikun prattikabbli, l-applikant għandu jiġi infurmat bir-raġunijiet għad-deċiżjoni li tiġi miċhuda l-applikazzjoni u dwar il-perjodu ta' żmien li għandu għal appell mid-deċiżjoni. Applikant għandu jithalla, f'limiti ta' żmien raġonevoli, jerga' jipprezenta applikazzjoni.

15. Jekk ikunu meħtieġa eżaminazzjonijiet għal awtorizzazzjoni, l-awtorità kompetenti għandha tiżgura li tali eżaminazzjonijiet jiġu organizzati f'intervalli raġonevolment frekwenti u tipprovdli perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex l-applikanti jkunu jistgħu jitolbu li ssirihom l-eżaminazzjoni.

16. Kull Parti tiżgura li awtorizzazzjoni, ladarba tingħata, tidhol fis-seħh mingħajr dewmien bla bżonn f'konformità mat-termini u l-kundizzjonijiet speċifikati fiha.

ARTIKOLU 18.14

Servizzi finanzjarji godda għat-territorju ta' Parti

1. Kull Parti għandha tippermetti lil istituzzjoni finanzjarja tal-Parti l-oħra, għajr fergħa, tforni kwalunkwe servizz finanzjarju għid li l-ewwel Parti kieku tippermetti lill-istituzzjonijiet finanzjarji proprji tagħha jfornu f'konformità mal-liġi, f'sitwazzjonijiet simili, dment li l-introduzzjoni tas-servizzi finanzjarji l-godda ma tkunx teħtieġ liġijiet godda jew l-emendar ta' liġijiet jew regolamenti eżistenti.

2. Parti tista' tiddeċiedi l-forma istituzzjonali u ġuridika li biha jista' jiġi pprovdut is-servizz finanzjarju l-ġdid u tista' teħtieġ l-awtorizzazzjoni għall-forniment tas-servizz. Fejn awtorizzazzjoni bħal din tkun rikjesta, għandha tittiehed deċiżjoni f'perjodu raġjonevoli ta' żmien u l-awtorizzazzjoni għandha tiġi miċhuda biss għal raġunijiet prudenzjali.

3. Dan l-Artikolu ma għandux jipprekludi istituzzjoni finanzjarja ta' Parti milli tapplika għand il-Parti l-oħra fejn titlobha biex tikkunsidra li tawtorizza l-forniment ta' servizz finanzjarju li ma huwiex fornut fit-territorju ta' waħda mill-Partijiet. Dik l-applikazzjoni hija soġġetta għal-liġi tal-Parti li tirċievi l-applikazzjoni u ma hijiex soġġetta għall-obbligi ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 18.15

Organizzazzjonijiet awtoregulatorji

Meta Parti tirrikjedi li istituzzjoni finanzjarja jew fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra jkun membru tagħha, jipparteċipa fi, jew ikollu aċċess għal organizzazzjoni awtoregulatorja sabiex jipprovidi servizz finanzjarju fit-territorju tal-ewwel Parti jew lilu, hija għandha tiżgura li l-organizzazzjoni awtoregulatorja tosserva l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 10.6,-10.8, 11.4 u 11.5.

ARTIKOLU 18.16

Sistemi ta' pagament u tal-ikklijjar

Skont it-termini u l-kundizzjonijiet li jagħtu trattament nazzjonali, kull Parti għandha tagħti lill-istituzzjonijiet finanzjarji tal-Parti l-oħra stabbiliti fit-territorju tagħha, aċċess għal sistemi ta' pagament u ta' kklirjar operati minn entitajiet pubbliċi u għal faċilitajiet uffiċjali ta' finanzjament u ta' rifinanzjament li huma disponibbli fil-perkors normali ta' negozju ordinarju. Dan l-Artikolu ma jagħtix aċċess lis-sellief għall-faċilitajiet ta' assistenza ta' likwidità f'emergenza ta' Parti.

ARTIKOLU 18.17

Is-Sottokumitat għas-Servizzi Finanzjarji

1. Is-Sottokumitat għas-Servizzi Finanzjarji ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet responsabbli għas-servizzi finanzjarji.
2. Is-Sottokumitat għandu:
 - (a) jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
 - (b) iqis kwistjonijiet li għandhom x'jaqsmu ma' servizzi finanzjarji li jiġu riferuti lilu minn Parti;
u

- (c) iwettaq djalogu dwar ir-regolamentazzjoni tas-settur tas-servizzi finanzjarji bil-għan li jtejjeb l-għarfien reċiproku tas-sistemi regolatorji rispettivi tal-Partijiet u jikkoopera fl-iżvilupp ta' standards internazzjonali.

ARTIKOLU 18.18

Diskussjonijiet u konsultazzjonijiet tekniċi

1. Parti tista' titlob diskussjonijiet tekniċi u konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta taħt dan il-Ftehim li taffettwa s-servizzi finanzjarji. Il-Parti l-oħra għandha tqis favorevolment din it-talba. Il-Partijiet għandhom jirrapportaw ir-riżultati tad-diskussjonijiet u l-konsultazzjonijiet tagħhom lis-Sottokumitat.
2. Kull Parti għandha tiżgura li f'dawk id-diskussjonijiet u l-konsultazzjonijiet tekniċi, id-delegazzjoni tagħha tinkludi uffiċjali bl-għarfien espert rilevanti fis-servizzi finanzjarji.
3. Għal aktar ċertezza, xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:
 - (a) tidderoga mil-ligijiet u r-regolamenti rilevanti tagħha dwar il-kondiviżjoni tal-informazzjoni fost ir-regolaturi finanzjarji jew mir-reqwiziti ta' ftehim jew arrangament bejn l-awtoritajiet finanzjarji tal-Partijiet; jew
 - (b) tirrikjedu lill-awtoritajiet regolatorji jiehdu kwalunkwe azzjoni li tinterferixxi ma' kwistjonijiet regolatorji, superviżorji, amministrattivi, jew ta' infurzar speċifiċi.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jimpedixxi lil Parti li teħtieġ informazzjoni għal finijiet superviżorji dwar istituzzjoni finanzjarja li tinsab fit-territorju tal-Parti l-oħra jew fornitur ta' servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra milli tavvicina l-awtorità regolatorja kompetenti tal-Parti l-oħra biex tfittex l-informazzjoni.

5. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi ta' kwalunkwe Parti skont il-Kapitolu 31.

ARTIKOLU 18.19

Soluzzjoni tat-tilwim

1. Il-Kapitolu 31, inklużi l-Annessi 31-A u 31-B, japplika kif immodifikat minn dan l-Artikolu għas-soluzzjoni ta' tilwim dwar l-applikazzjoni jew l-interpretazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. Minbarra r-rekwiżiti stabbiliti fl-Artikolu 31.9, il-membri tal-bord għandu jkollhom għarfien espert jew esperjenza fil-liġi jew fil-prattika tas-servizzi finanzjarji, li jistgħu jinkludu r-regolamentazzjoni tal-istituzzjonijiet finanzjarji, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
3. Is-Sottokomitat għandu jirrakkomanda li l-Komitat għall-Kummerċ jistabbilixxi lista ta' mill-inqas 15-il individwu, li jissodisfaw ir-rekwiżiti msemmija fil-paragrafu 2, li huma lesti u kapaċi jservu bħala membri tal-bord. Il-Komitat għall-Kummerċ għandu jistabbilixxi tali lista sa mhux aktar tard minn sena wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Il-lista għandha tkun magħmula minn tliet sublisti:
 - (a) sublista waħda ta' individwi stabbilita fuq il-bażi ta' proposti mill-Unjoni Ewropea;

- (b) sublista wahda ta' individwi stabbilita fuq il-bazi ta' proposti miċ-Ċili; u
- (c) sublista wahda ta' individwi li ma humiex ċittadini ta' xi wahda mill-Partijiet u li għandhom jaġixxu bħala President tal-bord.
4. Kull sublista għandha tinkludi mill-inqas hames individwi. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiżgura li l-lista dejjem tinzamm f' dak l-għadd minimu ta' individwi.
5. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, il-lista msemmija fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu għandha, wara l-istabbiliment tagħha, tissostitwixxi l-lista stabbilita skont l-Artikolu 31.8(1).

KAPITOLU 19

KUMMERĊ DIGITALI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 19.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ permess b' mezzi elettronici.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal servizzi awdjovizivi.

ARTIKOLU 19.2

Definizzjonijiet

1. Id-definizzjonijiet fl-Artikoli 10.2 u 11.2 japplikaw għal dan il-Kapitolu.

2. Għall-għanijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “konsumatur” tfisser kwalunkwe persuna fiżika, jew persuna ġuridika jekk previst fil-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti, li tuża jew titlob servizz pubbliku ta' telekomunikazzjoni għal finijiet li mhumiex tal-kummerċ, tan-negozju jew tal-professjoni tagħha;
- (b) “komunikazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni diretta” tfisser kwalunkwe forma ta' reklamar kummerċjali li permezz tiegħu persuna fiżika jew ġuridika tikkomunika messaġġi ta' kummerċjalizzazzjoni direttament lil utent finali permezz ta' servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni u tkopri tal-anqas il-posta elettronika u l-messaġġi testwali u multimedjali;
- (c) “awtentikazzjoni elettronika” tfisser proċess li jippermetti l-konferma ta':
 - (i) l-identifikazzjoni elettronika ta' persuna fiżika jew ġuridika; jew
 - (ii) l-origini u l-integrità tad-*data* f'forma elettronika;
- (d) “sigill elettroniku” tfisser *data* f'forma elettronika użata minn persuna ġuridika li tiġi mehmuża, jew assoċjata loġikament ma', *data* oħra f'forma elettronika sabiex jiġu żgurati l-origini u l-integrità ta' dik id-*data* l-oħra;
- (e) “firma elettronika” tfisser *data* f'forma elettronika li tiġi mehmuża, jew assoċjata loġikament ma', *data* elettronika oħra, u li tissodisfa r-rekwiziti li ġejjin:
 - (i) tintuża minn persuna fiżika biex taqbel dwar id-*data* f'forma elettronika li hija relatata magħha; u

- (ii) tkun marbuta mad-*data* f'forma elettronika li magħha tkun relatata b'tali mod li kwalunkwe bidla sussegwenti fid-*data* tkun tista' tigi identifikata;
- (f) “servizzi fiduċjarji elettronici” tfisser servizz elettroniku li jikkonsisti fil-holqien, il-verifika u l-validazzjoni ta' firem elettronici, sigilli elettronici, kronogrammi elettronici, konsenja rreġistrata elettronika, awtentikazzjoni ta' siti web u ċertifikati relatati ma' dak is-servizz;
- (g) “utent finali” tfisser kwalunkwe persuna fizika jew ġuridika li tuża jew titlob servizz pubbliku ta' telekomunikazzjoni, jew bħala konsumatur jew, jekk previst fil-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti, għal skopijiet kummerċjali, ta' negozju jew professjonali;
- (h) “data personali” tfisser data personali kif definita fis-subparagrafu (u) tal-Artikolu 1.3; u
- (i) “servizz pubbliku ta' telekomunikazzjoni” tfisser servizz pubbliku ta' telekomunikazzjoni kif definit fis-subparagrafu (j) tal-Artikolu 16.2.

ARTIKOLU 19.3

Dritt għar-regolamentazzjoni

Il-Partijiet itennu d-dritt li jirregolaw fit-territorji tagħhom biex jiksbu objettivi ta' politika legittimi, bħall-harsien tas-saħħa pubblika, is-servizzi soċjali, l-edukazzjoni, is-sikurezza, l-ambjent, inkluż it-tibdil fil-klima, il-morali pubbliċi, il-protezzjoni soċjali, il-protezzjoni tal-konsumatur, il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data*, u l-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali.

ARTIKOLU 19.4

Ecċezzjonijiet

Xejn f'dan il-Kapitolu ma jipprevjeni lill-Partijiet milli jadottaw jew iżommu mizuri f'konformità mal-Artikoli 18.11, 32.1 u 32.2 għar-raġunijiet ta' interess pubbliku stabbiliti fihom.

TAQSIMA B

FLUSSI TAD-DATA U PROTEZZJONI TAD-DATA PERSONALI

ARTIKOLU 19.5

Flussi transfruntieri tad-data

Il-Partijiet huma impenjati li jiżguraw flussi transfruntieri tad-data biex jiffaċilitaw il-kummerċ digitali. Għal dak il-għan, Parti ma għandhiex tillimita l-flussi transfruntiera tad-data bejn il-Partijiet billi:

- (a) tehtieg l-użu ta' faċilitajiet tal-kompjuter jew ta' elementi tan-network fit-territorju ta' dik il-Parti għall-ipproċessar, inkluż bl-impożizzjoni tal-użu ta' faċilitajiet tal-kompjuter jew ta' elementi tan-network li huma ċċertifikati jew approvati fit-territorju tal-Parti;
- (b) tehtieg il-lokalizzazzjoni tad-data fit-territorju ta' dik il-Parti għall-ħzin jew l-ipproċessar;
- (c) tipprojbixxi l-ħzin jew tal-ipproċessar fit-territorju tal-Parti l-oħra; jew

- (d) tagħmel it-trasferiment transfruntier tad-*data* dipendenti fuq l-użu ta' facilitajiet tal-kompjuter jew ta' elementi tan-network fit-territorju ta' dik il-Parti jew fuq rekwiżiti ta' lokalizzazzjoni fit-territorju ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 19.6

Protezzjoni ta' data personali u tal-privatezza

1. Kull Parti tagħraf li l-protezzjoni ta' *data* personali u tal-privatezza hija dritt fundamentali u li standards għoljin f'dak ir-rigward jikkontribwixxu għall-fiduċja fl-ekonomija diġitali u fl-iżvilupp tal-kummerċ.
2. Kull Parti tista' tadotta jew iżzomm miżuri li tqis xierqa sabiex tiżgura l-protezzjoni ta' *data* personali u tal-privatezza, inkluż permezz tal-adozzjoni u l-applikazzjoni ta' regoli għat-trasferiment transfruntier ta' *data* personali. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jaffettwa l-protezzjoni tad-*data* personali u tal-privatezza mogħtija mill-miżuri ta' Parti.

TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET SPECIFIĊI

ARTIKOLU 19.7

Dazji doganali fuq trażmissjonijiet elettronici

Parti ma għandhiex timponi dazji doganali fuq trażmissjonijiet elettronici bejn persuna ta' Parti waħda u persuna tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 19.8

Ebda awtorizzazzjoni minn qabel

1. Parti ma għandhiex teħtieg awtorizzazzjoni minn qabel biss fuq il-bażi li servizz jiġi pprovdut online¹, jew tadotta jew iżzomm kwalunkwe rekwizit ieħor li jkollu effett ekwivalenti.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal servizzi tat-telekomunikazzjoni, għal servizzi tax-xandir, għal servizzi tal-logħob tal-azzard, għal servizzi ta' rappreżentanza legali jew servizzi ta' nutara jew ta' professjonijiet ekwivalenti sal-punt li jinvolvu konnessjoni diretta u speċifika mal-eżerċizzju ta' awtorità pubblika.

¹ Servizz ikun pprovdut online meta jiġi pprovdut b'mezzi elettronici u mingħajr ma l-partijiet ikunu preżenti fl-istess ħin.

ARTIKOLU 19.9

Konklużjoni ta' kuntratti b' mezzi elettronici

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-liġijiet u r-regolamenti tagħha jippermettu li l-kuntratti jigu konklużi b' mezzi elettronici u li r-rekwiżiti legali għall-proċessi kuntrattwali ma joħolqux ostakli għall-użu ta' kuntratti konklużi b' mezzi elettronici jew jirrizultaw f' tali kuntratti li jigu meħħda mill-effett legali u mill-validità minhabba li jkunu ġew konkluż b' mezzi elettronici.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal:
 - (a) servizzi tax-xandir, servizzi tal-logħob tal-azzard u servizzi ta' rappreżentanza legali;
 - (b) servizzi ta' nutara jew ta' professjonijiet ekwivalenti li jinvolvu konnessjoni diretta u speċifika mal-eżerċizzju ta' awtorità pubblika; u
 - (c) kuntratti li jistabilixxu jew jittrasferixxu drittijiet fil-proprjetà immobbli, kuntratti li jeħtieġu bil-liġi l-involvement ta' qrati, awtoritajiet pubbliċi jew professjonijiet li jeżerċitaw awtorità pubblika, kuntratti ta' garanzija mogħtija u titoli ta' kollateral mogħtija minn persuni li jaġixxu għal finijiet barra mill-kummerċ tagħhom, in-negozju jew il-professjoni, u l-kuntratti rregolati mil-liġi tal-familja jew mil-liġi tas-suċċessjoni.

ARTIKOLU 19.10

Servizzi fiduċjarji elettronici u awtentikazzjoni elettronika

1. Parti ma għandhiex tiċhad l-effett legali jew l-ammissibbiltà bħala evidenza fi proċedimenti ġudizzjarji jew amministrattivi ta' servizz fiduċjarju elettroniku jew ta' awtentikazzjoni elettronika fuq il-bażi li tkun f'forma elettronika.
2. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm miżuri li jkunu:
 - (a) jipprojbixxu lill-partijiet għal tranżazzjoni elettronika milli jiddeterminaw b'mod reċiproku l-metodu xieraq ta' awtentikazzjoni elettronika għat-tranżazzjoni tagħhom; jew
 - (b) jipprevjenu lill-partijiet għal tranżazzjoni elettronika milli jkollhom l-opportunità li jagħtu prova quddiem l-awtoritajiet ġudizzjarji jew amministrattivi li t-tranżazzjonii elettronika tagħhom tikkonforma ma' kwalunkwe rekwizit legali fir-rigward tas-servizzi fiduċjarji elettronici jew l-awtentikazzjoni elettronika.
3. Minkejja l-paragrafu 2, Parti tista' titlob li għal kategorija partikolari ta' tranżazzjonijiet elettronici, il-metodu ta' awtentikazzjoni elettronika jew is-servizz fiduċjarju elettroniku:
 - (a) ikun iċċertifikat minn awtorità akkreditata f'konformità mal-liġi tagħha; jew
 - (b) ikun jissodisfa ċerti standards ta' prestazzjoni li għandhom ikunu oġġettivi, trasparenti u mhux diskriminatorji u għandhom ikunu relatati biss mal-karatteristiċi speċifiċi tal-kategorija ta' tranżazzjonijiet elettronici kkonċernati.

ARTIKOLU 19.11

Fiduċja tal-konsumaturi online

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tat-titjib fil-fiduċja tal-konsumaturi fil-kummerċ diġitali. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm miżuri sabiex tiżgura l-protezzjoni effettiva tal-konsumaturi li jippartecipaw fi tranżazzjonijiet ta' kummerċ elettroniku, inklużi miżuri li:

- (a) jipprojbixxu prattiki kummerċjali frawdolenti u qarrieqa;
- (b) jirrikjedu li l-fornituri ta' oġġetti u ta' servizzi jaġixxu *bona fide* u jirrispettaw prattiki kummerċjali ġusti, inkluż permezz tal-projbizzjoni milli l-konsumaturi jiġu ddebitati għal oġġetti u għal servizzi mhux mitluba;
- (c) jirrikjedu li l-fornituri ta' oġġetti jew ta' servizzi jipprovdu lill-konsumaturi b'informazzjoni ċara u dettaljata dwar l-identità u d-dettalji ta' kuntatt tagħhom¹, kif ukoll rigward l-oġġetti jew is-servizzi, it-tranżazzjoni u d-drittijiet applikabbli tal-konsumatur; u
- (d) jagħtu lill-konsumaturi aċċess għal rimedju sabiex jafferu id-drittijiet tagħhom, inkluż dritt għal rimedji fejn l-oġġetti jew is-servizzi jiġu jithallsu u ma jiġux ikkonsenjati jew ipprovduti kif miftiehem.

2. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni bejn l-aġenziji għall-protezzjoni tal-konsumatur jew korpi rilevanti oħra rispettivi tagħhom, dwar attivitajiet relatati mal-kummerċ elettroniku biex tissaħħaħ il-fiduċja tal-konsumaturi.

¹ Fil-każ ta' fornituri ta' servizzi intermedjarji, identità u dettalji ta' kuntatt jinkludu wkoll l-identità u d-dettalji ta' kuntatt tal-fornitur proprju tal-oġġett jew tas-servizz.

ARTIKOLU 19.12

Komunikazzjonijiet mhux mitluba ta' kummerċjalizzazzjoni diretta

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-utenti finali jkunu protetti b'mod effettiv kontra komunikazzjonijiet mhux solleċitati ta' kummerċjalizzazzjoni diretta.
2. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri effettivi fir-rigward ta' komunikazzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni diretta mhux solleċitati li:
 - (a) jirrikjedu li l-fornituri ta' komunikazzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni diretta mhux solleċitati jiżguraw li r-riċevituri jkunu jistgħu jipprevjenu l-wasla kontinwa ta' dawk il-komunikazzjonijiet; jew
 - (b) jeħtieġu l-kunsens minn qabel, kif speċifikat skont il-liġijiet u r-regolamenti tagħha, tar-riċevituri biex jirċievu komunikazzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni diretta.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-komunikazzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni diretta jkunu identifikabbli biċ-ċar bħala tali, jiddivulgaw biċ-ċar f'isem min isiru u jkun fihom l-informazzjoni neċessarja sabiex l-utenti finali jkunu jistgħu jitolbu waqfien mingħajr ħlas u fi kwalunkwe ħin.

ARTIKOLU 19.13

Projbizzjoni tat-trasferiment mandatorju ta' kodiċi tas-sors jew aċċess għalih

1. Parti ma għandhiex teħtieg it-trasferiment tal-kodiċi tas-sors ta' software li jkun proprjetà ta' persuna fiżika jew ġuridika tal-Parti l-oħra, jew l-aċċess għalih. Dan il-paragrafu ma japplikax għat-trasferiment volontarju ta' kodiċi tas-sors fuq bażi kummerċjali minn persuna tal-Parti l-oħra, jew għall-għoti ta' aċċess għalih, pereżempju fil-kuntest ta' tranzazzjoni ta' akkwist pubbliku jew ta' kuntratt innegożjat liberament. Xejn f'dan il-paragrafu ma jipprevjeni lil persuna ta' Parti milli tilliċenzja s-software tagħha fuq bażi libera u b'sors miftuħ.
2. Għal ċertezza akbar, l-Artikoli 18.11, 32.1 u 32.2 jistgħu japplikaw għall-miżuri ta' Parti adottati jew miżmuma fil-kuntest ta' proċedura ta' ċertifikazzjoni.
3. Xejn f'dan l-Artikolu m'għandu jaffettwa:
 - (a) ir-rekwiżiti minn qorti, minn tribunal amministrattiv jew minn awtorità tal-kompetizzjoni biex jiġi rrimedjat ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni;
 - (b) il-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali; jew
 - (c) id-dritt ta' Parti li tiegħu miżuri f'konformità mal-Artikolu 21.3.

ARTIKOLU 19.14

Kooperazzjoni dwar kwistjonijiet regolatorji fir-rigward tal-kummerċ diġitali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw billi jiskambjaw informazzjoni dwar il-liġi rispettiva tagħhom, kif ukoll dwar l-implimentazzjoni ta' dik il-liġi, b'rabta ma' kwistjonijiet regolatorji li jirriżultaw mill-kummerċ diġitali, inklużi:
 - (a) ir-rikonoxximent u l-faċilitazzjoni ta' servizzi fiduċjarji elettronici u ta' awtentikazzjoni elektronika transfruntiera interoperabbli;
 - (b) it-trattament ta' komunikazzjoni ta' kummerċjalizzazzjoni diretta;
 - (c) il-protezzjoni tal-konsumaturi online; u
 - (d) kwalunkwe kwistjoni oħra rilevanti għall-iżvilupp tal-kummerċ diġitali.
2. Il-Partijiet għandhom iżommu djalogu bbażat fuq l-iskambju ta' informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1.
3. Dan l-Artikolu ma japplikax għar-regoli u l-miżuri ta' Parti għall-protezzjoni tad-*data* personali u l-privatezza, inkluż dwar it-trasferiment transfruntier tad-*data* personali.

ARTIKOLU 19.15

Rieżami

Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment imsemmi fl-Artikolu 11.10 għandu jirrieżamina l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, b'mod partikolari fid-dawl tal-bidliet rilevanti li jaffettwaw il-kummerç digitali li jistgħu jirriżultaw minn mudelli jew teknoloġiji godda ta' negozju. Is-Sottokumitat-għas-Servizzi u l-Investment għandu jirrapporta s-sejbiet tiegħu u jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni meħtieġa lill-Kumitat għall-Kummerç.

KAPITOLU 20

MOVIMENTI TA' KAPITAL, PAGAMENTI U TRASFERIMENTI U MIŻURI TEMPORANJI TA' SALVAGWARDJA

ARTIKOLU 20.1

Għan u kamp ta' applikazzjoni

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jippermetti l-moviment liberu tal-kapital u tal-pagamenti relatati mat-tranzazzjonijiet liberalizzati skont dan il-Ftehim¹.

ARTIKOLU 20.2

Kont kurrenti

Mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet oħra ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tippermetti, f'munita liberament konvertibbli u f'konformità mal-Artikoli ta' Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, adottat fi Bretton Woods f'New Hampshire fit-22 ta' Lulju 1944, kull hlas u trasferiment fir-rigward ta' tranzazzjonijiet fuq il-kont kurrenti tal-bilanċi tal-pagamenti li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.

¹ Għal ċertezza akbar, dan il-Kapitolu huwa soġġett għall-Anness 20.

ARTIKOLU 20.3

Movimenti tal-kapital

Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tippermetti, fir-rigward ta' tranżazzjonijiet fil-kont kapitali u finanzjarju tal-bilanċi tal-pagamenti, il-moviment liberu ta' kapital għall-fini ta' liberalizzazzjoni tal-investment u ta' tranżazzjonijiet oħra kif previst fil-Kapitoli 10, 11 u 18.

ARTIKOLU 20.4

Applikazzjoni tal-liġijiet u tar-regolamenti relatati mal-movimenti ta' kapital, mal-pagamenti jew mat-trasferimenti

1. L-Artikoli 20.2 u 20.3 ma għandhomx jiġu interpretati bħala li jipprevjenu lil Parti milli tapplika l-liġijiet u r-regolamenti tagħha relatati ma':
 - (a) il-falliment, l-insolvenza, jew il-protezzjoni tad-drittijiet tal-kredituri;
 - (b) il-hruġ, kummerċ jew negozjar fi strumenti finanzjarji bħal titoli, futuri jew derivattivi;
 - (c) ir-rapportar finanzjarju jew iż-żamma ta' rekords ta' movimenti ta' kapital, ta' pagamenti jew ta' trasferimenti, jekk ikunu neċessarji sabiex jassistu lill-awtoritajiet tal-infurzar tal-liġi jew lill-awtoritajiet regolatorji finanzjarji;
 - (d) reati kriminali jew penali, prattiki qarrieqa jew frawdolenti;
 - (e) żgurar tal-konformità ma' ordnijiet jew sentenzi fi proċedimenti ġuridiċi jew amministrattivi; jew

(f) skemi tas-sigurtà soċjali jew ta' rtirar pubbliku jew skemi ta' tfaddil obbligatorju.

2. Il-liġijiet u r-regolamenti msemmijin fil-paragrafu 1 għandhom jiġu applikati b'mod ekwu u mhux diskriminatorju, u mhux b'mod li jikkostitwixxi restrizzjoni moħbija fuq il-movimenti tal-kapital, fuq il-pagamenti jew fuq it-trasferimenti.

ARTIKOLU 20.5

Miżuri temporanji ta' salvagwardja

F'ċirkostanzi eċċezzjonali ta' diffikultajiet serji għall-operat tal-unjoni ekonomika u monetarja tal-Unjoni Ewropea, jew theddida għaliha, l-Unjoni Ewropea tista' tadotta jew iżzomm miżuri ta' salvagwardja fir-rigward ta' movimenti ta' kapital, ta' pagamenti jew ta' trasferimenti għal perjodu li ma jaqbiżx is-6 xhur. Dawk il-miżuri għandhom ikunu limitati sal-punt li jkun strettament meħtieġ.

ARTIKOLU 20.6

Restrizzjonijiet f'każ ta' diffikultajiet tal-bilanċi tal-pagamenti u ta' diffikultajiet finanzjarji esterni

1. Jekk Parti jkollha diffikultajiet serji tal-bilanċi tal-pagamenti jew diffikultajiet finanzjarji esterni serji, jew theddida ta' dawn, hija tista' tadotta jew iżzomm miżuri restrittivi fir-rigward tal-movimenti tal-kapital, tal-pagamenti jew tat-trasferimenti¹.

¹ Għal ċertezza akbar, diffikultajiet serji tal-bilanċi tal-pagamenti jew diffikultajiet finanzjarji esterni serji, jew theddida tagħhom, jistgħu jiġu kkawżati fost fatturi oħrajn minn diffikultajiet serji relatati ma' politiki monetarji jew tar-rati tal-kambju, jew theddida ta' dawn.

2. Il-miżuri li hemm referenza għalihom fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu għandhom:
- (a) għandhom ikunu konsistenti mal-Artikoli ta' Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, kif applikabbli;
 - (b) ma jmorrux lil hinn minn dak li hu neċessarju biex jindirizzaw is-sitwazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu;
 - (c) ikunu temporanji u jiġu eliminati gradwalment b'mod progressiv hekk kif is-sitwazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu titjieb;
 - (d) jevitaw ħsara mhux meħtieġa għall-interessi kummerċjali, ekonomiċi jew finanzjarji tal-Parti l-oħra; u
 - (e) ikunu nondiskriminatorji meta mqabbla ma' pajjiżi terzi f' sitwazzjonijiet simili.
3. Fil-każ tal-kummerċ ta' oġġetti, kull Parti tista' tadotta jew iżzomm miżuri restrittivi sabiex tissalvagwardja l-pożizzjoni finanzjarja esterna jew il-bilanċi tal-pagamenti tagħha. Tali miżuri għandhom ikunu konformi mal-GATT tal-1994 u mal-Ftehim tad-Dispożizzjonijiet tal-Bilanċ tal-Pagamenti tal-Ftehim Ġenerali tal-1994 dwar it-Tariffi u l-Kummerċ.
4. Fil-każ ta' kummerċ fis-servizzi, kull Parti tista' tadotta jew iżzomm miżuri restrittivi sabiex tissalvagwardja l-pożizzjoni finanzjarja esterna tagħha jew il-bilanċi tal-pagamenti tagħha. Tali miżuri għandhom ikunu skont l-Artikolu XII tal-GATS.
5. Parti li tadotta jew iżzomm il-miżuri msemmija fil-paragrafi 1 u 2 għandha tinnotifikahom minnufih lill-Parti l-oħra.

6. Jekk jiġu adottati jew jinżammu miżuri restrittivi skont dan l-Artikolu, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw minnufih lis-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment, sakemm tali konsultazzjonijiet ma jsirux f'fora oħra li għalihom iż-żewġ Partijiet ikunu membri. Il-konsultazzjonijiet għandhom jivvalutaw il-bilanċi ta' pagamenti jew diffikultajiet finanzjarji esterni li wasslu għall-miżuri rispettivi, waqt li jitqiesu, fost l-oħrajn, fatturi bħal:

- (a) in-natura u l-firxa tad-diffikultajiet;
- (b) l-ambjent ekonomiku u kummerċjali estern; u
- (c) il-miżuri korrettivi alternattivi li jistgħu jkunu disponibbli.

7. Il-konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 6 għandhom jindirizzaw il-konformità tal-miżuri restrittivi mal-paragrafi 1 u 2. Dawk il-konsultazzjonijiet għandhom ikunu bbażati fuq is-sejbiet rilevanti kollha ta' natura statistika jew fattwali pprezentati mill-Fond Monetarju Internazzjonali ("FMI"), fejn disponibbli, u l-konkluzjonijiet tagħhom għandhom iqisu l-valutazzjoni mill-FMI tal-bilanċi tal-pagamenti u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna tal-Parti kkonċernata.

KAPITOLU 21

AKKWIST PUBBLIKU

ARTIKOLU 21.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 21-A u 21-B:

- (a) “ogġetti jew servizzi kummerċjali” tfisser ogġetti jew servizzi ta' tip ġeneralment mibjugħ jew offrut għall-bejgħ fis-suq kummerċjali lil xerrejja mhux governattivi għal finijiet mhux governattivi, u normalment mixtrija minnhom;
- (b) “servizz ta' kostruzzjoni” tfisser servizz li għandu bħala l-oġettiv tiegħu r-realizzazzjoni, bi kwalunkwe mezz, ta' xogħlijiet ċivili jew ta' bini, fuq il-bażi tad-Divizjoni 51 tas-CPC;
- (c) “irkant elettroniku” tfisser proċess iterattiv li jinvolvi l-użu ta' mezzi elettronici għall-prezentazzjoni mill-fornituri ta' prezzijiet ġodda, jew ta' valuri ġodda għal elementi kwantifikabbli li ma humiex prezzijiet tal-offerta relatata mal-kriterji tal-evalwazzjoni, jew inkella t-tnejn flimkien, li jirriżulta fi klassifikazzjoni jew klassifikazzjoni mill-ġdid tal-offerti;
- (d) “bil-miktub” jew “miktub” tfisser kwalunkwe espressjoni verbali jew numerika li tista' tinqara, tiġi riprodotta u aktar tard ikkomunikata; din tista' tinkludi informazzjoni trażmessa u mażżuna b'mod elettroniku;

- (e) “sejha għall-offerti limitata” tfisser metodu ta’ akkwist li bih l-entità tal-akkwist tikkuntattja fornitur jew fornituri tal-għażla tagħha;
- (f) “mizura” tfisser kwalunkwe liġi, regolament, proċedura, gwida jew prattika amministrattiva, jew kwalunkwe azzjoni ta’ entità tal-akkwist relatati ma’ akkwist kopert;
- (g) “lista ta’ bosta uzi” tfisser lista ta’ fornituri li entità tal-akkwist iddeterminat li jissodisfaw il-kundizzjonijiet għall-inklużjoni f’dik il-lista, u li l-entità tal-akkwist għandha l-ħsieb li tuża aktar minn darba;
- (h) “avviż ta’ akkwist intenzjonat” tfisser avviż, ippubblikat minn entità tal-akkwist, li jistieden lil fornituri interessati sabiex iressqu talba għall-partecipazzjoni, offerta, jew it-tnejn;
- (i) “kumpens” tfisser kwalunkwe kundizzjoni jew impenn li jhegġeg l-iżvilupp lokali jew itejjeb il-kontijiet tal-bilanċ tal-pagamenti ta’ Parti, bħall-użu ta’ kontenut domestiku, il-liċenzjar ta’ teknoloġija, l-investment, il-kummerċ kumpensatorju u azzjoni jew rekwiżit simili;
- (j) “sejha għall-offerti miftuħa” tfisser metodu tal-akkwist li bih il-fornituri interessati kollha jistgħu jressqu offerta;
- (k) “entità tal-akkwist” tfisser entità koperta mit-Taqsima A, B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B;
- (l) “fornitur ikkwalfikat” tfisser fornitur li entità tal-akkwist tirrikonoxxi bħala li jkun issodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
- (m) “sejha għall-offerti selettiva” tfisser metodu ta’ akkwist li bih huma biss il-fornituri ikkwalfikati li jiġu mistiedna mill-entità tal-akkwist sabiex iressqu offerta;

- (n) “servizzi” tinkludi servizzi ta’ kostruzzjoni, sakemm ma jiġix speċifikat mod ieħor;
- (o) “standard” tfisser dokument approvat minn korp rikonoxxut, li jipprovdi, għal użu multiplu u ripetut, regoli, linji gwida jew karatteristiċi għal merkanzija jew għal servizzi, jew proċessi u metodi ta’ produzzjoni relatati, li l-konformità magħhom ma tkunx mandatorja; jista’ jinkludi wkoll jew jittratta b’mod esklużiv rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, l-immarkar jew it-tikkettar hekk kif japplikaw għal merkanzija, għal servizz, għal proċess jew għal metodu ta’ produzzjoni;
- (p) “fornitur” tfisser persuna jew grupp ta’ persuni li jfornu jew jistgħu jfornu merkanzija jew servizzi; u
- (q) “speċifikazzjoni teknika” tfisser rekwiżit ta’ sejha għall-offerti li:
- (i) jistabbilixxi l-karatteristiċi ta’:
- (A) l-oġġetti li għandhom jiġu akkwistati, inklużi l-kwalità, il-prestazzjoni, is-sikurezza u l-qisien, jew il-proċessi u l-metodi għall-produzzjoni tagħhom; jew
- (B) is-servizzi li għandhom jiġu akkwistati, inklużi l-kwalità, il-prestazzjoni, is-sikurezza jew il-proċessi jew il-metodi għall-provvista tagħhom; jew
- (ii) jindirizza r-rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, l-immarkar jew it-tikkettjar, hekk kif japplikaw għal prodott jew servizz.

ARTIKOLU 21.2

Kamp ta' applikazzjoni u kopertura

1. Dan il-Kapitolu japplika għal kwalunkwe mizura dwar l-akkwist kopert, kemm jekk jitwettaq b'mod esklużiv jew parzjali minn mezzi elettronici kif ukoll jekk le.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "akkwist kopert" tfisser akkwist għal finijiet governattivi:
 - (a) ta' oġġett, servizz, jew kwalunkwe taħlita tagħhom:
 - (i) kif speċifikat fl-Anness 21-A jew 21-B; u
 - (ii) mhux akkwistati għall-bejgħ jew għall-bejgħ mill-ġdid kummerċjali, jew għall-użu fil-produzzjoni jew il-forniment ta' oġġett jew servizz għall-bejgħ jew bejgħ mill-ġdid kummerċjali;
 - (b) bi kwalunkwe mezz kuntrattwali, inkluż akkwist, lokazzjoni u kiri jew il-kuntratt ta' lokazzjoni b'opzjoni jew mingħajr opzjoni ta' xiri;
 - (c) li għalih il-valur, kif stmat skont il-paragrafi minn 6 sa 8 ta' dan l-Artikolu, ikun daqs jew jaqbeż il-livell limitu rilevanti speċifikat fl-Anness 21-A jew 21-B fil-mument tal-pubblikazzjoni ta' avviż skont l-Artikolu 21.6;
 - (d) minn entità tal-akkwist; u

(e) li b'xi mod ma jkunx eskluż mill-kopertura skont il-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu jew l-Anness 21-A jew 21-B.

3. Ghajr fejn previst mod ieħor fl-Anness 21-A jew 21-B, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:

(a) l-akkwist jew il-kiri ta' art, bini eżistenti jew proprjetà immobbli oħra, jew id-drittijiet fuqhom;

(b) ftehimiet mhux kuntrattwali jew kwalunkwe forma ta' assistenza li Parti tipprovdi, inklużi ftehimiet kooperattivi, għotjiet, self, sussisdji, infużjonijiet ta' ekwità, garanziji u inċentivi fiskali;

(c) l-akkwist jew l-akkwiżizzjoni ta' aġenzija fiskali jew ta' servizzi depożitarji, servizzi ta' likwidazzjoni u ta' ġestjoni għall-istituzzjonijiet finanzjarji rregolati jew servizzi relatati mal-bejgħ, mal-ammortizzament u mad-distribuzzjoni ta' dejn pubbliku, inklużi self u bonds governattivi, noti u titoli oħrajn;

(d) kuntratti tal-impjegi pubbliċi;

(e) akkwist imwettaq:

(i) għall-fini speċifiku li tiġi pprovdata assistenza internazzjonali, inkluża għajnuna għall-iżvilupp;

(ii) skont il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' ftehim internazzjonali relatat mal-istazzjonament ta' truppi jew li jirrigwarda l-implimentazzjoni kongunta ta' proġett mill-pajjiżi firmatarji; jew

(iii) skont il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' organizzazzjoni internazzjonali, jew ifffinanzjata minn għotjiet, self jew għajnuna oħra internazzjonali jekk il-proċedura jew il-kundizzjoni applikabli tkun inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu; jew

(f) servizzi finanzjarji.

4. Dan il-Kapitolu japplika għall-akkwist kollu kopert mill-Anness 21-A jew 21-B, li fih l-impenji ta' kull Parti huma stabbiliti kif ġej:

- (a) fit-Taqsima A tal-Annessi 21-A u 21-B, l-entitajiet tal-gvern ċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu;
- (b) fit-Taqsima B tal-Annessi 21-A u 21-B, l-entitajiet tal-gvern subċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu;
- (c) fit-Taqsima C tal-Annessi 21-A u 21-B, l-entitajiet l-oħra kollha li l-akkwist tagħhom huwa kopert minn dan il-Kapitolu;
- (d) fit-Taqsima D tal-Annessi 21-A u 21-B, l-oġġetti koperti minn dan il-Kapitolu;
- (e) fit-Taqsima E tal-Annessi 21-A u 21-B, is-servizzi, minbarra s-servizzi ta' kostruzzjoni, koperti minn dan il-Kapitolu;
- (f) fit-Taqsima F tal-Annessi 21-A u 21-B, is-servizzi ta' kostruzzjoni koperti minn dan il-Kapitolu;
- (g) fit-Taqsima G tal-Annessi 21-A u 21-B, il-konċessjonijiet ta' xogħlijiet pubbliċi koperti minn dan il-Kapitolu;

- (h) fit-Taqsima H tal-Annessi 21-A u 21-B, Noti Ġenerali;
- (i) fit-Taqsima I tal-Annessi 21-A u 21-B, il-media li permezz tagħha l-Parti tippubblika l-avvizi ta' akkwist tagħha, l-avvizi ta' għoti, u informazzjoni oħra relatata mas-sistema tagħha ta' akkwist pubbliku kif stabbilit f'dan il-Kapitolu;
- (j) fit-Taqsima J tal-Anness 21-B, ir-rata ta' konverżjoni li għandha tintuża għall-valuri ta' limitu.
5. F'każ li entità tal-akkwist, fil-kuntest ta' akkwist kopert, tirrekjedi li persuni mhux koperti mill-Anness 21-A jew 21-B jakkwistaw f'konformità ma' rekwiżiti partikolari, l-Artikolu 21.4 għandu japplika *mutatis mutandis* għal rekwiżiti bħal dawn.
6. Meta tkun qed tagħmel stima tal-valur ta' akkwist sabiex tiżgura jekk huwiex akkwist kopert, l-entità tal-akkwist:
- (a) ma għandhiex taqşam akkwist f'akkwisti separati jew tagħzel jew tuża metodu ta' valwazzjoni partikolari biex tagħmel stima tal-valur ta' akkwist bl-intenzjoni li teskludih totalment jew parzjalment mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (b) għandha tinkludi l-valur totali massimu stmat tal-akkwist matul it-tul ta' żmien kollu tiegħu, kemm jekk jingħata lil fornitur wiehed kif ukoll jekk jingħata lil iktar, filwaqt li jitqiesu l-forom kollha ta' remunerazzjoni, inkluż:
- (i) primjums, tariffi, kummissjonijiet u imgħax; u
- (ii) f'każ li l-akkwist jipprevedi l-possibilità ta' opzjonijiet, il-valur totali ta' tali opzjonijiet.

7. Meta rekwiżit individwali għall-akkwist jirriżulta fl-għoti ta' iktar minn kuntratt wiehed, jew fl-għoti ta' kuntratti f'partijiet separati ("kuntratti rikorrenti"), il-kalkolu tal-valur totali massimu stmat ikun ibbażat fuq:

- (a) il-valur tal-kuntratti rikorrenti għall-istess tip ta' merkanzija jew ta' servizz mogħti matul it-12-il xahar preċedenti jew matul is-sena kontabilistika preċedenti tal-entità tal-akkwist, aġġustat, jekk possibbli, sabiex jiġu kkunsidrati bidliet antiċipati fil-kwantità jew fil-valur tal-merkanzija jew tas-servizz li jkun se jiġi akkwistat matul it-12-il xahar ta' wara; jew
- (b) il-valur stmat tal-kuntratti rikorrenti għall-istess tip ta' prodott jew servizz li għandu jingħata matul it-12-il xahar wara l-għoti tal-kuntratt inizjali jew is-sena fiskali tal-entità tal-akkwist.

8. Fil-każ ta' akkwist b'lokazzjoni, kiri jew kuntratt ta' lokazzjoni b'opzjoni ta' xiri ta' prodotti jew servizzi, jew akkwist li għalih ma huwiex speċifikat prezz totali, il-bażi għall-valwazzjoni għandha tkun:

- (a) fil-każ ta' kuntratt b'terminu fiss:
 - (i) jekk it-terminu tal-kuntratt ikun ta' 12-il xahar jew anqas, il-valur massimu totali stmat għad-durata tiegħu;
 - (ii) jekk it-terminu tal-kuntratt jaqbeż it-12-il xahar, il-valur massimu totali stmat, inkluż kwalunkwe valur residwu stmat;
- (b) jekk il-kuntratt ikun għal perjodu indefinit, il-ħlas parzjali stmat fix-xahar multiplikat bi 48;
- (c) jekk ma jkunx ċert jekk il-kuntratt huwiex se jkun kuntratt b'terminu fiss, għandu japplika l-punt (b).

ARTIKOLU 21.3

Sigurtà u eċċezzjonijiet ġenerali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jimpedixxi lil Parti milli tiegħu azzjoni jew milli ma tiżvelax xi informazzjoni li hija tikkunsidra neċessarja għall-protezzjoni tas-sigurtà essenzjali tagħha relatati mal-akkwist ta' armi, munizzjon jew materjal tal-gwerra, jew għall-akkwist indispensabbli għas-sigurtà nazzjonali jew għall-finijiet ta' difiża nazzjonali.
2. Suġġett għar-rekwizit li miżuri bħal dawn ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Partijiet fejn l-istess kundizzjonijiet jipprevalu, jew jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija dwar il-kummerċ internazzjonali, xejn f'dan il-Kapitolu ma jiġi interpretat bħala li jimpedixxi xi Parti milli timponi jew tinforza miżuri:
 - (a) neċessarji għall-protezzjoni tal-moralità, l-ordni jew is-sigurtà pubbliċi;
 - (b) neċessarji sabiex jipproteġu l-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;
 - (c) meħtieġa sabiex jipproteġu l-proprjetà intellettuali; jew
 - (d) relatati ma' prodotti jew servizzi ta' persuni b'diżabilitajiet, istituzzjonijiet filantropiċi jew xogħol fil-ħabsijiet.
3. Il-Partijiet jifhmu li s-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 jinkludi miżuri ambjentali meħtieġa għall-protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti.

ARTIKOLU 21.4

Prinċipji ġenerali

Nondiskriminazzjoni

1. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura rigward l-akkwist kopert, kull Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, għandha tagħti, minnufih u mingħajr kundizzjonijiet, lill-oġġetti u lis-servizzi tal-Parti l-oħra u lill-fornituri tal-Parti l-oħra li jkunu qiegħda joffru l-oġġetti jew is-servizzi ta' kwalunkwe Parti, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li l-Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tagħti lill-oġġetti, lis-servizzi u lill-fornituri tagħha stess.
2. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar l-akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex:
 - (a) m'għandhiex tittratta lil fornitur stabbilit lokalment b'mod inqas favorevoli minn fornitur ieħor stabbilit lokalment abbażi tal-grad ta' affiljazzjoni jew sjieda barranija; jew
 - (b) tiddiskrimina kontra fornitur stabbilit lokalment fuq il-bażi li l-merkanzija jew is-servizzi offruti minn dak il-fornitur għal akkwist partikolari jkunu merkanzija jew servizzi tal-Parti l-oħra.

L-użu ta' mezzi elettronici

3. Il-Partijiet għandhom jiżguraw li l-komunikazzjoni u l-iskambju ta' informazzjoni kollha għall-akkwist kopert jitwettqu bl-użu ta' mezzi elettronici, inkluż għall-pubblikazzjoni ta' informazzjoni dwar l-akkwist, avvizi u dokumentazzjoni dwar l-offerti, u għar-riċevuta ta' offerti. Meta twettaq akkwist kopert b'mezzi elettronici, entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li l-akkwist isir billi jintużaw sistemi ta' teknoloġija tal-informazzjoni u software inklużi dawk relatati mal-awtentikazzjoni u mal-ikriptar tal-informazzjoni, li huma generalment disponibbli u interoperabbli ma' sistemi oħra ta' teknoloġija tal-informazzjoni u software generalment disponibbli;
- (b) tistabilixxi u żżomm mekkaniżmi li jiżguraw l-integrità tat-talbiet għall-partecipazzjoni u l-offerti, inkluż l-istabiliment tal-ħin meta jaslu u l-prevenzjoni ta' aċċess mhux xieraq; u
- (c) tuża mezzi elettronici ta' informazzjoni u ta' komunikazzjoni għall-pubblikazzjoni ta' avvizi u ta' dokumentazzjoni tal-offerti fi proċeduri ta' akkwist u, sa fejn ikun prattikabbli, għas-sottomissjoni ta' offerti.

Twettiq tal-akkwist

4. Entità tal-akkwist għandha twettaq akkwist kopert b'mod trasparenti u imparzjali li:

- (a) jkun konsistenti ma' dan il-Kapitolu, bl-użu ta' metodi bħal proċedura ta' offerti miftuħa, proċedura ta' offerti selettiva, u proċedura ta' offerti limitata; u

(b) jipprevjeni l-kunflitti ta' interess u l-prattiki korrotti, f'konformità mal-ligijiet rilevanti.

Regoli tal-origini

5. Għall-finijiet tal-akkwist pubbliku kopert minn dan il-Kapitolu, Parti ma għandhiex tapplika regoli ta' origini għall-oġġetti importati mill-Parti l-oħra li huma differenti mir-regoli ta' origini li dik il-Parti tapplika fil-perkors normali tal-kummerċ għall-importazzjonijiet tal-istess oġġetti.

Kumpensi

6. Fir-rigward tal-akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex tfittex, tqis, timponi jew tinforza kwalunkwe kumpens fi kwalunkwe stadju ta' akkwist.

Miżuri mhux speċifiċi għall-akkwist

7. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx japplikaw għal dazji doganali u imposti ta' kwalunkwe tip imposti fuq, jew b'rabta ma', l-importazzjoni, għall-metodu dwar l-imponiment ta' dawn id-dazji u imposti, u għal regolamenti jew formalitajiet oħrajn dwar l-importazzjoni u miżuri li jaffettwaw il-kummerċ ta' servizzi li ma humiex l-miżuri li jirregolaw l-akkwist kopert.

Miżuri kontra l-korruzzjoni

8. Kull Parti għandha tiżgura li jkollha fis-seħh miżuri xierqa sabiex tindirizza l-korruzzjoni fl-akkwist pubbliku tagħha. Tali miżuri jistgħu jinkludu proċeduri sabiex isiru ineligibbli għall-partecipazzjoni fl-akkwisti tal-Parti, jew b'mod indefinit jew għal perjodu ta' żmien iddikjarat, il-fornituri li l-awtoritajiet ġudizzjarji tal-Parti jkunu ddeterminaw b'deċiżjoni finali, li jkunu involuti f'tixhim, frodi jew atti illegali oħrajn fir-rigward tal-akkwist pubbliku fit-territorju ta' dik il-Parti. Kull Parti għandha tiżgura wkoll li jkollha fis-seħh politiki u proċeduri sabiex telimina, sa fejn ikun possibbli, jew timmaniġġa kwalunkwe kunflitt ta' interess potenzjali fir-rigward ta' dawk involuti fi jew li jkollhom influwenza fuq l-akkwist.

ARTIKOLU 21.5

Informazzjoni dwar is-sistema tal-akkwist

1. Kull Parti għandha:
 - (a) tippubblika minnufih kull liġi, regolament, deċiżjoni ġuridika, deċiżjoni amministrattiva ta' applikazzjoni ġenerali, klawżola ta' kuntratt standard mitluba mil-liġi jew regolament u inkorporata b'referenza f'avvizi jew dokumentazzjoni tal-offerti u proċedura dwar l-akkwist kopert, u kull modifiki għalihom, fil-mezz elettroniku jew stampat rilevanti indikat b'mod uffiċjali fil-livell nazzjonali, li għandu jinxtred b'mod estensiv u jibqa' disponibbli faċilment għall-pubbliku; u
 - (b) tipprovdi spjegazzjoni dwar dan lill-Parti l-oħra, meta din tintalab.

2. It-Taqsima I tal-Anness 21-A u 21-B, rispettivamente, fiha lista ta':
- (a) il-media elettronika jew stampata li fiha l-Parti kkonċernata tippubblika l-informazzjoni stabbilita fil-paragrafu 1;
 - (b) il-media elettronika jew stampata li fiha l-Parti kkonċernata tippubblika l-avviżi mitluba mill-Artikoli 21.6, 21.8(9) u 21.17(2); u
 - (c) l-indirizz jew indirizzi tas-sit web li fuqu/fuqhom il-Parti kkonċernata tippubblika:
 - (i) l-istatistika tal-akkwist tagħha skont l-Artikolu 21.17, (4); jew
 - (ii) l-avviżi tagħha dwar il-kuntratti mogħtija skont l-Artikolu 21.17(5).
3. Kull Parti għandha tinnotifika minnufih lis-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 21.21 bi kwalunkwe modifika fl-informazzjoni tal-Parti elenkata fit-Taqsima I tal-Anness 21-A u 21-B, rispettivamente.

ARTIKOLU 21.6

Avviżi

Avviż ta' akkwist ippjanat

1. Għal kull akkwist kopert, l-entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż ta' akkwist ippjanat, għajr fiċ-ċirkostanzi stabbiliti fl-Artikolu 21.14.

2. Għajr meta previst mod ieħor f'dan il-Kapitolu, kull avviż tal-akkwist ippjanat għandu jinkludi:

- (a) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist u informazzjoni oħra neċessarja biex tiġi kkuntattjata l-entità tal-akkwist u jinkisbu d-dokumenti rilevanti kollha relatati mal-akkwist, u l-kostijiet u t-termini ta' ħlas tagħhom, jekk ikun hemm;
- (b) deskrizzjoni tal-akkwist, inkluża l-għamla u l-kwantità tal-oġġetti jew tas-servizzi li jkunu se jiġu akkwistati jew, fejn il-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata;
- (c) għal kuntratti rikorrenti, stima, jekk tkun possibbli, tal-perjodu ta' żmien tal-avviżi sussegwenti tal-akkwist ippjanat;
- (d) deskrizzjoni ta' kwalunkwe opzjoni;
- (e) il-perjodu ta' żmien għall-konsenja ta' oġġetti jew servizzi jew it-tul ta' żmien tal-kuntratt;
- (f) il-metodu tal-akkwist li se jintuża u jekk huwiex se jinvolvi mekkaniżmu ta' negozjar jew irkant elettroniku;
- (g) fejn applikabbli, l-indirizz u kwalunkwe data finali għall-preżentazzjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist;
- (h) l-indirizz u d-data finali għall-preżentazzjoni tal-offerti;

- (i) il-lingwa jew lingwi li fihom jistgħu jiġu ppreżentati l-offerti jew it-talbiet għall-partecipazzjoni, jekk jistgħu jiġu ppreżentati f'lingwa li ma hijiex lingwa uffiċjali tal-Parti tal-entità tal-akkwist;
- (j) lista u deskrizzjoni qasira ta' kwalunkwe kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni tal-fornituri, inklużi kwalunkwe rekwiżiti għal dokumenti speċifiċi jew ċertifikazzjonijiet li għandhom jiġu provduti mill-fornituri fir-rigward tagħhom, sakemm tali rekwiżiti ma jkunux inklużi fid-dokumentazzjoni li tkun disponibbli lill-fornituri kollha interessati fl-istess żmien tal-avviż tal-akkwist intiz;
- (k) fejn, skont l-Artikolu 21.8(5), entità tal-akkwist ikun beħsiebha tagħzel numru limitat ta' fornituri kkwalfikati biex jiġu mistiedna li jifgħu offerta, il-kriterji li se jintużaw biex jintgħażlu u l-għadd ta' fornituri li se jithallew jifgħu l-offerta; u
- (l) indikazzjoni li l-akkwist huwa kopert minn dan il-Kapitolu.

Avviż sommarju

3. Għal kull każ ta' akkwist ippjanat, l-entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż sommarju li huwa faċilment aċċessibbli fl-istess hin bħall-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat, u f'waħda mil-lingwi uffiċjali tad-WTO¹. L-avviż sommarju għandu jinkludi mill-inqas l-informazzjoni li ġejja:

- (a) is-suġġett tal-akkwist;

¹ Għal ċertezza akbar, il-lingwi uffiċjali tad-WTO huma l-Ingliż, l-Ispanjol u l-Franċiż.

- (b) id-data finali għas-sottomissjoni tas-sejthiet tal-offerti jew, fejn japplika, kull data finali għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist jew għall-inklużjoni f'xi lista b'ħafna użi; u
- (c) l-indirizz minn fejn jistgħu jintalbu d-dokumenti relatati mal-akkwist.

Avviż ta' akkwist ippjanat

4. L-entitajiet tal-akkwist huma mhegga jippubblikaw kemm jista' jkun kmieni f'kull sena fiskali avviż dwar il-pjanijiet tal-akkwist tal-futur tagħhom (“avviż ta' akkwist ippjanat”). L-avviż tal-akkwist ippjanat għandu jinkludi s-sugġett tal-akkwist u d-data ppjanata tal-pubblikazzjoni tal-avviż ta' akkwist ippjanat.

5. L-entità tal-akkwist koperta fit-Taqsima B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B tista' tuża avviż ta' akkwist ippjanat bħala avviż ta' akkwist ippjanat dment li l-avviż ta' akkwist ippjanat jinkludi dik l-informazzjoni kollha msemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu li tkun disponibbli għall-entità u dikjarazzjoni li l-fornituri interessati għandhom jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist.

Regoli komuni għall-avviżi

6. L-avviż ta' akkwist ippjanat, l-avviż sommarju u l-avviż ta' akkwist ippjanat għandu jkun direttament aċċessibbli b'mezzi elettronici, mingħajr ħlas, permezz ta' punt uniku ta' aċċess fuq l-internet. Barra minn hekk, l-avviżi jistgħu wkoll jiġu ppubblikati fuq mezz stampat xieraq, li għandu jinxtered b'mod wiesa' u għandu jibqa' faċilment aċċessibbli għall-pubbliku, tal-anqas sakemm jiskadi l-perjodu ta' żmien indikat fl-avviż.

Il-mezz stampat u elettroniku xieraq huwa elenkat minn kull Parti fit-Taqsima I tal-Anness 21-A u21-B, rispettivament.

7. Minkejja r-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 6 dwar l-aċċessibilità, b'mezzi elettronici, mingħajr hlas, permezz ta' punt uniku ta' aċċess, tal-avvizi ta' akkwist maħsub, avvizi sommarji u avvizi ta' akkwist ippjanat, iċ-Ċili għandu, mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u għal perjodu ta' tranzizzjoni ta' 3 snin sakemm il-punt uniku ta' aċċess ikun kompletament operattiv, jistabbilixxi sit gateway, bhala alternattiva temporanja għal punt uniku ta' aċċess, li għandu jkun aċċessibbli mingħajr hlas u għandu jipprovdi links għall-pjattaformi jew għas-siti web li fuqhom jiġu ppubblikati l-avvizi. Il-portal għandu jkun fih links għal massimu ta' erba' siti web, li huma:

- (a) *Mercado público;*
- (b) *Ministerio de Obras Públicas;*
- (c) *Dirección General de Concesiones;* u
- (d) *Diario Oficial.*

8. Il-Partijiet għandhom jipprovdu għal rieżami perjodiku tal-paragrafu 7 ta' dan l-Artikolu, inkluża diskussjoni fi hdan is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 21.21, b'mod partikolari dwar l-istatus tal-implimentazzjoni tal-punt uniku ta' aċċess.

ARTIKOLU 21.7

Kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni

1. Entità tal-akkwist għandha tillimita kwalunkwe kundizzjoni għall-partecipazzjoni f'akkwist għal dawk li huma essenzjali biex jiġi żgurat li fornitur għandu kapaċitajiet legali u finanzjarji u l-hiliet kummerċjali u tekniċi biex iwettaq l-akkwist rilevanti.
2. Fl-istabbiliment tal-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni, entità tal-akkwist:
 - (a) ma għandhiex timponi l-kundizzjoni li, sabiex fornitur jieħu sehem f'akkwist, dak il-fornitur irid ikun ingħata kuntratt wiehed jew iktar minn entità tal-akkwist ta' Parti partikolari;
 - (b) tista' teżigi esperjenza preċedenti rilevanti, fejn din tkun essenzjali biex jintlaħqu r-rekwiżiti tal-akkwist; u
 - (c) ma għandhiex teħtieġ li esperjenza preċedenti fit-territorju tal-Parti bhala kundizzjoni tal-akkwist.
3. Fil-valutazzjoni ta' jekk fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni, l-entità tal-akkwist:
 - (a) għandha tevalwa l-kapaċità finanzjarja u l-abbiltajiet kummerċjali u tekniċi ta' fornitur abbazi tal-attivitajiet kummerċjali ta' dak il-fornitur kemm ġewwa kif ukoll barra t-territorju tal-Parti tal-entità tal-akkwist; u

(b) għandha tibbaża l-evalwazzjoni tagħha fuq il-kundizzjonijiet li l-entità tal-akkwist speċifikat minn qabel fl-avviżi jew fid-dokumentazzjoni tal-offerti.

4. Fejn ikun hemm evidenza ta' sostenn, u sakemm dan il-paragrafu ma jiġix applikat b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli bejn il-Partijiet, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' teskludi fornitur għal raġunijiet bħal:

(a) falliment;

(b) dikjarazzjonijiet foloz;

(c) nuqqasijiet notevoli jew persistenti fit-twettiq ta' kwalunkwe rekwizit jew obbligu sostantiv f'kuntratt jew kuntratti preċedenti;

(d) sentenzi finali fir-rigward ta' delitti serji jew reati serji oħrajn;

(e) kondotta professjonali ħażina gravi jew atti jew ommissjonijiet li jirriflettu ħażin fuq l-integrità kummerċjali tal-fornitur; jew

(f) taxxi mhux imħallsa.

ARTIKOLU 21.8

Kwalifika tal-fornituri

Sistemi ta' registrazzjoni u proċeduri ta' kwalifika

1. Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' żżomm sistema ta' registrazzjoni tal-fornituri li fiha l-fornituri interessati huma meħtieġa jirreġistraw u jipprovdu ċerta informazzjoni. F'dak il-każ, il-Parti għandha tiżgura li l-fornituri interessati jkollhom aċċess għall-informazzjoni dwar is-sistema ta' registrazzjoni, permezz ta' mezzi elettronici u li jistgħu jitolbu registrazzjoni fi kwalunkwe hin. L-awtorità kompetenti għandha tinformahom fi żmien raġonevoli bid-deċiżjoni li tagħti jew tiċhad it-talba. Jekk it-talba tiġi miċhuda, id-deċiżjoni għandha tkun motivata kif xieraq.
2. Kull Parti għandha tiżgura li:
 - (a) l-entitajiet tal-akkwist tagħha jagħmlu sforzi biex jimminimizzaw id-differenzi fil-proċeduri ta' kwalifiki tagħhom; u
 - (b) fejn l-entitajiet tal-akkwist tagħha jzommu sistemi ta' registrazzjoni, l-entitajiet jagħmlu sforzi sabiex jimminimizzaw id-differenzi f'dawk fis-sistemi.
3. Parti, inkluż l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex tadotta jew tapplika xi sistema ta' registrazzjoni jew proċedura ta' kwalifika bl-għan jew bl-effett li jinholqu ostakli bla bżonn għall-partecipazzjoni tal-fornituri tal-Parti l-oħra fl-akkwist tagħha.

Proċedura selettiva ta' offerti ta' kuntratt

4. Jekk entità tal-akkwist ikun beħsiebha tuża proċedura selettiva ta' offerti ta' kuntratt, hija għandha:

- (a) tinkludi, fl-avviż ta' akkwist ippjanat, tal-anqas l-informazzjoni stabbilita fis-subparagrafi (a), (b), (f), (g), (j), (k) u (l) tal-Artikolu 21.6(2) u tistieden lill-fornituri jipprezentaw talba għall-partecipazzjoni; u
- (b) tipprovdi, sal-bidu tal-perjodu ta' żmien għall-offerti, tal-anqas l-informazzjoni speċifikata fis-subparagrafi (c), (d), (e), (h) u (i) tal-Artikolu 21.6(2) lill-fornituri kwalifikati li tinnotifika skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 21.12(3).

5. Entità tal-akkwist għandha tippermetti lill-fornituri kkwalifikati kollha biex jieħdu sehem f'akkwist partikolari, sakemm l-entità tal-akkwist ma tiddikjarax fl-avviż ta' akkwist ippjanat xi limitazzjoni fuq l-għadd ta' fornituri li jkunu se jithallew jixhtu l-offerta u l-kriterji jew il-gustifikazzjoni għall-għażla tal-għadd limitat ta' fornituri. Stedina għas-sottomissjoni ta' offerta għandha tiġi indirizzata lil numru ta' fornituri neċessarju sabiex tiġi żgurata l-kompetizzjoni.

6. Fejn id-dokumentazzjoni tal-offerti ma titqiegħedx għad-dispożizzjoni tal-pubbliku mid-data ta' pubblikazzjoni tal-avviż imsemmija fil-paragrafu 4, l-entità tal-akkwist tiżgura li dawk id-dokumenti tqiegħdu għad-dispożizzjoni fl-istess hin lill-fornituri kkwalifikati kollha magħżula skont il-paragrafu 5.

Listi għal bosta użi

7. Entità tal-akkwist tista' żżomm lista ta' fornituri għal bosta użi, dment li avviż li jstieden lill-fornituri interessati sabiex japplikaw għall-inkluzjoni fil-lista:

- (a) jiġi ppubblikat kull sena; u
- (b) jekk jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici, jitqiegħed għad-dispożizzjoni kontinwament fil-mezz xieraq elenkat fit-Taqsima I tal-Annessi 21-A u 21-B.

8. L-avviż previst fil-paragrafu 7 għandu jinkludi:

- (a) deskrizzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi, jew ta' kategoriji tagħhom, li għalihom tista' tintuża l-lista;
- (b) il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni li għandhom jiġu ssodisfati mill-fornituri sabiex jiġu inkluzi fil-lista, u l-metodi li l-entità tal-akkwist tkun se tuża biex tivverifika li fornitur jissodisfa l-kundizzjonijiet;
- (c) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist u informazzjoni oħra neċessarja biex tiġi kkuntattjata l-entità u jinkisbu d-dokumenti rilevanti kollha relatati mal-lista;
- (d) il-perjodu ta' validità tal-lista u l-mezzi għat-tigdid jew għat-terminazzjoni tagħha jew, jekk il-perjodu ta' validità ma jkunx ipprovdut, indikazzjoni tal-metodu li permezz tiegħu se jinħareġ l-avviż li l-lista mhux se tintuża aktar; u
- (e) indikazzjoni li l-lista tista' tintuża għall-akkwist kopert minn dan il-Kapitolu.

9. Minkejja l-paragrafu 7, jekk lista għal bosta użi tkun valida għal 3 snin jew inqas, entità tal-akkwist tista' tippubblika l-avviż imsemmi fil-paragrafu 7 darba biss, fil-bidu tal-perjodu ta' validità tal-lista, dment li l-avviż:

- (a) jiddikjara l-perjodu ta' validità u li mhux se jiġu ppubblikati aktar avviżi; u
- (b) jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici u jitqiegħed għad-dispożizzjoni kontinwa matul il-perjodu ta' validità tiegħu.

10. Entità tal-akkwist għandha tippermetti lill-fornituri japplikaw fi kwalunkwe hin għall-inklużjoni f'lista għal bosta użi u għandha tinkludi fil-lista l-fornituri kkwalfikati kollha f'perjodu ta' żmien raġonevolment qasir.

11. Meta fornitur li ma huwiex inkluż f'lista għal bosta użi jipprezenta talba għall-partecipazzjoni f'akkwist abbazi ta' lista għal bosta użi u tad-dokumenti kollha meħtieġa fi ħdan il-perjodu ta' żmien stipulat fl-Artikolu 21.12(2), it-talba għandha tiġi eżaminata minn entità tal-akkwist. L-entità tal-akkwist ma għandhiex teskludi lill-fornitur minn kunsiderazzjoni fir-rigward tal-akkwist minhabba r-raġuni li l-entità ma għandhiex biżżejjed żmien biex teżamina t-talba, sakemm, f'kazijiet eċċezzjonali, minhabba l-kumplessità tal-akkwist, l-entità ma tkunx tista' tlesti l-eżami tat-talba fil-perjodu ta' żmien permess għall-prezentazzjoni tal-offerti.

Entitajiet fit-Taqsimit B u C tal-Anness 21-A jew 21-B

12. L-entità tal-akkwist koperta mit-Taqsima B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B tista' tuża avviż li fih tistieden lill-fornituri japplikaw għall-inklużjoni f'lista għal bosta użi bħala avviż ta' akkwist ippjanat, bil-kundizzjoni li:

- (a) L-avviż jiġi ppubblikat skont il-paragrafu 7 ta' dan l-Artikolu u jkun jinkludi l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 8 ta' dan l-Artikolu, kemm jista' jkun mill-informazzjoni meħtieġa skont l-Artikolu 21.6(2) li hemm disponibbli, u dikjarazzjoni li l-avviż jikkostitwixxi avviż tal-akkwist ippjanat jew li huma biss il-fornituri fil-lista għal bosta użi li se jirċievu avviżi ulterjuri ta' akkwist koperti mil-lista għal bosta użi; u
- (b) L-entità tipprova minnufih lill-fornituri li esprimew interess f'akkwist partikolari lill-entità biżżejjed informazzjoni biex ikunu jistgħu jivvalutaw l-interess tagħhom fl-akkwist, inkluża l-bqija tal-informazzjoni meħtieġa taħt l-Artikolu 21.6(2), sa fejn dik l-informazzjoni tkun disponibbli.

13. Entità tal-akkwist koperta mit-Taqsima B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B tista' tħalli lill-fornitur li applica għall-inklużjoni f'lista għal bosta użi skont il-paragrafu 10 ta' dan l-Artikolu sabiex jagħmel offerta f'akkwist partikolari, meta jkun hemm biżżejjed żmien sabiex l-entità tal-akkwist teżamina jekk il-fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni.

Informazzjoni dwar id-deċizzjonijiet tal-entità tal-akkwist

14. Entità tal-akkwist għandha tgħarraf minnufih lil kwalunkwe furnitur li jissottometti talba għall-partecipazzjoni f'akkwist, jew applikazzjoni għall-inklużjoni f'lista ta' bosta użi, bid-deċizzjoni tal-entità tal-akkwist fir-rigward tat-talba jew tal-applikazzjoni.

15. Fejn entità tal-akkwist tirrifjuta talba ta' fornitur għall-partecipazzjoni f'akkwist jew applikazzjoni għall-inklużjoni f'lista għal bosta użi, ma tibqax tirrikonoxxi fornitur bħala kwalifikat, jew tneħhi fornitur minn lista għal bosta użi, l-entità għandha tgharraf minnufih lill-fornitur u, wara talba tal-fornitur, tipprovdi minnufih lill-fornitur bi spjegazzjoni bil-miktub dwar ir-raġunijiet għad-deċizzjoni tagħha.

ARTIKOLU 21.9

Speċifikazzjonijiet tekniċi

1. Entità tal-akkwist ma għandhiex thejji, tadotta jew tapplika xi speċifikazzjoni teknika jew tipprovdi għal kwalunkwe proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità bil-għan jew bl-effett li tohloq ostakli bla bżonn għall-kummerċ internazzjonali.
2. Billi tipprovdi għall-ispeċifikazzjonijiet tekniċi għall-oġġetti jew servizzi li jkunu se jiġu akkwistati, l-entità tal-akkwist għandha, fejn xieraq:
 - (a) tistabbilixxi l-ispeċifikazzjoni teknika, f'termini ta' rekwiziti ta' prestazzjoni u rekwiziti funzjonali, aktar milli f'termini ta' karatteristiċi tad-disinn jew karatteristiċi deskrittivi; u
 - (b) tibbaża l-ispeċifikazzjoni tekniċi fuq standards internazzjonali, fejn dawn jeżistu, jew fuq regolamenti tekniċi nazzjonali, standards nazzjonali rikonnoxxuti jew fuq kodiċijiet ta' bini, jekk tali standards internazzjonali ma jeżistux.

3. Meta fl-ispeċifikazzjonijiet tekniċi jintużaw karatteristiċi deskrittivi jew tad-disinn, l-entità tal-akkwist għandha tindika, fejn xieraq, li se tikkunsidra offerti ta' oġġetti jew servizzi ekwivalenti li jissodisfaw biċ-ċar ir-rekwiżiti tal-akkwist billi tinkludi kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
4. L-entità tal-akkwist ma għandhiex ttiprovdi għal speċifikazzjonijiet tekniċi li jehtieġu jew jirreferu għal trademark jew isem kummerċjali, privattiva, dritt tal-awtur, disinn, jew tip partikolari, jew oriġini, produttur jew fornitur speċifiċi, sakemm ma jkun hemm l-ebda mod ieħor preċiż jew intelligibbli biżżejjed biex jiġu deskritti r-rekwiżiti tal-akkwist u bil-kundizzjoni li, f'tali każijiet, l-entità tinkludi kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
5. Entità tal-akkwist ma għandhiex tfittex jew taċċetta, b'mod li jkollu l-effett li jipprekludi l-kompetizzjoni, parir li jista' jintuża fit-thejjija jew l-adozzjoni ta' kwalunkwe speċifikazzjoni teknika għal akkwist speċifiku minn persuna li jista' jkollha interess kummerċjali fl-akkwist.
6. Għal ċertezza akbar, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista', f'konformità ma' dan l-Artikolu, thejji, tadotta jew tapplika speċifikazzjonijiet tekniċi sabiex tippromovi l-konservazzjoni tar-riżorsi naturali jew tipproteġi l-ambjent.

ARTIKOLU 21.10

Dokumentazzjoni tal-offerta

1. Entità tal-akkwist għandha tqiegħed għad-dispożizzjoni tal-fornituri d-dokumentazzjoni tal-offerta li tinkludi l-informazzjoni kollha meħtieġa biex il-fornituri jkunu jistgħu jhejju u jipprezentaw offerti ta' rispons. Sakemm ma tkunx diġà nġhatat fl-avviż tal-akkwist ippjanat, tali dokumentazzjoni għandha tinkludi deskrizzjoni sħiħa ta':
- (a) l-akkwist, inklużi n-natura u l-kwantità tal-prodotti jew servizzi li għandhom jinxtrow jew, meta l-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata u kull rekwizit li għandu jiġi ssodisfat, inkluża kull speċifikazzjoni teknika, ċertifikazzjoni ta' valutazzjoni tal-konformità, pjan, tpingija jew materjali ta' struzzjoni;
 - (b) kwalunkwe kundizzjoni għall-partecipazzjoni ta' fornituri, inkluża lista ta' informazzjoni u dokumenti li l-fornituri huma meħtieġa jipprezentaw b'rabta mal-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
 - (c) il-kriterji kollha ta' evalwazzjoni li l-entità se tapplika fl-għoti tal-kuntratt u, bl-eċċezzjoni fejn il-prezz ikun l-uniku kriterju, l-importanza relattiva ta' dawk il-kriterji;
 - (d) meta l-entità tal-akkwist tkun se twettaq l-akkwist b'mezzi elettronici, kwalunkwe rekwizit ta' awtentikazzjoni u ċifrar jew rekwiziti oħrajn relatati mas-sottomissjoni tal-informazzjoni b'mezzi elettronici;
 - (e) jekk l-entità tal-akkwist torganizza bejgħ bl-irkant elettroniku, ir-regoli, inkluż l-identifikazzjoni tal-elementi tal-offerta relatati mal-kriterji ta' evalwazzjoni, li sugġett għalihom se jitmexxa l-irkant;

- (f) meta l-offerti jkunu se jinfethu fil-pubbliku, id-data, il-ħin u l-post tal-ftuħ u, jekk xieraq, il-persuni awtorizzati li jkunu preżenti;
- (g) kwalunkwe terminu ieħor jew kundizzjoni oħra, inklużi termini tal-ħlas u kwalunkwe limitazzjoni fuq il-mezzi li bihom jistgħu jiġu sottomessi l-offerti, bħal jekk għandhomx jiġu sottomessi fuq karta jew b'mezzi ; u
- (h) kwalunkwe dati għall-konsenja tal-oġġetti jew il-forniment tas-servizzi.

2. Meta tistabilixxi data għall-konsenja tal-oġġetti jew il-forniment tas-servizzi li jkunu qed jiġu akkwistati, l-entità tal-akkwist għandha tqis fatturi bħall-kumplessità tal-akkwist, kemm huwa antiċipat li se jkun hemm esternalizzazzjoni u ż-żmien realistiku meħtieġ għall-produzzjoni, it-tnehħija mill-ħżin, u t-trasport tal-oġġetti mill-punt tal-provvista jew għall-forniment tas-servizzi.

3. Il-kriterji ta' evalwazzjoni stipulati fl-avviż ta' akkwist ipplanat jew fid-dokument tal-offerta jistgħu jinkludu, fost l-oħrajn, il-prezz u fatturi oħrajn ta' kostijiet, il-kwalità, il-mertu tekniku, il-karatteristiċi ambjentali u t-termini tal-konsenja.

4. Entità tal-akkwist għandha minnufih:

- (a) tagħmel disponibbli d-dokumentazzjoni tal-offerta biex tiżgura li l-fornituri interessati jkollhom biżżejjed żmien biex jipprezentaw offerti ta' rispons;
- (b) tipprovdi, meta mitluba, id-dokumentazzjoni tal-offerta lil kull fornitur interessat; u

- (c) twieġeb għal kwalunkwe talba raġonevoli għal informazzjoni rilevanti minn kwalunkwe fornitur interessat jew parteċipanti fil-perjodu ta' żmien stabbilit fil-leġiżlazzjoni ta' kull Parti, dment li tali informazzjoni ma tagħtix lil dak il-fornitur vantaġġ fuq fornituri oħra.

Modifiki

5. Jekk entità tal-akkwist timmodifika l-kriterji jew ir-rekwiziti stipulati fl-avviż ta' akkwist ippjanat jew fid-dokumentazzjoni tal-offerta pprovduti lill-fornituri li jkunu qegħdin jiehdu sehem, jew temenda jew terġa' toħroġ avviż jew dokumentazzjoni tal-offerta, din għandha tittrasmetti bil-miktub tali modifiki kollha jew l-avviż jew id-dokumentazzjoni tal-offerta emendati jew maħruġin mill-ġdid:

- (a) lill-fornituri kollha li jkunu qegħdin jiehdu sehem fi żmien il-modifika, l-emenda jew il-ħruġ mill-ġdid, fejn tali fornituri jkunu magħrufa lill-entità, u fil-każijiet l-oħrajn kollha, bl-istess mod li bih tqiegħdet għad-dispożizzjoni l-informazzjoni originali; u
- (b) fi żmien adegwat, meta jitqiesu n-natura u l-kumplexità tal-akkwist, biex tali fornituri jkunu jistgħu jimmodifikaw u jissottomettu mill-ġdid offerri mmodifikati, kif xieraq.

ARTIKOLU 21.11

Kunsiderazzjonijiet ambjentali u soċjali

1. Parti tista' tippermetti lill-entitajiet tal-akkwist tagħha jużaw kunsiderazzjonijiet ambjentali u soċjali matul il-proċedura ta' akkwist, sakemm dawn ma jkunux diskriminatorji, ikunu konsistenti mal-projbizzjoni ta' kumpensi fl-Artikolu 21.4(6), u jkunu marbuta mas-sugġett tal-kuntratt.

2. Għal ċertezza akbar, il-kunsiderazzjonijiet ambjentali u soċjali ma għandhomx jithejjew, jiġu adottati jew applikati b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn il-Partijiet jew restrizzjoni mohbija tal-kummerċ bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 21.12

Perjodi ta' żmien

1. B'mod konsistenti mal-htigijiet raġonevoli tagħha stess, entità tal-akkwist għandha tipprovdi biżżejjed żmien sabiex il-fornituri jhejju u jerġgħu jipprezentaw talbiet għall-parteciġazzjoni u offerti ta' rispons, filwaqt li tikkunsidra fatturi bħal:

- (a) it-tip u l-kumplessità tal-akkwist;
- (b) l-ammont ta' esternalizzazzjoni antiċipat; u
- (c) fejn ma jintużawx mezzi elettronici, iż-żmien meħtieġ għat-trażmissjoni tal-offerti b'mezzi mhux elettronici minn punti barranin kif ukoll domestiċi.

Tali perjodi ta' żmien, inkluża kwalunkwe estensjoni tagħhom, għandhom ikunu l-istess għall-fornituri interessati jew parteciġanti kollha.

2. Entità tal-akkwist li tuża sejha għall-offerti selettiva għandha tistabbilixxi data finali għall-prezentazzjoni ta' talbiet għall-parteciġazzjoni li ma għandhiex, fil-prinċipju, tkun aktar kmieni minn 25 jum mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist intenzjonat. Jekk stat ta' urġenza ssostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist irendi dan il-perjodu ta' żmien imprattikabbli, il-perjodu ta' żmien jista' jitnaqqas għal mhux inqas minn 10 ijiem.

3. Għajr kif previst fil-paragrafi 4, 5, 7 u 8, entità tal-akkwist għandha tistabbilixxi data finali għall-prezentazzjoni tal-offerti li ma għandhiex tkun aktar kmieni minn 40 jum mid-data li fiha:

- (a) f'każ ta' proċedura għall-offerti miftuħa, l-avviż tal-akkwist ippjanat jiġi ppubblikat; jew
- (b) fil-każ ta' proċedura għall-offerti selettiva, l-entità tal-akkwist tinnotifika lill-fornituri li se jkunu mistiedna jipprezentaw offerti, kemm jekk tuża lista għal bosta uzi kif ukoll jekk le.

4. Entità tal-akkwist tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għas-sejha għall-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal mhux inqas minn 10 ijiem jekk:

- (a) l-entità tal-akkwist tkun ippubblikat avviż ta' akkwist ippjanat kif stabbilit fl-Artikolu 21.6(4) tal-inqas 40 jum, u mhux iktar minn 12-il xahar, minn qabel il-pubblikazzjoni tal-avviż ta' akkwist ippjanat, u l-avviż ta' akkwist ippjanat ikun fih:
 - (i) deskrizzjoni tal-akkwist;
 - (ii) id-dati finali approssimattivi għall-prezentazzjoni ta' offerti jew talbiet għall-partecipazzjoni;
 - (iii) dikjarazzjoni li l-fornituri interessati għandhom jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist;
 - (iv) l-indirizz minn fejn id-dokumenti li għandhom x'jaqsmu mal-akkwist jistgħu jinkisbu; u
 - (v) kemm jista' jkun mill-informazzjoni meħtieġa għall-avviż ta' akkwist ippjanat skont l-Artikolu 21.6(2) li tkun disponibbli;

- (b) l-entità tal-akkwist, għal kuntratti rikorrenti, tindika f'avviż inizjali tal-akkwist ippjanat li l-avviżi sussegwenti se jstabilixxu l-perjodi ta' żmien għall-proċedura ta' offerti abbażi ta' dan il-paragrafu; jew
- (c) stat ta' urġenza sostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist jrendi imprattikabbli l-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit skont il-paragrafu 3.

5. Entità tal-akkwist tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għall-proċedura tal-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 b'5 ijiem għal kull waħda miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

- (a) l-avviż ta' akkwist ippjanat jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici;
- (b) id-dokumentazzjoni kollha tas-sejha tal-offerti tkun disponibbli b'mezzi elettronici mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat; u
- (c) l-entità taċċetta offerti b'mezzi elettronici.

6. L-applikazzjoni tal-paragrafu 5, flimkien mal-paragrafu 4, fl-ebda każ ma għandha tirriżulta fit-tnaqqis tal-perjodu ta' żmien għall-proċedura tal-offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal inqas minn 10 ijiem mid-data li fiha jiġi ppubblikat l-avviż ta' akkwist ippjanat.

7. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan l-Artikolu, meta entità tal-akkwist takkwista oġġetti jew servizzi kummerċjali, jew xi taħlita tagħhom, tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit f'konformità mal-paragrafu 3 għal mhux inqas minn 13-il jum, dment li tippubblika b'mezzi elettronici, fl-istess hin, kemm l-avviż ta' akkwist ippjanat kif ukoll id-dokumentazzjoni tal-offerta. Barra minn hekk, jekk l-entità tal-akkwist taċċetta offerti għal oġġetti jew servizzi kummerċjali b'mezzi elettronici, tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien stabbilit skont il-paragrafu 3 għal mhux inqas minn 10 ijiem.

8. Meta entità tal-akkwist koperta mit-Taqsima B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B tkun għazlet il-fornituri kkwalifikati kollha jew għadd limitat minnhom, il-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti jista' jiġi stabbilit bi ftehim reċiproku bejn l-entità tal-akkwist u l-fornituri magħżulin. Fin-nuqqas ta' qbil, il-perjodu ma għandux ikun inqas minn 10 ijiem.

ARTIKOLU 21.13

Negozjar

1. Parti tista' tipprevedi li l-entitajiet tal-akkwist tagħha jwettqu negozjati mal-fornituri fil-kuntast tal-akkwist kopert:

- (a) jekk l-entità tal-akkwist tkun indikat l-intenzjoni tagħha li tagħmel negozjati fl-avviż ta' akkwist ippjanat kif meħtieġ skont l-Artikolu 21.6(2); jew
- (b) jekk mill-evalwazzjoni jidher li ma hemmx offerta li hija ovvjament l-aktar waħda vantaġġuza f'termini tal-kriterji speċifiċi ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist intenzjonat jew fid-dokumentazzjoni tal-offerta.

2. Entità tal-akkwist għandha:

- (a) tiżgura li kull eliminazzjoni ta' fornituri li jieħdu sehem fin-negozjati ssir skont il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist ippjanat jew id-dokumentazzjoni tal-offerta; u
- (b) jekk jiġu konklużi n-negozjati, tipprovdi data ta' skadenza komuni għall-fornituri parteċipanti li jkun fadal biex jipprezentaw offerti godda jew riveduti.

ARTIKOLU 21.14

Proċedura ta' offerti limitata

1. Sakemm ma tużax din id-dispożizzjoni bl-għan li tiġi evitata l-kompetizzjoni fost il-fornituri jew b'mod li jiddiskrimina kontra fornituri tal-Parti l-oħra jew jipprotegi lill-fornituri domestiċi, entità tal-akkwist tista' tuża proċedura ta' offerti limitata u tista' tagħżel li ma tapplikax l-Artikolu 21.6, l-Artikolu 21.7, l-Artikolu 21.8, l-Artikolu 21.10, u l-Artikoli 21.12, 21.13, 21.15 u 21.16 fi kwalunkwe waħda miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

- (a) jekk:
 - (i) l-offerti ma ġewx sottomessi jew il-fornituri ma talbux li jipparteċipaw;
 - (ii) l-ebda mill-offerti pprezentati ma tikkonforma mar-rekwiżiti essenzjali tad-dokumentazzjoni tal-offerta;
 - (iii) l-ebda wieħed mill-fornituri ma ssodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni; jew
 - (iv) l-offerti sottomessi jkunu ġew iddikjarati kollużivi mill-awtorità kompetenti sakemm ir-rekwiżiti tad-dokumentazzjoni tal-offerta ma jiġux immodifikati sostanzjalment;
- (b) jekk l-oġġetti jew is-servizzi jkunu jistgħu jiġu pprovdu biss minn fornitur partikolari u ma jkunux jeżistu oġġetti jew servizzi alternattivi jew sostituti raġonevoli, għal xi waħda mir-raġunijiet li ġejjin:
 - (i) ir-rekwiżit huwa għal xogħol artistiku;

- (ii) il-protezzjoni ta' privattivi, drittijiet tal-awtur jew drittijiet esklużivi oħrajn; jew
- (iii) nuqqas ta' kompetizzjoni għal raġunijiet tekniċi;
- (c) fil-każ ta' akkwist ta' konsenji addizzjonali mill-fornitur originali ta' oġġetti jew servizzi li ma kinux inkluzi fl-akkwist inizjali fejn bidla fil-fornitur għat-tali oġġetti jew servizzi addizzjonali:
- (i) ma tistax issir għal raġunijiet ekonomiċi jew tekniċi bħalma huma r-rekwiziti ta' funzjonalità jew ta' interoperabbiltà ma' tagħmir, ma' software, ma' servizzi jew ma' installazzjonijiet eżistenti akkwistati fl-akkwist inizjali; u
- (ii) tkun tikkaġuna inkonvenjenza notevoli jew kostijiet sostanzjali doppji għall-entità tal-akkwist;
- (d) fejn, u sa fejn huwa strettament neċessarju, għar-raġunijiet ta' urgenza estrema kkawżata minn avvenimenti li kienu imprevedibbli mill-entità tal-akkwist, l-oġġetti jew servizzi ma setgħux jinkisbu fil-hin permezz ta' sejha għall-offerti miftuħa jew selettivi ta' sejha għall-offerti;
- (e) fil-każ ta' oġġetti mixtrija f'suq tal-komoditajiet;
- (f) fejn entità tal-akkwist tixtri prototipi jew l-ewwel oġġetti jew servizz li jiġu żviluppati fuq it-talba tagħha matul, u għal, kuntratt partikolari għal riċerka, esperiment, studju jew żvilupp originali; l-iżvilupp originali tal-ewwel oġġett jew servizz jista' jinkludi produzzjoni jew provvista limitata sabiex jiġu inkorporati r-riżultati tal-ittestjar fil-prattika u sabiex jintwera li l-oġġett jew is-servizz ikun xieraq għall-produzzjoni jew għall-provvista fi kwantità bi standards ta' kwalità aċċettabbli, iżda ma jinkludix il-produzzjoni jew il-provvista tal-kwantità sabiex tiġi stabbilita vijabbiltà kummerċjali jew sabiex jiġu rkuprati l-kostijiet tar-riċerka u tal-iżvilupp;

- (g) fil-każ ta' akkwisti magħmula b'kundizzjonijiet eċċezzjonalment vantaġġużi li jinkisbu biss fuq medda ta' żmien ferm qasira fil-każ ta' tneħħijiet mhux tas-soltu bħal dawk li ġejjin minn likwidazzjoni, riċevitura jew falliment, iżda mhux fil-każ ta' akkwisti ta' rutina minn fornituri regolari; jew
- (h) meta kuntratt jingħata lil rebbieh ta' kompetizzjoni ta' disinni, bil-kundizzjoni li:
- (i) il-konkors ġie organizzat b'mod li huwa konsistenti mal-prinċipji ta' dan il-Kapitolu, b'mod partikolari fir-rigward tal-pubblikazzjoni ta' avviz ta' akkwist ippjanat; u
 - (ii) il-partecipanti jiġu ġġudikati minn ġurija indipendenti bil-għan li l-kuntratt għad-disinn jingħata lil rebbieh.

2. L-entità tal-akkwist għandha tfejji rapport bil-miktub fuq kull kuntratt mogħti skont il-paragrafu 1. Ir-rapport għandu jinkludi isem l-entità tal-akkwist, il-valur u t-tip ta' oġġetti jew ta' servizzi akkwistati, u dikjarazzjoni li tindika ċ-ċirkostanzi u l-kundizzjonijiet imsemmijin fil-paragrafu 1 li ġġustifikaw l-użu tal-proċedura limitata ta' offerti ta' kuntratt.

ARTIKOLU 21.15

Irkantijiet elettronici

Meta l-entità tal-akkwist ikun beħsiebha tagħmel akkwist kopert billi tuża rkantijiet elettronici, l-entità għandha ttiprovdi lil kull parteċipant, qabel jibda l-irkant elektroniku:

- (a) b'metodu ta' evalwazzjoni awtomatika, inkluża l-formula matematika, li tkun bażata fuq il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fid-dokumentazzjoni tas-sejha għall-offerti u li tkun użata fil-klassifikazzjoni awtomatika jew fir-riklassifikazzjoni matul l-irkant;
- (b) bir-rizultati ta' kwalunkwe valutazzjoni tal-bidu tal-elementi tal-offerta tagħha fejn il-kuntratt għandu jingħata fuq il-bażi tal-offerta l-izjed vantaġġuza; u
- (c) kwalunkwe informazzjoni rilevanti oħra relatata mat-twertiq tal-irkant.

ARTIKOLU 21.16

Trattament tal-offerti u l-ġoti tal-kuntratti

Trattament tal-offerti

1. Entità tal-akkwist għandha tircievi, tiftaħ u tittratta l-offerti kollha taħt proċeduri li jiggarantixxu l-gustizzja u l-imparzjalità tal-proċess tal-akkwist kif ukoll il-kunfidenzjalità tal-offerti.

2. Entità tal-akkwist ma ghandhiex tippenalizza lil xi fornitur li l-offerta tiegħu tkun irċevietha wara ż-żmien speċifikat biex tirċievi l-offerti jekk id-dewmien ikun dovut biss għall-ġestjoni hażina min-naħa tal-entità tal-akkwist.

3. Meta l-entità tal-akkwist tipprovdi lill-fornitur b'opportunità biex jikkoreġi żbalji mingħajr intenzjoni tal-formula bejn il-ftuħ tal-offerti u l-ġhoti tal-kuntratt, l-entità tal-akkwist għandha tipprovdi l-istess opportunità lill-fornituri kollha li jieħdu sehem.

Għoti tal-kuntratti

4. Biex tiġi kkunsidrata għall-ġhotja, offerta għandha tiġi pprezentata bil-miktub u, fi żmien il-ftuħ, għandha tikkonforma mar-rekwiżiti essenzjali stipulati fl-avviżi u fid-dokumentazzjoni tal-offerta, u għandha tkun ġejja minn fornitur li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteciġazzjoni.

5. Sakemm entità tal-akkwist ma tiddeterminax li ma huwiex fl-interess pubbliku li jingħata kuntratt, l-entità għandha tagħti l-kuntratt lill-fornitur li l-entità għazlet bħala dak li kapaċi jissodisfa t-termini tal-kuntratt u li, abbażi biss tal-kriterji ta' evalwazzjoni speċifikati fl-avviżi u d-dokumentazzjoni tal-offerta, ipprezenta:

(a) l-aktar offerta vantaġġuża; jew

(b) l-aktar prezz baxx, jekk il-prezz ikun l-uniku kriterju.

6. Meta entità tal-akkwist tirċievi offerta bi prezz li huwa baxx b'mod anormali fir-rigward tal-prezzijiet f'offerti oħra pprezentati, hija tista' tivverifika mal-fornitur li l-fornitur jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteciġazzjoni u li huwa kapaċi jissodisfa t-termini tal-kuntratt.

7. Entità tal-akkwist ma ghandhiex tuża alternattivi, tannulla akkwist jew timmodifika kuntratti mogħtija b'mod li jiġu evitati l-obbligi skont dan il-Kapitolu.

8. Bħala regola ġenerali, kull Parti għandha tagħmel hilita biex tipprova perjodu sospensiv bejn l-ghoti u l-konkluzjoni ta' kuntratt, sabiex tagħti biżżejjed żmien lill-offerenti li ma jkunux intgħazlu sabiex jirrieżaminaw u joġġezzjonaw għad-deċiżjoni ta' għoti.

ARTIKOLU 21.17

Trasparenza tal-informazzjoni dwar l-akkwisti

Informazzjoni pprovduta lill-fornituri

1. Entità tal-akkwist għandha tgħarraf minnufih lill-fornituri parteċipanti bid-deċiżjonijiet ta' għoti tal-kuntratt tal-entità tal-akkwist u, jekk mitluba minn fornitur, għandha tagħmel dan bil-miktub. Soġġetta għall-Artikolu 21.18(2) u (3), entità tal-akkwist għandha, jekk tintalab tagħmel dan, tagħti lil fornitur li ma ntgħażilx spjegazzjoni tar-raġunijiet il-ġhala l-entità ma għażlitx l-offerta tiegħu, u l-vantaġġi relattivi tal-offerta tal-fornitur li ntagħzel.

Pubblikazzjoni tal-informazzjoni dwar l-ghoti

2. Mhux aktar tard minn 72 jum wara l-ghoti ta' kull kuntratt kopert minn dan il-Kapitolu, l-entità tal-akkwist tippubblika avviż fil-mezz stampat jew elettroniku xieraq elenkat fit-Taqsima I tal-Anness 21-A u 21-B. Meta l-entità tal-akkwist tippubblika l-avviż esklużivament fuq mezz elettroniku, l-informazzjoni għandha tibqa' faċilment aċċessibbli għal perjodu ta' żmien raġonevoli. L-avviż għandu jinkludi tal-inqas l-informazzjoni li ġejja:

- (a) deskrizzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi akkwistati;
- (b) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist;
- (c) l-isem tal-fornitur li jintgħażel;
- (d) il-valur tal-offerta li ntagħżlet jew l-ogħla u l-anqas offerti li ġew ikkunsidrati fl-ghoti tal-kuntratt;
- (e) id-data tal-ghoti; u
- (f) it-tip ta' metodu ta' akkwist użat, u f'każijiet li fihom tkun intużat proċedura ta' offerti limitata skont l-Artikolu 21.14, deskrizzjoni taċ-ċirkostanzi li jiġġustifikaw l-użu tal-proċedura ta' offerti limitata.

Żamma tad-dokumentazzjoni, rapporti u traċċabilità elettronika

3. Għal perjodu ta' mhux inqas minn 3 snin mid-data li fiha tagħti kuntratt, kull entità tal-akkwist għandha żżomm:

- (a) id-dokumentazzjoni u r-rapporti tal-proċeduri tal-akkwist u l-ghoti ta' kuntratti marbuta ma' akkwist kopert, inklużi r-rapporti meħtieġa skont l-Artikolu 21.14; u
- (b) id-*data* li tiżgura t-traċċabilità xierqa tat-twertiq tal-akkwist kopert b'mezzi elettronici.

Skambju tal- istatistika

4. Fuq talba tal-Parti l-oħra, u bil-għan li jsiru diskussjonijiet fis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 21.21, kull Parti għandha tagħmel disponibbli lill-Parti l-oħra statistika dwar l-akkwist kopert ta' oġġetti, servizzi u servizzi ta' kostruzzjoni, inkluża, sa fejn ikun possibbli, statistika dwar il-konċessjonijiet tax-xogħlijiet. F'konformità mal-Artikolu 21.23, il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jiksbu fehim aħjar tal-istatistika dwar l-akkwist pubbliku ta' xulxin.

5. Meta Parti tkun teħtieġ li avvizi dwar il-kuntratti mogħtija, skont il-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu, jiġu ppubblikati b'mod elettroniku, u meta tali avvizi jkunu disponibbli għall-pubbliku permezz ta' bażi tad-*data* unika f'forma li tippermetti li ssir analiżi tal-kuntratti koperti, il-Parti tista', minflok tirrapporta lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 21.21, tipprovdi holqa għas-sit web, flimkien ma' kwalunkwe struzzjoni meħtieġa biex tiġi aċċessata u tintuża tali *data*.

ARTIKOLU 21.18

Divulgazzjoni ta' informazzjoni

Forniment ta' l-informazzjoni lill-Partijiet

1. Wara talba tal-Parti l-oħra, Parti għandha ttiprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni meħtieġa biex tiddetermina jekk akkwist twettaqx b'mod ġust, imparzjali u skont dan il-Kapitolu, inkluża informazzjoni dwar il-karatteristiċi u l-vantaġġi relattivi tal-offerta magħżula. Fejn ir-rilaxx tal-informazzjoni jippreġudika l-kompetizzjoni fl-offerti futuri, il-Parti li tirċievi l-informazzjoni ma għandhiex tiddivulgaha lil xi fornitur, hlief wara li tikkonsulta mal-Parti li tkun pprovdiet l-informazzjoni u tikseb il-kunsens tagħha.

Nuqqas ta' divulgazzjoni ta' informazzjoni

2. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan il-Kapitolu, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex, hlief sal-punt meħtieġ mil-liġi jew bl-awtorizzazzjoni bil-miktub tal-fornitur li pprova l-informazzjoni, tiddivulga informazzjoni li tkun ta' preġudizzju għall-interessi kummerċjali legittimi ta' fornitur partikolari jew li tista' tippreġudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri.

3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jobbliga Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist, l-awtoritajiet u l-korpi ta' rieżami tagħha, li tiddivulga informazzjoni kunfidenzjali jekk id-divulgazzjoni:

- (a) ixxejjel l-infurzar tal-liġi;
- (b) tista' tippreġudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri;

- (c) tkun tippregudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' persuni partikolari, inkluża l-protezzjoni tal-proprjetà intellettuali; jew
- (d) b'xi mod ieħor tmur kontra l-interess pubbliku.

ARTIKOLU 21.19

Proċeduri domestiċi ta' rieżami

1. Kull Parti għandha ttiprovdi proċedura ta' rieżami amministrattiva jew ta' stharrig ġudizzjarju f' waqtha, effettiva, trasparenti u mhux diskriminatorja li permezz tagħha fornitur jista' joġġezzjona, fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess, għal dan li ġej:

- (a) ksur ta' dan il-Kapitolu; jew
- (b) nuqqas ta' konformità mal-mizuri ta' Parti li jimplimentaw dan il-Kapitolu, fejn il-fornitur ma jkollux id-dritt li jikkontesta direttament ksur ta' dan il-Kapitolu skont il-liġijiet ta' Parti.

Ir-regoli proċedurali għall-kontestazzjonijiet kollha għandhom ikunu bil-miktub u jiġu magħmula generalment disponibbli.

2. Fil-każ ta' lment minn fornitur, li jirriżulta fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess, li hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1, il-Parti tal-entità tal-akkwist li twettaq l-akkwist għandha thegġeg lill-entità u lill-fornitur biex isibu soluzzjoni għall-ilment permezz ta' konsultazzjonijiet. L-entità għandha tqis b'mod imparzjali u tempestiv kwalunkwe tali ilment b'manjiera li ma tippregudikax il-partecipazzjoni tal-fornitur fl-akkwist attwali jew futur jew id-dritt tiegħu li jfittex mizuri korrettivi skont il-proċedura ta' rieżami amministrattiva jew ġudizzjarja.

3. Kull fornitur għandu jingħata perjodu ta' zmien twil biżżejjed sabiex ihejji u jippreżenta oġġezzjoni, li fl-ebda każ ma għandu jkun inqas minn 10 ijiem miż-zmien meta l-baži tal-kontestazzjoni tkun saret magħrufa jew b'mod raġonevoli kellha ssir magħrufa mill-fornitur.
4. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew tagħzel tal-inqas awtorità amministrattiva jew ġudizzjarja imparzjali waħda li tkun indipendenti mill-entitajiet tal-akkwist tagħha sabiex tilqa' u tirrieżamina oġġezzjoni minn fornitur li jitressaq fil-kuntest ta' akkwist kopert.
5. Meta korp li ma huwiex awtorità msemija fil-paragrafu 4, inizjalment jirrieżamina oġġezzjoni, il-Parti għandha tiżgura li l-fornitur ikollu d-dritt li jappella d-deċizzjoni inizjali quddiem awtorità amministrattiva jew ġudizzjarja imparzjali li hija indipendenti mill-entità tal-akkwist li l-akkwist tagħha huwa s-sugġett tal-oġġezzjoni.
6. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċizzjonijiet ta' korp ta' rieżami li ma huwiex qorti jkunu soġġetti għal rieżami ġudizzjarju jew dak il-korp ta' rieżami għandu proċeduri li jipprevedu li:
- (a) l-entità tal-akkwist għandha twieġeb bil-miktub għall-oġġezzjoni u tiddivulga d-dokumenti kollha rilevanti lill-korp ta' rieżami;
 - (b) il-parteciċipanti għall-proċedimenti (minn hawn 'il quddiem il-“parteciċipanti”) ikollhom id-dritt li jinstemgħu qabel tittiehed deċizzjoni mill-korp ta' rieżami dwar oġġezzjoni;
 - (c) il-parteciċipanti jkollhom id-dritt li jkunu rrappreżentati u akkumpanjati;
 - (d) il-parteciċipanti jkollhom aċċess għall-proċedimenti kollha;

- (e) il-partecipanti jkollhom id-dritt li jitolbu li l-proċedimenti jsiru fil-pubbliku u li x-xhieda jistgħu jiġu pprezentati; u
- (f) il-korp ta' riezami għandu jieħu d-deċiżjonijiet jew jagħmel ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu b'mod tempestiv, bil-miktub u jinkludi spjegazzjoni tal-bażi għal kull deċiżjoni jew rakkomandazzjoni.
7. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm fis-seħħ proċeduri li jipprevedu:
- (a) miżuri interim rapidi biex tinzamm l-opportunità tal-fornitur li jieħu sehem fl-akkwist; miżuri interim bħal dawn jistgħu jirriżultaw f'sospensjoni tal-proċess ta' akkwist; il-proċeduri jistgħu jipprevedu li fid-deċiżjoni ta' jekk jiġux applikati tali miżuri jistgħu jitqiesu l-konsegwenzi negattivi prevalenti għall-interessi kkonċernati, inkluż l-interess pubbliku; għandha tiġi pprovduta bil-miktub kawża ġusta għal nuqqas ta' azzjoni; u
- (b) fejn korp ta' riezami jkun iddetermina li kien hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1, azzjoni korrettiva jew kumpens għat-telf jew id-danni mgarrba, li jistgħu jkunu limitati għall-kostijiet għat-thejjija tal-offerta jew għall-kostijiet relatati mal-oġġezzjoni, jew għat-tnejn.

ARTIKOLU 21.20

Modifiki u rettifiki għall-kopertura

1. L-Unjoni Ewropea tista' timmodifika jew tirrettifika l-Anness 21-A u ċ-Ċili jista' jimmodifika jew jirrettifika l-Anness 21-B.

Modifiki

2. Jekk Parti jkollha l-hsieb li timmodifika l-Anness tagħha kif imsemmi fil-paragrafu 1, dik il-Parti għandha:

- (a) tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub; u
- (b) tinkludi fin-notifika proposta għal aġġustamenti ta' kumpens xierqa lill-Parti l-oħra sabiex jinżamm livell ta' kopertura paragonabbli għal dak li kien jeżisti qabel il-modifika.

3. Minkejja s-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu, Parti ma hijiex meħtieġa tipprova aġġustamenti kumpensatorji jekk il-modifika tkun tkopri entità li fuqha l-Parti effettivament eliminat il-kontroll jew l-influwenza tagħha. Il-kontroll jew l-influwenza tal-gvern fuq l-akkwist kopert ta' entitajiet elenkati fit-Taqsima A, B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B huma preżunti li huma eliminati b'mod effettiv, sa fejn huwa kkonċernat l-akkwist tal-entità, fejn l-entità hija esposta għall-kompetizzjoni fi swieq li għalihom l-aċċess ma huwiex ristrett.

4. Jekk Parti tinnotifika lill-Parti l-oħra skont il-paragrafu 2 b'modifika maħsuba tal-Anness tagħha, il-Parti l-oħra għandha togġezzjona bil-miktub jekk togġezzjona li:

- (a) aġġustament propost skont is-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 huwa adegwat sabiex jinżamm livell komparabbli ta' kopertura maqbula reċiprokament; jew
- (b) il-modifika tkopri entità li fuqha l-kontroll jew l-influwenza tal-Parti jkunu effettivament intemmu f'konformità mal-paragrafu 3.

Il-Parti l-oħra għandha tissottometti kwalunkwe oġġezzjoni bil-miktub skont dan il-paragrafu fi żmien 45 jum wara d-data tal-wasla tan-notifika msemmija fis-subparagrafu (a) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu. Jekk dik il-Parti ma tipprezentax kwalunkwe oġġezzjoni bil-miktub fi hdan dak il-perjodu ta' żmien, hija titqies li aċċettat l-aġġustament jew il-modifika, inkluż għall-finijiet tal-Kapitolu 31.

Rettifiki

5. Il-Partijiet għandhom jikkunsidraw il-bidliet li ġejjin fl-Anness 21-A jew 21-B, bħala rettifika ta' natura purament formali, sakemm dawn ma jaffettwawx il-kopertura miftiehma b' mod reċiproku prevista f'dan il-Kapitolu:

- (a) bidla fl-isem ta' entità;
- (b) fużjoni ta' żewġ entitajiet jew aktar elenkati fit-Taqsima A, B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B;
- (c) is-separazzjoni ta' entità elenkata fit-Taqsima A, B jew C tal-Anness 21-A jew 21-B f'żewġ entitajiet jew aktar li jżiedu mal-entitajiet elenkati fl-istess Taqsima tal-Anness 21-A jew 21-B.

6. Jekk Parti tipproponi rettifika tal-Anness 21-A jew 21-B rispettivament, dik il-Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra kull sentejn wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

7. Parti tista' tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar oġġezzjoni għal rettifika proposta fi żmien 45 jum minn meta tirċievi n-notifika. Jekk Parti tressaq oġġezzjoni, hija għandha tistipula r-raġunijiet għalfejn temmen li r-rettifika proposta ma hijiex bidla prevista fil-paragrafu 5, u tiddekrivi l-effett li r-rettifika proposta dwar il-kopertura maqbula reċiprokament prevista f'dan il-Kapitolu. Jekk l-ebda oġġezzjoni bħal din ma titressaq bil-miktub fi żmien 45 jum minn meta tirċievi n-notifika, il-Parti titqies li tkun qablet mar-rettifika proposta.

Konsultazzjoni u riżoluzzjoni ta' tilwim

8. Jekk il-Parti l-oħra toġġezzjona għall-modifika jew għar-rettifika proposta fi żmien 45 jum, il-Partijiet għandhom ifittxu li jsolvu l-kwistjoni permezz ta' konsultazzjonijiet wara li jkunu rċevew in-notifika. Jekk il-Partijiet ma jilhqux ftehim fi żmien 60 jum mill-wasla tal-oġġezzjoni, il-Parti li tfittex li timmodifika jew tirrettifika l-Anness tagħha tista' tirreferi l-kwistjoni għall-proċedura għas-soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim. Il-modifika jew ir-rettifika proposta tidhol fis-seħh biss meta ż-żewġ Partijiet ikunu qablu dwarha jew abbazi ta' deċiżjoni finali skont il-proċedura prevista fil-Kapitolu 31.

9. In-nuqqas li jintlaħaq ftehim fil-proċedura ta' konsultazzjoni skont il-paragrafu 8 ta' dan l-Artikolu ma jeżentax lill-Partijiet mill-obbligu li jwettqu konsultazzjonijiet skont il-Kapitolu 31.

ARTIKOLU 21.21

Is-Sottokumitat għall-Akkwist Pubbliku

Fuq talba ta' Parti, is-Sottokumitat għall-Akkwist Pubbliku ("Sottokumitat") stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu jiltaqa' biex jindirizza kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni u t-tħaddim ta' dan il-Kapitolu, inklużi dawn li ġejjin:

- (a) kwistjonijiet dwar l-akkwist pubbliku riferuti lilu minn Parti;
- (b) il-monitoraġġ tal-attivitajiet ta' kooperazzjoni mwettqa mill-Partijiet kif previst fl-Artikolu 21.23;

- (c) l-iffaċilitar tal-parteċipazzjoni ta' intrapriži żgħar u ta' daqs medju fl-akkwist kopert kif previst fl-Artikolu 21.22; u
- (d) diskussjoni dwar l-istatus tal-implimentazzjoni tal-punt uniku ta' aċċess skont l-Artikolu 21.6(7).

ARTIKOLU 21.22

L-iffaċilitar tal-parteċipazzjoni minn intrapriži żgħar u ta' daqs medju

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut importanti li l-intrapriži żgħar u ta' daqs medju (minn hawn 'il quddiem, "SMEs") jistgħu jagħmlu għat-tkabbir ekonomiku u għall-impjiegi, u l-importanza li tiġi ffaċilitata l-parteċipazzjoni tal-SMEs fl-akkwist pubbliku.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-akkwist elettroniku fl-iffaċilitar tal-parteċipazzjoni tal-SMEs fil-proċeduri ta' akkwist billi jiżguraw it-trasparenza.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza tal-alleanzi tan-negozju bejn il-fornituri ta' kull Parti, u b'mod partikolari bejn l-SMEs, inkluża parteċipazzjoni kongunta fil-proċeduri tal-offerti.
4. Il-Partijiet jistgħu:
 - (a) jipprovdu informazzjoni relatata mal-miżuri tagħhom użati sabiex jikkontribwixxu, jippromwovu, jinkoraġġixxu jew jiffaċilitaw il-parteċipazzjoni tal-SMEs fl-akkwist pubbliku;
 - (b) jikkooperaw fl-iżvilupp ta' mekkaniżmi biex jipprovdu informazzjoni lill-SMEs dwar il-mezzi għall-parteċipazzjoni fl-akkwist kopert skont dan il-Kapitolu.

5. Sabiex tiġi ffaċilitata l-partecipazzjoni tal-SMEs fl-akkwist kopert, kull Parti għandha, sa fejn ikun possibbli:

- (a) tipprovdi definizzjoni ta' SMEs f'portal elettroniku;
- (b) tagħmel hilita biex tagħmel id-dokumentazzjoni kollha tal-offerti disponibbli mingħajr hlas;
- (c) tiegħu kwalunkwe miżura oħra mfassla biex tiffaċilita l-partecipazzjoni tal-SMEs fl-akkwist pubbliku kopert minn dan il-Kapitolu, dment li tali miżuri ma jiddiskriminawx kontra l-intrapriżi tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 21.23

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu mill-aħjar biex jiżviluppaw attivitajiet ta' kooperazzjoni bil-għan li jiksbu fehim aħjar tas-sistemi rispettivi tagħhom tal-akkwist pubbliku, kif ukoll aċċess aħjar għas-swieq rispettivi tagħhom, fi kwistjonijiet bħal:

- (a) l-iskambju ta' esperjenzi u informazzjoni, bħall-oqfsa regolatorji, l-aħjar prattiki u l-istatistika;
- (b) l-iffaċilitar tal-partecipazzjoni mill-fornituri fl-akkwist kopert, b'mod partikolari fir-rigward tal-SMEs;
- (c) l-iżvilupp u l-espansjoni tal-użu tal-mezzi elettronici fis-sistemi ta' akkwist pubbliku;

(d) il-bini tal-kapaċità billi jitrawwem it-tagħlim bejn l-uffiċjali tal-gvern u tal-persunal tal-entitajiet tal-akkwist bil-ħsieb li jiġu ssodisfati d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

2. Il-Partijiet għandhom jinfurmaw lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 21.21 bi kwalunkwe tali attività'.

ARTIKOLU 21.24

Negozjati ulterjuri

Is-Sottokumitat għall-Akkwist Pubbliku msemmi fl-Artikolu 21.21 għandu jirrieżamina l-operat ta' dan il-Kapitolu u, mhux aktar tard minn 4 snin wara d-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, jista' jipproponi li l-Kumitat għall-Kummerċ jirrakkomanda li l-Partijiet iwettqu negozjati ulterjuri bil-għan li jinkiseb ftuħ addizzjonali għall-aċċess għas-suq.

KAPITOLU 22

INTRAPRIŻI TAL-ISTAT, INTRAPRIŻI MOGHTIJA DRITTIJET JEW PRIVILEĠĠI SPEĊJALI U MONOPOLJI DDEŻINJATI

ARTIKOLU 22.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-paragrafi 1 sa 3 tal-Artikolu XVII tal-GATT 1994, il-Ftehim dwar l-Interpretazzjoni tal-Artikolu XVII tal-GATT 1994, kif ukoll skont il-paragrafi 1, 2 u 5 tal-Artikolu VIII tal-GATS.
2. Dan il-Kapitolu japplika għal intrapriża tal-istat, għal intrapriża mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali u għal monopolju ddeżinjat (“entità”) involuti f’attivitajiet kummerċjali. Jekk entità twettaq kemm attivitajiet kummerċjali kif ukoll attivitajiet mhux kummerċjali¹, huma biss l-attivitajiet kummerċjali li jkunu koperti minn dan il-Kapitolu.
3. Dan il-Kapitolu japplika għal intrapriži tal-Istat, għal intrapriži mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u għal monopolji ddeżinjati fil-livelli kollha tal-gvern.

¹ Attivitajiet mhux kummerċjali jistgħu jinkludu t-twertiq ta’ mandat legittimu ta’ servizz pubbliku jew kwalunkwe attività direttament relatata mal-forniment ta’ difiża nazzjonali jew ta’ sigurtà pubblika.

4. Dan il-Kapitolu ma japplikax għall-akkwist minn Parti ta' prodott jew servizz mixtri għal skopijiet governattivi u mhux bl-għan ta' bejgħ kummerċjali mill-gdid jew bil-ħsieb tal-forniment ta' prodott jew servizz għall-bejgħ kummerċjali, kemm jekk l-akkwist huwa "akkwist kopert" kif ukoll jekk le kif definit fl-Artikolu 21.2.
5. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal kwalunkwe servizz ipprovdut fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva.
6. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal intraprizi tal-Istat, għal intraprizi mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali u għal monopolji dezinjati fil-kazijiet fejn f'wahda mit-3 snin fiskali konsekuttivi preċedenti, id-dhul annwali derivat mill-attivitajiet kummerċjali tal-entità kien anqas minn 100 miljun Dritt Speċjali ta' Prelevament (SDR)¹.
7. L-Artikolu 22.4 ma japplikax għas-setturi tas-servizzi li huma barra mill-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.
8. L-Artikolu 22.4 ma japplikax sa fejn intrapriza tal-istat, intrapriza mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali jew monopolju ddezinjat ta' Parti jagħmlu xirjiet u jbigħu oġġetti jew servizzi skont:
- (a) kwalunkwe miżura eżistenti mhux konformi li l-Parti żżomm, tkompli, ggedded jew temenda skont l-Artikolu 10.11, l-Artikolu 11.8 jew l-Artikolu 18.10 kif stabbilit fl-iskeda tagħha fl-Anness 10-A; jew
 - (b) kwalunkwe miżura mhux konformi li l-Parti tadotta jew iżżomm fir-rigward ta' setturi, ta' subsetturi, jew ta' attivitajiet f'konformità mal-Artikolu 10.11, l-Artikolu 11.8 jew l-Artikolu 18.10 kif stabbilit fl-iskeda tagħha fl-Anness 10-B.

¹ Matul l-ewwel 5 snin mid-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-limitu se jkun ta' inqas minn 200 miljun SDR.

ARTIKOLU 22.2

Definizzjonijiet

Għall-iskopijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 22:

- (a) “attivitajiet kummerċjali” tfisser attivitajiet li twettaq impriża, li r-risultat aħhari tagħhom huwa l-produzzjoni ta' oġġett jew il-forniment ta' servizz, li se jinbiegħ fis-suq rilevanti fi kwantitajiet u bi prezzijiet iddeterminati mill-intrapriża, u li jitwettqu bi skop ta' qligħ¹;
- (b) “kunsiderazzjonijiet kummerċjali” tfisser kunsiderazzjonijiet dwar il-prezz, il-kwalità, id-disponibbiltà, il-kummerċjabbiltà, it-trasport u termini u kundizzjonijiet oħrajn tax-xiri jew tal-bejgħ, jew fatturi oħrajn li normalment jittiehdu f'kunsiderazzjoni fid-deċizzjonijiet kummerċjali ta' intrapriża bi sjieda privata li topera skont il-prinċipji tal-ekonomija tas-suq fin-negozju jew fl-industrija rilevanti;
- (c) “tiddeżinja” tfisser li tistabilixxi jew tawtorizza monopolju, jew li jiġi estiż il-kamp ta' applikazzjoni ta' monopolju, sabiex ikopri oġġett jew servizz addizzjonali;
- (d) “monopolju deżinjat” tfisser entità, li tinkludi grupp ta' entitajiet jew aġenzija tal-gvern, li f'suq rilevanti fit-territorju ta' Parti tiġi ddeżinjata bħala l-uniku fornitur jew akkwirent ta' oġġett jew ta' servizz, iżda ma tinkludix entità li tkun ingħatat dritt esklużiv ta' proprjetà intellettuali purament minhabba tali għotja;

¹ Għal aktar ċertezza, “attivitajiet kummerċjali” jeskludu l-attivitajiet imwettqa minn intrapriża li topera fuq bażi mingħajr skop ta' qligħ jew li topera fuq bażi ta' rkupru tal-ispejjeż.

- (e) “intrapriża mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali”¹ tfisser kwalunkwe intrapriża, pubblika jew privata, li lilha Parti tkun tat drittijiet jew privileggi speċjali, fil-liġi jew fil-fatt; drittijiet jew privileggi speċjali jingħataw minn Parti meta tiddeżinja jew tillimita għal tnejn jew aktar in-numru ta’ intrapriži awtorizzati li jipprovdu oġġett jew servizz, filwaqt li tqis ir-regolament settorjali speċifiku li skontu jkun sar l-għoti tad-dritt jew tal-privileġġ, għajr skont kriterji oġġettivi, proporzjonali u mhux diskriminatorji, li b’hekk jaffettwa sostanzjalment l-abbiltà ta’ kwalunkwe intrapriża oħra sabiex tipprovdi l-istess oġġett jew servizz fl-istess zona ġeografika f’kundizzjonijiet sostanzjalment ekwivalenti;
- (f) “servizz ipprovdut fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva” tfisser servizz ipprovdut fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva kif definit fil-paragrafu 3(c) tal-Artikolu I tal-GATS, inkluż kif definit fl-Anness dwar is-Servizzi Finanzjarji tal-GATS jekk applikabbli; u
- (g) “intrapriża tal-istat” tfisser intrapriża bi sjieda jew kontroll ta’ Parti².

ARTIKOLU 22.3

Dispożizzjonijiet generali

Mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi ta’ Parti skont dan il-Kapitolu, xejn f’dan il-Kapitolu ma jimpedixxi lil Parti milli tistabbilixxi jew iżzomm intrapriži tal-Istat, milli tiddeżinja jew iżzomm monopolji jew milli tagħti lill-intrapriži drittijiet jew privileggi speċjali.

¹ Għal aktar ċertezza, l-għoti ta’ liċenzja lil għadd limitat ta’ intrapriži fl-allokkazzjoni tar-rizorsi skarsi skont kriterji oġġettivi, proporzjonali u mhux diskriminatorji, ma huwiex fih innifisu dritt jew privileġġ speċjali.

² Għall-istabbiliment ta’ sjieda jew kontroll, l-elementi legali u fattwali rilevanti kollha għandhom jiġu eżaminati każ b’każ.

ARTIKOLU 22.4

Trattament mhux diskriminatorju u kunsiderazzjonijiet kummerċjali

1. Parti għandha tiżgura li kull waħda mill-intraprizi tal-Istat, mill-intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileġġi speċjali u mill-monopolji ddeżinjati tagħha, meta jkunu involuti f'attivitajiet kummerċjali:
 - (a) tagixxi f'konformità ma' kunsiderazzjonijiet kummerċjali fix-xiri jew bejgħ tagħha ta' oġġett jew ta' servizz, hlief sabiex tissodisfa kwalunkwe terminu tal-mandat tas-servizz pubbliku tagħha li ma jkunx inkonsistenti mas-subparagrafu (b) jew (c) ta' dan il-paragrafu;
 - (b) fix-xiri tagħha ta' merkanzija jew ta' servizz:
 - (i) tagħti lil oġġett jew lil servizz fornit minn intrapriża tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli minn dak li tagħti lil oġġett jew lil servizz simili fornit mill-intrapriži tal-Parti kkonċernata; u
 - (ii) tagħti lil oġġett jew lil servizz fornit minn intrapriża li tkun intrapriża koperta, kif definit fis-subparagrafu (d) tal-Artikolu 10.2(1), fit-territorju ta' dik il-Parti trattament mhux anqas favorevoli minn dak li tagħti lil oġġett simili jew lil servizz simili fornit minn intrapriži fis-suq rilevanti fit-territorju ta' dik il-Parti li jkunu investimenti ta' investituri ta' dik il-Parti; u
 - (c) fil-bejgħ tagħha ta' oġġett jew ta' servizz:
 - (i) tagħti lil intrapriża tal-Parti l-oħra trattament mhux anqas favorevoli minn dak li tagħti lill-intrapriži tal-Parti kkonċernata; u

- (ii) tagħti lil intrapriża li hija intrapriża koperta, kif definit fis-subparagrafu (d) tal-Artikolu 10.2(1), fit-territorju ta' dik il-Parti trattament mhux anqas favorevoli minn dak li tagħti lil intrapriži fis-suq rilevanti fit-territorju ta' dik il-Parti li huma investimenti ta' investituri ta' dik il-Parti.

2. Il-paragrafu 1 ma jipprekludix lil intrapriži tal-Istat, intrapriži mogħtija drittijiet jew privileggi speċjali jew monopolji maħtura milli:

- (a) jixtru jew jipprovdu oġġetti jew servizzi b'termini jew b'kundizzjonijiet differenti, inklużi termini jew kundizzjonijiet relatati mal-prezz, dment li tali termini jew kundizzjonijiet differenti jkunu stabbiliti f'konformità ma' kunsiderazzjonijiet kummerċjali; jew
- (b) jirrifjutaw li jixtru jew jipprovdu oġġetti jew servizzi, dment li tali każda tkun imwettqa f'konformità ma' kunsiderazzjonijiet kummerċjali.

ARTIKOLU 22.5

Qafas regolatorju

- 1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-aħjar użu mill-istandards internazzjonali, kif applikabbli, inklużi l-Linji Gwida tal-OECD dwar il-Governanza Korporattiva tal-Intrapriži tal-Istat, kif xieraq.
- 2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe korp regolatorju jew kwalunkwe korp ieħor li jeżerċita funzjoni regolatorja li tistabbilixxi jew iżzomm:
 - (a) ikun indipendenti minn kwalunkwe intrapriża u ma jagħti rendikont lill-ebda intrapriża li tirregola, sabiex tiġi żgurata l-effettività tal-funzjoni regolatorja; u

(b) jaġixxi b'mod imparzjali f'ċirkostanzi simili¹ fir-rigward tal-intraprizi kollha li tirregola, inklużi l-intraprizi tal-istat, l-intraprizi mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali u l-monopolji ddezinjati².

3. Kull Parti għandha tapplika l-liġijiet u r-regolamenti tagħha għal intraprizi tal-istat, għal intraprizi mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali u għal monopolji ddezinjati b'mod konsistenti u mhux diskriminatorju.

ARTIKOLU 22.6

Trasparenza

1. Parti ("il-Parti rikjedenti") li għandha raġuni sabiex temmen li l-interessi tagħha skont dan il-Kapitolu qegħdin jiġu affettwati b'mod avvers mill-attivitajiet kummerċjali ta' intrapriza tal-Istat, ta' intrapriza mogħtija drittijiet jew privileġġi speċjali jew ta' monopolju ddezinjat tal-Parti l-oħra tista' titlob bil-miktub lil dik il-Parti l-oħra ("il-Parti li ssirilha t-talba") sabiex tipprovdi bil-miktub informazzjoni dwar l-attivitajiet kummerċjali ta' dik l-entità b'rabta mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

2. Il-Parti rikjedenti għandha tinkludi, f'talba skont il-paragrafu 1, spjegazzjoni dwar kif dik il-Parti temmen li l-attivitajiet tal-entità jistgħu jkunu qed jaffettwaw l-interessi ta' dik il-Parti skont dan il-Kapitolu u għandha tispeċifika liema informazzjoni elenkata fil-paragrafu 3 hija qed titlob.

¹ Għal aktar ċertezza, l-imparzjalità li biha l-korp regolatorju jeżerċita l-funzjonijiet regolatorji tiegħu għandha tiġi vvalutata b'referenza għal mudell jew prattika ġenerali ta' dak il-korp regolatorju.

² Għal aktar ċertezza, għal dawk is-setturi li fihom il-Partijiet ikunu qablu mal-obbligi speċifiċi li jirrigwardjaw il-korp regolatorju f'Kapitoli oħrajn ta' dan il-Ftehim, id-dispożizzjonijiet rilevanti f'dawk il-Kapitoli l-oħrajn għandhom jipprevalu.

3. Il-Parti li ssirilha t-talba għandha ttipprovdi l-informazzjoni li ġejja, f'konformità mal-paragrafi 1 u 2:

- (a) is-sjieda u l-istrutturi tal-votazzjoni tal-entità, filwaqt li jiġu indikati l-perċentwal ta' ishma li l-Parti, l-intraprizi tal-Istat, l-intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileggi speċjali jew il-monopolji ddeżinjati tagħha jkollhom b'mod kumulattiv, u l-perċentwal tad-drittijiet tal-vot li jkollhom b'mod kumulattiv, fl-entità;
- (b) deskrizzjoni ta' kwalunkwe sehem speċjali jew dritt tal-vot speċjali jew dritt ieħor li l-Parti, l-intraprizi tal-Istat, l-intraprizi mogħtijin drittijiet jew privileggi speċjali jew il-monopolji ddeżinjati tagħha jkollhom, meta dawn id-drittijiet ikunu differenti minn dawk marbutin ma' ishma komuni ġenerali tal-entità;
- (c) l-istruttura organizzazzjonali tal-entità u l-kompożizzjoni tal-bord tad-diretturi tagħha jew ta' kwalunkwe korp ekwivalenti;
- (d) deskrizzjoni ta' liema dipartimenti tal-gvern jew korpi pubbliċi jirregolaw jew jimmonitorjaw l-entità, deskrizzjoni tar-rekwiżiti ta' rapportar imposti fuqha minn dawk id-dipartimenti tal-gvern jew mill-korpi pubbliċi, u d-drittijiet u l-prattiki ta' dawk id-dipartimenti tal-gvern jew ta' kwalunkwe korp pubbliku fir-rigward tal-ħatra, tas-sensja jew tar-remunerazzjoni ta' eżekuttivi superjuri u ta' membri tal-bord tad-diretturi tagħha jew ta' kwalunkwe korp manigerjali ekwivalenti ieħor;
- (e) id-dħul annwali tal-entità u l-assi totali tul l-aktar perjodu ta' 3 snin reċenti li għalih ikun hemm informazzjoni disponibbli;
- (f) kwalunkwe eżenzjoni, immunità u miżura relatata li minnha l-entità tibbenefika skont il-liġijiet u r-regolamenti tal-Parti li ssirilha t-talba; u

(g) kwalunkwe informazzjoni addizzjonali rigward l-entità li tkun disponibbli pubblikament, li tinkludi rapporti finanzjarji annwali u awditi minn partijiet terzi.

4. Il-paragrafi 1, 2 u 3 ma jesigux li kwalunkwe Parti tiżvela informazzjoni kunfidenzjali li l-iżvelar tagħha jkun inkonsistenti mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, ikun jimpedixxi l-infurzar tal-liġi jew inkella jkun imur b'xi mod ieħor kontra l-interess pubbliku jew ikun jippreġudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' imprizi partikolari.

5. Jekk l-informazzjoni mitluba ma tkunx disponibbli għall-Parti li ssirilha t-talba, dik il-Parti għandha tipprovdi lill-Parti rikjedenti bir-raġunijiet għal dan, bil-miktub.

ARTIKOLU 22.7

Anness speċifiku għall-Parti

1. L-Artikolu 22.4 ma japplikax fir-rigward tal-attivitajiet mhux konformi ta' intraprizi tal-Istat jew ta' monopolji ddeżinjati li Parti telenka fl-iskeda tagħha fl-Anness 22 f'konformità mat-termini tal-iskeda tal-Parti.

2. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 22 skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6) u għandu fi kwalunkwe każ jikkunsidra emendi għall-Anness 22 fi żmien 5 snin mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU 23

POLITIKA TAL-KOMPETIZZJONI

ARTIKOLU 23.1

Prinċipji

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza ta' kompetizzjoni hielsa u mingħajr distorsjonijiet fil-kummerċ u fl-investimenti. Il-Partijiet jirrikonoxxu li prattiki antikompetittivi għandhom il-potenzjal li joħolqu distorsjonijiet fil-funzjonament xieraq tas-swieq u jimminaw il-benefiċċji tal-liberalizzazzjoni kummerċjali.

ARTIKOLU 23.2

Qafas regolatorju

1. Kull Parti għandha żżomm jew tadotta liġi tal-kompetizzjoni li tapplika għas-setturi kollha tal-ekonomija¹ u tindirizza l-prattiki li ġejjin b'mod effettiv:
 - (a) ftehimiet bejn intraprizi, deċiżjonijiet minn assoċjazzjonijiet tal-intraprizi u prattiki miftiehma, li jkollhom bħala l-għan jew l-effett tagħhom li jipprevjenu, jirrestringu jew ifixklu l-kompetizzjoni;

¹ Għal ċertezza akbar, il-liġi tal-kompetizzjoni fl-Unjoni Ewropea tapplika għas-settur agrikolu f'konformità mar-Regolament (UE) Nru 1308/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Dicembru 2013 li jstabbilixxi organizzazzjoni komuni tas-swieq fi prodotti agricoli u li jhassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KEE) Nru 922/72, (KEE) Nru 234/79, (KE) Nru 1037/2001 u (KE) Nru 1234/2007 (ĠU UE L 347, 20.12.2013, p. 671).

- (b) abbużi minn intrapriża waħda jew aktar ta' pożizzjoni dominanti; u
- (c) integrazzjonijiet bejn l-imprizi, li jimpedixxu b'mod sinifikanti l-kompetizzjoni effettiva, b'mod partikolari bħala riżultat tal-holqien jew it-tisħiħ ta' pożizzjoni dominanti.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-intrapriži, privati jew pubbliċi kollha, ikunu soġġetti għal-liġi tal-kompetizzjoni msemmija fil-paragrafu 1.
3. L-applikazzjoni tal-liġi tal-kompetizzjoni ta' kull Parti ma għandhiex ixxekkkel it-twettiq, skont il-liġi jew fil-fatt, ta' kwalunkwe kompitu partikolari ta' interess pubbliku mogħtij lill-intrapriži kkonċernati. L-eżenzjonijiet mil-liġi tal-kompetizzjoni ta' Parti għandhom ikunu limitati għal kompiti ta' interess pubbliku, limitati għal dak li huwa strettament meħtieġ biex jintlaħaq l-objettiv mixtieq tal-ordni pubbliku, u trasparenti.

ARTIKOLU 23.3

Implimentazzjoni

1. Kull Parti għandha żżomm awtorità funzjonalment indipendenti responsabbli u mġhammra kif xieraq bis-setgħat u r-riżorsi meħtieġa għall-applikazzjoni sħiħa u l-infurzar effettiv tal-liġi tal-kompetizzjoni msemmija fl-Artikolu 23.2.
2. Kull Parti għandha tapplika l-liġi tal-kompetizzjoni tagħha b'mod trasparenti u mhux diskriminatorju, filwaqt li tirrispetta l-prinċipji tal-ġustizzja proċedurali u d-dritt tad-difiza tal-intrapriži kkonċernati, irrispettivament min-nazzjonalità jew mis-sjieda tagħhom.

ARTIKOLU 23.4

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li huwa fl-interess komuni tagħhom li jippromwovu l-kooperazzjoni fi kwistjonijiet relatati mal-politika tal-kompetizzjoni tagħhom u l-infurzar tagħha.
2. Sabiex tiġi ffaċilitata l-kooperazzjoni, l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Partijiet jistgħu jiskambjaw informazzjoni, soġġett għar-regoli tal-kunfidenzjalità previsti fil-ligijiet u r-regolamenti rispettivi tagħhom.
3. L-awtoritajiet tal-kompetizzjoni tal-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jikkoordinaw, sa fejn ikun possibbli u jekk xieraq, l-attivitajiet ta' infurzar tagħhom fl-istess imġiba jew kazijiet, jew f'imġiba jew kazijiet relatati.

ARTIKOLU 23.5

Konsultazzjonijiet

1. Sabiex jitrawwem fehim reċiproku bejn il-Partijiet, jew sabiex jiġu indirizzati kwistjonijiet speċifiċi dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom, fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, jidhlu minnufih f'konsultazzjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tikkonċerna l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu¹. Il-Parti li tagħmel it-talba għall-konsultazzjonijiet għandha tindika, jekk ikun rilevanti, kif il-kwistjoni taffettwa l-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet.

¹ Għall-Parti tal-Unjoni Ewropea, l-interlokutor huwa d-DĠ Kompetizzjoni tal-Kummissjoni Ewropea.

2. Sabiex jiġu ffaċilitati l-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tagħmel hilita biex tipprovdi informazzjoni mhux kunfidenzjali rilevanti lill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 23.6

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

KAPITOLU 24

SUSSIDJI

ARTIKOLU 24.1

Prinċipji

Il-Partijiet jagħrfu li s-sussidji jistgħu jingħataw minn jekk ikunu meħtieġa biex jintlaħqu l-oġġettivi tal-ordni pubbliku. Madanakollu, il-Partijiet jirrikonoxxu li ċerti sussidji għandhom il-potenzjal li jgħolqu distorsjoni fil-funzjonament xieraq tas-swieq u jimminaw il-benefiċċji tal-liberalizzazzjoni kummerċjali u l-kompetizzjoni. Għalhekk, fil-prinċipju, Parti ma għandhiex tagħti sussidji jekk dawn jaffettwaw b'mod negattiv, jew x'aktarx jaffettwaw b'mod negattiv, il-kummerċ jew il-kompetizzjoni bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 24.2

Definizzjoni u kamp ta' applikazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "sussidju" tfisser miżura li tissodisfa l-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 1.1 tal-Ftehim SCM, irrispettivament minn jekk is-sussidju jingħataw lil intrapriża li tforni merkanzija jew lil intrapriża li tforni servizzi¹.

¹ Għal aktar ċertezza, dan l-Artikolu ma jippreġudikax l-eżitu ta' diskussjonijiet futuri fid-WTO jew f'fora plurilaterali relatati dwar id-definizzjoni ta' sussidji għas-servizzi.

2. Dan il-Kapitolu japplika biss għal sussidji li huma speċifiċi f'konformità mal-Artikolu 2 tal-Ftehim SCM.
3. Dan il-Kapitolu japplika għas-sussidji lil kwalunkwe intrapriża, inklużi intrapriži privati u pubbliċi.
4. Kull Parti għandha tiżgura li s-sussidji għall-intrapriži fdati bl-operat ta' servizzi ta' interess ekonomiku generali jkunu soġġetti għar-regoli stabbiliti f'dan il-Kapitolu, sa fejn l-applikazzjoni ta' dawk ir-regoli ma xxekklix it-twettiq, fil-liġi jew fil-fatt, tal-kompiti partikolari li huma assenjati lil dawk l-intrapriži. Il-kompiti assenjati għandhom ikunu trasparenti u kwalunkwe limitazzjoni għall-applikazzjoni tar-regoli stabbiliti f'dan il-Kapitolu jew devjazzjoni minnha ma għandhiex tmur lil hinn minn dak li huwa neċessarju sabiex jitwettqu l-kompiti assenjati.
5. L-Artikolu 24.5 ma japplikax għal sussidji relatati mal-kummerċ ta' merkanzija koperta mill-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura.
6. L-Artikoli 24.5 u 24.6 ma japplikawx għas-settur awdjoviziv.
7. L-Artikoli 24.5 u 24.6 ma japplikawx għas-sussidji mogħtija biex jgħinu lill-popli indigeni u lill-komunitajiet tagħhom fl-iżvilupp ekonomiku tagħhom¹. Tali sussidji għandhom ikunu mmirati, proporzjonali u trasparenti.
8. L-Artikoli 24.5 u 24.6 ma japplikawx għal sussidji mogħtija biex jikkumpensaw għall-ħsara kkawżata minn diżastri naturali jew minn okkorrenzi eċċezzjonali oħra.

¹ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, il-popli indigeni u l-komunitajiet tagħhom għandhom jinftiehem bħala dawk definiti fil-liġi ta' kull Parti. Għall-Unjoni Ewropea, il-liġi tagħha tinkludi kemm il-liġi tal-Unjoni Ewropea kif ukoll il-liġi ta' kull wiehed mill-Istati Membri tagħha.

9. L-Artikolu 24.5 ma japplikax għal sussidji li jingħataw fuq bażi temporanja biex jirrispondu għal emerġenza ekonomika¹. Tali sussidji għandhom ikunu proporzjonali u mmirati sabiex jirrimedjaw dik l-emerġenza ekonomika.

10. Il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjoni li temenda d-definizzjoni ta' "sussidju" fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu sa fejn dan ikun relatat ma' intrapriżi li jipprovdu servizzi, bil-ħsieb li jigi inkorporat l-eżitu ta' diskussjonijiet futuri fid-WTO jew f'fora plurilaterali relatati dwar dik il-kwistjoni, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 24.3

Relazzjoni mal-Ftehim tad-WTO

Dan il-Kapitolu japplika bla preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi ta' Parti skont l-Artikolu XV tal-GATS, l-Artikolu XVI tal-GATT 1994, il-Ftehim SCM u l-Ftehim dwar l-Agrikoltura.

¹ "Emerġenza ekonomika" għandha tinftiehem bħala avveniment ekonomiku li jikkawża disturb serju fl-ekonomija ta' Parti. Għall-Unjoni Ewropea, "l-ekonomija ta' Parti" għandha tinftiehem bħala l-ekonomija tal-Unjoni Ewropea jew ta' Stat Membru wiehed jew aktar tagħha.

ARTIKOLU 24.4

Trasparenza

1. Fir-rigward ta' sussidju mogħti jew miżmum fit-territorju tagħha, kull Parti għandha tagħmel disponibbli l-informazzjoni li ġejja:
 - (a) il-bażi ġuridika u l-iskop tas-sussidju;
 - (b) il-forma tas-sussidju;
 - (c) l-ammont tas-sussidju jew l-ammont ibbagitjat għas-sussidju; u
 - (d) jekk ikun possibbli, l-isem tal-benefiċjarju tas-sussidju.

2. Parti għandha tissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu permezz ta':
 - (a) notifika skont l-Artikolu 25 tal-Ftehim SCM, dment li n-notifika jkun fiha l-informazzjoni kollha msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u tiġi pprovduta mill-inqas kull sentejn;
 - (b) notifika skont l-Artikolu 18 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura; jew
 - (c) il-pubblikazzjoni mill-Parti jew f'isimha fuq sit web aċċessibbli għall-pubbliku, sal-31 ta' Diċembru tas-sena kalendarja ta' wara s-sena li fiha jkun inġhata jew inżamm is-sussidju.

ARTIKOLU 24.5

Konsultazzjonijiet

1. Jekk Parti tqis li sussidju mogħti mill-Parti l-oħra għandu jew jista' jkollu effett negattiv fuq l-interessi kummerċjali tagħha jew fuq il-kompetizzjoni, dik il-Parti (il-“Parti rikjedenti”) tista' tesprimi t-tħassib tagħha bil-miktub lill-Parti l-oħra (il-“Parti rispondenti”) u titlob konsultazzjonijiet dwar il-kwistjoni. Talba bħal din għandha tinkludi spjegazzjoni ta' kif is-sussidju għandu jew jista' jkollu effett negattiv fuq l-interessi kummerċjali tal-Parti rikjedenti jew fuq il-kompetizzjoni.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, il-Parti rikjedenti tista' titlob lill-Parti rispondenti l-informazzjoni li ġejja dwar is-sussidju:
 - (a) il-bażi ġuridika u l-oġettiv tal-politika jew l-iskop tas-sussidju;
 - (b) il-forma tas-sussidju;
 - (c) id-dati u d-durata tas-sussidju u kwalunkwe terminu ieħor marbut miegħu;
 - (d) ir-rekwiziti ta' eligibbiltà tas-sussidju;
 - (e) l-ammont totali jew l-ammont annwali bbaġitjat għas-sussidju;
 - (f) jekk ikun possibbli, l-isem tal-benefiċjarju tas-sussidju; u
 - (g) kwalunkwe informazzjoni oħra li tippermetti valutazzjoni tal-effett negattiv tas-sussidju.

3. Il-Parti risponenti għandha tipprovdi l-informazzjoni mitluba skont il-paragrafu 2 bil-miktub mhux aktar tard minn 60 jum wara d-data tar-riċevuta tat-talba.
4. Jekk il-Parti risponenti ma tipprovdux, kompletament jew parzjalment, l-informazzjoni mitluba skont il-paragrafi 2 u 3, il-Parti risponenti għandha tispjega r-raġunijiet għal dan bil-miktub.
5. Jekk, wara li tkun irċeviet l-informazzjoni mitluba u wara l-konsultazzjonijiet, il-Parti rikjedenti tqis li s-sussidju kkonċernat għandu jew jista' jkollu effett negattiv sinifikanti fuq l-interessi kummerċjali tagħha jew fuq il-kompetizzjoni, il-Parti risponenti għandha tuża hilitha kollha biex telimina jew timminimizza dak l-effett.

ARTIKOLU 24.6

Sussidji sugġetti għal kondizzjonijiet

1. Meta tagħti s-sussidji li ġejjin, kull Parti għandha tapplika l-kundizzjonijiet li ġejjin:
 - (a) fir-rigward ta' sussidji li permezz tagħhom gvern, direttament jew indirettament, ikun responsabbli biex jiggarantixxi djun jew obligazzjonijiet ta' ċerti intrapriži, li l-kopertura tad-djun jew tal-obbligazzjonijiet ma tkunx bla limitu fir-rigward tal-ammont ta' dawk id-djun jew l-obbligazzjonijiet, jew li d-durata tar-responsabbiltà tal-gvern ma tkunx bla limitu; u

(b) fir-rigward ta' sussidji lil intrapriži insolventi jew f'diffikultà b'hal self u garanziji, ghotjiet ta' flus, injezzjonijiet ta' kapital, forniment ta' assi taht il-prezzijiet tas-suq u ezenzjonijiet mit-taxxa b'durata ta' aktar minn sena, li jkun thejja pjan kredibbli ta' ristrutturar li jkun ibbażat fuq suppożizzjonijiet realistiċi bl-għan li jiġi żgurat ir-ritorn tal-intrapriži insolventi jew f'diffikultà għall-vijabbiltà fit-tul, fi żmien raġonevoli, u li l-intrapriża, bl-eċċezzjoni ta' intrapriži żgħar u ta' daqs medju, hija stess tikkontribwixxi għall-ispejjeż tar-ristrutturar.

2. Is-subparagrafu (b) tal-paragrafu 1 ma japplikax għal sussidji mogħtija lill-intrapriži bhala appoġġ temporanju għal-likwidità fil-forma ta' garanziji ta' self jew self limitat għall-ammont meħtieġ sempliċiment biex kumpanija f'diffikultà tinżamm fin-negozju għaż-żmien meħtieġ biex jiġi adottat pjan ta' ristrutturar jew ta' likwidazzjoni.

3. Dan l-Artikolu japplika biss għal sussidji li jaffettwaw b'mod negattiv il-kummerċ u l-kompetizzjoni tal-Parti l-oħra jew li x'aktarx jagħmlu dan.

4. Dan l-Artikolu ma japplikax għal sussidji:

(a) li jingħataw biex jiżguraw il-hruġ ordnat mis-suq ta' kumpanija; jew

(b) li l-ammonti jew il-baġits kumulattivi tagħhom ikunu anqas minn SDR 170 000 għal kull intrapriża fuq perjodu ta' 3 snin konsekuttivi.

ARTIKOLU 24.7

Użu ta' sussidji

Kull Parti għandha tiżgura li l-intrapriżi jużaw is-sussidji biss għall-objettiv ta' politika definit b'mod espliċitu li għalih dawk is-sussidji ġew mogħtija¹.

ARTIKOLU 24.8

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għall-Artikolu 24.5(5).

ARTIKOLU 24.9

Kunfidenzjalità

1. Meta jiskambjaw l-informazzjoni skont dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw il-limitazzjonijiet imposti mil-liġi rispettiva tagħhom dwar is-segretezza professjonali u kummerċjali u għandhom jiżguraw il-protezzjoni tas-sigriet kummerċjali u ta' informazzjoni kunfidenzjali oħra.
2. Jekk Parti tikkomunika informazzjoni skont dan il-Kapitolu, il-Parti riċeventi għandha żżomm il-kunfidenzjalità ta' dik l-informazzjoni.

¹ Għal aktar ċertezza, meta Parti tkun waqqfet l-oqfsa leġislattivi u l-proċeduri amministrattivi xierqa għal dan il-għan, l-obbligu jitqies li gie ssodisfat.

KAPITOLU 25

PROPRJETÀ INTELLETTWALI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 25.1

Objettivi

1. L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma li:
 - (a) jiffacilita l-produzzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti u ta' servizzi innovattivi u kreattivi bejn il-Partijiet, filwaqt li jikkontribwixxi għal ekonomija aktar sostenibbli u inkluziva għall-Partijiet;
 - (b) jiffacilita u jirregola l-kummerċ bejn il-Partijiet kif ukoll inaqqas id-distorsjonijiet u l-impedimenti għal dan il-kummerċ; u
 - (c) jikseb livell adegwat u effettiv ta' protezzjoni u ta' infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali.
2. L-objettivi stabbiliti fl-Artikolu 7 tal-Ftehim TRIPS japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 25.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Kull Parti għandha tikkonforma mal-impenji tagħha skont it-trattati internazzjonali fil-qasam tal-proprjetà intellettuali li għalihom hija parti, inkluż il-Ftehim TRIPS.
2. Dan il-Kapitolu għandu jikkumplementa u jispeċifika ulterjorment id-drittijiet u l-obbligi ta' kull Parti skont il-Ftehim TRIPS u trattati internazzjonali oħra fil-qasam tal-proprjetà intellettuali.
3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma jipprevjeni lil Parti milli tapplika dispożizzjonijiet tal-liġi tagħha li jintroduċu standards oġġettivi għall-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, dment li dawk id-dispożizzjonijiet ikunu kompatibbli ma' dan il-Kapitolu. Kull Parti għandha tkun libera li tiddetermina l-metodu xieraq ta' implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu fi ħdan l-ordinament ġuridiku u l-prattika legali tagħha stess.

ARTIKOLU 25.3

Prinċipji

1. Il-prinċipji stabbiliti fl-Artikolu 8 tal-Ftehim TRIPS japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.

2. Filwaqt li jqisu l-objettivi sottostanti tal-ordni pubbliku tal-ordinamenti domestiċi, il-Partijiet jagħrfu l-hteġa li jagħmlu dan li ġej permezz tas-sistemi tal-proprjeta intellettwali rispettivi tagħhom, filwaqt li jirrispettaw il-prinċipji ta' trasparenza, filwaqt li jqisu l-interessi tal-partijiet ikkonċernati rilevanti, inklużi d-detenturi tad-drittijiet, l-utenti u l-pubbliku ġenerali:

- (a) jippromwovu l-innovazzjoni u l-kreattività; u
- (b) jiffacilitaw id-diffużjoni tal-informazzjoni, tal-għarfien, tat-teknoloġija, tal-kultura u tal-arti.

ARTIKOLU 25.4

Definizzjonijiet

Għall-iskopijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 25-A, 25-B u 25-C:

- (a) “Konvenzjoni ta' Berna” tfisser il-Konvenzjoni ta' Berna għall-Protezzjoni ta' Xogħlijiet Letterarji u Artistiċi, magħmula f' Berna fid-9 ta' Settembru 1886, u kif emendata fit-28 ta' Settembru 1979;
- (b) “proprjeta intellettwali” tfisser il-kategoriji kollha ta' drittijiet tal-proprjeta intellettwali li huma koperti mis-Sottotaqsimiet 1 sa 7 tat-Taqsima B ta' dan il-Kapitolu jew t-Taqsimiet 1 sa 7 tal-Parti II tal-Ftehim TRIPS; il-protezzjoni tal-proprjeta intellettwali tinkludi protezzjoni kontra l-kompetizzjoni ingusta skont l-Artikolu 10*bis* tal-Konvenzjoni ta' Pariġi;
- (c) “Konvenzjoni ta' Pariġi” tfisser il-Konvenzjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprieta Industrijali tal-20 ta' Marzu 1883, kif riveduta l-aħħar fi Stokkolma fl-14 ta' Lulju 1967 u kif emendata fit-28 ta' Settembru 1979;

- (d) “Konvenzjoni ta’ Ruma” tfisser il-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Artisti tal-Ispettakli, tal-Produtturi tal-Fonogrammi u tal-Organizzazzjonijiet tax-Xandir magħmula f’Ruma fis-26 ta’ Ottubru 1961; u
- (e) “WIPO” tfisser l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprietà Intellettwali.

ARTIKOLU 25.5

Trattament nazzjonali

1. Fir-rigward tal-kategoriji kollha tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali koperti minn dan il-Kapitolu, kull Parti għandha tagħti liċ-ċittadini tal-Parti l-oħra trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li tagħti liċ-ċittadini tagħha fir-rigward tal-protezzjoni¹ tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali, soġġetti għall-eċċezzjonijiet li diġà huma previsti fi, rispettivament, il-Konvenzjoni ta’ Pariġi, il-Konvenzjoni ta’ Berna, il-Konvenzjoni ta’ Ruma jew it-Trattat dwar Proprietà Intellettwali fir-Rigward ta’ Ċirkwiti Integrati, magħmul f’Washington fis- 26 ta’ Mejju 1989 u t-Trattat tad-WIPO dwar l-Interpretazzjonijiet u l-Fonogrammi (“WPPT”), magħmul f’Ġinevra fl-20 ta’ Diċembru 1996. Fir-rigward ta’ artisti tal-ispettaklu, ta’ produtturi tal-fonogrammi u ta’ organizzazzjonijiet tax-xandir, dak l-obbligu japplika biss fir-rigward tad-drittijiet previsti skont dan il-Kapitolu.

¹ Għall-finijiet ta’ dan il-paragrafu, “protezzjoni” tinkludi materji li jaffetwaw id-disponibilità, l-akkwiżizzjoni, il-kamp ta’ applikazzjoni, iż-żamma u l-infurzar tad-drittijiet ta’ proprjetà intellettwali kif ukoll kwistjonijiet li jaffetwaw l-użu tad-drittijiet ta’ proprjetà intellettwali indirizzati speċifikament f’dan il-Kapitolu. Barra minn hekk, għall-finijiet ta’ dan il-paragrafu, “protezzjoni” tinkludi wkoll miżuri sabiex tiġi evitata ċ-ċirkonvenzjoni ta’ miżuri teknoloġiċi effettivi u ta’ miżuri li jikkonċernaw informazzjoni dwar il-ġestjoni tad-drittijiet.

2. Parti tista' tagħmel użu mill-eċċezzjonijiet permessi skont il-paragrafu 1 fir-rigward tal-proċeduri ġudizzjarji u amministrattivi tagħha, inkluż li tirrikjedi li ċittadin tal-Parti l-oħra jiddeżinja indirizz għan-notifika ta' proċess fit-territorju tagħha, jew li jqabba agent fit-territorju tagħha, dment li eċċezzjoni bħal din:

- (a) tkun neċessarja sabiex tiġi żgurata l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti kkonċernata li ma jkunux inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu; u
- (b) ma tkunx applikata b'mod li jkun jikkostitwixxi restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ.

3. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal proċeduri previsti fi ftehimiet multilaterali konklużi taħt l-awspiċi tad-WIPO relatati mal-akkwist jew maż-żamma tad-drittijiet ta' proprjetà intellettwali.

ARTIKOLU 25.6

Il-proprjetà intellettwali u s-saħha pubblika

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tad-Dikjarazzjoni dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħha Pubblika, adottata f'Doha fl-14 ta' Novembru 2001 mill-Konferenza Ministerjali tad-WTO (id-“Dikjarazzjoni ta' Doha”). Fl-interpretazzjoni u l-implimentazzjoni tad-drittijiet u l-obbligi skont dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jiżguraw konsistenza mad-Dikjarazzjoni ta' Doha.
2. Kull Parti għandha timplimenta l-Artikolu 31*bis* tal-Ftehim TRIPS, kif ukoll l-Anness u l-Appendiċi għal dak l-Anness, li daħal fis-seħh fit-23 ta' Jannar 2017.

ARTIKOLU 25.7

Eżawriment

Xejn f'dan il-Ftehim ma jipprevjeni lil Parti milli tiddetermina jekk, jew taht liema kundizzjonijiet, l-eżawriment tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali japplika skont l-ordinament ġuridiku tagħha.

TAQSIMA B

STANDARDS LI JIRRIĠWARDAW ID-DRITTIJET TA' PROPRJETÀ INTELLETTWALI

SUBTAQSIMA 1

DRITTIJET TAL-AWTUR U DRITTIJET RELATATI

ARTIKOLU 25.8

Ftehimiet internazzjonali

1. Kull Parti tafferma l-impenn tagħha lejn u għandha tikkonforma ma' dawn:
 - (a) Il-Konvenzjoni ta' Berna;
 - (b) Il-Konvenzjoni ta' Ruma;

- (c) It-Trattat tad-WIPO dwar id-Dritt tal-Awtur (“WCT”), magħmul f’Ġinevra fl-20 ta’ Diċembru 1996;
- (d) id-WPPT; u
- (e) It-Trattat ta’ Marrakexx biex jiġi Ffaċilitat l-Aċċess għal Xogħlijiet Pubbliki għal Persuni Għomja, b’Dizabbiltà fil-Vista jew li b’xi mod ieħor għandhom Diffikultà biex Jaqraw Materjal Stampat, magħmul f’Marrakexx fis-27 ta’ Ġunju 2013.
2. Kull Parti għandha tagħmel l-isforzi raġonevoli kollha sabiex tirtatifika jew taderixxi mat-Trattat ta’ Bejġing dwar ir-Rappreżentazzjonijiet Awdjovizivi, adottat f’Bejġing fl-24 ta’ Ġunju 2012.

ARTIKOLU 25.9

Awturi

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-awturi d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, bi kwalunkwe mezz u fi kwalunkwe forma, shiħa jew parzjali, tax-xogħlijiet tagħhom;
- (b) kull forma ta’ distribuzzjoni lill-pubbliku, permezz ta’ bejgħ, jew xorta oħra, tal-original tax-xogħlijiet tagħhom jew ta’ kopji tagħhom;
- (c) kull komunikazzjoni lill-pubbliku ta’ xogħliethom, b’mezz bil-fili jew mingħajr fili, inkluż li jagħmlu disponibbli lill-pubbliku xogħliethom b’mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f’hin magħżul individwalment minnhom; u

- (d) il-kiri kummerċjali lill-pubbliku ta' originali jew ta' kopji tal-programmi tal-kompjuter jew tax-xogħlijiet ċinematografiċi tagħhom.

ARTIKOLU 25.10

Artisti

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-artisti d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-registrazzjoni¹ tal-ispettakli tagħhom;
- (b) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, b'kull mezz u f'kull forma, shiħa jew parzjali, tar-registrazzjonijiet tal-ispettakli tagħhom;
- (c) id-distribuzzjoni għall-pubbliku, permezz ta' bejgħ jew b'xi mod ieħor, tar-registrazzjonijiet tal-ispettakli tagħhom;
- (d) it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku ta' registrazzjonijiet tal-ispettakli tagħhom, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom; u
- (e) ix-xandir b'mezzi mingħajr fili u l-komunikazzjoni lill-pubbliku tal-ispettakli tagħhom, għajr meta l-ispettaklu nnifsu diġà jkun spetaklu mxandar jew ikun magħmul minn registrazzjoni.

¹ "Registrazzjoni" tfisser l-inkorporazzjoni ta' hsejjes, jew ta' rappreżentazzjonijiet tagħhom, minn fejn jistgħu jinstemgħu, jiġu riprodotti jew ikkomunikati permezz ta' tagħmir.

ARTIKOLU 25.11

Produtturi ta' fonogrammi

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-produtturi ta' fonogrammi d-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, bi kwalunkwe mezz u fi kwalunkwe forma, shiħa jew parzjali, tal-fonogrammi tagħhom;
- (b) id-distribuzzjoni lill-pubbliku, b'bejgħ jew trasferiment ieħor tas-sjieda, tal-fonogrammi tagħhom, inkluzi kopji tagħhom;
- (c) it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku tal-fonogrammi tagħhom, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessawhom minn post u f'ħin magħżul individwalment minnhom; u
- (d) il-kiri kummerċjali tal-fonogrammi tagħhom lill-pubbliku.

ARTIKOLU 25.12

Organizzazzjonijiet tax-xandir

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-organizzazzjonijiet tax-xandir id-dritt esklużiv li jawtorizzaw jew jipprojbixxu:

- (a) ir-registrazzjoni tax-xandiriet tagħhom trażmessi b'mezzi mingħajr fili;

- (b) ir-riproduzzjoni diretta jew indiretta, temporanja jew permanenti, b'kull mezz u f'kull forma, shiha jew parzjali, tar-registrazzjonijiet tax-xandiriet tagħhom trazzmessi b'mezzi mingħajr fili; u
- (c) ix-xandir mill-ġdid tax-xandiriet tagħhom b'mezzi mingħajr fili, kif ukoll il-komunikazzjoni lill-pubbliku¹ tax-xandiriet tagħhom jekk tali komunikazzjoni ssir f'postijiet accessibbli għall-pubbliku fuq pagament ta' tariffa għad-dhul.

ARTIKOLU 25.13

Xandir u komunikazzjoni lill-pubbliku ta' fonogrammi ppubblikati għal skopijiet kummerċjali²

1. Kull Parti għandha tipprovdi dritt sabiex tiżgura li tithallas remunerazzjoni ekwitabbli unika mill-utent lill-artisti tal-ispettaklu u lill-produtturi ta' fonogrammi, jekk tintuża fonogramma ppubblikata għall-finijiet kummerċjali, jew tintuża riproduzzjoni ta' tali fonogramma, għax-xandir jew għal kwalunkwe komunikazzjoni lill-pubbliku³.

¹ Għal aktar ċertezza, xejn f'dan il-paragrafu ma jipprevjeni lil Parti milli tiddetermina l-kundizzjonijiet li taħthom dan id-dritt jista' jiġi eżerċitat, f'konformità mal-Artikolu 13(d) tal-Konvenzjoni ta' Ruma.

² Kull Parti tista' tagħti drittijiet aktar estensivi, fir-rigward tax-xandir u tal-komunikazzjoni lill-pubbliku ta' fonogrammi ppubblikati għal skopijiet kummerċjali, lill-artisti tal-ispettaklu u lill-produtturi tal-fonogrammi.

³ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "komunikazzjoni lill-pubbliku" ma tinkludix it-tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku ta' fonogrammi, b'mezzi bil-fili jew mingħajr fili, b'tali mod li l-membri tal-pubbliku jkunu jistgħu jaċċessaw il-fonogrammi minn post u f'hin magħżul individwalment minnhom.

2. Kull Parti għandha tiżgura li r-remunerazzjoni ekwitabbli unika msemmija fil-paragrafu 1 tinqasam bejn l-artisti tal-ispettaklu u l-produtturi tal-fonogrammi rilevanti. Kull Parti tista' tippromulga leġizlazzjoni li, fin-nuqqas ta' ftehim bejn l-artisti u l-produtturi tal-fonogrammi, tistabbilixxi t-termini li skont dawn l-artisti u l-produtturi tal-fonogrammi għandhom jaqsmu r-remunerazzjoni ekwitabbli unika.

ARTIKOLU 25.14

Perjodu ta' protezzjoni

1. Id-drittijiet ta' awtur ta' xogħol għandhom jibqgħu għall-ħajja tal-awtur u għal mhux inqas minn 70 sena wara l-mewt tal-awtur, irrISPETTIVAMENT mid-data meta x-xogħol isir disponibbli legalment għall-pubbliku¹.
2. Fil-każ ta' xogħol magħmul b'mod kongunt bejn iżjed minn awtur wieħed, il-perjodu ta' protezzjoni previst fil-paragrafu 1 għandu jiġi kkalkolat mill-mewt tal-aħħar awtur li jibqa' ħaj.
3. Fil-każ ta' xogħlijiet anonimi jew psewdonimi, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jdum mhux inqas minn 70 sena wara li x-xogħol ikun sar legalment disponibbli għall-pubbliku. Madankollu, jekk il-psewdonimu adottat mill-awtur ma jhalli l-ebda dubju dwar l-identità tal-awtur, jew jekk l-awtur jiżvela l-identità tiegħu matul il-perjodu msemmi f'dan il-paragrafu, il-perjodu ta' protezzjoni applikabbli għandu jkun dak previst fil-paragrafu 1.

¹ Jekk Parti tipprovdi perjodu speċjali ta' protezzjoni f'każijiet li fihom persuna ġuridika tiġi maħtura bħala d-detentur tad-dritt, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jkun ta' mhux inqas minn 70 sena wara li x-xogħol isir legalment disponibbli għall-pubbliku.

4. It-terminu ta' protezzjoni ta' xoghlijiet ċinematografiċi jew awdjoviżivi għandu jiskadi mhux inqas minn 70 sena wara d-data tal-mewt tal-aħħar awtur li jibqa' ħaj. Għandha tkun kwistjoni għall-igijiet u r-regolamenti tal-Partijiet li jiddeterminaw il-persuni li għandhom jitqiesu bħala awturi ta' xogħol ċinematografiku jew awdjoviżiv.
5. Id-drittijiet tal-organizzazzjonijiet tax-xandir għandhom jiskadu 50 sena wara d-data tal-ewwel trażmissjoni ta' xandira.
6. Id-drittijiet tal-artisti għandhom jiskadu mhux inqas minn 50 sena wara d-data tar-registrazzjoni tal-ispettaklu; madankollu:
- (a) jekk registrazzjoni tal-ispettaklu tiġi ppubblikata legalment jew, fejn previst minn Parti, ikkomunikata legalment lill-pubbliku fil-perjodu ta' 50 sena imsemmi f'dan il-paragrafu, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jiġi kkalkolat mid-data tal-ewwel pubblikazzjoni bħal din jew, meta previst minn Parti, mill-ewwel komunikazzjoni bħal din lill-pubbliku; meta Parti tipprevedi ż-żewġ possibbiltajiet, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jiġi kkalkolat mill-avveniment li jseħh l-ewwel; u
 - (b) jekk registrazzjoni tal-ispettaklu f'fonogramma tiġi ppubblikata legalment jew, fejn previst minn Parti, ikkomunikata legalment lill-pubbliku fil-perjodu ta' 50 sena imsemmi f'dan il-paragrafu, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jiskadi mhux inqas minn 70 sena wara d-data tal-ewwel pubblikazzjoni bħal din jew, fejn previst minn Parti, l-ewwel komunikazzjoni bħal din lill-pubbliku; meta Parti tipprevedi ż-żewġ possibbiltajiet, il-perjodu ta' protezzjoni għandu jiġi kkalkolat mill-avveniment li jseħh l-ewwel.

7. Id-drittijiet tal-produtturi ta' fonogrammi għandhom jiskadu mhux inqas minn 50 sena wara li jsir ir-registrazzjoni. Madankollu, jekk il-fonogramma tiġi ppubblikata legalment jew, fejn previst minn Parti, ikkomunikata legalment lill-pubbliku f'dak il-perjodu, tali drittijiet għandhom jiskadu mhux inqas minn 70 sena wara d-data tal-ewwel pubblikazzjoni bħal din jew, fejn previst minn Parti, l-ewwel komunikazzjoni bħal din lill-pubbliku. Il-Partijiet jistgħu jadottaw jew iżommu miżuri effettivi sabiex jiġi żgurat li l-profitt iġġenerat tul l-20 sena ta' protezzjoni lil hinn mill-50 sena jinqasam għustament bejn l-artisti u l-produtturi tal-fonogrammi.

ARTIKOLU 25.15

Dritt ta' bejgħ mill-ġdid

1. Kull Parti għandha tipprovdi, għall-benefiċċju tal-awtur ta' xogħol originali tal-arti grafika jew tal-plastik, "dritt ta' bejgħ mill-ġdid", li jiġi ddefinit bħala dritt inaljenabbli, li ma jistax jiġi rrinunzjat, lanqas minn qabel, sabiex jirċievi royalty ibbażata fuq il-prezz tal-bejgħ miksub għal kwalunkwe bejgħ mill-ġdid tax-xogħol, sussegwentement wara l-ewwel trasferiment tax-xogħol mill-awtur¹.

2. Id-dritt ta' bejgħ mill-ġdid imsemmi fil-paragrafu 1 japplika għall-atti kollha ta' bejgħ mill-ġdid li jinvolvu professjonisti tas-suq tal-arti, bħal kmamar fejn jinbiegħu oġġetti bl-irkant, galleriji tal-arti u, b'mod ġenerali, kwalunkwe negozjanti tax-xoghlijiet tal-arti, bħala bejjiegħa, xerrejja jew intermedjarji.

¹ Minkejja dan l-Artikolu, għaċ-Ċili, l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 36 tal-Liġi Nru 17.366 tat-28 ta' Awwissu 1970, kif emendata mil-Liġi Nru 21.045 tat-13 ta' Ottubru 2017 jista' jkompli japplika fir-rigward tal-kalkolu tar-royalties.

3. Kull Parti tista' tipprovdi li d-dritt ta' bejgh mill-gdid imsemmi fil-paragrafu 1 ma japplikax ghal atti ta' bejgh mill-gdid, jekk il-bejjiegħ ikun kiseb ix-xogħol direttament mill-awtur inqas minn 3 snin qabel dak il-bejgh mill-gdid u li fih il-prezz tal-bejgh mill-gdid ma jkunx jaqbez ċertu ammont minimu.

ARTIKOLU 25.16

Immaniġġar kollettiv tad-drittijiet

1. Il-Partijiet għandhom jipromwovu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom ta' mmaniġġar kollettiv għall-finijiet li jrawmu d-disponibbiltà tax-xogħlijiet u ta' materjal protett ieħor fit-territorji tal-Partijiet, u tat-trasferiment tad-dhul mid-drittijiet bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom ta' mmaniġġar kollettiv għall-użu ta' dawn ix-xogħlijiet jew ta' xogħlijiet protetti oħrajn.

2. Il-Partijiet għandhom jipromwovu t-trasparenza tal-organizzazzjonijiet ta' mmaniġġar kollettiv, b'mod partikolari fir-rigward tad-dhul mid-drittijiet li jiġbru, tat-tnaqqis li japplikaw għad-dhul mid-drittijiet li jiġbru, tal-użu tad-dhul mid-drittijiet miġbur, tal-politika ta' distribuzzjoni u tar-repertorju tagħhom.

3. Kull Parti għandha tiżgura li organizzazzjonijiet ta' mmaniġġar kollettiv stabbiliti fit-territorju tagħha li jirrappreżentaw organizzazzjoni ta' mmaniġġar kollettiv oħra stabbilita fit-territorju tal-Parti l-oħra permezz ta' ftehim ta' rappreżentazzjoni jiġu mhegga jhallsu b'mod akkurat, regolari u diliġenti l-ammonti dovuti lill-organizzazzjoni ta' mmaniġġar kollettiv rappreżentata kif ukoll jipprovdu lill-organizzazzjoni ta' mmaniġġar kollettiv rappreżentata bl-informazzjoni dwar l-ammont ta' dhul mid-drittijiet miġbur f'isimha u dwar kwalunkwe tnaqqis li jsir għal dak id-dhul mid-drittijiet.

ARTIKOLU 25.17

Limitazzjonijiet u eċċezzjonijiet

Kull Parti għandha tipprevedi l-limitazzjonijiet jew l-eċċezzjonijiet għad-drittijiet stabbiliti fl-Artikoli 25.9 sa 25.13 biss f'ċerti kazijiet speċjali li ma jmorrux kontra sfruttament normali tax-xogħol jew ta' affarijiet oħra u li ma jippreġudikawx b'mod mhux raġonevoli l-interessi legittimi tad-detenturi tad-drittijiet.

ARTIKOLU 25.18

Protezzjoni ta' miżuri teknoloġiċi

1. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra ċ-ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe miżura teknoloġika effettiva, li l-persuna kkonċernata twettaq bl-għarfien, jew b'bażi raġonevoli ta' għarfien, li l-persuna tkun qiegħda ssegwi dak l-oġettiv.
2. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra l-manifattura, l-importazzjoni, id-distribuzzjoni, il-bejgħ, il-kiri, ir-reklamar għall-bejgħ jew għall-kiri, jew il-pussess għal skopijiet kummerċjali, ta' apparat, ta' prodotti jew ta' komponenti, jew il-provvista ta' servizzi li:
 - (a) jkunu promossi, reklamati jew kummerċjalizzati għall-iskop ta' ċ-ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe miżura teknoloġika effettiva;
 - (b) ikollhom biss skop jew użu kummerċjali sinifikanti limitat hliet li jevitaw kwalunkwe miżura teknoloġika effettiva; jew

(c) ikunu primarjament imfassla, magħmula, adattati jew imwettqa għall-iskop li jippermettu jew jiffaċilitaw iċ-ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe miżura teknoloġika effettiva.

3. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, "miżura teknoloġika" tfisser kwalunkwe teknoloġija, apparat jew komponent li, fil-proċess normali tat-tħaddim tiegħu, ikun imfassal sabiex jipprevjeni jew jillimita atti, fir-rigward ta' xogħlijiet jew ta' materjal ieħor¹, li ma jkunux awtorizzati mid-detentur tad-drittijiet ta' kwalunkwe dritt tal-awtur jew ta' dritt relatati, hekk kif previst mil-liġi ta' Parti. Miżuri teknoloġiċi għandhom jitqiesu li huma effettivi jekk l-użu ta' xogħol protett jew ta' materjal ieħor ikun kontrollat mid-detenturi tad-drittijiet permezz tal-applikazzjoni ta' kontroll fuq l-aċċess jew ta' proċess ta' protezzjoni, bħal kriptaġġ jew trasformazzjoni oħra tax-xogħol jew ta' materjal ieħor, jew mekkanizmu ta' kontroll ta' kkupjar li jilhaq l-oġettiv ta' protezzjoni.

4. Minkejja l-protezzjoni legali prevista fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, fin-nuqqas ta' miżuri volontarji meħudin mid-detenturi tad-drittijiet, kull Parti tista' tiegħu miżuri xierqa, kif ikun neċessarju, sabiex tiżgura li l-protezzjoni legali adegwata kontra iċ-ċirkomvenzjoni ta' miżuri teknoloġiċi effettivi prevista f'konformità ma' dan l-Artikolu ma tipprevjenix lill-benefiċjarji ta' eċċezzjonijiet jew ta' limitazzjonijiet previsti f'konformità mal-Artikolu 25.17 milli jgawdu tali eċċezzjonijiet jew limitazzjonijiet.

¹ Għal aktar ċertezza, "xogħlijiet jew materjal ieħor" ma japplikawx għal xogħlijiet jew għal materjal ieħor li jkun skada l-perjodu ta' protezzjoni tagħhom.

ARTIKOLU 25.19

Obbligi relatati mal-informazzjoni dwar l-immaniġġar ta' drittijiet

1. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra kwalunkwe persuna li twettaq b'mod konxju u mingħajr awtorità, kwalunkwe wiehed mill-atti li ġejjin, jekk tali persuna tkun taf, jew ikollha raġunijiet raġonevoli sabiex tkun taf, li, billi tagħmel dan dik il-persuna tkun qiegħda twassal għal, tippermetti, tiffacilita jew taħbi ksur ta' kwalunkwe dritt tal-awtur jew ta' dritt relatat kif previst fil-liġi ta' dik il-Parti:

- (a) it-tneħħija jew tibdil ta' kwalunkwe informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġar ta' drittijiet; u
- (b) id-distribuzzjoni, l-importazzjoni għad-distribuzzjoni, ix-xandir, il-komunikazzjoni jew it-tpoġġija għad-dispożizzjoni tal-pubbliku, ta' xoghlijiet jew ta' materjali oħrajn protetti skont din is-Subtaqsima, li minnhom tkun tneħħiet jew inbidlet mingħajr awtorizzazzjoni informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġar tad-drittijiet.

2. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, it-terminu "informazzjoni dwar l-immaniġġar ta' drittijiet" tfisser kwalunkwe informazzjoni pprovduta mid-detenturi tad-drittijiet li tidentifika x-xogħol jew materjal ieħor imsemmi f'dan l-Artikolu, l-awtur jew kwalunkwe detentur ieħor tad-drittijiet, jew informazzjoni dwar it-termini u l-kundizzjonijiet tal-użu tax-xogħol jew ta' materjal ieħor, u kwalunkwe numru jew kodiċi li jirrappreżenta tali informazzjoni.

3. Il-paragrafu 2 japplika jekk kwalunkwe wiehed mill-elementi ta' informazzjoni msemmija f'dak il-paragrafu jkun assoċjat ma' kopja ta', jew jidher b'rabta mal-komunikazzjoni lill-pubbliku ta' xogħol jew ta' materjal ieħor imsemmi f'dan l-Artikolu.

SUBTAQSIMA 2

TRADEMARKS

ARTIKOLU 25.20

Ftehimiet internazzjonali

Kull Parti għandha:

- (a) tikkonforma mal-Protokoll Relatat mal-Ftehim ta' Madrid Dwar ir-Registrazzjoni Internazzjonali tal-Marki, adottat f' Madrid fis-27 ta' Ġunju 1989, kif emendat fit-12 ta' Novembru 2007;
- (b) tikkonforma mat-Tratta dwar il-Liġi tat-Trademarks, magħmul f' Ġinevra fis-27 ta' Ottubru 1994 u mal-Ftehim ta' Nizza dwar il-Klassifikazzjoni Internazzjonali tal-Prodotti u s-Servizzi għall-Finijiet tar-Registrazzjoni tal-Marki tal-15 ta' Ġunju 1957, kif emendat fit-28 ta' Settembru 1979; u
- (c) tagħmel l-isforzi ragonevoli kollha sabiex taderixxi mat-Trattat ta' Singapore dwar il-Liġi tat-Trademarks, magħmul f' Singapore fis-27 ta' Marzu 2006.

ARTIKOLU 25.21

Drittijiet konferiti minn trademark

Kull Parti għandha tipprevedi li s-sid ta' trademark registrata għandu d-dritt esklużiv li jimpedixxi lil terzi persuni li ma jkollhomx il-kunsens tas-sid milli jużaw, fl-eżerċizzju tal-kummerċ, sinjali identiċi jew simili għal dawk li għalihom it-trademark tkun registrata, fejn użu bħal dan ikun iwassal għal probabbiltà ta' konfużjoni. F'każ li jintuza sinjal identiku għal oġġetti jew servizzi identiċi, għandha tiġi preżunta l-probabbiltà ta' konfużjoni.

ARTIKOLU 25.22

Proċedura tar-registrazzjoni

1. Kull Parti għandha tipprevedi sistema għar-registrazzjoni tat-trademarks li fiha kull deċiżjoni negattiva finali, meħuda mill-amministrazzjoni tat-trademarks rilevanti, inkluż ir-rifjut parzjali tar-registrazzjoni, għandha tiġi debitament motivata u kkomunikata bil-miktub lill-parti rilevanti.
2. Kull Parti għandha tipprevedi l-possibbiltà li partijiet terzi jopponu l-applikazzjonijiet għal trademarks jew, meta jkun xieraq skont il-liġi tagħha, ir-registrazzjonijiet ta' trademarks. Tali proċedimenti ta' oppożizzjoni għandhom ikunu kontenżjużi.
3. Kull Parti għandha tipprevedi bazi tad-*data* elettronika li tkun disponibbli pubblikament tal-applikazzjonijiet għal trademarks u tar-registrazzjonijiet tat-trademarks.

ARTIKOLU 25.23

Trademarks magħrufin

Għall-finijiet tal-ġhoti ta' effett lill-protezzjoni ta' trademarks magħrufin, kif imsemmi fl-Artikolu 6*bis* tal-Konvenzjoni ta' Pariġi u fl-Artikolu 16(2) u (3) tal-Ftehim TRIPS, il-Partijiet jafferaw l-importanza tar-Rakkomandazzjoni Kongunta Rigward Dispożizzjonijiet dwar il-Protezzjoni ta' Marki Magħrufin, adottata mill-Assemblea tal-Unjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali u mill-Assemblea Ġenerali tad-WIPO fl- Erbġha u Tletin Serje ta' Laqgħat tal-Assemblej tal-Istati Membri tad-WIPO fl-20 sad-29 ta' Settembru 1999.

ARTIKOLU 25.24

Eċċezzjonijiet għad-drittijiet mogħtijin minn trademark

1. Kull Parti:
 - (a) għandha tipprevedi l-użu ġust ta' termini deskrittivi bħala eċċezzjoni limitata għad-drittijiet mogħtija mit-trademarks; u
 - (b) tista' tipprevedi eċċezzjonijiet limitati oħra.
2. Il-paragrafu 1 japplika sakemm l-eċċezzjonijiet iqisu l-interessi legittimi tas-sidien tat-trademarks u ta' partijiet terzi.

3. It-trademark ma għandhiex tagħti d-dritt lill-proprietarju sabiex jipprojbixxi lil parti terza milli tuża dawn li ġejjin fl-eżerċizzju ta' attività kummerċjali:

- (a) isimha stess jew l-indirizz tagħha;
- (b) indikazzjonijiet relatati mat-tip, mal-kwalità, mal-kwantità, mal-għan maħsub, mal-valur, mal-origini ġeografika, maż-żmien tal-produzzjoni tal-oġġetti jew tal-għoti tas-servizz, jew xi karatteristika oħra ta' oġġetti jew ta' servizzi; jew
- (c) it-trademark, meta jkun neċessarju li jiġi indikat l-għan maħsub ta' merkanzija jew ta' servizz, b'mod partikolari fir-rigward ta' aċċessorji jew ta' spare parts.

4. Il-paragrafu 3 japplika meta l-użu li jsir mill-parti terza jkun f'konformità mal-prattiki onesti fi kwistjonijiet industrijali jew kummerċjali¹.

5. Parti tista' tipprevedi li t-trademark ma għandhiex tintitola lill-proprietarju sabiex jipprojbixxi lil parti terza milli tuża, matul attivitajiet kummerċjali, dritt preċedenti li japplika biss f'lokalità partikolari jekk dak id-dritt ikun rikonoxxut mil-liġi ta' dik il-Parti u jintuża fil-limiti tat-territorju li fih ikun rikonoxxut.

¹ Alternattivament, Parti tista' tagħmel tali użu sakemm dan ma jkunx qarrieqi jew johloq konfużjoni fost il-parti rilevanti tal-pubbliku.

ARTIKOLU 25.25

Raġunijiet għar-revoka

1. Kull Parti għandha tipprevedi li trademark għandha tkun tista' tiġi rrevokata jekk, f'perjodu kontinwu ta' 5 snin, ma tkunx giet użata ġenwinament fit-territorju rilevanti inkonnessjoni mal-prodotti jew servizzi li għalihom hija giet registrata, u ma hemmx raġunijiet-validi għan-nuqqas ta' użu. Madankollu, Parti tista' tipprevedi li l-ebda persuna ma għandha titlob li d-drittijiet tal-proprjetarju fi trademark għandhom jiġu rrevokati meta, matul l-intervall bejn l-iskadenza tal-perjodu kontinwu ta' 5 snin u meta tiġi ppreżentata l-applikazzjoni għar-revoka, jibda jew ikompli l-użu ġenwin tat-trademark. Madankollu, il-bidu jew l-issoktar tal-użu f'perjodu ta' tliet xhur qabel il-preżentazzjoni tal-applikazzjoni għar-revoka, li jkun beda l-aktar kmien mal-iskadenza tal-perjodu kontinwu ta' 5 snin tan-nuqqas ta' użu, għandu jiġi injorat jekk it-tnejjiet għall-bidu jew għall-issoktar ikunu seħħew biss wara li l-proprjetarju jkun sar konxju li tista' tiġi ppreżentata l-applikazzjoni għar-revoka.

2. Trademark għandha tkun soġġetta għal revoka wkoll jekk, wara d-data li fiha tkun giet irregistrata bħala konsegwenza ta' atti jew inattività tal-proprjetarju, hija tkun saret l-isem komuni fil-kummerċ għal oġġett jew servizz li fir-rigward tiegħu hija rregistrata¹.

¹ Trademark tista' wkoll tkun soġġetta għal revoka jekk, wara d-data li fiha tkun giet irregistrata, bħala konsegwenza tal-użu li jsir minnha mill-proprjetarju tat-trademark jew bil-kunsens tiegħu fir-rigward tal-oġġetti jew tas-servizzi li għalihom tkun giet irregistrata, hija tkun tista' tqarraq bil-pubbliku, partikolarment fir-rigward tan-natura, tal-kwalità jew tal-origini ġeografika ta' dawk l-oġġetti jew servizzi.

ARTIKOLU 25.26

Applikazzjonijiet mala fide

Trademark għandha tkun tista' tiġi ddikjarata invalida meta l-applikazzjoni għar-registrazzjoni tat-trademark tkun saret in mala fide mill-applikant. Kull Parti tista' tipprovdi wkoll li tali trademark ma għandhiex tiġi rreġistrata.

SUBTAQSIMA 3

DISINJI¹

ARTIKOLU 25.27

Ftehimiet internazzjonali

Kull Parti għandha tagħmel kull sforz raġonevoli biex taderixxi mal-Att ta' Ġinevra tal-Ftehim tal-Aja dwar ir-Registrazzjoni Internazzjonali tad-Disinji Industrijali, adottat f'Ġinevra fit-2 ta' Lulju 1999.

¹ Ir-referenzi f'dan il-Kapitolu għad-disinji għandhom jinqraw bħala referenzi għad-disinji industrijali rreġistrati.

ARTIKOLU 25.28

Protezzjoni ta' disinni rreġistrati¹

1. Kull Parti għandha ttiprovdi għall-protezzjoni ta' disinni maħluqin indipendentement li jkunu godda jew originali². Dik il-protezzjoni għandha tiġi pprovduta permezz ta' reġistrazzjoni u għandha tagħti dritt esklużiv lid-detentur tiegħu f'konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu.
2. Detentur ta' disinn reġistrat għandu jkollu d-dritt li jpprevjeni lil partijiet terzi li ma jkollhomx il-kunsens tad-detentur, tal-anqas milli jagħmlu, ibiġġu, jimportaw, jew jesportaw il-prodott li jgħorr jew li jinkorpora d-disinn protett, meta dawn l-atti jsiru għal skopijiet kummerċjali, jippreġudikaw b'mod mhux ġustifikat l-użu normali tad-disinn, jew ma jkunux kompatibbli mal-prattika tal-kummerċ ġust.
3. Disinn li jiġi applikat jew inkorporat fi prodott li jikkostitwixxi parti komponenti ta' prodott kumpless jiġi kkunsidrat biss li jkun ġdid u originali:
 - (a) jekk il-parti komponenti, ladarba tkun ġiet inkorporata fil-prodott kumpless, tibqa' tidher matul l-użu normali tal-prodott kumpless, u

¹ L-Unjoni tagħti wkoll protezzjoni lid-disinn mhux irreġistrat meta jissodisfa r-rekwiżiti tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 6/2002 tat-12 ta' Diċembru 2001 dwar id-disinji Komunitarji (ĠU KE L 3, 5.1.2002, p.1).

² Parti tista' tipprevedi fil-liġijiet tagħha li jista' jkun meħtieġ ukoll karattru individwali ta' disinni. L-Unjoni Ewropea tqis li disinn għandu karattru individwali jekk l-impressjoni generali li jhalli fuq l-utent infurmat tkun differenti mill-impressjoni generali li tithalla fuq tali utent minn kwalunkwe disinn li jkun sar disponibbli għall-pubbliku.

(b) sa fejn dawk il-karatteristiċi viżibbli tal-parti komponenti msemmija fis-subparagrafu (a) jwettqu fihom infushom ir-rekwiżit tan-novià jew l-originalità.

4. Għall-finijiet tas-subparagrafu (a) tal-paragrafu 3, “użu normali” jfisser l-użu mill-utent finali, esklużi xogħol ta’ manutenzjoni, ta’ servizzjar jew ta’ tiswija.

ARTIKOLU 25.29

Durata tal-protezzjoni

Id-durata tal-protezzjoni disponibbli għandha tammonta għal 15-il sena mid-data tal-preżentazzjoni tal-applikazzjoni.

ARTIKOLU 25.30

Eċċezzjonijiet u esklużjonijiet

1. Kull Parti tista’ tipprovdi eċċezzjonijiet limitati għall-protezzjoni tad-disinji, dment li tali eċċezzjonijiet ma jkunux f’kunflitt mhux raġonevoli mal-użu normali tad-disinji protetti, u ma jippreġudikawx b’mod mhux raġonevoli l-interessi legittimi tad-detentur tad-disinn protett, filwaqt li jitqiesu l-interessi legittimi ta’ partijiet terzi.

2. Il-protezzjoni tad-disinji ma għandhiex testendi għal disinji li huma ddettagli essenzjalment minn konsiderazzjonijiet tekniċi jew funzjonali.

3. Disinn ma għandux jeżisti fil-karatteristiċi tad-dehra ta' prodott li bilfors ikollhom jiġu riprodotti fl-għamla u fil-qisien eżatti tagħhom sabiex jippermettu li l-prodott li fih ikun inkorporat id-disinn jew li għalih issir l-applikazzjoni jiġi konness ma' prodott ieħor, jew imdahhal fih, madwaru jew miegħu b'tali mod li wieħed miż-żewġ prodotti jkun jista' jwettaq il-funzjoni tiegħu stess.

4. B'deroga mill-paragrafu 3, disinn jista' jibqa' f' disinn li jkollu l-iskop li jippermetti l-assemblaġġ multiplu jew il-konnessjoni ta' prodotti interkambjabbli b'mod reċiproku f'sistema modulari.

ARTIKOLU 25.31

Relazzjoni mad-dritt tal-awtur

Disinn għandu jkun eliġibbli wkoll għal protezzjoni skont il-liġi tad-drittijiet tal-awtur ta' Parti mid-data li fiha d-disinn jiġi maħluq jew iffissat fi kwalunkwe forma. Kull Parti għandha tiddetermina sa liema punt, u l-kundizzjonijiet li fihom, tingħata t-tali protezzjoni, inkluż il-livell ta' originalità meħtieġ.

SUBTAQSIMA 4

INDIKAZZJONIJIET ĠEOGRAFIĊI

ARTIKOLU 25.32

Definizzjoni u kamp ta' applikazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, "indikazzjoni ġeografika" tfisser indikazzjoni li tidentifika li oġġett joriġina mit-territorju ta' Parti, jew reġjun jew lokalità fit-territorju tiegħu, fejn kwalità, reputazzjoni jew xi karatteristika oħra partikolari tal-oġġett hija essenzjalment attriwbli għall-orijini ġeografika.
2. Din is-Subtaqsima tapplika għall-indikazzjonijiet ġeografiċi, li jidentifikaw il-prodotti elenkati fl-Anness 25-C.
3. Il-Partijiet jaqblu li jikkunsidraw, wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, l-estensjoni tal-kamp ta' applikazzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi koperti minn din is-Subtaqsima għal tipi oħra ta' prodotti ta' indikazzjonijiet ġeografiċi mhux koperti mill-paragrafu 2, u b'mod partikolari l-artiġjanat, billi jqisu l-iżviluppi legiżlattivi tal-Partijiet.
4. Parti għandha tiproteġi l-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-Parti l-oħra, f'konformità ma' din is-Subtaqsima, - dment li dawk l-indikazzjonijiet ġeografiċi jkunu protetti bħala tali fil-pajjiż tal-orijini.

ARTIKOLU 25.33

Lista ta' indikazzjonijiet ġeografici

Kull Parti, wara li tkun eżaminat kemm il-legiżlazzjoni tal-Parti l-oħra msemmija fl-Anness 25-A kif ukoll l-indikazzjonijiet ġeografici tal-Parti l-oħra elenkati fl-Anness 25-C, u wara li tkun lestiet miżuri ta' pubbliċità xierqa, f'konformità mal-liġijiet u l-prattiki tagħha, għandha tiproteġi l-indikazzjonijiet ġeografici tal-Parti l-oħra elenkati fl-Anness 25-C, f'konformità mal-livell ta' protezzjoni stabbilit f'din is-Subtaqsima.

ARTIKOLU 25.34

Emenda tal-lista ta' indikazzjonijiet ġeografici

1. Il-Partijiet jaqblu dwar il-possibbiltà li jemendaw il-lista tal-indikazzjonijiet ġeografici fl-Anness 25-C skont l-Artikolu 25.40(1). Kwalunkwe żieda minn Parti għal-lista tagħha ta' indikazzjonijiet ġeografici fl-Anness 25-C ma għandhiex taqbeż il-45 indikazzjoni ġeografika kull 3 snin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Il-Partijiet għandhom iżidu indikazzjonijiet ġeografici godda wara t-tlestija tal-proċedura ta' oppożizzjoni f'konformità mal-kriterji stabbiliti fl-Anness 25-B u wara li jkunu eżaminaw l-indikazzjonijiet ġeografici, għas-sodisfazzjon taż-żewġ Partijiet.
2. Meta emenda tal-lista ta' indikazzjonijiet ġeografici fl-Anness 25-C tikkonċerna bidla zghira relatata mal-ortografija ta' indikazzjoni ġeografika elenkata jew mar-referenza għad-denominazzjoni taż-żona ġeografika li għaliha hija attribwibbli, tapplika l-proċedura msemmija fl-Artikolu 25.40(4).

3. Kwalunkwe żieda jew bidla ta' indikazzjoni ġeografika skont il-paragrafu 1 jew 2 għandha ssir b'kunsens reċiproku tal-Partijiet.

ARTIKOLU 25.35

Il-kamp ta' applikazzjoni tal-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi

1. L-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 25-C, kif ukoll dawk mizjuda skont l-Artikolu 25.34, għandhom jiġu protetti minn:

- (a) kwalunkwe użu kummerċjali tal-indikazzjoni ġeografika, għal prodott li huwa l-istess tip ta' prodott u li:
 - (i) ma jkunx joriġina fil-post ta' oriġini speċifikat fl-Anness 25-C għal dik l-indikazzjoni ġeografika; jew
 - (ii) joriġina fil-post tal-oriġini speċifikat fl-Anness 25-C għal dik l-indikazzjoni ġeografika, iżda li ma kienx prodott jew immanifatturat f'konformità mal-ispeċifikazzjoni tal-prodott tal-isem protett, anki meta l-isem ikun akkumpanjat minn termini bħal “tip”, “stil”, “imitazzjoni”, “toġhma”, jew espressjonijiet oħra simili;
- (b) l-użu ta' kwalunkwe mezz fid-deżinjazzjoni jew fil-preżentazzjoni ta' prodott li jindika jew jissuġgerixxi li l-prodott inkwistjoni joriġina minn zona ġeografika oħra għajr il-post veru tal-oriġini, b'mod li jirriskja li jqarraq bil-pubbliku fir-rigward tal-oriġini ġeografika tal-prodott;

- (c) kwalunkwe użu li jikkostitwixxi att ta' kompetizzjoni ingusta skont it-tifsira tal-Artikolu 10*bis* tal-Konvenzjoni ta' Pariġi , inkluż l-isfruttament tar-reputazzjoni ta' indikazzjoni ġeografika jew kwalunkwe indikazzjoni falza jew qarrieqa dwar il-provenjenza, l-origini, in-natura jew il-kwalitajiet essenzjali tal-prodott, fuq l-imballaġġ intern jew estern, fuq il-materjal ta' reklamar, jew fuq id-dokumenti relatati mal-oġġetti nfushom, u kwalunkwe prattika li tista' twassal biex il-konsumatur jigi mqarraq fir-rigward tal-origini vera tal-prodott.
2. L-indikazzjonijiet ġeografiċi protetti ma għandhomx isiru ġeneriċi fit-territorji tal-Partijiet.
3. Ma għandu jkun hemm l-ebda obbligu, skont din is-Sub-Taqsima, ta' protezzjoni ta' indikazzjonijiet ġeografiċi li ma humiex, jew li ma jibqgħux, protetti fit-territorju tal-origini tagħhom.
4. Parti ma għandhiex tipprekludi l-possibbiltà li l-protezzjoni jew ir-rikonossiment ta' indikazzjoni ġeografika tista' tigi kkanċellata mill-awtoritajiet kompetenti fit-territorju tal-origini tagħha fuq il-bażi li t-terminu protett jew rikonossut ikun waqaf jissodisfa l-kundizzjonijiet li fuqhom il-protezzjoni jew ir-rikonossiment kien oriġinarjament mogħti fit-territorju tal-origini tiegħu.
5. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra jekk indikazzjoni ġeografika ma tibqax tkun protetta fit-territorju tal-origini tagħha. Tali notifika għandha ssir f'konformità mal-proċeduri stabbiliti fl-Artikolu 25.40.
6. Xejn f'din is-Subtaqsima ma għandu jippreġudika d-dritt ta' kwalunkwe persuna li tuża, waqt il-kummerċ, l-isem ta' dik il-persuna jew l-isem tal-predeċessor ta' dik il-persuna fin-negozju, hlief jekk tali isem jintuża bl-iskop li jqarraq bil-pubbliku.

7. Il-protezzjoni pprovduta skont din is-Sub-Taqsima għandha tapplika għat-traduzzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 25-C, jekk l-użu ta' tali traduzzjoni jirriskja li jqarraq r-riskju li jqarraq bil-pubbliku.
8. Jekk traduzzjoni ta' indikazzjoni ġeografika tkun identika għal, jew ikun fiha, termini ġeneriċi jew deskrittivi, inkluzi nomi u aġġettivi, jew termini li jintużaw b'mod konswetudinarju fil-lingwaġġ komuni bħala l-isem komuni għal prodott fit-territorju ta' Parti, jew jekk indikazzjoni ġeografika ma tkunx identika iżda tkun tinkludi terminu bħal dan, id-dispożizzjonijiet ta' din is-Subtaqsima ma għandhomx jippreġudikaw id-dritt ta' kwalunkwe persuna li tuża dak it-terminu f'assoċjazzjoni ma' dak il-prodott.
9. Il-protezzjoni prevista f'din is-Subtaqsima ma tapplikax għal komponent individwali ta' terminu b'komponenti multipli li huwa protett bħala indikazzjoni ġeografika elenkata fl-Appendiċi 25-C-1, jekk il-komponent individwali¹ jkun terminu li jintuża b'mod konswetudinarju fil-lingwa komuni bħall-isem komuni tal-prodott assoċjat.
10. Xejn f'din is-Subtaqsima ma għandu jipprevjeni l-użu, fit-territorju ta' Parti, fir-rigward ta' kwalunkwe prodott, ta' isem ta' varjetà ta' pjanti jew ta' razza ta' annimali².

¹ Kif stabbilit fl-Appendiċi 25-C-1, li fih termini li għalihom ma tkunx qed tintalab protezzjoni.

² In-noti ta' spjegazzjoni fl-Anness 25-C jiddefinixxu l-varjetajiet tal-pjanti u r-razez tal-annimali li l-użu tagħhom ma għandux jiġi pprevenut.

11. Għal indikazzjonijiet ġeografiċi godda li Parti jkollha l-intenzjoni li żżid f'konformità mal-Artikolu 25.34, xejn ma għandu jirrikjedi li Parti tiproteġi indikazzjoni ġeografika li tkun identika għat-terminu li jintuża b' mod konswetudinarju fil-lingwa komuni bhala l-isem komuni għall-prodott assoċjat fit-territorju ta' dik il-Parti¹.

ARTIKOLU 25.36

Dritt ta' użu tal-indikazzjonijiet ġeografiċi

1. Isem protett skont din is-Sub-Taqsima bhala indikazzjoni ġeografika jista' jintuża minn kwalunkwe operatur li jikkummerċjalizza prodott li jkun konformi mal-ispeċifikazzjoni korrispondenti.

2. Isem protett skont din is-Subtaqsima bhala indikazzjoni ġeografika ma għandux ikun soġġett għall-ebda registrazzjoni tal-utenti, jew għal imposti ulterjuri.

¹ Meta Parti, fid-determinazzjonidwar jekk izzidix indikazzjoni ġeografika ġdida, tiddetermina jekk terminu huwiex it-terminu konswetudinarju fil-lingwaġġ komuni bhala l-isem komuni għall-oġġett rilevanti fit-territorju tiegħu, l-awtoritajiet ta' Parti għandu jkollhom l-awtorità li jqisu kif il-konsumaturi jifhmu t-terminu fit-territorju ta' dik il-Parti. Il-fatturi rilevanti għal tali fehim tal-konsumatur jistgħu jinkludu: (a) jekk it-terminu jintużax biex jirreferi għat-tip ta' prodott inkwistjoni, kif indikat minn sorsi kompetenti bħal dizzjunarji, gazzetti u siti web rilevanti; jew (b) kif il-prodott imsemmi mit-terminu jiġi kkummerċjalizzat u użat fil-kummerċ fit-territorju ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 25.37

Relazzjoni bejn it-tademarks u l-indikazzjonijiet ġeografici

1. Il-Partijiet għandhom jirrifjutaw li jirreġistraw trademark li l-użu tagħha jikser l-Artikolu 25.35 u li għandha x'taqsam mal-istess tip ta' prodott bhall-indikazzjoni ġeografika, sakemm l-applikazzjoni għar-registrazzjoni ta' trademark bhal din tiġi sottomessa wara d-data tal-applikazzjoni għall-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fit-territorju tal-Parti kkonċernata.
2. It-trademarks irreġistrati bi ksur tal-paragrafu 1 għandhom jiġu invalidati, *ex officio* jew fuq talba ta' parti interessata, f'konformità mal-liġi u l-prattika tal-Partijiet.
3. Għall-indikazzjonijiet ġeografici msemmija fl-Artikolu 25.33, id-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għall-protezzjoni msemmija fil-paragrafi 1 u 2 għandha tkun l-1 ta' Novembru 2022.
4. Għall-indikazzjonijiet ġeografici miżjuda mal-Anness 25-C f'konformità mal-Artikolu 25.34, id-data tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għall-protezzjoni għandha tkun id-data tat-trażmissjoni ta' talba lill-Parti l-oħra biex tiproteġi indikazzjoni ġeografika soġġetta għall-konklużjoni b'suċċess tal-proċess biex tiġi emendata l-lista ta' indikazzjonijiet ġeografici protetti msemmija fl-Artikolu 25.34.
5. Il-Partijiet għandhom jiproteġu l-indikazzjonijiet ġeografici wkoll jekk teżisti trademark preċedenti. Trademark preċedenti rreġistrata *bona fide* tista' tiġgedded u tista' tkun soġġetta għal varjazzjonijiet li jeħtieġu l-preżentazzjoni ta' applikazzjoni ġdida għat-trademark, sakemm dawk il-varjazzjonijiet ma jfixklux il-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici u ma jkun hemm l-ebda raġuni għall-invalidazzjoni tat-trademark skont il-liġi tal-Partijiet.

6. Ghall-finijiet tal-paragrafu 5 ta' dan l-Artikolu, "trademark precedenti" tfisser trademark li l-użu tagħha jikser l-Artikolu 25.35, li għaliha tkun saret applikazzjoni għar-registrazzjoni jew li tkun giet stabbilita bl-użu bona fide, jekk dik il-possibbiltà tkun prevista mil-legiżlazzjoni kkonċernata, fit-territorju ta' Parti qabel id-data li fiha l-applikazzjoni għall-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika tiġi sottomessa mill-Parti l-oħra skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 25.38

Infurzar tal-protezzjoni

Kull Parti għandha tinforza l-protezzjoni prevista fl-Artikoli 25.35, 25.36 u 25.37 permezz ta' azzjoni amministrattiva fuq talba ta' parti interessata. Kull Parti għandha tipprevedi, fil-liġi u l-prattika tagħha, passi amministrattivi u ġudizzjarji addizzjonali biex tipprevjeni jew twaqqaf l-użu illegali ta' indikazzjonijiet ġeografiċi protetti.

ARTIKOLU 25.39

Regoli ġenerali

1. Parti ma għandhiex tkun meħtieġa tipproteġi isem bħala indikazzjoni ġeografika skont din is-Subtaqsima jekk dak l-isem ikun f'kunflitt mal-isem-ta' varjetà ta' pjanti jew ta' razza ta' annimali u, bħala riżultat, aktarx li l-konsumatur jitqarraq dwar l-orijini vera tal-prodott.

2. Jekk l-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-Partijiet ikunu omonima, il-protezzjoni għandha tingħata minn Parti għal kull indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra, sakemm ikun hemm distinzjoni suffiċjenti fil-prattika bejn il-kundizzjonijiet tal-użu u l-preżentazzjoni tal-ismijiet sabiex il-konsumatur ma jiġix mqarraq.
3. Jekk Parti, fil-kuntest ta' negozjati bilaterali ma' pajjiż terz, tipproponi li tipproteġi indikazzjoni ġeografika ta' dak il-pajjiż terz li jkun omonimat b'indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra, hija għandha tinforma lill-Parti l-oħra, li għandha tingħata l-opportunità li tikkummenta qabel ma tiġi protetta dik l-indikazzjoni ġeografika.
4. L-importazzjoni, l-esportazzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti li jikkorrispondu għall-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 25-C għandhom jitwettqu f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti applikabbli fit-territorju tal-Parti fejn il-prodotti jitqiegħdu fis-suq.
5. Kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta mill-ispeċifikazzjonijiet tal-prodott tal-indikazzjonijiet ġeografiċi protetti għandha tiġi ttrattata fis-Sottokomitattimsemmi fl-Artikolu 25.40.
6. L-indikazzjonijiet ġeografiċi protetti skont din is-Subtaqsima jistgħu jiġu kkanċellati biss mill-Parti li fiha joriġina l-prodott. Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra jekk indikazzjoni ġeografika elenkata fl-Anness 25-C ma tibqax protetta fit-territorju tagħha. Wara tali notifika, l-Anness 25-C għandu jiġi emendat skont l-Artikolu 25.40(3).
7. Speċifikazzjoni tal-prodott imsemmija f'din is-Subtaqsima għandha tkun dik approvata, inkluża kwalunkwe emenda li wkoll tkun ġiet approvata, mill-awtoritajiet tal-Parti fit-territorju li fih joriġina l-prodott.

ARTIKOLU 25.40

Is-Sottokumitat, il-kooperazzjoni u t-trasparenza

1. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 25.66 jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ biex jemenda, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6):

- (a) l-Anness 25-A fir-rigward tar-referenzi għal-liġi applikabbli fil-Partijiet;
- (b) l-Anness 25-B fir-rigward tal-kriterji li għandhom jiġu inklużi fil-proċedura ta' oppożizzjoni; u
- (c) l-Anness 25-C fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografici.

2. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima, is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 25.66 għandu jkun responsabbli għall-iskambju ta' informazzjoni dwar:

- (a) l-iżviluppi legiżlattivi u ta' politika dwar l-indikazzjonijiet ġeografici;
- (b) l-indikazzjonijiet ġeografici għall-fini li titqies il-protezzjoni tagħhom f'konformità ma' din is-Subtaqsima; u
- (c) kwalunkwe kwistjoni oħra ta' interess reċiproku fil-qasam tal-indikazzjonijiet ġeografici.

3. Wara n-notifika msemmija fl-Artikolu 25.39(6), is-Sottokumitat għandu jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness 25-C f'konformità mas-subparagrafu (c) tal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu biex itemm il-protezzjoni skont dan il-Ftehim.

4. F'każ ta' bidla minuri relatata mal-ortografija ta' indikazzjoni ġeografika elenkata jew marreferenza għad-denominazzjoni taż-żona ġeografika li għaliha tkun attribwibbli, Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fis-Sottokumitat dwar tali bidla flimkien ma' spjegazzjoni għaliha. Is-Sottokumitat għandu jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness-25-C, skont isubparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), b'tali bidla minuri.

5. Il-Partijiet għandhom, direttament jew permezz tas-Sottokumitat, jibqgħu f'kuntatt dwar ilkwistjonijiet kollha relatati mal-implimentazzjoni u l-funzjonament ta' din is-Subtaqsima. B'mod partikolari, Parti tista' titlob mill-Parti l-oħra informazzjoni relatata mal-ispeċifikazzjonijiet tal-prodott u l-emendi tagħhom, kif ukoll mal-punti ta' kuntatt għall-infurzar amministrattiv.

6. Il-Partijiet jistgħu jagħmlu pubblikament disponibbli l-ispeċifikazzjonijiet tal-prodott, jew sommarju tagħhom, u l-punti ta' kuntatt għall-infurzar amministrattiv li jikkorrispondu mal-indikazzjonijiet ġeografiċi tal-Parti l-oħra protetti skont din is-Subtaqsima.

ARTIKOLU 25.41

Protezzjoni oħra

1. Din is-Sub-Taqsima tapplika mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet f'konformità mal-Ftehim tad-WTO, jew kwalunkwe ftehim multilaterali iehor dwar id-dritt tal-proprjetà intellettuali li għalih huma partijiet l-Unjoni Ewropea u ċ-Ċili.

2. Din is-Subtaqsima hija mingħajr preġudizzju għad-dritt li jitfittex ir-rikonoxximent u l-protezzjoni ta' indikazzjoni ġeografika skont il-legiżlazzjoni rilevanti tal-Partijiet.

SUBTAQSIMA 5

PRIVATTIVI

ARTIKOLU 25.42

Ftehimiet internazzjonali

Kull Parti¹ għandha tikkonforma mat-Trattat ta' Kooperazzjoni dwar il-Privattivi, magħmul f'Washington fid-19 ta' Ġunju 1970, kif emendat fit-28 ta' Settembru 1979, immodifikat l-aħħar fit-3 ta' Ottubru 2001.

ARTIKOLU 25.43

Protezzjoni supplimentari f'każ ta' dewmien fl-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni għall-prodotti farmaċewtiċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-prodotti farmaċewtiċi protetti minn privattiva fit-territorju rispettiv tagħhom jistgħu jkunu soġġetti għal approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew għal proċedura ta' permess sanitarju qabel ma jitqiegħdu fis-suq.

¹ Għall-Unjoni Ewropea, l-obbligu skont dan l-Artikolu huwa ssodisfat mill-Istati Membri.

2. Kull Parti għandha ttiprevedi mekkanizmu adegwat u effettiv li jipprovdi perjodu addizzjonali ta' protezzjoni biex jikkompensa lis-sid tal-privattiva għat-tnaqqis tal-protezzjoni effettiva tal-privattiva li jirriżulta minn dewmien mhux raġonevoli¹ fl-ghoti tal-ewwel approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju fit-territorju tagħha. It-terminu addizzjonali ta' protezzjoni ma għandux jaqbeż il-5 snin.
3. Minkejja l-paragrafu 2, Parti tista' ttiprevedi protezzjoni ulterjuri, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha, għal prodott li jkun protett bi privattiva u li kien soġġett għal proċedura ta' approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew ta' permess sanitarju sabiex tikkompensa lid-detentur ta' privattiva għat-tnaqqis ta' protezzjoni effettiva tal-privattiva. Id-durata ta' tali protezzjoni ulterjuri ma għandhiex taqbeż il-5 snin².
4. Għal aktar ċertezza, fl-implimentazzjoni tal-obbligi ta' dan l-Artikolu, kull Parti tista' ttiprevedi kundizzjonijiet u limitazzjonijiet, sakemm il-Parti tkompli tagħti effett lil dan l-Artikolu.
5. Kull Parti għandha tagħmel l-aħjar sforzi biex tipproċessa l-applikazzjonijiet għal approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew għal permess sanitarju għal prodotti farmaċewtiċi b'mod effiċjenti u f'waqtu, bil-għan li jiġi evitat dewmien mhux raġonevoli jew mhux meħtieġ. Bil-għan li jiġi evitat dewmien mhux raġonevoli, Parti tista' tadotta jew iżżomm proċeduri li jhaffu l-ipproċessar ta' applikazzjonijiet għal approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew għal permess sanitarju.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, dewmien mhux raġonevoli jinkludi dewmien ta' aktar minn sentejn fl-ewwel rispons sostantiv lill-applikant wara d-data tal-preżentazzjoni tal-applikazzjoni għal approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew tal-permess sanitarju. Kwalunkwe dewmien li jseħh fl-ghoti ta' approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju minhabba perjodi attribwibbli għall-applikant jew kwalunkwe perjodu li jkun lil hinn mill-kontroll tal-awtorità li tipproċessa l-applikazzjoni għall-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew tal-awtorità tar-reġistrazzjoni sanitarja ma għandux għalfejn jiġi inkluż fid-determinazzjoni ta' tali dewmien.

² Din id-durata massima hija mingħajr preġudizzju għal estensjoni ulterjuri possibbli tal-perjodu ta' protezzjoni fil-każ ta' prodotti mediċinali li għalihom ikunu saru studji pedjatriċi, u r-riżultati ta' dawk l-istudji jkunu riflessi fl-informazzjoni dwar il-prodott.

SUBTAQSIMA 6

PROTEZZJONI TA' INFORMAZZJONI MHUX IDDIVULGATA

ARTIKOLU 25.44

Kamp ta' applikazzjoni tal-protezzjoni ta' sigrieti kummerċjali

1. Fit-twettiq tal-obbligu tagħha li tikkonforma mal-Ftehim TRIPS, b'mod partikolari mal-paragrafi 1 u 2 tal-Artikolu 39, kull Parti għandha tipprevedi proċeduri ġudizzjarji ċivili u rimedji xierqa għal kwalunkwe detentur ta' sigriet tal-mestier sabiex tipprevjeni u tikseb rimedju għall-akkwizizzjoni, għall-użu jew għall-iżvelar ta' sigriet tal-mestier kull meta dan jitwettaq b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti.
2. Għall-finijiet ta' din is-Subtaqsima:
 - (a) "sigriet kummerċjali" tfisser informazzjoni li:
 - (i) hija sigrieta fis-sens li ma hijiex, bħala korp jew fil-konfigurazzjoni u fl-assemblaġġ preċiżi tal-komponenti tagħha, magħrufa b'mod ġenerali jew aċċessibbli b'mod faċli għal persuni li ġeneralment jittrattaw dan it-tip ta' informazzjoni inkwistjoni;
 - (ii) għandha valur kummerċjali minhabba li hija sigrieta; u
 - (iii) kienet soġġetta għal passi raġonevoli fiċ-ċirkostanzi, mill-persuna li għandha l-kontroll legali tal-informazzjoni, sabiex tinzamm sigrieta;

(b) “detentur ta’ sigriet tal-mestier” tfisser kwalunkwe persuna fizika jew ġuridika li legalment tikkontrolla sigriet tal-mestier.

3. Għall-finijiet ta’ din is-Subtaqsima, tal-anqas il-forom ta’ kondotta li ġejjin għandhom jiġu kkunsidrati li jmorru kontra prattiki kummerċjali onesti:

(a) l-akkwizizzjoni ta’ sigriet tal-mestier mingħajr il-kunsens tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, kull meta jitwettaq permezz ta’ aċċess mhux awtorizzat, approprjazzjoni, jew ikkupjar ta’ kwalunkwe dokument, oġġett, materjal, sustanza jew fajl elettroniku, legalment taħt il-kontroll tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, li fih sigrieti tal-mestier jew li minnu jista’ jiġi dedott is-sigriet tal-mestier;

(b) l-użu jew id-divulgazzjoni ta’ sigriet tal-mestier kull meta jsiru, mingħajr il-kunsens tad-detentur tas-sigriet tal-mestier, minn persuna li tinstab li tissodisfa kwalunkwe waħda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:

(i) tkun kisbet is-sigriet tal-mestier b’mod imsemmi fis-subparagrafu (a);

(ii) tkun qiegħda tikser ftehim ta’ kunfidenzjalità jew kwalunkwe dmir ieħor sabiex ma tiżvelax is-sigriet tal-mestier; jew

(iii) tkun qiegħda tikser dmir kuntrattwali jew kwalunkwe dmir ieħor li jillimita l-użu tas-sigriet tal-mestier;

(c) l-akkwizizzjoni, l-użu jew l-iżvelar ta’ sigriet tal-mestier kull meta jitwettaq minn persuna li, fiż-żmien tal-akkwizizzjoni, tal-użu jew tal-iżvelar, kienet taf jew missha kienet taf, fiċ-ċirkustanzi, li s-sigriet tal-mestier kien inkiseb direttament jew indirettament minn persuna oħra li kienet qiegħda tuża jew tiżvela s-sigriet tal-mestier b’mod illegali fis-sens tas-subparagrafu (b).

4. Xejn f'din is-Sub-Taqsima ma għandu jinftehem li jitlob lil xi Parti tikkunsidra kwalunkwe waħda mill-forom li ġejjin ta' kondotta bħala li tmur kontra prattiki kummerċjali onesti:
- (a) skoperta jew kreazzjoni indipendenti minn persuna tal-informazzjoni rilevanti;
 - (b) inġinerija inversa ta' prodott minn persuna li hija legalment fil-pussess tiegħu u li hija libera minn kwalunkwe dmir legalment validu li tillimita l-akkwizizzjoni ta' informazzjoni rilevanti;
 - (c) l-akkwizizzjoni, l-użu jew l-iżvelar ta' informazzjoni meħtieġ jew permess bil-liġi ta' dik il-Parti; jew
 - (d) l-użu mill-impjegati tal-esperjenza u tal-hiliet tagħhom miksubin b'mod onest matul il-perkors normali tal-impjieg tagħhom.
5. Xejn f'din is-Subtaqsima ma għandu jinftehem bħala li jillimita l-libertà tal-espressjoni u tal-informazzjoni, inkluża l-libertà tal-media kif protetta f'kull Parti.

ARTIKOLU 25.45

Proċeduri u rimedji ġudizzjarji ċivili għal sigrieti tal-mestier

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe persuna li tipparteċipa fil-proċedimenti ġudizzjarji ċivili msemmija fl-Artikolu 25.44, jew min ikollu aċċess għal dokumenti li jiffurmaw parti minn dawk il-proċedimenti legali m'għandux permess biex juża jew jiżvela kwalunkwe sigriet tal-mestier jew allegat sigriet tal-mestier li l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkunu, b'rispons għal applikazzjoni debitament motivata mill-parti kkonċernata, identifikaw bħala kunfidenzjali u li dik il-persuna tkun saret taf bihom bħala riżultat ta' tali parteċipazzjoni jew aċċess.

2. Fil-proċedimenti ġudizzjarji ċivili msemmija fl-Artikolu 25.44, kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità mill-inqas biex:

- (a) jordnaw miżuri proviżorji, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti ta' Parti, sabiex jipprevjenu l-akkwiżizzjoni, l-użu jew l-iżvelar tas-sigriet tal-mestier b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti;
- (b) jordnaw inibizzjoni sabiex jipprevjenu l-akkwiżizzjoni, l-użu jew id-divulgazzjoni ta' sigriet tal-mestier b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti;
- (c) jikkundannaw lill-persuna li kienet taf jew li missha kienet taf li kienet qed takkwista, tuża jew tiżvela sigriet tal-mestier b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti thallas lid-detentur tas-sigriet tal-mestier id-danni li huma xierqa skont il-preġudizzju attwali mgarrab bħala riżultat tat-tali akkwizzizzjoni, użu jew żvelar tas-sigriet tal-mestier;
- (d) jieħdu miżuri speċifiċi sabiex jippreżervaw il-kunfidenzjalità ta' kwalunkwe sigriet tal-mestier jew allegat sigriet tal-mestier ipprezentat fi proċeduri ċivili li jikkonċernaw l-allegati akkwizzizzjoni, użu u żvelar ta' sigriet tal-mestier b'mod li jmur kontra prattiki kummerċjali onesti; tali miżuri speċifiċi jistgħu jinkludu, f'konformità mal-liġi tal-Parti kkonċernata, il-possibbiltà li:
 - (i) jiġi limitat l-aċċess għal ċerti dokumenti b'mod shiħ jew parzjali;
 - (ii) jiġi ristrett l-aċċess għas-seduti u għar-rekords jew għat-transkripts korrispondenti tagħhom;
 - (iii) it-tqegħid għad-dispożizzjoni ta' verżjoni mhux kunfidenzjali tad-deċiżjoni ġudizzjarja, li fiha jitneħhew jew jitgħattew is-siltiet li jinkludu s-sigrieti tal-mestier;

(e) jiġu imposti sanzjonijiet fuq il-partijiet jew fuq kwalunkwe persuna oħra li tipparteċipa fil-proċedimenti legali li tonqos jew li tirrifjuta milli tikkonforma mal-ordnijiet tal-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti dwar il-protezzjoni tas-sigriet tal-mestier jew tal-allegat sigriet tal-mestier.

3. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha ma jkollhomx għalfejn japplikaw il-proċeduri u r-rimedji ġudizzjarji msemmijin fl-Artikolu 25.44 jekk l-imġiba li tmur kontra l-prattiki kummerċjali onesti titwettag f'konformità mal-liġi tagħha, sabiex tiġi żvelata mġiba hażina, għemil hażin jew attività illegali jew għall-fini ta' protezzjoni ta' interess legittimu rikonoxxut mill-liġi ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 25.46

Protezzjoni ta' *data* mhux divulgata relatata ma' prodotti farmaċewtiċi

1. Jekk Parti tkun teħtieġ, bħala kundizzjoni għal awtorizzazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju ta' prodott farmaċewtiku li juża entità kimika ġdida li ma tkunx ġiet approvata qabel, is-sottomissjoni ta' test mhux żvelat jew ta' *data* oħra meħtieġa sabiex jiġi ddeterminat jekk l-użu ta' dak il-prodott huwiex sikur u effettiv, dik il-Parti għandha tipproteġi *data* bħal din mid-divulgazzjoni lil partijiet terzi, jekk l-origini ta' din id-*data* tkun tinvolvi sforz konsiderevoli, hlief fejn id-divulgazzjoni tkun neċessarja għal interess pubbliku prevalenti jew sakemm ma jittihdux passi sabiex jiġi żgurat li d-*data* tkun protetta kontra użu kummerċjali ingust.

2. Kull Parti għandha tiżgura li, għal mill-inqas 5 snin mid-data tal-ewwel approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju fil-Parti kkonċernata, prodott farmaċewtiku sussegwentement awtorizzat abbażi tar-riżultati tat-testijiet prekliniċi u tal-provi kliniċi pprezentati fl-applikazzjoni għall-ewwel approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju ma għandux jitqiegħed fis-suq mingħajr il-kunsens esplicitu tad-detentur tal-ewwel approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni jew permess sanitarju.

3. Ma għandu jkun hemm l-ebda limitazzjoni fuq l-ebda Parti biex timplimenta proċeduri ta' awtorizzazzjoni mqassra għall-prodotti farmaċewtiċi fuq il-bażi ta' studji ta' bijoekwivalenza u bijodisponibbiltà.

4. Kull Parti tista' tipprevedi kundizzjonijiet u limitazzjonijiet fl-implimentazzjoni tal-obbligi ta' dan l-Artikolu, sakemm il-Parti tkompli tagħti effett lil dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 25.47

Protezzjoni ta' *data* relatata ma' prodotti agrokimiki

1. Jekk, bħala kundizzjoni għall-għoti ta' awtorizzazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' prodott agrokimiku li juża entità kimika ġdida, Parti tkun teħtieġ is-sottomissjoni ta' testijiet jew rapporti ta' studji dwar is-sikurezza u l-effikaċja ta' dak il-prodott, dik il-Parti ma għandhiex tagħti awtorizzazzjoni għal prodott agrokimiku ieħor abbażi ta' dawk it-testijiet jew rapporti ta' studji mingħajr il-kunsens tal-persuna li tkun issottomettiethom qabel, għal mill-inqas 10 snin wara d-data tal-ewwel awtorizzazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni tal-prodott agrokimiku.

2. Parti tista' tillimita l-protezzjoni skont dan l-Artikolu għal testijiet jew rapporti ta' studji li jissodisfaw il-kundizzjonijiet li ġejjin:

- (a) ikunu meħtieġa għall-awtorizzazzjoni jew għall-emenda ta' awtorizzazzjoni sabiex ikun permess l-użu tal-prodott agrokimiku fuq għelejjel oħra; u
- (b) ikunu ċċertifikati bħala konformi mal-prinċipji ta' prattika tal-laboratorji tajba jew ta' prattika sperimentali tajba.

3. Kull Parti tista' tistabilixxi regoli sabiex jiġi evitat l-ittestjar doppju fuq animali vertebrati.
4. Kull Parti tista' tipprevedi kundizzjonijiet u limitazzjonijiet fl-implimentazzjoni tal-obbligi ta' dan l-Artikolu, sakemm il-Parti tkompli tagħti effett lil dan l-Artikolu.

SUBTAQSIMA 7

VARJETAJIET TA' PJANTI

ARTIKOLU 25.48

Protezzjoni tad-drittijiet tal-varjetajiet ta' pjanti

Il-Partijiet għandhom jiproteġu d-drittijiet tal-varjetajiet ta' pjanti, f'konformità mal-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni ta' Varjetajiet Ġodda ta' Pjanti, tat-2 ta' Diċembru 1961, kif riveduta l-aħħar f'Ġinevra fid-19 ta' Marzu 1991 (il-“Konvenzjoni tal-UPOV”), inklużi l-eċċezzjonijiet tad-dritt tan-nissiel kif imsemmi fl-Artikolu 15 tal-Konvenzjoni tal-UPOV, u għandhom jikkooperaw sabiex jipromwovu u jinforzaw dawk id-drittijiet.

TAQSIMA C

INFURZAR TAD-DRITTIJET TA' PROPRJETÀ INTELLETTWALI

SUBTAQSIMA 1

INFURZAR ĊIVILI U AMMINISTRATTIV

ARTIKOLU 25.49

Obbligi ġenerali

1. Kull Parti tafferma mill-ġdid l-impenji tagħha skont il-Ftehim TRIPS u għandha tiżgura l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali f'konformità mal-liġi u l-prattika tagħha. Il-Partijiet għandhom jipprevedu l-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji previsti f'din is-Sub-Taqsima.
2. Din it-Taqsima ma tapplikax għad-drittijiet koperti mis-Sub-Taqsima 6 tat-Taqsima B.
3. Parti għandha tipprevedi miżuri, proċeduri u rimedji li jkunu ġusti u ekwi u ma għandhomx ikunu kkomplikati jew għaljin bla bżonn, jew jinvolvu limiti ta' żmien mhux raġonevoli jew dewmien mhux iġġustifikat.
4. Il-miżuri, proċeduri u rimedji msemmija fil-paragrafu 3 għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi u għandhom ikunu applikati b'mod u manjiera li jevitaw il-ħolqien ta' ostakli għall-kummerċ legittimu u li jipprevedu salvagwardji kontra l-abbuż tagħhom.

5. Xejn f'din it-Taqsima ma johloq xi obbligu fuq kwalunkwe wahda mill-Partijiet:
- (a) li tistabilixxi sistema ġudizzjarja għall-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali li tkun distinta minn dik tal-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali; jew
 - (b) fir-rigward tad-distribuzzjoni tar-rizorsi bejn l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u l-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali.

ARTIKOLU 25.50

Persuni intitolati li jfittxu l-applikazzjoni ta' miżuri, proċeduri u rimedji ta' infurzar

Kull Parti għandha tirrikonoxxi dawn li ġejjin bħala persuni intitolati sabiex ifittxu l-applikazzjoni tal-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji msemmija f'din it-Taqsima u fil-Parti III tal-Ftehim TRIPS:

- (a) id-detenturi tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali f'konformità mal-liġi ta' kull Parti;
- (b) il-persuni l-oħrajn kollha awtorizzati jużaw daww id-drittijiet, b'mod partikolari l-liċenzjatarji, sa fejn u kif permess mil-liġi ta' kull Parti u f'konformità magħha;
- (c) il-korpi ta' mmaniġġar kollettiv tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali li jkunu rikonoxxuti regolament bħala li għandhom dritt li jirrappreżentaw lid-detenturi tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, sa fejn ikunu permessi mil-liġi ta' kull Parti, u f'konformità magħha;

- (d) L-entitajiet¹ li jkunu rikonoxxuti regolarment bhala li għandhom dritt li jirrrappreżentaw lid-detenturi tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, sa fejn ikun permess mil-liġi ta' kull Parti, u f'konformità magħha.

ARTIKOLU 25.51

Evidenza

1. Kull Parti għandha tiżgura li, anki qabel il-bidu tal-proċeduri fuq il-merti tal-każ, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jistgħu, mas-sottomissjoni ta' applikazzjoni minn parti li tkun ipprezentat evidenza raġonevolment disponibbli sabiex issostni l-pretensjonijiet tagħha li d-dritt ta' proprjetà intellettuali tagħha jkun inkiser jew ikun se jinkiser, jordnaw miżuri proviżorji fil-pront u effettivi sabiex tiġi pprezervata l-evidenza rilevanti fir-rigward tal-allegat ksur, soġġett għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali skont il-liġi ta' dik il-Parti. Meta jordnaw miżuri proviżorji, l-awtoritajiet ġudizzjarji għandhom iqisu l-interessi legittimi tal-allegat kontraventur.
2. Il-miżuri proviżorji msemmin fil-paragrafu 1 jistgħu jinkludu deskrizzjoni dettaljata, bit-tehid ta' kampjuni jew mingħajru, jew is-sekwestru fiziku tal-allegati oġġetti kontraventorji, u, f'każijiet xierqa, tal-materjali u tal-ġhodod użati b'mod predominanti fil-produzzjoni jew fid-distribuzzjoni ta' dawk l-oġġetti u tad-dokumenti relatati magħhom.
3. Kull Parti għandha, fil-każ ta' ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali fuq skala kummerċjali, tiegħu l-miżuri neċessarji sabiex tippermetti lill-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jordnaw, fejn ikun xieraq, mal-applikazzjoni minn parti, il-komunikazzjoni ta' dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali taht il-kontroll tal-parti opposta, soġġetti għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali.

¹ Għaċ-Ċili, it-terminu “entitajiet” ifisser “federazzjonijiet u assoċjazzjonijiet”. Għall-Unjoni Ewropea, it-terminu “entitajiet” ifisser “korpi tad-difiza professjonali”.

ARTIKOLU 25.52

Dritt għall-informazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li, matul proċedimenti ċivili fir-rigward ta' ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali u bħala tweġiba għal talba ġustifikata u proporzjonata mir-rikorrent, l-awtoritajiet ġudizzjarji kompetenti jkunu jistgħu jordnaw lill-kontraventur jew lil kwalunkwe persuna oħra sabiex tipprovdi informazzjoni dwar l-orijini u n-networks ta' distribuzzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi li jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1 "kwalunkwe persuna oħra" tfisser persuna li, tal-inqas:
 - (a) tkun instabet fil-pussess tal-oġġetti kontraventorji fuq skala kummerċjali;
 - (b) tkun instabet li kienet qiegħda tuża s-servizzi kontraventorji fuq skala kummerċjali;
 - (c) tkun instabet li kienet qiegħda tipprovdi, fuq skala kummerċjali, servizzi użati f'attivitajiet kontraventorji; jew
 - (d) tkun giet indikata mill-persuna msemmija f'dan il-paragrafu li hija involuta fil-produzzjoni, il-manifattura jew id-distribuzzjoni tal-prodotti kontraventorji jew fil-provvista tas-servizzi kontraventorji.
3. L-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 għandha tinkludi, kif xieraq:
 - (a) l-ismijiet u l-indirizzi tal-produtturi, tal-manifatturi, tad-distributuri, tal-fornituri u ta' detenturi preċedenti oħrajn tal-oġġetti jew is-servizzi, kif ukoll tal-bejjieġha bl-ingrossa u bl-imnut intenzjonati; u

(b) il-kwantitajiet prodotti, manifatturati, ikkunsinnati, ricevuti jew ordnati, kif ukoll il-prezz miksub għall-oġġetti jew għas-servizzi inkwistjoni.

4. Dan l-Artikolu għandu japplika mingħajr preġudizzju għal liġijiet ta' Parti li:

(a) jagħtu lid-detentur tad-dritt id-drittijiet li jirċievi informazzjoni aktar kompluta;

(b) jirregolaw l-użu, fil-proċedimenti ċivili, tal-informazzjoni kkomunikata skont dan l-Artikolu;

(c) jirregolaw ir-responsabbiltà għall-użu ħażin tad-dritt għall-informazzjoni;

(d) jagħtu opportunità għal rifjut li tiġi pprovduta informazzjoni li tkun tisforza lill-persuna msemmija fil-paragrafu 1 tammetti l-partecipazzjoni tagħha stess jew dik ta' qraba tagħha fi ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali; jew

(e) jirregolaw il-protezzjoni tal-kunfidenzjalità tas-sorsi ta' informazzjoni jew l-ipproċessar ta' *data* personali.

ARTIKOLU 25.53

Mizuri proviżorji u prekawzjonarji

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji ikunu jistgħu, fuq talba tar-rikorrent, joħorġu ingunzjoni interlokutorja kontra l-kontraventur allegat maħsuba sabiex tipprevjeni kwalunkwe ksur imminenti ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, jew sabiex tipprojbixxi, fuq bażi proviżorja u, meta jkun xieraq, soġġetta għal pagament ta' penali rikorrenti meta dan ikun previst fil-liġi ta' dik il-Parti, il-kontinwazzjoni tal-ksur allegat ta' dak id-dritt, jew sabiex tagħmel tali kontinwazzjoni soġġetta għad-depożitu ta' garanziji maħsuba sabiex ikun żgurat il-kumpens tad-detentur tad-dritt. Ingunzjoni interlokutorja tista' tinħareġ ukoll, taħt l-istess kundizzjonijiet, fejn xieraq, kontra xi parti terza¹ li fuqha l-awtorità ġudizzjarja rilevanti teżercita guriżdizzjoni u li s-servizzi tagħha jintużaw sabiex jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkunu jistgħu, fuq talba tar-rikorrent, jordnaw is-sekwestru jew il-kunsinna² ta' oġġetti suspettati b'kontravvenzjoni ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, sabiex jipprevjenu d-dhul jew il-moviment tagħhom fil-kanali tal-kummerċ.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti tista' tipprevedi li "parti terza" tinkludi intermedjarju.

² Parti tista' tagħżel bejn is-sekwestru u l-kunsinna biex timplimenta dan il-paragrafu.

3. Fil-każ ta' ksur allegat imwettaq fuq skala kummerċjali, kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu jordnaw, jekk l-applikant juri ċirkustanzi li aktarx jipperikolaw l-irkupru tad-danni, is-sekwestru prekawzjonarju tal-proprjetà mobbli u immobbli tal-allegat kontraventur, inkluż l-imblukkar tal-kontijiet bankarji u assi oħra tagħhom. Għaldak il-għan, l-awtoritajiet kompetenti jistgħu jordnaw il-komunikazzjoni ta' dokumenti bankarji, finanzjarji jew kummerċjali, jew l-aċċess xieraq għall-informazzjoni rilevanti.

ARTIKOLU 25.54

Rimedji

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji jkollhom l-awtorità li jordnaw, fuq it-talba tal-applikant u mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe dannu dovut lid-detentur ta' dritt minhabba l-ksur, u mingħajr kumpens ta' kwalunkwe xorta, il-qerda, jew tal-anqas it-tneħħija definittiva mill-kanali tal-kummerċ, tal-oġġetti li jkunu nstabu li qegħdin jiksru dritt ta' proprjetà intellettuali. Jekk ikun xieraq, l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu jordnaw ukoll il-qerda ta' materjali u ta' għodod użati b'mod predominanti fil-ħolqien jew fil-manifattura ta' dawk l-oġġetti.
2. L-awtoritajiet ġudizzjarji ta' kull Parti għandu jkollhom l-awtorità li jordnaw li dawn il-miżuri jitwettqu bi spejjeż tal-kontraventur, sakemm ma jiġux invokati raġunijiet partikolari sabiex dan ma jsirx.
3. Fil-kunsiderazzjoni ta' talba għal rimedji, għandhom jiġu kkunsidrati wkoll il-ħtieġa għall-proporzjonalità bejn il-gravità tal-ksur u r-rimedji ordnati, kif ukoll l-interessi ta' partijiet terzi.

ARTIKOLU 25.55

Rimedji b'mandat ta' inibizzjoni

Kull Parti għandha tiżgura li, meta tittiehed deċiżjoni ġudizzjarja li ssib ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu johorġu kontra l-kontraventur u, jekk ikun xieraq, kontra parti terza¹ li fuqha l-awtorità ġudizzjarja rilevanti teżerċita ġurisdizzjoni u li s-servizzi tagħha jintużaw biex isir ksur ta' dritt ta' proprjetà intellettuali, mandat ta' inibizzjoni li għandu l-għan li jipprojbixxi l-kontinwazzjoni tal-ksur.

ARTIKOLU 25.56

Miżuri alternattivi

Kull Parti tista' tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji, f'każijiet xierqa u fuq talba tal-persuna li tista' tkun soġġetta għall-miżuri previsti fl-Artikolu 25.54 jew fl-Artikolu 25.55, l-awtoritajiet ġudizzjarji jkunu jistgħu jordnaw kumpens pekunjarju li għandu jithallas lill-parti li gġarrab dannu minflok ma jiġu applikati l-miżuri previsti fl-Artikolu 25.54 jew fl-Artikolu 25.55, jekk dik il-persuna tkun aġixxiet b'mod mhux intenzjonali u mingħajr negliġenza, jekk l-eżekuzzjoni tal-miżuri inkwistjoni tikkawża lil dik il-persuna dannu sproporzjonat u jekk il-kumpens pekunjarju lill-parti li gġarrab id-dannu jidher li jkun raġonevolment sodisfaċenti.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti tista' tipprevedi li "parti terza" tinkludi intermedjarju.

ARTIKOLU 25.57

Danni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet ġudizzjarji, fuq applikazzjoni tal-parti li ġġarrab id-dannu, jordnaw lill-kontraventur li kien involut konxjament, jew li kellu raġunijiet validi sabiex ikun jaf li kien involut f'attività kontraventorja, sabiex iħallas lid-detentur tad-dritt danni adegwati biex jikkumpensa għall-ħsara li d-detentur tad-dritt ikun ġarrab bħala riżultat tal-ksur.
2. Fid-determinazzjoni tal-ammont ta' danni skont it-paragrafu 1, l-awtoritajiet ġudizzjarji ta' kull Parti għandu jkollhom l-awtorità li jqisu, *inter alia*, kwalunkwe miżura legittima ta' valur ipprezentata mid-detentur tad-dritt, li tista' tinkludi profitti mitlufa, il-valur tal-merkanzija jew tas-servizzi milquta mill-ksur imkejjel skont il-prezz tas-suq, jew il-prezz bl-immnut issuġġerit¹. Tal-anqas f'kazijiet ta' ksur tad-drittijiet tal-awtur jew drittijiet relatati u ffalsifikar tat-trademark, kull Parti għandha tipprevedi li, fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw lill-kontraventur iħallas lid-detentur tad-dritt il-parti tal-profitti li jkun għamel il-kontraventur li jkunu attribwibbli għall-ksur, kemm bħala alternattiva għad-danni, jew bħala zieda magħhom jew bħala parti minnhom.
3. Bħala alternattiva għall-paragrafu 2, kull Parti tista' tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità, f'kazijiet xierqa, li jistabilixxu d-danni bħala somma waħda f'daqqa fuq il-bażi ta' elementi bħall-inqas ammont ta' royalties jew tariffi li kien ikollhom jithallsu kieku l-kontraventur ikun talab l-awtorizzazzjoni sabiex juża d-dritt tal-proprjetà intellettuali inkwistjoni.

¹ Għall-Unjoni Ewropea, dan jinkludi wkoll, kif xieraq, elementi minbarra fatturi ekonomiċi, bħall-preġudizzju morali kkawżat lid-detentur tad-dritt mill-ksur.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma jipprekludi lil xi Parti milli tipprevedi li jekk kontraventur ma jkunx involva ruħu konxjament, jew b'raġunijiet suffiċjenti sabiex ikun jaf li kien qed jinvolvi ruħu, f'attività kontraventorja, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jistgħu jordnaw, favur il-parti li tkun ġarrbet id-dannu, l-irkupru ta' profitti jew il-ħlas ta' danni li jistgħu jkunu prestabbiliti.

ARTIKOLU 25.58

Spejjeż legali

Kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, fejn xieraq, ikollhom l-awtorità li fi tmiem il-proċedimenti ġudizzjarji ċivili li jikkonċernaw l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjeta intellettwali, jordnaw li l-parti rebbieħa tithallas mill-parti telliefa għall-ispejjeż legali jew spejjeż oħra, kif previst fil-liġi tal-Parti kkonċernata.

ARTIKOLU 25.59

Pubblikazzjoni tad-deċiżjonijiet ġudizzjarji

Kull Parti għandha tiżgura li, fil-proċedimenti ġuridici stabbiliti għall-ksur ta' dritt tal-proprjeta intellettwali, l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu jordnaw, fuq it-talba tar-rikorrent u bl-ispejjeż kontra l-kontraventur, miżuri xierqa għat-tixrid tal-informazzjoni li tikkonċerna d-deċiżjoni, inkluż il-wiri tad-deċiżjoni u l-pubblikazzjoni tagħha fis-sħuħija tagħha jew f'parti minnha.

ARTIKOLU 25.60

Preżunzjoni li wiehed huwa awtur jew sid

Il-Partijiet għandhom jirrikonoxxu li għall-finijiet li jiġu applikati l-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji previsti f' din it-Taqsima:

- (a) għall-awtur ta' xogħol letterarju jew artistiku sabiex jitqies bħala tali, u konsegwentement ikun intitolat li jibda proċedimenti ta' ksur, għandu jkun biżżejjed, fin-nuqqas ta' prova kontrarja, li l-isem tal-awtur jidher fuq ix-xogħol bil-mod tas-soltu; u
- (b) is-subparagrafu (a) għandu japplika *mutatis mutandis* għad-detenturi tad-drittijiet relatati mad-drittijiet tal-awtur fir-rigward tas-sugġett protett tagħhom.

ARTIKOLU 25.61

Proċeduri amministrattivi

Sal-punt li kwalunkwe rimedju ċivili jista' jkun ordnat bħala riżultat ta' proċeduri amministrattivi dwar il-meriti tal-każ, ċertu proċeduri għandhom jikkonformaw ma' principji li huma ekwivalenti fis-sustanza għal dawk previsti fid-dispożizzjonijiet rilevanti ta' din is-Sub-Taqsima.

SUBTAQSIMA 2

INFURZAR FIL-FRONTIERI

ARTIKOLU 25.62

Miżuri fil-fruntieri

1. Fir-rigward ta' oġġetti taħt kontroll doganali, kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri li taħthom detentur tad-dritt ikun jista' jipprezenta applikazzjonijiet li jitolbu lill-awtoritajiet kompetenti għas-sospensjoni tar-rilaxx ta' oġġetti suspettati jew għaż-żamma tagħhom. Għall-finijiet ta' din is-Sub-Taqsima, "oġġetti suspettati" tfisser oġġetti suspettati bi ksur ta' trademarks, ta' drittijiet tal-awtur u ta' drittijiet relatati, ta' indikazzjonijiet ġeografici, ta' privattivi, ta' mudelli ta' utilità, ta' disinji industrijali jew ta' topografiji ta' ċirkwiti integrati.
2. Kull Parti għandu jkollha fis-seħħ sistemi elettronici għall-ġestjoni tal-applikazzjonijiet approvati jew reġistrati mill-awtoritajiet kompetenti.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet kompetenti tagħha ma jitolbux il-ħlas ta' tariffa sabiex ikopru l-ispejjeż amministrattivi li jirrizultaw mill-proċessar ta' applikazzjoni jew ta' reġistrazzjoni.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet kompetenti tagħha jiddeċiedu dwar l-għoti jew ir-reġistrazzjoni ta' applikazzjonijiet f'perjodu ta' zmien raġonevoli.
5. Kull Parti għandha tiżgura li l-applikazzjoni mogħtija jew irreġistrata tapplika għal vjeggji multipli.

6. Fir-rigward ta' oġġetti taħt kontroll doganali, kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha jkunu jistgħu jaġixxu b'inizjattiva tagħhom stess sabiex jissospendu r-rilaxx jew iżommu oġġetti suspettati bi ksur ta' trademarks jew ta' drittijiet tal-awtur.
7. L-awtoritajiet doganali għandhom jużaw analizi tar-riskju biex jidentifikaw oġġetti suspettati . Kull Parti għandha timplimenta dan il-paragrafu f'konformità mal-liġi tagħha.
8. Kull Parti jista' jkollha fis-seħħ proċeduri li jippermettu l-qerda ta' oġġetti suspettati mingħajr il-htieġa ta' proċedimenti amministrattivi jew ġudizzjarji minn qabel għad-determinazzjoni formali tal-ksur f'kazijiet meta l-persuni kkonċernati jaqblu mal-qerda jew ma jopponuhom. Jekk it-tali oġġetti ma jinqerdux, kull Parti għandha tiżgura li, għajr f'ċirkustanzi eċċezzjonali, tali oġġetti jintremew lil hinn mill-kanali kummerċjali b'tali mod li jiġi evitat kull dannu għad-detentur tad-dritt.
9. Kull Parti jista' jkollha fis-seħħ proċeduri li jippermettu l-qerda rapida ta' oġġetti bi trademark falza u ta' oġġetti pirata li jintbagħtu permezz ta' kunsinni postali jew ta' kurrieri express.
10. Parti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax dan l-Artikolu għall-importazzjoni ta' oġġetti li jitqiegħdu fis-suq ta' pajjiż terz mid-detenturi tad-drittijiet jew bil-kunsens tagħhom. Parti tista' tiddeċiedi wkoll li ma tapplikax dan l-Artikolu għal oġġetti ta' natura mhux kummerċjali li jkunu fil-bagalji personali ta' vjaġġaturi.
11. L-awtoritajiet doganali tal-Partijiet għandhom iżommu djalogu regolari u jippromwovu l-kooperazzjoni mal-partijiet kkonċernati rilevanti u ma' awtoritajiet oħra involuti fl-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali.
12. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fir-rigward tal-kummerċ internazzjonali f'oġġetti suspettati. B'mod partikolari, il-Partijiet għandhom, sa fejn possibbli, jaqsmu informazzjoni dwar il-kummerċ ta' oġġetti suspettati li jaffettwaw lill-Parti l-oħra.

13. Mingħajr preġudizzju għal forom oħra ta' kooperazzjoni, il-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka f'Materji Doganali japplika fir-rigward ta' ksur tal-leġislazzjoni dwar id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali li l-awtoritajiet doganali ta' Parti jkunu kompetenti għall-infurzar tagħhom f'konformità ma' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 25.63

Konsistenza mal-GATT u mal-Ftehim TRIPS

Meta timplimenta miżuri fil-fruntieri għall-infurzar ta' drittijiet ta' proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet doganali tagħha, kemm jekk koperti minn din is-Sub-Taqsima kif ukoll jekk ma jkunux, kull Parti għandha tiżgura l-konsistenza mal-obbligi tagħha skont il-GATT tal-1994 u l-Ftehim TRIPS u, b'mod partikolari, l-Artikolu V tal-GATT tal-1994, u l-Artikolu 41 u t-Taqsima 4 tal-Parti III tal-Ftehim TRIPS.

TAQSIMA D

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 25.64

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw bl-għan li jappoġġaw l-implimentazzjoni tal-impenji u tal-obbligi meħudin skont dan il-Kapitolu.

2. L-oqsma ta' kooperazzjoni dwar il-protezzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u l-kwistjonijiet ta' infurzar jistgħu jinkludu l-attivitajiet li ġejjin:

- (a) l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-qafas legali fir-rigward tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u tar-regoli rilevanti dwar il-protezzjoni u l-infurzar;
- (b) skambju ta' esperjenza bejn il-Partijiet dwar il-progress legiżlattiv;
- (c) skambju ta' esperjenza bejn il-Partijiet dwar l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali;
- (d) skambju ta' esperjenza bejn il-Partijiet dwar l-infurzar fuq livell ċentrali u subċentrali mill-awtoritajiet doganali, mill-pulizija, minn awtoritajiet amministrattivi u ġudizzjarji;
- (e) koordinazzjoni fil-prevenzjoni tal-esportazzjoni ta' merkanzija ffalsifikata, inkluż ma' pajjiżi terzi;
- (f) assistenza teknika, bini tal-kapaċitajiet, u skambju u taħriġ tal-persunal;
- (g) il-protezzjoni u d-difiża tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u t-tixrid ta' informazzjoni f'dak ir-rigward, fost l-oħrajn, fi ċrieki kummerċjali u fis-soċjetà ċivili;
- (h) għarfien pubbliku tal-konsumaturi u tad-detenturi tad-drittijiet, kif ukoll titjib tal-kooperazzjoni istituzzjonali, b'mod partikolari bejn l-uffiċċji tal-proprjetà intellettuali tagħhom;
- (i) promozzjoni attiva tal-għarfien u l-edukazzjoni tal-pubbliku generali dwar politiki li jikkonċernaw id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali;

- (j) kollaborazzjoni pubblika privata li tinvolvi lill-SMEs, inkluż f'avvenimenti jew laqgħat iffukati fuq l-SMEs, fir-rigward tal-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali u t-tnaqqis tal-ksur tagħhom; u
- (k) formulazzjoni ta' strategiji effettivi sabiex jiġu identifikati udjenzi u programmi ta' komunikazzjoni sabiex tiżdied is-sensibilizzazzjoni tal-konsumatur u tal-media dwar l-impatt tal-ksur tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, inkluż ir-riskju għas-saħħa u għas-sikurezza u r-rabta mal-kriminalità organizzata.

3. Kull Parti tista' tagħmel disponibbli għall-pubbliku l-ispeċifikazzjonijiet tal-prodotti, jew sommarju ta' dawk l-ispeċifikazzjonijiet, u l-punti ta' kuntatt rilevanti għall-kontroll jew għall-ġestjoni tal-indikazzjonijiet ġeografici tal-Parti l-oħra kif protetti skont is-Sub-Taqsima 4 tat-Taqsima B.

4. Il-Partijiet għandhom, direttament jew permezz tas-Sottokomitati imsemmi fl-Artikolu 25.66, iżommu kuntatt dwar il-kwistjonijiet kollha relatati ma' l-implimentazzjoni u t-tħaddim ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 25.65

Inizjattivi volontarji tal-partijiet ikkonċernati

Kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex tiffaċilita l-inizjattivi volontarji tal-partijiet konċernati sabiex tnaqqas il-ksur tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, inkluż online u fi swieq oħrajn, b'enfazi fuq problemi konkreti u filwaqt li tfittex soluzzjonijiet prattiċi li jkunu realistiċi, bilanċjati, proporzjonati u ġusti għal dawk kollha kkonċernati, inkluż bil-modi li ġejjin:

- (a) kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex tlaqqa' lill-partijiet konċernati b'mod kunsenswali fit-territorju tagħha bl-għan li tiffaċilita inizjattivi volontarji sabiex jinstabu soluzzjonijiet u jiġu riżolti differenzi fir-rigward tal-protezzjoni u tal-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u jitnaqqas il-ksur;

- (b) kull Parti għandha tagħmel hilita sabiex taqşam informazzjoni mal-Parti l-oħra rigward sforzi bl-għan li jiġu ffaċilitati inizjattivi volontarji ta' partijiet konċernati fit-territorju tagħha; u
- (c) il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex jippromwovu djalogu miftuħ u kooperazzjoni fost il-partijiet konċernati tal-Partijiet, u sabiex iheggu lill-partijiet ikkonċernati tal-Partijiet isibu soluzzjonijiet u jirriżolvu b'mod kongunt id-differenzi rigward il-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u jnaqqsu l-ksur tagħhom.

ARTIKOLU 25.66

Sottokumitat dwar il-Proprjetà Intellettuali

Is-Sottokumitat dwar il-Proprjetà Intellettuali ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jimmonitorja u jiżgura l-implimentazzjoni u l-funzjonament xierqa ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 25-A, 25-B u 25-C. Is-Sottokumitat għandu jwettaq ukoll kompiti speċifiċi attribwiti lill-f'dan il-Kapitolu, inkluż fl-Artikolu 25.40.

KAPITOLU 26

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET KOMUNI

ARTIKOLU 26.1

Objettivi

1. Il-Partijiet ifakkru l-Aġenda 21 dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp, adottata fil-Konferenza tan-NU dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp li saret f'Rio de Janeiro, bejn it-3 u l-14 ta' Ġunju 1992, il-Pjan ta' Implimentazzjoni ta' Johannesburg tas-Summit Dinji dwar l-Iżvilupp Sostenibbli tal-2002, id-Dikjarazzjoni tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol ("ILO") dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta, adottata mill-Konferenza Internazzjonali tax-Xogħol fis-97 Sessjoni tagħha, li saret f'Ġinevra fl-10 ta' Ġunju 2008 (id-"Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta"), id-Dokument ta' Eżitu tal-Konferenza tan-NU dwar l-Iżvilupp Sostenibbli tal-2012 intitolat "Il-Futur li Rridu" u l-Aġenda tal-2030, u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tagħha.
2. Il-Partijiet jagħrfu li l-iżvilupp sostenibbli jinkludi l-iżvilupp ekonomiku, l-iżvilupp soċjali u l-ħarsien tal-ambjent, filwaqt li t-tlieta huma interdipendenti u jsaħħu lil xulxin għall-benesseri tal-generazzjonijiet preżenti u futuri.

3. Fid-dawl ta' dan ta' hawn fuq, l-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jtejjeb ir-relazzjoni kummerċjali u ta' investiment bejn il-Partijiet b'mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli, b'mod partikolari d-dimensjonijiet tax-xogħol¹ u ambjentali tiegħu li huma rilevanti għall-kummerċ u għall-investiment.

4. Dan il-Kapitolu jinkorpora approċċ kooperattiv ibbażat fuq valuri u interessi komuni.

ARTIKOLU 26.2

Dritt ta' regolamentazzjoni u livelli ta' protezzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti li tiddetermina l-politiki u l-prijoritajiet ta' żvilupp sostenibbli tagħha, b'mod partikolari li tistabbilixxi l-livelli tagħha stess ta' protezzjoni tax-xogħol domestiku u tal-ambjent u l-prijoritajiet tagħha stess dwar ix-xogħol u l-ambjent, u li tadotta jew timmodifika l-liġi u l-politiki tagħha relatata max-xogħol u mal-ambjent kif xieraq.

2. Il-livelli ta' protezzjoni, ta' liġi u ta' politiki msemmija fil-paragrafu 1 għandhom ikunu konsistenti mal-impenn ta' kull Parti fir-rigward tal-ftehimiet ambjentali multilaterali ("MEAs") u tal-istandards u l-ftehimiet multilaterali tax-xogħol, kif imsemmija f'dan il-Kapitolu, li għalihom hija parti.

3. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tiżgura li l-liġijiet, ir-regolamenti u l-politiki ambjentali u tax-xogħol tagħha jipprevedu u jheggu livell għoli ta' protezzjoni ambjentali u tax-xogħol, u għandha tistinka biex tkompli ttejjeb il-livelli tagħha ta' protezzjoni ambjentali u tax-xogħol previsti fil-liġijiet, fir-regolamenti u fil-politiki tagħha.

¹ Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, it-terminu "xogħol" ifisser l-objettivi strateġiċi tal-ILO skont l-Aġenda tax-Xogħol Deċenti, li hija espressa fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta.

4. Parti ma għandhiex thegġeġ il-kummerċ jew l-investment billi ddgħajjef jew tnaqqas il-livelli ta' protezzjoni mogħtija fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha dwar l-ambjent u x-xogħol.
5. Parti ma għandhiex thegġeġ il-kummerċ jew l-investment billi tirrinunzja jew tidderoga b'xi mod ieħor mil-liġijiet u r-regolamenti ambjentali u tax-xogħol tagħha, jew toffri li tirrinunzja jew inkella tidderoga minnhom, b'mod li ddgħajjef jew tnaqqas il-livelli ta' protezzjoni mogħtija f'dawk il-liġijiet u r-regolamenti.
6. Parti ma għandhiex tonqos, permezz ta' azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni sostnut jew rikorrenti, milli tinforza b'mod effettiv il-liġi tagħha dwar l-ambjent jew ix-xogħol b'mod li jaffettwa l-kummerċ jew l-investment.
7. Kull Parti żżomm id-dritt li teżerċita diskrezzjoni raġonevoli u li tiegħu deċiżjonijiet *bona fide* fir-rigward tal-allokkazzjoni ta' rizorsi ta' infurzar f'konformità mal-prijoritajiet għall-infurzar tal-liġijiet u r-regolamenti ambjentali u tax-xogħol tagħha.
8. Parti ma għandhiex tapplika l-liġijiet u r-regolamenti ambjentali u tax-xogħol tagħha b'mod li jikkostitwixxi restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ jew l-investment.

ARTIKOLU 26.3

Il-kummerċ u mgħiba responsabbli fin-negozju u l-ġestjoni tal-ktajjen tal-provvista

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-ġestjoni responsabbli tal-ktajjen tal-provvista permezz ta' mgħiba responsabbli fin-negozju jew prattiki ta' responsabbiltà soċjali korporattiva u r-rwol tal-kummerċ fit-twettiq ta' dak l-oġettiv.

2. F'konformità mal-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) tippromwovi mgħiba responsabbli fin-negozju jew responsabbiltà soċjali korporattiva billi tteġġegħ l-adozzjoni min-negozji ta' prattiki rilevanti li huma konsistenti ma' prinċipji, standards u linji gwida rikonoxxuti internazzjonalment, inklużi linji gwida settorjali ta' diligenza dovuta, li ġew approvati jew appoġġati minn dik il-Parti; u
 - (b) tappoġġa t-tixrid u l-użu ta' strumenti internazzjonali rilevanti li ġew approvati jew li huma appoġġati minn dik il-Parti, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intrapriżi Multinazzjonali, id-Dikjarazzjoni Tripartitika tal-ILO dwar il-Prinċipji li jikkonċernaw l-Intrapriżi Multinazzjonali u l-Politika Soċjali, adottata f'Ġinevra f'Novembru 1977 (id-“Dikjarazzjoni Tripartitika tal-ILO dwar il-Prinċipji li jikkonċernaw l-Intrapriżi Multinazzjonali u l-Politika Soċjali”), il-Patt Globali tan-NU u l-Prinċipji Gwida tan-NU dwar in-Negozju u d-Drittijiet tal-Bniedem approvati mill-Kunsill tad-Drittijiet tal-Bniedem fir-Riżoluzzjoni tiegħu 17/4 tas-16 ta' Ġunju 2011.
3. Il-Partijiet jagħrfu l-utilità ta' linji gwida internazzjonali speċifiċi għas-settur fl-oqsma tar-responsabbiltà soċjali korporattiva jew tal-imġiba responsabbli fin-negozju u għandhom jippromwovu l-ħidma kongunta f'dak ir-rigward. Il-Partijiet għandhom jimplementaw ukoll miżuri biex jippromwovu l-aderenza mal-Linji Gwida tal-OECD dwar id-Diligenza Dovuta.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-promozzjoni tal-kummerċ ta' oġġetti li jikkontribwixxu għal kundizzjonijiet soċjali mtejba u għal prattiki ambjentalment tajbin, bħal oġġetti u servizzi ambjentali li jikkontribwixxu għal ekonomija effiċjenti fl-użu tar-riżorsi u b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, oġġetti li l-produzzjoni tagħhom ma hijiex marbuta mad-deforestazzjoni u oġġetti li huma s-suġġett ta' skemi u mekkaniżmi volontarji ta' assigurazzjoni tas-sostenibbiltà.
5. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni kif ukoll l-aħjar prattika u, kif xieraq, jikkooperaw b'mod bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali dwar kwistjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 26.4

Informazzjoni xjentifika u teknika

1. Meta tistabilixxi jew timplimenta miżuri mmirati lejn il-protezzjoni tal-ambjent jew tal-kundizzjonijiet tax-xogħol li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet, kull Parti għandha tqis l-evidenza xjentifika u teknika disponibbli, preferibbilment minn korpi tekniċi u xjentifiċi rikonoxxuti, kif ukoll l-istandards, il-linji gwida jew ir-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti, fejn dawn jeżistu.
2. Jekk l-evidenza xjentifika jew l-informazzjoni ma tkunx biżżejjed jew tkun inkonklużiva u jkun hemm riskju ta' degradazzjoni ambjentali serja jew riskju għas-saħħa u s-sikurezza okkupazzjonali fit-territorju tagħha, Parti tista' tadotta miżuri bbażati fuq il-prinċipju prekawzjonarju. Tali miżuri għandhom ikunu soġġetti għal rieżami jekk informazzjoni xjentifika ġdida jew addizzjonali ssir disponibbli.
3. Jekk miżura adottata f'konformità il-paragrafu 2 ikollha impatt fuq il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet, Parti tista' titlob lill-Parti li adottat il-miżura biex tipprovdi informazzjoni li tindika li l-miżura hija konsistenti mal-livelli ta' protezzjoni tagħha stess, u tista' titlob diskussjoni dwar il-kwistjoni fis-Sottokomitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli.
4. Tali miżuri ma għandhomx jiġu applikati b'mod li jkun jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ jew l-investment.

ARTIKOLU 26.5

Trasparenza u prattiki regolatorji tajbin

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-applikazzjoni tar-regoli dwar it-trasparenza u l-prattiki regolatorji tajbin f'konformità mal-Kapitoli 28 u 29, b'mod partikolari r-regoli li jipprovdu opportunitajiet għall-persuni interessati biex jissottomettu fehmiet fir-rigward ta':

- (a) mizuri mmirati lejn il-ħarsien tal-ambjent u l-protezzjoni tal-kundizzjonijiet tax-xogħol li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ jew l-investment; u
- (b) mizuri kummerċjali jew ta' investment li jistgħu jaffettwaw il-ħarsien tal-ambjent jew il-protezzjoni tal-kundizzjonijiet tax-xogħol.

ARTIKOLU 26.6

Għarfien pubbliku, informazzjoni, parteċipazzjoni u garanziji proċedurali

1. Kull Parti għandha tippromwovi l-għarfien pubbliku dwar il-ligijiet u r-regolamenti tax-xogħol u ambjentali tagħha, inkluż billi tiżgura li l-ligijiet u r-regolamenti tax-xogħol u ambjentali tagħha u l-proċeduri ta' infurzar u ta' konformità tagħha jkunu disponibbli għall-pubbliku.
2. Kull Parti għandha tfittex li takkomoda talbiet għal informazzjoni minn kwalunkwe persuna rigward l-implimentazzjoni mill-Parti ta' dan il-Kapitolu.
3. Kull Parti għandha tagħmel użu mill-mekkanizmi msemmija fl-Artikolu 33.5, fl-Artikolu 33.6 u fl-Artikolu 33.7 biex tfittex fehmiet dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

4. Kull Parti għandha tipprevedi r-riċevuta ta', u tikkunsidra kif xierqa, il-komunikazzjonijiet u l-opinjoni jiet permezz ta' sottomissjonijiet bil-miktub minn persuna ta' dik il-Parti dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu f'konformità mal-proċeduri domestiċi tagħha. Parti għandha twieġeb bil-miktub u fil-ħin għal tali sottomissjonijiet. Hija tista' tinnotifika tali komunikazzjonijiet u opinjonijiet lill-Grupp Konsultattiv Intern tagħha stabbilit skont l-Artikolu 33.6 u lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra ddeżinjat skont l-Artikolu 26.19(6).
5. Kull Parti għandha, f'konformità mal-liġi tagħha, tiżgura li l-aċċess għall-proċeduri amministrattivi jew ġudizzjarji jkun disponibbli għal persuni b'interess legalment rikonoxxut fi kwistjoni partikolari jew li jsostnu li d-dritt tagħhom ikun inkiser, sabiex tippermetti azzjoni kontra ksur tal-liġi ambjentali jew tax-xogħol tagħha, inklużi rimedji xierqa għall-ksur ta' tali liġi.
6. Kull Parti għandha, f'konformità mal-liġi tagħha, tiżgura li l-proċeduri msemmija fil-paragrafu 5 jikkonformaw mal-proċess dovut, ma jkunux eċċessivament għaljin, ma jkunux jinvolvu limiti taż-żmien mhux raġonevoli jew dewmien mhux ġustifikat, jipprovdu l-possibbiltà li jiġi ordnat mandat ta' inibizzjoni jekk dan ikun xieraq, u jkunu ġusti, ekwi u trasparenti.

ARTIKOLU 26.7

Attivitajiet ta' kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-attivitajiet ta' kooperazzjoni dwar l-aspetti relatati mal-kummerċ tal-politiki ambjentali u tax-xogħol sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' dan il-Ftehim u jiġi implimentat dan il-Kapitolu.

2. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni jistgħu jigu żviluppati u implimentati bil-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet internazzjonali u reġjonali kif ukoll ma' pajjiżi terzi, negozji, organizzazzjonijiet tal-impjegaturi u tal-ħaddiema, organizzazzjonijiet tal-edukazzjoni u tar-riċerka u organizzazzjonijiet mhux governattivi oħra, kif xieraq.

3. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni għandhom jitwettqu fuq kwistjonijiet u suġġetti miftiehma mill-Partijiet biex jindirizzaw kwistjonijiet ta' interess komuni.

4. Il-Partijiet jistgħu jikkooperaw fi kwistjonijiet kif previst f'dan il-Kapitolu kif ukoll, fost l-oħrajn:

- (a) aspetti tax-xogħol u aspetti ambjentali tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli f'fora internazzjonali, inkluż b'mod partikolari d-WTO, il-Forum Politiku ta' Livell Għoli tan-NU dwar l-Iżvilupp Sostenibbli, il-Programm tan-NU għall-Ambjent ("UNEP"), l-ILO u l-MEAs;
- (b) l-impatt tal-ligijiet u l-istandards dwar ix-xogħol u l-ambjent fuq il-kummerċ u l-investment;
- (c) l-impatt tad-dritt dwar il-kummerċ u l-investment fuq ix-xogħol u l-ambjent; u
- (d) aspetti relatati mal-kummerċ ta':
 - (i) inizjattivi dwar il-konsum u l-produzzjoni sostenibbli, inklużi dawk immirati lejn il-promozzjoni ta' ekonomija ċirkolari u t-tkabbir ekoloġiku u t-tnaqqis tat-tniġġis; u
 - (ii) inizjattivi għall-promozzjoni ta' oġġetti u ta' servizzi ambjentali, inkluż billi jigu indirizzati ostakli mhux tariffarji relatati.

5. Il-prijoritajiet għall-attivitajiet ta' kooperazzjoni għandhom jiġu deċiżi b' mod kongunt mill-Partijiet abbażi ta' oqsma ta' interess reċiproku u riżorsi disponibbli.
6. Il-Partijiet jistgħu jwettqu attivitajiet fl-oqsma ta' kooperazzjoni stabbiliti f' dan il-Kapitolu personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli għall-Partijiet.

TAQSIMA B

AMBJENT U KUMMERĊ

ARTIKOLU 26.8

Objettivi

1. Il-Partijiet għandhom l-għan jippromwovu politiki kummerċjali u ambjentali ta' appoġġ reċiproku, livelli għoljin ta' protezzjoni ambjentali f' konformità mal-MEAs li għalihom huma parti, rispettivament, u infurzar effettiv tal-liġijiet u r-regolamenti ambjentali rispettivi tagħhom, u li jsaħħu l-kapaċità tagħhom li jindirizzaw kwistjonijiet ambjentali relatati mal-kummerċ, inkluż permezz tal-kooperazzjoni.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li kooperazzjoni msaħħa għall-protezzjoni u l-konservazzjoni tal-ambjent u għall-ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi naturali tagħhom għandha benefiċċji li jistgħu jikkontribwixxu għall-iżvilupp sostenibbli, isaħħu l-governanza ambjentali tagħhom u jikkomplementaw l-objettivi ta' dan il-Ftehim.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' politiki u prattiki kummerċjali u ambjentali ta' appoġġ reċiproku biex itejbu l-protezzjoni ambjentali fil-promozzjoni tal-iżvilupp sostenibbli.

ARTIKOLU 26.9

Governanza u ftehimiet ambjentali multilaterali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal -Assemblea Ambjentali tan-NU tal-UNEP. Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rwol kritiku tal-MEAs fl-indirizzar tal-isfidi ambjentali globali, reġjonali u domestiċi. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll il-ħtieġa li jtejbju l-appoġġ reċiproku bejn il-politiki kummerċjali u ambjentali. Għaldaqstant, kull Parti għandha timplimenta b'mod effettiv l-MEAs, inklużi l-protokolli tagħhom, li għalihom hija parti.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti li tadotta jew iżżomm miżuri sabiex tippromwovi l-objettivi tal-MEAs li għalihom hija parti.
3. Il-Partijiet għandhom jinvolvu ruħhom fi djalogu u jikkooperaw, kif xieraq, fi kwistjonijiet kummerċjali u ambjentali ta' interess reċiproku, b'mod partikolari fir-rigward tal-MEAs. Dan għandu jinkludi skambji regolari ta' informazzjoni dwar l-inizjattivi ta' kull Parti rigward ir-ratifiki tal-MEAs, inklużi l-protokolli u l-emendi tagħhom.

ARTIKOLU 26.10

Kummerè u tibdil fil-klima

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-MEAs fil-qasam tat-tibdil fil-klima, b'mod partikolari l-htieġa li jintlaħaq l-objettiv tal-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima, li saret fi New York fid-9 ta' Mejju 1992 ("UNFCCC"), u l-iskop u l-għanijiet tal-Ftehim ta' Pariġi, sabiex tiġi indirizzata t-tneħħida urġenti tat-tibdil fil-klima. Għaldaqstant, il-Partijiet jirrikonoxxu r-rwol tal-kummerè fil-kisba tal-għan ta' żvilupp sostenibbli u fl-indirizzar tat-tibdil fil-klima, kif ukoll l-importanza ta' sforzi individwali u kollettivi biex jiġu indirizzati l-impatti tat-tibdil fil-klima permezz ta' azzjonijiet ta' mitigazzjoni u adattament.

2. F'konformità mal-paragrafu 1, kull Parti għandha:

- (a) timplimenta b'mod effettiv l-UNFCCC u l-Ftehim ta' Pariġi, inklużi l-impenji tagħha fir-rigward tal-kontributi stabbiliti fil-livell nazzjonali tagħha;
- (b) tippromwovi l-kontribut pożittiv tal-kummerè għat-tranzizzjoni lejn ekonomija b'emissjonijiet baxxi ta' gassijiet serra u ekonomija ċirkolari u għal żvilupp reżiljenti għall-klima, inklużi azzjonijiet dwar il-mitigazzjoni u l-adattament għat-tibdil fil-klima; u
- (c) tiffaċilita u tippromwovi l-kummerè u l-investiment fi prodotti u f'servizzi ta' rilevanza partikolari għall-mitigazzjoni u l-adattament għat-tibdil fil-klima, għall-enerġija rinnovabbli sostenibbli u għall-effiċjenza enerġetika, b'mod konsistenti ma' dispozizzjonijiet oħra ta' dan il-Ftehim.

3. Skont l-Artikolu 26.7, il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, dwar aspetti tat-tibdil fil-klima relatati mal-kummerċ, b'mod bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali, inkluż fil-UNFCCC, fid-WTO u fil-Protokoll ta' Montreal dwar Sustanzi li Jnaqqsu s-Saff tal-Ożonu, konkluz f'Montreal fis-16 ta' Settembru 1987 ("il-Protokoll ta' Montreal"). Barra minn hekk, il-Partijiet jistgħu jikkooperaw, kif xieraq, fir-rigward ta' dawk il-kwistjonijiet ukoll fl-Organizzazzjoni Marittima Internazzjonali.
4. F'konformità mal-paragrafu 1, il-Partijiet għandhom jikkooperaw f'oqsma bħal:
- (a) l-iskambju ta' għarfien u ta' esperjenza dwar l-implimentazzjoni tal-Ftehim ta' Pariġi, kif ukoll dwar inizjattivi għall-promozzjoni tar-reżiljenza għall-klima, l-enerġija rinnovabbli, it-teknoloġiji b'emissjonijiet baxxi, l-effiċjenza enerġetika, l-ipprezzar tal-karbonju, it-trasport sostenibbli, l-iżvilupp ta' infrastruttura sostenibbli u reżiljenti għall-klima, il-monitoraġġ tal-emissjonijiet, u soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura; kif ukoll l-esplorazzjoni ta' għażliet għall-kooperazzjoni f'oqsma bħal sustanzi li jniġġsu l-klima għal żmien qasir u s-sekwestru tal-karbonju fil-ħamrija; u
 - (b) l-iskambju ta' għarfien u ta' esperjenza dwar it-tneħħija gradwali ambizzjuża ta' sustanzi li jnaqqsu l-ożonu u t-tnaqqis gradwali tal-idrofluworokarburi skont il-Protokoll ta' Montreal permezz ta' miżuri sabiex jiġu kkontrollati l-produzzjoni, il-konsum u l-kummerċ tagħhom, l-introduzzjoni ta' alternattivi li ma jagħmlux ħsara lill-ambjent għal dawk is-sustanzi li jnaqqsu l-ożonu u l-idrofluworokarburi, l-aġġornament tas-sikurezza u ta' standards rilevanti oħrajn, u l-ġlieda kontra l-kummerċ illegali ta' sustanzi rregolati mill-Protokoll ta' Montreal, kif xieraq.

ARTIKOLU 26.11

Kummerċ u foresti

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-ġestjoni sostenibbli tal-foresti u r-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dak l-oġġettiv.
2. F'konformità mal-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) timplimenta miżuri għall-ġlieda kontra l-qtuġh illegali tas-siġar u l-kummerċ relatat, inkluż permezz ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni ma' pajjiżi terzi, kif xieraq;
 - (b) thegħgeġ il-konservazzjoni u l-ġestjoni sostenibbli tal-foresti;
 - (c) tippromwovi l-kummerċ u l-konsum tal-injam u tal-prodotti tal-injam li jinkisbu legalment minn foresti ġestiti b'mod sostenibbli; u
 - (d) tiskambja informazzjoni u, kif xieraq, tikkoopera mal-Parti l-oħra fuq inizjattivi relatati mal-kummerċ rigward il-ġlieda kontra l-qtuġh illegali tas-siġar għall-injam, il-ġestjoni sostenibbli tal-foresti, id-deforestazzjoni u d-degradazzjoni tal-foresti, il-governanza tal-foresti u l-konservazzjoni tal-kopertura tal-foresti biex jiġi mmassimizzat l-impatt u l-appoġġ reċiproku tal-politiki rispettivi tagħhom ta' interess komuni.
3. Filwaqt li tirrikonoxxi li l-foresti u l-ġestjoni sostenibbli tagħhom għandhom rwol ewlieni fil-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima u fiż-żamma tal-bijodiversità, kull Parti għandha tippromwovi inizjattivi li jindirizzaw id-deforestazzjoni, inkluż permezz ta' ktajjen tal-provvista mingħajr deforestazzjoni. Barra minn hekk, il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq u skont l-Artikolu 26.7, b'mod bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali rilevanti, biex jimminimizzaw id-deforestazzjoni u d-degradazzjoni tal-foresti madwar id-dinja.

ARTIKOLU 26.12

Il-kummerċ u l-flora u l-fawna selvaġġi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jiżguraw li l-kummerċ internazzjonali tal-fawna u l-flora selvaġġi ma jkunx ta' theddida għas-sopravivenza tagħhom, kif stabbilit fil-Konvenzjoni dwar il-Kummerċ Internazzjonali fl-Ispicijiet ta' Fawna u Flora Selvaġġi fil-Periklu, magħmula f'Washington D.C. fit-3 ta' Marzu 1973 ("CITES").
2. F'konformità mal-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) timplimenta mizuri effettivi għall-ġlieda kontra l-kummerċ illegali tal-flora u l-fawna selvaġġi, inkluż permezz ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni ma' pajjiżi terzi, kif xieraq; u
 - (b) tippromwovi l-konservazzjoni fit-tul u l-użu sostenibbli tal-ispecijiet elenkati fl-Appendicijiet għas-CITES, inkluż billi tikkoopera fil-korpi CITES rilevanti biex l-Appendicijiet għas-CITES jinżammu aġġornati u billi tippromwovi l-inklużjoni ta' specijiet meqjusa f'riskju minħabba l-kummerċ internazzjonali u kriterji oħra stabbiliti skont is-CITES.
3. Skont l-Artikolu 26.7, il-Partijiet jistgħu, kif xieraq, jikkooperaw jew jiskambjaw informazzjoni b'mod bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali dwar kwistjonijiet ta' interess reċiproku relatati mal-indirizzar tal-kummerċ illegali tal-flora u l-fawna selvaġġi, inkluż permezz tas-sensibilizzazzjoni biex titnaqqas id-domanda għall-prodotti illegali tal-organizmi selvaġġi u inizjattivi biex tissaħħaħ il-kooperazzjoni dwar il-kondiviżjoni u l-infurzar tal-informazzjoni.

ARTIKOLU 26.13

Kummerċ u diversità bijoloġika

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, u r-rwol tal-kummerċ fit-twettiq ta' dawk l-oġġettivi, konsistenti mal-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika, magħmula f'Rio de Janeiro fil-5 ta' Ġunju 1992, ma' MEAs rilevanti oħrajn li għalihom huma parti, u mad-deċiżjonijiet adottati taħthom.
2. F'konformità mal-paragrafu 1, kull Parti għandha tiegħu miżuri biex tikkonserva d-diversità bijoloġika meta tkun soġġetta għal pressjonijiet marbuta mal-kummerċ u l-investment, inkluż permezz tal-iskambju ta' informazzjoni u ta' esperjenza, u miżuri biex jiġi evitat it-tixrid ta' speċijiet aljeni invażivi, filwaqt li jiġi rikonoxxut li l-moviment ta' speċijiet aljeni invażivi terrestri u akkwatici bejn il-fruntieri permezz ta' mogħdijiet relatati mal-kummerċ jista' jaffettwa b'mod avvers l-ambjent, l-attivitajiet ekonomiċi u l-iżvilupp, u s-saħħa tal-bniedem.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jirrispettaw, jippreżervaw u jzommu l-għarfien u l-prattiki tal-komunitajiet indigeni u lokali li jinkorporaw stili ta' ħajja tradizzjonali li jikkontribwixxu għall-konservazzjoni u għall-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, u r-rwol tal-kummerċ f'dan.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jiffacilitaw l-aċċess għar-riżorsi ġenetiċi u li jippromwovu l-kondiviżjoni ġusta u ekwa tal-benefiċċji li jirriżultaw mill-użu ta' riżorsi ġenetiċi, skont il-miżuri domestiċi rispettivi tagħhom u l-obbligi internazzjonali ta' kull Parti.
5. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza tal-parteciġazzjoni u l-konsultazzjoni pubblika, skont il-liġi jew il-politika rispettiva tagħhom, fl-iżvilupp u fl-implimentazzjoni ta' miżuri li jikkonċernaw il-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika.

6. Skont l-Artikolu 26.7, il-Partijiet jistgħu, kif xieraq, jippromwovu, jikkooperaw jew jiskambjaw informazzjoni b'mod bilaterali, reġjonali u f'fora internazzjonali, dwar aspetti relatati mal-kummerċ ta' politiki dwar id-diversità bijoloġika u miżuri ta' interess reċiproku, bhal:

- (a) inizjattivi u prattiki tajbin li jikkonċernaw il-kummerċ fi prodotti naturali bbażati fuq ir-rizorsi miksuba permezz ta' użu sostenibbli tar-rizorsi bijoloġiċi u li jikkontribwixxu għall-konservazzjoni tal-biodiversità;
- (b) il-konservazzjoni u l-użu sostenibbli tad-diversità bijoloġika, u l-protezzjoni, ir-restawr u l-valutazzjoni tal-ekosistemi u s-servizzi tagħhom u l-istrumenti ekonomiċi relatati; u
- (c) l-aċċess għar-rizorsi ġenetiċi u l-kondiviżjoni ġusta u ekwa tal-benefiċċji li jirriżultaw mill-użu tagħhom.

ARTIKOLU 26.14

Kummerċ u ġestjoni sostenibbli tas-sajd u tal-akkwakultura

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-konservazzjoni u tal-ġestjoni sostenibbli tar-rizorsi bijoloġiċi tal-baħar u tal-ekosistemi tal-baħar u r-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dawk l-oġettivi.
2. Filwaqt li jiżviluppaw u jimplementaw miżuri ta' konservazzjoni u ta' ġestjoni, il-Partijiet għandhom iqisu t-tħassib soċjali, kummerċjali, tal-iżvilupp u ambjentali u l-importanza tas-sajd artigjanali jew fuq skala żgħira għall-ġhajxien tal-komunitajiet tas-sajd lokali.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li s-sajd illegali, mhux irrappurtat u mhux irregolat (IUU)¹ jista' jkollu impatti negattivi sinifikanti fuq l-istokkijiet tal-ħut, fuq is-sostenibbiltà tal-kummerè fil-prodotti tas-sajd, u fuq l-iżvilupp u l-ambjent, u jikkonfermaw il-ħtieġa għal azzjoni biex jiġu indirizzati l-problemi tas-sajd eċċessiv u l-użu mhux sostenibbli tar-rizorsi tas-sajd.
4. F'konformità mal-paragrafi 1, 2 u 3 ta' dan l-Artikolu, kull Parti għandha:
- (a) timplimenta u tagixxi skont il-prinċipji tal-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, magħmula f' Montego Bay fl-10 ta' Diċembru 1982, il-Ftehim tan-NU għall-Implimentazzjoni tad-Dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar tal-10 ta' Diċembru 1982 relatati mal-Konservazzjoni u l-Ġestjoni ta' Stokkijiet ta' Ħut Transzjonali u Stokkijiet ta' Ħut li Jpassi Ħafna, adottat fi New York, fl-4 ta' Awwissu 1995, l-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-NU ("FAO"), il-Ftehim għall-Promozzjoni tal-Konformità mal-Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u Ġestjoni minn Bastimenti tas-Sajd fl-Ibħra Miftuħa, adottat f'Ruma fl-24 ta' Novembru 1993, il-Kodiċi ta' Kondotta tal-FAO għal Sajd Responsabbli, adottat fir-Riżoluzzjoni 4/95 fil-31 ta' Ottubru 1995, u l-Ftehim tal-FAO dwar Miżuri tal-Istat tal-Port li Jimpedixxu, Jiskoraġġixxu u Jeliminaw is-Sajd Illegali, Mhux Rappurtat u Mhux Regolat, magħmul f'Ruma fit-22 ta' Novembru 2009;
 - (b) tipparteċipa fl-inizjattiva tal-FAO dwar ir-Registru Globali tal-Bastimenti tas-Sajd, Bastimenti tal-Ġarr Imkesshin u Bastimenti ta' Forniment;

¹ It-terminu "sajd illegali, mhux irrappurtat u mhux irregolat" għandu jinftehem li għandu l-istess tifsira kif stabbilit fil-paragrafu 3 tal-Pjan ta' Azzjoni Internazzjonali tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-NU biex is-Sajd Illegali, Mhux Irrappurtat u Mhux Iddikjarat Ikun Prevenut, Skoraġġut u Eliminat, adottat f'Ruma, 2001 ("Pjan ta' Azzjoni dwar is-Sajd IUU tal-2001").

- (c) tfittex li topera sistema ta' ġestjoni tas-sajd ibbażata fuq l-aħjar evidenza xjentifika disponibbli u fuq l-aħjar Prattiki rikonoxxuti internazzjonalment għall-ġestjoni u l-konservazzjoni tas-sajd, kif rifless fid-dispożizzjonijiet rilevanti tal-istrumenti internazzjonali mmirati biex jiżguraw l-użu sostenibbli u l-konservazzjoni tal-ispeċijiet tal-baħar¹, u mfassla, fost l-oħrajn, biex:
- (i) jipprevjenu s-sajd eċċessiv u l-kapaċità żejda;
 - (ii) inaqqsu l-qbid inċidentali ta' speċijiet mhux fil-mira;
 - (iii) jippromwovu l-irkupru ta' stokkijiet li jkunu qed jiġu mistada żżejjed għas-sajd kollu tal-baħar; u
 - (iv) jippromwovu l-ġestjoni tas-sajd b'approċċ tal-ekosistema, inkluż permezz ta' kooperazzjoni fost il-Partijiet;
- (d) b'appoġġ għall-isforzi biex jiġu miġġielda l-prattiki tas-sajd IUU u biex jiġi evitat il-kummerċ ta' prodotti minn speċijiet maħsuda minn dawk il-prattiki:
- (i) timplimenta miżuri effettivi għall-ġlieda kontra s-sajd IUU;

¹ Dawk l-istrumenti jinkludu, fost l-oħrajn, u kif jistgħu japplikaw, il-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, il-Ftehim tan-NU għall-Implimentazzjoni tad-Dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Dritt tal-Baħar ta' Diċembru 1982 relatat mal-Konservazzjoni u l-Ġestjoni ta' Stokkijiet ta' Hut Transżonali u Stokkijiet ta' Hut li Jpassi Hafna, il-Kodiċi ta' Kondotta tal-FAO għal Sajd Responsabbli, il-Ftehim tal-FAO li Jippromwovi l-Konformità mal-Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u ta' Ġestjoni minn Bastimenti tas-Sajd fl-Ibħra Miftuħa, il-Pjan ta' Azzjoni dwar is-Sajd IUU tal-2001, u l-Ftehim tal-FAO dwar Miżuri tal-Istat tal-Port li Jimpedixxu, Jiskoraġġixxu u Jeliminaw is-Sajd Illegali, Mhux Rapportat u Mhux Regolat.

- (ii) tiżgura l-użu ta' sistemi ta' monitoraġġ, kontroll, sorveljanza, konformità u infurzar, biex:
- (A) tipprevjeni u tiskoraġġixxi, f'konformità mal-obbligi internazzjonali tagħha u l-ligi tagħha, lill-bastimenti li jtajru l-bandiera tagħha u lill-persuni fiżiċi tagħha milli jinvolvu ruħhom f'attivitajiet ta' sajd IUU; u
 - (B) tindirizza t-trażbord fuq il-baħar ta' ħut jew ta' prodotti tal-ħut biex tiskoraġġixxi u tevita attivitajiet ta' sajd IUU;
- (iii) timplimenta miżuri tal-istat tal-port; u
- (iv) timplimenta miżuri biex tipprevjeni s-sajd IUU u l-prodotti tal-ħut milli jidhlu fil-ktajjen tal-provvista ta' kull Parti u tikkoopera għal dak il-għan, inkluż billi tiffacilita l-iskambju ta' informazzjoni;
- (e) tipparteċipa b'mod attiv fil-hidma tal-organizzazzjonijiet reġjonali għall-ġestjoni tas-sajd ("RFMOs") li tagħhom hija membru, osservatur, jew li tagħhom hija parti mhux kontraenti li tikkoopera, bl-għan li jinkisbu governanza tajba tas-sajd u sajd sostenibbli, bħal permezz tal-promozzjoni tar-riċerka xjentifika u l-adozzjoni ta' miżuri ta' konservazzjoni bbażati fuq l-aħjar evidenza xjentifika disponibbli, it-tiżiħ tal-mekkanizmi ta' konformità, it-twettiq ta' rieżamijiet perjodiċi tal-prestazzjoni u l-adozzjoni ta' kontroll, ta' monitoraġġ u ta' infurzar effettivi tal-miżuri ta' ġestjoni tal-RFMOs u, fejn applikabbli, l-adozzjoni u l-implimentazzjoni ta' skemi ta' dokumentazzjoni jew ta' ċertifikazzjoni tal-qbid u miżuri tal-istat tal-port;

- (f) tagħmel hilita biex taġixxi skont il-miżuri rilevanti ta' konservazzjoni u ta' ġestjoni adottati mill-RFMOs li tagħhom ma tkunx membru sabiex ma timminax daww il-miżuri u tagħmel hilita biex ma tfixkilx l-iskemi ta' dokumentazzjoni tal-qbid jew tal-kummerċ operati mill-RFMOs jew arrangamenti li tagħhom ma tkunx membru; u
- (g) tippromwovi l-iżvilupp ta' akkwakultura sostenibbli u responsabbli, filwaqt li tqis l-aspetti ekonomiċi, soċjali u ambjentali tagħha, f'konformità mal-implimentazzjoni tal-oġġettivi u tal-prinċipji li jinsabu fil-Kodiċi ta' Kondotta tal-FAO għal Sajd Responsabbli.
5. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq u skont l-Artikolu 26.7, b'mod bilaterali u fi ħdan l-RFMOs bil-għan li jippromwovu prattiki tas-sajd sostenibbli u kummerċ ta' prodotti tal-ħut minn sajd ġestit b'mod sostenibbli. Barra minn hekk, il-Partijiet jistgħu jikkooperaw biex jiskambjaw l-għarfien u l-prattiki tajbin biex jappoġġaw l-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

TAQSIMA C

IX-XOGHOL U L-KUMMERĊ

ARTIKOLU 26.15

Objettivi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-kummerċ u l-investment jipprovdu opportunitajiet għall-holqien tal-impjiegi u x-xogħol deċenti, inkluż għaż-żgħażaġh, b'termini u kundizzjonijiet ta' impjieg li jaderixxu mal-prinċipji stabbiliti fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol, adottata mill-Konferenza Internazzjonali tax-Xogħol f'Ġinevra fit-18 ta' Ġunju 1998 u kif emendata fl-2022 (id-"Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol") u d-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta, adottata fl-10 ta' Ġunju 2008 u kif emendata fl-2022 (id-"Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta").
2. Il-Partijiet għandhom l-għan li jiżguraw livelli għoljin ta' protezzjoni tax-xogħol f'konformità mal-istandards internazzjonali tax-xogħol li magħhom jaderixxu u li jipromwovu politiki kummerċjali u tax-xogħol ta' appoġġ reċiproku bil-għan li jittejbu l-kundizzjonijiet tax-xogħol u l-kwalità tal-ħajja tax-xogħol tal-impjegati. Dawn se jagħmlu ħilithom biex itejbu l-iżvilupp u l-ġestjoni tal-kapital uman għal impjegabbiltà mtejba, eċċellenza fin-negozju, u produttività akbar għall-benefiċċju kemm tal-ħaddiema kif ukoll tal-intrapriża. Għaldaqstant, il-Partijiet jagħmlu ħilithom biex jipprovdu opportunitajiet għaż-żgħażaġh biex jiżviluppaw il-ħiliet meħtieġa biex jaċċessaw b'suċċess u jibqgħu fis-suq tax-xogħol.
3. Il-Partijiet għandhom l-għan li jikkooperaw dwar kwistjonijiet tax-xogħol relatati mal-kummerċ ta' interess reċiproku sabiex isaħħu r-relazzjoni usa' bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 26.16

Standards u ftehimiet multilaterali dwar ix-xogħol

1. Il-Partijiet jafferu l-impenn tagħhom li jipromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jwassal għal xogħol deċenti għal kulhadd, b'mod partikolari n-nisa, iż-żgħażaġ u l-persuni b'diżabilità, f'konformità mal-obbligi rispettivi tagħhom skont l-ILO, inklużi dawk iddikjarati fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol u fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta.
2. Filwaqt li jfakkru d-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta, il-Partijiet jinnotaw li l-ksur tal-prinċipji u tad-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol ma jistax jiġi invokat jew inkella jintuża bħala vantaġġ komparattiv legittimu u li l-istandards tax-xogħol ma għandhomx jintużaw għal skopijiet kummerċjali protezzjonisti.
3. Kull Parti għandha timplimenta b'mod effettiv il-Konvenzjonijiet tal-ILO ratifikati mill-Istati Membri u miċ-Ċilirispettivament.
4. F'konformità mal-Kostituzzjoni tal-ILO, adottata bħala l-Parti XIII tat-Trattat ta' Versailles, iffirmit fit-28 ta' Ġunju 1919, u d-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq ix-Xogħol, kull Parti għandha tirrispetta, tippromwovi u timplimenta b'mod effettiv l-istandards ewlenin tax-xogħol rikonoxxuti internazzjonalment, kif definiti fil-Konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO, li huma:
 - (a) il-libertà ta' assoċjazzjoni u r-rikonoxximent effettiv tad-dritt għan-negozjar kollettiv;
 - (b) l-eliminazzjoni ta' kull forma ta' xogħol furzat jew obligatorju;

- (c) l-abolizzjoni effettiva tat-tħaddim tat-tfal inkluża l-projbizzjoni fuq l-aġħar forom ta' tħaddim tat-tfal;
- (d) l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjeggi u tal-okkupazzjoni; u
- (e) ambjent tax-xoġħol sikur u tajjeb għas-saħħa.

5. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw regolarment informazzjoni dwar il-progress rispettiv tagħhom fir-rigward tar-ratifika tal-Konvenzjonijiet jew tal-protokolli tal-ILO li huma kklassifikati bħala aġġornati mill-ILO u li għalihom għandhom ma humiex parti.

6. Kull Parti għandha tippromwovi l-Aġenda tax-Xoġħol Deċenti tal-ILO kif stabbilita fid-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta, b'mod partikolari fir-rigward ta':

- (a) kundizzjonijiet tax-xoġħol deċenti għal kulhadd, fir-rigward, fost l-oħrajn, tal-pagi u tal-qligh, tal-hinijiet tax-xoġħol, ta' kundizzjonijiet oħrajn tax-xoġħol u tal-protezzjoni soċjali; u
- (b) djalogo soċjali dwar kwistjonijiet ta' xoġħol fost il-haddiema u l-impjegaturi u l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom, u mal-awtoritajiet governattivi rilevanti.

7. Skont l-impenji tagħha skont l-ILO, kull Parti għandha:

- (a) tadotta u timplimenta miżuri u politiki dwar is-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali; u
- (b) iżżomm sistema ta' spezzjoni tax-xoġħol f'konformità mal-istandards rilevanti tal-ILO dwar l-ispezzjoni tax-xoġħol.

ARTIKOLU 26.17

Xogħol furzat jew obbligatorju

1. Filwaqt li jfakkru li l-eliminazzjoni tax-xogħol furzat hija fost l-oġġettivi tal-Aġenda 2030, il-Partijiet jenfasizzaw l-importanza tar-ratifika u tal-implimentazzjoni effettiva tal-Protokoll tal-2014 għall-Konvenzjoni dwar ix-Xogħol Furzat 1930, adottat f'Ġinevra fil-11 ta' Ġunju 2014.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-għan li jeliminaw il-forom kollha ta' xogħol furzat jew obbligatorju, inkluż it-tħaddim furzat jew obbligatorju tat-tfal.
3. Konsegwentement, il-Partijiet għandhom jidentifikaw opportunitajiet għall-kooperazzjoni, u għall-kondiviżjoni ta' informazzjoni, esperjenzi u prattiki tajbin relatati mal-eliminazzjoni tal-forom kollha ta' xogħol furzat jew obbligatorju.

ARTIKOLU 26.18

Il-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet kummerċjali u tax-xogħol

Skont l-Artikolu 26.7, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw u jikkooperaw, kif xieraq, b'mod bilaterali u fil-kuntest tal-ILO, dwar kwistjonijiet tax-xogħol relatati mal-kummerċ ta' interess reċiproku, inklużi, iżda mhux limitati għal:

- (a) il-ħolqien tal-impjiegi u l-promozzjoni ta' impjiegi produttivi u ta' kwalità għolja, inklużi politiki biex jiġi ġġenerat tkabbir rikk fl-impjiegi u jiġu promossi intrapriżi u intraprenditorija sostenibbli;

- (b) il-promozzjoni tat-titjib fil-produttività tan-negozju u tax-xogħol, b'mod partikolari fir-rigward ta' intrapriži żgħar u ta' daqs medju;
- (c) l-iżvilupp tal-kapital uman, l-aċċess għas-suq tax-xogħol u t-titjib tal-impjegabbiltà, b'mod partikolari taż-żgħażaġh, inkluż permezz tat-tagħlim tul il-ħajja u t-taħriġ vokazzjonali, l-educazzjoni kontinwa, it-taħriġ u l-iżvilupp u t-titjib tal-hiliet, inkluż fl-industriji emergenti u ambjentali;
- (d) il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata u prattiki innovattivi fuq il-post tax-xogħol biex jittejjeb il-benesseri tal-ħaddiema;
- (e) il-promozzjoni tal-għarfien tal-Agenda tax-Xogħol Deċenti tal-ILO, inkluż dwar l-interkonnessjonijiet bejn il-kummerċ u l-okkupazzjoni sħiħa u produttiva, l-aġġustament tas-suq tax-xogħol, l-istandards fundamentali tax-xogħol, ix-xogħol deċenti fil-ktajjen tal-provvista globali, il-protezzjoni soċjali u l-inklużjoni soċjali, id-djalogu soċjali u l-ugwaljanza bejn il-generi;
- (f) il-promozzjoni ta' impjiegi ta' kwalità deċenti permezz tal-kummerċ, inklużi s-sikurezza u s-saħħa fuq il-post tax-xogħol ta' ħaddiema tqal u ħaddiema li jkunu welldu reċentement;
- (g) is-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali u l-ispezzjoni tax-xogħol, pereżempju, bit-titjib tal-mekkaniżmi ta' konformità u ta' infurzar;
- (h) l-indirizzar tal-isfidi u l-opportunitajiet ta' forza tax-xogħol diversa u multigenerazzjonali, inkluż permezz ta':
 - (i) il-promozzjoni tal-ugwaljanza u l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjiegi u tal-okkupazzjoni; u

- (ii) il-protezzjoni ta' haddiema vulnerabbli;
- (i) it-titjib tar-relazzjonijiet tax-xogħol, pereżempju, permezz tal-iskambju tal-aħjar prattiki fir-riżoluzzjoni alternattiva tat-tilwim u fil-konsultazzjoni tripartitika;
- (j) l-implimentazzjoni ta' Konvenzjonijiet fundamentali, ta' prijorità u oħrajn aġġornati tal-ILO, kif ukoll id-Dikjarazzjoni tal-Prinċipji Tripartitiċi dwar l-Intraprizi Multinazzjonali u l-Politika Soċjali tal-ILO, u l-Prinċipji Gwida tan-NU dwar in-Negozju u d-Drittijiet tal-Bniedem; u
- (k) statistika dwar ix-xogħol.

TAQSIMA D

ARRANĠAMENTI ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 26.19

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli u l-punti ta' kuntatt

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul, għaċ-Ĉili, minn uffiċjali mill-istituzzjonijiet responsabbli għal kwistjonijiet ta' kummerċ, xogħol, ambjent u ġeneru.

2. Is-Sottokumitat għandu jkollu sessjonijiet speċifiċi għal kwistjonijiet ambjentali u tax-xogħol¹, rispettivament, kif ukoll għal kwistjonijiet trażversali relatati mal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli.
3. Il-funzjonijiet tas-Sottokumitat għandhom ikunu li:
- (a) jiffacilita, jissorvelja u jirrieżamina l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
 - (b) jiddetermina, jorganizza, jissorvelja u jivvaluta l-attivitajiet ta' kooperazzjoni stabbiliti f'dan il-Kapitolu, inkluż l-iskambju ta' informazzjoni u ta' esperjenza dwar oqsma ta' interess reċiproku;
 - (c) jirrapporta u jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu, inkluż fir-rigward ta' suġġetti għal diskussjoni mal-mekkanizmi tas-soċjetà ċivili msemmija fl-Artikolu 33.5;
 - (d) iwettaq il-kompiti msemmija fl-Artikolu 26.21 u l-Artikolu 26.22;
 - (e) jikkoordina ma' Sottokumitati oħra stabbiliti skont dan il-Ftehim, kif xieraq, inkluż fir-rigward tal-isforzi għall-integrazzjoni ta' kwistjonijiet, kunsiderazzjonijiet u attivitajiet relatati mal-ġeneru fil-ħidma tagħhom kif imsemmi fl-Artikolu 27.4(8); u
 - (f) iwettaq kwalunkwe funzjoni oħra kif jistgħu jaqblu l-Partijiet.
4. Is-Sottokumitat, kif miftiehem b'mod reċiproku, jista' jikkonsulta jew ifittex il-parir tal-partijiet ikkonċernati jew tal-esperti rilevanti dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

¹ Il-kwistjonijiet ambjentali u tax-xogħol jistgħu jiġu diskussi f'sessjonijiet iżolati jew f'sessjonijiet konsekuttivi.

5. Is-Sottokumitat għandu, b'konsens, ihejji rapport dwar kull laqgħa u għandu jipubblikah wara l-laqgħa.
6. Kull Parti għandha tiddeżinja punt ta' kuntatt fi hdan l-amministrazzjoni tagħha biex tiffacilita l-komunikazzjoni u l-koordinazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwalunkwe kwistjoni relatata mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Għaċ-Ċili, il-punti ta' kuntatt speċifiċi għall-kwistjonijiet tax-xogħol, ambjentali u tal-ġeneru għandhom ikunu rappreżentant tas-Sottosegretarjattar-Relazzjonijiet Ekonomiċi Internazzjonali tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin jew is-suċċessur tiegħu. Kull Parti għandha tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra bil-punti ta' kuntatt tagħha u tipprovdi l-informazzjoni ta' kuntatt tagħhom.
7. Il-punti ta' kuntatt għandhom:
- (a) jiffacilitaw il-komunikazzjoni u l-koordinazzjoni regolari bejn il-Partijiet;
 - (b) minkejja l-Artikolu 33.3(2), jassistu lis-Sottokumitat inkluż billi jistabbilixxu l-aġenda u t-twettiq tat-tnejjiet l-oħra kollha meħtieġa għal-laqgħat tas-Sottokumitat.
 - (c) jikkomunikaw mas-soċjetà ċivili rispettiva tagħhom, kif xieraq; u
 - (d) jaħdmu flimkien, inkluż ma' korpi xierqa oħra tal-amministrazzjonijiet tagħhom, biex jizviluppaw u jimplimentaw attivitajiet ta' kooperazzjoni

ARTIKOLU 26.20

Soluzzjoni tat-tilwim

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-isforzi kollha possibbli permezz ta' djalogu, skambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni biex jindirizzaw kwalunkwe nuqqas ta' qbil bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandu jkollhom rikors esklużiv għall-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim stabbiliti skont l-Artikolu 26.21 u l-Artikolu 26.22.

ARTIKOLU 26.21

Konsultazzjonijiet

1. Parti ("il-Parti rikjedenti") tista', fi kwalunkwe hin, titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra ("il-Parti risponenti") dwar kwalunkwe kwistjoni li tinqala' fir-rigward tal-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu billi tipprovdi talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti risponenti. It-talba għandha tistabbilixxi r-raġunijiet għat-talba għall-konsultazzjonijiet, inkluża deskrizzjoni speċifika biżżejjed tal-kwistjoni u d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu li hija tqis applikabbli.
2. Il-Parti risponenti għandha, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor mal-Parti rikjedenti, twieġeb bil-miktub mhux aktar tard minn 10 ijiem wara d-data tal-wasla tat-talba.

3. Il-Partijiet għandhom jibdeu il-konsultazzjonijiet mhux aktar tard minn 30 jum wara d-data tal-wasla tat-talba għand il-Parti risponenti, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.

4. Il-konsultazzjonijiet jistgħu jsiru personalment jew bi kwalunkwe mezz teknologiku disponibbli għall-Partijiet. Jekk isiru personalment, il-konsultazzjonijiet għandhom isiru fit-territorju tal-Parti risponenti, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.

5. Fil-konsultazzjonijiet, il-Partijiet għandhom:

(a) jipprovdu informazzjoni suffiċjenti sabiex jippermettu eżami shiħ tal-kwistjoni; u

(b) jittrattaw kwalunkwe informazzjoni skambjata matul il-konsultazzjonijiet b' mod kunfidenzjali.

6. Il-Partijiet għandhom jidhlu f'konsultazzjonijiet bil-għan li jilhqu risoluzzjoni sodisfaċenti b' mod reċiproku tal-kwistjoni, filwaqt li jqisu l-opportunitajiet għall-kooperazzjoni relatati mal-kwistjoni. Fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati mal-ftehimiet multilaterali msemmija f' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw l-informazzjoni mill-ILO jew mill-korpi rilevanti stabbiliti skont dawk il-ftehimiet. Fejn ikun rilevanti, il-Partijiet jistgħu jaqblu li jfittxu parir minn tali organizzazzjonijiet jew korpi, jew minn kwalunkwe espert jew korp ieħor li jqisu xieraq biex jassistihom fil-konsultazzjonijiet.

7. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jsolvu l-kwistjoni fi żmien 60 jum mill-kunsinna tat-talba bil-miktub għall-konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 1, kull Parti tista', billi twassal talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra, titlob li s-Sottokomitat jiltaqa' biex iqis il-kwistjoni. Is-Sottokomitat għandu jiltaqa' mingħajr dewmien u jfittex li jaqbel fuq soluzzjoni tal-kwistjoni.

8. Kull Parti jew is-Sottokumitat mlaqqa' skont il-paragrafu 7 ta' dan l-Artikolu jista', jekk ikun xieraq, ifittex il-fehmiet tal-Gruppi Konsultattivi Domestiċi msemmija fl-Artikolu 33.6 jew pariri esperti oħra.

9. Jekk il-Partijiet ikunu jistgħu jsolvu l-kwistjoni, huma għandhom jiddokumentaw l-eżitu tiegħu inkluż, jekk ikun xieraq, il-passi u l-iskedi ta' żmien speċifiċi miftiehma. Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-eżitu disponibbli għall-pubbliku, sakemm ma jaqblux mod ieħor.

ARTIKOLU 26.22

Panel ta' esperti

1. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jsolvu l-kwistjoni fi żmien 60 jum mill-wasla ta' talba bil-miktub biex jiltaqa' s-Sottokumitat kif imsemmi fl-Artikolu 26.21(7) jew, jekk ma ssir l-ebda talba bħal din, fi żmien 120 jum mill-wasla ta' talba bil-miktub għal konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 26.21(1), il-Parti rikjedenti tista' titlob l-istabbiliment ta' panel ta' esperti biex jeżamina l-kwistjoni.

Kwalunkwe talba bħal din għandha ssir bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti risponenti. It-talba għandha tidentifika r-raġunijiet għat-talba tal-istabbiliment ta' panel ta' esperti, inkluża deskrizzjoni speċifika biżżejjed tal-kwistjoni, u tispjega kif dik il-kwistjoni tikkostitwixxi ksur ta' dispożizzjonijiet speċifiċi ta' dan il-Kapitolu.

2. Hlief kif previst mod ieħor f'dan l-Artikolu, l-Artikoli 31.6, 31.10, 31.13, l-Artikolu 31.14(1), l-Artikoli 31.15, 31.19, l-Artikolu 31.20(2), u l-Artikoli 31.21, 31.22, 31.24, 31.32, 31.33, 31.34 u 31.35, kif ukoll ir-Regoli ta' Proċedura fl-Anness 31-A u l-Kodiċi ta' Kondotta fl-Anness 31-B, għandhom japplikaw *mutatis mutandis*.

3. Is-Sottokumitat għandu, fl-ewwel laqgħa tiegħu, jirrakkomanda lill-Kumitat għall-Kummerċ l-istabbiliment ta' mill-inqas 15-il individwu li huma lesti u kapaċi jservu fuq il-panel ta' esperti. Abbażi ta' din ir-rakkomandazzjoni, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jistabbilixxi lista ta' tali individwi sa mhux aktar tard minn sena wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim. Il-lista-għandha tkun magħmula minn tliet sublisti:

- (a) sublista waħda ta' individwi stabbilita fuq il-bażi ta' proposti mill-Unjoni Ewropea;
- (b) sublista waħda ta' individwi stabbilita fuq il-bażi ta' proposti miċ-Ċili; u
- (c) sublista waħda ta' individwi li ma humiex ċittadini ta' xi waħda mill-Partijiet u li għandhom jaġixxu bħala President tal-panel ta' esperti.

4. Kull sublista għandha tinkludi mill-inqas ħames individwi. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiżgura li l-lista tinzamm aġġornata u li tinzamm f'dak l-għadd minimu ta' individwi.

5. L-individwi msemmija fil-paragrafu 3 għandu jkollhom għarfien speċjalizzat jew għarfien espert tal-liġi dwar ix-xogħol jew l-ambjent, tal-kwistjonijiet indirizzati f'dan il-Kapitolu, jew tas-soluzzjoni tat-tilwim li jinqala' skont il-ftehimiet internazzjonali. Huma għandhom ikunu indipendenti, iservu fil-kapaċitajiet individwali tagħhom u ma għandhom jiehdu l-ebda struzzjonijiet minn kwalunkwe organizzazzjoni jew gvern fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati man-nuqqas ta' ftehim, u lanqas ma għandhom ikunu affiljati mal-gvern ta' xi Parti, u għandhom jikkonformaw mal-Kodiċi ta' Kondotta fl-Anness 31-B.

6. Meta l-panel ta' esperti jkun magħmul skont il-proċeduri stabbiliti fl-Artikolu 31.6(3), (4) u (6), l-esperti għandhom jintgħażlu mis-sublisti rilevanti msemmija fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu.

7. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor fi żmien 5 ijiem mid-data tal-istabbiliment tal-panel ta' esperti, it-termini ta' referenza għandhom ikunu:

“li tiġi eżaminata, fid-dawl tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu 26 tal-Ftehim *Interim* dwar il-Kummerċ bejn l-Unjoni Ewropea u r-Repubblika ta' Ċili, il-kwistjoni msemmija fit-talba għall-istabbiliment tal-panel ta' esperti, u li jinħareġ rapport, f'konformità mal-Artikolu 26.23 ta' dak il-Ftehim, bis-sejbiet u r-rakkomandazzjonijiet tiegħu għar-riżoluzzjoni tal-kwistjoni”.

8. Fir-rigward tal-kwistjonijiet relatati mal-ftehimiet multilaterali msemmija f'dan il-Kapitolu, il-panel ta' esperti għandu jfittex informazzjoni mill-ILO jew mill-korpi rilevanti stabbiliti skont dawn il-ftehimiet, inkluż kwalunkwe gwida, konklużjoni jew deċiżjoni interpretattiva pertinenti disponibbli adottata mill-ILO u dawn il-korpi. Kwalunkwe informazzjoni bħal din għandha tiġi pprovduta lill-Partijiet għall-kummenti tagħhom.

9. Il-panel ta' esperti għandu jinterpretar id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu f'konformità mar-regoli abitwali ta' interpretazzjoni tad-dritt pubbliku internazzjonali, inklużi dawk kodifikati fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati.

10. Il-panel ta' esperti għandu jgħoddi lill-Partijiet rapport *interim* u rapport finali li jistabbilixxi s-sejbiet tal-fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti u r-raġunar wara kwalunkwe sejba, konklużjoni u r-rakkomandazzjonijiet li jagħmel.

11. Il-panel ta' esperti għandu jgħaddi r-rapport *interim* lill-Partijiet fi żmien 100 gurnata wara d-data tal-istabbiliment tal-panel ta' esperti. Meta l-panel ta' esperti jqis li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-President tal-panel ta' esperti għandu jinforma bil-miktub lill-Partijiet, fejn jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel ta' esperti jippjana li jgħoddi ir-rapport *interim* tiegħu. L-iskadenza stabbilita f'dan il-paragrafu tista' tiġi estiża bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.

12. Parti tista' tibgħat talba motivata lill-panel ta' esperti biex jirrieżamina aspetti partikolari tar-rapport *interim* fi żmien 25 jum mill-wasla tar-rapport *interim*. Parti tista' tikkummenta fuq it-talba tal-Parti l-oħra fi żmien 15-il jum mill-wasla tat-talba.

13. Wara li jikkunsidra t-talba, il-panel ta' esperti għandu jhejji r-rapport finali. Jekk ma tasal l-ebda talba għar-rieżami ta' aspetti partikolari tar-rapport *interim* fil-perjodu ta' żmien imsemmi fil-paragrafu 12, ir-rapport *interim* għandu jsir ir-rapport finali tal-panel ta' esperti.

14. Il-panel ta' esperti għandu jgħid ir-rapport finali tiegħu lill-Partijiet fi żmien 175 jum wara d-data ta' stabbiliment ta' dak il-panel. Jekk il-panel ta' esperti jqis li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-President tal-panel għandu jinnotifika bil-miktub lill-Partijiet, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel ta' esperti jippjana li jgħid ir-rapport finali tiegħu. L-iskadenza stabbilita f'dan il-paragrafu tista' tiġi estiża bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.

15. Ir-rapport finali għandu jinkludi diskussjoni dwar kwalunkwe talba bil-miktub mill-Partijiet dwar ir-rapport *interim* u jindirizza b'mod ċar kwalunkwe kumment ipprovdut mill-Partijiet.

16. Il-Partijiet għandhom jagħmlu r-rapport finali disponibbli għall-pubbliku fi żmien 15-il jum mill-kunsinna tiegħu mill-panel ta' esperti.

17. Jekk il-panel ta' esperti jsib fir-rapport finali li Parti ma tkunx ikkonformat mal-obbligi tagħha skont dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jiddiskutu miżuri xierqa li għandhom jiġu implimentati, filwaqt li jqisu r-rapport u r-rakkomandazzjonijiet tal-panel ta' esperti. Il-Parti risponenti għandha tinforma lill-Grupp Konsultattiv Intern tagħha msemmi fl-Artikolu 33.6 u lill-Parti l-oħra bid-deċiżjonijiet tagħha dwar kwalunkwe azzjoni jew miżura li għandha tiġi implimentata mhux aktar tard minn tliet xhur wara li r-rapport ikun sar disponibbli għall-pubbliku.

18. Is-Sottokumitat għandu jimmonitorja s-segwitu għar-rapport finali u r-rakkomandazzjonijiet tal-panel ta' esperti. Il-Gruppi Konsultattivi Interni msemmija fl-Artikolu 33.6 jistgħu jipprezentaw osservazzjonijiet lis-Sottokumitat f' dak ir-rigward.

ARTIKOLU 26.23

Rieżami

1. Għall-fini tat-tishih tal-kisba tal-objettivi ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jiddiskutu permezz tal-laqgħat tas-Sottokumitat l-implimentazzjoni effettiva tiegħu, filwaqt li jqisu, fost l-oħrajn, l-iżviluppi ewlenin tal-politika f'kull Parti u l-iżviluppi fil-ftehimiet internazzjonali.
2. B'kont meħud tal-eżitu ta' tali diskussjonijiet, Parti tista' titlob ir-rieżami ta' dan il-Kapitolu fi kwalunkwe hin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Għal dak il-għan, is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda-lill-Partijiet emendi tad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Kapitolu, f'konformità mal-proċedura ta' emenda stabbilita fl-Artikolu 33.10(1).

KAPITOLU 27

KUMMERĊ U UGWALJANZA BEJN IL-ĠENERI

ARTIKOLU 27.1

Kuntest u objettivi

1. Il-Partijiet jaqblu dwar l-importanza li tiġi inkorporata l-perspettiva tal-ġeneru fil-promozzjoni ta' tkabbir ekonomiku inklużiv, u r-rwol ewlieni li jista' jkollhom politiki reattivi għal kwistjonijiet ta' ġeneru f'dak ir-rigward. Dan jinkludi t-tneħħija tal-ostakli għall-parteciġazzjoni tan-nisa fl-ekonomija u fil-kummerċ internazzjonali, inkluż it-tiġib tal-opportunitajiet indaqs ta' aċċess għall-funzjonijiet u s-setturi tax-xogħol għall-irġiel u n-nisa fis-suq tax-xogħol.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-kummerċ u l-investment internazzjonali huma magni tat-tkabbir ekonomiku u jirrikonoxxu wkoll il-kontribut importanti tan-nisa għat-tkabbir ekonomiku permezz tal-parteciġazzjoni tagħhom fl-attività ekonomika, inkluż in-negozju u l-kummerċ internazzjonali.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-parteciġazzjoni tan-nisa fil-kummerċ internazzjonali tista' tikkontribwixxi għall-avvanz tal-ġhoti tas-setgħa ekonomika u l-indipendenza ekonomika tagħhom. Barra minn hekk, l-aċċess tan-nisa għal riżorsi ekonomiċi u s-sjieda tagħhom jikkontribwixxu għal tkabbir ekonomiku sostenibbli u inklużiv, prosperità, kompetittività, u l-benesseri tas-soċjetà. Għaldaqstant, il-Partijiet jenfasizzaw l-intenzjoni tagħhom li jimplementaw dan il-Ftehim b'mod li jippromwovi u jsaħħaħ l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa.

4. Il-Partijiet ifakkru l-Agenda 2030 tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Iżvilupp Sostenibbli u l-SDGs li jappartjenu għall-kummerċ u għall-ugwaljanza bejn il-ġeneri, b'mod partikolari l-Għan 5: il-kisba tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-ghoti tas-setgħa lin-nisa u t-tfajliet kollha.
5. Il-Partijiet ifakkru l-oġġettivi tad-Dikjarazzjoni Kongunta dwar il-Kummerċ u t-Tiġid tal-Għoti tas-Setgħa Ekonomika tan-Nisa fl-Okkażjoni tal-Konferenza Ministerjali tad-WTO li saret fi Buenos Aires f'Diċembru 2017.
6. Il-Partijiet ifakkru l-impenji tagħhom dwar l-integrazzjoni tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-ghoti tas-setgħa lin-nisa u lit-tfajliet kif ukoll ir-rispett għall-prinċipji demokratiċi u d-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, kif stabbilit fid-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem, adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-NU fl-10 ta' Diċembru 1948, u strumenti internazzjonali rilevanti oħra tad-drittijiet tal-bniedem relatati mal-ugwaljanza bejn il-ġeneri li għalihom huma parti.
7. Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid l-impenji tagħhom skont id-Dikjarazzjoni ta' Beijing u l-Pjattaforma ta' Azzjoni ta' Beijing, adottati fir-Raba' Konferenza Dinjija tan-Nisa, li saret f'Beijing mill-4 sal-15 ta' Settembru 1995, filwaqt li jinnotaw b'mod partikolari l-oġġettivi u d-dispożizzjonijiet relatati mal-aċċess ugwali tan-nisa għar-riżorsi, l-impjiegi, is-swieq u n-negozju.
8. Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid l-importanza ta' politiki kummerċjali inkluzivi li jikkontribwixxu għall-promozzjoni ta' drittijiet, trattament u opportunitajiet indaqs bejn l-irġiel u n-nisa kif ukoll għall-eliminazzjoni tal-forom kollha ta' diskriminazzjoni kontra n-nisa.
9. Il-Partijiet jenfasizzaw ir-rwol tas-settur privat fit-trawwim tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri billi japplikaw politiki dwar in-nondiskriminazzjoni u d-diversità fl-operazzjonijiet korporattivi tagħhom f'konformità mal-linji gwida u l-istandards internazzjonali approvati jew appoġġati mill-Partijiet.

10. Il-Partijiet għandhom l-għan li:

- (a) itejbu r-relazzjonijiet kummerċjali, il-kooperazzjoni u d-djalogu tagħhom b' modi li jwasslu għal opportunitajiet u trattament indaqs għan-nisa u għall-irġiel, bħala haddiema, produtturi, negozjanti jew konsumaturi, f'konformità mal-impenji internazzjonali tagħhom.
- (b) jiffacilitaw il-kooperazzjoni u d-djalogu bl-għan li jtejbu l-kapaċità u l-kundizzjonijiet għan-nisa sabiex jkun jista' jkollhom aċċess għall-opportunitajiet maħluqa mill-kummerċ.
- (c) ikomplu jtejbu l-kapaċitajiet tagħhom biex jindirizzaw kwistjonijiet ta' ġeneru relatati mal-kummerċ, inkluż permezz tal-iskambju ta' informazzjoni u l-aħjar prattiki.

ARTIKOLU 27.2

Ftehimiet multilaterali

1. Kull Parti taferma mill-ġdid l-impenn tagħha li timplimenta b' mod effettiv l-obbligi tagħha skont il-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni tal-Forom Kollha ta' Diskriminazzjoni Kontra n-Nisa, adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-NU fit-18 ta' Dicembru 1979, filwaqt li tinnota b' mod partikolari dawk id-dispożizzjonijiet relatati mal-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni kontra n-nisa fil-ħajja ekonomika u fil-qasam tal-impjiegi.
2. Il-Partijiet ifakkru l-obbligi rispettivi tagħhom skont l-Artikolu 26.16 ta' dan il-Ftehim rigward il-Konvenzjonijiet tal-ILO relatati mal-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjiegi u l-okkupazzjoni rratifikati mill-Istati Membri u miċ-Ċili.

3. Kull Parti tafferma mill-gdid l-impenn tagħha li timplimenta b'mod effettiv l-obbligi tagħha skont ftehimiet multilaterali oħra li għalihom hija parti li jindirizzaw l-ugwaljanza bejn il-ġeneri jew id-drittijiet tan-nisa.

ARTIKOLU 27.3

Dispożizzjonijiet generali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu d-dritt ta' kull Parti li tistabilixxi l-kamp ta' applikazzjoni u l-garanziji tagħha ta' opportunitajiet indaqs għall-irġiel u għan-nisa u li tadotta jew timmodifika kif xieraq il-liġijiet u l-politiki rilevanti tagħha, skont l-impenni tagħha taħt il-ftehimiet internazzjonali msemmija fl-Artikolu 27.2.

2. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tiżgura li l-liġijiet u l-politiki rilevanti tagħha jipprevedu, u jippromwovu drittijiet, trattament u opportunitajiet indaqs bejn l-irġiel u n-nisa, f'konformità mal-impenni internazzjonali tagħha. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex ittejjeb dawn il-liġijiet u l-politiki.

3. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tiġbor *data* diżaggregata skont is-sess relatata mal-kummerċ u l-ġeneru bil-għan li tifhem aħjar l-impatti differenti tal-istrumenti tal-politika kummerċjali fuq in-nisa u l-irġiel fir-rwoli tagħhom bħala haddiema, produttori, negozjanti jew konsumaturi.

4. Kull Parti għandha tippromwovi fit-territorju tagħha għarfien pubbliku dwar il-liġijiet u l-politiki tagħha relatati mal-ugwaljanza bejn il-ġeneri, inkluż l-impatt tagħhom fuq it-tkabbir ekonomiku inklużiv u għall-politika kummerċjali u r-rilevanza għalihom.

5. Kull Parti għandha, meta jkun rilevanti, tqis l-objettiv tal-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa meta tfassal, timplimenta u tirrieżamina miżuri fl-oqsma koperti minn dan il-Ftehim.
6. Kull Parti għandha thegħgeġ il-kummerċ u l-investment billi tippromwovi l-opportunitajiet indaqs u l-partecipazzjoni tan-nisa u tal-irġiel fl-ekonomija u fil-kummerċ internazzjonali. Dan jinkludi, fost l-oħrajn, miżuri li għandhom l-għan li: jeliminaw progressivament it-tipi kollha ta' diskriminazzjoni abbażi tas-sess; jippromwovu l-prinċipju ta' paga ugwali għal xogħol ta' valur ugwali sabiex tiġi indirizzata d-diskrepanza fil-pagi bejn il-ġeneri u l-iffaċilitar tan-nondiskriminazzjoni tannisa fl-impjieg u fix-xogħol, inkluż għal raġunijiet ta' tqala u maternità.
7. Parti ma għandhiex iddgħajjef jew tnaqqas il-protezzjoni mogħtija skont il-ligijiet rispettivi tagħha li għandhom l-għan li jiżguraw l-ugwaljanza bejn il-ġeneri jew opportunitajiet indaqs għan-nisa u l-irġiel sabiex tinkoraġġixxi l-kummerċ jew l-investment.
8. Parti ma għandhiex tirrinunzja jew tidderoga b'xi mod ieħor, jew toffri li tirrinunzja jew li tidderoga b'xi mod ieħor, mil-ligijiet rispettivi tagħha li għandhom l-għan li jiżguraw l-ugwaljanza bejn il-ġeneri jew l-opportunitajiet indaqs għan-nisa u għall-irġiel, b'mod li ddgħajjef jew tnaqqas il-protezzjoni mogħtija skont dawk il-ligijiet, sabiex tinkoraġġixxi l-kummerċ jew l-investment.
9. Parti ma għandhiex tonqos milli tinforza b'mod effettiv, permezz ta' azzjoni sostnuta jew rikorrenti jew nuqqas ta' azzjoni, il-protezzjoni mogħtija skont il-ligijiet rispettivi tagħha li għandhom l-għan li jiżguraw l-ugwaljanza bejn il-ġeneri jew opportunitajiet indaqs għan-nisa u għall-irġiel b'mod li jaffettwa l-kummerċ jew l-investment.

ARTIKOLU 27.4

Attivitajiet ta' kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-benefiċċji tal-kondiviżjoni tal-esperjenzi rispettivi tagħhom fit-tfassil, fil-implimentazzjoni, fil-monitoraġġ u fit-tishiġ tal-aspetti relatati mal-kummerċ tal-miżuri għall-ugwaljanza bejn il-generi.
2. F'konformità mal-paragrafu 1, il-Partijiet għandhom iwettqu attivitajiet ta' kooperazzjoni mfassla biex itejbu l-kapaċità u l-kundizzjonijiet għan-nisa, inklużi l-ħaddiema, in-nisa tan-negożju u l-imprendituri, biex jaċċessaw u jibbenefikaw bis-siġġ mill-opportunitajiet maħluqa minn dan il-Ftehim.
3. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni għandhom jitwettqu fuq kwistjonijiet u temi miftiehma mill-Partijiet.
4. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni jistgħu jiġu żviluppati u implimentati bil-partecipazzjoni tan-NU, tad-WTO, tal-ILO, tal-OECD u ta' organizzazzjonijiet internazzjonali oħra, kif ukoll ta' pajjiżi terzi, negożji, organizzazzjonijiet tal-impjegaturi u tal-ħaddiema, organizzazzjonijiet tal-edukazzjoni u tar-riċerka u organizzazzjonijiet mhux governattivi oħra, kif xieraq.
5. L-oqsma ta' kooperazzjoni jistgħu jinkludu l-kondiviżjoni ta' esperjenzi u tal-aħjar prattiki relatati ma' politiki u programmi sabiex tiġi mhegġa l-partecipazzjoni akbar tan-nisa fil-kummerċ internazzjonali kif ukoll aspetti relatati mal-kummerċ ta':
 - (a) il-promozzjoni tal-inkluzjoni finanzjarja u l-edukazzjoni tan-nisa kif ukoll l-aċċess għall-finanzjament u l-assistenza finanzjarja;
 - (b) l-avvanz tat-tmexxija tan-nisa u l-iżvilupp tan-networks tan-nisa;

- (c) il-promozzjoni tal-partecipazzjoni sħiħa tan-nisa fl-ekonomija billi jiġu mhegħa l-partecipazzjoni, it-tmexxija u l-edukazzjoni tagħhom, b' mod partikolari f' oqsma fejn ma humiex irrappreżentati b'żewġ, bħax-xjenza, it-teknoloġija, l-ingerija, il-matematika (STEM), kif ukoll l-innovazzjoni u n-negozju;
- (d) il-promozzjoni tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri fl-intrapriżi;
- (e) il-partecipazzjoni tan-nisa f'pożizzjonijiet ta' teħid ta' deċiżjonijiet fis-setturi pubbliċi u privati;
- (f) inizjattivi pubbliċi u privati mmirati lejn il-promozzjoni tal-intraprenditorija tan-nisa, inkluża l-integrazzjoni tan-nisa fis-settur formali tal-ekonomija, it-tiħiħ tal-kompetittività tal-intrapriżi mmexxija min-nisa biex ikunu jistgħu jippartecipaw u jikkompetu fil-ktajjen tal-valur lokali, reġjonali u globali, u attivitajiet li jippromwovu l-internazzjonalizzazzjoni tal-intrapriżi zġħar u ta' daqs medju mmexxija min-nisa;
- (g) politiki u programmi biex jittejbu l-ħiliet diġitali tan-nisa u l-aċċess għall-ghodod kummerċjali online u għall-pjattaformi tal-kummerċ elettroniku;
- (h) l-avvanz tal-politiki u l-programmi tal-kura kif ukoll miżuri ta' bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata b'perspettiva tal-ġeneru;
- (i) l-esplorazzjoni tar-rabta bejn iż-żieda fil-partecipazzjoni tan-nisa fil-kummerċ internazzjonali u t-tnaqqis tad-differenza bejn il-pagi tal-irġiel u tan-nisa;
- (j) l-iżvilupp ta' analiżi bbażata fuq il-ġeneru tal-politiki kummerċjali, inkluż it-tfassil, l-implimentazzjoni u l-monitoraġġ tal-effetti tagħhom;

- (k) il-ġbir ta' *data* diżaggregata skont is-sess, l-użu ta' indikaturi, metodoloġiji ta' monitoraġġ u evalwazzjoni, u l-analiżi tal-istatistika relatata mal-kummerċ minn perspettiva tal-ġeneru;
- (l) l-esplorazzjoni ta' rabtiet bejn il-parteciġazzjoni tan-nisa fil-kummerċ internazzjonali u oqsma bħal xogħol decenti, segregazzjoni okkupazzjonali, u kundizzjonijiet tax-xogħol tan-nisa, inklużi s-sikurezza u s-saħħa fuq il-post tax-xogħol ta' haddiema tqal u haddiema li jkunu għadhom kif welldu, skont is-subparagrafu (f) tal-Artikolu 26.18;
- (m) politiki u programmi għall-prevenzjoni, il-mitigazzjoni u r-rispons għall-impatt ekonomiku differenzjat li l-kriżijiet u l-emerġenzi jkollhom fuq in-nisa u l-irġiel; u
- (n) kwistjonijiet oħra kif miftiehem mill-Partijiet.

6. Il-prijoritajiet għall-attivitajiet ta' kooperazzjoni għandhom jiġu deċiżi b'mod kongunt mill-Partijiet abbażi ta' oqsma ta' interess reċiproku u riżorsi disponibbli.

7. Il-kooperazzjoni, inkluż fl-oqsma stabbiliti fil-paragrafu 5, tista' ssir personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli għall-Partijiet, permezz ta' attivitajiet bħal: workshops, seminars, konferenzi, programmi u proġetti kollaborattivi; l-iskambju ta' esperjenzi, u l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki dwar il-politiki u l-proċeduri; u l-iskambju ta' esperti.

8. Permezz tas-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-isforzi mill-korpi stabbiliti f'dan il-Ftehim biex jintegraw kwistjonijiet, kunsiderazzjonijiet u attivitajiet relatati mal-ġeneru fil-hidma tagħhom.

9. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-parteciġazzjoni inklużiva tan-nisa fl-implimentazzjoni tal-attivitajiet ta' kooperazzjoni stabbiliti skont dan l-Artikolu, kif xieraq.

ARTIKOLU 27.5

Arrangamenti istituzzjonali

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. L-Artikolu 26.19 għandu japplika għal dan il-Kapitolu *mutatis mutandis*¹.
2. Meta jinteraġixxu mas-soċjetà ċivili fil-Gruppi Konsultattivi Interni maħluqa jew maħtura skont l-Artikolu 33.6 u fil-Forum tas-Soċjetà Ċivili organizzat skont l-Artikolu 33.7, il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet li jippromwovu l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa.

ARTIKOLU 27.6

Soluzzjoni tat-tilwim

L-Artikoli 26.20, 26.21 u 26.22 japplikaw għal dan il-Kapitolu *mutatis mutandis*².

¹ Għal aktar ċertezza, kwalunkwe referenza għall-Kapitolu 26, jew għal kwistjonijiet ambjentali u tax-xogħol, f'dak l-Artikolu għandha tinftiehem bħala li tirreferi għal dan il-Kapitolu, jew kwistjonijiet relatati mal-ġeneru, kif applikabbli.

² Għal aktar ċertezza, kwalunkwe referenza għall-Kapitolu 26, jew għal kwistjonijiet, domandi jew ligijiet ambjentali u tax-xogħol, f'dawk l-Artikoli għandha tinftiehem li tirreferi għal dan il-Kapitolu, jew kwistjonijiet, domandi jew ligijiet ta' ġeneru relatati ma' dawn il-kwistjonijiet jew domandi, kif applikabbli.

ARTIKOLU 27.7

Rieżami

1. Il-Partijiet jaqblu dwar l-importanza tal-monitoraġġ u l-valutazzjoni, b'mod kongunt jew individwalment, permezz tal-proċessi u l-istituzzjonijiet rispettivi tagħhom, kif ukoll dawk stabbiliti skont dan il-Ftehim, tal-impatt tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim fuq l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa u l-opportunitajiet previsti għan-nisa fir-rigward tal-kummerċ.
2. Il-Partijiet jistgħu jirrieżaminaw dan il-Kapitolu fid-dawl tal-esperjenza miksuba fl-implimentazzjoni tiegħu u jekk ikun meħtieġ, jissuġġerixxu kif dan jista' jissahħah.

KAPITOLU 28

TRASPARENZA

ARTIKOLU 28.1

Objettiv

1. Il-Partijiet, filwaqt li jirrikonoxxu l-impatt li l-ambjenti regolatorji rispettivi tagħhom jista' jkollhom fuq il-kummerç u fuq l-investment bejniethom, għandhom l-għan li jipprovdu ambjent regolatorju prevedibbli u proceduri effiċjenti għall-operaturi ekonomiċi, speċjalment għall-intraprizi żgħar u ta' daqs medju.
2. Il-Partijiet jafferu mill-gdid l-impenni rispettivi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, u, f'dan il-Kapitolu, jibnu fuq dawk l-impenni u jistabbilixxu aktar arranġamenti għat-trasparenza.

ARTIKOLU 28.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) "deċiżjoni amministrattiva" tfisser deċiżjoni jew azzjoni b'effett legali li tapplika għal persuna, għal oġġett jew għal servizz speċifiku f'każ individwali, u tkopri n-nuqqas ta' teħid ta' deċiżjoni amministrattiva kif previst fil-liġi ta' Parti; u

- (b) “deċiżjoni amministrattiva ta’ applikazzjoni ġenerali” tfisser deċiżjoni amministrattiva jew interpretazzjoni li tapplika għall-persuni u s-sitwazzjonijiet ta’ fatti kollha li ġeneralment jaqgħu fl-ambitu ta’ dik id-deċiżjoni jew interpretazzjoni amministrattiva, u li tistabbilixxi norma ta’ kondotta, iżda li ma tinkludix:
- (i) determinazzjoni jew deċiżjoni li tkun saret fi proċediment amministrattiv jew kważi ġuridiku li tapplika għal persuna, prodott jew servizz partikolari tal-Parti l-oħra f’każ speċifiku; jew
 - (ii) deċiżjoni li taġġudika fir-rigward ta’ att jew prattika partikolari.

ARTIKOLU 28.3

Pubblikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet, ir-regolamenti, il-proċeduri u d-deċiżjonijiet amministrattivi tagħha ta’ applikazzjoni ġenerali fir-rigward ta’ kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim jiġu ppubblikati minnufih permezz ta’ mezz iddeżinjat uffiċjalment u, meta fattibbli, b’mezzi elettronici, jew li jsiru disponibbli b’mod ieħor b’tali mod li jippermettu lil kwalunkwe persuna ssir familjari magħhom.
2. Kull Parti għandha tipprovdi spjegazzjoni tal-oġettiv tal-ligijiet, ir-regolamenti, il-proċeduri, id-deċiżjonijiet amministrattivi ta’ applikazzjoni ġenerali u d-deċiżjonijiet ġudizzjarji tagħha u r-raġunament għalihom fir-rigward ta’ kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim.

3. Kull Parti għandha ttiprovdi perjodu ta' żmien raġonevoli bejn id-data tal-pubblikazzjoni u d-data tad-dhul fis-seħħ tal-liġijiet u r-regolamenti fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim, hlief fejn dan ma jkunx possibbli għal raġunijiet ta' urġenza. Dan il-paragrafu ma japplikax għal deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni ġenerali u deċiżjonijiet ġudizzjarji.

ARTIKOLU 28.4

Mistoqsijiet u għoti ta' informazzjoni

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm mekkaniżmi xierqa sabiex twieġeb għall-mistoqsijiet minn kwalunkwe persuna rigward kwalunkwe liġi jew regolament fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim.
2. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha ttiprovdi l-informazzjoni minnufih u twieġeb għal mistoqsijiet li jappartjenu għal kwalunkwe liġi jew regolament, kemm jekk fis-seħħ kif ukoll jekk ippjanati, fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim, sakemm ma jkunx stabbilit mekkaniżmu speċifiku skont Kapitolu ieħor ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 28.5

Proċeduri amministrattivi

1. Kull Parti għandha tamministra l-liġijiet, ir-regolamenti, il-proċeduri u d-deċiżjonijiet amministrattivi kollha ta' applikazzjoni ġenerali fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim b'mod oġġettiv, imparzjali u raġonevoli.

2. Jekk jinbdew proċedimenti amministrattivi relatati ma' persuni, ma' oġġetti jew ma' servizzi partikolari tal-Parti l-oħra fir-rigward tal-applikazzjoni ta' liġijiet, ta' regolamenti, ta' proċeduri jew ta' deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni ġenerali msemmijin fil-paragrafu 1, kull Parti għandha:

- (a) tagħmel hliitha sabiex tippovdi lill-persuni li jkunu affettwati direttament mill-proċedimenti amministrattivi b'avviz raġonevoli, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, meta jinbdew il-proċedimenti, inkluża deskrizzjoni tan-natura tal-proċedimenti, dikjarazzjoni tal-awtorità ġuridika li taħtha jinbdew il-proċedimenti u deskrizzjoni ġenerali ta' kwalunkwe kwistjoni kkonċernata; u
- (b) tagħti opportunità raġonevoli lil tali persuni sabiex jipprezentaw fatti u argumenti b'appoġġ tal-pożizzjonijiet tagħhom qabel ma tittiehed deċiżjoni amministrattiva finali, sa fejn jippermettu ż-żmien, in-natura tal-proċedimenti u l-interess pubbliku.

ARTIKOLU 28.6

Rieżami u appell

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm tribunali jew proċeduri ġudizzjarji, arbitrarji jew amministrattivi għall-fini ta' rieżami fil-pront u, jekk tkun ġustifikata, ta' korrezzjoni ta' deċiżjonijiet amministrattivi fir-rigward ta' kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim.

2. Kull Parti għandha tiżgura li t-tribunali ġudizzjarji, arbitrali jew amministrattivi tagħha jwettqu l-proċeduri għal appell jew għal rieżami b'mod mhux diskriminatorju u imparzjali. Dawn it-tribunali għandhom ikunu imparzjali u indipendenti mill-awtorità fdata bl-infurzar amministrattiv, u ma għandu jkollhom l-ebda interess fl-eżitu tal-kwistjoni.

3. Fir-rigward tat-tribunali jew tal-proċeduri msemmin fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tiżgura li l-partijiet quddiem dawk it-tribunali jew għal dawk il-proċeduri jiġu pprovduti bi:

- (a) opportunità raġonevoli sabiex jappoġġaw jew jiddefendu l-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom; u
- (b) deċiżjoni bbażata fuq l-evidenza u fuq is-sottomissjonijiet ta' rekords jew, meta jkun meħtieġ mil-liġi tagħha, ir-rekords ikkompilati mill-awtorità rilevanti.

4. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjonijiet msemminja fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 3 tiġi implimentata mill-awtorità fdata bis-setgħat ta' infurzar amministrattiv, soġġett għal appell jew rieżami ulterjuri kif previst fil-liġi tagħha.

ARTIKOLU 28.7

Relazzjoni ma' Kapitoli oħrajn

Id-dispożizzjonijiet stabbiliti f'dan il-Kapitolu japplikaw flimkien mar-regoli speċifiċi stabbiliti f'Kapitoli oħra.

KAPITOLU 29

PRATTIKI REGOLATORJI TAJBIN

ARTIKOLU 29.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għal miżuri regolatorji adottati jew immedijin mill-awtoritajiet regolatorji fir-rigward ta' kwalunkwe punt kopert minn dan il-Ftehim.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għall-awtoritajiet regolatorji u għall-miżuri, għall-prattiki jew għall-approċċi regolatorji tal-Istati Membri.

ARTIKOLU 29.2

Prinċipji generali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta':
 - (a) l-użu ta' prattiki regolatorji tajbin fil-proċess tal-ippjanar, it-tfassil, il-ħruġ, l-implimentazzjoni, l-evalwazzjoni u r-rieżaminar ta' miżuri regolatorji sabiex jintlaħqu l-oġettivi tal-politika interna; u
 - (b) iż-żamma u t-titjib tal-benefiċċji ta' dan il-Ftehim fl-iffaċilitar tal-kummerċ fil-prodotti u fis-servizzi u jizjed l-investment bejn il-Partijiet.

2. Kull Parti għandha tkun libera li tiddetermina l-approċċ tagħha għal prattiki regolatorji tajbin skont dan il-Ftehim b' mod konsistenti mal-qafas ġuridiku, mal-prattika u mal-prinċipji fundamentali tagħha stess, inkluż il-prinċipju prekawzjonarju li huwa l-bażi tas-sistema regolatorja tagħha.
3. Xejn f' dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:
- (a) tiddevja mill-proċeduri interni għat-tnejjija u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
 - (b) tiegħu azzjonijiet li jimminaw jew jimpedixxu l-adozzjoni f' waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilħuq tal-oġġettivi tal-ordni pubbliku tagħha; jew
 - (c) tikseb xi eżitu regolatorju partikolari.

ARTIKOLU 29.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “awtorità regolatorja” tfisser:
 - (i) għall-Unjoni Ewropea: il-Kummissjoni Ewropea; u
 - (ii) għaċ-Ċili: kwalunkwe awtorità regolatorja tal-fergħa eżekuttiva; u

- (b) “mizuri regolatorji” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea:
 - (A) ir-regolamenti u d-direttivi, kif previst fl-Artikolu 288 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea; u
 - (B) atti ta’ implimentazzjoni u atti delegati, kif previst fl-Artikolu 290 u fl-Artikolu 291 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, rispettivament; u
 - (ii) għaċ-Ċili: ligijiet u digrietni ta’ applikazzjoni ġenerali li jiġu adottati mill-awtoritajiet regolatorji li l-konformità magħhom hija obbligatorja¹.

ARTIKOLU 29.4

Koordinazzjoni interna tal-iżvilupp regolatorju

Kull Parti għandha żżomm proċessi jew mekkaniżmi interni ta’ koordinazzjoni jew ta’ rieżami għat-tnejjha, l-evalwazzjoni u r-rieżami tal-mizuri regolatorji. Proċessi jew mekkaniżmi bħal dawn għandhom jfittxu, fost l-oħrajn, li:

- (a) irawmu prattiki regolatorji tajbin, inklużi dawk stabbiliti f’dan il-Kapitolu;
- (b) jidentifikaw u jevitaw duplikazzjoni żejda u rekwiziti inkonsistenti fil-mizuri regolatorji tal-Parti;

¹ Skont il-paragrafu II.1 tal-istruzzjoni presidenzjali Nru 3 tal-2019 u l-modifiki tagħha.

- (c) jiżguraw il-konformità mal-obbligi kummerċjali internazzjonali tal-Parti; u
- (d) jipromwovu l-kunsiderazzjoni tal-impatt tal-miżuri regolatorji li qed jithejjew, inkluż l-impatt fuq l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju.

ARTIKOLU 29.5

It-trasparenza tal-proċessi u tal-mekkanizmi regolatorji

Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku deskrizzjonijiet, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi tagħha, tal-proċessi u l-mekkanizmi użati mill-awtorità regolatorja tagħha biex tfejji, tevalwa jew tirreżamina l-miżuri regolatorji. Dawk id-deskrizzjonijiet għandhom jirreferu għal linji gwida, regoli jew proċeduri rilevanti, li jinkludu dawk li jippermettu lill-pubbliku jipprovdi kummenti.

ARTIKOLU 29.6

Informazzjoni bikrija dwar miżuri regolatorji ppjanati

1. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tippubblika fuq bażi annwali, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi tagħha, informazzjoni dwar miżuri regolatorji ewlenin ipplanati¹.
2. Fir-rigward ta' kull miżura regolatorja ewlenija msemmija fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tagħmel disponibbli għall-pubbliku, fil-hin:
 - (a) deskrizzjoni qasira tal-kamp ta' applikazzjoni u tal-oġettivi tagħha; u

¹ L-awtorità regolatorja ta' kull Parti tista' tiddetermina x'jikkostitwixxi miżura regolatorja ewlenija għall-finijiet tal-obbligi tagħha skont dan il-Kapitolu.

- (b) jekk disponibbli, iż-żmien smat għall-adozzjoni tagħha, inkluż, fejn applikabbli, opportunitajiet għal konsultazzjonijiet pubbliċi.

ARTIKOLU 29.7

Konsultazzjonijiet pubbliċi

1. Meta tneġġi miżura regolatorja ewlenija, kull Parti għandha, jekk applikabbli, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi tagħha:

- (a) tippubblika abbozz ta' miżura regolatorja jew dokumenti ta' konsultazzjoni li jipprovdu biżżejjed dettalji dwar il-miżura regolatorja li qed tithejja biex kwalunkwe persuna¹ tithalla tivvaluta jekk u kif l-interessi tal-persuna jistgħu jiġu affettwati b'mod sinifikanti;
- (b) toffri opportunitajiet raġonevoli għal kwalunkwe persuna, fuq bażi mhux diskriminatorja, sabiex tipprovdi kummenti; u
- (c) tikkunsidra l-kummenti riċevuti.

2. L-awtorità regolatorja ta' kull Parti għandha tagħmel ħilitha biex tagħmel użu minn mezzi elettronici ta' komunikazzjoni u tfittex li jżomm portal elettroniku dedikat għall-fini tal-forniment ta' informazzjoni u ta' riċevuta tal-kummenti relatati mal-konsultazzjonijiet pubbliċi.

¹ Għal aktar ċertezza, dan il-paragrafu ma jzommx lil Parti milli twettaq konsultazzjonijiet immirati ma' persuni interessati taht kundizzjonijiet definiti mir-regoli u l-proċeduri tagħha.

3. L-awtorità regolatorja ta' kull Parti għandha tagħmel ħilitha sabiex tagħmel disponibbli għall-pubbliku sommarju tar-riżultati tal-konsultazzjonijiet jew ta' kwalunkwe kumment riċevut, ħlief sa fejn ikun neċessarju sabiex tiproteġi informazzjoni kunfidenzjali jew ma tipprovdi *data* personali jew kontenut mhux xieraq.

ARTIKOLU 29.8

Valutazzjoni tal-impatt

1. Kull Parti għandha tippromwovi t-tweqqif mill-awtorità regolatorja tagħha, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri applikabbli, ta' valutazzjoni tal-impatt tal-miżuri regolatorji ewlenin li qed tfejji.
2. Meta twettaq valutazzjoni tal-impatt, l-awtorità regolatorja ta' kull Parti għandha tippromwovi proċessi u mekkaniżmi li jqisu l-fatturi li ġejjin:
 - (a) il-ħtieġa għall-miżura regolatorja, inklużi n-natura u s-sinifikat tal-problema li l-miżura regolatorja għandha l-għan li tindirizza;
 - (b) alternattivi regolatorji u mhux regolatorji fattibbli u xierqa, jekk ikun hemm, li jiksbu l-objettivi tal-ordni pubbliku tal-Parti, inkluża l-għażla li ma tirregolax;
 - (c) sa fejn possibbli u rilevanti, l-impatt soċjali, ekonomiku u ambjentali potenzjali ta' dawk l-alternattivi, inkluż fuq il-kummerċ internazzjonali u fuq l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju; u

(d) kif l-għażliet ikkunsidrati huma relatati ma' standards internazzjonali rilevanti, jekk jeżistu, inkluża r-raġuni għal kwalunkwe divergenza, meta tkun xierqa.

3. Fir-rigward ta' kwalunkwe valutazzjoni tal-impatt ta' miżura regolatorja li tkun wettqet awtorità regolatorja, dik l-awtorità regolatorja għandha theggi rapport finali li jagħti dettalji dwar il-fatturi li tkun qieset fil-valutazzjoni tagħha u s-sejbiet rilevanti. Tali rapport għandu jsir disponibbli għall-pubbliku meta l-miżura regolatorja kkonċernata ssir disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 29.9

Evalwazzjoni retrospettiva

Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut pożittiv tal-evalwazzjonijiet perjodiċi retroattivi tal-miżuri regolatorji eżistenti li huma fis-seħħ biex jitnaqqas il-piż regolatorju mhux meħtieġ, inkluż fuq l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju, u biex jinkisbu l-oġettivi tal-ordni pubbliku b' mod aktar effettiv. Il-Partijiet għandhom jagħmlu ħilithom biex jippromwovu l-użu ta' evalwazzjonijiet perjodiċi retroattivi fis-sistemi regolatorji tagħhom.

ARTIKOLU 29.10

Reġistru regolatorju

Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri regolatorji li jkunu fis-seħh jigu ppubblikati f'reġistru ddeżinjat li jidentifika l-miżuri regolatorji skont is-sugġett u li jkun disponibbli għall-pubbliku fuq sit web uniku u aċċessibbli bla ħlas. Is-sit web għandu jippermetti tfittxijiet għal miżuri regolatorji permezz ta' citazzjonijiet jew bil-kliem. Kull Parti għandha taġġorna r-reġistru tagħha perjodikament.

ARTIKOLU 29.11

Kooperazzjoni u l-iskambju tal-informazzjoni

Il-Partijiet jistgħu jikkooperaw sabiex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Dik il-kooperazzjoni tista' tinkludi l-organizzazzjoni ta' kwalunkwe attività rilevanti biex tissaħħaħ il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet regolatorji tagħhom u l-iskambju ta' informazzjoni dwar il-prattiki regolatorji stabbiliti f'dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 29.12

Punti ta' kuntatt

Kull Parti għandha tiddeżinja punt ta' kuntatt biex tiffaċilita l-iskambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet, fi żmien xahar mid-data taddħul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 29.13

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

KAPITOLU 30

INTRAPRIŻI ŻĠĦAR U TA' DAQS MEDJU

ARTIKOLU 30.1

Objettivi

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza ta' intrapriżi żgħar u ta' daqs medju ("SMEs") fir-relazzjonijiet bilaterali dwar il-kummerċ u l-investment tagħhom u jaffermaw l-impenn tagħhom sabiex itejbu l-kapaċità tal-SMEs li jibbenefikaw minn dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 30.2

Kondiviżjoni tal-informazzjoni

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm sit web speċifiku għall-SMEs aċċessibbli għall-pubbliku li jkun fih informazzjoni rigward dan il-Ftehim, inkluż:

- (a) sommarju ta' dan il-Ftehim; u
- (b) informazzjoni mfassla għall-SMEs li fiha:
 - (i) deskrizzjoni tad-dispożizzjonijiet f'dan il-Ftehim li kull Parti tqis li huma rilevanti għall-SMEs taż-żewġ Partijiet; u

(ii) kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li l-Parti tqis li tkun siewja għall-SMEs interessati li jibbenefikaw mill-opportunitajiet pprovduti minn dan il-Ftehim.

2. Kull Parti għandha tinkludi fuq is-sit web previst fil-paragrafu 1 link tal-internet għal:

(a) it-test ta' dan il-Ftehim, inklużi l-Annessi u l-Appendicijiet tiegħu, b'mod partikolari l-iskedi tat-tariffi u r-regoli tal-origini speċifiċi għall-prodott;

(b) sit web ekwivalenti tal-Parti l-oħra; u

(c) siti web tal-awtoritajiet tagħha stess li l-Parti tqis li jkunu jipprovdu informazzjoni siewja lil persuni interessati fil-kummerċ u fin-negozju f'dik il-Parti.

3. Kull Parti għandha tinkludi fuq is-sit web previst fil-paragrafu 1 link tal-internet għal siti web tal-awtoritajiet tagħha stess b'informazzjoni relatata ma' dan li ġej:

(a) ir-regolamenti doganali u l-proċeduri għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni u għat-tranzitu kif ukoll il-formoli u d-dokumenti rilevanti u informazzjoni relatata oħra;

(b) ir-regolamenti u l-proċeduri li jikkonċernaw id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, inkluż l-indikazzjonijiet ġeografici;

(c) ir-regolamenti tekniċi inkluż, fejn meħtieġ, proċeduri obbligatorji ta' valutazzjoni tal-konformità u links għal listi ta' korpi ta' valutazzjoni tal-konformità, fil-kazijiet li fihom il-valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza tkun obbligatorja, kif previst fil-Kapitolu 9;

- (d) il-miżuri sanitarji u fitosanitarji relatati mal-importazzjoni u l-esportazzjoni kif previst fil-Kapitolu 6;
- (e) ir-regoli dwar l-akkwist pubbliku u bażi tad-*data* li jkun fiha l-avviżi ta' akkwist pubbliku u dispozizzjonijiet rilevanti oħra tal-Kapitolu 21;
- (f) il-proċeduri għar-registrazzjoni ta' kumpanija; u
- (g) informazzjoni oħra li l-Parti tqis li tista' tkun ta' għajjnuna għall-SMEs.

4. Kull Parti għandha tinkludi link tal-internet fis-sit web previst fil-paragrafu 1 għal bażi tad-*data* li tkun tista' titfittex elettronikament permezz tal-kodiċi tas-Sistema Armonizzata u li tinkludi l-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-aċċess għas-suq tagħha:

- (a) ir-rati tad-dazji u tal-kwoti doganali, inklużi rati tad-dazju doganali għan-nazzjon l-aktar iffavorit, ir-rati li jikkonċernaw pajjiżi mhux trattati bħan-nazzjon l-aktar iffavorit u r-rati preferenzjali u l-kwoti tar-rati tariffarji;
- (b) id-dazji tas-sisa;
- (c) it-taxxi (bħat-taxxa fuq il-valur miżjud);
- (d) it-tariffi doganali jew tariffi oħrajn, inklużi tariffi oħrajn speċifiċi għall-prodotti;
- (e) ir-regoli tal-origini kif previsti fil-Kapitolu 3;
- (f) ir-restituzzjoni tad-dazji, id-differiment, jew tipi oħrajn ta' eżenzjoni li jnaqqsu, iroddu lura jew jirrinunzjaw id-dazji doganali;

(g) il-kriterji użati sabiex jiġi ddeterminat il-valur doganali tal-oġġett;

(h) miżuri tariffarji oħra;

(i) l-informazzjoni meħtieġa għall-proċeduri tal-importazzjoni; u

(j) informazzjoni relatata ma' miżuri jew ma' regolamenti mhux tariffarji.

5. Kull Parti għandha b'mod regolari, jew meta tintalab mill-Parti l-oħra, taggorna l-informazzjoni u l-links imsemmija fil-paragrafi 1 sa 4 li żżomm fuq is-sit web tagħha sabiex tiżgura li jkunu aġġornati u preċiżi.

6. Kull Parti għandha tiżgura li l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu tiġi pprezentata b'mod adegwat għall-użu tal-SMEs. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tagħmel tali informazzjoni disponibbli bl-Ingliż.

7. Parti ma għandha tapplika l-ebda tariffa għall-aċċess għall-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafi 1 sa 4 għal kwalunkwe persuna ta'Parti.

ARTIKOLU 30.3

Punti ta' kuntatt għall-SMEs

1. Kull Parti għandha tikkomunika lill-Parti l-oħra l-punt ta' kuntatt tagħha għall-SMEs li jwettaq il-funzjonijiet elenkati f'dan l-Artikolu. Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra minnufih dwar kwalunkwe bidla fid-dettalji ta' dawg il-punti ta' kuntatt.

2. Il-punti ta' kuntatt għall-SMEs għandhom:

- (a) jiżguraw li jiġu kkunsidrati l-htigijiet tal-SMEs fl-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim sabiex l-SMEs taż-żewġ Partijiet ikunu jistgħu jibbenefikaw minn opportunitajiet godda skont dan il-Ftehim;
- (b) jiżguraw li l-informazzjoni msemmija fl-Artikolu 30.2 tkun aġġornata u rilevanti għall-SMEs; kull waħda mill-Partijiet, permess tal-punti ta' kuntatt għall-SMEs, tista' tissuggerixxi informazzjoni addizzjonali li l-Parti l-oħra tista' tinkludi fl-informazzjoni li għandha tiġi pprovduta f'konformità mal-Artikolu 30.2;
- (c) jeżaminaw kwalunkwe kwistjoni rilevanti għall-SMEs b'rabta mal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, inkluż li:
 - (i) jiskambjaw informazzjoni sabiex jassistu lill-Kumitat għall-Kummerċ fil-kompiti tiegħu ta' monitoraġġ u implimentazzjoni tal-aspetti ta' dan il-Ftehim relatati mal-SMEs;
 - (ii) jassistu lis-Sottokumitati u lil punti ta' kuntatt stabbiliti b'dan il-Ftehim, fil-kunsiderazzjoni ta' kwistjonijiet ta' rilevanza għall-SMEs;
- (d) jirrapportaw perjodikament dwar l-attivitajiet tagħhom, b'mod kongunt jew individwali, lill-Kumitat għall-Kummerċ għall-kunsiderazzjoni tiegħu; u
- (e) jikkunsidraw kwalunkwe kwistjoni oħra li tirriżulta skont dan il-Ftehim li tappartjeni għall-SMEs skont kif il-Partijiet jistgħu jaqblu.

3. Il-punti ta' kuntatt għall-SMEs għandhom jiltaqgħu kif ikun neċessarju u għandhom iwettqu xogħolhom permezz tal-kanali ta' komunikazzjoni miftiehma mill-Partijiet, li jistgħu-jinkludu l-posta elettronika, il-vidjokonferenzi, jew mezzi oħrajn.

4. Il-punti ta' kuntatt għall-SMEs jistgħu jfittxu li jikkooperaw ma' esperti u ma' organizzazzjonijiet esterni, kif xieraq, fit-twettiq tal-attivitajiet tagħhom.

ARTIKOLU 30.4

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

KAPITOLU 31

SOLUZZJONI TAT-TILWIM

TAQSIMA A

OBJETTIV U KAMP TA' APPLIKAZZJONI

ARTIKOLU 31.1

Objettiv

L-għan ta' dan il-Kapitolu huwa li jistabbilixxi mekkanizmu effettiv u effiċjenti biex tigi evitata u riziolta kwalunkwe tilwima bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim bl-għan li tintlaħaq soluzzjoni maqbula reċiprokament.

ARTIKOLU 31.2

Kamp ta' applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika fir-rigward ta' kwalunkwe tilwima bejn il-Partijiet dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet f'dan il-Ftehim (minn hawn 'il quddiem imsejha "dispożizzjonijiet koperti"), sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.3

Definizzjonijiet

Għall-iskopijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 31-A u 31-B:

- (a) “Parti lmentatrici” tfisser kwalunkwe Parti li titlob l-istabbiliment ta' panel skont l-Artikolu 31.5;
- (b) “Medjatur” tfisser individu li jkun ntgħazel bhala medjatur f'konformità mal-Artikolu 31.27;
- (c) “panel” tfisser panel stabbilit skont l-Artikolu 31.6;
- (d) “membru tal-panel” tfisser membru ta' panel; u
- (e) “Parti li kontriha jkun sar l-ilment” tfisser il-Parti li allegatament tkun qed tikser dispozizzjoni koperta.

TAQSIMA B

KONSULTAZZJONIJIET

ARTIKOLU 31.4

Konsultazzjonijiet

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom sabiex isolvu kwalunkwe tilwim imsemmi fl-Artikolu 31.2 billi jidhlu f'konsultazzjonijiet *in bona fide* bl-għan li jilhqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.
2. Parti għandha titlob il-konsultazzjonijiet permezz ta' talba bil-miktub mibgħuta lill-Parti l-oħra filwaqt li tidentifika l-mizura inkwistjoni u d-dispożizzjonijiet koperti li hija tqis applikabbli.
3. Il-Parti li lilha ssir it-talba għal konsultazzjonijiet għandha twieġeb għat-talba fil-pront, iżda mhux aktar tard minn 10 ijiem wara d-data tal-kunsinna tat-talba għall-konsultazzjonijiet. Il-konsultazzjonijiet għandhom jinżammu fi żmien 30 jum wara d-data tal-kunsinna tat-talba għall-konsultazzjonijiet u għandhom isiru, sakemm il-Partijiet ma jiftehmux mod ieħor, fit-territorju tal-Parti li tkun saret it-talba lilha. Il-konsultazzjonijiet għandhom jitqiesu bħala konklużi 46 jum wara d-data meta tasal it-talba għall-konsultazzjonijiet, sakemm il-Partijiet ma jaqblux li jkomplu bil-konsultazzjonijiet.
4. Konsultazzjonijiet dwar kwistjonijiet ta' urgenza, inklużi dawk dwar merkanzija li titfassar jew merkanzija jew servizzi staġunali, għandhom isiru fi żmien 15-il jum mid-data ta' kunsinna tat-talba għall-konsultazzjonijiet. Il-konsultazzjonijiet għandhom jitqiesu bħala konklużi 23 jum wara d-data meta tasal it-talba għall-konsultazzjonijiet, sakemm il-Partijiet ma jaqblux li jkomplu bil-konsultazzjonijiet.

5. Matul il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tipprovdi biżżejjed informazzjoni fattwali sabiex tippermetti eżami sħiħ tal-mod li bih il-miżura inkwistjoni tista' taffettwa l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim. Kull Parti għandha tagħmel hilitha biex tiżgura l-partecipazzjoni tal-persunal tal-awtoritajiet governattivi kompetenti tagħha li jkollhom għarfien espert fil-kwistjoni soġġetta għall-konsultazzjonijiet.

6. Il-konsultazzjonijiet, u b'mod partikolari l-informazzjoni kollha ddeżinjata bħala kunfidenzjali u l-pożizzjonijiet meħudin minn Parti matul il-konsultazzjonijiet, għandhom ikunu kunfidenzjali u jkunu mingħajr preġudizzju għad-drittijiet ta' kull Parti fi kwalunkwe proċediment ulterjuri.

7. Jekk il-Parti li ssirilha t-talba għal konsultazzjonijiet ma tirispondix għat-talba fi żmien 10 ijiem mill-kunsinna, jekk il-konsultazzjonijiet ma jsirux fil-perjodi ta' żmien stabbiliti fil-paragrafu 3 jew 4, jekk il-Partijiet jaqblu li ma jkollhomx konsultazzjonijiet, jew jekk il-konsultazzjonijiet ikunu ġew konkluzi u ma tkun intlaħqet l-ebda soluzzjoni maqbula reċiprokament, il-Parti li tkun talbet il-konsultazzjonijiet tista' tirrikorri għall-Artikolu 31.5.

TAQSIMA C

PROCEDURI TAL-PANEL

ARTIKOLU 31.5

Bidu tal-proċeduri tal-panel

1. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jsolvu l-kwistjoni permezz tal-konsultazzjonijiet kif previst fl-Artikolu 31.4, il-Parti li tkun talbet il-konsultazzjonijiet tista' titlob l-istabbiliment ta' panel.

2. It-talba għall-istabbiliment ta' panel għandha ssir permezz ta' talba bil-miktub kunsinnata lill-Parti l-oħra. Il-Parti li tilmenta għandha tidentifika l-miżura inkwistjoni fit-talba tagħha, tispeċifika d-dispożizzjonijiet koperti li tqis applikabbli, u tispjega kif dik il-miżura tikkostitwixxi ksur tad-dispożizzjonijiet koperti b'mod li jkun suffiċjenti sabiex tipprezenta l-bażi ġuridika għall-ilment b'mod ċar.

ARTIKOLU 31.6

Stabbiliment ta' panel

1. Panel għandu jkun magħmul minn tliet membri tal-panel.
2. Fi żmien 14-il jum mid-data tal-kunsinna tat-talba għall-istabbiliment ta' panel lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw sabiex jaqblu dwar il-kompożizzjoni tal-panel.
3. Jekk il-Partijiet ma jaqblux fuq il-kompożizzjoni tal-panel fil-perjodu ta' żmien previst fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu, kull Parti tista' taħtar membru tal-panel mis-sublista ta' dik il-Parti stabbilita skont l-Artikolu 31.8(1) fi żmien 10 ijiem wara d-data tal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien previst fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma taħtarx membru tal-panel mis-sublista tagħha f'dak il-perjodu ta' żmien, il-kopresident tal-Kumitat għall-Kummerċ tal-Parti lmentatriċi għandu, fi żmien 5 ijiem wara d-data tal-iskadenza ta' dak il-perjodu ta' żmien, jagħzel bil-polza lill-membru tal-panel mis-sublista ta' dik il-Parti. Il-kopresident-tal-Kumitat għall-Kummerċ tal-Parti lmentatriċi jista' jiddelega tali għażla bil-polza tal-membru tal-panel.

4. Jekk il-Partijiet ma jaqblux fuq il-president tal-panel fil-perjodu ta' zmien previst fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu, il-kopresident tal-Kumitat għall-Kummerċ tal-Parti lmentatriċi għandu jagħzel bil-polza, fi zmien 10 ijiem wara d-data tal-iskadenza-ta' dak il-perjodu ta' zmien, lill-president tal-panel mis-sublista ta' presidenti stabbilita skont is-subparagrafu (c) tal-Artikolu 31.8(1). Il-kopresident tal-Kumitat għall-Kummerċ mill-Parti lmentatriċi jista' jiddelega tali għażla bil-polza tal-president tal-panel.

5. Il-panel għandu jitqies li huwa stabbilit 15-il jum wara d-data li fiha t-tliet membri tal-panel magħżula jkunu nnotifikaw lill-Partijiet bl-aċċettazzjoni tagħhom tal-hatra f'konformità mal-Anness 31-A, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor. Kull Parti għandha tippubblika minnufih id-data tal-istabbiliment tal-panel.

6. Jekk xi waħda mil-listi previsti fl-Artikolu 31.8 ma tkunx giet stabbilita jew ma jkunx fiha biżżejjed ismijiet fil-mument li ssir talba skont il-paragrafu 3 jew 4 ta' dan l-Artikolu, il-membri tal-panel għandhom jintgħażlu bil-polza mill-individwi li jkunu ġew formalment proposti minn Parti waħda jew miż-żewġ Partijiet, f'konformità mal-Anness 31-A.

ARTIKOLU 31.7

Għażla tal-forum

1. Jekk tinqala' tilwima li tikkonċerna miżura partikolari f'allegat ksur ta' obbligu skont dan il-Ftehim u ta' obbligu sostanzjalment ekwivalenti skont ftehim internazzjonali ieħor li ż-żewġ Partijiet huma parti għalih, inkluż il-Ftehim tad-WTO, il-Parti li qed tfittex rimedju għandha tagħzel il-forum li fih għandha tissolva t-tilwima.

2. Ladarba Parti tkun għazlet il-forum u bdiet proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont din it-Taqsima jew skont ftehim internazzjonali ieħor fir-rigward tal-miżura partikolari msemmija fil-paragrafu 1, dik il-Parti ma għandhiex tibda proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont dak il-ftehim internazzjonali l-ieħor jew din it-Taqsima, rispettivament, sakemm il-forum magħżul l-ewwel ma jagħmilx sejbiet għal raġunijiet proċedurali jew ġurisdizzjonali.
3. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
- (a) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont din it-Taqsima jitqiesu li jinbdew permezz ta' talba minn Parti għat-twaqqif ta' panel skont l-Artikolu 31.5;
 - (b) il-proċeduri għas-soluzzjoni ta' tilwim skont il-Ftehim tad-WTO jitqiesu li jkunu nbdew minn talba ta' Parti għall-istabbiliment ta' panel skont l-Artikolu 6 tal-Qbil dwar ir-Regoli u l-Proċeduri li Jirregolaw is-Soluzzjoni ta' Tilwim fl-Anness 2 tal-Ftehim tad-WTO; u
 - (c) il-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont kwalunkwe ftehim ieħor jitqiesu li jinbdew f'konformità mad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dak il-ftehim.
4. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jipprekludi Parti milli tissospendi l-obbligi awtorizzati mill-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO jew awtorizzati skont il-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim ta' ftehim internazzjonali ieħor li l-Partijiet ikunu parti għalih. Il-Ftehim tad-WTO jew kwalunkwe ftehim internazzjonali ieħor bejn il-Partijiet ma għandux jiġi invokat sabiex jipprekludi Parti milli tissospendi l-obbligi skont din it-Taqsima.

ARTIKOLU 31.8

Listi ta' membri tal-panel

1. Sa mhux aktar tard minn sena wara d-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jistabbilixxi lista ta' mill-anqas 15-il individwu li jkunu kapaċi u lesti li jservu bħala membri tal-panel. Il-lista għandha tkun magħmula minn tliet sublisti:
 - (a) sublista waħda ta' individwi stabbilita fuq il-bażi ta' proposti mill-Unjoni Ewropea;
 - (b) sublista waħda ta' individwi stabbilita fuq il-bażi ta' proposti miċ-Ċili; u
 - (c) sublista waħda ta' individwi li ma humiex ċittadini ta' xi waħda mill-Partijiet u li għandhom iservu bħala president tal-panel.
2. Kull sublista għandha tinkludi mill-inqas ħames individwi. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiżgura li l-lista dejjem tinzamm f'dak l-għadd minimu ta' individwi.
3. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi listi addizzjonali ta' individwi b'għarfien espert f'setturi speċifiċi koperti minn dan il-Ftehim. Jekk il-Partijiet jaqblu hekk, tali listi addizzjonali għandhom jintużaw sabiex jiġi fformat il-panel f'konformità mal-proċedura stipulata fl-Artikolu 31.6.

ARTIKOLU 31.9

Rekwiziti għall-membri tal-panel

1. Kull membru tal-panel għandu:
 - (a) ikun wera għarfien espert fid-dritt, fil-kummerċ internazzjonali u fi kwistjonijiet oħrajn koperti minn dan il-Ftehim;
 - (b) ikun indipendenti mill-Partijiet, ma jkunx affiljat magħhom u lanqas ma jieħu struzzjonijiet mingħandhom;
 - (c) iservi fil-kapaċitajiet individwali tiegħu u ma jihux struzzjonijiet mingħand xi organizzazzjoni jew gvern fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati mat-tilwima; u
 - (d) jikkonforma mal-Anness 31-B.
2. Il-president għandu, minbarra li jissodisfa r-rekwiziti stabbiliti fil-paragrafu 1, ikollu esperjenza fil-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim.
3. Fid-dawl tas-sugġett ta' tilwima partikolari, il-Partijiet jistgħu jaqblu li jidderogaw mir-rekwiziti elenkati fis-subparagrafu (a) tal-paragrafu 1.

ARTIKOLU 31.10

Funzjonijiet tal-panel

Il-panel:

- (a) għandu jagħmel valutazzjoni oġġettiva tal-kwistjoni quddiemu, li tinkludi valutazzjoni oġġettiva tal-fatti tal-każ u tal-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet ikkonċernati u tal-konformità magħhom;
- (b) għandu jistabbilixxi, fid-deċizzjonijiet u fir-rapporti tiegħu, is-sejbiet tal-fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet koperti u r-raġunament bażiku wara kull sejba u konklużjoni li jagħmel; u
- (c) għandu jikkonsulta b'mod regolari mal-Partijiet u jipprovdi opportunitajiet adegwati għall-iżvilupp ta' soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 31.11

Termini ta' referenza

1. Sakemm il-Partijiet ma jiftehmux mod ieħor, fi żmien 5 ijiem mid-data tat-twaqqif tal-panel, it-termini ta' referenza tal-panel għandhom ikunu:

“li jeżamina, fid-dawl tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim *Interim* dwar il-Kummerċ bejn l-Unjoni Ewropea, u r-Repubblika taċ-Ċili, ikkwotati mill-Partijiet, il-kwistjoni msemmija fit-talba għall-istabbiliment tal-panel, li jagħmel sejbiet dwar il-konformità tal-miżura inkwistjoni mad-dispożizzjonijiet koperti ta' dak il-Ftehim u li jagħti rapport f'konformità mal-Artikolu 31.13 ta' dak il-Ftehim”.

2. Jekk il-Partijiet jaqblu dwar termini ta' referenza oħra minbarra daww stabbiliti fil-paragrafu 1, huma għandhom jinnotifikaw lill-panel bit-termini ta' referenza miftiehma fil-perjodu ta' zmien stabbilit fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 31.12

Deċiżjoni dwar urġenza

1. Jekk Parti titlob hekk, il-panel għandu jiddeċiedi, fi zmien 10 ijiem wara t-twaqqif tiegħu, jekk il-każ jikkonċernax kwistjoni ta' urġenza.
2. F'każijiet ta' urġenza, il-perjodi ta' zmien applikabbli stabbiliti f'din it-Taqsima għandhom ikunu nofs iż-żmien stipulat fiha, hliet għall-perjodi ta' zmien imsemmijin fl-Artikolu 31.6 u l-Artikolu 31.11.

ARTIKOLU 31.13

Rapport *interim* u rapport finali

1. Il-panel għandu jorog rapport *interim* lill-Partijiet fi zmien 90 jum wara d-data tal-istabbiliment tal-panel. Jekk il-panel iqis li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-president tal-panel għandu jinforma lill-Partijiet, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel jippjana li jorog ir-rapport *interim* tiegħu. Il-panel qatt ma għandu jorog ir-rapport *interim* tiegħu aktar tard minn 120 jum wara d-data ta' stabbiliment tal-panel.

2. Kull Parti tista' tibgħat talba bil-miktub lill-panel sabiex jirrieżamina aspetti preċiżi tar-rapport *interim* fi żmien 10 ijiem mid-data ta' kunsinna tiegħu. Parti tista' tikkummenta fuq it-talba tal-Parti l-oħra fi żmien 6 ijiem wara d-data tal-kunsinna ta' dik it-talba.
3. Jekk ma tasal l-ebda talba skont il-paragrafu 2, ir-rapport *interim* għandu jsir ir-rapport finali.
4. Il-panel għandu joħroġ ir-rapport finali tiegħu lill-Partijiet fi żmien 120 jum wara d-data ta' stabbiliment tal-panel. Jekk il-panel iqis li t-tali skadenza ma tistax tintlaħaq, il-president tal-panel għandu jinforma lill-Partijiet, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-panel jippjana li joħroġ ir-rapport finali tiegħu. Il-panel qatt ma għandu joħroġ ir-rapport finali tiegħu aktar tard minn 150 jum wara d-data ta' stabbiliment tal-panel.
5. Ir-rapport finali għandu jinkludi diskussjoni dwar kwalunkwe talba bil-miktub mill-Partijiet dwar ir-rapport *interim* u jindirizza b'mod ċar il-kummenti tal-Partijiet. Il-panel għandu jistabbilixxi dan li ġej fir-rapport *interim* u fir-rapport finali:
- (a) taqsima deskrittiva li jkun fiha sommarju tal-argumenti tal-Partijiet u tal-kummenti msemmija fil-paragrafu 2;
 - (b) is-sejbiet tiegħu dwar il-fatti tal-każ u dwar l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet koperti rilevanti;
 - (c) is-sejbiet tiegħu dwar jekk il-miżura inkwistjoni hijiex konformi jew le mad-dispożizzjonijiet koperti rilevanti; u
 - (d) ir-raġunijiet għas-sejbiet imsemmija fis-subparagrafi (b) u (c).

6. Ir-rapport finali għandu jkun finali u jorbot lill-Partijiet.

ARTIKOLU 31.14

Miżuri ta' konformità

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tiegħu kwalunkwe miżura neċessarja sabiex tikkonforma fil-pront mar-rapport finali sabiex iggib lilha nnifisha f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti.
2. Mhux aktar tard minn 30 jum wara d-data tal-kunsinna tar-rapport finali, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti lmentatriċi dwar kwalunkwe miżura li tkun ħadet, jew li qed tipprevedi li tiegħu, sabiex tikkonforma mar-rapport finali.

ARTIKOLU 31.15

Perjodu ta' żmien raġonevoli

1. Jekk il-konformità immedjata ma tkunx possibbli, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha, mhux aktar tard minn 30 jum wara d-data ta' kunsinna tar-rapport finali, tinnotifika lill-Parti lmentatriċi dwar it-tul ta' perjodu ta' żmien raġonevoli li tkun teħtiegħ għall-konformità. Il-Partijiet għandhom jagħmlu ħilithom sabiex jaqblu dwar it-tul tal-perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex jikkonformaw mar-rapport finali.

2. Jekk il-Partijiet ma jkunux qablu dwar it-tul tal-perjodu ta' zmien raġonevoli, il-Parti lmentatriċi tista', mhux aktar kmieni minn 20 jum wara d-data ta' kunsinna tan-notifika msemmija fil-paragrafu 1, titlob bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiddetermina t-tul tal-perjodu ta' zmien raġonevoli. Il-panel għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi zmien 20 jum wara d-data ta' kunsinna ta' din it-talba.
3. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha, mill-inqas xahar qabel l-iskadenza tal-perjodu ta' zmien raġonevoli, tinnotifika lill-Parti lmentatriċi dwar il-progress tagħha fil-konformità mar-rapport finali.
4. Il-Partijiet jistgħu jaqblu li jestendu l-perjodu ta' zmien raġonevoli.

ARTIKOLU 31.16

Rieżami tal-konformità

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha, mhux aktar tard mid-data ta' skadenza tal-perjodu ta' zmien raġonevoli msemmi fl-Artikolu 31.15, tinnotifika lill-Parti lmentatriċi dwar kwalunkwe miżura li tkun ħadet sabiex tikkonforma mar-rapport finali.
2. Meta l-Partijiet ma jaqblux dwar l-eżistenza jew il-konsistenza mad-dispożizzjonijiet koperti ta' kwalunkwe miżura meħuda għall-konformità, il-Parti lmentatriċi tista' tibgħat talba, bil-miktub, lill-panel oriġinali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. It-talba għandha tidentifika kwalunkwe miżura inkwistjoni u tispjega kif dik il-miżura tikkostitwixxi ksur tad-dispożizzjonijiet koperti b'mod li jkun suffiċjenti sabiex tipprezenta l-bażi ġuridika għall-ilment b'mod ċar. Il-panel għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi zmien 46 jum wara d-data ta' kunsinna ta' din it-talba.

ARTIKOLU 31.17

Rimedji temporanji

1. Fuq talba tal-Parti lmentatriċi u wara konsultazzjonijiet magħha, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tippreżenta offerta għal kumpens temporanju jekk:

- (a) il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tinnotifika lill-Parti lmentatriċi li ma huwiex possibbli li jkun hemm konformità mar-rapport finali;
- (b) il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tonqos milli tinnotifika kwalunkwe miżura meħuda biex tikkonforma jew li tipprevedi li tiegħu biex tikkonforma fil-perjodu ta' żmien imsemmi fl-Artikolu 31.14, jew tonqos milli tinnotifika kwalunkwe miżura meħuda għall-konformità qabel id-data tal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien raġonevoli msemmi fl-Artikolu 31.15;
- (c) il-panel isib li ma tkun teżisti l-ebda miżura meħuda għall-konformità, f'konformità mal-Artikolu 31.16; jew
- (d) il-panel isib li l-miżura meħuda għall-konformità tkun inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti, f'konformità mal-Artikolu 31.16.

2. Fi kwalunkwe waħda miċ-ċirkostanzi msemmija fis-subparagraf (a), (b), (c) jew (d) tal-paragrafu 1, il-Parti lmentatriċi tista' tinnotifika lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment li jkollha l-ħsieb li tissospendi l-obbligi stabbiliti fid-dispożizzjonijiet koperti jekk:

- (a) il-Parti lmentatriċi tiddeċiedi li ma tagħmilx talba skont il-paragrafu 1; jew

(b) il-Parti lmentatriċi tkun għamlet talba skont il-paragrafu 1 u l-Partijiet ma jaqblux dwar il-kumpens temporanju fi żmien 20 jum wara d-data tal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien raġonevoli msemmi fl-Artikolu 31.15 jew l-ġhoti tad-deċiżjoni tal-panel skont l-Artikolu 31.16.

3. Il-Parti lmentatriċi tista' tissospendi l-obbligi 10 ijiem wara d-data ta' kunsinna tan-notifika msemmija fil-paragrafu 2, sakemm il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tkunx għamlet talba skont il-paragrafu 6.

4. Il-livell tas-sospensjoni tal-obbligi ma għandhiex taqbeż il-livell ekwivalenti għan-nullifikazzjoni jew għall-indeboliment ikkawżat mill-ksur. In-notifika msemmija fil-paragrafu 2 għandha tispeċifika l-livell tas-sospensjoni tal-obbligi maħsuba.

5. Meta tikkunsidra liema obbligi għandha tissospendi, il-Parti li tilmenta għandha l-ewwel tftitex li tissospendi l-obbligi fl-istess settur jew setturi bħal dawk affettwati mill-miżura li l-panel ikun sab li huma inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti. Is-sospensjoni tal-obbligi tista' tiġi applikata għal settur jew setturi koperti minn dan il-Ftehim minbarra dawk li fihom il-panel ikun sab tħassir jew indeboliment, b'mod partikolari jekk il-Parti li tilmenta tkun tal-fehma li tali sospensjoni fis-settur jew setturi l-oħra tkun prattikabbli jew effettiva biex twassal għall-konformità.

6. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tqis li l-livell notifikat ta' sospensjoni tal-obbligi maħsuba jaqbeż il-livell ekwivalenti għan-nullifikazzjoni jew l-indeboliment ikkawżat mill-ksur, hija tista', qabel l-iskadenza tal-perjodu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 3, tibgħat talba bil-miktub lill-panel originali biex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Il-panel għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu dwar il-livell tas-sospensjoni tal-obbligi lill-Partijiet fi żmien 30 jum wara d-data tat-talba. Il-Parti lmentatriċi ma għandha tissospendi l-ebda obbligu sakemm il-panel ma jkunx ta d-deċiżjoni tiegħu. Is-sospensjoni tal-obbligi għandha tkun konsistenti ma' dik id-deċiżjoni.

7. Is-sospensjoni tal-obbligi, jew il-kumpens imsemmi f'dan l-Artikolu, għandhom ikunu temporanji u ma għandhomx jiġu applikati wara li:

- (a) il-Partijiet ikunu laħqu soluzzjoni maqbula reċiprokament skont l-Artikolu 31.32;
- (b) il-Partijiet ikunu qablu li l-miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità għib lill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti; jew
- (c) kwalunkwe miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità li l-panel ikun sab li kienet inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet koperti giet irtirata jew emendata sabiex il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tingieb f'konformità ma' daww id-dispożizzjonijiet.

ARTIKOLU 31.18

Riezami tal-miżuri meħuda sabiex tinkiseb konformità wara rimedji temporanji

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti lmentatriċi dwar kwalunkwe miżura li tkun ħadet sabiex tikkonforma wara s-sospensjoni tal-obbligi jew wara l-applikazzjoni ta' kumpens temporanju, skont il-każ. Bl-eċċezzjoni tal-każijiet imsemmija fil-paragrafu 2, il-Parti lmentatriċi għandha ttejjm is-sospensjoni tal-obbligi fi żmien 30 jum mid-data ta' kunsinna ta' dik in-notifika. F'każijiet li fihom ikun gie applikat kumpens, u bl-eċċezzjoni tal-każijiet imsemmija fil-paragrafu 2, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tista' ttejjm l-applikazzjoni ta' tali kumpens fi żmien 30 jum wara d-data tal-kunsinna tan-notifika minn tagħha li hija tkun ikkonformat.

2. Jekk il-Partijiet ma jilhqux ftehim dwar jekk il-miżura notifikata skont il-paragrafu 1 iġġibx il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti fi żmien 30 jum mid-data tal-wasla ta' dik in-notifika, il-Parti lmentatriċi għandha tibgħat talba bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Il-panel għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet fi żmien 46 jum wara d-data ta' kunsinna tat-talba. Jekk il-panel isib li l-miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità tkun f'konformità mad-dispożizzjonijiet koperti, is-sospensjoni tal-obbligi jew il-kumpens, skont il-każ, għandu jintemm. Jekk rilevanti, il-Parti lmentatriċi għandha taġġusta l-livell ta' sospensjoni tal-obbligi jew tal-kumpens fid-dawl tad-deċiżjoni tal-panel.

3. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tqis li l-livell ta' sospensjoni implimentat mill-Parti lmentatriċi jisboq il-livell ekwivalenti għan-nullifikazzjoni jew għall-indeboliment ikkawżat mill-ksur, tista' tibgħat talba bil-miktub lill-panel oriġinali sabiex jiehu deċiżjoni dwar il-kwistjoni.

ARTIKOLU 31.19

Sostituzzjoni tal-membri tal-panel

Jekk matul il-proċeduri tal-panel skont din it-Taqsima, membru tal-panel ma jkunx jista' jippartecipa, jirtira jew jeħtieġ li jiġi sostitwit minhabba li ma jikkonformax mar-rekwiziti tal-Anness 31-B, għandu jinħatar membru tal-panel ġdid f'konformità mal-Artikolu 31.6. Il-perjodu ta' żmien sabiex jitwassal rapport jew deċiżjoni msemmija f'din it-Taqsima għandu jiġi estiż għaż-żmien neċessarju għall-ħatra tal-membri tal-panel il-ġdid.

ARTIKOLU 31.20

Regoli ta' proċedura

1. Il-proċeduri tal-panel skont din it-Taqsima għandhom ikunu rregolati minn dan il-Kapitolu u mill-Anness 31-A.
2. Kwalunkwe seduta ta' smiġh tal-panel għandha tkun miftuħa għall-pubbliku sakemm ma jkunx previst mod ieħor fl-Anness 31-A.

ARTIKOLU 31.21

Sospensjoni u terminazzjoni

1. Fuq talba kongunta tal-Partijiet, il-panel għandu jissospendi l-ħidma tiegħu fi kwalunkwe hin għal perjodu maqbul mill-Partijiet u li ma jaqbix 12-il xahar konsekuttivi.
2. Il-panel għandu jissokta bil-ħidma tiegħu qabel tmiem il-perjodu ta' sospensjoni fuq talba bil-miktub taż-żewġ Partijiet, jew fi tmiem il-perjodu ta' sospensjoni fuq talba bil-miktub ta' xi waħda mill-Partijiet. Il-Parti rikjedenti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra kif xieraq. Jekk Parti ma titlobx li tissokta l-ħidma tal-panel fi tmiem il-perjodu ta' sospensjoni, l-awtorità tal-panel għandha tiskadi u l-proċedura tas-soluzzjoni ta' tilwim għandha tiġi terminata.
3. Jekk il-ħidma tal-panel tiġi sospiza skont dan l-Artikolu, il-perjodi ta' zmien rilevanti skont din it-Taqsima għandhom jiġu estiżi bl-istess perjodu ta' zmien li għalih tkun giet sospiza l-ħidma tal-panel.

ARTIKOLU 31.22

Id-dritt li tintalab informazzjoni

1. Fuq talba ta' Parti jew fuq inizjattiva tiegħu stess, il-panel jista' jitlob minghand il-Partijiet l-informazzjoni li huwa jqis neċessarja u xierqa. Il-Partijiet għandhom iwieġbu minnufih u b'mod komplet għal kwalunkwe talba mill-panel għal informazzjoni b'hal din.
2. Fuq talba ta' Parti jew fuq inizjattiva tiegħu stess, il-panel jista' jitlob kwalunkwe informazzjoni li jqis neċessarja u xierqa minn kwalunkwe sors. Il-panel għandu wkoll id-dritt li jitlob l-opinjoni, inkluż informazzjoni u pariri tekniċi, ta' esperti, kif iqis xieraq, u soġġett għal kwalunkwe terminu u kundizzjoni miftehmin mill-Partijiet, jekk applikabbli.
3. Il-panel għandu jqis sottomissjonijiet *amicus curiae* minn persuni fiżiċi ta' Parti jew minn persuni ġuridiċi stabbiliti f'Parti f'konformità mal-Anness 31-A.
4. Kwalunkwe informazzjoni miksuba mill-panel skont dan l-Artikolu għandha tiġi ddivulgata lill-Partijiet, u l-Partijiet jistgħu jipprovdur kummenti dwar dik l-informazzjoni.

ARTIKOLU 31.23

Regoli ta' interpretazzjoni

1. Il-panel għandu jinterpreta d-dispożizzjonijiet koperti f'konformità mar-regoli konswetudinarji tal-interpretazzjoni tad-dritt internazzjonali pubbliku, inklużi dawk kodifikati fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati.

2. Il-panel għandu jkoll l-interpretazzjonijiet rilevanti fir-rapporti tal-panels tad-WTO u tal-Korp tal-Appell adottati mill-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO.
3. Ir-rapporti u d-deċiżjonijiet tal-panel ma għandhomx iżidu jew inaqqsu d-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 31.24

Rapporti u deċiżjonijiet tal-panel

1. Id-deliberazzjonijiet tal-panel għandhom jinżammu kunfidenzjali. Il-panel għandu jagħmel kull sforz sabiex jabbozza rapporti u jieħu deċiżjonijiet b'konsens. Jekk dak ma jkunx possibbli, il-panel għandu jiddeċiedi l-kwistjoni b'vot ta' maġġoranza. Fl-ebda każ ma għandhom jiġu ddivulgati l-opinjoni separati tal-membri tal-panel.
2. Kull Parti għandha tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha u r-rapporti u d-deċiżjonijiet tal-panel disponibbli għall-pubbliku, soġġett għall-protezzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali.
3. Ir-rapporti u d-deċiżjonijiet tal-panel għandhom jiġu aċċettati mingħajr kundizzjoni mill-Partijiet. Ma għandhom johlqu l-ebda dritt jew obbligu għall-persuni.
4. Il-panel u l-Partijiet għandhom jittrattaw bħala kunfidenzjali kwalunkwe informazzjoni sottomessa minn Parti lill-panel f'konformità mal-Anness 31-A.

TAQSIMA D

MEKKANIŻMU TA' MEDJAZZJONI

ARTIKOLU 31.25

Objettiv

1. L-objettiv tal-mekkanizmu ta' medjazzjoni hu li jiffacilita s-sejba ta' soluzzjoni bi ftehim reċiproku permezz ta' proċedura komprensiva u espedjenti bl-assistenza ta' medjatur.
2. Il-proċedura ta' medjazzjoni tista' tinbeda biss permezz ta' ftehim reċiproku tal-Partijiet sabiex jesploraw soluzzjonijiet maqbula b'mod reċiproku u jqisu kwalunkwe parir u soluzzjoni proposti mill-medjatur.

ARTIKOLU 31.26

Bidu tal-proċedura ta' medjazzjoni

1. Parti ("il-Parti rikjedenti") tista', fi kwalunkwe hin, titlob lill-Parti l-oħra ("il-Parti rispondenti") bil-miktub biex tidhol fi proċedura ta' medjazzjoni fir-rigward ta' kwalunkwe miżura tal-Parti rispondenti li allegatament taffettwa b'mod negattiv il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet.

2. It-talba msemmija fil-paragrafu 1 għandha tkun dettaljata biżżejjed biex tipprezenta b'mod ċar it-tħassib tal-Parti rikjedenti u għandha:

- (a) tidentifika l-miżura inkwistjoni;
- (b) tipprovdi dikjarazzjoni tal-effetti negattivi li l-Parti rikjedenti tqis li l-miżura għandha, jew se jkollha, fuq il-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet; u
- (c) tispjega kif il-Parti rikjedenti tqis li dawk l-effetti jkunu marbuta mal-miżura.

3. Il-Parti risponenti għandha tagħti konsiderazzjoni simpatetika lit-talba u tagħti l-aċċettazzjoni jew iċ-ċaħda tagħha bil-miktub lill-Parti rikjedenti fi żmien 10 ijiem wara d-data li tirċeviha; inkella t-talba għandha titqies bħala miċhuda.

ARTIKOLU 31.27

Għażla tal-medjatur

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jaqblu dwar medjatur fi żmien 14-il jum wara d-data tal-bidu tal-proċedura ta' medjazzjoni.
2. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu dwar il-medjatur fil-perjodu ta' żmien stabbilit fir-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, kwalunkwe waħda mill-Partijiet tista' titlob lill-kopresident tal-Kumitat għall-Kummerċ tal-Parti rikjedenti biex jagħżel il-medjatur bil-polza, fi żmien 5 ijiem wara d-data tat-talba, mis-sottolista tal-presidenti stabbilita skont is-subparagrafu (c) tal-Artikolu 31.8(1). Il-kopresident tal-Kumitat għall-Kummerċ tal-Parti rikjedenti jista' jiddelega tali għażla bil-polza tal-medjatur.

3. Jekk is-sublista ta' presidenti msemmija fis-subparagrafu (c) tal-Artikolu 31.8(1) ma tkunx giet stabbilita fiż-żmien meta ssir talba skont l-Artikolu 31.26, il-medjatur għandu jintgħazel bil-polza mill-individwi li jkunu ġew proposti formalment minn Parti waħda jew-miż-żewġ Partijiet għal dik is-sublista.
4. Medjatur ma għandux ikun ċittadin ta' xi waħda mill-Partijiet jew impjegat ta' xi waħda mill-Partijiet, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
5. Medjatur għandu jikkonforma mal-Anness 31-B.

ARTIKOLU 31.28

Regoli tal-proċedura ta' medjazzjoni

1. Fi żmien 10 ijiem wara d-data tal-ħatra tal-medjatur, il-Parti rikjedenti għandha tibgħat lill-medjatur u lill-Parti risponenti deskrizzjoni dettaljata bil-miktub tat-tħassib tagħha, b'mod partikolari fir-rigward tal-operat tal-miżura inkwistjoni u l-effetti negattivi possibbli tagħha fuq il-kummerċ jew l-investment. Fi żmien 20 jum wara l-kunsinna ta' dik id-deskrizzjoni, il-Parti risponenti tista' tibgħat kummenti bil-miktub dwar din id-deskrizzjoni. Parti tista' tinkludi kwalunkwe informazzjoni li hija tqis rilevanti fid-deskrizzjoni jew fil-kummenti tagħha.
2. Il-medjatur għandu jassisti lill-Partijiet b'mod trasparenti sabiex tinkiseb ċarezza dwar il-miżura inkwistjoni u dwar l-effetti negattivi possibbli tagħha fuq il-kummerċ jew l-investment. B'mod partikolari, il-medjatur jista' jorganizza laqgħat bejn il-Partijiet, jikkonsulta lill-Partijiet b'mod kongunt jew individwalment, jikkonsulta lill-esperti u l-partijiet ikkonċernati rilevanti u jfittex l-assistenza tagħhom, u jipprovdi kull appoġġ addizzjonali mitlub mill-Partijiet. Il-medjatur għandu jikkonsulta mal-Partijiet qabel ifittex l-assistenza jew jikkonsulta lill-esperti u l-partijiet ikkonċernati rilevanti.

3. Il-medjatur jista' joffri pariri u jipproponi soluzzjoni għall-konsiderazzjoni tal-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jaċċettaw jew jiċċedu s-soluzzjoni proposta, jew jaqblu dwar soluzzjoni differenti. Il-medjatur ma għandux jagħti pariri jew kummenti dwar il-konsistenza tal-miżura inkwistjoni ma' dan il-Ftehim.

4. Il-proċedura ta' medjazzjoni għandha ssir fit-territorju tal-Parti risponenti jew, bi ftehim reċiproku tal-Partijiet, fi kwalunkwe post ieħor jew permezz ta' kwalunkwe mezz ieħor.

5. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jilħqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fi żmien 60 jum wara d-data tal-ħatra tal-medjatur. Sakemm jintlaħaq ftehim finali, il-Partijiet jistgħu jikkunsidraw soluzzjonijiet *interim* possibbli, b'mod partikolari jekk il-miżura tkun relatata ma' merkanzija li tithassar jew ma' merkanzija jew ma' servizzi staġunali.

6. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, il-medjatur għandu jippreżenta abbozz ta' rapport fattwali lill-Partijiet, li jipprovdi:

(a) sommarju qasir tal-miżura inkwistjoni;

(b) il-proċeduri li ġew segwiti; u

(c) jekk applikabbli, kwalunkwe soluzzjoni maqbula reċiprokament, inklużi soluzzjonijiet *interim* possibbli.

7. Il-medjatur għandu jippermetti lill-Partijiet jikkumentaw dwar l-abbozz tar-rapport fattwali 15-il jum wara d-data tal-kunsinna tal-abbozz tar-rapport fattwali. Wara li jikkunsidra l-kummenti riċevuti mill-Partijiet, il-medjatur għandu, fi żmien 15-il jum minn meta jkun irċieva l-kummenti, jibgħat rapport fattwali finali lill-Partijiet. L-abbozz tar-rapport fattwali u r-rapport fattwali finali ma għandhom jinkludu l-ebda interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim.

8. Il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tintemm:
- (a) bl-adozzjoni ta' soluzzjoni maqbula b' mod reċiproku mill-Partijiet, fid-data tan-notifika tagħha lill-medjatur;
 - (b) bi ftehim reċiproku tal-Partijiet fi kwalunkwe stadju tal-proċedura, fid-data tan-notifika ta' dak il-ftehim lill-medjatur;
 - (c) b' dikjarazzjoni bil-miktub tal-medjatur, wara konsultazzjoni mal-Partijiet, li sforzi ulterjuri ta' medjazzjoni ma jwasslu mkien, fid-data tan-notifika ta' dik id-dikjarazzjoni lill-Partijiet; jew
 - (d) b' dikjarazzjoni bil-miktub ta' Parti wara li jkunu ġew esplorati soluzzjonijiet maqbula b' mod reċiproku skont il-proċedura ta' medjazzjoni u wara li jkunu ġew ikkunsidrati kwalunkwe parir jew soluzzjoni proposti mill-medjatur, fid-data tan-notifika ta' dik id-dikjarazzjoni lill-medjatur u lill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 31.29

Kunfidenzjalità

Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, il-passi kollha tal-proċedura ta' medjazzjoni, inkluż kwalunkwe parir jew soluzzjoni proposta, huma kunfidenzjali. Parti tista' tiżvela lill-pubbliku l-fatt li tkun qed isseħħ il-medjazzjoni.

ARTIKOLU 31.30

Relazzjoni mal-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim

1. Il-proċedura ta' medjazzjoni hija mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi tal-Partijiet skont it-Taqsimiet B u C jew il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont kwalunkwe ftehim ieħor.
2. Parti ma għandhiex tistrieħ fuq, jew tintroduċi bħala evidenza fi proċeduri oħra għas-soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim jew kwalunkwe ftehim ieħor, u panel ma għandux jikkunsidra:
 - (a) pożizzjonijiet meħudin mill-Parti l-oħra matul il-proċedura ta' medjazzjoni jew informazzjoni miġbura esklużivament skont l-Artikolu 31.28(2);
 - (b) il-fatt li l-Parti l-oħra tkun indikat ir-rieda tagħha li taċċetta soluzzjoni għall-mizura soġġetta għall-medjazzjoni; jew
 - (c) il-pariri mogħtija jew il-proposti magħmula mill-medjatur.
3. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, medjatur ma għandux iservi bħala membru ta' panel fi proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim jew skont kwalunkwe ftehim ieħor li jinvolvi l-istess kwistjoni li għaliha kien medjatur.

TAQSIMA E

DISPOŻIZZJONIJIET KOMUNI

ARTIKOLU 31.31

Talba għall-informazzjoni

1. Qabel ma ssir talba għal konsultazzjonijiet jew medjazzjoni skont l-Artikolu 31.4 jew l-Artikolu 31.26 rispettivament, Parti tista' titlob informazzjoni minghand il-Parti l-oħra rigward mizura li allegatament taffettwa b'mod avvers il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet. Il-Parti li ssirilha tali talba għandha, fi żmien 20 jum wara d-date li tirċievi t-talba, tagħti twegiba bil-miktub li jkun fiha l-kummenti tagħha dwar l-informazzjoni mitluba.
2. Jekk il-Parti li tkun saret it-talba lilha tikkunsidra li ma hijiex se tkun tista' twieġeb fi żmien 20 jum wara d-data ta' kunsinna tat-talba, hija għandha tinforma minnufih lill-Parti l-oħra bir-raġunijiet għad-dewmien, flimkien ma' stima tal-iqsar perjodu li fih se tkun tista' ttiprovdi t-twegiba tagħha.
3. Parti normalment tkun mistennija titlob informazzjoni skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu qabel ma ssir talba għal konsultazzjonijiet jew medjazzjoni skont l-Artikolu 31.4 jew l-Artikolu 31.26 rispettivament.

ARTIKOLU 31.32

Soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku

1. Il-Partijiet jistgħu jsibu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fi kwalunkwe waqt fir-rigward ta' kwalunkwe tilwima msemmija fl-Artikolu 31.2.
2. Jekk soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku tintlaħaq matul il-proċeduri tal-panel jew il-proċedura ta' medjazzjoni, il-Partijiet għandhom jinnotifikaw b'mod kongunt dik is-soluzzjoni lill-president tal-panel jew lill-medjatur, rispettivament. Wara tali notifika, il-panel jew il-proċedura ta' medjazzjoni għandhom jintemmu.
3. Kull Parti għandha tiegħu l-miżuri neċessarji sabiex timplimenta s-soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku minnufih jew fil-perjodu ta' zmien miftiehem, kif applikabbli.
4. Mhux iktar tard mill-iskadenza tal-perjodu ta' zmien miftiehem, il-Parti li timplimenta għandha tgħarraf lill-Parti l-oħra, bil-miktub, dwar kwalunkwe miżura li hija tkun ħadet sabiex timplimenta s-soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 31.33

Perjodi ta' zmien

1. Il-perjodi ta' zmien kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu għandhom jingħaddu mill-jum ta' wara l-att li jirreferu għalih.
2. Kwalunkwe perjodu ta' zmien imsemmi f'dan il-Kapitolu jista' jiġi mmodifikat bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.

3. Skont it-Taqsima C, il-panel jista' fi kwalunkwe waqt jipproponi lill-Partijiet sabiex jimmodifikaw kwalunkwe perjodu ta' zmien imsemmi f' dan il-Kapitolu, filwaqt li jiddikjara r-ragunijiet għall-proposta.

ARTIKOLU 31.34

Kostijiet

1. Kull Parti għandha ggarab l-ispejjeż tagħha li jirriżultaw mill-partecipazzjoni fil-panel jew fil-proċedura ta' medjazzjoni.
2. Il-Partijiet għandhom jaqsmu b'mod kongunt u indaqs l-ispejjeż li jirriżultaw minn kwistjonijiet organizzazzjonali, inklużi r-remunerazzjoni u l-ispejjeż tal-membri tal-panel u tal-medjatur. Ir-remunerazzjoni tal-membri tal-panel għandha tiġi ddeterminata f'konformità mal-Anness 31-A. Ir-regoli dwar ir-remunerazzjoni tal-membri tal-panel stabbiliti fl-Anness 31-A għandhom japplikaw għall-medjaturi *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 31.35

Emenda tal-Annessi

Il-Kunsill għall-Kummerċ jista' jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Annessi 31-A u 31-B, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

KAPITOLU 32

EĊĊEZZJONIJIET

ARTIKOLU 32.1

Eċċezzjonijiet ġenerali

1. Għall-finijiet tal-Kapitoli 2, 4, 8, 10¹, 19 u 22 ta' dan il-Ftehim, l-Artikolu XX tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, huwa inkorporat u magħmul parti minn dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Soġġett għar-rekwiżit li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja u mhux ġustifikata bejn pajjizi fejn ikun hemm kundizzjonijiet simili, jew restrizzjoni moħbija fuq il-liberalizzazzjoni tal-investimenti jew fuq il-kummerċ fis-servizzi, xejn fil-Kapitolu 8, Kapitolu 10² sa 20³ jew il-Kapitolu 22 ta' dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li jipprevjeni l-adozzjoni jew l-infurzar minn kull Parti tal-miżuri:
 - (a) neċessarji sabiex iħarsu s-sigurtà pubblika u l-morali pubblika jew sabiex iżommu l-ordni pubbliku⁴;

¹ Din id-dispożizzjoni ma tapplikax għall-Artikolu 10.7.

² Din id-dispożizzjoni ma tapplikax għall-Artikolu 10.7.

³ Għal aktar ċertezza, xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jillimita d-drittijiet stabbiliti fl-Anness 20.

⁴ L-eċċezzjonijiet stabbiliti f'dan is-subparagrafu jistgħu jiġu invokati biss meta tinqala' theddida ġenwina u serja bizzejjed għal wieħed mill-interessi fundamentali tas-soċjetà.

- (b) neccessarji sabiex jiproteġu l-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;
- (c) neccessarji sabiex tigi assigurata konformità ma' liġijiet jew regolamenti li ma humiex inkonsistenti ma' dan il-Ftehim, inklużi dawk li għandhom x'jaqsmu ma':
 - (i) il-prevenzjoni ta' prattiki li jqarrqu u frawdolenti jew sabiex ikunu ttrattati l-effetti ta' inadempjenza kuntrattwali;
 - (ii) il-protezzjoni tal-privatezza b' relazzjoni għall-ipproċessar u għat-tixrid ta' *data* personali u l-protezzjoni tal-kunfidenzjalità ta' rekords u ta' kontijiet individwali; jew
 - (iii) is-sikurezza.

3. Għal aktar ċertezza, il-Partijiet jifhmu li, sa fejn miżuri bħal dawn ikunu inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet tal-Kapitoli ta' dan il-Ftehim imsemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu:

- (a) il-miżuri msemmijin fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu XX tal-GATT 1994 u fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jinkludu miżuri ambjentali, li huma neccessarji għall-protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;
- (b) is-subparagrafu (g) tal-Artikolu XX tal-GATT 1994 japplika għal miżuri relatati mal-konservazzjoni ta' riżorsi naturali eżawribbli ħajjin u mhux ħajjin; u
- (c) il-miżuri meħudin għall-implimentazzjoni ta' ftehimiet ambjentali multilaterali jistgħu jaqgħu taħt is-subparagrafu (b) jew (g) tal-Artikolu XX tal-GATT 1994 jew taħt is-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu.

4. Qabel ma Parti tapplika kwalunkwe miżura prevista fis-subparagrafi (i) u (j) tal-Artikolu XX tal-GATT 1994, dik il-Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra bl-informazzjoni rilevanti kollha, bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Jekk ma tinkisibx soluzzjoni aċċettabbli fi żmien 30 jum mill-għoti tal-informazzjoni rilevanti, il-Parti li beħsiebha tapplika l-miżura tista' tagħmel dan. Fejn ċirkostanzi eċċezzjonali u kritiċi li jeħtieġu azzjoni immedjata jipprevjenu l-għoti minn qabel u l-eżami tal-informazzjoni, il-Parti li beħsiebha tapplika l-miżura tista' tapplika minnufih kwalunkwe miżura ta' prekawzjoni meħtieġa biex tiġi indirizzata s-sitwazzjoni. Dik il-Parti għandha tinforma lill-Parti l-oħra minnufih bl-applikazzjoni ta' tali miżuri.

ARTIKOLU 32.2

Eċċezzjonijiet dwar is-sigurtà

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li:
 - (a) li jirrikjedi li Parti tagħti jew tipprovdi l-aċċess għal kwalunkwe informazzjoni, li hija tqis li d-divulgazzjoni tagħha tmur kontra l-interessi tas-sigurtà essenzjali tagħha; jew
 - (b) li jipprevjeni lil Parti milli tiegħu azzjoni li hija tqis neċessarja għall-protezzjoni tal-interessi tas-sigurtà essenzjali tagħha:
 - (i) marbutin mal-produzzjoni jew mat-traffikar tal-armi, tal-munizzjon u tal-istrumenti tal-gwerra u ma' tali traffikar u tranzazzjonijiet li jsiru f'oġġetti u f'materjali oħrajn, f'servizzi u f'teknoloġija, u ma' attivitajiet ekonomiċi, imwettqa direttament jew indirettament għall-fini ta' provvista lil stabbiliment militari;

- (ii) relatati ma' materjali fissjonabbli u fużjonabbli jew mal-materjali li huma dderivati minnhom; jew
 - (iii) meħudin fi żmien ta' gwerra jew ta' emerġenza oħra f'relazżjonijiet internazzjonali; jew
- (c) li jipprevjeni lil Parti milli tieħu xi tip ta' azzjoni skont l-obbligi tagħha skont il-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti għaż-żamma tal-paċi u tas-sigurtà internazzjonali.
2. Parti għandha tinforma lill-Kumitat għall-Kummerċ bl-aktar mod sħiħ possibbli bi kwalunkwe azzjoni li tieħu skont is-subparagrafi (b) u (c) tal-paragrafu 1 u bit-terminazzjoni ta' dik l-azzjoni.

ARTIKOLU 32.3

Tassazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
- (a) “residenza” tfisser residenza għall-finijiet tat-taxxa;
 - (b) “ftehim dwar it-taxxa” tfisser ftehim għall-evitar tat-tassazzjoni doppja jew kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali ieħor relatat kompletament jew prinċipalment mat-tassazzjoni li kwalunkwe Stat Membru, l-Unjoni Ewropea jew iċ-Ċili hija parti għalihom; u
 - (c) “mizura ta' tassazzjoni” tfisser mizura li tapplika l-liġi dwar it-taxxa tal-Unjoni Ewropea, jew ta' kwalunkwe Stat Membru, jew taċ-Ċili.

2. Dan il-Ftehim għandu japplika biss għall-miżuri tat-tassazzjoni sa fejn tali applikazzjoni tkun neċessarja sabiex tagħti effett lid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.
3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jaffetwa d-drittijiet u l-obbligi kemm tal-Unjoni Ewropea, kif ukoll tal-Istati Membri tagħha jew taċ-Ċili skont kwalunkwe ftehim dwar it-taxxa. Fil-każ ta' xi inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe ftehim dwar it-taxxa, dak il-ftehim dwar it-taxxa għandu jipprevali fir-rigward tal-inkonsistenza. Fir-rigward ta' ftehim dwar it-taxxa bejn l-Unjoni Ewropea jew l-Istati Membri tagħha u ċ-Ċili, l-awtoritajiet kompetenti rilevanti, tal-Unjoni Ewropea jew tal-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u taċ-Ċili, min-naħa l-oħra, skont dan il-Ftehim u dak il-ftehim dwar it-taxxa, għandhom jiddeterminaw b'mod kongunt jekk teżistix inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u dak il-ftehim dwar it-taxxa.
4. Kwalunkwe obbligu tal-aktar nazzjon iffavorit f'dan il-Ftehim ma għandux japplika fir-rigward ta' vantaġġ mogħti mill-Unjoni Ewropea, mill-Istati Membri tagħha jew miċ-Ċili skont ftehim dwar it-taxxa.
5. Sogġett għar-rekwiżit li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrara jew mhux ġustifikabbli bejn il-pajjiżi fejn jipprevalu kundizzjonijiet simili, jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ u fuq l-investment, xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat bħala li jimpedixxi l-adozzjoni, iż-żamma jew l-infurzar minn Parti ta' kwalunkwe miżura mmirata sabiex tiżgura l-impożizzjoni jew il-ġbir ekwitabbli jew effettiv ta' taxxi diretti li:
- (a) tagħmel distinzjoni bejn kontribwenti li ma jkunux fl-istess sitwazzjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-post tar-residenza tagħhom jew fir-rigward tal-post fejn ikun investit il-kapital tagħhom; jew
 - (b) għandha l-għan li tipprevjeni l-evitar jew l-evażjoni tat-taxxi skont ftehim dwar it-taxxa jew liġi fiskali ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 32.4

Divulgazzjoni ta' informazzjoni

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jinftiehem bħala li jitlob lil xi Parti tagħmel informazzjoni kunfidenzjali disponibbli li d-divulgazzjoni tagħha tista' timpedixxi l-infurzar tal-liġi, jew inkella li tmur kontra l-interess pubbliku, jew li tippregudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' intraprizi partikolari, pubbliċi jew privati, għajr meta panel ikun jirrikjedi tali informazzjoni kunfidenzjali fi proċedimenti ta' soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31. F'każijiet bħal dawn, il-panel għandu jiżgura li l-kunfidenzjalità tkun protetta b'mod sħiħ.
2. Meta Parti tippreżenta informazzjoni meqjusa kunfidenzjali skont il-liġi tagħha lill-Kunsill tal-Kummerċ, lill-Kumitat għall-Kummerċ, lis-Sottokomitati jew lil korpi oħra stabbiliti skont dan il-Ftehim, il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-Parti li tippreżentaha ma taqbilx mod ieħor.

ARTIKOLU 32.5

Derogi mid-WTO

Jekk obbligu skont dan il-Ftehim ikun sostanzjalment ekwivalenti għal obbligu skont il-Ftehim tad-WTO, kwalunkwe miżura meħuda f'konformità ma' deroga adottata skont l-Artikolu IX tal-Ftehim tad-WTO għandha titqies li tkun f'konformità mal-obbligu sostanzjalment ekwivalenti skont dan il-Ftehim.

KAPITOLU 33

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI U FINALI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 33.1

Kunsill tal-Kummerċ

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu Kunsill tal-Kummerċ. Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jissorvelja t-twettiq tal-oġġettivi ta' dan il-Ftehim u jissorvelja l-implimentazzjoni tiegħu. Huwa għandu jeżamina kwalunkwe kwistjoni li tinqala' fi ħdan il-qafas ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jiltaqa' fi żmien sena mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, u minn hemm 'il quddiem fuq bażi biennali, jew kif miftiehem mod ieħor mill-Partijiet. Il-laqgħat tal-Kunsill tal-Kummerċ għandhom isiru personalment jew bi kwalunkwe mezz teknologiku f'konformità mar-regoli ta' proċedura tiegħu. Il-laqgħat li jsiru personalment għandhom isiru fi Brussell u f'Santiago b'mod alternat. L-aġenda ta' laqgħa tal-Kunsill tal-Kummerċ għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi ta' dan il-Ftehim, skont l-Artikolu 33.3(2).

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal kwistjonijiet ta' kummerċ u investiment. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jkun ikkopresedut minn rappreżentant ta' kull Parti.
4. Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet fil-każijiet previsti f'dan il-Ftehim u li jagħmel rakkomandazzjonijiet, f'konformità mar-regoli ta' proċedura tiegħu. Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jadotta d-deċiżjonijiet tiegħu u jagħmel rakkomandazzjonijiet bi ftehim reċiproku. Id-deċiżjonijiet għandhom ikunu vinkolanti għall-Partijiet u dawn għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa kollha biex jimplimentaw daww id-deċiżjonijiet¹. Ir-rakkomandazzjonijiet ma għandu jkollhom l-ebda saħħa vinkolanti.
5. Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jistabbilixxi r-regoli ta' proċedura tiegħu stess u r-regoli ta' proċedura tal-Kumitat għall-Kummerċ fl-ewwel laqgħa tiegħu.
6. Il-Kunsill tal-Kummerċ jista':
- (a) jadotta deċiżjonijiet biex jemenda:
- (i) l-iskedi tariffarji fl-Appendiċijiet 2-1 u 2-2 sabiex jithaffef iż-żarmar tat-tariffi;
- (ii) il-Kapitolu 3 u l-Annessi 3-A sa 3-E;
- (iii) l-Annessi 6-F u 6-G, l-Appendiċi 6-E-1;
- (iv) l-Annessi 9-A, 9-D, 9-E, u l-paragrafu 1 tal-Anness 9-B;

¹ Għal aktar ċertezza, iċ-Ċili se jimplimenta kwalunkwe deċiżjoni adottata mill-Kunsill tal-Kummerċ permezz *ta' acuerdos de ejecución* (ftehimiet eżekuttivi), f'konformità mal-liġi Ċilena.

- (v) l-Anness 14-B;
- (vi) l-Anness 22;
- (vii) id-definizzjoni ta' "sussidju" fl-Artikolu 24.2(1) sa fejn hija relatata ma' intraprizi li jipprovdu servizzi, bil-ħsieb li jiġi inkorporat l-eżitu ta' diskussjonijiet futuri fid-WTO jew f'fora plurilaterali relatati dwar dik il-kwistjoni;
- (viii) l-Anness 25-A fir-rigward tar-referenzi għal-liġi applikabbli fil-Partijiet;
- (ix) l-Anness 25-B fir-rigward tal-kriterji li għandhom jiġu inklużi fil-proċedura ta' oppożizzjoni;
- (x) l-Anness 25-C fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografici;
- (xi) l-Annessi 31-A u 31-B; u
- (xii) kwalunkwe dispożizzjoni, anness, appendiċi jew protokoll ieħor, li l-emenda tiegħu hija prevista f'dan il-Ftehim;
- (b) jadotta deċiżjonijiet biex johroġ interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, li għandhom ikunu vinkolanti fuq il-Partijiet u l-korpi kollha stabbiliti skont dan il-Ftehim u l-panels imsemmija fil-Kapitolu 26 u l-Kapitolu 31;
- (c) jiddelega kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet tiegħu lill-Kumitat għall-Kummerċ, inkluża s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet u li jagħmel rakkomandazzjonijiet;
- (d) jistabbilixxi Sottokomitati addizzjonali u korpi oħra skont l-Artikolu 33.4(2); u

- (e) jekk iqis li dan ikun xieraq, jistabbilixxi r-regoli ta' procedura tas-Sottokumitati u l-korpi l-oħra skont l-Artikolu 33.4(7).

ARTIKOLU 33.2

Kumitat għall-Kummerè

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu Kumitat għall-Kummerè. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jassisti lill-Kunsill tal-Kummerè fit-twettiq tal-funzjonijiet tiegħu.
2. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni generali ta' dan il-Ftehim. Iċ-ċirkostanza li domanda jew kwistjoni tkun qed tiġi kkunsidrata mill-Kumitat għall-Kummerè ma għandhiex tipprevjeni lill-Kunsill tal-Kummerè milli jittrattaha wkoll.
3. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jiltaqa' fi żmien sena mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, u minn hemm 'il quddiem darba fis-sena, jew kif miftiehem mod ieħor mill-Partijiet. Il-laqgħat tal-Kumitat għall-Kummerè għandhom isiru personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku f'konformità mar-regoli ta' procedura tiegħu. Il-laqgħat li jsiru personalment għandhom isiru fi Brussell u f'Santiago b'mod alternat. L-aġenda ta' laqgħa tal-Kumitat għall-Kummerè għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi ta' dan il-Ftehim, skont l-Artikolu 33.3(2).
4. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal kwistjonijiet ta' kummerè u investiment. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jkun ikkopresedut minn rappreżentant ta' kull Parti.

5. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet fil-kazijiet previsti f'dan il-Ftehim jew meta tali setgħa tkun giet delegata lil mill-Kunsill tal-Kummerċ skont is-subparagrafu (c) tal-Artikolu 33.1(6). Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jkollu wkoll is-setgħa li jagħmel rakkomandazzjonijiet, inkluż meta dik is-setgħa tkun giet delegata skont is-subparagrafu (c) tal-Artikolu 33.1(6). Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jadotta d-deċiżjonijiet tiegħu u jagħmel rakkomandazzjonijiet bi ftehim reċiproku u f'konformità mar-regoli ta' proċedura tiegħu. Meta jeżerċita funzjonijiet delegati, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jadotta d-deċiżjonijiet tiegħu u jagħmel rakkomandazzjonijiet f'konformità mar-regoli ta' proċedura tal-Kunsill tal-Kummerċ. Id-deċiżjonijiet għandhom ikunu vinkolanti għall-Partijiet u dawn għandhom jiehdu l-miżuri meħtieġa kollha biex jimplimentaw dawk id-deċiżjonijiet¹. Ir-rakkomandazzjonijiet ma għandu jkollhom l-ebda saħħa vinkolanti.

6. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu:

- (a) ikun responsabbli għall-implimentazzjoni xierqa ta' dan il-Ftehim; f'dan ir-rigward, u mingħajr preġudizzju għad-drittijiet stabbiliti skont il-Kapitolu 31, kwalunkwe Parti tista' tirreferi għal diskussjoni fi hdan il-Kumitat għall-Kummerċ kwalunkwe kwistjoni relatata mal-applikazzjoni jew mal-interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim;
- (b) jissorvelja l-elaborazzjoni ulterjuri tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim kif ikun neċessarju u jevalwa r-riżultati miksubin mill-applikazzjoni tiegħu;
- (c) ifittex modi xierqa ta' prevenzjoni u ta' soluzzjoni tal-problemi li inkella jistgħu jinqalghu f'oqsma koperti minn dan il-Ftehim;
- (d) jissorvelja l-hidma tas-Sottokumitati kollha stabbiliti skont l-Artikolu 33.4; u

¹ Għal aktar ċertezza, iċ-Ċili se jimplimenta kwalunkwe deċiżjoni adottata mill-Kumitat għall-Kummerċ permezz ta' *acuerdos de ejecución* (ftehimiet eżekuttivi), f'konformità mal-liġi Ċilena.

- (e) jeżamina kwalunkwe effett fuq dan il-Ftehim tal-adeżjoni ta' Stat Membru għdid għall-Unjoni Ewropea.
7. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista':
- (a) jistabbilixxi Sottokumitati addizzjonali u korpi oħra skont l-Artikolu 33.4(2);
- (b) jadotta deċiżjonijiet biex jemenda dan il-Ftehim skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6) u biex joħroġ l-interpretazzjonijiet imsemmija fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 33.1(6) bejn il-laqgħat tal-Kunsill tal-Kummerċ, meta l-Kunsill tal-Kummerċ ma jkunx jista' jiltaqa' jew kif previst mod ieħor f'dan il-Ftehim; u
- (c) jistabbilixxi r-regoli ta' proċedura tas-Sottokumitati u l-korpi l-oħra, jekk iqis li dan ikun xieraq, skont l-Artikolu 33.4(7).

ARTIKOLU 33.3

Koordinaturi

1. Kull Parti għandha tahtar koordinatur għal dan il-Ftehim, fi żmien 60 jum mid-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, u tinnotifika lill-Parti l-oħra d-dettalji ta' kuntatt ta' dak il-koordinatur.
2. Il-koordinaturi għandhom jistabbilixxu b'mod kongunt l-aġenda u jwettqu t-tnejniet l-oħra kollha meħtieġa għal-laqgħat tal-Kunsill tal-Kummerċ, tal-Kumitat għall-Kummerċ, u tas-Sottokumitati u l-korpi l-oħra stabbiliti skont l-Artikolu 33.4. Il-koordinaturi għandhom isegwu d-deċiżjonijiet tal-Kunsill tal-Kummerċ u tal-Kumitat għall-Kummerċ, kif xieraq.

ARTIKOLU 33.4

Sottokumitati u korpi ohra

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu s-Sottokumitati li ġejjin:
 - (a) is-Sottokumitat dwar id-Dwana, l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini;
 - (b) is-Sottokumitat dwar is-Servizzi Finanzjarji;
 - (c) is-Sottokumitat dwar il-Proprietà Intellettuali;
 - (d) is-Sottokumitat dwar l-Akkwist Pubbliku;
 - (e) is-Sottokumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji;
 - (f) is-Sottokumitat dwar is-Servizzi u l-Investment;
 - (g) is-Sottokumitat dwar is-Sistemi tal-Ikel Sostenibbli;
 - (h) is-Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ;
 - (i) is-Sottokumitat dwar il-Kummerċ f'Merkanzija; u
 - (j) s-Sottokumitat dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli.

2. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jistgħu jadottaw deċiżjoni biex jistabbilixxu Sottokumitat addizzjonali jew korp ieħor . Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jistgħu jassenjaw lil Sottokumitat- jew lil korp ieħor stabbilit-skont dan il-paragrafu kompiti fi hdan il-kompetenza rispettiva tagħhom biex jassistu fit-twettiq tal-funzjonijiet rispettivi tagħhom u biex jindirizzaw kompiti jew suġġetti speċifiċi. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jistgħu jibdlu l-kompiti assenjati lil kwalunkwe Sottokumitat jew korp ieħor stabbilit skont dan il-paragrafu, jew ixoljuhom.
3. Is-Sottokumitati u korpi oħra għandhom ikunu magħmula minn rappreżentanti tal-Partijiet u għandhom ikunu kkopreseduti minn rappreżentant ta' kull Parti.
4. Hlief kif previst mod ieħor f'dan il-Ftehim jew kif miftiehem mod ieħor mill-Partijiet, is-Sottokumitati għandhom jiltaqgħu fi żmien sena mill-istabbiliment tagħhom u, minn hemm 'il quddiem, fuq talba ta' waħda mill-Partijiet jew tal-Kunsill tal-Kummerċ jew tal-Kumitat għall-Kummerċ, f'livell xieraq. Sottokumitati jistgħu jiltaqgħu wkoll fuq inizzjattiva tagħhom stess, soġġett għar-regoli ta' proċedura rispettivi tagħhom. Il-laqgħat tas-Sottokumitati għandhom isiru personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku f'konformità mar-regoli ta' proċedura rispettivi tagħhom. Il-laqgħat li jsiru personalment għandhom isiru fi Brussell u f'Santiago b'mod alternat. L-aġenda ta' laqgħa tas-Sottokumitati u korpi oħra għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi ta' dan il-Ftehim, skont l-Artikolu 33.3(2).
5. Hlief kif previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, is-Sottokumitati u korpi oħra għandhom jirrapportaw dwar l-attivitajiet tagħhom lill-Kumitat għall-Kummerċ regolament, kif ukoll fuq talba tal-Kumitat għall-Kummerċ.
6. Iċ-ċirkostanza li domanda jew kwistjoni tkun qed tiġi kkunsidrata minn kwalunkwe mis-Sottokumitati jew minn korpi oħra ma għandhiex tipprevjeni lill-Kunsill tal-Kummerċ jew lill-Kumitat għall-Kummerċ milli jittrattawha wkoll.

7. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jistgħu jistabbilixxu regoli ta' proċedura tas-Sottokumitati u l-korpi l-oħra, jekk iqis li dan ikun xieraq. Jekk il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ ma jistabbilixxux regoli ta' proċedura bhal dawn, ir-regoli ta' proċedura għall-Kumitat għall-Kummerċ għandhom japplikaw *mutatis mutandis*.

8. Is-Sottokumitati u l-korpi l-oħra jistgħu jagħmlu rakkomandazzjonijiet, f'konformità mar-regoli ta' proċedura rispettivi tagħhom. Is-Sottokumitati u l-korpi l-oħra għandhom jagħmlu rakkomandazzjonijiet bi ftehim reċiproku. Ir-rakkomandazzjonijiet tas-Sottokumitati u tal-korpi l-oħra ma għandu jkollhom l-ebda saħħa vinkolanti.

ARTIKOLU 33.5

Parteċipazzjoni tas-soċjetà ċivili

Kull Parti għandha tippromwovi l-parteċipazzjoni tas-soċjetà ċivili fl-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, b'mod partikolari permezz ta' interazzjoni mal-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv imsemmi fl-Artikolu 33.6, u mal-Forum tas-Soċjetà Ċivili msemmi fl-Artikolu 33.7.

ARTIKOLU 33.6

Gruppi Konsultattivi Interni

1. Kull Parti għandha tohloq jew tahtar Grupp Konsultattiv Intern fi żmien sentejn mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Kull Grupp Konsultattiv Intern għandu jinkludi rappreżentanza bbilanċjata ta' organizzazzjonijiet indipendenti tas-soċjetà ċivili, inklużi organizzazzjonijiet mhux governattivi, trade unions, u organizzazzjonijiet tan-negozju u tal-impjegaturi. Għal dak il-għan, kull Parti għandha tistabbilixxi r-regoli ta' haħtra tagħha stess sabiex tiddetermina l-kompożizzjoni tal-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv, filwaqt li ttiprovdi opportunitajiet ta' aċċess għal atturi minn setturi differenti. Is-sħubija ta' kull Grupp Konsultattiv Intern għandha tiġgedded f'intervalli perjodiċi, f'konformità mar-regoli tal-ħatra stabbiliti skont dan il-paragrafu.
2. Kull Parti għandha tiltaqa' mal-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv tagħha mill-inqas darba fis-sena sabiex tiddiskuti l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim. Kull Parti tista' tikkunsidra l-fehmiet jew ir-rakkomandazzjonijiet ippreżentati mill-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv tagħha.
3. Sabiex tippromwovi l-għarfien pubbliku tal-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv tagħha, kull Parti għandha tippubblika lista tal-organizzazzjonijiet li jipparteċipaw fil-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv tagħha, kif ukoll l-informazzjoni ta' kuntatt tiegħu.
4. Il-Partijiet għandhom jippromwovu interazzjoni bejn il-Gruppi Konsultattivi Interni, permezz ta' mezzi xierqa.

ARTIKOLU 33.7

Forum tas-Socjeta Civili

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-organizzazzjoni regolari ta' Forum tas-Socjeta Civili biex imexxi djalogu dwar l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Partijiet għandhom isejhu laqgħat tal-Forum tas-Socjeta Civili bi ftehim reċiproku. Meta tissejjaħ laqgħa tal-Forum tas-Socjeta Civili, kull Parti għandha tistieden organizzazzjonijiet indipendenti tas-socjeta civili stabbiliti fit-territorju tagħha, inklużi l-membri tal-Grupp Konsultattiv Intern rispettiv tagħha msemmi fl-Artikolu 33.6. Kull Parti għandha tippromwovi rappreżentanza bbilanċjata, li tippermetti l-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet mhux governattivi, ta' trade unions, u ta' organizzazzjonijiet tan-negozju u tal-impjegaturi. Kull organizzazzjoni għandha thallas l-ispejjeż assoċjati mal-partecipazzjoni tagħha fil-Forum tas-Socjeta Civili.
3. Ir-rappreżentanti tal-Partijiet li jippartecipaw fil-Kunsill tal-Kummerċ jew fil-Kumitat għall-Kummerċ għandhom, kif xieraq, jieħdu sehem fil-laqgħat tal-Forum tas-Socjeta Civili. Il-Partijiet għandhom, b'mod kongunt jew individwali, jippubblikaw kwalunkwe dikjarazzjoni formali magħmula fil-Forum tas-Socjeta Civili.

TAQSIMA B

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 33.8

Applikazzjoni territorjali

1. Dan il-Ftehim japplika:
 - (a) fir-rigward tal-Unjoni Ewropea, għat-territorji li fihom jiġu applikati t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u bil-kundizzjonijiet stipulati f'dawk it-Trattati; u
 - (b) fir-rigward taċ-Ċili, għall-ispazju tal-art, marittimu u tal-ajru taħt is-sovranità tiegħu, u ż-zona ekonomika esklużiva u l-blata kontinentali li fiha jeżerċita drittijiet sovrani u ġuriżdizzjoni f'konformità mad-dritt internazzjonali¹ u mal-liġi taċ-Ċili².

Ir-referenzi għal “territorju” f'dan il-Ftehim għandhom jiġu mifhuma f'konformità ma' dan il-paragrafu, hlief kif provdut esplicitament mod ieħor f'dan il-Ftehim.

¹ Għal aktar ċertezza, id-dritt internazzjonali jinkludi, b'mod partikolari, il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar, magħmula f'Montego Bay fl-10 ta' Diċembru 1982.

² Għal aktar ċertezza, f'każ ta' inkonsistenza bejn id-dritt taċ-Ċili u d-dritt internazzjonali, dan tal-aħħar għandu jipprevali.

2. Fir-rigward tad-dispożizzjonijiet li jikkoncernaw it-trattament tariffarju tal-oġġetti, inkluzi r-regoli tal-orġini u s-sospensjoni temporanja ta' tali trattament, dan il-Ftehim japplika wkoll għal dawk iż-żoni tat-territorju doganali tal-Unjoni Ewropea skont it-tifsira tal-Artikolu 4 tar-Regolament (UE) Nru 952/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill¹ li ma humiex koperti mis-subparagrafu (a) tal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 33.9

Dhul fis-seħh

1. Dan il-Ftehim għandu jidhol fis-seħh fl-ewwel jum tat-tielet xahar li jigi wara d-data tal-aħħar notifika li fiha l-Partijiet ikunu avżaw lil xulxin dwar it-tlestija tal-proċeduri interni rispettivi tagħhom għad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

2. In-notifiki magħmulin f'konformità mal-paragrafu 1 għandhom jintbagħtu, għall-Unjoni Ewropea, lis-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u, għaċ-Ĉili, lill-Ministeru tal-Affarjiet Barranin.

¹ Ir-Regolament (UE) Nru 952/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Ottubru 2013 li jistabbilixxi l-Kodiċi Doganali tal-Unjoni (ĠU UE L 269, 10.10.2013, p. 1).

ARTIKOLU 33.10

Emendi

1. Il-Partijiet jistgħu jaqblu, bil-miktub, li jemedaw dan il-Ftehim. L-emendi għandhom jidhlu fis-seħh f'konformità mal-Artikolu 33.9, *mutatis mutandis*.
2. Minkejja l-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjonijiet biex jemenda dan il-Ftehim fil-każijiet imsemmija fis-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6) u fl-Artikolu 33.13(4).

ARTIKOLU 33.11

Ftehimiet oħra

1. Il-Parti IV tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, inkluża kwalunkwe deċiżjoni meħuda skont il-Qafas Istituzzjonali tiegħu, ma għandhiex tibqa' fis-seħh mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.
2. Dan il-Ftehim jissostitwixxi l-Parti IV tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, inkluż kwalunkwe deċiżjoni meħuda skont il-Qafas Istituzzjonali tiegħu. Ir-referenzi għall-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, inkluż kwalunkwe deċiżjoni meħuda skont il-Qafas Istituzzjonali tiegħu, fil-ftehimiet u l-fehimiet l-oħra kollha bejn il-Partijiet għandhom jinftiehem bħala li jirreferu għal dan il-Ftehim.

3. Il-ftehimiet eżistenti li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim ma għandux jibqa' jkollhom effett mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

4. Il-Ftehim dwar il-Kummerè fl-Inbejjed fl-Anness V tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni ("il-Ftehim dwar l-Inbid") u l-Ftehim dwar il-Kummerè fix-Xorb Spirituż u x-Xorb Aromatizzat fl-Anness VI tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni ("il-Ftehim dwar l-Ispirti")¹, inklużi l-appendiċi kollha, huma inkorporati f'dan il-Ftehim u magħmula parti minnu, *mutatis mutandis* u kif ġej:

- (a) ir-referenzi fil-Ftehim dwar l-Inbid u fil-Ftehim dwar l-Ispirti għall-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim imsemmi fil-Parti IV tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, kif ukoll għall-Kodiċi ta' Kondotta msemmi fl-Anness XVI tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni, għandhom jinqraw bħala li jirreferu għall-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim previst fil-Kapitolu 31 u għall-Kodiċi ta' Kondotta previst fl-Anness 31-B, rispettivament, ta' dan il-Ftehim;
- (b) ir-referenzi fil-Ftehim dwar l-Inbid u fil-Ftehim dwar l-Ispirti għall-Komunità għandhom jinqraw bħala referenzi għall-Unjoni Ewropea;
- (c) ir-referenzi fil-Ftehim dwar l-Inbid u fil-Ftehim dwar l-Ispirti għall-Kumitat ta' Assoċjazzjoni stabbilit mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni għandhom jinqraw bħala referenzi għall-Kumitat tal-Kummerè stabbilit skont l-Artikolu 33.2 ta' dan il-Ftehim;
- (d) ir-referenzi fil-Ftehim dwar l-Inbid u fil-Ftehim dwar l-Ispirti għall-Anness IV tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni għandhom jinqraw bħala referenzi għall-Kapitolu 6 ta' dan il-Ftehim;

¹ Għal aktar ċertezza, id-data tal-iffirmar u d-data tad-dhul fis-seħh tal-Ftehim dwar l-Inbid u l-Ftehim dwar l-Ispirti huma l-istess bħad-data tal-iffirmar u d-data tad-dhul fis-seħh tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni.

- (e) għal aktar ċertezza akbar, il-Kumitat Kongunt stabbilit bl-Artikolu 30 tal-Ftehim dwar l-Inbid u l-Kumitat Kongunt stabbilit bl-Artikolu 17 tal-Ftehim dwar l-Ispirti għandhom jibqgħu fis-seħh, u għandhom ikomplu jeżerċitaw il-funzjonijiet indikati fl-Artikolu 29 tal-Ftehim dwar l-Inbid u fl-Artikolu 16 tal-Ftehim dwar l-Ispirti; u
- (f) għal aktar ċertezza, l-Artikolu 1.5(2) ta' dan il-Ftehim japplika għall-Ftehim dwar l-Inbid u għall-Ftehim dwar l-Ispirti..
5. Kwalunkwe deċiżjoni meħuda taħt il-Qafas Istituzzjonali tal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni dwar il-Ftehim dwar l-Inbid jew il-Ftehim dwar l-Ispirti li huwa fis-seħh mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim għandha titqies li giet adottata mill-Kumitat tal-Kummerċ, stabbilit skont l-Artikolu 33.2 ta' dan il-Ftehim.
6. Il-partijiet jistgħu jemendaw l-appendiċi tal-Ftehim dwar l-Inbid u tal-Ftehim dwar l-Ispirti, kif inkorporati, permezz ta' skambju ta' ittri.¹

¹ Għal aktar ċertezza, iċ-Ċili se jimplementa kwalunkwe emenda għall-Ftehim dwar l-Inbid u għall-Ftehim dwar l-Ispirti kif inkorporat f'dan il-Ftehim permezz ta' *acuerdos de ejecución* (ftehimiet eżekuttivi), f'konformità mal-liġi Ċilena.

ARTIKOLU 33.12

Annessi, appendiċijiet, protokkoli, noti u noti ta' qiegħ il-pagna

L-annessi, l-appendiċijiet, il-protokkoli, in-noti u n-noti f' qiegħ il-pagna ta' dan il-Ftehim għandhom jiffurmaw parti integrali minnu.

ARTIKOLU 33.13

Adeżjonijiet futuri għall-Unjoni Ewropea

1. L-Unjoni Ewropea għandha tinnotifika liċ-Ċili dwar kwalunkwe talba għall-adeżjoni ta' pajjiż terz għall-Unjoni Ewropea.
2. L-Unjoni Ewropea għandha tinnotifika liċ-Ċili bid-data tal-iffirmar u tad-dhul fis-seħħ tat-trattat ta' adeżjoni ta' Stat Membru ġdid għall-Unjoni Ewropea ("Trattat ta' Adeżjoni").
3. Fir-rigward ta' Stat Membru ġdid, dan il-Ftehim għandu japplika mid-data tal-adeżjoni ta' dak l-Istat Membru l-ġdid għall-Unjoni Ewropea.

4. Sabiex tiġi ffaċilitata l-implimentazzjoni tal-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, mid-data tal-iffirmar ta' Trattat ta' Adeżjoni, il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jeżamina kwalunkwe effett fuq dan il-Ftehim li jirriżulta mill-adeżjoni ta' Stat Membru ġdid għall-Unjoni Ewropea, skont is-subparagrafu (e) tal-Artikolu 33.2(6). Il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jadotta deċiżjoni dwar kwalunkwe emenda meħtieġa għall-Annessi ta' dan il-Ftehim, u dwar kwalunkwe adattament meħtieġ ieħor, inklużi miżuri tranzizzjonali. Kwalunkwe deċiżjoni tal-Kunsill tal-Kummerċ adottata skont dan il-paragrafu għandha tidhol fis-seħħ fid-data tal-adeżjoni ta' dak l-Istat Membru l-ġdid għall-Unjoni Ewropea.

ARTIKOLU 33.14

Drittijiet privati

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li jagħti lil persuni drittijiet jew jimponi fuqhom obbligi, għajr id-drittijiet jew l-obbligi maħluqa bejn il-Partijiet skont id-dritt internazzjonali pubbliku, lanqas li jippermetti li dan il-Ftehim jiġi direttament invokat fl-ordinamenti ġuridiċi tal-Partijiet.
2. Parti ma għandhiex tipprevedi fl-ordinament ġuridiku ta' dik il-Parti dritt ta' azzjoni kontra l-Parti l-oħra fuq il-bażi li miżura tal-Parti l-oħra tkun inkonsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 33.15

Durata

Dan il-Ftehim għandu jibqa' fis-seħħ sad-data tad-dhul fis-seħħ tal-Ftehim Qafas Avvanzat.

ARTIKOLU 33.16

Terminazzjoni

Minkejja l-Artikolu 33.15, kull waħda mill-Partijiet tista' tinnotifika lill-Parti l-oħra li hija jkun beħsiebha tittermina dan il-Ftehim. Dik in-notifika għandha tintbagħat, għall-Unjoni Ewropea, lis-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u, għaċ-Ċili, lill-Ministeru tal-Affarijiet Barranin. It-terminazzjoni għandha tidhol fis-seħħ sitt xhur wara d-data ta' dik in-notifika.

ARTIKOLU 33.17

Testi awtentiċi

Dan il-Ftehim huwa abbozzat f'żewġ kopji fil-lingwa Bulgara, Ċeka, Daniża, Estonjana, Finlandiża, Franċiża, Germaniża, Griega, Ingliziża, Irlandiża, Kroata, Latvjana, Litwana, Maltija, Olandiża, Pollakka, Portugiża, Rumena, Slovakka, Slovena, Spanjola, Taljana, Ungeriza u Żvediża, b'kull wieħed minn dawn it-testi jkun ugwalment awtentiku.

B'XHIEDA TA' DAN, is-sottoskritti, debitament awtorizzati għal dan l-għan, iffirmaw dan il-Ftehim.

Magħmul fi ..., fi jum ta' tas-sena ...

Għall-Unjoni Ewropea

Għar-Repubblika taċ-Ċili